

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI**

**H.1315 (1897) TARİHLİ ERZURUM SALNÂMESİ'NİN
TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRMESİ**

**Hazırlayan
Rahmi YAZICI**

**Danışman
Doç. Dr. Cengiz KARTIN**

Yüksek Lisans Tezi

Haziran 2024, KAYSERİ

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI**

**H.1315 (1897) TARİHLİ ERZURUM SALNÂMESİ'NİN
TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRMESİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

**Hazırlayan
Rahmi YAZICI**

**Danışman
Doç. Dr. Cengiz KARTIN**

Haziran 2024, KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini Beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Rahmi YAZICI
İmza

(Faint, stylized signature watermark)

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Anabilim Dalı :Tarih /Yakınçağ Tarihi
Program Adı :Yüksek Lisans
Tez Başlığı : H.1315 (1897) Tarihli Erzurum Salnâmesi'nin
Transkripsiyon Ve Değerlendirmesi

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş, b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Ön söz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 212 sayfalık kısmına ilişkin 20/05/2024 tarihinde **Turnitin** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı: **% 24'** dir.

Filtrelemeye **alıntılar dahil** edilmiştir. Filtrelemede **yedi (7) kelimedenden daha az** örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu Beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim./...../.....

Danışman: Doç.Dr. Cengiz KARTIN
İmza

Öğrenci: Rahmi YAZICI
İmza

KILAVUZA UYGUNLUK

“H.1315 (1897) Tarihli Erzurum Salnâmesi’nin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi” başlıklı Yüksek Lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesine uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan
Rahmi YAZICI

Danışman
Doç. Dr. Cengiz KARTIN

Tarih ABD Başkanı
Prof. Dr. Hasan Ali ŞAHİN

Doç. Dr. Cengiz Kartın danışmanlığında Rahmi Yazıcı tarafından hazırlanan “H.1315 (1897) Tarihli Erzurum Salnâmesi’nin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Cumhuriyet Tarihi Anabilim Dalında **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

...../...../.....

(Tez Savunma Sınav Tarihi)

JÜRİ:

Danışman : Doç. Dr. Cengiz Kartın

Üye : Doç. Dr. Hikmet Zeki Kapçı

Üye : Doç. Dr. Mustafa Edip Çelik

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun/...../..... tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

...../...../.....

Prof. Dr. Atabey KILIÇ
Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Ulu Türk tarihinin büyük bir bölümünü ihtiva eden Osmanlı Devleti'nin, aydınlatılmasına yardımcı olabilmek adına "H.1315 (1897) Tarihli Erzurum Salnâmesi'nin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi" başlığını taşıyan bu çalışmayı ortaya çıkarabilmem için lisans ve yüksek lisans öğrenimimde her türlü desteğini benden esirgemeyen danışmanım sayın Doç. Dr. Cengiz KARTIN başta olmak üzere, tüm zorlu süreçlerde yanımda olan sevgili eşim Sena Yazıcı'ya ve çok sevdiğim YAZICI ailesine bir teşekkürü borç bilirim. Tez savunma sınavımda bana çok değerli vakitlerini ayırdıkları için sayın jüri üyelerine ayrı ayrı teşekkürlerimi sunarım.

Mustafa Kemal Atatürk'ün "Tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir. Yazan yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat, insanlığı şaşırtacak bir hal alır" sözünü şiar edinerek ortaya koyduğum bu çalışmayı başta milletime ve insanlığa doğru ve tarafsız bilgiler vermeyi kendime görev addederek tamamladım. Bu çalışmam uzun yıllar önce kaybettiğim babama, anneme ve ebediyen yaşayacak olan yüce milletime armağan olsun.

Rahmi YAZICI, Kayseri, 2024

H.1315 (1897) TARİHLİ ERZURUM SALNÂMESİ'NİN TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRMESİ

Rahmi YAZICI

Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Mayıs, 2024

Danışman: Doç. Dr. Cengiz KARTIN

ÖZET

Yıllık anlamına gelen ve Osmanlı tarih araştırmalarında önemli bir yeri olan salnâmeler ilk kez 1847 yılında resmi devlet salnâmeleri olarak karşımıza çıkmaktadır. İhtiva ettiği konunun bir yıllık sürecini detaylı bir şekilde aktaran raporlar olarak da değerlendirebileceğimiz bu belgeler temel olarak resmi ve özel salnâme şeklinde ikiye ayrılırken resmi salnâmler ise kendi içerisinde devlet, vilayet, maarif, nezaret alanlarında ayrı ayrı kaydedilmişlerdir. Çalışmamızın temel kaynağı H. 1315/ M.1897 tarihli Erzurum Vilayet Salnâmesi olup bu salnâmede ihtiva ettiği zaman çerçevesinde Erzurum ile ilgili; idari teşkilat, taşra teşkilatı, askeri teşkilat, polis teşkilatı, adli yapı, bayındırlık faaliyetleri, eğitim, ekonomik durum, geçim kaynakları, coğrafi konum, nüfus, madenler ve yabancı devletlerin konsolosları gibi muhtelif konularda tarih araştırmalarına büyük katkılarda bulunabilecek bilgiler bulunmaktadır.

Çalışmamız üç ana bölümden oluşmakta olup; birinci bölümde salnâmenin konu edindiği Erzurum tarihi hakkında hatırlatma mahiyetinde kısaca bilgi verilmiştir. İkinci kısım da çevirisini yaptığımız salnâmenin önemli bölümleri olan merkez teşkilatı ve taşra teşkilatı üzerinde değerlendirmelerde bulunulmuştur. Değerlendirme kısmında veriler birebir aktarılacak yerine elde edilen bulgular doğrultusunda tespitler yapılmıştır. Üçüncü ve son bölümde ise salnâmenin transkripsiyonu sunulmuştur. Araştırmalarda kolayca kullanılabilmesi ve orijinal metinle kolayca karşılaştırılabilmesi için her sayfa olduğu gibi aktarılmış ve Osmanlı Türkçesi kurallarına bağlı kalınarak yazılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Salnâme, Erzurum, Osmanlı, Yıllık

TRANSCRIPTION AND EVALUATION OF ERZURUM SALNÂME DATED H.1315 (1897)

Rahmi YAZICI

Erciyes University, Graduate School of Social Sciences

PhD Thesis, May 2024

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Cengiz KARTIN

ABSTRACT

Salnâmes, which mean yearbooks and have an important place in Ottoman historical research, first appeared in 1847 as official state salnâmes. These documents, which we can also consider as reports that convey the one-year process of the subject in detail, are basically divided into two as official and private salnâmes, while the official salnâmes were recorded separately in the fields of state, province, education, and ministry. The main source of our study is the Erzurum Provincial Salnâme dated H. 1315 / M. 1897, and this salnâme contains information about Erzurum within the framework of the time it contains; administrative organization, provincial organization, military organization, police organization, judicial structure, public works, education, economic situation, livelihoods, geographical location, population, mines and consuls of foreign states.

Our study consists of three main parts; in the first part, brief information about the history of Erzurum, which is the subject of the salnamal, is given as a reminder. In the second part, evaluations are made on the central organization and provincial organization, which are important parts of the salnamal we translated. In the evaluation part, instead of transferring the data verbatim, determinations were made in line with the findings obtained. In the third and final section, the transcription of the salnâme is presented. It can be easily used in research and can be easily compared with the original text.

Keywords: Yearbook, Erzurum, Ottoman, Annunal

İÇİNDEKİLER

H.1315 (1897) TARİHLİ ERZURUM SALNÂMESİ'NİN TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRMESİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	i
TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI.....	ii
KILAVUZA UYGUNLUK	iii
ONAY :.....	iv
ÖN SÖZ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ	xv
TABLolar LİSTESİ	xvi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

XIX. YÜZYIL SONLARINDA ERZURUM VİLAYETİ

1.1. Erzurum Vilayetinin Coğrafi Konumu	5
1.2. Osmanlı Hakimiyetinden Önceki Erzurum Tarihi.....	5
1.3. Osmanlı Hakimiyetinde Erzurum	9

İKİNCİ BÖLÜM

H. 1315 (M.1897) TARİHLİ ERZURUM VİLAYET SALNÂMESİ'NİN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. Erzurum Vilayetinin Merkez Teşkilatı	14
2.1.1. Memûriyet-i Vilâyet	14
2.1.2. Erkân-ı Vilâyet.....	14
2.1.3. Devâir-i Vilâyet	14
2.1.4. Meclis-i İdare-i Vilayet.....	14
2.1.5. Meclis İdâre-i Vilâyet Heyet-i İnhâmiyesi	15
2.2. Dahiliye Kısmı.....	15
2.2.1. İstâtistik Komisyonu.....	15
2.2.2. Sicil-i Ahvâl Komisyonu	15

2.2.3. Mektûbi Vilayet Kalemî	15
2.2.4. Mühimme ve Şifre Kalemî	15
2.2.5. Meclis İdâre'-i Vilâyet Kalemî	16
2.2.6. Evrâk Odası	16
2.2.7. Nüfus Nezâreti	16
2.2.8. Matbaa-i Vilayet	16
2.3. Mâliye Kısmı	16
2.3.1. Muhâsebe-i Vilayet Kalemî	16
2.3.2. Tahrîr Vergi İdâresi	16
2.3.2.1. Tahrîr Emlâk Komisyonu	17
2.4. Adliye Kısmı	17
2.4.1. Encümen-i Adliye	17
2.4.2. Hukûk Dairesi	17
2.4.3. Ceza Dairesi	17
2.4.4. Müdde-i Umûmilik Dairesi	18
2.4.5. İstinâf Mahkemesi Kalemî	18
2.4.6. Bidâyet Mahkemesi	18
2.4.7. Hukuk Dairesi	18
2.4.8. Ceza Dairesi	18
2.4.9. Müdde-i Umûmi Muâvinliği Dairesi	18
2.4.10. Bedâyet Mahkemesi Kalemî	18
2.4.11. İstintâk Dairesi	19
2.4.12. Ticaret Mahkemesi	19
2.5. Nâfi'a Kısmı	19
2.5.1. Nâfi'a Komisyonu	19
2.5.2. Ziraat Bank Şubesi	19
2.5.2.1. Şube Meclisi Heyeti	19
2.5.3. Nafi'a Dairesi	19
2.5.4. Evkâf Dairesi	20
2.5.4.1. Tedkîk Evkâf Komisyonu	20
2.5.4.2. Defter-i Hakâni Memuriyeti / Mahkeme-i Şerîyye Kalemî	20
2.6. Maârif Kısmı	20

2.6.1. Maârif Dairesi	20
2.6.2. Maârif Meclisi Heyeti	20
2.6.3. Mekteb-i İdâdi-i Mülkiye	20
2.6.3.1. Öğretmenler ve Branşları	21
2.6.4. İbtida’i Mektebi	21
2.6.5. İnas Rüşdiye Mektebi	21
2.6.6. İnas İbtidaiye Mektebi	22
2.7. Orman ve Meâdin ve Zirâat Kısmı	22
2.7.1. Ziraat Müfettişliği	22
2.7.2. Orman Memurları	22
2.8. Jandarma Kısmı	22
2.8.1. Vilâyet-i Jandarma Dairesi	22
2.8.2. Jandarma Alay Meclisi	22
2.8.3. Merkez Birinci Tâburu Meclisi	22
2.8.4. Erzurum Sancağı Birinci Merkez Jandarma Tabûru	23
2.9. Polis Kısmı	23
2.9.1. Merkez Vilâyet Polis Dairesi	23
2.9.2. Merkezde Bulunan Polis Memurları	23
2.9.3. Mülhak Kazalarda Bulunan Komiser ve Polis Memurları	23
2.9.3.1. İspir Kazası	23
2.9.3.2. Tercan Kazası	23
2.9.3.3. Bayburd Kazası	23
2.9.3.4. Keyfi Kazası	24
2.9.3.5. Hınıs Kazası	24
2.9.3.6. Pasinler Kazası	24
2.9.3.7. Tortum Kazası	24
2.9.3.8. Keskim Kazası	24
2.9.3.9. Namreyan (Narman) Kazası	24
2.10. Devair-i Müteferrika	24
2.10.1. Erzurum Rüsûmât Nezareti Dairesi	24
2.10.2. Muhâsebe Kalemî	25
2.10.3. Tahrirât Kalemî	25

2.10.4. Memûrin İdâre-i Merkeziye.....	25
2.10.5. İdâre-i Merkeziye'ye Mülhak Rûsûmât İdâresi	25
2.10.6. Ma' mülhakât Van Rûsûmât Müdüriyeti	25
2.10.7. Kızıldize Rûsûmat Müdüriyeti	25
2.11. Erzurum Duyûn-ı Umûmiye Nezâreti Dairesi	26
2.11.1. Muhâsebe Kalemi	26
2.11.2. Tahrîrât Kalemi.....	26
2.11.3. İdâre Kalemi	26
2.11.4. Mülhakât Duyûn-ı Umûmiye Memûrları.....	26
2.11.5. Erzincan Duyûn-ı Umûmiye Memûriyeti.....	27
2.11.6. Van Duyûn-ı Umûmiye Müdüriyeti	27
2.12. Memlaha Memûrları	27
2.12.1. Kemâh Memlaha Müdüriyeti.....	27
2.12.2. Mahlas Memlaha Müdüriyeti	27
2.12.3. Kırmızı memlaha müdüriyeti.....	27
2.13. Seyyar memûrları.....	28
2.14. Erzurum Telgraf ve Posta İdaresi	28
2.14.1. Merkez Memurları	28
2.14.2. Baş Müdüriyet Kalemi.....	28
2.14.3. Erzurum Merkez Müdüriyeti	28
2.14.3.1. Muhaberat-ı Dahiliye Kısmı	28
2.14.3.2. Muhaberat-ı Ecnebiye Kısmı	28
2.14.4. Erzincan Sancağı Merkez Müdüriyeti	29
2.14.5. Bayezid Sancağı Merkez Müdüriyeti	29
2.14.6. Eleşkird Müdüriyeti	29
2.14.7. Bayburd Müdüriyeti.....	29
2.14.8. Karakilisa Müdüriyeti.....	29
2.15. Erzurum Beledî Dairesi	29
2.16. Erzurum Duhan Reji Müdüriyet Dairesi	30
2.16.1. Fabrika Dairesi.....	30
2.16.2. Muhafaza Dairesi.....	30
2.16.3. Mülhakât Reji Memurları	30

2.17. Karantina Memurları	30
2.17.1. Erzurum Karantina Hanesi	30
2.17.2. Bayezid Karantinahanesi	31
2.17.3. Van Karantinahanesi.....	31
2.18. Erzurum’da Bulunan Düvel-i Müttehabe Konsoloslarıyla Maiyyet Memurları.....	31
2.18.1. Rusya Devlet-i Fehîmesi General Konsoloshânesi.....	31
2.18.2. İran Devlet-i Aliyyesi Sergâr Perdâzhânesi.....	31
2.18.3. İngiltere Devlet-i Fehîmesi Konsoloshânesi.....	31
2.18.4. Fransa Cumhuriyet Fehîmesi Konsoloshânesi.....	31
2.19. Taşra Teşkilatı	32
2.19.1. Erzurum Sancağı (Merkez).....	32
2.19.2. Erzurum Sancağına Bağlı Kazalar ve Teşkilatları.....	32
2.19.2.1. Tercan Kazası	32
2.19.2.2. Hınıs Kazası.....	33
2.19.2.3. Keyfî Kazası	33
2.19.2.4. Pasinler Kazası.....	34
2.19.2.5. İspir Kazası	34
2.19.2.6. Bayburd Kazası.....	35
2.19.2.7. Keskim Kazası.....	35
2.19.2.8. Tortum Kazası	36
2.19.2.9. Namrevan Kazası.....	37
2.19.3. Erzincan Sancağı Merkez Teşkilatı	37
2.19.3.1. Memurin-i Livâ.....	37
2.19.3.2. Meclis-i İdare-i Livâ	37
2.19.3.3. Livâ Bedâyet Mahkemesi	38
2.19.3.3.1. Hukuk Dairesi.....	38
2.19.3.3.2. Ceza Dairesi.....	38
2.19.3.3.3. Mahkeme-i Mezbûre Kalemi	38
2.19.3.4. Muhâsebe Kalemi	38
2.19.3.5. Tahrîrât Kalemi.....	38
2.19.3.6. Vergi Kalemi	38
2.19.3.7. Nüfus Kalemi.....	38

2.19.3.8. Ziraat Bank Şubesi.....	39
2.19.3.9. Evkaf Kalemî	39
2.19.3.10. Nafia Dairesi	39
2.19.3.11. Mahkeme-i Şerîyye Kalemî	39
2.19.3.12. Orman Dairesi.....	39
2.19.3.13. Belediye Meclisi	39
2.19.3.14. Mekteb-i Rüşdiye.....	39
2.19.3.15. Erkek İptidai Mektebi	39
2.19.3.16. Kız İptidai Mektebi.....	40
2.19.3.17. Erzincan Sancağı İkinci Jandarma Taburu	40
2.19.3.18. Erzincan Merkez Polis Memurları	40
2.19.3. Erzincan Sancağına Bağlı Kazalar ve Teşkilatları	40
2.19.4.1. Kemah Kazası.....	41
2.19.4.2. Refahiye Kazası	41
2.19.4.3. Kuruçay Kazası.....	41
2.19.4.4. Pülümür Kazası.....	42
2.19.4. Bayezid Sancağı Merkez Teşkilatı	42
2.19.5.1. Memurin-i Liva.....	42
2.19.5.2. Meclis-i İdare-i Liva	42
2.19.5.3. Livâ Bedâyet Mahkemesi	43
2.19.5.3.1. Hukuk Dairesi.....	43
2.19.5.3.2. Cezâ Dairesi.....	43
2.19.5.3.3. Mahkeme'-i Mezbûre Kalemî.....	43
2.19.5.4. Muhâsebe Kalemî	43
2.19.5.5. Tahrîrât Kalemî.....	43
2.19.5.6. Vergi Kalemî	44
2.19.5.7. Ziraat Bank Şubesi.....	44
2.19.5.8. Nüfus Kalemî.....	44
2.19.5.9. Defter-i Hâkânî Kalemî	44
2.19.5.10. Belediye Meclisi	44
2.19.5.11. Mekteb-i Rüşdiye.....	44
2.19.5.12. Bayezid Sancağı Üçüncü Jandarma Tabûru	44

2.19.5.13. Bayezid Merkezi Polis Memurları.....	45
2.19.6. Bayezid Sancağına Bağlı Kazalar ve Teşkilatları.....	45
2.19.6.1. Diyadin kazası	45
2.19.6.2. Tutak Kazası	45
2.19.6.3. Karakilise Kazası	46
2.19.6.4. Eleşkird Kazası	46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

H.1315 (1897) TARİHLİ ERZURUM SALNÂMESİ’NİN TRANSKRİPSİYONU	
SONUÇ	212
KAYNAKÇA.....	214
EKLER	215

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

ABD	: Anabilim Dalı
ags.	: Adı geçen salnâme
BAP	: Bilimsel Araştırma Projeleri
bknz.	: Bakınız
Edt.	: Editör
ERÜ	: Erciyes Üniversitesi
h.	: Hicri
km	: Kilometre
m.	: Metre
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
TDK	: Türk Dil Kurumu
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
vb.	: Ve benzeri
vs.	: Vesaire
YÖK	: Yükseköğretim Kurumu

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Mekteb-i İdadi-i Mülkiye Öğretmenleri ve Branşları	21
Tablo 2.2. Erzincan Sancağında Bulunan İptidai Mektepler	40

GİRİŞ

Farsça “sal” (sene) ve “nâme” (mektup, kitap, metin) kelimelerinden meydana gelen “salnâme” Osmanlı’da devlet, kişi veya kurumların yıllık olarak neşrettikleri raporlara verilen isimdir. Bu raporlar temelde özel ve resmi olarak ikiye ayrılırken, resmi salnâmeler ise devlet, özel, maarif, nezaret ve vilayet salnâmeleri olmak üzere ayrı başlıklarda incelenmektedir.¹

Osmanlı tarih araştırmalarında özel bir konuma sahip “Devlet Salnâmeleri” ilk kez 1847 yılında “Salnâme-i Devlet-i Aliyye” ismiyle yayınlanmaya başlanmış ve 1912 yılına kadar devam etmiştir.

Devlet Salnâmelerini içerdiği bilgiler bakımından ikiye ayırabiliriz. 1882 tarihinden önceki devlet salnâmelerinde genellikle devletin yönetim ve ekonomik tarafı, idari gelirler ve harcamalar, nüfus ve öğrenci sayısı hakkında bilgiler aktarılmıştır. 1882 tarihinden sonra yayımlanan devlet salnâmelerinde hükümet görevlileri ve hatta yabancı konsoloslar hakkında bilgilere de yer verilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra da il yıllarda devlet yıllıklarının basılmaya devam ettiği tespit edilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Devlet Salnâmesi adı altında 1925-1926 ve 1927-1928 yılları içerisinde Arap alfabesi ile iki adet salnâme mevcuttur.²

Öte yandan “Resmi Kurum ve Kuruluşlara Ait Salnâmeler”, isminden de anlaşılacağı üzere bazı devlet kurumlarının çıkardığı yıllık raporlardır. Bunlar Salnâme-i Askeri, Salnâme-i Bahri, Hariciye Salnâmesi, Maarif Salnâmeleri, Hilal-i Ahmer Cemiyeti

¹ Bilgin Aydın, "Salnâme", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, c36 (İstanbul: TDV Yay., 2009), 51-54.

² İlhan Palalı, "Osmanlı Salnâmeleri ve Tarih Araştırmalarındaki Kaynak Olarak Önemi", *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 23.23 (2010): 4.

Salnâmesi gibi örneklerle çoğaltabileceğimiz salnâmelerdir. Bu kuruluşlar tutmuş oldukları yıllıklar vasıtasıyla kendi yapıları idare ve kuruluşları hakkında bilgiler vermektedirler.

Kişi veya özel kuruluşlara ait kendine özgü konusu olan salnâmelere ise “Özel Salnâmeler” denir. İlk özel salnâme Ebuzziya Tevfik Bey’in 1873’te hazırlamış olduğu Salnâme-i Hadika’dır. Bu eser ilk basın salnâmesi özelliğini taşımaktadır.³

Bir diğer salnâme türü, II. Abdülhamid döneminde başlayan, Osmanlı devletindeki eğitim kurumlarının incelendiği “Salnâme-i Nezaret-i Maarif-i Umumiye” yani kısaca Maarif Salnâmeleri olarak bilinmektedir. Mevcut literatürde, maarif salnâmeleri üzerinden Osmanlı vilayetlerindeki eğitim durumu hakkında birçok çalışma yer almaktadır. Elbette ki maarif salnâmeleri daha dar kapsamda yazıldığı için eğitim konusunda diğer salnâmelerden daha fazla detay görmekteyiz. Bu salnâmelerde vilayetin maarif teşkilatı, okulların durumu, öğretmenler ve branşlar ve mevcut öğrenci sayıları hakkında detaylı veriler edinmek mümkündür.

Abdülhamid döneminde ilk kez eğitim verilerinin yayınlanmasına karar verilmiştir. İlk defa 1898 yılında Maarif Salnâmesi yayınlanmıştır. Yayınlanan bu salnâmede Maarif Nezareti’nin tarihinden bahsedilmiştir. Bu salnâme bundan sonraki süreçte yazılacak maarif tarihine kaynak olacaktır.⁴

Son salnâme türü ise tezimizin temel konusunu ihtiva eden “Vilayet Salnâmeleri” dir. Osmanlı vilayetlerindeki idari durum, memurluklar, ticari işleyiş, yerel bilgiler, coğrafi konum, nüfus ve eğitim gibi önemli faktörlerin işlendiği bu salnâme türünün ilk örneği 1866 yılında Bosna vilayetinde oluşturulmuştur.⁵

Herhangi bir vilayet salnâmesi mezkûr vilayetin yer altı kaynaklarından, temel geçim kaynağından, tarım ve hayvancılık, nüfus, bayındırlık hizmetleri ve bunun yanı sıra

³ Ebuzziyâ Mehmed Tevfik, *Salnâme-i Hadika*, İstanbul 1290.

⁴ Hürü Sağlam Tekir, “Tarih Araştırmalarında Bir Kaynak Olarak Maarif Salnâmeleri”, *Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi: Geçmişten Günümüze Metodoloji Çalışmaları Bildiriler Kitabı* (Sinop, 18-20 Kasım 2021), Ed. Doç. Dr. Nuriye ÇELİK vd. (Sinop: Sinop Üniversitesi Edebiyat Fakültesi), 2021; 64.

⁵ Hasan Duman, “*Osmanlı Sâlnâmeleri ve Nevsâlleri Bibliyografyası ve Toplu Kataloğu*” C. 1, s. 3-12.

vilayetin yerel tarihi, eğitim, mühim kişilerin biyografileri, ekonomik durum ve askeri konum ve durumu gibi konular hakkında detaylı bilgiler sunmaktadır.⁶

Vilayet salnâmeleri Tanzimat devrinden sonra vilayetlerde bulunan vilayet matbaalarında neşredilmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında da baskı yapmaya devam eden bu matbaalarda “İl Yıllıkları” adı altında salnâmelerin yanı sıra resmi veya özel baskılarda yapılmıştır. Bu matbaalarda vilayette bulunan yayın organları ve devlete ait resmi evraklara ilaveten şairlerin veya yazarların eserleri de neşredilmiştir.

Erzurum vilayetine ait ilk salnâme hicri 1287 (M 1870) tarihinde oluşturulmuştur. Bu salnâmeyi müteakip 1288 (1871), 1290 (1873), 1291 (1874), 1293 (1876), 1294 (1877), 1299 (1881), 1304 (1886), 1310 (1892), 1312 (1894), 1315 (1897), 1317 (1899), 1318 (1900) yıllarında ayrı ayrı 13 salnâme düzenlenmiştir. Bu salnâmeler Erzurum Vilayet Matbaasında basılmıştır.

Osmanlı devletinin siyasi durumunu ve konumunu değerlendirmek için, sosyo-ekonomik durum hakkında bilgi edinme ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Konu aldığı vilayet hakkında; nüfus, eğitim, mahkemeler, idari durum, askeri durum, coğrafi konum, yer altı kaynakları, gelir ve giderler, geçim kaynakları vb. konularda detaylı bilgiler sunan salnâmeler araştırmacılar için her alanda önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Tarihe ışık tutabilecek küçük büyük her bilgiyi etik bir şekilde ve belirlenen disiplinler doğrultusunda gün yüzüne çıkarmak, bu topraklarda yetiştirilmiş her tarihçi için milli bir sorumluluktur. Bu çalışmayı yapmamızın amacı ise Erzurum vilayeti hakkında yapılacak araştırmalara kolaylık sağlamak ve Türk tarihindeki küçük bir eksikliği gidererek bir parça katkıda bulunmaktır.

Erzurum salnâmeleri birçok araştırmada kaynak olarak kullanılmış ve farklı tarihlerdeki salnâmelerden birkaçı Latin harflerine çevrilmiştir. Fakat bizim ana kaynağımızı oluşturan H/1314-1315 (M/1897) tarihli Erzurum vilayet salnâmesi bazı çalışmalarda kaynak olarak kullanılsa da detaylı araştırmalar neticesinde tam metnin transkripsiyon ve değerlendirilmesinin çalışılmadığı görülmüştür.

⁶ Mefail Hızlı, “Osmanlı Eğitim Tarihinin Arşiv ve Yazma Kaynakları”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 12, (2008): 583.

Konumuzu ihtiva eden H/1314-1315 tarihli Erzurum vilayet salnâmesi İslam Araştırmaları Merkezi'nin web sitesinden⁷ dijital (PDF) olarak edinilmiştir. Salnâme 1897 tarihinde Erzurum Vilayet Matbaasında basılmıştır. Dijital ortama aktarımında bazı sayfalarda parlaklıktan ötürü okunamayan kısımlar dışında herhangi bir sorun ve eksiklik bulunmamakla birlikte sayfalarda yırtılma ve zamana bağlı yıpranma olmamıştır. Çalışmada H/1314-1315 tarihli Erzurum vilayet salnâmesi yazıldığı gibi transkript edilerek orijinal metne bağlı kalınmıştır. Örneğin salnâmede “مبشد چنپ” kelimesi Perşembe olarak değil, “Pençşembe” olarak çevrilmiştir. Salnâmede alt alta aynı yazılmak istenen her bir kelime için (“) işareti kullanıldığı için transkripsiyonda da bu sembole bağlı kalınmıştır. Salnâmede bazı cetveller ve kısımlar el ile doldurulmuş olduğundan okunamayan kısımlar “ (silik)” şeklinde vurgulanmıştır. Salnâmede bulunan her sayfa transkripsiyon kısmında “Sayfa:1, Sayfa:2, Sayfa:3” şeklinde belirtilmiştir. Böylece transkripsiyondan elde edilecek veriler orijinal metinle kolayca kıyaslanabilir hale getirilmiştir. Salnâmede bulunan cetveller uygun tablolar oluşturularak aktarılmıştır. Elle doldurulan bazı cetvellerde açıklama kısımları uzun olduğu için tablodaki hücrelere sığdırılamadığından alta doğru yığılarak yazılmıştır. Salnâme dipnotta bir defa gösterildikten sonra “a.g.s” olarak kısaltılmış hali ile gösterilmiştir.

⁷ bkz. İSAM (<https://isamveri.org/salname/sliste.php>)

BİRİNCİ BÖLÜM

XIX. YÜZYIL SONLARINDA ERZURUM VİLAYETİ

1.1. Erzurum Vilayetinin Coğrafi Konumu

Erzurum şehri, Erzurum Ovası'nın güneydoğu kenarında konumlanmış olup, Palandöken Dağı ile ovayı birleştiren bir alanda kuruludur. Şehrin güneyinde bulunan Yenişehir semtinde ve çevresinde 2000 metreye kadar yükseklik varken, şehrin ortasına doğru yükseklik 1900-1950 metreye, şehrin kuzeyinde bulunan mezbaha civarında ise 1800 metreye kadar alçalmaktadır.⁸

Erzurum şehri, Çoruh, Aras ve Fırat Havzaları arasında yer alan Erzurum Ovası olarak adlandırılan bölgede bazı akarsu ve dereler tarafından oluşturulan birikinti yelpazesi üzerinde Kuzey-Güney doğrultusunda inşa edilmiştir. Şehrin merkezini oluşturan Yakutiye semti bazı coğrafi durumlardan dolayı Erzurum ovasından ayrılmış biçimde durmaktadır. Erzurum Şehri'nin mevcut konumda konumlandırılma nedeni, sadece ovanın Karasu yatağına yakın olması ve oluşabilecek sel veya bataklığa uzak olması değildir. Bu bölgede kurulmasının nedenlerinden biri de kalenin konumlandığı tepeliğin bulunmasıdır.⁹

1.2. Osmanlı Hakimiyetinden Önceki Erzurum Tarihi

Erzurum'un tarihiyle ilgili ilk yazılı belgeler, Hitit (Boğazköy) devrine uzanmaktadır. Keşfedilen tabletler, bölgenin uzun süre savaşlara ev sahipliği yaptığını ifade etmektedir.

⁸ Cevdet Küçük, "Erzurum", *TDV İslam Ansiklopedisi*, c. 11 (İstanbul: TDV Yay.,1995), 321.

⁹ Besim Darkot, "Erzurum", *TDV İslam Ansiklopedisi*, c. 4, (İstanbul: TDV Yay., 1988), 341.

Bu kent, Hitit metinlerinde "Azzi-Hayaşa" toprakları olarak anılmaktadır.¹⁰ Şehrin ilk kurulduğu bölgenin Karaz olduğu tespit edilmiştir.¹¹

Diğer yandan şehir Doğu Roma (Bizans) İmparatoru II. Theodosiosa (408-450) atfedilen Theodosiopolis adıyla bilinirdi. Ermeniler ise bu yeri Karin veya Karnoi-Kalak olarak isimlendirdiler. Bu isim daha sonra ise Bizanslılar tarafından (Yunanca) Karintis şeklinde dönüştürüldü.¹² Erzurum şehrinin Bizanslılar döneminde imar ve refah açısından en zengin olduğu dönem I. Justinianus (Justin) dönemi olmuştur. Şehir bu dönemde her açıdan geliştirilmiştir. Şehirde kale, büyük kilise ve su kemerleri inşa edilmiştir.¹³

Erzen, bu civardaki uzun süredir yerleşim gören en büyük ve en gelişmiş şehirdir. Bu şehre farklı dönemlerde "Erze, Arze, Erzen" şeklinde hitap edildiği belirlenmiştir. X. yy. öncesinde, Erzen adını taşıyan üç şehir olduğu belirtilmektedir. Bunlardan biri, Ahlat civarlarını, diğeri günümüz Erzurum'nu işaret ederken; üçüncüsü ise İran'ın Şiraz yakınlarında bulunmaktaydı. Araplar, diğer Erzen şehirlerinden ayırtırmak için Roma yönetimi altında bulunan bugünkü Erzuruma "Erzen-i rum" adını verdiler. Bu ismin, Roma Erzen'i şeklinde halk arasında kullanıldığı ve uzun süre böyle kullanıldığı, Erzurum'un tarihine dair birçok kaynakta da belirtilmektedir. Erzuruma dair çeşitli tarihi belgelerde "Erz-i Rum", "Erzen-ir Rum", "Arz-ı Rum" gibi isimlerin de kullanıldığı gözlemlenmektedir.¹⁴

Erzurum şehri, tarihsel süreçte çeşitli devletlerin hakimiyeti altında kalmıştır. Bu devletler sırasıyla Bizanslılar, İranlılar, Ermeni Devletleri, Halifeler Dönemi, Emevî Devleti, Abbasiler, Selçuklular, İlhanlılar, Timur Devleti ve son olarak Osmanlılar olmuştur.¹⁵ Ayrıca, şehir sürekli istilalara maruz kalarak bir döngü halinde yağmalanmış yıkılmış, tahrip edilmiş ve tekrar inşa edilmiştir. Bu yüzden, Erzurum'un siyasi-kültürel

¹⁰ Ali. Başkaya, 20. "Yüzyıl Erzurum tarihi ve inanç coğrafyası" (Doktora tezi, Fırat Üniversitesi, 1997), 10.

¹¹ Abdürrahim Şerif Beygu, *Abideleri ve Kitabeleriyle Erzurum Tarihi* (İstanbul: Bozkurt Bas., 1936), 6-7.

¹² Küçük, "Erzurum", 321.

¹³ Beygu, *Abideleri ve Kitabeleriyle Erzurum Tarihi*, 33.

¹⁴ Alperen Kayserili, "Erzurum Şehri'nin Kültürel Coğrafyası" (Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, 2011), 60-61.

¹⁵ İbrahim Hakkı Konyalı, *Abideleri ve Kitabeleri ile Erzurum Tarihi* (Ercan Matb., 1960), 25.

yapısının oluşumunda yukarıdaki devletlerin ve faktörlerin etkisi göz önünde bulundurulmalıdır.

Erzurum, Bizans İmparatorluğu'nun hâkimiyeti altında yıllar boyunca Sasanilerle mücadelenin merkezi konumunda bulunmaktaydı. Fakat Dört Halife devrinde, cihad ve yeni yerler fethetmek amacı güden Müslüman Araplar da Erzurum'u ele geçirmeyi hedeflemişlerdi. 642 yılında Arapların Sasani İmparatorluğu'nu yıkmasıyla birlikte Erzurum ve çevresi, bu sefer Bizanslılar ile Araplar arasındaki çatışmalara şahitlik etmeye başladı. Araplar, ilk başta Doğu Anadolu'ya geçici seferler düzenlemişlerdi. Ancak Halife Hz. Osman devrinde, bölgede daha etkin bir şekilde faaliyet yürütmeye başladılar. Habib bin Mesleme komutasındaki İslam orduları, 651 de Theodosiopolis'i fethetmeyi başarmışlardı.¹⁶

751'deki Bizans kuşatmasıyla karşı karşıya kalan Erzurum, büyük bir direniş sergilemiş ancak 753'te Ermeni yerlilerin yardım etmesiyle tekrar Bizans hakimiyetine girmiştir. Bizans ordusunda komutan olan Ermeni kökenli Kusan, kenti yağmalamış, halkın bir kısmını öldürmüş ve bir kısmını tutsak etmiştir. Daha sonra Halife Mansûr, bir ordu göndererek şehri kurtarmıştır (756). Halife Mehdî-Billâh döneminde Erzuruma Türk birlikleri yerleştirilmiştir. Fakat ilerleyen zamanlarda kentin yeniden Bizans İmparatorluğu'nun yönetimine geçtiği (949) görülmektedir.¹⁷

Doğu yönünde genişleme hedefindeki Selçuklulardan, Azerbaycan Valisi İbrahim Yınal ve komutanlarından Kutalmış, 1048 de Anadolu'nun doğusuna ulaştı. Bizans topraklarına saldıran Selçuklular, Theodosiopolis'in kuzey-batısındaki Artze-Erzen (günümüzdeki Karaz) kentini kuşatıp fethettiler.¹⁸

1071'de gerçekleşen Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'da Türkleşme süreci hız kazanmış ve Erzurum şehri bu dönemde önemli bir değişim yaşamıştır. Şehrin çevresi Türkler tarafından ele geçirilmiş olmasına rağmen, 1080 yılına kadar Bizans

¹⁶ Bilgehan Pamuk, *XVII. yüzyılda bir serhad şehri: Erzurum* (İstanbul: IQ Kültür Sanat Yay., 2006), 34.

¹⁷ Küçük, "Erzurum", 321.

¹⁸ Kayserili, "Erzurum Şehri'nin Kültürel Coğrafyası", 70.

İmparatorluğu'nun kontrolünde kalmıştır. 1081'de Bizans İmparatorluğu'ndan alınan Erzurum, 1201'e kadar Saltuklular Devleti'nin merkezi olmuştur.¹⁹

Bu tarihten itibaren “Erzurum Selçukluları” Türkiye Selçuklu Devleti'ne bağlı bir kol olarak hakimiyet sürmüştür. Selçuklu döneminde, Erzurum'da önemli gelişmeler yaşanmıştır. Kent, askeri, bilimsel ve dini alanlarda çeşitli yatırımlarla geliştirilmiş ve zenginleştirilmiştir. XII. ve XIII. yüzyıllarda Erzurum, Anadolu'daki en büyük ve en müreffeh merkezlerden biri olmuştur.²⁰

Selçuklu, 1241 yılında baş gösteren Moğol istilasına direnç gösteremeyerek, 1243'ten itibaren Moğol hâkimiyetine girmiştir. 1258 yılında İlhanlı Devleti'nin kuruluşundan sonra bu devlete bağlı hale geldi. Bu tarihten başlayarak Erzurum, İlhanlı Devleti'nin Rum eyaletine bağlı bir kent haline geldi. Erzurum, Moğol-İlhanlı döneminde genellikle Karakuruma ve Tebriz'e seyahat eden sultanlar, şehzadeler ve üst düzey Selçuklu görevlileri ile vergi toplamak üzere Anadolu'ya gönderilen İlhanlı Devleti temsilcileri, isyanları bastırmak için Anadolu'ya giden hükümdarlar ve Moğol ordularının konakladığı bir merkez olarak görülmektedir.²¹

Erzurum, İlhanlıların bir kolu olarak yeniden yapılanmış ve gelişmiştir. Bu süreçte, özellikle Tebriz'den Erzuruma seyahat eden kervanların artmasıyla şehrin ticari hacminin belirgin şekilde genişlemiş ve birçok kervansaray yapılmıştır. Ancak, özellikle 1450'lerden itibaren şehrin Akkoyunlular, Karakoyunlular ve Celayirliler arasında yaşanan hakimiyet mücadelesi sebebiyle, şehir ciddi hasar görmüştür. Yerli halk, Sünni-Şii mezhepsel çatışmaların yarattığı huzursuzluk nedeniyle sürekli göç etmek zorunda bırakılmıştır.²²

1502 tarihinde Erzurum ve civarı Safevilerin kontrolüne girmişti. Safevi hükümdarı Şah İsmail, Akkoyunlu Sultan Elveda'yı 1502 yılında mağlup ettikten sonra Erzurum, Erzincan ve Kemah bölgelerini tamamen egemenliği altına almıştı. Fakat, bu bölgelerdeki

¹⁹ Elif Çolakoğlu, "Kent Tarihi ve Yerel Yönetim İlişkisi Yönüyle Erzurum", *Türk İdare Dergisi* 479 (2014): 32.

²⁰ Kayserili, “Erzurum Şehri'nin Kültürel Coğrafyası”, 72.

²¹ Firdevs Özen, "İlhanlılar Devrinde Erzurum", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* 56.2 (2016): 264.

²² Çolakoğlu, "Kent Tarihi ve Yerel Yönetim İlişkisi Yönüyle Erzurum", 33.

Safevi hükümlanranlığı uzun ömürlü olmadı. Yavuz Sultan Selim, 1514 yılında Safevilerle Çaldıran Savaşını yaptı ve kısa sürede bu bölgeleri tek tek ele geçirdi.²³

1.3. Osmanlı Hakimiyetinde Erzurum

1514'te Osmanlı-Safevi devletleri arasında yapılan Çaldıran Savaşı ile Osmanlı devleti Doğu Anadolu bölgesinin geniş bir kısmına hâkim oldu ancak Erzurum'un tamamen Osmanlı hakimiyetine girmesi bölgede Safevi nüfuzunun büyük ölçüde ortadan kaldırılmasına kadar ertelendi. İran Osmanlı karşısında bir yenilgi almış olsa bile bölgede ki etkisi devam etmekteydi. Erzurum ve civarının bu süreçte kimin hakimiyeti altında olduğu net olarak bilinmese de Yavuz sultan Selim'in Sevindik Han adında birine fetihname göndermesinden şehrin Sevindik Han hakimiyetinde olduğu anlaşılmaktadır.

24

Çaldıran savaşından sonra Yavuz Sultan Selim Memlükler üzerine Mısır seferini başlatmıştı. Erzurum şehrinin Osmanlı yönetimine 1518-1519 tarihlerinde Mısır seferi sonrasında tam olarak girdiği düşünülmektedir. Nitekim 1520-1530 yılları arasında yapılan tahrirlere göre Erzurum'un Osmanlı hakimiyetinde olduğu belirtilmiştir.²⁵

İlk Erzurum Valisi Ferhat Paşa'nın valilik dönemi (1527-1533) sırasında Erzurum'un yeniden yapılandırıldığı göz önüne alındığında, şehrin idari anlamda Yavuz Sultan Selim'den sonra Kanuni Sultan Süleyman döneminde tekrar düzenlendiği ve mülki teşkilatlanmanın bu süreçte oluşturulduğu görülmektedir. Kanuni Sultan Süleyman, 1534 yılında İran üzerine yaptığı seferler sırasında Erzurum'u ziyaret etmiş ve şehri harap bir durumda bulmuş, şehrin onarımı için emir vermiştir. Daha sonra 1535 yılında tekrar Erzuruma gelen Kanuni Sultan Süleyman, Erzurum'da Bayburd ve Kemah sancaklarından müteşekkil bir Beylerbeylik oluşturmuştur. Erzurum Beylerbeylerinin şehirde bizzat kalmaya başlaması ile birlikte şehirdeki imar faaliyetleri ve buna bağlı olarak nüfusun iskanı hızlanmıştır. Burada bulunan askeri kışla ve kale surları yeniden güçlendirilmiş ve Erzurum Osmanlı devletinin askeri merkezlerinden biri olmuştur. Doğuda İran üzerine yapılan seferler genellikle Van ve Erzurum üzerinden

²³ Cumhuriyetin Ellinci Yılında Erzurum, 1973 İl Yıllığı, Erzurum 1974, 32.

²⁴ Konyalı, *Abideleri ve Kitabeleri ile Erzurum Tarihi*, 44-45.

²⁵ Küçük, "Erzurum", 323.

yürütülmüştür. Erzurum Osmanlı ordusu tarafından askeri bir merkez ve kışlak olarak kullanılmıştır.²⁶

Doğu ve Kafkas sınırında bulunması şehri Osmanlı devleti için elzem kılıyordu. Hem ticari pozisyonu hem de askeri-stratejik konumu şehre belli bir misyon yüklemişti. Osmanlı Devleti'nin kadim düşmanı olan Safevi devleti ile mücadeleler özellikle bu saha üzerinde gerçekleşmiştir. Ancak, Erzurum'un bir sınır şehri olması şehrin sürekli tehdit altında kalmasına yol açtığı için çok sayıda yeniçerinin burada bulunmasını gerektirmekteydi.

Bu dönemde merkezden Erzuruma birçok yeniçeri gönderildi. Şehirde iç kaleyi ellerine geçiren Yeniçeriler, asayiş ve güvenliği sağlamaları gerekirken şehirde düzeni bozup kargaşaya neden oldular. Anadolu'da celali isyanlarının yaşandığı bu dönemde Erzurum'daki yeniçerilere merkezden müdahale gecikmedi. Fakat XVI ve XVII. Yüzyıllarda zamanla yoğunlaşan Osmanlı-İran savaşlarından dolayı giderek kalabalıklaşan yeniçeriler, özellikle vergi toplama hususunda halka katı bir şekilde baskı yaptılar. Giderek huzursuzluğun artması üzerine bir zamanlar Celâli liderlerinden biri olan Erzurum BeylerBeyi Abaza Paşa, II. Osman'ın Yeniçeriler tarafından öldürülmesini bahane ederek onun intikamını almak için Erzurum'daki Yeniçerileri ortadan kaldırdı ve bir isyan başlattı.²⁷

XIX. Yüzyıla gelindiğinde ise kenti bir başka düşman tehdit etmeye başladı. Erzurum tarihi için en önemli değişimler özellikle bu yüzyılda yaşanacaktır. 1828-1829 başlarında yaşanan Osmanlı- Rus savaşında Ruslar Kars ve Ahıska'yı işgal ettiler. Osmanlı devleti Rusların ilerleyişini durduramamıştı. Erzurum'un Ruslar tarafından ilk işgal edilişi bu savaştan sonra 25 Haziran 1829 da yaşanmıştı.²⁸

Erzurum, üç aylık Rus işgali sürecinde büyük zararlar gördü. Bu işgal birçok Müslümanı göçe zorladı. Ruslar, şehri yağmalayarak birçok değerli sanat eserlerini de götürdüler. Ayrıca, İç Kale'yi güçlendirmek için taş ihtiyacını karşılamak adına bazı camileri, türbeleri ve binaları yıkarak zarar verdiler.²⁹ Hatta Rusların yaptığı bu değişiklik ile ortaya

²⁶ Çolakoğlu, "Kent Tarihi ve Yerel Yönetim İlişkisi Yönüyle Erzurum", 34.

²⁷ Küçük, "Erzurum", 324.

²⁸ Kayserili, "Erzurum Şehri'nin Kültürel Coğrafyası", 99.

²⁹ Küçük, "Erzurum", 324.

çıkan durumu dönemin padişahı II. Mahmud Fatih Efendi adlı bir devlet adamı raporla şu şekilde sunmuştur. “ *Yeni kale metin ve müstahkem ,bir kale olmuş, Zira Erzurum ’un kale-i kadîmesinin etraf ve havalisi hane ve dekâkinden ibaret olduğundan başka canib-i şarkîde Topdağı ve karbîye mayii Kiremitli Dağı dedikleri dağlar şehir-i mezkûrun kurbin de vâki olmakla ihatası müşkil olmağın şehir-i mezburi düşmandan muhafaza eylemek altmış bin askere muhtaç idi. El-yevm Rusya’nın bina eyledikleri kaleyi iç kale diyarlarından başlayıp Boyahane mahallesinden alıp yıktığı 74 evin mahallinden ve Bakırcı camii şerifinin karşısından duvar ve beden çekip eski kale duvarına bitiştirip kale-i kadimeyi terk edip kapılarını ve bazı mahallerini yıkıp yalnız Gürcü Kapısı bırakılıp bir kapı dahi kendileri Canib-i garbe küşad eylemişler. Velhâsıl bu kale üç bin adamla muhafaza olunur...*”³⁰

Rusya Edirne Antlaşması (1829) ile Gürcistan üzerindeki hakimiyetini kabul ettirdiğinden dolayı Erzurum’un serhat şehri olarak ehemmiyeti arttı. Bu savaşta olduğu gibi diğer Osmanlı-Rus savaşlarının da Erzurum şehrine etkileri olacaktır.³¹

Erzurum, Tanzimat’ın ilanına kadar bir Beylerbeyliği statüsünde yönetilirken, 1845 yılında gerçekleştirilen bir düzenlemeyle "eyalet" konumuna yükseltilmiştir. Tanzimat’ın 1839’da ilan edilmesine rağmen şehirde çeşitli karmaşalara neden olması sebebiyle ilk altı yıl boyunca uygulanamamıştır.³²

Erzurum, Osmanlı İmparatorluğu’nun hâkimiyetinin kesin olarak sağlandığı dönemden itibaren imparatorluğun çöküşüne kadar geçen dört yüzyıllık süre boyunca stratejik bir askeri merkez olarak önemini korumuştur. Bu süreçte, kuzey-doğuda Gürcistana, doğuda İrana ve 18. yüzyılın ortalarından itibaren de Rusya’ya karşı yapılan çeşitli savaşlarda önemli bir konumda bulunmuştur.

Erzurum tarihindeki ikinci büyük işgal 1877-1878 (doksan üç harbi) Osmanlı-Rus savaşı sırasında yaşandı. Osmanlı-Rus Savaşlarında sürekli Rus istilasına uğrayan şehir, işgallere karşı adeta savunma kalesine dönüştürülmüştür. Sultan II. Abdülhamid’in tahtının ilk yıllarına denk gelen bu savaş, Erzurum’un sınırlarını küçültürken, vilayetin

³⁰ Konyalı, *Abideleri ve Kitabeleri ile Erzurum Tarihi*, 97.

³¹ Küçük, “Erzurum”, 324.

³² Çolakoğlu, “Kent Tarihi ve Yerel Yönetim İlişkisi Yönüyle Erzurum”, 37.

nüfus yapısını, ekonomisini ve toplumsal dokusunu da kökten değiştirmiştir. Savaşın peşinden gelen fiili Rus işgali, Erzurum'u her alanda tahrip etmiştir.³³

Kale'nin savunması zayıf olduğu için, stratejik noktalara tabya adı verilen yeni savunma yapıları inşa edilmiş ve kentin etrafı toprak surlarla çevrilmiştir. Bu dönemde yaşanan savaşlar, hastalıklar ve ekonomik zorluklar nedeniyle nüfus hızla azalmıştır. Erzurum nüfusu 130 binden 15 bine düşmüştür. Nüfusun hızla azalması kentteki birçok alana sirayet ettiğinden 1918 yılının sonlarına gelindiğinde, kent büyük bir köy görünümünde olmuştur.

93 Harbi'nin ardından, Erzurum Vilayeti'nin bazı toprakları (Elviye-i Selase; Kars, Ardahan, Batum), Rusya'ya devredilmesiyle idari bölümler yeniden düzenlenmiştir. 1882 yılında Erzurum Vilayeti, Erzurum, Bayburt, Bayezid ve Erzincan sancaklarından oluşmaktayken, 1899 yılında ise Erzurum, Erzincan ve Bayezid sancaklarından meydana gelmekteydi.³⁴

Birinci Dünya Savaşında Osmanlı ittifak devletleri grubunda Ruslar ise İtilafların yanında yer almıştı. Ruslar, Doğu Anadolu'yu yeniden kontrol altına almak ve ardından Akdeniz'e ilerlemek amacıyla savaş stratejilerini belirlemişlerdi. Bu hedef doğrultusunda harekete geçen Rus birlikleri, Erzurum'u ele geçirmek için çaba sarf etmiştir.³⁵

1915 Kasım'ında Rus ordusunun Erzuruma doğru ilerlemesiyle, özellikle Hasankale (Pasinler), Köprüköy ve Azap gibi bölgelerden başlayarak şehrin doğusundaki bölgelerde bulunan Erzurum halkı, Türk birlikleriyle birlikte batı istikametinde göçe başlamıştı.³⁶ Rus işgalinin büyük bir tahribata ve yıkıma neden olmasının ardından bölgedeki Ermeniler Müslümanlara yönelik acımasız katliamlara başlamıştır. Ermenilerin katliamlarıyla yüzbinlerce insan ölmüş kalanlar ise Anadolu'nun içlerine doğru göç etmişlerdir.³⁷

³³ Küçük, "Erzurum", 324.

³⁴ Çolakoğlu, "Kent Tarihi ve Yerel Yönetim İlişkisi Yönüyle Erzurum", 40.

³⁵ *Cumhuriyetin 50. yılında Erzurum: 1973 il yillığı* (Kervan, 1973).s.39.

³⁶ Mevlüt Yüksel, "I. Dünya Savaşı'nda Erzurum'un İlk İşgal Günleri", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* 15, no. 37 (2010): 261.

³⁷ Ulvi Ufuk Tosun, "Erzurumun Düşman İşgalinden Kurtarılması (12 Mart 1918)", (Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, 2011), 44.

12 Mart 1918 tarihine gelindiğinde ise, Türk Ordusu XV. Kolordu Komutanı Kazım Karabekir liderliğinde Erzurum'u işgalci Ermenilerden kurtarmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

H. 1315 (M.1897) TARİHLİ ERZURUM VİLAYET SALNÂMESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. Erzurum Vilayetinin Merkez Teşkilatı

2.1.1. Memûriyet-i Vilâyet

Vilayet valisi Mehmet Rauf Paşa'dır. Birinci derece Osmani, Mecidi ve imtiyazlı nişanlardan gümüş madalyaya sahiptir.³⁸

2.1.2. Erkân-ı Vilâyet

Erkan-ı Harbiye naibi Mahmut Hamdi Bey'dir. Rütbesi iki mecidi gümüştür. Bir defterdar, bir vali yardımcısı ve bir de mektupçu vardır.³⁹

2.1.3. Devâir-i Vilâyet

Vilayet reisi başkanlığında sekiz aza bulunmaktadır. Azâlardan üç tanesi gayrimüslimdir.

2.1.4. Meclis-i İdare-i Vilayet

Vilayet valisi başkanlığında dört aza vardır. Bunlar naib, defterdar, muavin ve mektupçudan oluşur. Üçüncü derece mecidi nişanına sahip Ali Avni Efendi müftüdür. Bir Ermeni murahhası ve bir de Katolik murahhası bulunmaktadır.

³⁸ Salnâme-i Vilayet-i Erzurum, Erzurum Vilayet Matbaası, 1897. s. 116.

³⁹ ağı, s. 116.

2.1.5. Meclis İdâre-i Vilâyet Heyet-i İnhâmiyesi

Heyet-i inhamiye reisi mektupçu ile birlikte iki aza bulunmaktadır. Zabıt kâtibi ise İsmail Rafet Efendi 'dir.⁴⁰

2.2. Dahiliye Kısmı

2.2.1. İstâistik Komisyonu

Komisyon reisi defterdar ile birlikte; Mektub-i Vilayet-i Rûsûmat Nazırı, Duyun-u Umumiye Nazırı, Maarif Müdürü, Vergi Müdürü, Orman Müftüsü defterhane memuru ve İstinaf Mahkemesi Baş Kâtibi ise komisyonun azalarını oluşturmaktadır. ⁴¹

2.2.2. Sicil-i Ahvâl Komisyonu

Komisyon başkanı mektupçudur. Bununla birlikte azaları ise mektupçu kalemi mümeyyizi⁴², vergi müdürü, muhasebe kalemi mümeyyizi, evrak müdürü ve kâtip mektupçu kalemi müsevvidi oluşturmaktadır.

2.2.3. Mektûbi Vilayet Kalemi

Mümeyyiz Ahmed Hamdi Bey'dir. Bununla birlikte bu dairede iki müsevvid bir telgraf kayıtcısı ve bir mübeyyiz ile birlikte toplamda on altı memur bulunmaktadır.

2.2.4. Mühimme ve Şifre Kalemi

Mühimme kâtibi bir önceki başlıkta bahsettiğimiz mektupçu kalemi baş müsveddi olan Mahmud Celaleddin Efendi ve yardımcısı ise Akif Efendi 'dir. Mukayyed Mustafa Bey iken mübeyyiz ise Nazım Bey'dir. ⁴³

⁴⁰ ags, s. 117.

⁴¹ ags, s. 118.

⁴² Tashih memuru. Evrakları düzeltme işi yapan memur.

⁴³ ags, s. 118.

2.2.5. Meclis İdâre-i Vilâyet Kalemi

Başkâtip ve yardımcı kâtip ile birlikte bir mübeyyiz bir maiyet memuru ve mukayyed olmak üzere toplam beş görevli bulunmaktadır. Başkâtip Ali Sırrı Efendi yardımcısı ise Fuad Bey'dir. ⁴⁴

2.2.6. Evrâk Odası

Evrak odası müdürü Salih Efendi olup rütbesi rabia⁴⁵ dır. Bir mukayyed ile birlikte toplam altı memur bulunmaktadır. ⁴⁶

2.2.7. Nüfus Nezâreti

Nüfus Nazırı Tahir Avni Bey olup rütbesi sâlise dört mecidi'dir. Başkâtip Muharrem Bey ile birlikte ikinci kâtip ise Said Bey'dir.

2.2.8. Matbaa-i Vilayet

Matbaa-i Vilayet nazırı mektupçu nazırı ile aynı kişidir. Müdür ve ser mürettib Ahmed Fevzi Efendi ile birlikte iki mürettib, bir mürettib çırağı, iki merdaneci, bir hurufat destgâhdârı ve bir de Litografya destgâhdârı bulunmaktadır. ⁴⁷

2.3. Mâliye Kısmı

2.3.1. Muhâsebe-i Vilayet Kalemi

Vilayet muhasebe kaleminde toplam on dokuz memur görev yapmaktadır. Buradaki görev tanımları şu şekildedir: Bir mümeyyiz, musalih cariyeye kâtibi, merkez kâtibi, masraf kâtibi, varidat kâtibi, mübeyyiz, muavin, defterci ve sandık emini bulunmaktadır.

2.3.2. Tahrîr Vergi İdâresi

Müdür Osman Efendi ile birlikte bir mizan-ı umum kâtibi, bir vergi kâtibi, bir defterci ve iki memur olmak üzere toplam altı memur bulunmaktadır.

⁴⁴ ags, s. 119.

⁴⁵ Osmanlılar'da askerî rütbelerden yüzbaşıya denk mülkî rütbe.

⁴⁶ ags, s. 119.

⁴⁷ ags, s. 119.

2.3.2.1. Tahrîr Emlâk Komisyonu

Emlak Komisyon başkanı Tahrir Vergi İdaresi başkanı Osman Efendi 'dir. Hacı Mehmed, Abdi Bey, Sogomon Efendi ve İstipan Efendi ise Tahrîr Emlâk Komisyonu azalarıdır. ⁴⁸

2.4. Adliye Kısmı

Adliye bölümünde Encümen-i Adliye, Hukûk Dairesi, Ceza Dairesi, Müdde-i Umûmi Muâvinliği Dairesi, Bedâyet Mahkemesi Kalemi, İstintâk Dairesi ve Ticaret Mahkemesi bulunmakta ve bu dairelerde bulunan görevlilerden bahsedilmektedir.

2.4.1. Encümen-i Adliye

Adliye encümeni başkanı bir önceki mahkeme-i istinaf başkanı ile aynı kişidir. Encümen başkanı ve sekiz aza bulunmaktadır. Azaların görevleri ve makamları şu şekilde belirtilmiştir: Mahkeme-i İstinaf Ceza Reisi, Mahkeme-i Müdde-i Umumisi, Bidayet Mahkemesi Reis-i Evveli, Bidayet Ceca Reisi, Merkez-i Müdde-i Umumi Muavini, Ticaret Mahkemesi Reisi, Encümen Kâtibi ve İstinaf Baş Kâtibi. Bu daireye bağlı Heyet-i İthamiye ise ceza dairesi reisi ile iki azadan oluşmaktadır. ⁴⁹

2.4.2. Hukûk Dairesi

Bir başkan ve beş azadan oluşmaktadır. Azaların meslek veya rütbeleri; Mehmed Efendi müderris, İhsan Bey sâlise, Tanbel Efendi sâlise ve Emin Bey aza mülazımı şeklindedir.

2.4.3. Ceza Dairesi

Ceza dairesi başkanı saniye rütbesine sahip İsmail Sami Efendi 'dir. Daire başkanı ile birlikte beş aza bulunmaktadır. Azaların rütbeleri şu şekildedir: Cazim Bey sâlise, Şükrü Bey sâlise, İstifan Efendi fahri, Melkun Efendi aza mülâzımı ve Şükrü Bey (rütbe belirtilmemiş).

⁴⁸ ags, s. 120.

⁴⁹ ags, s. 120.

2.4.4. Müdde-i Umûmilik Dairesi

Kâtip, ikinci kâtip ve mukayyed olmak üzere üç memur bulunmaktadır.

2.4.5. İstinâf Mahkemesi Kalemi

Bir Başkâtip ve zabıt kâtibi olmak üzere beş memur görev yapmaktadır.⁵⁰

2.4.6. Bidayet Mahkemesi

Bidayet mahkemesi bünyesinde Hukuk Dairesi, Ceza Dairesi, Müdde-i Umûmi Muâvinliği Dairesi, Bedâyet Mahkemesi Kalemi ve İstintâk Dairesi olmak üzere beş farklı kurum barındırmaktadır.

2.4.7. Hukuk Dairesi

Sâlise rütbesine sahip Ahmed Cemil Efendi daire başkanıdır. Rıza Efendi ve Hicatur Efendi aza Fehim Efendi ise aza mülazımı olarak görev yapmaktadır.

2.4.8. Ceza Dairesi

Daire başkanı aynı zamanda müderris olan Mehmed Kadri Efendi 'dir. Arif Bey ve Simon Efendi aza, Ahmed Bey ise aza mülazımı olarak görev yapmaktadır.⁵¹

2.4.9. Müdde-i Umûmi Muâvinliği Dairesi

Müdde-i Umumi Muavini sâlise rütbesindeki Hüseyin Hüsnü Efendi , Mukayyed ve aynı zamanda ikinci kâtiplik görevini yapan memur ise Dursun Efendi 'dir.

2.4.10. Bedâyet Mahkemesi Kalemi

Mahkeme kaleminde bir başkâtip ve dört zabıt kâtibi bulunmaktadır. Mahkeme başkâtibi Necip Efendi , zabıt kâtipleri ise Emin Efendi ile birlikte Tevfik Bey, Besim Bey ve Sabri Efendi 'dir.⁵²

⁵⁰ ags, s. 122.

⁵¹ ags, s. 122.

⁵² ags, s. 123.

2.4.11. İstintâk Dairesi

İstintak dairesinde ser müstantık, kâtip, mukalevat yazarı ve yardımcısı, bir icra memuru ve üç mübaşir olmak üzere toplam dokuz memur bulunmaktadır.⁵³

2.4.12. Ticaret Mahkemesi

Mahkeme reisi sâlise rütbesine sahip Sabri Efendi 'dir. Daimî azalar; rabia rütbeli Rıza Bey ve Manovil Efendi olurken, geçici azalar ise Halid Efendi ve Zakar Efendi 'dir. Bunlarla birlikte bir başkâtip, iki zabıt kâtibi, bir mukayyed ve iki de mübeyyiz bulunmaktadır.⁵⁴

2.5. Nâfi'a Kısmı

2.5.1. Nâfi'a Komisyonu

Komisyon başkanı vilayet valisidir. Azalar da çeşitli görevleri yürütmekte olan memurlardan oluşmaktadır. Komisyonda bir başkan ve altı aza bulunmaktadır.

2.5.2. Ziraat Bank Şubesi

Şube müdürü rabia rütbesine sahip Osman Faik Efendi 'dir. Bir müdür muavini iki şube kâtibi ve bir mukayyed görev yapmaktadır.

2.5.2.1. Şube Meclisi Heyeti

Heyet başkanı Refik Bey ile üç aza bulunmaktadır. Azaların rütbe ve görevleri;

Ali Bey şube müdürü ve ziraat müfettişi, Mustafa Efendi rabia, Ohannes Efendi ise beş mecidi rütbesine sahiptir.

2.5.3. Nafi'a Dairesi

Daire başkanı Baş mühendis Aziz Bey rütbesi ise sâniyedir. Bununla birlikte merkez mühendisi ve yardımcısı, kâtip ve üç memur daha bulunmaktadır.⁵⁵

⁵³ ags, s. 123.

⁵⁴ ags, s. 123.

⁵⁵ ags, s. 124.

2.5.4. Evkâf Dairesi

Tedkîk Evkâf Komisyonu, Defter-i Hakâni Memuriyeti ve Mahkeme-i Şeriyye Kalemi Evkaf dairesine dahil edilmiştir. Dairede sâniye rütbesine sahip bir muhasebeci ayrıca bir başkâtip ve bir de ikinci kâtip bulunmaktadır.

2.5.4.1. Tedkîk Evkâf Komisyonu

Tedkik komisyonu başkanı, vilayet müftüsüdür. Azalar ise evkaf muhasebecisi Süleyman Efendi ve Esad Efendi 'dir.

2.5.4.2. Defter-i Hakâni Memuriyeti / Mahkeme-i Şeriyye Kalemi

Bu iki memuriyet birlikte nakledilmiştir. Burada defter-i hakâni memuru, başkâtip, mukayyed, tapu kâtibi ve muhazzır mevcut görevlerdendir.⁵⁶

2.6. Maârif Kısmı

2.6.1. Maârif Dairesi

Dairede görevli bir müdür, iki muhasebeci, bir kâtip, aza ve sandık emini bulunmaktadır. Müdür sâniye rütbesine sahip Abdulkerim Bey'dir.

2.6.2. Maârif Meclisi Heyeti

Meclis heyeti başkanı aynı zamanda daire başkanı olan Abdulkerim Bey'dir. İki tane aza bulunmaktadır. Azalardan birii aynı zamanda sandık emindir.⁵⁷

2.6.3. Mekteb-i İdâdi-i Mülkiye

Mekteb-i İdadi müdürü Tahir Lütfü Bey ile birlikte idari kadroda; birinci öğretmen Ali Rıza ve ikinci öğretmen Şerif Efendi , Tabip mektep kolAğası Mehmed Efendi , kâtip Mehmed Şükrü Efendi , imam Hüseyin Reşid Efendi , depo görevlisi Süleyman Suphi Efendi , mübasır ve anbar memuru ise Mustafa Naim Efendi 'dir.⁵⁸

⁵⁶ ags, s. 125.

⁵⁷ ags, s. 125.

⁵⁸ ags, s. 126.

Bunlarla birlikte sekiz hademe ve iki işçi bulunmaktadır. Okulda öğrenci sayısı toplam doksan ikidir. Bunların otuz üçü yatılı geri kalan elli dokuz öğrenci ise gündüzcüdür.⁵⁹

2.6.3.1. Öğretmenler ve Branşları

Tablo 2.1. Mekteb-i İdadi-i Mülkiye Öğretmenleri ve Branşları⁶⁰

Branş / Ders	Muallim
Ulum-u Diniye	Ahmed Rüşdü Efendi
Arapça (yukarı sınıflar)	Ahmed Rüşdü Efendi
Arapça (aşağı sınıflar)	Hüseyin Reşid Efendi
Farsça ve Türkçe	Ali Rıza Efendi (Müdür muavini)
Kavanin (Kanunlar)	Tahir Lütfi Bey (Müdür)
Edebiyat ve Ahlak	Tahir Lütfi Bey (Müdür)
Fransızca (yukarı sınıflar)	Tahir Lütfi Bey (Müdür)
Kozmografya	Fehimi Efendi
Müsellisat	Fehimi Efendi
Usûl-i Defteri	Fehimi Efendi
Malumat-ı Nafia	Fehimi Efendi
Fransızca (aşağı sınıflar)	Fehimi Efendi
Hesap ve Coğrafya	Ali Galip Efendi
Cebir ve Resim	Mülazım-ı evvel Mehmed Ali Efendi
Tarih ve Mevalid	Şerif Efendi (ikinci müdür muavin)
Hikmet-i Tabiye ve Kimya	Abdülkerim Bey (Maarif müdürü)
Hüsn-i Hat	Akif Efendi
Kitabet-i resmiye	Abdülkerim Bey (Maarif müdürü)
İlm-i Servet	Tahir Lütfi Bey (Müdür)
Kitabet	Ali Rıza Efendi (Müdür muavini)
Hendese	Mustafa Efendi

2.6.4. İbtida’i Mektebi

İki iptidai mektepte görevli birer muallim birinde elli altı ve bir diğerinde altmış yedi öğrenci bulunmaktadır.

2.6.5. İnas Rüşdiye Mektebi

Muallim Abdullatif Efendi ile birlikte bir hüsn-i hat muallimi bir nakkaş hocası ve bir de mubassıra bulunmaktadır. Nakkaş hocası ve mubassıra (bakıcı) kadın memurdur.

⁵⁹ ags, s. 127.

⁶⁰ ags, s. 126-127.

2.6.6. İnas İbtidaiye Mektebi

İnas Rüşdiyesi ile aynı kadro ve teşkilata sahiptir. ⁶¹

2.7. Orman ve Meâdin ve Zirâat Kısmı

2.7.1. Ziraat Müfettişliği

Sâlise rütbesinde bir müfettiş ve bir de müfettiş yardımcısı bulunmaktadır.

2.7.2. Orman Memurları

Baş müfettiş ile birlikte toplam dokuz memur bulunmaktadır. Memurların görevleri şu şekildedir; Baş müfettiş, idare kâtibi, orman süvari memuru, tezkere muharriri, ondalık memuru, piyade korucusu. ⁶²

2.8. Jandarma Kısmı

2.8.1. Vilâyet-i Jandarma Dairesi

Jandarma kumandanı miralay dört mecidi nişanına sahip Mehmed Emin Bey'dir. Alay emini Ahmed Rasim Efendi 'dir.

2.8.2. Jandarma Alay Meclisi

Alay meclisi bir başkan ve beş azadan müteşekkildir. Meclis başkanı yukarıda bahsedilen kumandan Mehmed Emin Bey'dir. Azalar Binbaşı Mehmed Efendi , Alay emini Ahmed Efendi , Yüzbaşı Ali Ağa, Yüzbaşı Mehmed Efendi ve mülazım Ali Efendi 'dir.

2.8.3. Merkez Birinci Tâburu Meclisi

Binbaşı rütbesine sahip bir başkan ve altı aza olmak üzere toplam yedi görevli bulunmaktadır. Azalar ; Tabur kâtibi Mustafa Efendi , Yüzbaşı Abdi Efendi , Yüzbaşı Mehmed Efendi , birinci mülazım Hacı Osman Ağa, birinci mülazım Mustafa Ağa ve ikinci mülazım Ahmed Bey'den oluşmaktadır.

⁶¹ ags, s. 127.

⁶² ags, s. 128.

2.8.4. Erzurum Sancağı Birinci Merkez Jandarma Tabûru

Tabur komutanı Binbaşı Mehmed Efendi ile birlikte, bir de tabur kâtibi görevlidir. Taburda beş ayrı süvari bölüğü, bir seyyar süvari bölüğü ve dört ayrı piyade bölüğü bulunmaktadır. Bölük komutanlarının her biri yüzbaşı rütbesine sahiptir. Her bölükte birinci mülazım ve ikinci mülazım olmak üzere ikişer mülazım bulunmaktadır. Beşinci süvari bölük mülazımları beş mecidi rütbelerine sahiptir.⁶³

2.9. Polis Kısmı

2.9.1. Merkez Vilâyet Polis Dairesi

Dairede sâlise dördüncü osmanî ve mecîdi rütbeli bir başkomiser, iki ikinci komiser dört üçüncü komiser bulunmaktadır. Yardımcı komiserlerden üç tanesi gayrimüslimdir.

2.9.2. Merkezde Bulunan Polis Memurları

Merkezde on beş polis memuru bulunmaktadır. Bunlardan üç tanesi gayrimüslimdir.

2.9.3. Mülhak Kazalarda Bulunan Komiser ve Polis Memurları

2.9.3.1. İspir Kazası

Üçüncü Komiser Arif Efendi ve polis memuru Arif Efendi olmak üzere iki memur bulunmaktadır.

2.9.3.2. Tercan Kazası

Üçüncü Komiser Abdullah Efendi ve polis memuru Mikail Efendi bulunmaktadır.

2.9.3.3. Bayburd Kazası

Üçüncü Komiser Hüsrev Bey ile birlikte iki polis memuru daha bulunmaktadır.

⁶³ ags, s. 129-130.

2.9.3.4. Keyfi Kazası

Üçüncü Komiser Mehmed Cemil Bey ile iki polis memuru daha bulunmaktadır. Bunlardan biri gayrimüslimdir.

2.9.3.5. Hınıs Kazası

Üçüncü Komiser Ali Efendi ve iki polis memuru daha bulunmaktadır. Biri gayrimüslimdir.⁶⁴

2.9.3.6. Pasinler Kazası

Beşinci mecdi nişanına sahip Üçüncü Komiser Mehmed Hilmi Efendi ve bir polis memuru daha mevcuttur.

2.9.3.7. Tortum Kazası

Üçüncü Komiser Abdulvehhab Bey ve bir polis memuru daha mevcuttur.

2.9.3.8. Keskim Kazası

Üçüncü Komiser Asım Bey ve polis memuru Arif Bey görevlidir.

2.9.3.9. Namreyan (Narman) Kazası

Üçüncü Komiser Ali Hayri Efendi ve polis memuru Şükrü Efendi görevlidir.⁶⁵

2.10. Devair-i Müteferrika

2.10.1. Erzurum Rüsûmât Nezareti Dairesi

Nezaret Bakanı sâniye rütbesine sahip Hacı Nuri Bey olup dairede muhasebe kalemi, tahrirat kalemi, merkez idare memurları ve İdâre-i Merkeziyye'ye Mülhak Rüsûmât İdâresi bulunmaktadır.

⁶⁴ ags, s. 132.

⁶⁵ ags, s. 132.

2.10.2. Muhâsebe Kalemi

Bir başkâtip, iki yardımcı kâtip ve bir de sandık emini bulunmaktadır.

2.10.3. Tahrirât Kalemi

Bir başkâtip, iki yardımcı kâtip bulunmaktadır.

2.10.4. Memûrin İdâre-i Merkeziye

Merkez idare memurları çeşitli görevler yapmakta ve toplamda o beş memur bulunmaktadır. Buradaki memurların görevleri şu şekildedir:

Başkâtip, ikinci kâtip, iki mubassır, bir tezkere yazarı, icmal ve ithalat kâtibi, istimatör, transit memuru ve transit kâtibi, transit tamircisi, arababacı başı, ikinci arabacı ve transit arabacısı. Bu görevlerden ithalat kâtibi ve ihracat kâtibi aynı memur tarafından yürütülmektedir.⁶⁶

2.10.5. İdâre-i Merkeziye'ye Mülhak Rüsûmât İdâresi

Merkez idaresine bağlı rüsûmât memurları; Zebyin , Kale boğazı, Meblu, Karakilise, Ohur, ve Hod'da görevlidir. Sayıları toplam altı memurdur.

2.10.6. Ma' mülhakât Van Rüsûmât Müdîriyeti

Müdür sâniye rütbesine sahip Abdi Efendi ile bir başkâtip ve ikinci kâtip, sandık emini ve arabacı görev yapmaktadır. Van müdürlüğüne bağlı Hakkâri rüsûmat memuru ve kâtibi ile birlikte Kiyar, Çölemerek, Saray, Bargiri, Setmenes Şemdinan kazalarında da birer rüsumat memuru bulunmaktadır.⁶⁷

2.10.7. Kızıldize Rüsûmat Müdüriyeti

Bir müdür, başkâtip ve yardımcı kâtip, anbar memuru, mubassır, barname mukayyidi ve iki matbak memuru görev yapmaktadır. Kızıldize müdüriyeti ile birlikte; Bayezid

⁶⁶ ags, s. 134.

⁶⁷ ags, s. 135.

sancağında rüsûmat memuru ve bir kâtip, Karakulak, Taşlıçay, Karakilise ve Eleşkirt kazalarında ise birer rüsûmat memuru görevlidir.⁶⁸

2.11. Erzurum Duyûn-ı Umûmiye Nezâreti Dairesi

Daire bakanı Kırkor Efendi rütbesi üç mecidi dört osmanîdir. Müfettiş Riko Efendi yardımcısı ise Graniye Efendi 'dir.

2.11.1. Muhâsebe Kalemi

Başkâtip rabia rütbesine sahip İsmail Bey ile iki kâtip yardımcısı üç mukayyed, bir icmal mübeyyizi ve bir sandık emini ve evrak kontrol memuru görev yapmaktadır. Sandık emini ve evrak kontrol memuru aynı kişi olup toplam sekiz memur görev yapmaktadır.

2.11.2. Tahrîrât Kalemi

Başkâtip İsmail Hakkı Efendi ve Mesud Hakkı Bey ile bir mukayyed memuru ve iki mübeyyiz memuru görevlidir.

2.11.3. İdâre Kalemi

Bir idare kâtibi, bir seyyar memuru ve üç istimare memuru görevlidir.⁶⁹

2.11.4. Mülhakât Duyûn-ı Umûmiye Memûrları

Altı kaza ve bir sancak olmak üzere yedi farklı memurluk bulunmakadır. Bunlar; Bayburd, Hınıs, Bulanık, Karakilise, Keskin, Bayezid ve Pasinler'de görev almaktadır. Her bölgede birer memur görevli ve sayıları toplamda yedidir. Keskin memuru beş mecidi nişanına sahip, Karakilise'de ise memurun yanısıra bir de kâtip görevlidir.⁷⁰

⁶⁸ ags, s. 136.

⁶⁹ ags, s. 137.

⁷⁰ ags, s. 138.

2.11.5. Erzincan Duyûn-ı Umûmiye Memûriyeti

Memuriyette toplamda üç memur olmakla bunlardan biri kâtip diğeri istimare memurudur. Erzincan sancağına bağlı Kemah kazası ve Keyfi kazasında da birer memur bulunmaktadır.

2.11.6. Van Duyûn-ı Umûmiye Müdîriyeti

Müdür Zeki Efendi ile birlikte, Başkâtip, ikinci kâtip, sandık emini ve istimare memuru görev yapmaktadır. Bunlarla beraber Van müdiriyetine bağlı Hakkâri, Gevar ve Erciş'te de birer memur görev yapmaktadır.⁷¹

2.12. Memlaha Memûrları

Bâr, Aşkale, Çullu, Canik, Kehdik, Namervan, Göneli, Tatus, Hamur, Sağrıkyâ, Ağa, Havir, Gür bölgelerinde birer memlaha memuru görevlidir. Bar, Aşkale, Göneli, Tatus, Hamur, Sağrıkyâ, Ağa bölgelerinde birer kâtipte bulunmaktadır.

2.12.1. Kemâh Memlaha Müdîriyeti

Bir müdür, bir başkâtip ve yardımcı kâtip, sandık emini, mukayyed ve kantar kâtibi bulunmaktadır. Tamas, Perhan ve Kurtlar memlaha memurları tabîdir.⁷²

2.12.2. Mahlas Memlaha Müdîriyeti

Buradaki müdürlük makamı boştur, bir başkâtip ve yardımcı kâtip, sandık emini, ihracat memuru ve kantar kâtibi görev yapmaktadır. Çökender, Karagöl, Vartek memurlukları buraya tabîdir.

2.12.3. Kırmızı memlaha müdîriyeti

Bir müdür ve bir başkâtip görevliyken bir kâtiplik memurluğu boştur. HasanPaşa ve Müjgan memlaha memurları buraya tabidir.⁷³

⁷¹ ags, s. 138.

⁷² ags, s. 139.

⁷³ ags, s. 140.

2.13. Seyyar memûrları

Van bölgesi, Karakilise bölgesi ve Kırmızı bölgelerinde seyyar memlaha memurları görevlendirilmiştir.⁷⁴

2.14. Erzurum Telgraf ve Posta İdaresi

2.14.1. Merkez Memurları

Baş müdür sâlise rütbesine sahip Ali Rıza Efendi , müfettiş muavini ise sâlise rütbeli İsmail Hakkı Efendi 'dir.

2.14.2. Baş Müdüriyet Kalemi

Bir başkâtip ve ikinci kâtip, bir mukayyed, iki müdavim ve bir makineci görevli memur bulunur.

2.14.3. Erzurum Merkez Müdüriyeti

Merkez müdürü Zeynel Abidin Efendi ile bir posta kâtibi, bir posta kayıtçısı ve posta mevzi'i görev yapmaktadır.

2.14.3.1. Muhaberat-ı Dahiliye Kısmı

Baş memur Mehmed Necati Bey'dir. Bu dairede üç muhabere memuru görevlidir. Üç memur ise belirli vakitlerde görev yapmaktadır.⁷⁵

2.14.3.2. Muhaberat-ı Ecnebiye Kısmı

Bir şef ve şef yardımcısı, üç çavuş ve üç resmi yazışma memuru görevlidir.

⁷⁴ ags, s. 140.

⁷⁵ ags, s. 141.

2.14.4. Erzincan Sancağı Merkez Müdüriyeti

Rabia rütbesine sahip Hacı Tevfik Efendi merkez müdürüdür. Bir baş memur ve dört muhabere memuru vardır. Belirli vakitlerde görev yapan beş memur daha bulunur. İki yazışma memuru ile yedi çavuş da bu müdürlükte çalışmaktadır.⁷⁶

2.14.5. Bayezid Sancağı Merkez Müdüriyeti

Bir müdür, biri bazı zamanlarda çalışmak kaydıyla iki muhabere memuru, bir çavuş ve bir yazışma memuru görevlidir.

2.14.6. Eleşkird Müdüriyeti

Sâlise rütbeli bir müdür iki çavuş ve bir muhabere memuru bulunur.

2.14.7. Bayburd Müdüriyeti

Bir müdür ve bir muhabere memuru ile birlikte, belirli vakitler çalışan bir muhabere memuru ve beş çavuş bulunmaktadır.

2.14.8. Karakilisa Müdüriyeti

Hâmise rütbesine sahip merkez müdürü, belirli vakitlerde çalışmak üzere bir yazışma memuru ve iki çavuş görevlidir.⁷⁷

Müdüriyetlerden ayrı olarak bazı kaza ve nahiyelerde de memur, çavuş veya yazışma memuru görevlendirilmiştir. Bu kazalardan bazıları şunlardır: Aşkale, Pülümür, Tercan, Tortum, Keyfi, Hasankale, Hınıs, Diyadin, Refahiye, Tutak, Kuruçay, Keskim, Kemah, Kötek ve İspir.⁷⁸

2.15. Erzurum Beledî Dairesi

Belediye reisi sâlise rütbesine sahiptir. Belediye doktoru sâlise dört mecidi nişanı almış olan Yusuf Efendi 'dir. Belediyede yedi aza bulunurken bunlardan iki tanesi rabia rütbesine sahip ve azalardan bir tanesi ise gayrimüslim tebâdandır. Kâtip, kayıt memuru,

⁷⁶ ags, s. 142.

⁷⁷ ags, s. 143.

⁷⁸ ags, s. 144-145.

sandık emini, mühendis, eczacı ve müfettiş diğer görevlilerdir. Mühendis yüzbaşı rütbesine sahiptir.⁷⁹

2.16. Erzurum Duhan Reji Müdüriyet Dairesi

Daire müdürünün rütbesi sâlisidir. Bir muhasebeci ve tahrirat kâtibi, bir anbar memuru ve yaprak duhan memuru bulunmaktadır. Bu memurlardan üç tanesi gayrimüslim halktan kimseler olup rütbeleri oktur.⁸⁰

2.16.1. Fabrika Dairesi

Bir müdür, bir fabrika muhafızı ve bir kâtip görev yapmaktadır.

2.16.2. Muhafaza Dairesi

Muhafaza memuru, süvari kolcu başı ve yardımcısı bulunur.

2.16.3. Mülhakât Reji Memurları

Erzurum merkez haricinde bazı kaza ve nahiyelerde de reji memurları bulunmaktadır. Reji iadaresi memuru bulunduran kazalar; Keyfi, Keskim, İspir, Tortum, Pasinler, Aşkale, Karakilise, Eleşkirt, Hınıs, Tercan, Bayezid ve Namrevan'dır.⁸¹

2.17. Karantina Memurları

Erzurum vilayetinde; biri merkez, diğerleri Bayezid ve Van'da olmak üzere üç karantina bölgesi bulunmaktadır.

2.17.1. Erzurum Karantina Hanesi

Bir inspektör⁸² bulunmaktadır. İnspektör memurunun rütbesi dört mecididir. Bir süvari ve bir piyade olmak üzere iki güvenlik görevlisi ve bir kâtip bulunur.⁸³

⁷⁹ ags, s. 146.

⁸⁰ ags, s. 146.

⁸¹ ags, s. 147.

⁸² Kontrol yapan görevli, denetçi.

⁸³ ags, s. 147.

2.17.2. Bayezid Karantinahanesi

Bir müdür bulunur. Kâtip memuriyetinde görevli memur yoktur. Biri baş gardiyan olmak üzere toplam beş gardiyan bulunmaktadır.

2.17.3. Van Karantinahanesi

Karantina hanesinde diğerlerinden farklı olarak tabip bulunmaktadır. Bir kâtip ve beş gardiyan görevlidir. Gardiyanlardan biri belirli vakitler görev yapmaktadır.⁸⁴

2.18. Erzurum’da Bulunan Düvel-i Müttehabe Konsoloslarıyla Maiyyet Memurları

2.18.1. Rusya Devlet-i Fehîmesi General Konsoloshânesi

Konsolos generali iki mecidî üç osmanî rütbelerine sahip Victor Maksimof’tur. Rus konsolosunda dört tercüman bulunmakta ve bir kâtip yer almaktadır. İki kanaç bulunup bunlardan birinin rütbe-i derecesi üçüncü mecididir. Birinci ve ikinci tercümanlar gayrimüslim tebadandır. Diğer devletlerin konsolosluğu ile kıyaslandığında rus konsolosluğundaki tercüman sayısı daha fazladır.⁸⁵

2.18.2. İran Devlet-i Aliyyesi Sergâr Perdâzhânesi

İran başkonsolosu üçüncü derece osmani ve mecidî nişanlarına sahip. Bir tercüman bulunmaktadır.

2.18.3. İngiltere Devlet-i Fehîmesi Konsoloshânesi

Bir konsolos ve iki tercüman olup tercümanlardan biri gayrimüslim tebadan kimsedir.⁸⁶

2.18.4. Fransa Cumhuriyet Fehîmesi Konsoloshânesi

Bir konsolos ve bir tercüman bulunmaktadır. Konsolos dördüncü osmani rütbesine sahip, tercüman ise gayrimüslimdir.⁸⁷

⁸⁴ ags, s. 148.

⁸⁵ ags, s. 148.

⁸⁶ ags, s. 149.

⁸⁷ ags, s. 149.

2.19. Taşra Teşkilatı

2.19.1. Erzurum Sancağı (Merkez)

Erzurum sancağının idari teşkilatı bir önceki üst başlık altında incelenmiştir. Taşra teşkilatında ise vilayete bağlı Erzincan sancağı ve Bayezid sancağı ve bu sancaklara bağlı kazalar ile nahiyeler bulunmaktadır. Erzurum sancak merkezine bağlı bazı nahiyeler mevcuttur. Bunlar, Ilıca, Aşkale ve Setavuk, nahiyeleridir. Bu nahiyelerdeki idareciler müdür ve müdür vekilidir. Nahiyelerin hepsinde vergi kâtibi, nahiye kâtibi ve nahiye meclisi azaları görevlendirilmiştir.⁸⁸ Erzurum kazasında yüz altmış beş köy mevcuttur. Erzuruma bağlı bu nahiyelerde toplam nüfus 66.893'tür. Bu bölgelerde bazı sebze ve hububatlar yetiştirilmektedir.⁸⁹

2.19.2. Erzurum Sancağına Bağlı Kazalar ve Teşkilatları

Erzurum sancağına bağlı toplam dokuz Kaza bulunmaktadır. Coğrafi konum ve iklimlerine bağlı olarak kazaların teşkilatları arasında bazı farklılıklar görülmektedir.

2.19.2.1. Tercan Kazası

Kaza idarecisi kaymakam Lütfi Bey'dir. Kazanın idaresinde; Naib, Mal müdürü ve tahrirat kalemi görevlidir. Kazada idare meclisi bulunmakla meclis başkanı kaza kaymakamıdır. Mecliste toplam altı aza bulunur. Bunların üçü aza'yı tabiyye olarak mevcut idarecilerdir. İki aza gayrimüslim kimsedendir. Kaza naibinin başkanlık ettiği ve beş memurun görevli olduğu bidayet mahkemesi ve mal kalemi, ziraat bank sandığı da mevcut kurumlar arasındadır. Nüfus memuru, kâtip ve tapu kâtibi de görevli memurlardır. Tercan kazası on bir nahiyeyi bünyesinde barındırmaktadır. Bu nahiyeler; Karakulak, Arvanos, Manas, Pekriç, Kürt Kaçağı, Yavi, Kemsur, Karaca Viran, Gökteş, Götür ve Ağvıran olup nahiyelerin her birinde nahiye müdürü görev yapmaktadır.⁹⁰

⁸⁸ ags, s. 165.

⁸⁹ ags, s. 166-167.

⁹⁰ ags, s. 170-171.

2.19.2.2. Hınıs Kazası

Kaza kaymakam tarafından yönetilmektedir. Bir kaymakam naibi, mal müdürü ve tahrirat kâtibi görevliler arasındadır. Kazada idare meclisi bulunup meclis başkanı kaza kaymakamıdır. Mecliste altı aza vardır ve ikisi gayrimüslim tebadandır. Bidayet mahkemesi bulunmakta olup reisi kaymakam naibidir. Mahkmede altı aza ile birlikte toplam yedi memur görev almaktadır. Kazada mal kalemi ve ziraat bank sandığı da mevcuttur. Beş mecidi rütbesine sahip nüfus memuru ile tapu kâtibi de vardır. Kazada bir rüşdiye okulu olup elli öğrencisi bulunmaktadır. Yirmi beş sıbyan mektebi vardır fakat öğrenci sayısı bilinmemektedir. Bunlarla birlikte kaza nüfusu toplam 9.662 olup on iki nahiye den müteşekkildir.⁹¹

2.19.2.3. Keyfi Kazası

Mecliste kaymakam, kaymakam naibi, mal müdürü ve tahrirat kâtibi bulunmaktadır. Kazada; kaza idare meclisi, bidayet mahkemesi, mal kalemi, ziraat bank sandığı ve beledi dairesi vardır. Meclis başkanı kaymakamdır. Azalardan ikisi gayrimüslim olup toplamda altı kişi bulunmaktadır. Bidayet mahkemesinde reis kaza naibi ile birlikte bir başkâtip, müstantık, ikinci kâtip, şeriyeye mahkemesi kâtibi ve mukavelat yazarı olmak üzere toplam altı memur vardır. Kazada bulunan memurluklardan bazıları ise şunlardır; Nüfus memuru, kâtip, tapu kâtibi ve orman muhafızı.

Keyfi kazasına bağlı nahiyelerde müdür bulunmaktadır. Nahiyeler; Parmaksız, Selikan, Kurutozu, Anderes, Hosnek, Zirmek, Timuran, Eznafır, Darabi, Hoşkar, Çanakçı, Zilhaydar, Hulhul, Bilce ve Hubus olup bunlardan Timuran nahiyesi müdürü gayrimüslimdir.⁹²

Keyfi kazasında H. 1225 tarihine kadar demir madeni çıkarıldığı belirtilmiştir. Hamezan ve Harud mahallelerinde iki adet sıcak su kaynağı mevcuttur.

⁹¹ ags, s. 173-175.

⁹² ags, s. 178-181.

Keyfi kazasında 48.729 nüfus olmakla beraber on beş nahiye bulunur. Bir rüşdiye mektebi, dokuz sıbyan mektebi ve iki medrese var olup rüşdiyedeki öğrenci sayısı otuz sekizdir.⁹³

2.19.2.4. Pasinler Kazası

Kaza kaymakamı sâlise rütbesine sahiptir. Kazada naib, mal müdürü ve hâmise rütbesine sahip tahrirat kalemi vardır. Kaymakam aynı zamanda kaza meclisi başkanıdır. Kaza meclisinde altı aza var olup bunlardan ikisi gayrimüslimdir. Dört aza ve bir başkandan müteşekkil bidayet mahkemesi mevcuttur. Mahkemede şeriyeye kâtabi ve mukavelat muharreri de görevli memurlardandır. Kazada bir müdür ve dört memurdan oluşan mal müdürlüğü ve bir başkan, iki memur ve bir azadan oluşan ziraat bank sandığı bulunuyor. Kazada diğerlerinden farklı olarak pasaport memurluğu mevcuttur.⁹⁴

Kazaya bağlı nahiyelerde nahiye yöneticileri müdür olup nahiyeler şunlardır; Güllü, Çökender, Harto, Givanek, Kandiği, Badiceyan, YAğan, Aynik, Çullu, Hüseyiran, Velibaba, Komasur, Oğullu, Karakilisa, Sanamir, Horasan ve Arab nahiyeleri. Pasinler kazası 44.749 nüfuslu olup merkez hükümeti Hasankale kasabasıdır. Kazada bir rüşdiye, kırk altı medrese ve kırk sekiz İslam ve Hristiyan okulu bulunmaktadır. Rüşdiye de iki muallim bulunup altmış yedi öğrenci mevcuttur. Kazaya bağlı Külli köyü ve ve Turtan köyleri civarında kireçtaşı ve alçıtaşı çıkarılmaktadır. Kaza kaplıca yönünden oldukça zengindir. Bu kaplıcalar kükürtlü sudan oluşur.⁹⁵

2.19.2.5. İspir Kazası

İspir kazası kaymakam tarafından idare edilmektedir. Kazada idare meclisi, bidayet mahkemesi, mal kalemi, ziraat bank sandığı ve belediye dairesi mevcuttur. Kaza idare meclisinde diğer kazalarda da olduğu gibi altı aza bulunurken bunların ikisi gayrimüslim tebadandır. Meclis başkanı kaymakam Bey'dir. Bidayet mahkemesi dört aza ve bir başkan ve iki memurdan oluşur. Ayrıca kazada bir müftü görevlidir. Nüfus memuru, vakıf müdür vekili ve orman muhafızıda mevcuttur. İspir kazasına bağlı nahiyeler nahiye müdürleri

⁹³ ags, s. 181.

⁹⁴ ags, s. 184-185.

⁹⁵ ags, s. 184-189.

tarafından idare edilirler. Kazaya bağı nahiyele; Salaçor, Hınud, Hoşin, Konilad, Nahzir, Neshud, Bakkas, Vartinik, Angucek, Koçakder, Mezherrek ve Koşmuşad nahiyeleleridir. ⁹⁶

Kazanın nüfus sayısı 34.760 tır. Kazada kırk adet medrese, on dokuz sıbyan mektebi bulunup iptida veya rüşdiye yoktur. Bir baruthane mevcut olup bağ bahçe çeşitleri vardır.

⁹⁷

2.19.2.6. Bayburd Kazası

Bayburd kazasında halihazırda kaymakam vekili bulunmaktadır. Mal müdürü, tahrir kâtibi naib ve müftü mevcuttur. Kazada idare meclisi, bidayet mahkemesi, mal kalemi, belediye dairesi ve ziraat bank sandığı mevcut kurumlardandır. Kaza meclisinde altı aza ve bir başkan görev yapmaktadır. Bidayet mahkemesi başkan ile birlikte yedi memurdan müteşekkildir. Kazada ayrıca; nüfus memuru, nüfus kâtibi, tabu kâtibi, orman memuru ve iki korucu görevlidir. Belediye dairesinde bir başkan, sâlise rütbeli bir tabip, iki aza, kâtip ve sandık emini vardır. ⁹⁸

Kaza 54.881 nüfusa sahip olup kazada eğitim kurumu olarak bir rüşdiye mektebi ve bir iptidai mektebi ve yüz yedi sıbyan mektebi bulunmaktadır. Rüşdiyede görevli üç öğretmen ve altmış sekiz öğrenci, iptidai mektebinde ise bir öğretmen ve kırk öğrenci mevcuttur. ⁹⁹ Kazada yüz bin dönüme yakın orman bulunuyor. Çoruh nehri ve bu nehir üzerinde on beş değirmen kuruludur.

Kazaya bağı on dört nahiye olup her nahiye birer nahiye müdürü tarafından yönetilmektedir. Nahiyele; Pülür, Masad, Orak, Berte, Halara, Lori, Pülürük, Setür, Balahur, Tiyo, Harik, Kokores, Ağnasus ve Berkeci olarak sıralanmaktadır. ¹⁰⁰

2.19.2.7. Keskim Kazası

Kaza merkezinde kaymakam, kaymakam naibi, mal müdürü ve tahrirat kalemi bulunuyor. Kazada, idare meclisi, ziraat bank sandığı ve mal kalemligi mevcut dairelerdir. İdare

⁹⁶ ags, s. 190-192.

⁹⁷ ags, s. 192-193.

⁹⁸ ags, s. 193-195.

⁹⁹ ags, s. 195-197.

¹⁰⁰ ags, s. 196.

meclisinde kaymakam başkanlığında yedi aza bulunurken azalardan biri gayrimüslimdir. Bidayet mahkemesi yoktur fakat mahkeme şer'iyye kâtibi mevcuttur. Bunlardan başka nüfus memuru, kâtip ve tapu kâtibi de görevli memurlardandır. ¹⁰¹

Kazanın konumu itibariyle üç pasaport memuru ihtiva ettiği görülmüştür. Kazada bir iptida mektebi mevcut olup bir öğretmen bir görevli ve elli talebeden oluşmaktadır.

Kazaya bağlı nahiyeler nahiye müdürü veya müdür vekili tarafından idare edilmekte olup nahiyeler; Arsis, Petkerek, Zor, Milo, Okdem, Orkenes, Tekzeyan, Hengamin, Barhal, Otav, Osnak ve Hodiçör nahiyeleridir. ¹⁰²

2.19.2.8. Tortum Kazası

Kazada kaymakam mevcuttur. Kaymakam naibi, mal müdürü ve beşinci meclidi rütbesine sahip tahrirat kalemi bulunmaktadır. Kazada kaim olan kurumlar; Kaza idare meclisi, bidayet mahkemesi, mal kalemi ve ziraat bank sandığı olup farklı görevlerde memurlar da mevcuttur. Bu memurlar nüfus memuru, tapu kâtibi, orman memuru ve korucu olarak sıralanmaktadır. Meclis başkanı kaymakam ile yedi aza olup azalardan ikisi gayrimüslim tebadan kimselerdir. Bidayet mahkemesinde mahkeme başkanı kaymakam naibi olup üç memur ve bir şer'iyye kâtibi mevcuttur. Kazada nüfus memuru, tapu kâtip, orman memuru ve iki korucu bulunur. ¹⁰³

Kazaya bağlı sekiz nahiye vardır. Bunların her biri nahiye müdürü tarafından yönetilirler. Tortum kazasına bağlı nahiyeler; Nehah, Ahbasur, Azoret, Zihek, Oduk, Hahov, Keshe ve Kifik'tir. ¹⁰⁴

Tortum kazası nüfusu 24.723' tür. Kazada eğitim kurumu olarak iptidai mektep ve rüşdiye mektebi olmayıp elliye yakın sıbyan mektebi mevcuttur. Kazada yüz elli iki bin dönüm ormanlık arazi bulunup kereste üretimi yapılmaktadır. ¹⁰⁵

¹⁰¹ ags, s. 200.

¹⁰² ags, s. 201-202.

¹⁰³ ags, s. 204-205.

¹⁰⁴ ags, s. 206.

¹⁰⁵ ags, s. 206-208.

2.19.2.9. Namrevan Kazası

Kaza kaymakam tarafından idare edilmektedir. Kaza idare meclisi, bidayet mahkemesi, sandık emini ve mal kalemi kazadaki idari kurumlardır. İdare meclisi yedi aza ve bir başkandan müteşekkil olup azalardan ikisi gayrimüslim ve birinin rütbesi beş mecididir. Bidayet mahkemesi kaza naibi başkanlığında idare edilip beş aza ve memur bir şeriyye kâtibi görev yapmaktadır. Kazada bulunan bazı memurlar şu şekilde sıralanmıştır; nüfus memuru, tapu kâtibi, kâtip, orman memuru, pasaport kontrol memuru ve iki korucu memur. Kazaya bağlı nahiyelerin sayısı dördtür. Nahiyeler nahiye müdürü veya nahiye müdür vekili tarafından idare edilmektedir. Kazaya bağlı nahiyeler; Ebed, Ardus, İgonut ve Negöcek nahiyeleridir.¹⁰⁶

Kaza nüfusu toplam da 23.872 olup kazada iptida mektebi ve rüşdiye mektebi bulunmamaktadır. Kırka yakın sıbyan mektebi, seksen beş cami ve medrese vardır.¹⁰⁷

2.19.3. Erzincan Sancağı Merkez Teşkilatı

Erzincan sancağı mutasarrıf tarafından idare edilmektedir. Liva mutasarrıfı rütbesi üçüncü mecidi nişanıdır.

2.19.3.1. Memurin-i Livâ

Sancak ta mutasarrıf naibi, sâlise rütbeli muhasebeci, mücerred payesine sahip müftü ve sâlise rütbeli tahrirat müdürü idari görevlilerdir.

2.19.3.2. Meclis-i İdare-i Livâ

Meclis başkanı mezkûr mutasarrıf olmakla birlikte çeşitli görevlere sahip dokuz aza bulunmaktadır. Azalardan birinin rütbesi sâlise olup, iki aza ise gayrimüslim tebadan seçilmiştir.¹⁰⁸

¹⁰⁶ ags, s. 209-210.

¹⁰⁷ ags, s. 211.

¹⁰⁸ ags, s. 214.

2.19.3.3. Livâ Bedâyet Mahkemesi

2.19.3.3.1. Hukuk Dairesi

Daire reisi aynı zamanda mutasarrıf naibi olan mezkûr memurdur. İki aza ve bir aza mülazımı bulunup, azalardan birinin rütbesi rabia rütbesidir.

2.19.3.3.2. Ceza Dairesi

Ceza dairesi başkanı ile birlikte bir muavin iki aza ve bir aza mülazımı mevcut olup azalardan biri gayrimüslim tebadandır.

2.19.3.3.3. Mahkeme-i Mezbûre Kalemi

Burada bulunan memurlar şu şekildedir; Başkâtip, dört zabıt kâtibi, mustantik, mukavelat muharreri, icra memuru ve iki mübaşir. Memurların herhangi birinde rütbe belirtilmemiş ve gayri müslim memur bulunmamaktadır.

2.19.3.4. Muhâsebe Kalemi

Çeşitli alanlarda olmak üzere üç mukayyed memuru, beş refik bir sandık emini ve bir de anbar memuru bulunmaktadır.¹⁰⁹

2.19.3.5. Tahrîrât Kalemi

Bu dairede görevli muavin bulunmakla, dört evrak memuru ve iki mübeyyiz memuru mevcuttur.

2.19.3.6. Vergi Kalemi

Vukuat kâtibi, defterci ve iki memur daha bulunmaktadır.

2.19.3.7. Nüfus Kalemi

Bir memur ve bir kâtip görevlidir.

¹⁰⁹ ags, s. 215.

2.19.3.8. Ziraat Bank Şubesi

Banka başkanı ile birlikte üç memur ve üç aza görev yapmaktadır.

2.19.3.9. Evkaf Kalemi

Bir memur ve farklı alanlarda çalışan üç kâtip bulunur.

2.19.3.10. Nafia Dairesi

Dairede bir mühendis, bir kondüktör ve iki tarık kâtibi görev yapmaktadır.

2.19.3.11. Mahkeme-i Şeriyeye Kalemi

Bir başkâtip ve iki yardımcı kâtip bulunmaktadır.¹¹⁰

2.19.3.12. Orman Dairesi

Orman dairesinde müfettiş muavini, tezkere muharreri, süvari kolcusu, piyade kolcusu ve üç kolcu bulunmaktadır.

2.19.3.13. Belediye Meclisi

Belediye meclisi reisliğinde görevli bulunmayıp, kâtip ve sandık emini ve bir belediye müfettişi görevli memurdur.

2.19.3.14. Mekteb-i Rüşdiye

Mektepte birinci ve ikinci muallim, rika öğretmeni ve riyazi öğretmeni görevliyken doksan iki öğrenci eğitim görmektedir.

2.19.3.15. Erkek İptidai Mektebi

¹¹⁰ ags, s. 216.

Sancakta dört erkek iptidai mektebi bulunup öğrenci ve öğretmen sayısı tabloda gösterilmiştir. ¹¹¹

Tablo 2.2. Erzincan Sancağında Bulunan İptidai Mektepler¹¹²

Okul	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
Birinci okul	1	100
İkinci okul	1	40
Üçüncü okul	1	50
Dördüncü okul	1	40

2.19.3.16. Kız İptidai Mektebi

Bir muallim ve yirmi beş kız öğrenci bulunmaktadır. ¹¹³

2.19.3.17. Erzincan Sancağı İkinci Jandarma Taburu

Tabur komutanı Binbaşı İbrahim Faik Efendi , tabur kâtibi Abdurrahman Efendi 'dir. Taburda bir süvari bölüğü, iki piyade bölüğü mevcut olup bölük komutanları yüzbaşı rütbesindedir. Üç bölükte ikişer mülazımlık bulunup bunlardan ikisinde memur bulunmamaktadır. ¹¹⁴

2.19.3.18. Erzincan Merkez Polis Memurları

Polis dairesinde başkomiser bulunmayıp, üç komiser ve yedi polis memuru bulunmaktadır. Bunlardan üç tanesi gayrimüslimdir. ¹¹⁵

2.19.3. Erzincan Sancağına Bağlı Kazalar ve Teşkilatları

¹¹¹ ags, s. 217.

¹¹² ags, s.217.

¹¹³ ags, s. 217.

¹¹⁴ ags, s. 218.

¹¹⁵ ags, s. 218.

Erzincan sancağına bağlı beş kaza bulunmaktadır Bunlar; Kemâh Kazası, Refahiye Kazası, Pülümür Kazası ve Kuruçay Kazası'dır. Kazalar kaymakamlar tarafından idare edilmektedir.

2.19.4.1. Kemah Kazası

Kaza sâlise rütbesine sahip kaymakam tarafından idare edilmektedir. Naib, müftü ve mal müdürü merkezde bulunan diğer memurlardır. Kazada idare meclisi, Bidayet mahkemesi, mal kalemi ve ziraat bank sandığı idari kurumlar olarak mevcuttur. İdare meclisi kaza kaymakamı başkanlığında altı azadan müteşekkildir. Bidayet mahkemesi reisi kaza naibi olup, iki aza, başkâtip, mustantik ve ikinci kâtip bulunmaktadır. Mal kaleminde bir müdür ve üç memur, ziraat sandığında ise sandık başkanlığı boş bir muhasebe kalemi bulunup aza ise yoktur. Kazada nüfus memuru ve tapu kâtibi de bulunan memurlardandır. ¹¹⁶

Kazada bir mektebi rüşdiye ve bir iptidai mektep bulunmaktadır. Rüşdiye mektebinde üç öğretmen bir memur ve seksen iki öğrenci mevcuttur. İptidai mektepte ise bir öğretmen ve altmış beş öğrenci vardır. Güvenlik mensubu olarak bir komiser ve iki polis memuru mevcuttur. ¹¹⁷

2.19.4.2. Refahiye Kazası

Refahiye kazası kaymakam tarafından yönetilmekte olup kaymakam naib, mal müdürü ve tahrirat kalemi de idareciler arasında bulunmaktadır. Refahiye kazasında idare meclisi var olup bu meclis kaymakam başkanlığında altı azadan müteşekkildir. Kazad bedyet mahkemesi, mal kalemi ve ziraat bank sandığı mevcut idari kurumlardır. Kaza güvenliğinden sorumlu bir komiser ve iki polis memuru görevlidir. Ayrıca nüfus memuru, nüfus kâtibi, tapu kâtibi ve yoklama kâtibi de kazada bulunan memurlardandır. Kazada iptidai mektepten veya rüşdiye mektebinden bahsedilmemiştir. ¹¹⁸

2.19.4.3. Kuruçay Kazası

¹¹⁶ ags, s. 219-220.

¹¹⁷ ags, s. 220.

¹¹⁸ ags, s. 221-222.

Kaza kaymakam tarafından yönetilmektedir. Kaymakam naibi, mal müdürü ve tahrirat kâtibi mevcut memurlardandır. Kazada idare meclisi, bidayet mahkemesi, mal kalemi ve ziraat bank sandığı bulunuyor. İdare meclisi yapısı diğer kazalarda olduğu gibi kaymakam başkanlığında ve altı azadan oluşur. Azalardan biri gayrimüslim tebaadandır. Bidayet mahkemesi kaza naibi başkanlığında teşkilatlanmış olup başkâtip, ikinci kâtip mustantık yardımcısı ve iki aza görevlidir. Bir komiser ve iki polis memuru kaza güvenliğini sağlamaktadır. Kazada iptidai veya rüşdiye bulunmamaktadır. ¹¹⁹

2.19.4.4. Pülümür Kazası

Pülümür kazası idari amiri kaymakam olup kaymakam naibi, mal müdürü ve tahrirat kalemi mevcuttur. Kaza idare meclisi vardır. Meclis bir başkan altı azadan müteşekkil olup azalardan biri gayrimüslimdir. Bidayet mahkemesi naib başkanlığında beş memur ile birlikte toplam altı görevliden oluşur. Kazada mal müdürü, nüfus memuru, kâtip ve tapu kâtibi de diğer idari görevlilerdendir. Bir rüşdiye okulu vardır. Okulda bir öğretmen, bir görevli ve kırk beş öğrenci mevcuttur. ¹²⁰

2.19.4. Bayezid Sancağı Merkez Teşkilatı

Bayezid sancağı mutasarrıf tarafından idare edilmektedir. Mutasarrıf İbrahim Mahlas Bey'dir. Sancak merkezinde; Meclis-i İdare-i Liva, Bidayet Mahkemesi, Muhasebe Kalemi, Tahrirat Kalemi, Vergi Kalemi, Ziraat Bank Sandığı, Nüfus Kalemi, Defter-i Hakâni Kalemi, Bayezid Sancağı Üçüncü Jandarma Tabûru ve Bayezid Merkezi Polis Dairesi bulunmaktadır. ¹²¹

2.19.5.1. Memurin-i Liva

Bir naib, muhasebeci, müftü, tahrirat müdürü ve devriye müderrisi görev yapmakta ve bunlardan tahrirat müdürü rabia rütbesine, devriye müderrisi sâniye rütbesine sahiptir.

2.19.5.2. Meclis-i İdare-i Liva

¹¹⁹ ags, s. 222-223.

¹²⁰ ags, s. 223-224.

¹²¹ ags, s. 234-237.

İdare meclisi reisi mezkur mutasarrıf ile dokuz azadan müteşekkildir. Azalardan bazıları aynı zamanda merkez memurlarından olup bunlardan iki tanesi gayrimüslim tebadandır.

2.19.5.3. Livâ Bedâyet Mahkemesi

Mahkemede üç daire bulunmaktadır. Bunlar Hukuk dairesi, ceza dairesi ve mahkeme-i mezbure kalemi'dir.

2.19.5.3.1. Hukuk Dairesi

Daire başkanı mezkûr naib olup iki aza ve bir mülazım bulunur. Azalardan biri gayrimüslimdir.

2.19.5.3.2. Cezâ Dairesi

Daire başkanı ile birlikte bir muavin ve iki aza olup azalardan biri gayrimüslimdir.

2.19.5.3.3. Mahkeme-i Mezbûre Kalemi

Başkâtip ile birlikte toplam yedi memur bulunan bu dairede ; mustantık, icra memuru, mübaşir ve üç zabıt kâtibi bulunmaktadır.¹²²

2.19.5.4. Muhâsebe Kalemi

Bir muavin başkanlığında bir merkez kâtibi, üç mukayyed, sandık emini ve ambar memuru olmak üzere toplam yedi memur görevlidir.

2.19.5.5. Tahrîrât Kalemi

Bir muavin rabia rütbeli, muavin refiki, tercüman, evrak memuru, mukayyed ve mübeyyiz olmak üzere toplam yedi memur çalışmaktadır.

¹²² ags, s. 235.

2.19.5.6. Vergi Kalemi

Vukuat kâtibi, refiki ve defterci olmak üzere toplam dört memur vardır.¹²³

2.19.5.7. Ziraat Bank Şubesi

Şube reisi ile birlikte bir kâtip, iki aza ve bir memur olmak üzere toplam beş memur görev yapmaktadır.

2.19.5.8. Nüfus Kalemi

Ahmed Hamdi Efendi başkanlığında bir kâtip ve bir de pasaport kontrol memuru bulunuyor.

2.19.5.9. Defter-i Hâkânî Kalemi

Memur Hacı Salih Efendi ile birlikte bir de kâtip, bulunuyor.

2.19.5.10. Belediye Meclisi

Meclis reisi Selim Efendi olup üç meclis azası bulunmaktadır. Azalardan biri gayrimüslim tebaadandır.

2.19.5.11. Mekteb-i Rüşdiye

Sancakta bir rüşdiye olup sancağa bağlı İdmanlı ve Celali nahiyelerinde de birer rüştiye bulunmaktadır. Merkez rüşdiyede iki öğretmen bir görevli ve altmış öğrenci bulunuyorken, İdmanlı ve Celali nahiyelerinde birer müdür bulunmaktadır.¹²⁴

2.19.5.12. Bayezid Sancağı Üçüncü Jandarma Tabûru

¹²³ ags, s. 236.

¹²⁴ ags, s. 236.

Tabur binbaşı Osman Bey, Tabur kâtibi ise Mehmet Şakir Efendi 'dir. Taburda iki süvari bölüğü bir piyade bölüğü bulunuyorken bu bölüklerin başında yüzbaşı rütbesinde komutanlar görevlidir. Ayrıca her bölükte ikişer mülazım bulunuyor.¹²⁵

2.19.5.13. Bayezid Merkezi Polis Memurları

Polis merkezinde iki komiser, dört polis memuru olup toplam altı memur bulunuyor. Bir komiser ve bir polis gayrimüslim tebaadandır.¹²⁶

2.19.6. Bayezid Sancağına Bağlı Kazalar ve Teşkilatları

Bayezid sancağı Diyadin kazası, Karakilise kazası, Eleşkird Kazası ve Tutak kazalarından meydana gelmekte olup sancağın merkez teşkilatından bir önceki ana başlıkta bahsedilmiştir. Bu başlıkta sancağa bağlı dört kaza değerlendirilecektir.

2.19.6.1. Diyadin kazası

Kaza kaymakam tarafından idare edilmekte olup bir naib, mal müdürü, tahrirat kâtibi ve kapıcı başı bulunmaktadır. Kazada idare meclisi vardır. Meclis kaymakam başkanlığında yedi azadan oluşmaktadır. Bidayet mahkemesi başkanı kaza naibi olup başkâtip, ikinci kâtip, mustantık muavini ve iki azadan müteşekkildir. Kazada mal müdürlüğü teşkil edilmiştir. Bir müdür ve müdür yardımcısı ve iki memur görevlidir. Ziraat bank sandığı ise bir başkan, muhasebe kâtibi ve iki azadan oluşmaktadır. Kazada nüfus memuru, tapu kâtibi ve nüfus kâtibi de görevlidir. Kazada bir komiser ve iki polis memuru görev yapmaktadır.¹²⁷

2.19.6.2. Tutak Kazası

Kaymakam tarafından yönetilen kazada idare meclisi, bidayet mahkemesi ve mal kalemligi Diyadin kazasında olduğu gibi burada da bulunmaktadır. Fakat ziraat bank sandığı mevcut değildir. Ayrıca kazada nüfus memuru, kâtip ve tapu kâtibi mevcuttur. Diyadin kazasından farklı olarak Bir rüşdiye mektebi bulunur. İki öğretmen bir görevli ve otuz dokuz öğrenci mevcuttur. Tutak kazasında belediye memurlarında bulunur. Bunlar bir

¹²⁵ ags, s. 237.

¹²⁶ ags, s. 237.

¹²⁷ ags, s. 238-239.

başkan ve dört azadan meydana gelmektedir. Güvenlik bakımından bir komiser ve iki polis memuru görev yapmaktadır.¹²⁸

2.19.6.3. Karakilise Kazası

Kaza da kaymakamlık makamı bulunmakta fakat kaymakam belirtilmemiştir. Kazada idare meclisi, bidayet mahkemesi, mal kalemi, ziraat bank sandığı, nüfus kalemi ve belediye meclisi bulunan idari dairelerdir. Kazada iptidai veya rüştiye okulu bulunmuyor. Güvenlik tarafında ise bir komiser ve iki polis memuru görev yapmaktadır.¹²⁹

2.19.6.4. Eleşkird Kazası

Kaza kaymakam tarafından idare edilmektedir. Kazada yedi aza ve kaymakam başkanlığında bir idare meclisi bulunmaktadır. Bidayet mahkemesi, mal kalemi, ziraat bank sandığı bulunan diğer idari kurumlardır. Kaza güvenliğini sağlamak adına bir komiser ve iki polis memuru görevlidir. Kazada bir rüştiye bulunmakta olup bir öğretmenlik bulunmaktadır. Fakat öğretmen belirtilmemiştir. Rüştiye mektebinde ayrıca bir görevli ve kırk üç öğrenci mevcuttur.¹³⁰

¹²⁸ ags, s. 239-241.

¹²⁹ ags, s. 241-242.

¹³⁰ ags, s. 244.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
H.1315 (1897) TARİHLİ ERZURUM SALNÂMESİ’NİN
TRANSKRİPSİYONU

Sayfa: 1

SALNÂME-İ VİLÂYET-İ ERZURUM
1314 VE (1315 SENE-İ HİCRİYE) (1313 SENE-İ MÂLİYE)
(DEF’A)
“13”
(ERZURUM VİLÂYETİ MATBA’ASINDA TAB’ OLUNMUŞTUR)

Sayfa: 2

Sahîfe	Fihrist	Sahîfe	Fihrist
5	Takvîm	116	Merkez vilâyet memûrları
17	Vekâyî-i tarihiye icmâli	129	Vilâyetin jandarma dairesi
30	Selâtîn-i aleyh-i Osmaniye	131	“ polis dairesi
43	Hatt-ı hümâyûn	134	Erzurum resûmât
45	Husûsât-ı resmiye-i		Nezâret-i dairesi
	Saltanat-ı seniyye	137	“ divan-ı umûmiye nezâret
56	Resmi nişânlara dair		Dairesi
	Malûmât	141	Telgraf ve posta dairesi
62	Elkâb-ı resmiye	146	Beledi dairesi
67	Mâbeyn-i hümâyûn hazret-i	146	Duhân reji müdürîyeti
	Mülûkâne	147	Karantina memûrları
70	Yaverân-ı kirâm hazret-i	148	Düvel-i ecnebiye memûrları
	Şehriyâri	150	Ahali-i vilâyetden zî-rütbe
78	Hey’et-i vükelây-ı fehhâm		olanların esâmisi
80	Hey’et-i ayân	159	Erzurum şehrine dair
81	Devlet-i Aliyye’nin merâtib-i		Malûmât-ı icmâliye
	Mülkiye ve askerîyesine	165	Erzurum sancağına mülhak
	Mensûb vüzerây-ı ‘azam		Nevâhi-i selase memûrları
	ve müşîrân-ı kirâm	170	Tercân kazası
89	Erzurum vilâyetine dair	173	Hınıs kazası
	Malûmât	178	Keyfe kazası
100	Erzuruma memûr buyurulan	184	Pasinler kazası
	Velât-i ‘azam	190	İspir kazası

Sayfa: 3

Sahîfe	Fihrist
193	Bayburd kazası
200	Keskin kazası
204	Tortum kazası
209	Namrevân kazası
214	Erzincan sancağı
234	Bayezîd sancağı
256	Dördüncü orduy-ı hümayun dairesi
265	Merkez vilâyetde müteşekkil yedinci fırka kumândanlığı hey'eti
266	Merkez i'dâdi ve rüşdü-i askeri memûrları
267	Vilâyet dâhilinde bulunan 'asâkir-i nizâmiye-i şâhâne alayları
271	Vilâyet dâhilinde bulunan Hamidiye süvâri alayları
279	Dördüncü topu fırkası
286	Vilâyet dâhilinde bulunan 'asâkir-i redifiye-i şâhânenin Kumandanlığı hey'eti
289	Vilâyetin 312 senesi bûdcesi
290	“ nûfûs umûmi cedveli
291	“ mesâfe cedveli
292	Tashîh ve 'ilâve ***

Sayfa: 4**MUKADDİME**

Erzurum vilâyetine mahsûs olan işbû salnâme on üçüncü def'a olarak sâye-i ma'ârif pîrâye-i hazret-i pâdişâhide mektûbi-i vilâyet nezâret ve ma'arifetiyle bi'l-tertîb tab' ve temsîl olunmuştur.

İşbu takvîm Erzurum'un derece-i arzına göre yapılmıştır.

Sayfa: 5

Şuhûr			Üsbû	Tulû' şems	Zuhr	Asr	İmsâk	Bakiye-i şevvâlû'l-mükerrem sene 1314 mart sene 1313
Arabi	Savt-1 Rumi	Savt-1 Frengi		Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Eyyâm-ı meşhûre
9 10	1 2	13 14	Cum'airtesi Pazar	10 12 2	5 6 3	26 9 26	7 10 4	Re's sene 1313 mâliye
11 12	3 4	15 16	Pazarirtesi Salı	3 12	2 6	26 3	1 10 28 9	Ahir berd 'acûz
13 14	5 6	17 18	Çeharşenbe Pençşenbe	57 11 54	59 5 57	25 35	55 52	Ameden kırlangıç
15 16	7 8	19 20	Cum'a Cum'airtesi	51 48	56 54	35 35	49 26	Ahir-i hamsîn tehvîl-i şems mücammel furtuna
17 18	9 10	21 22	Pazar Pazarirtesi	45 42	53 51	34 34	42 40	Nevrûz sultânî
19 20	11 12	23 24	Salı Çehârşenbe	39 36	50 48	34 33	37 34	
21 22	13 14	25 26	Pençşenbe Cum'a	33 30	47 45	34 31	31 38	Hareket-i Ahlât demeviye
23 24	15 16	27 28	Cum'airtesi Pazar	27 24	44 42	30 23	25 22	
25 26	17 18	29 30	Pazarirtesi Salı	21 18	41 39	29 28	16 16	Furtuna
27 28	19 20	31 1	Çehârşenbe Pençşenbe	15 12	38 36	28 27	13 10	Nisân-ı frengi
29 1	21 22	2 3	Cum'a Cum'airtesi	9 6	35 33	27 26	7 4	Zî'l-ka'de 1314
2 3	23 24	4 5	Pazar Pazarirtesi	3 . 11	31 30	26 25	1 9 58 8	Feryâd-ı 'andliye

4 5	25 26	6 7	Salı Çehârşenbe	58 10 54	29 27	25 24	57 55	Beşâret-i haml meryem furtuna
6 7	27 28	8 9	Pençşenbe Cum'a	51 48	26 24	24 23	49 46	Nevrûz Haverzamşah
8 9	29 30	10 11	Cum'airtesi Pazar	45 42	22 21	23 22	42 40	Kâricak furtunası
10	31	12	Pazarirtesi	39 10	20 5	22 9	37 8	

Sayfa: 6

Şuhûr			Üsbû	Tulû' şems	Zuhr	Asr	İmsâk	Bakiyye-i zî'l-ka'de sene 1314 nisan 1313
Arabi	Savt-1 Rumi	Savt-1 Frengi		Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Eyyâm-ı meşhûre
11 12	1 2	13 14	Salı Çehârşenbe	36 10 33	18 5 17	21 9 20	34 8 32	furtûna
13 14	3 4	15 16	Pençşenbe Cum'a	30 27	15 14	19 19	28 25	
15 16	5 6	17 18	Cum'airtesi Pazar	24 21	12 11	18 18	22 19	
17 18	7 8	19 20	Pazarirtesi Salı	18 10	9 8	17 17	16 12	
19 20	9 10	21 22	Çehârşenbe Pençşenbe	12 9	7 6	17 16	10 7	Tehvîl-i şems busûr ol sitte-i sevr
21 22	11 12	23 24	Cum'a Cum'airtesi	6 3	5 4	16 16	4 1 8	
23 24	13 14	25 26	Pazar Pazarirtesi	2 . 10	2 1	15 15	57 7 55	Ahir-i sitte- i sevr
25 26	15 16	27 28	Salı Çehârşenbe	58 9 56	. 5 59 4	15 14	53 50	
27 28	17 18	29 30	Pençşenbe Cum'a	54 52	58 57	14 13	48 46	Ameden apâbil mayıs frengi
29 30	19 20	1 2	Cum'airtesi Pazar	50 48	56 55	13 12	44 42	
1 2	21 22	3 4	Pazarirtesi Salı	46 44	54 53	12 11	40 38	Zî'l-hicce sene 1314
3 4	23 24	5 6	Çehârşenbe Pençşenbe	42 40	52 51	11 10	36 34	Rûz-ı hıdır

5	25	7	Cum'a	38	50	10	32	
6	26	8	Cum'airtesi	36	49	9	30	
7	27	9	Pazar	34	48	9	28	
8	28	10	Pazarirtesi	32	47	8	25	
9	29	11	Salı	30	46	8	23	Salât 'id
10	30	12	Çeharşenbe	28 9	45 4	7 9	20 7	azhî sa'at 10 dakika 5

Sayfa: 7

Şuhûr			Üsbû	Tulû' şems	Zuhr	Asr	İmsâk	Bakiyye-i şevvâlû'l-mükerrem sene 1314 mart sene 1313
Arabi	Savt-1 Rumi	Savt-1 Frengi		Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Eyyâm-ı meşhûre
11	1	13	Pençşenbe	26 9	43 4	6 9	18 7	
12	2	14	Cum'a	24	42	6	16	
13	3	15	Cum'aertesi	22	41	5	13	
14	4	16	Pazar	200	40	5	12	
15	5	17	Pazarirtesi	19	39	4	10	
16	6	18	Salı	16	38	4	8	
17	7	19	Çeharşenbe	14	37	3	6	Furtûna
18	8	20	Pençşenbe	12	36	3	4	
19	9	21	Cum'a	10	35	2	58 6	
20	10	22	Cum'airtesi	9	35	1	56	
21	11	23	Pazar	8	34	.9	54	
22	12	24	Pazarirtesi	7	34	59 8	52	
23	13	25	Salı	6	33	59	50	Tehvîl şems
24	14	26	Çeharşenbe	5	33	58	49	becûzâ
25	15	27	Pençşenbe	4	32	58	47	
26	16	28	Cum'a	3	32	57	46	
27	17	29	Cum'airtesi	2	31	56	44	Urûc İsa
28	18	30	Pazar	1	31	55	43	Aleyhüssela m Ağa Zekeriya
29	19	31	Pazarirtesi	. 9	30	56	44	Evvel riyâh
30	20	1	Salı	59 8	30	55	43	bevâric
1	21	2	Çeharşenbe	57	29	55	42	Haziran
2	22	3	Pençşenbe	57	29	54	41	frengi muharremü'l-

								harâm sene 1315
3 4	23 24	4 5	Cum'a Cum'airtesi	56 55	28 28	54 53	40 39	
5 6	25 26	6 7	Pazar Pazarirtesi	54 53	27 27	53 52	38 37	Evvelger tulû' (süreyya) ol bâd-ı şimâl
7 8	27 28	8 9	Salı Çehârşenbe	52 51	26 26	52 52	36 35	
9 10	29 30	10 11	Pençşenbe Cum'a	50 49	25 25	51 51	34 33	
11	31	12	Cum'airtesi	48 8	24 4	51 8	32 6	Evvel-i nehiy meshel

Sayfa: 8

Şuhûr			Üsbû	Tulû' şems	Zuhr	Asr	İmsâk	Bakiyye-i şevvâlû'l- mükerrem sene 1314 mart sene 1313
Arabi	Savt-ı Rumi	Savt-ı Frengi		Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Eyyâm-ı meşhûre
12 13	1 2	13 14	Pazar Pazarirtesi	47 8 46	24 4 23	51 8 50	31 6 30	
14 15	3 4	15 16	Salı Çehârşenbe	45 44	23 22	50 50	29 28	
16 17	5 6	17 18	pençşenbe cum'a	44 43	22 22	49 49	27 26	
18 19	7 8	19 20	cumairtesi pazar	43 43	21 21	49 49	26 25	Evvel rûz yeldâ
20 21	9 10	21 22	pazarirtesi salı	42 42	21 21	48 48	25 25	Tehvîl şems besartât
22 23	11 12	23 24	çehârşenbe Pençşenbe	42 42	21 21	48 48	25 24	Gün doğu
24 25	13 14	25 26	Cum'a Cum'airtesi	42 42	22 22	49 50	26 27	
26 27	15 16	27 28	Pazar Pazarirtesi	43 43	22 23	50 50	28 29	
28 29	17 18	29 30	Salı Çehârşenbe	44 45	23 24	51 51	30 31	Ol bâd semûm
30 1	19 20	1 2	Pençşenbe Cum'a	46 47	24 25	51 52	32 33	Temmuz frengi saferü'l- hicr 1315
2 3	21 22	3 4	Cum'airtesi Pazar	48 50	25 26	52 52	34 35	Milâd Yahya Aleyhüssel

								am ateşi gıcesı
4	23	5	Pazarirtesi	52	26	53	36	
5	24	6	Salı	53	27	53	37	
6	25	7	Çeharşenbe	53	27	53	38	
7	26	8	Pençşenbe	54	28	53	39	
8	27	9	Cum'a	54	28	54	40	Ahir-i riyâh
9	28	10	Cum'airtesi	55	29	54	41	bevâric
10	29	11	Pazar	56 8	29 4	55 8	42 6	
11	30	12	Pazarirtesi	57	30	55	43	

Sayfa: 9

Şuhûr			Üsbû	Tulû' şems	Zuhr	Asr	İmsâk	Bakiyye-i zî'l-ka'de sene 1314 nisan 1313
Arabi	Savt-ı Rumi	Savt-ı Frengi		Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Eyyâm-ı meşhûre
12	1	13	Salı	59 8	30 4	56 8	43 6	
13	2	14	Çehârşenbe	. 9	31	56	44	
14	3	15	Pençşenbe	2	31	57	46	
15	4	16	Cum'a	3	32	57	47	
16	5	17	Cum'airtesi	4	32	58	49	
17	6	18	Pazar	5	33	59	50	
18	7	19	Pazarirtesi	6	33	59 8	52	Furtuna
19	8	20	Salı	7	34	. 9	54	
20	9	21	Çehârşenbe	8	35	1	56	Şiddet harâzet
21	10	22	Pençşenbe	9	35	2	58 6	
22	11	23	Cum'a	10	36	2	5 7	Tehvîl şems
23	12	24	Cum'airtesi	14	36	3	2	bâsed
24	13	25	Pazar	14	37	4	4	Furtuna
25	14	26	Pazarirtesi	16	38	4	6	
26	15	27	Salı	18	38	4	8	
27	16	28	Çehârşenbe	20	40	5	10	
28	17	29	Pençşenbe	21	41	5	12	Rebi'ül-evvel sene 1315 evvel eyyâm bâhur ağustos frengi
29	18	30	Cum'a	24	42	6	14	
1	19	31	Cum'airtesi	26	33	6	16	
2	20	1	Pazar	28	44	7	18	
3	21	2	Pazarirtesi	30	45	7	20	
4	22	3	Salı	32	46	8	22	
5	23	4	Çehârşenbe	34	47	8	24	

6	24	5	Pençşenbe	36	48	9	26	
7	25	6	Cum'a	38	49	9	28	Ahir-i eyyâm
8	26	7	Cum'airtesi	40	50	10	30	bâhur
9	27	8	Pazar	42	51	10	32	
10	28	9	Pazarirtesi	44 32	52	11	34	
11	29	10	Salı	46	53	11	36	
12	30	11	Çeharşenbe	48	54	12	38	
13	31	12	Pençşenbe	50 9	50 4	12 9	40 7	Gayet kuvve-i kirmâ mevlüd'ül-nebî 'ali'ül-islâm

Sayfa: 10

Şuhûr			İşbû'	Tulû' şems	Zuhr	Asr	İmsâk	Bakiye-i şevvâlû'l- mükerrem sene 1314 mart sene 1313
Arabi	Savt-ı Rumi	Savt-ı Frengi		Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Eyyâm-ı meşhûre
14	1	13	Cum'a	52 9	56 4	13 9	42 7	
15	2	14	Cum'airtesi	54	57	13	45	
16	3	15	Pazar	56	58	14	38	
17	4	16	Pazarirtesi	58 9	59	14	50	
18	5	17	Salı	. 10	. 5	15	52	'İd tecelli kaza
19	6	18	Çeharşenbe	2	1	15	55	bahûreyn
20	7	19	Pençşenbe	4	2	16	58 7	
21	8	20	Cum'a	6	3	16	1 8	
22	9	21	cum'airtesi	8	4	16	4	Tehvîl-i şems
23	10	22	pazar	10	5	17	7	bestiyle
24	11	23	Pazarirtesi	14	6	17	12	
25	12	24	Salı	15	8	17	13	
26	13	25	Çeharşenbe	18	9	18	16	
27	14	26	Pençşenbe	21	11	18	19	
28	15	27	Cum'a	24	12	19	22	
29	16	28	Cum'airtesi	27	14	19	25	
30	17	29	Pazar	30	15	20	28	Vefât Meryem
1	18	30	Pazarirtesi	33	17	20	31	
2	19	31	Salı	36	18	21	34	Rebi'ül-ahir sene
3	20	1	Çeharşenbe	39	20	21	37	1315 cülûs-ı hümâyun ş sene 1293

4	21	2	Pençşenbe	42	21	22	40	Eylül frengi 112
5	22	3	Cum'a	45	23	23	43	
6	23	4	Cum'airtesi	48	24	23	46	Ol fütûr kirmâ
7	24	5	Pazar	51	26	24	49	
8	25	6	Pazarirtesi	54	27	24	52	Ahir yâd semûm
9	26	7	Salı	57 10	29	25	55	
10	27	8	Çeharşenbe	. 10	30	25	58 8	Kemâlû'l-esmâr
11	28	9	Pençşenbe	2	31	24	1 9	
12	29	10	Cum'a	6	23	26	4	
13	30	11	Cum'airtesi	9	35	27	7	
14	31	12	Pazar	19 11	36 5	27 9	10 9	Şehâdet Yahya Aleyhüsselam

Sayfa: 11

Şuhûr			Üsbû	Tulû' şems	Tahr	Asr	İmsâk	Bakiye-i şevvâlû'l-mükerrem sene 1314 mart sene 1313
Arabi	Savt-ı Rumi	Savt-ı Frengi		Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Eyyâm-ı meşhûre
15	1	13	Pazarirtesi	15 11	29 5	28 9	13 9	Ra's sene 5658
16	2	14	Salı	18	40	28	16	Yahudi
17	3	15	Çehârşenbe	21	41	29	19	Furtûna
18	4	16	Pençşenbe	24	43	29	22	
19	5	17	Cum'a	27	44	30	25	Velâdet-i
20	6	18	Cum'airtesi	30	45	31	28	Meryem
21	7	19	Pazar	32	47	32	31	
22	8	20	Pazarirtesi	36	48	33	34	
23	9	21	Salı	39	50	34	37	Tehvîl-i şems
24	10	22	Çehârşenbe	42	51	34	40	bi-mizân ra's seniyye hicriye şems sene 1276
25	11	23	Pençşenbe	45	53	34	43	
26	12	24	Cum'a	48	54	35	46	
27	13	25	Cum'airtesi	51	56	35	49	'idü'l-salîb
28	14	26	Pazar	54	57	35	52	cemâziye'l-evveli sene 1315
29	15	27	Pazarirtesi	57 11	59 5	35	55	Yahudin çorab
1	16	28	Salı	. 12	. 6	35	58 9	bayramı
2	17	29	Çehârşenbe	2	2	36	1 10	Teşrîn-i evvel
3	18	30	Pençşenbe	6	3	36	4	frengi
4	19	1	Cum'a	9	5	36	7	Furtûna
5	20	2	Cum'airtesi	12	6	36	10	
6	21	3	Pazar	15	8	36	13	
7	22	4	Pazarirtesi	18	9	37	16	

8	23	5	Salı	21	11	37	19	Yahudin kamış
9	24	6	Çeharşenbe	24	12	37	22	bayramı
10	25	7	Pençşenbe	27	14	37	15	Noksân
11	26	8	Cum'a	31	15	37	17	mahû'l-eşcâr
12	27	9	Cum'airtesi	32	17	38	31	
13	28	10	Pazar	36	18	38	24	
14	29	11	Pazarirtesi	39	20	38	3 7	Meryem
15	30	12	Salı	42 12	21 6	38 9	40 10	Anafortası

Sayfa: 12

Şuhûr			Üsbû	Tulû'se -ms	Zuhr	Asr	İmsâk	Bakiyye-i şevvâlû'l- mükerrem sene 1314 mart sene 1313
Arabi	Savt-1 Rumi	Savt-1 Frengi		Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Eyyâm-ı meşhûre
16	1	13	Çeharşenbe	45 12	22 6	38 9	43 10	
17	2	14	Pençşenbe	42	23	39	46	
18	3	15	Cum'a	51	24	39	49	
19	4	16	Cum'airtesi	54	25	39	52	
20	5	17	Pazar	57 12	26	39	55	Burûdet-i
21	6	18	Pazarirtesi	5 1	27	40	58 10	siyâh
22	7	19	Salı	2	28	40	. 11	Tehvîl-i
23	8	20	Çehârşenbe	4	29	40	2	şems ba'kareb
24	9	21	Pençşenbe	6	30	40	4	
25	10	22	Cum'a	8	31	40	6	
26	11	23	Cum'airtesi	10	32	41	7	Balık
27	12	24	pazar	12	33	41	10	furtûnası
28	13	25	Pazarirtesi	14	34	41	11	Cemâziye'l
29	14	26	Salı	16	35	42	14	ahir sene 1315
30	15	27	Çehârşenbe	18	36	42	16	
1	16	28	Pençşenbe	20	37	42	18	
2	17	29	Cum'a	22	38	42	20	Teşrîn-i sâni
3	18	30	Cum'airtesi	24	39	42	22	frengi
4	19	31	Pazar	26	40	42	24	
5	20	1	Pazarirtesi	28	41	42	26	
6	21	2	Salı	30	42	43	28	

7	22	3	Çeharşenbe	32	43	43	30	
8	23	4	Pençşenbe	34	44	43	32	Furtûne
9	24	5	Cum'a	36	45	43	34	
10	25	6	Cum'airtesi	38	46	43	36	Rûz-ı kasım
11	26	7	Pazar	40	47	44	38	
12	27	8	pazarirtesi	42	48	44	40	
13	28	9	Salı	44	49	44	42	
14	29	10	çeharşenbe	44	50	44	43	
15	30	11	Pençşenbe	48	51	44	44	
16	31	12	Cum'a	1	...	...	45 11	Yol eyyâm satr

Sayfa: 13

Şuhûr			Üsbû	Tulû' şems	Zuhr	Asr	İmsâk	Bakiye-i şevvâlû'l-mükerrem sene 1314 mart sene 1313
Arabi	Savt-ı Rumi	Savt-ı Frengi		Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Eyyâm-ı meşhûre
17	1	13	Cum'airtesi	52 1	56 6	45 9	46 11	
18	2	14	Pazar	54	57	45	47	
19	3	15	Pazarirtesi	56	58	45	48	
20	4	16	Salı	58 1	59 6	45	49	
21	5	17	Çeharşenbe	. 2	. 7	46	50	Haşerât-ı gizlenür
22	6	18	Pençşenbe	1	1	46	51	
23	7	19	Cum'a	2	2	46	52	Kûç katmi
24	8	20	Cum'airtesi	3	2	46	53	
25	9	21	Pazar	4	2	46	54	Tehvîl-i şems bakûs
26	10	22	Pazarirtesi	5	3	46	55	
27	11	23	Salı	6	4	47	56	
28	12	24	Çehârşenbe	7	4	47	57	
29	13	25	Pençşenbe	8	5	47	58	Receb-i şerîf sene 1315
1	14	26	Cum'a	9	5	47	59 11	
2	15	27	Cum'airtesi	10	6	47	. 12	Leyle-i regâ'ib
3	16	28	Pazar	11	6	47	1	
4	17	29	Pazarirtesi	12	7	47	2	Evvel savm milâd evvel elberd kanûn-ı evvel frengi
5	18	30	Salı	13	7	47	3	

6	19	1	Çehârşenbe	14	8	47	4	
7	20	2	Pençşenbe	15	8	47	5	
8	21	3	Cum'a	16	9	48	6	Duhûl
9	22	4	Cum'airtesi	17	9	48	7	Meryem bi'abid
10	23	5	Pazar	18	10	48	8	İbtidây-ı
11	24	6	Pazarirtesi	19	10	48	9	baht şimâli
12	25	7	Salı	20	11	48	10	
13	26	8	Çehârşenbe	21	12	48	11	
14	27	9	Pençşenbe	22	12	48	12	
15	28	10	Cum'a	23	13	48	13	
16	29	11	Cum'airtesi	24	13	48	14	Kârakış
17	30	12	Pazar	25 2	14 7	48 9	15 12	ta'bir olan

Sayfa: 14

Şuhûr			Üsbû	Tulû' şems	Tahr	Asr	İmsâk	Bakiye-i şevvâlû'l-mükerrem sene 1314 mart sene 1313
Arabi	Savt-1 Rumi	Savt-1 Frengi		Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Eyyâm-ı meşhûre
18	1	13	Pazarirtesi	26 2	14 7	48 9	16 12	Furtuna
19	2	14	Salı	27	14	48	17	
20	3	15	Çehârşenbe	27	14	48	17	Ol şeb yelda
21	4	16	Pençşenbe	28	15	48	18	
22	5	17	Cum'a	27	15	48	18	Furtuna ol
23	6	18	Cum'airtesi	29	15	48	19	erba'in
24	7	19	Pazar	29	15	48	19	Leyle-i
25	8	20	Pazarirtesi	30	15	48	20	mi'racü'lnebi Aleyhüsselm
26	9	21	Salı	30	15	48	20	Tehvîl-i
27	10	22	Çehârşenbe	30	15	48	20	necidi
28	11	23	Pençşenbe	30	15	48	20	Ahir-i şeb
29	12	24	Cum'a	29	15	48	19	yelda
30	13	25	Cum'airtesi	29	15	48	19	Şa'banü'l'aza
1	14	26	Pazar	28	14	48	18	m sene 1315
2	15	27	Pazarirtesi	28	14	48	18	Nehyy
3	16	28	Salı	27	14	48	17	hicâmet
4	17	29	Çehârşenbe	27	14	48	17	Kanûni Sani
5	18	30	Pençşenbe	26	12	48	16	frengi
6	19	31	Cum'a	25	13	48	15	
7	20	1	Cum'airtesi	24	12	48	14	

8	21	2	Pazar	23	12	48	12	Re's sene
9	22	3	Pazarirtesi	22	11	48	12	frengi 1898
10	23	4	Salı	21	11	48	11	
11	24	5	Çeharşenbe	20	10	48	10	
12	25	6	Pençşenbe	19	10	48	9	Kara
13	26	7	Cum'a	18	9	48	8	konculus
								yevm-i 11
14	27	8	Cum'airtesi	16	9	48	7	Milâdi İsa
15	28	9	Pazar	16	9	48	6	Aleyhüssela
								m Şiddet-i
								Sarma
16	29	10	Pazarirtesi	15	8	47	5	Leyle-i berât
17	30	11	Salı	14	7	47	4	velâdet-i
								hümâyûn
								sene 1258
18	31	12	Çehârşenbe	13 2	7 7	47 9	3 12	

Sayfa: 15

Şuhûr			Üsbû	Tulû' şems	Zuhr	Asr	İmsâk	Bakiyye-i şevvâlû'l-mükerrem sene 1314 mart sene 1313
Arabi	Savt-ı Rumi	Savt-ı Frengi		Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Eyyâm-ı meşhûre
19	1	13	Pençşenbe	12 2	47 9	6 8	2 12	Re's sene-i milâdi sene 1898
20	2	14	Cum'a	11	47	6	1	
21	3	15	Cum'airtesi	10	47	5	. 12	Elkâdü'l-salib fî elma'
22	4	16	Pazar	9	47	5	59 11	
23	5	17	Pazarirtesi	8	47	4	58	
24	6	18	Salı	7	47	4	57	
25	7	19	Çehârşenbe	6	47	3	56	
26	8	20	Pençşenbe	5	47	3	55	
27	9	21	Cum'a	4	47	2	54	Tehvîl-i şems bedlû
28	10	22	Cum'airtesi	3	46	1	53	
29	11	23	Pazar	2	46	1	52	Ramazanü'l-mübârek sene 1315
1	12	24	Pazarirtesi	1	46	1	51	
2	13	25	Salı	. 2	45	. 7	50	Şiddet-i berd
3	14	26	Çehârşenbe	58 1	45	59 6	49	
4	15	27	Pençşenbe	56	45	59	48	
5	16	28	Cum'a	54	45	57	47	
6	17	29	Cum'airtesi	52	45	56	46	
7	18	30	Pazar	50	44	55	45	

8	19	31	Pazarirtesi	48	44	54	44	Ahir erba'in
9	20	1	Salı	46	44	53	43	ol hamsîn
10	21	2	Çeharşenbe	44	44	52	42	Şubat frengi
11	22	3	Pençşenbe	42	44	51	40	
12	23	4	Cum'a Cum'	40	44	50	39	İzdivac
13	24	5	airtesi	38	43	49	36	hayvanat
14	25	6	Pazar	36	43	48	34	Gayet
15	26	7	pazarirtesi	34	43	47	32	kuvve-i
								sermâ
								furtuna
16	27	8	Salı	32	43	46	30	
17	28	9	çeharşenbe	30	43	45	28	
18	29	10	Pençşenbe	28	42	44	26	
19	30	11	Cum'a	26	42	43	24	
20	31	12	Cum'airtesi	24	42 6	42 9	22	

Sayfa: 16

Şuhûr			Üsbû	Tulû' şems	Zuhr	Asr	İmsâk	Bakiye-i şevvâlû'l-mükerrem sene 1314 mart sene 1313
Arabi	Savt-1 Rumi	Savt-1 Frengi		Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Sa'at dakika	Eyyâm-ı meşhûre
21	1	13	Pazar	22 1	41 6	42 9	10 11	Fırtuna
22	2	14	Pazarirtesi	20	40	42	18	yevm İzdivac-ı tuyûr Leyle-i kadir
23	3	15	Salı	18	39	41	16	Cemre-i evvel bahva
24	4	16	Çeharşenbe	16	38	41	14	Tehvîl şems bahut
25	5	17	Pençşenbe	14	37	41	13	
26	6	18	Cum'a	12	36	41	11	
27	7	19	Cum'airtesi	10	35	41	8	Salât 'id
28	8	20	Pazar	8	34	41	6	fatır sa'at 1 dakika 40
29	9	21	Pazarirtesi	6	33	41	4	Cemre-i sâni bâb
30	10	22	Salı	4	32	40	2	
1	11	23	Çehârşenbe	2	31	40	. 11	Ameden
2	12	24	Pençşenbe	. 1	30	40	58 10	Sığircık
3	13	25	Cum'a	57 12	29	39	55	Furtuna
4	14	26	Cum'airtesi	54	28	39	52	
5	15	27	Pazar	51	27	39	49	Mart frengi
6	16	28	Pazarirtesi	48	26	39	46	

7 8	17 18	1 2	Salı Çehârşenbe	45 42	25 24	38 38	43 40	Yahudin şeker bayram
9 10	19 20	3 4	Pençşenbe Cum'a	39 36	23 22	38 38	38 34	
11 12	21 22	5 6	Cum'airtesi Pazar	33 30	20 18	37 37	31 28	Cemre-i sâlise bahâl
13 14	23 24	7 8	Pazarirtesi Salı	27 24	17 15	37 37	25 22	
15 16	25 26	9 10	Çehârşenbe Pençşenbe	21 18	14 12	36 36	19 16	Ol berd'ül- acûr
17 18	27 28	11 12	Cum'a Cum'airtesi	15 12 12	9 8 6	36 36 9	13 11 10	Husûm mürtezisi

Sayfa: 17

Zeyrde münderic vekâyî'i meşhûre tarih-i hudûsları i'tibârınca iki kısımdır. Bir kısmı kablû'l-hicre hâdis olan vekâyî'i ve kısm-ı diğeri ba'de'l-hicre vukû'a gelen havâdisdir:
Sinîn { Hicretten Mukaddem }
6213 Takvîmü'l-tevârih i'tibârınca hilkat Adem 'Aleyhü's-selam 4582 Avrupalıların zabt ve tahrîrleri mücebince hilkat Adem 'Aleyhü's-selam 2974 Tufan-ı Nuh 'Aleyhü's-selam 2548 İklim Mısır'ın ibtidây-ı ma'mûriyeti 2690 ibtidây-ı mülûk Beni Asur 2580 velâdet-i İbrahim 'Aleyhü's-selam 2968 Beni Beşer'in et yemeğe başlaması 2962 üzümünden şarab yapılması 2925 orak ve sapânın icâdı 2825 ibtidây-ı gras zeytûn 2775 itmeğin ve ipliğin icâdı 2725 dikiş dikmenin ve kırmızı boyânın icâdı 2645 keşf-i ma'adin 2640 bakır çelik san'atının zuhûru 2525 icâd-ı seyf 2505 ok ve yâyn ihtirâ'ı

Sayfa: 18

Sinîn { Hicretten Mukaddem }
2445 ibtidâ ata binmek 2425 ma'denden ayîne icâdı 2334 fen kıra'at ve kitâbetin zuhûru

2317 Ya'kub 'Aleyhü's-selâmın Mısır'ı teşrifleri
2291 Mısır'da yedi sene mümted olan kaht û galâ
2275 merâkib-ı bahriyenin yıldızları rehber iderek seyr û seferi
2225 Mısırlılerce sene-i şemsiyenin 365 gün olarak zabtı
2185 nişter ile kan almak usûlünün ibda'ı
2176 fir'avunun Mısır'da etfâl-ı zukûru a'dâm eylediği
2166 Latin krallığının teşekkülü
2139 Çin'den Avrupa'ya ba'zı imti'a irsâl ve idhâli
2095 icâd-ı hamâm
2021 Girid'de timûr ma'deninin keşfi
2005 gavgalarda zerre kullanılmak usûlünün zuhûru
2000 destere ve burgunun icâdı
2165 Atina krallığının ibtidây-ı teşekkülü
2058 Musa 'Aleyhü's-selâmın Mısır'dan hurûçları
1905 icâd-ı irtifâ
1882 haritanın Mısır'da icâdı
1875 çömlekçi dolabının icâdı
1805 fil dişinin sanayi'de kullanılması

Sayfa: 19

Sinîn {Hicretten mukaddem}

1709 Atina hükümetinin cumhuriyete inkılâbı
1638 Davud 'Aleyhü's-selâmın Suriye'de padişahlığı
1625 Mısırlıların sunûf üzere tertîb-i 'asâkir eylemesi
1598 Süleyman 'Aleyhü's-selâmın padişahlığı
1541 Yunanlıların sikke darbı
1470 Selanik cânibinde vâki' Makedonya hükümetinin ibtidâsı
1425 kuvve-i mıkânâtisiyenin keşfi
1375 fen kıraat ve kitâbetin Yunanistana duhûlu
1359 deniz gavgalarında mümârese peydâ olması
1345 gemiler için ibtidâ limânlar yapılması
1353 mülûk Beni Anver'den Babil hükümetinin ayrılması
1337 Roma şehrinin binâsı
1281 Mısır'da hurûf-ı hüccâ üzere usûl-ı kitâbet isti'mâli
1229 şatranc ve tavlanın icâdı
1155 Bahtü'l-Nasır'ın Suriye ve Kudüs-i Şerifi tahrîbi
1145 Fransa'nın cenûb cihetinde ibtidâ bağ ve zeytûn garası
1115 kurşun kaleminin icâdı
1110 Acem padişahlığının kiyânyân tabakasına inkılâbı
1108 iklim-i Mısır'ı Acemlerin istilâsı
916 İskender'in Mısır'ı Acemlerden istirdâdı
915 İskender'in İran'ı istilası ve Daran'ın katli

Sayfa: 20

Sinîn {Hicretten mukaddem}

910 Roma'da gümüş akçe darb olunması

885 yangın tulumbasının icâdı
795 umûmi furûnların ahdâsı
717 Makedonya krallığının Roma cumhuriyetine iltihâkı
635 terkîb-i teryâk
612 Mısır'ın Roma'ya iltihâkı
585 milâd-ı hazret-i (İsa) 'Aleyhü's-selâm
517 Roma'da papa nısbî
484 cam icâdı
368 zuhûr-ı tabaka-i Sasanyan
234 binây-ı Ayasofya
201 su terâzûsunun icâdı
163 Fransa krallığının ibtidây-ı teşekkülü
53 velâdet-i hazret-i (risâlet penâhi) ve sene-i fîl
40 Leh krallığının teşekkülü
25 İskoçya krallığının teşekkülü
14 İngiltere krallığının teşekkülü
11 İspanya krallığının teşekkülü

Sayfa: 21

Sinîn {Hicretten mü'ehhir}

1 hicret-i Nebeviye 'Aleyhü'l-fazlû'l-salât ve iltihaya
2 kıblenin Mescid-i Aksa'dan Ka'be-i Mükerrerme'ye tehvîli
4 şeker kamışından şeker i'mâli
10 Hacc-ı vedâ'
10 irtihâl-i Hazret-i Peygamber 'Aleyhü's-selâm
10 hilâfet-i Hazret-i Ebubekir radiyallahu 'anh
11 vak'a-i Müslime
13 hilâfet-i Hazret-i Ömer radiyallahu 'anh
14 binâ-i Basra Feth-i Şam
16 Beyne'l-İslam ibtidây-ı isti'mâl tarih (Hazret-i Ömer radiyallahu te'âli 'anh tarafından) binây-ı Küfe
20 feth-i Mısır
22 İslamların bahren cihâd ve ticârete sülûku
24 hilâfet-i Hazret-i Osman radiyallahu 'anh
27 feth-i Cezire-i Kıbrıs
35 hilâfet-i Hazret-i Ali radiyallahu 'anh
36 İstanbul'un Mu'aviye tarafından ilk muhâsırası
40 ibtidây-ı zuhûr havâdis-i barut zuhûr-ı mülûk Beni Emiyye
42 bilâd-ı Osmaniye'de beriyye namıyla postalar işlemesi
47 İstanbul'u Yezid Bin Mu'aviye'nin muhâsırası
52 " Süleyman Bin 'Avaz'ın muhâsırası

Sayfa: 22

Sinîn {Hicretten mü'ehhir}

61 vak'a-i Dilsöz Kerbela
75 darb-ı sikke-i İslamiye
80 velâdet-i İmam-ı 'Azam

82 feth-i cezîre-i Sicilya ve Boğaz Mesinâ
92 İslam'ın Endülüs diyarına 'ubûrları
95 velâdet-i İmam-ı Mâlik rahmetullah intikâli 176
96 pamukdan kağıd i'mâli (Çin'de pek kadîmdir)
97 İstanbul'u Müslime'nin muhâsırası
120 " Seyid Battalgazi'nin muhâsırası
121 Arablar Beyninde 'ilm-i kimyânın şuyû'u
128 zuhûr-ı Ebu Müsellim El-Horasani
133 mülûk Beni Emiyye'nin inkırâzı zuhûr-ı Devlet-i Abbasiye
139 zuhûr-ı Devlet-i Beni Emiyye Der-Endülüs inkırâzı 422
141 binây-ı Bağdad
150 vefât-ı İmam Azam rahmetullah velâdet-i İmam Şafi'i
161 velâdet-i İmam Ahmed Bin Hanbel intikâli 640
141 İstanbul'un Harun Reşid tarafından muhâsırası
182 Danimarka kraliyetinin teşekkülü
192 İstanbul'un Ebu Melik tarafından muhâsırası
204 intikâl-i İmam Şafi'i rahmetullah (Der Mısır)
286 Basra'da bir köye beheri on kıyyelik taşların yağdığı

Sayfa: 23

Sinîn {Hicretten mü'ehhir}

297 Magrib'de Devlet-i Fatimiyye'nin zuhûru inkırâzı 569
361 Rusya devletinin teşekkülü
466 Devlet-i Selçukiyye'nin zuhûru inkırâzı 703
544 Macar kraliyetinin teşekkülü
473 velâdet-i Avas-ı Azam Abdülkadir Geylani
473 Roma'da yel değirmeninin icâdı
490 zuhûr-ı Devlet-i Harzemiye inkırâzı
516 icâd-ı sa'at
521 ibtidây-ı Devlet-i Atabekiye inkırâzı 630
529 Portekiz kraliyetinin teşekkülü
560 velâdet-i Muhiddin El-Arabi
599 zuhûr-ı Cengiz inkırâzı 692
604 velâdet-i Hazret-i Mevlana Celaleddin Rumi intikâli 672
604 Mevlüd-i Şerif kıraatinin ibtidây-ı icrâsı
615 kurşundan su yollarının icâdı
638 vefât-ı Şeyh Ekber Muhiddin El-Arabi Der Şam
653 zuhûr-ı Hülâgü helâkı 662
656 inkırâz-ı Devlet-i Abbasiyye
659 zuhûr-ı Devlet-i Abbasiyye Der Mısır
663 Avrupa'da Şurây-ı Ümmet teşkîli
685 şuyû' isti'mâl-i barut

Sayfa: 24

Sinîn {Hicretten mü'ehhir}

686 icâd-ı gözlük
687 gemilerde isti'mâl olunan kumân pusulanın icâdı
688 zuhûr-ı Devlet-i 'Aliyye-i Osmaniye istiklâli 699

688 Şehr-i Yârân-ı Osmaniyan nâmı celiline ibtidây-ı kırâat-ı hutbe
689 yağ mumunun icâdı (Avrupa'da)
691 vefât-ı Şeyh Sa'idi rahmetullah 'aleyh
695 Avrupa'da çalar sa'at icâdı
726 feth-i Bursa
727 darb-ı sikke-i Osmaniye
729 Fransa'da i'mâlar mektebinin te'sisi
728 Devlet-i Aliyye'de muvazzaf 'asker tanzîmi
747 paçavradan kağıd i'mâli
758 Şehzâde Süleyman Paşanın bahren Rumili'ne geçüb Gelibolu'yu fetihleri
762 top icâdı
763 feth-i Edirne
777 Karakoyunlu hükümetinin zuhûru inkırâzı 873
780 zuhûr-ı ta'ife-i Dulkadiyye inkırâzı 928
784 zuhûr-ı Devlet-i Çerâkisa Der Mısır inkırâzı 923
791 Kosova muhârebesi
791 vefât-ı Şah Muhammed Bahaeddin Nakşibendi Kuddisi Sırrahu

Sayfa: 25

Sinîn {Hicretten mü'ehhir}

792 vefât-ı Hafız Şirâzi rahmetullah
796 feth-i Selanik ve Yenişehir
798 feth-i Niğbolu
799 İstanbul'un Sultan Yıldırım Bayezıd Han tarafından muhâsırası
809 Akkoyunlu hükümetinin zuhûru inkırâzı 908
804 vak'a-i Timurlenk helâkı 807
835 feth-i Yanya
836 İstanbul'un Sultan Murad han-ı sâni tarafından muhâsırası
836 Avrupa'da posta işledilmesi
848 vak'a-i Varna fî 29 Receb
851 icâd-ı san'at-ı tayâ'at
853 Kosova vak'a-i sâniyesi ve Sultan Murad'ın muzafferiyeti 5 Şa'ban
857 Rumili Hisârının binâsı
857 feth-i İstanbul 29 mayıs 821 ve 27 cemâziye'l-ahir 857
858 Eski Saray'ın binâsı itmâmı 875
862 keşf-i Amerika
865 Devlet-i İvbiye'nin inkırâzı
880 Mengeli Giray Han'ın Devlet-i Osmaniye'ye itâ'ati
892 Kemal reisin donanma ile İspanya'ya 'azimet
903 keşf-i tarîk-i Ümid Burunu
920 vak'a-i Çaldıran ve muzafferiyet-i Yavuz Sultan Selim Han

Sayfa: 26

Sinîn {Hicretten mü'ehhir}

922 koyûn sa'atinin icâdı feth-i Şam ve Haleb
923 feth-i Mısır Dersa'adet'de tersânenin binâsı

923 inkırâz-ı Devlet-i Abbasiye Der Mısır
932 Sultan Süleyman'ın Fransa'yı himâyesi
935 Viyana şehrinin birinci muhâsırası
944 teshîr-i 'Aden bi-sevâhil Bahr-i Ahmer
957 Macar krallığının Nemçe imparatorluğuna iltihâkı
961 Bahr-i Muhit şarkiye Seyid reisin birinci seferi
985 ehl-i İslam'ın Endülüs'den çıktığı
987 inşa-i rasad Takaddîn ve usûl-ı hesâb a'şârı
1012 memâlik-i İslamiye'de duhânın zuhûr ve isti'mâli
1051 Avrupa'da gazetenin icâdı
1094 Viyana'nın ikinci muhâsırası
1116 Büyük Petro'nun Rusya'ya nizâm-ı vaz'ı
1124 barut muzafferiyeti
1135 İskender'de darü'l-tebâ'anın te'sîsi
1167 çiek aşısının ihtirâ'ı
1167 (paratoner) ya'ni siper sa'akanın Amerika'da icâdı
1174 körler, sağır ve dilsizler için Paris'de medrese-i umûmiye binâsı
1199 icâd-ı balon

Sayfa: 27

Sinîn {Hicretten mü'ehhir}

1206 icâd-ı telgraf
1212 Fransaluların Mısır'ı istilâsı
1215 taş basmasının icâdı
1216 Selin han-ı sâlis hazretlerinin Mısır'ı Ponapart'dan feth ve istihlâsı (Mısra') Selim sâlis olsu melik Mısıra fatih-i sâni
1222 icâd-ı vapur
1224 Avrupa musâlaha-i umûmiyesi
1240 timuryol icâdı
1241 vak'a-i hayriye tedmîr yeniçeriyân ve te'sîs 'asâkir-i nizâmiye
1242 Edirne musâlahası mekteb-i tıbbiyenin te'sîsi
1247 Yunanistan'ın istiklâli
1252 icâd-ı kiprit
1254 vaz'-ı nizâm karantina
1255 tanzîmât-ı hayriye fî 26 şa'ban
1262 mekâtib-i rüşdiyenin te'sîsi
1262 bahr-i Lut cihetine semâdan kükürd yağması
1270 Kırım muhârebesi
1273 Paris mu'âhedesı
1276 gazın icâdı
1278 torpil ta'bîr olunan deniz lağımlarının icâdı
1281 vilâyâtın teşkîli

Sayfa: 28

Sinîn {Hicretten mü'ehhir}

1282 ıslâhhânenlerin te'sîsi
1282 Prusyalıların Avusturya ile (Sadova) muhârebesi
1283 menâfi'i umûmiye sandıklarının te'sîsi
1283 iğneli tüfenk icâdı

1284 Sultan Abdülaziz hanın Avrupa'ya seyahati
1286 Avusturya imparatorunun Dersa'adet'e vürûdu
1286 Süveyş cedvelinin küşâdı
1287 Prusya ve Fransa devletlerinin muhârebesi
1287 Almanya imparatorluğunun i'lânı
1287 İtalya devletinin Roma'yı istilâsı
1287 Fransa'nın cumhuriyete inkılâbı
1288 tramvayın Dersa'adet'de ahdâsı
1289 tütünün taht-ı inhisâra idhâli
1290 Dersa'adet'de Galata'da tünel küşâdı
1290 Anadolu'ya şimendüfer inşâsı
1291 Nasreddin Şah Hazretlerinin Dersa'adet'e vürûdu
1293 Kanûn-ı Esâsi ile olbâbda ki Hatt-ı Hümayûn'un i'lânı
1293 vak'a-i Çerkes Hasan
1294 Meclis-i Meb'usânın ibtidây-ı in'ikâdı
1294 Devlet-i 'Aliyye ile Rusya devletinin muhârebe-i ahîresi

Sayfa: 29

Sinîn {Hicretten mü'ehhir}

1295 Berlin kongresinin in'ikâdı
1296 Sicil-i ahvâl ittihâdı
1297 müzenin resmi küşâdı
1297 Dersa'adet'de mekteb-i mülkiyenin küşâdı
1299 vilâyâtta ma'ârif meclisinin küşâdı
1299 hâdise-i Mısıriyye
1302 İsveç kralı Oskar Hazretlerinin Dersa'adet'e gelmesi
1305 Almanya imparatoru Vilhelm Hazretlerinin Dersa'adet'e gelmesi
1305 Paris'de sirki-i umûmi küşâdı
1307 Dersa'adet'de dilsizler mektebinin küşâdı
1308 aşâyirden Hamidiye süvâri alaylarının teşkili

Sayfa: 30

(SELÂTİN-İ 'AZAM ŞEVKET-İ İTSÂM OSMANİYE'NİN TARİH) (VELÂDET VE CÜLÛS HÜMÂYÛNLARIYLA MÜDDET-İ ÖMÜR) (VE SALTANAT VE MEDFEN-İ ŞERİFLERİ)

“Mü'esses bünyân Devlet Gazi Sultan Osman Han” hazretleri Ertuğral Gazi Hazretlerinin salbinden 656 sene-i hicriyesinde tevellüd idüb 699 senesi cemâziye'l-evvelinin dördüncü günü bi'l-istiklâl câlis taht-ı saltanat olmuş ve 726 senesi ramazanın yirmi birinci günü irtihâl dâr bekâ itmiştir. Medfen-i şerîfleri Bursa'da Hisariçi'ndedir.

“GAZİ SULTAN ORHAN”

Hazretleri Sultan Osman Gazi Hazretlerinin mahdûm necâbet mevsûmları olub 680 senesinde tevellûd iderek 726 senesi ramazanının on yedinci günü pederleri yerine câlis dihim saltanat olmuş ve 761 senesinde irtihâl itmekle pederleri civarında türbe-i mahsûsuna defn olunmuştur.

“GAZİ SULTAN MURAD HAN-I EVVEL”

Hazretleri Sultan Orhan Gazi Hazretlerinin salbindan

Sayfa: 31

726 senesinde tevellûd ile 761 de peder cennet-i makarrları yerine mürebbi' neşîn saltanat oldu 791 senesi şa'bânının on beşinci günü Kosova muhârebe-i meşhûresinde şehîden irtihâl ittiler türbeleri Bursa'da Çekirge nam-ı mahaldedir.

“GAZİ SULTAN YILDIRIM BAYEZİD HAN”

Hazretleri Gazi Sultan Murad Han-ı Evvel Hazretlerinin mahdûm 'alileri olub 761 senesinde kadem-nihâda-i mehd şuhûd ve 791 senesi ramazanının dördüncü günü câlis taht-ı Osmani ve 805 senesi şa'bânının on beşinci günü 'azim dar bekâ olmuşlardır medfen-i şerîfleri Bursa'da cami'ileri civarındadır.

“ÇELEBİ SULTAN MEHMED HAN GAZİ”

Hazretleri Gazi Sultan Yıldırım Bayezîd Han Hazretleri salbindan 781 senesinde tevellûd ve 816 senesinde cülûs ve 824 senesinde irtihâl idüb Bursa'da Yeşil Cami'i Şerifi civarında vâki'i türbe-i meşhûrelerine defn olunmuştur.

“GAZİ SULTAN MURAD HAN-I SÂNİ”

Hazretleri Çelebi Sultan Mehmed Han Gazi Hazretlerinin mahdûm 'ulyâları olub 706 senesinde tevellûd ve 824 senesinde culûs eylediler 855 senesi muharreminin beşinci günü 'azam-ı gülşen Saray

Sayfa: 32

Ahîret olub Bursa'da cami'i şerîfleri pîşgâhında vâki'i türbe-i mahsûsalarına defn olunmuştur.

“GAZİ SULTAN MEHMED HAN-I SÂNİ”

Hazretleri Gazi Sultan Murad Han-ı Sâni Hazretlerinin mahdûm sa'adet mevsûmları olarak Ebu'l-Feth 'unvân-ı celîliyle meşhûrdur 833 senesi recebinin yirmi altıncı günü

kadem-nihâda-i mehd şuhûd olub 855 senesi muharreminin on altıncı günü câlis taht-ı me'âli baht-ı Osmani oldu 886 senesi rebi'ü'l-evvelinin dördüncü günü irtihâl buyurdular türbe-i 'ulyâları İstanbul'da cami'i şerîfleri pişgâhında vâki'idir.

“GAZİ SULTAN BAYEZİD HAN”

Hazretleri Gazi Ebu'l-Feth Sultan Mehmed Han Hazretlerinin salbından 851 senesinde tevellüd idüb 886 senesi rebi'ü'l-ahirinin yirminci günü culûs ve 918 senesi rebi'ü'l-ahirinin onuncu günü irtihâl buyurdular medfen-i şerîfleri İstanbul'da cami'i şerîfleri pişgâhındadır.

“GAZİ SULTAN BÂYEZİD HAN”

Hazretleri Gazi Ebu'l-Fetih Sultân Mehmed Han Hazretlerinin salbından 851 senesinde tevellüd idüb 886 senesi rebi'ül-ahirinin yirminci günü culûs ve 918 senesi rebi'ül-ahirinin onuncu günü irtihâl buyurdular medfen-i şerîfleri İstanbul'da cami'i şerifleri pişgâhındadır.

“GAZİ YAVUZ SULTAN SELİM HAN”

Hazretleri Gazi Sultan Bayezîd Han-ı Sâni Hazretlerinin mahdûm-ı 'alîkahırları olub 875 senesinde tevellüd ile 918

Sayfa: 33

Senesi seferinin on sekizinci günü câlis taht-ı 'ali baht-ı Osmani olmuştur. 926 senesi şevvalinin dokuzuncu günü 'azim-i gülşen-i sarây bekâ oldular. Türbeleri İstanbul'da vâki'i cami'i şerîfleri civarındadır.

“GAZİ SULTAN SÜLEYMAN HAN”

Hazretleri Kanûni 'unvânıyla meşhûrdur. Ve Yavuz Sultan Selim Han Gazi Hazretlerinin mahdûm necâbetleridir. 900 senesinde kadem-nihâda-i 'alem şuhûd ve 926 senesi câlis taht-ı Osmani olmuştur. 974 senesi seferinin yirminci günü irtihâl buyurdular cami'i şerîfleri pişgâhında vâki'i türbe-i mahsûsalarında medfûndur.

“GAZİ SULTAN SELİM HAN-I SÂNİ”

Hazretleri Gazi Sultan Süleyman han hazretlerinin sulbundan 930 senesi recebinin altıncı günü tevellüd ve 974 senesi rebi'ül-evvelinin dokuzuncu günü culûs ve 983 senesi şa'bânının yirmi yedinci günü irtihâl itmişlerdir medfen-i şerîfleri Ayasofya cami'i karbındadır.

“GAZİ SULTAN MURAD HAN-I SÂLİS”

Hazretleri 953 cemaziye'l-evvelinin beşinci günü Gazi Sultan Selim Han-ı Sâni Hazretlerinin sulbundan mütevellid olub 983

Sayfa: 34

Senesi ramazanının sekizinci günü cülûs buyurmuşlardır. 1003 senesi cemâziye'l-evvelinin sekizinci günü vefât idüb Ayasofya civarında türbe-i mahsûsalarına defn olunmuştur.

“GAZİ SULTAN MEHMED HAN-I SÂLİS”

Hazretleri Gazi Sultan Murad Han-ı Sâlis Hazretlerinin mahdûmları olub 974 senesi zî'l-ka'desinin yedinci günü tevellüd ve 1003 cemâziye'l-evvelinin on altıncı günü cülûs ve 1012 senesi recebinin on ikinci günü vefât buyurmuşlardır medfen-i şerîfleri Ayasofya pîşgâhında vâki'dir.

“GAZİ SULTAN AHMED HAN-I EVVEL”

Hazretleri Gazi Sultan Mehmed Han-ı Sâlis Hazretlerinin sulbundan 998 senesi cemâziye'l-ahirinin on ikinci günü tevellüd idüb 1012 senesi recebinin on sekizinci günü câlis taht-ı saltanat olmuş ve 1026 senesi zî'l-ka'desinin yirmi ikinci günü vefât eylemiştir. İstanbul'da cami'i şerifleri civarında vâki' türbe-i mahsûsa da medfündür.

“SULTAN MUSTAFA HAN-I EVVEL”

Hazretleri Gazi Sultan Mehmed Han-ı Sâlis Hazretlerinin sulbundan 1001 senesinde tevellüd itmiştir 1026 senesi zî'l-ka'desinin

Sayfa: 35

Yirmi ikinci günü birâderleri Sultan Ahmed Han Hazretlerinin yerine câlis olub 1028 senesi rebi'ül-evvel guresinde saltanattan ferâgat eylemiştir.

“SULTAN OSMAN HAN-I SÂNİ”

Hazretleri Gazi Sultan Ahmed Han-ı Evvel Hazretlerinin mahdûmlarıdır. 1013 senesinde tevellüd iderek 1028 senesi rebi'ül-evvelinin on ikinci günü 'amme-i mükerrerleri Sultan Mustafa Hân Hazretlerinin yerine cülûs itmiştir. 1031 senesi recebinin dokuzuncu günü şehiden irtihâl idüb pederleri yanına defn olunmuştur.

“DEF'A-İ SÂNİYE SULTAN MUSTAFA HÂN-I EVVEL”

Hazretleri 1031 senesinde def'a-i sâniye olarak câlis taht-ı Osmani olub 1032 senesi zî'l-ka'desinin on beşinci günü tekrar ferâgat ve 1048 senesinde irtihâl itmiş ve Ayasofya cami'i şerîfi pîşgâhında vâki' türbe-i mahsûsaya defn olunmuştur.

“GAZİ SULTAN MURAD HAN-I RÂBİ”

Hazretleri Gazi Sultan Ahmed Han-ı Evvel Hazretlerinin sulbundan 1018 senesi cemâziye'l-evvelinin yirmi sekizinci günü mütevellid olub 1032 zî'l-ka'desinin on beşinci günü

Sayfa: 36

‘amme-i mükerrerleri Sultan Mustafa Han Hazretlerinin ikinci ferâgatda câlis taht-ı Osmani olmuş ve 1049 senesinde irtihâl ile pederleri yanına defn olunmuştur.

“SULTAN İBRAHİM HAN”

Hazretleri Gazi Sultan Ahmed Han-ı Evvel Hazretlerinin mahdûmlarıdır 1024 senesi şevvâlinin on üçüncü günü tevellüd idüb 1049 senesi şevvâlinin on altıncı günü birâder-i ‘alihakarları Sultan Murad Han-ı Rabi’i Hazretlerinin yerine câlis taht-ı Osmani olmuş ve 1058 senesi recebinin yedisinde saltanatdan ferâgat ve sene-i merkûme recebinin yirmi dokuzunda şehîden irtihâl idüb Ayasofya cami’i şerîfi civarında vâki’i ‘amîleri Sultan Mustafa Han-ı Evvel Hazretleri nezdine defn olunmuşlardır.

“GAZİ SULTAN MEHMED HAN-I RÂBİ’İ”

Hazretleri 1051 senesi ramazanının yirmi dokuzuncu günü Sultan İbrahim Han Hazretlerinin sulbundan mütevellid olub 1058 senesi recebinin on sekizinci günü pederleri yerine culûs itmiş ve 1099 senesi muharreminin ikinci günü saltanatdan ferâgat ve 1104 senesinde Edirne’de vefât eylemiştir na’âş-ı ‘alileri İstanbula götürdülüb Bağçekapusu’nda valideleri Turhan Sultan türbesine defn idilmiştir.

Sayfa: 37

“SULTAN SÜLEYMAN HAN-I SÂNİ”

Hazretleri 1052 senesinde Sultan İbrahim Han Hazretlerinin sulbundan tevellüd idüb 1099 senesinde birâderleri Sultan Mehmed Han-ı Rabi’i Hazretlerinin yerine câlis taht-ı Osmani olmuş ve 1102 senesinde vefât itmiştir medfen-i şerîfleri cedleri Sultan Süleyman Han-ı Evvel Hazretleri türbesindedir.

“SULTAN AHMED HAN-I SÂNİ”

Hazretleri Sultan İbrahim Han Hazretlerinin mahdûmları olub 1052 senesi zî’l-hiccesinin altıncı günü tevellüd itmiş ve 1102 senesi ramazanının yirmi altıncı günü birâderleri Sultan Süleyman Sâni Hazretlerinin yerine culûs eylemiştir ve 1106 senesinde irtihâl idüb cedleri Sultan Süleyman Han Kanûni türbesine defn olunmuştur.

“SULTAN MUSTAFA HAN-I SÂNİ”

Hazretleri 1074 senesinde Sultan Mehmed Han-ı Rabi’i Hazretlerinin sulbundan mütevellid olub 1106 senesi cemâziye’l-ahiresinin yirmi ikinci günü ‘amme-i mükerrerleri Sultan Ahmed Han-ı Sani Hazretlerinin yerine culûs itmiş ve 1115 senesinde ba’de’l-ferâg irtihâl-i dar bekâ idüb Bağçekapusu’nda vâlîde Sultan türbesine defn idilmiştir.

Sayfa: 38

“GAZİ SULTAN AHMED HAN-I SÂLİS”

Hazretleri Gazi Sultan Mehmed Han Rabi’i Hazretlerinin mahdûmları olup 1084 senesinde tevellüd ve 1115 senesi rebi’ül-ahirinin ikinci günü biraderleri Sultan Mustafa Han Sâni Hazretlerinin ferâğında culûs itmiştir. 1143 senesinde saltanatdan ferâgat ve 1149 senesinde rahlet idüb Bağçekapusu’nda valide Sultan türbesinde medfündür.

“GAZİ SULTAN MAHMUD HAN-I EVVEL”

Hazretleri 1108 senesi muharreminin dördüncü günü Sultan Mustafa Han-ı Sâni Hazretlerinin sulbundan mütevellid olup 1146 senesi rebi’ül-evvelinin on beşinci ‘amme-i mükerrerleri Sultan Ahmed Han-ı Salis Hazretlerinin ferâğında taht-ı ‘ali baht-ı Osmanîye culûs itmiş ve 1168 senesi saferinin yirmi sekizinci günü irtihâl idüb Bağçekapusu’nda valide Sultan türbesine defn olunmuştur.

“SULTAN OSMAN HAN-I SÂLİS”

Hazretleri Sultan Mustafa Han-ı Sani Hazretlerinin sulbundan 1110 tarihinde tevellüd idüb 1168 senesi saferinin yirmi sekizinci günü birâderleri Sultan Mahmud Han-ı Evvel Hazretlerinin yerine câlis taht-ı Osmanî olmuş ve 1171 senesi saferinin

Sayfa: 39

On altıncı günü irtihâl idüb Bağçekapusu’nda yeni cami’i civarında vâki’i Valide Sultan türbesine defn olunmuştur.

“SULTAN MUSTAFA HAN-I SÂLİS”

Hazretleri 1129 senesinde Sultan Ahmed Han-ı Salis Hazretlerinin sulbundan mütevellid olup 1171 senesi saferinin on altıncı günü ‘amme zâdeleri Sultan Osman Han-ı Sâlis yerine culûs itmiş ve 1187 senesi zî’l-ka’desinin sekizinci günü irtihâl idüb Laleli namıyla ma’rûf olan câmi’i şerîfleri civarında vâki’i türbe-i mahsûsalarına defn olunmuştur.

“GAZİ SULTAN ABDÜLHAMİD HAN-I EVVEL”

Hazretleri Gazi Sultan Ahmed Han-ı Sâlis Hazretlerinin mahdûmları olup 1137 senesinde tevellüd itmiş ve 1187 senesi zî’l-ka’desinin sekizinci günü biraderleri Sultan Mustafa Han-ı Sâlis Hazretlerinin yerine câlis taht-ı Osmanî olmuş ve 1203 senesi recebinin on ikinci günü irtihâl idüb Bağçekapusu’nda medreseleri pîşgâhında vâki’i türbe-i mahsûsalarına defn olunmuştur.

“GAZİ SULTAN SELİM HAN-I SÂLİS”

Hazretleri Sultan Mustafa Han-ı Sâlis Hazretlerinin sulbundan

Sayfa: 40

1175 senesinde mütevellid olub 1203 senesinde cülûs itmiş ve 1222 senesinde saltanatdan fârig olarak 1223 senesinde şehîden vefât itmiştir pederleri türbesinde medfûndur.

“SULTAN MUSTAFA HAN-I RÂBÎ”

Hazretleri 1193 senesinde Gazi Sultan Abdülhamid Han-ı Evvel Hazretlerinin sulbundan tevellüd idüb 1222 senesi rebi’ül-ahirinin yirmi birinci günü ‘ammezâdeleri Sultan Selim Han-ı Sâlis Hazretlerinin ferâğında cülûs itmiş ve 1223 senesinde ba’de’l-ferâğ şehîden irtihâl idüb pederleri türbesinde defn olunmuştur.

“GAZİ SULTAN MAHMUD HAN-I SÂNÎ”

Hazretleri 1299 senesi ramazanının on üçüncü günü Gazi Sultan Abdülhamid Han-ı Evvel Hazretlerinin sulbundan kadem-nihâde-i ahid şuhûd olub 1223 senesi cemaziye’l-evvelinin dördüncü günü birâderleri Sultan Mustafa Han-ı Rabi’i Hazretlerinin ferâğında Câlis taht-ı ‘ali baht-ı saltanat ve 1255 senesi rebi’ül-evvelinin on dokuzuncu günü ‘azam gülşen-i saray ahiret olmuşlardır Çenberlitaş civarında türbe-i mahsûsada medfûndur.

“GAZİ SULTAN ABDÜLMECİD HAN”

Hazretleri Gazi Sultan Mahmud Han Hazretlerinin sulb

Sayfa: 41

Hümâyûnlarından 1237 senesi şa’banının on birinci günü bi’l-yemen ve’l-ikbâl zinneti bahşây-ı mehd vücûd olub 1255 senesi rebi’ül-evvelinin on dokuzuncu günü peder-i ‘alihakarları makâmına şeref efzây-ı şân ve iclâl olmuşlar ve 1277 senesi zî’l-hiccesinin on yedinci günü irtihâlleri vuku’uyla Sultan Selim Han-ı Evvel Hazretleri cami’i şerîfleri civarında vâki’i türbe-i mahsûsalarına defn olunmuşlardır.

“SULTAN ABDÜLAZİZ HAN”

Hazretleri Sultan Mahmud Han-ı Sâni Hazretlerinin necl-i mükerrerleridir 1245 senesi şa’banının on dördüncü günü kadem-nihâde-i ‘alem vücûd olub 1277 senesi zî’l-hiccesinin on yedinci günü birâderleri Gazi Sultan Abdülmecid Han Hazretleri makâm-ı ‘ali itsâmına câlis olmuş ve 1293 senesi cemâziye’l-evvelisinin on yedinci günü ferâğ ve beş gün sonra şehîden irtihâl ile peder mu’azzamları Gazi Sultan Mahmud Han-ı Sâni Hazretlerinin türbe-i latîfesine defn olunmuştur.

“SULTAN MURAD HAN-I HÂMÎS”

Gazi Abdülmecid Han Hazretlerinin mahdûmlarındandır 1256 senesi recebinin yirmi beşinci günü tevellüd itmiş ve üç ay üç gün saltanatda bulunub mübtelâ oldukları ‘illetden dolayı münhala’ olmuştur.

Sayfa: 42

“Emirü’l-mü’minin İmamü’l-müslimîn hâdimü’l-haremeyn el-muhteremeyn”
“halife-i seyidü’l-mürselin”
“pâdişâh Osmanyân-ve şehinşâh İslamiyân- hala”
“serîr arây hilâfet-i kübrây-ı İslamiye ve şerefpirây”
“saltanat ‘uzmây-ı Osmaniye el-sultân ibn el-sultân”
“ibn el-sultan el-gazi {Abdülhamid Han-ı Sâni}”
“ibn el-sultan el-gazi Abdülmecid han ibn el-sultan”
“el-gazi Mahmud han sâni Haldullah hilâfete ve saltanata”
“madâmet el-izmân”
{cülûs-ı meymenet me’nûs-ı hümayûn hazret-i pâdişâhî”
Tarih-i hicri 11 şa’ban sene 1293
Tarih-i rumi 19 ağustos sene 1292
Tarih-i efrenci 31 ağustos sene 1876

Sayfa: 43

{Gazi ‘unvân zîşânının ihrâzı}
Tarih-i hicri 4 cemâziye’l-evvel sene 1294
Tarih-i Rumi 5 mayıs sene 1293
Tarih-i efrenci 17 mayıs sene 1877

Velâdet-i hümayûn meymenet makrûn hazret-i padişâhiye daire vâlid kesirü’l-
himâmed cihânânî cennet mekan Sultan Abdülmecid Han Gazi Hazretleri cânib
eşrefinden sadr’azam Mehmed Rauf Paşaya hitâben Bâb-ı ‘Ali’ye şerefvârid olan Hatt-
ı Hümayûn meserret numûnun sûret-i menîfesidir:
{SURET-İ HATT-İ HÜMÂYUN}
*Benim vezirim sadâkat semîrim
*cenâb-ı halâk cihânın lütf ü ‘inâyet ‘aliyyesine hamd
*olsun işbu mâh hâlin on altıncı dünkü çehârşenbe
*günü sa’at on bir kararlarında sulb pâk şâhânemizden
*bir şehzâde kadem-nihâde-i ‘alem şuhûd ve meserret efzây-ı kahvâre-i
*vücûd olarak ismini {Sultan Abdülhamid} tesmiye
*eyleyüb seni ve bi’l-cümle bendegân saltanat-ı seniyyemizi tebşîr
*içün işbu hatt-ı hümayûn meserret numûn mülûkânemizi

Sayfa: 44

*tastîr ve darü'l-sa'adetü'l-şerîfem Ağası ile tarafına tesyîr
 *eyledim cenâb-ı vâcibü'l-vücûd 'ömrünü memdûd ve kudûmunu
 *zât-ı şâhânemize ve kâffe-i ibâdullaha mütemeyyin ve mes'ud
 *buyursun amin bu meserret cemîleden cümle 'alemyân mübeşşir
 *ve hassamend olmak üzere yedi gün beşer növbet top
 *ındahtı ve bi'l-cümle vükelây-ı fehâm ve bendegân sıdk-ı itsâmımız
 *vesa'ir istekli olanlar dahi eyyâm-ı mezkûre gicelerinde
 *ikâd-ı kanadîl ile icrây-ı merâsim server ve şâdi olunmasını
 *lazım gelenlere tenbîh eylesin. Hemen cenâb-ı rabbü'l-'alemin
 *selâle-i tâhiremizi ilelebed bâki ve da'im ve her halde
 *ibâdullaha kemâl-i refâh ve asayış ihsân buyursun amin.
 *bahr-i met Resulü'l-sekleyn. Fî 16 şa'ban sene 1258.

İşbu Hatt-ı Hümayun velâdet mülâkânenin ferdâsı pençşenbe günü sûret-i mutantanada Bâb-ı 'Alî'ye şerefvârid olub mükemmel musike ile istikbâl olunarak meclis-i vâlây-ı ahkâm-ı 'adliye dairesinde vükelây-ı fehâm ve vüzerây-ı 'azam ve ricâl ve ümerây-ı benâm mevâcihesinde kırâat ve yedi gün beşer növbet top ındahtıyla her tarafca icrây-ı meserret olunmuştur.
 Cenâb-ı hak 'ömr ü 'afiyet ve şân ve şevket hümâyûnlarını mezdâd buyursun amin.

Sayfa: 45

“HUSÛSÂT-I RESMÎYE-İ SALTANAT-I SENÎYYE”

(Eyyâm-ı Teşrîfâtiye-i Hümâyûn)

12 rebî'ül-evvel menkıbet mevlüdü'l-nebi kırâatı: vükelâ ve mansûb ve ma'zûl vüzerâ ve müşîrân-ı saltanat-ı seniyye ile evveli sınıf oluna kadar ecele-i ricâl devlet ve ortabaya mu'adil pâye-i 'ilmi ashâbından olan da'iyân saltanat büyük ünîkormalarını lâbes oldukları halde makâm-ı sadâr ta'zimâdan teşrîfât-ı umûmiye nezâreti vesâtatıyla oldukları da'va tenâmeler üzerine irâde ve fermân buyurulan câmi'ide ictima'i iderler ve zât-ı şevket semât hazret-i padişâhi dahi alay vâlâ ile câmi'i şerîfe 'azimet buyurmağla ba'id edây-ı salavat menkıbet mevlüd kıraatına mübâderet olunur:
 Tarih-i ahdâsı: (sahib erbel mülk efdal muzafferü'l-dine kadar [9] düvel sâlîfe-i İslamiye'de bu 'adet dîrine ittihâz olunmamış idi mülk müşârü'n-ileyh 604 sene-i hicriyesi mâh rebî'ül-evvelinin on ikisinde bu ayın behiyyini vaz' ve ihtirâ ile beher sâl yevm-i mezkûr hulûlunda icrâsına ibtidâr iderdi.

[9] bunlar Atabeke'dendir. 540 sene-i hicriyesinden 630 a kadar 90 sene hükümet itmişlerdir. İbtidâları (Emir Zeyneddin) idi. Yerine oğlu Yusuf anın yerine birâderi Muzafereddin Emir olmuştur. Musul karbında ki (Erbil) de müstebed olmuşlardır. “Saha'ifü'l-ihbâr c.2 s. 58”

Sayfa: 46

Mü'ehhiren saltanat-ı Osmaniye'nin zuhûr ve istiklâlinde Selâtin-i Osmaniye hazerâtı cânibinden dahi yevm-i mes'ud mevlüdün şânına ta'zimen ihtirâmât-ı maddiye ve

ma'neviye icrâsına mübâderet buyurulmuş olmasıyla her sene rebî'ül-evvelin on birinci günü akşamı bilâd-ı Osmaniye'nin kâffesinde bulunan cevâmî'i ve mesâcidin minârelerinde kandiller ikâdıyla leyle-i mes'ûde-i mezkûre ihyâ ve irtesi günü menkıbet mevlüdü'l-nebi kırâatıyla ihrâz mesûbâta i'tinâ olunmaktadır).

15 Şa'ban: sırra-i hümayun alayı: bu alay mâbeyn-i hümayun mülûkâne dâhilinde icrâ buyurulur huzûru mu'tâd olan kürsi şeyhleri ile ba'zı ulemâ cânibinden Sûr-ı Kurâniye'den 'aşer-i şerîfler tilâvet olunduktan sonra sırra-i hümayûnu hâmil olan deve darü'l-sa'adetü'l-şerîfe Ağası ve ıstabl-ı 'amire müdürü yediyle pîşgâh-ı hümayûndan emrâr idilür. Bu resimde evkâf-ı hümayun nâzırı bulunan zât hazır olur. Ve ba'dehu sırra-i hümayun sırra-i hümayun emîni ta'yîn buyurulan zata tevdi' kılınarak müretteb alay ile saray-ı hümayûndan Dolmabağçe sahiline kadar götürülerek oradan tahsîs buyurulan vapurla Üsküdar'a nakil idilür.

Sırra-i hümayun düvel-i İslamiye'nin umûmunda menü'l-kadîm câri idi hulefây-ı Abbasiye ve mülûk ve selâtin ve ümerây-ı İslamiye da'ima

Sayfa: 47

Haremeyn-i şerîfin seknesine isâl hüdâyâda bulunurlar idi. Sultan Selim Evvel Hazretlerinin hâdimü'l-haremeynü'l-şerîfin 'unvân mefharetini izâfe-i elkâb saltanat eyledikleri tarihten berü bu 'adete saltanat-ı Osmaniye cânibinden dahi ri'âyet ve binâberin haccâc için "Emirü'l-Hac" mansıbı ve hüdâyâ ve emânet için sırra-i hümayun emâneti ahdâsına himmet buyurulmuştur.

1280 tarihine kadar bu resim 12 recebde icrâ olunur ve berren Üsküdar'dan sevk idilür idi. Tarih mezbûrdan sonra sırranın bahren sevki münâsebetiyle 15 şa'bana tehvîl kılınmıştır.

15 ramazan: iltisâm hırka-i müteberrike-i nebeviye: sarây-ı cedîdde daire-i mahsûsasında mahfûz muhafaza-i teberrük ve ihtirâm olan bürde-i sa'adet cenâb-ı Peygamberine emânet müteberrikenin en mukaddes ve kıymetdâridir beher sene şehr-i ramazanın on beşinci günü ha'iz 'unvân-ı hilâfet ve saltanat olan zât-ı şevketmeab hazret-i pâdişâhi cânib-i âlisinden ziyaret buyurulmak da'b-ı kadîm saltanat-ı seniyyedendir.

Pây-ı taht saltanat-ı seniyyede bulunan mansûb ve ma'zûl vüzerâ ve müşîrân-ı 'azam ile rütbe-i evveli sınıf evveline kadar ecele-i ricâl saltanat-ı seniyye ve bu rütbelere mu'âdil pâyeleri ha'iz ricâl 'ilmiye ve askeriye teşrifât-ı umûmiye nezâreti vesâtıyla daire-i müşârü'n-ileyhâya da'vet olunur. Zât-ı hümayun hazret-i hilâfet penâhi

Sayfa: 48

Yâ gerdüne süvâr ‘azz ve iclâl ve yahud bahren saltanat kayıklarına rakûb ile Sarayburnu sahiline kad-mezen ikbâl olarak “hırka-i şerîfe dairesine” teşrîf buyururlar Bağdad köşkünde bir mikdar arâm ile tecdîd-i vuzûdan sonra mevzû sandukça-i ihtirâm olan bürde-i şerîfe hazine-i hümâyûn kethüdâlığı ma’arifetiyle mahfûz bulunduğû mahalden mevki’i ta’zîme istâde idilmekle yedd-i ‘ulyây-ı hilâfet penâhileriyle mühr-i mahfazanın fekiyle emânet-i celîle zâhir oluncaya kadar puşîdeleri birer birer küşâd idilerek evvelâ zât-ı hilâfet penâhi cânib-i âlisinden fereş cebhe-i ta’zîm ile teberrûken tılsım buyurulur ba’dahu zât-ı sadrazamı ile müte’âkıben mesned sadâreti ihrâz itmiş olan zevât ve daha sonra sa’ir vûkelâ ve vûzerâ ve ricâl-i devlet ‘ali derecâtıhım huzûr hazret-i padişâhiye müsûl ve mahfaza-i müşârû’n-ileyhâya ferş-i cebîn ihtirâm ve iltisâm ile musâb ve me’cûr oldukdan sonra zât-ı hazret-i pâdişâhi dest-i hilâfet puyûset şâhâneleriyle Beyâz dilbendden bir deste malı mâbeyn-i hümâyûn müşîri bulunan zâtıdan alarak ve emânet-i celîleye lems ittirerek teberrûken za’ire i’tâ buyururlar.

Mu’âyede: ‘îd fatır ile ‘îd nahrda alay-ı vâlâ ile irâde buyurulan cami’i şerîfe ‘azimet hümâyûn şeref vâki’ olur ba’id edây-ı salavat ‘îd yine mürettib alay ile Dolmabağçe Sahilsaray

Sayfa: 49

‘âlisini teşrîf ile daire-i fahire-i mahsûsasında vûzerâ ve müşîrândan evveli sınıf-ı sânisî ve mirlivâlığı ve şeyhü’l-islamdan bilâd-ı hamse pâyesini ha’iz ricâle kadar dâhil teşrîfât olan bendegân saltanat-ı seniyye huzûr hazret-i hilâfet penâhiye müsûl-ı şerefine na’iliyetle ifây-ı lazime-i ‘ubûdiyet iderler.

“RÛTBE VE RÛTEB-İ SALTANAT-I SENİYYEYE DA’İR MALÛMÂT-I TÂRİHİYE”

Rûtbe denilen silsele-i merâtib-i esasen büyüğü küçüğüne i’tay-ı amire memûr ve küçüğü büyüğüne itâ’ate mecbûr olan ‘asker sınıf için ahdâs olunmuştur.

Ahvâl-i tarihiyeleri ma’lûmumuz olan Yunan ve Roma hükûmetlerinde dahi zümre-i askeriye iktidâr ve haysiyetce birbirine fa’ik zâbıtların taht-ı idâresinde bulunur idi. Hatta bugün usûl-ı idâreleri hükmünce ordularının baş kumandanlığını ha’iz olmalarından dolayı hükümdarlara virilen (imparator) ‘unvânı Roma’da serdârlara mahsûs gaye-i merâtib-i askeriye idi bina’en ‘aleyh memûrîn-i mülkiye didiğimiz sınıf idâreye mahsûs rûtbe yok idi.

Sayfa: 50

Evâmir hükümet bir merkezden her tarafa dağılmak için vesa'ite ve bu vesa'it dahi amiriyet ve memûriyetin derecâtını ta'yîn ider bir silsele-i tertîbe ihtiyac kat'i gösterdiği için karûn-ı ahîre hükümetlerinde rütbe mes'elesi meydana çıkmış ve çünkü karûn vasatıdan sonra İspanya ve Fransa gibi ba'zı memâlik-i garbiyede ruhbân takımı idâre işlerini dahi istilâ eylediği ve meslek ruhbâniyetde ise zaten bir silsele-i merâtib bulunduğu gibi bir nev'i asâkir ruhbâniye hükmünde olan şevâliyeleri dahi rütbeli imtiyâzlı bir sınıf mahsûs bulunduğu cihetle bu usûl o tarihlerde hidemât-ı mülkiyeye memûr olanlarada ta'mîm idilmiştir fakat mü'ehhiren düvel-i mütemeddine de tarz-ı hükümet değişerek usûl-ı idâre bir fen mahsûs şeklini almağla amir ile memûrun vazifeleri ta'yîn idildiğinden rütbe ve pâye yerine (merâtib-i memûriyet) ka'im olmuştur bina'en 'aleyh 'asrımızda memâlik-i garbiyenin hiç birinde rütb-i mülkiye mevcûd değildir.

Saltanat-ı seniyyede ise rütbe Yeniçerilerin hudûsuyla beraber zuhûr iderek müte'akiben mülkiye sınıfına ve Sultan Süleyman Kanûnî zamanında 'ulemâya dahi sirâyet itmiştir ki evâ'il-i hudûsunda nev'en üç dörde ve tevcîhen yetmiş seksen kişiye münhasır bulunur ya'ni hâcelik kapucu başlık mirmirânlık ve vezâretten 'ibaret idi ricâl-i devlet ekseriyet üzere hâcelik ve kapucu başlık rütbelerini

Sayfa: 51

Ha'iz zevâtdan intihâb ve ta'bîr ahirle ricâl-i devlete hâcelik ve kapucu başlık pâyeleri tevcîh olunur idi.

Hâcegân Divan-ı Hümayûndan olubda kalem zabıtlığı gibi küçük me'muriyetlerde müstahdem iken liyâkatına mebni sefâret veya orduy-ı hümayunlar nezdinde mükâleme memûriyeti gibi hidemât-ı siyâsiyeye ta'yîn olunanlara "baş muhâsebe" pâyesi ve mirmirânın mütehayyızlarına (Rumili Beylerbeyiliği) 'unvânıyla imtiyâz virilir idi.

(sadâret-i 'uzma kethüdâlığı) ricâl-i devletin birincisi olarak şimdiki sadâret-i 'uzma müsteşârlığı makâmına ka'im idi.

(şakk-ı evvel defterdârlığı) ricâl-i devletin ikincisi olarak buda şimdiki mâliye nâzirliğine mu'âdil bir memûriyet idi.

(riyâset kitab mesnedi) merâtib-i ricâlin üçüncüsü ve şimdiki hâriciye nazırlığı menzilesinde idi.

Kethüdây-ı sadaret 'uzma olan zevâta – hadd-ı zâtında Ağa veya Efendi dahi olsa (kethüdâ Bey) ve reis kitablara Beylik ile müte'arif bulunsa dahi (reis Efendi) ta'bîr olunur ve nişancılar (ya'ni tevkî'i divân-ı hümayûn) olanlarla defterdârlar ba'zen vüzerâdan nasib idilür idi.

Sayfa: 52

Bu memûriyeti ha'iz olanlara ve defter hâkânî eminlerine ve vüzerâdan olmayan nişancı ve defterdârlara makam vekâlet mutlakadan ('izzetlü) elkâbıyla hitâb olunur idi.

1248 de (kethüdâ Bey) ve (hazine-i 'amire defterdârı) ve (reis Efendi) ve (mukâta'ât nazırı) bulunan zevâta rütbe-i evveli ya'ni "sa'adetlü" (ve çavuşbâşı) lık ve (tersâne) ve (Tophane) eminliği gibi münâsıb erbâbına rütbe-i sâniye ya'ni "izzetlü" (Beylikçi) ve (mektûbi-i sadâret) ve (amedî-i divân-ı hümayun) gibi Bâb-ı Ali ricâliyle Bâb-ı Ali hâricinde bu mansıblara mu'âdil hidemâtda bulunanlara rütbe-i sâlise ya'ni "ref'etlü" Ve (cizye) ve (zecriyye) muhassıllarıyla (tütün kemer gecîsi veya duhân nâzırı) ve (enfiye emîni) gibi münâsıb mahsûsa erbâbına rütbe-i râbî'a ya'ni (fütüvvetlü) Ve (hâcegân divân-ı hümayun) dan ve mütehayyızân hülefây-ı aklâmdan kalem zabıtlığı gibi mansıblara ta'yîn olunanlara rütbe-i hâmse 'unvanıyla kezâ (fütüvvetlü) elkâbı tahsîs idildi.

Bu tarihten bir az sonra Beylikçi mektubçu gibi "rütbe-i sâlise"den bulunan Bâb-ı 'Ali ricâline sâlisenin (sınıf-ı evveli) ve Bâb-ı 'Ali hâricinde bulunanlara (sınıf-ı sânis) tahsîs ya'ni sâlise iki kısım i'tibâr idildiği gibi "rütbe-i sâniye" ricâlinin

Sayfa: 53

Dahi ihtisâb nezâretinde ve mu'adili olan hizmetlerde bulunanlara (saniye sınıf-ı sâni) ıtlâk olunarak buda iki sınıfa inkisâm eyledi.

*

1252 senesi zî'l-ka'desinde (keyhüdâ Beyliği) mülkiye nezâreti ve (reisü'l-küttablığı) hariciye nezâreti ve (mukâta'at nezâretine) mansûre defterdârlığı ve (hazine-i 'amire defterdârlığının darbhâne-i 'amire emânetine inzimâmıyla emanet müşârü'n-ileyhâya) darbhâne-i 'amire defterdârlığı 'unvânları virildiği gibi bu mansıblara ta'yîn olunan zevâta da valiliklerde bulunan taşra vüzerâsının fevkinde olmak ve kemâkân (Efendi lil) ile yâd olunmak üzere vüzerât ve müşîrlük rütbeleri tevcîh buyurulmuştur.

Müsteşârlık dahi bu tarihte ahdâs olunmakla bunlara ve çavuş başıya ve mukaddemâ haremeyn-i muhâsebeciliği denildiği halde mü'ehhiren (evkâf-ı hümayun nazırı) 'unvânı virilen zâtlar (rütbe-i evveli ricâli) ıtlâk olunduğu gibi (büyük ve küçük tezkerecilikler) du'avi mu'avin-i evvel ve sâniligi nâmları virilmiştir.

1253 senesi cemâziye'l-evvelisinde mülkiye nâzırı Pertev

Sayfa: 54

Paşanın infisâlıyla yerine hâriciye nezâretinden munfasıl müşîr 'Akif Efendi nin ta'yinde (mülkiye nezâreti) ta'biri Paşalık 'unvânıyla (dâhiliye nezâretine) ve mülkiye müsteşârlığı (dâhiliye müsteşârlığına) tehvîl kılınmıştı.

Mü'ehhiren dâhiliye nezâreti sadrazamlığa ilhâk ve sadâret 'unvânı (baş vekâlete) tehvîl olunduğu gibi kaffe-i ricâl devletin fevkinde olmak üzere bir de (baş vekâlet mu'avinliği) ahdâs idildi ve bu senedi ihrâz iden zâtada (rütbe-i evveli) tahsîs olundu. 1255 senesi rebi'ül-evvelinin 19 unda Sultan Abdülmecid hânın vuku'-ı cülûslarını müte'akıb baş vekâlet 'unvânı yine (sadârete) ve mu'avinlik dahi müsteşârlığa tehvîl idildi.

Gerek müsteşârlığa ve gerek umûr mâliyenin (maliye) ve (hazine-i 'amire defterdârlıkları) namıyla ikiye inkısanmında bu mansıblara memûr olan zevâta mahsûs ve (ferikliğın fevkinde olmak üzere "sa'adetlü Efendi m" elkâbına "hazretleri" ilâvesiyle ve "müşârü'n-ileyh" ta'biri izâfesiyle (rütbe-i evveli sınıf-ı evveli) namı virildi ve mü'ehhiren bu rütbe darbhâne nâzırı ve Vâlîde Sultan kethüdâsı gibi zevâtada tevcîh olunduğundan giderek eferdi çoğalmakla 1261 senesi eva'ilinde "utûfetlü"

Sayfa: 55

Elkâbıyla (rütbe-i bâlâ) ahdâs idildiği gibi (müşîriyet) dahi (vezârete) mu'adil olmak üzere hassaten gaye-i merâtib-i askeriye i'tibâr idildi.

Hîn ahdâsında sadâret-i 'uzmâ müsteşârlığına memûr olan zevâta tevcîh olunmasından dolayı ferikliğın fevkinde 'ad olunan (rütbe-i evveli) mü'ehhiren her makâm ve memûriyet erbâbına tevcîh olunmakla vaz' aslısından çıktığı gibi bu takaddüm dahi tahsîs resmi olan sâlefü'z-zikr müsteşârlık mesnedinin gayrisinde şâmil tutulmuş idi ya'ni yalnız müsteşâr sadrazamı olanlar evveli evveli ve feriklikden mukaddem olacak iken bu rütbe başkalarında tevcîh ve imtiyâz takaddüm anlarada i'tâ olunmuş idi.

1277 senesi zî'l-hiccesinin 17 sinde vâki'i olan cülûs Sultan Abdülaziz hânide ise ehl-i seyfin ehl-i kaleme takaddümü i'lân ve ferikliği ha'iz olan ümerây-ı askeriyenin rütbe-i evveli sınıf-ı evveli ve mirlivâların evveli sânisî ricâline ve 'askerliğe hâs olan müşîriyetin dahi bi'z-zât vükelâlıkda bulunan vüzerâ müstesnâ olmak üzere rütbe-i vüzerâta tefavvuku irâde ve fermân buyurulmuştur.

“RESMÎ NİŞÂNLARA DAİR MA’LÛMÂT”

Devlet-i ‘Aliyye-i Osmaniye’de resmi nişânlar cennetmekân Sultan Mahmud Hân Sani zamanında ve 1248 senesi ağustosunda ahdâs olunub ibtidâ rüteb ve derecâtına göre murassa’ iftihâr nişânları çıkarılmış isede cennetmekân Abdülmecid Han zamanında ve 1268 senesi zî’l-hiccesinde anlar ilgâ olunarak yerine mecîdi nişânı vaz idilmiş ve cennet mekân Sultan Abdülaziz hânın eyyâm-ı saltanatında ve 1278 senesi cemâziye’l-ahirâsında nişân-ı Osmani ahdâs olduğu gibi padişâh şevket penâh sultan (Abdülhamid) Han gazi Efendi miz hazretlerinin zaman-ı hümayunlarında ve birincisi 1295 zî’l-hiccesinin yirmi üçünde imtiyâz ve şefkat nişân ‘alileri ve 1299 senesi eylülünde dahi altun ve gümüş imtiyâz madalyaları ve 1307 senesi nisanında da altun ve gümüş liyâkat madalyaları ve ahiren Girid ve iftihâr altun ve gümüş ve tahlîsiye madalyaları ve 1309 senesi ağustosunun on yedinci gününde de (Hanedân-ı Al-i Osman) namıyla ma’nûn bir nişân ‘ali ve mümtâz ahdâs ve icâd buyurulmuştur. İşbû nişânlardan mecîdi ve Osmani nişânları her nev’ hidemât-ı saltanat-ı seniyyede ibrâz mü’essir cemîle iden bendegâna bir nişâne-i iftihâr ve imtiyâz olmak üzere virilüb mecîdi birinci ve ikinci ve üçüncü ve dördüncü ve beşinci ‘unvânlarıyla beş

Ve Osmani dahi birinci ve ikinci ve üçüncü ve dördüncü nâmlarıyla dört rütbeden ibâret oldukdan başka her ikisinin birinci rütbelerinden mümtâz birer de murassa’ları vardır. İmtiyâz nişânı dahi Devlet-i ‘Aliyye’nin menâfî’i ilmiye ve mülkiye ve askeriyeesii müstelzim hidemât fevka’lâde ibrâz idenlere ve murassa’ olarak bir rütBeye mahsûsdur.

Şefkat nişânı ise muhârebe zamanlarında ve ahvâl ve afât fevka’lade zuhûrunda münhasıren hidemât-ı meşkûre ve mürvetmendânede bulunan ve devlet ve millet ve vatanın menfa’at ve selâmetine ve musâbîn ve muhtacının def’ ve ta’dîl ihtiyâcâtına her ne sûretle olur ise olsun mu’avenet iden ve bu gibi ahvâlde bilâ ihtisas insaniyete hizmet ve ibrâz mü’esser hamiyet eyleyen nisvâne virilüb birinci ve ikinci ve üçüncü ‘unvanlarıyla üç rütBeye münkasımdır şefkat nişânının birinci ve ikinci rütbelerinin ortası dahi derecelerine göre keزالik murassa’dır.

İmtiyâz nişân âlisi madalyası teb’a-i sadaka-i Osmaniye’dan

İbrâz sadâkat ve şecâ'at ve istikâmet idenlerin ef'al ve harekât memdûhalarını takdîren ve emsâlini teşvîkân münhasıren taraf-ı eşref hazret-i şehriyâtiden ihsân buyurulmak üzere ahdâs idilmiştir.

İşbu madalya iki kısım olup birincisi beş liralık altun mecîdi sıklet ve kıt'asında altundan ve ikincisi sîm mecîdi sıklet ve kıt'asında gümüşden ma'mûldur.

Madalyanın bir tarafında saltanat-ı seniyyenin arması diğer tarafında (Devlet-i Aliyye-i Osmaniye'ye fevka'lade sadâkat ve şecâ'at ibrâz idenlere mahsûs madalyadır) ibâresi mahkûk olup bu 'ibârenin altında bir helâl mevcûd olarak hâmil olacak zâtın ba'idü'l-î'tâ ismi ve madalyanın sebep i'tası yazılmak üzere helâlin ortası boş bırakılmıştır.

Madalyanın kurdelesı imtiyâz nişân âlisinin kurdelesı rengindedir. Nişân-ı mezkûre na'il olanlar sadâkat ve şecâ'at madalyasının birinci ve ikinci derecelerini ihraza kesb istihkâk edeceklerinden ikisinde ha'iz bulunacaklardır.

Liyâkat madalyası memûrîn-i mülkiye ve askeriye ile sa'ir sunûf teb'a-i Osmaniye'den hidemât devletde ibrâz sadâkat ve şecâ'at idenlerin ef'al ve harekât memdûhalarını takdîren

Sayfa: 59

Ve emsâlini teşvîken canib seni el-cevânib hazret-i cihânâniden ihsân buyurulmak üzere ahdâs buyurulmuştur.

İşbu madalya iki kısım olup birinci kısmı bir yüzlük Osmanlı altûnu sikletinde ve bir sîm mecîdi çaryekinden büyücek kıt'ada altundan ve ikinci kısmı dahi sîm mecîdi çaryekinden büyücek kıt'ada olup gümüşden ma'mûldur.

Bu madalyanın bir tarafında tuğray-ı gurrây-ı hümayûn ile saltanat-ı seniyye arması ve diğer cihetinde (sadâkat ve şecâ'at ibrâz idenlere 83ahsus liyâkat madalyası) ibâresi ile tarih te'sîsi ve ahdâsı mahkûkdur.

İşbu madalya teberrûken hıfz idilmek üzere evvelâda intikâl ideceği gibi evladdan bunu ihrâz için evsâf meşrûteyi ha'iz olan hükümet-i seniyyeden istid'ay-ı ruhsat ile bu madalyayı ta'lîk idevilecektir.

İşbu madalya Devlet-i 'Aliyye'nin menfa'ati yolunda ibrâz sadâkat ve şecâ'at iden 83ahsus83ere dahi virilecektir.

(Hanedân-ı Al-i Osman) namıyla ma'nûn olan nişân-ı ali zât-ı akdes hazret-i hilâfet penâhiye mahsus olup hama'il ve şemsesi ve başka rütbesi yoktur.

İşbu nişân-ı 'ali hânedân Saltanat-ı Seniyye'den tensîb

Sayfa: 60

Buyurulacak zevât ile Devlet-i Aliyye'ye fîilen ve ma'nen mu'avenet iden ecnebi hükümdârlarına ve erkân-ı hânedânlarına ve zât-ı akdes hazret-i hilâfet penâhiye fevka'lade sadâkat ve hüsn-i hizmeti nezd-i şâhâne mütehakkuk olan azamın memûrin Saltanat-ı Seniyyeye dahi i'ta buyurulur.

Nişân-ı 'ali-i mezkûrun ortasındaki kıt'a-i zerrine menkûş tuğray-ı gurrânın bir tarafı (El-müstenid bi-tevfikât el-rabbâniye) ve diğer ciheti (mülkü'l-devletü'l-Osmaniye) ibâreleriyle muvaşşahdır bu levhanın zeyrinde Beyâz minâdan ma'mûl bir define dalı ve halkaları Beyaz minâlı ve her birinin üzeri Beyaz minâ ile musavvir ay yıldız alâmeti ortasında bir eklîl şeref delîl resmini hâvi bir altun klâda ile gerdene ta'lîk olunur.

Mezkûr define dâlinin işbu kladeye rabt idileceği mahallinde kezalik Beyaz minâdan masnû' bir kurdele bağı vardır.

Kurdele bağının altında Devlet-i 'Aliyye'nin te'essüsü ve mezkûr define dâlinin üstünde nişânın ahdâsı tarihleri olan altı yüz doksan dokuz ve bin üç yüz on bir sene-i hicriyeleri mirkamdır.

'Atebe-i 'ulyây-ı şevket ihtivây-ı hazret-i hilâfet penâhiye fevka'lade sadâkat ve hüsn-i hizmet 'arz ve ibrâz iden sa'ir memûrin ve bendegân için işbu nişân 'alinin şeklinden daha küçük kıt'ada ve bir rütbeye mahsûs olmak üzere

Sayfa: 61

Bir nişân-ı 'ali dahi te'sîs buyurulmuş olup nişân-ı mezkûr iki renkli kurdele ile gerdana ta'lîk olunur.

Bu nişân zişânlarla berât-ı 'alileri huzûr-ı şâhâne dest-i kerem puyûset hazret-i hilâfet penâhi ile ta'lîk ve ihsân buyurulur nişâne na'il olacak zât merkez hilâfet seniyyenin gayri bir yerde bulunduğu takdîrde nişân ve berât 'aliler memûrin Devlet-i 'Aliyye'den bir zât vasıtasıyla esrâ ve resim ta'lîk elbise-i resmiye ile icrâ kılınacaktır.

İşbû nişân-ı 'aliler hâmilllerinin vefâtında mâye'ül-iftihâr ve sebeb na'iliyetlerine vesîle-i tezkâr olmak üzere bilâ hal ta'lîk veraseye terk olunacaktır.

Mezkûr nişân 'alilerin masârıf-ı i'mâliye vesa'iresi hazine-i hassa-i şâhânedan ihsân buyurulur ve nişân ve berâtların bir güne resm ü harcı yoktur.

Sayfa: 62

“BÜYÜK VE KÜÇÜK TARAFLARINDAN YAZILAN ELKÂB-I RESMİYE”

(Makâm-ı Sadâret-i 'Uzmâya)

Ulemâ cânîbinden ma'rûz da'i kemîneleridir ki
Sa'irleri cânibinden “ çâker “
İbâre arasında isimleri zikr olundukda
Fehâmetlü devletlü hazretleri
(rütbe-i sadâreti ihrâz itmiş zevâta)
Ulemâ cânîbinden ma'rûz da'ileridir ki
Sa'irleri “ “ çâkerleridir ki
İbâre arasında isimleri zikr olundukda
Übbehettlü devletlü hazretleri
(imâret-i Mekke-i Mükerreremeye ve Ma'zûllarına)
Devletlü siyâdetlü Efendi m hazretleri
(Darü'l-Sa'adetü'l-şerîfe Ağasına)
(Makâm seraskeriye ve şeref sıhriyet-i seniyyeye)
(na'il olmuş zevâta)
Devletlü 'atûfetlü Efendi m hazretleri

Sayfa: 63

(makâm-ı serdâr-ı ekremiye)
Devletlü re'fetlü Efendi m hazretleri
(vüzerâyâ ve müşîrlere ve ma'zûllarına)
Devletlü Efendi m hazretleri
(rütbe-i bâlâyâ)
'atûfetlü Efendi m hazretleri
(ferîkân ile rütbe-i evveli sınıf-ı evvel ve Rumili BeylerBeyliği pâyelülerine) sa'adetlü
Efendi m hazretleri
(mirlivâ ve mirmirân ve rütbe-i evveli sınıf-ı sânisine) sa'adetlü Efendi m
(miralay ve sâniye sınıf mütemâyyizine) 'izzetlü Efendi m
(rütbe-i sâniye sınıf-ı sânisine ve mirü'l-ümerâ ve ka'im-i makâmlık ve ıstabl-ı 'amire
müdiri pâyelülerine)
'izzetlü Efendi pâşâ Bey Ağâ
(binbâşılara ve rütbe-i sâliseye ve kapucu başılara ve alay eminlerine)
ref'etlü Bey Efendi Ağâ
(rütbe-i râbi'aya ve kolAğalarına ve hâcegâne ve yüzbaşılara)
Fütûvvetlü Bey Efendi Ağâ
(rütbe-i mezkûre mâdûnunda bulunanlar ile sa'ir memûriyetde olanlara)
Hamiyyetlü Bey Efendi Ağâ

Sayfa: 64

MESNED-İ MEŞİHAT-İ İSLÂMİYEYE

Ulemâ cânibinden ma'rûz da'i dirineleridir ki
Sa'irleri " " bende-i "
İbâre arasında devletlü semâhatlü hazretleri
(meşîhat-ı İslamiye ma'zûllarına)
'ulemâ cânibinden ma'rûz da'ileridir ki
Sa'irleri " " bendeleridir ki
'ibâre arasında devletlü faziletlü hazretleri
Sudûre semâhetlü Efendi m hazretleri
İstanbul pâyelülerine faziletlü Efendi m hazretleri
Haremeyn-i muhteremeyn pâyelülerine faziletlü Efendi m
Bilâd-ı hamse ve mahrec-i mevâlisine faziletlü Efendi
Müderresine mükerremetlü Efendi
Kazata müveddetlü Efendi
Çelebi Efendi ye reşâdetlü Efendi hazretleri.

Sayfa: 65

***RÜTEB-İ 'İLMİYE VE SEYFİYE VE KALEMİYENİN USÛL-İ TEŞRÎFÂT
DEVLET-İ 'ALİYYE ÜZERE YEKDİĞERE TAKADDÜMLERİ***

Rütbe-i vüzerât ve müşîriyet sadr Rumili ve Anadolu pâyesi (rütbe-i bâlâ)
İstanbul pâyesi feriklik rütbe-i evveli sınıf evveli (Rumili BeylerBeyi)
Haremeyn-i şerîfin mevlüyeti mirlivâlık mirmirânlık rütbe-i evveli sınıf sânis bilâd-ı
hamse mevlüyeti miralaylık rütbe-i saniye sınıf-ı mütemâyyizi mahrec mevlüyeti
rütbe-i sâniye sınıf sânis mirü'l-ümerâlık ka'im-i makâmlık
(ıstabl-ı 'amire müdirliği)
Kübbâr-ı müderresin binbaşılık rütbe-i sâlise kapucu başılık musile-i Süleymaniye
madûnunda bulunan müderresin alay eminliği rütbe-i râbî'i kol Ağalık hâcelik
yüzbaşılık.

Sayfa: 66

MABEYN-İ HÜMÂYUN CENÂB-I MÜLÛKÂNE

MÂBEYN-İ HÜMÂYUN								
Esâmi Rütbe								
Mâbeyn-i hümayûn mülûkâne müşîri ve yaver-i ekrem hazret-i şehriyâri Gazi Osman Paşa darü'l-sa'adetü'l-şerîfe Ağası Yavuz Ağa / müşîr vezir								
Esâmi	Rütbe	Nişân			madalya			
		imtiyaz	Osmani	mecîdi	İmtiyâz	Liyâkat	Girid	
Serkarnây hazret Şehriyâri Hacı Ali Bey	Bala	Murassa' iftihâr	Murassa'	Murassa'	Altun	Gümüş	Gümüş	
Karîn-i sâni hazret-i şehriyâri Nuri Paşa	Ferik	Murassa'	1 1 Murassa'	1 1 1		Gümüş		
Karnâ Mehmed Bey	Evveli sanisi		1 2 2 3	1 1 1 2				
Karnâ Ragıb Bey	Bala							
Karnâ Emin Bey	Bala							
Karnâ Mehmed Arif Bey	Evveli sanisi							
Karnâ Bekir Sadık Bey	Evveli sanisi							
Karnâ Fa'ik Bey	Evveli sanisi							
Mâbeyn-i hümayun mülûkâne başkâtibi Tahsin Bey	Bala	Murassa' iftihâr	Murassa'	1	Altun	Gümüş		Altun Altun
Tahrîrât ecnebiye kâtibi müşîr Paşa	Vezir	Murassa' İftihâr	Murassa'	Murassa'	“	“		

CENÂB-I MÜLÜKÂNE						
Nişân				Madâlya		
İftihâr	İmtiyaz	Osmani	Mecîdi	İmtiyaz	Liyâkat	Girid
Murassa'	Murassa'	Murassa' 1	Murassa' 1	Altun ve gümüş ve murassa' madalya altun gümüş	Altun	Gümüş
Esâmi	Rütbe	Nişân		Madâlya		
İmâm-ı evvel hazret-i şehriyâri Raşid Efendi	Sadr-ı Anadolu	Osmani 1	Mecîdi Murassa'	İmtiyaz	Liyakat	
İmâm sani hazret-i şehriyâri İsmail Hakkı Efendi	Mahrec	2	2			
Ser musâhib hazret-i şehriyâri Cevher Ağa		2	2	Altun	Gümüş	
Harem-i hümayûn mülûkâne masraf nazırı ve şurây-ı devlet dâhiliye dairesi reisi Hacı Akif Efendi	Bala	1	1			
Hazine-i hassa-i hümayûn mülûkâne nazırı Mika'il Paşa sertabamu hazret-i şehriyâri Maryeti Paşa	Vezir Vezir	Murassa' Murassa'	Murassa' 1	Altun Altun	Gümüş Gümüş	Altun

Sayfa: 70

YAVERÂN-I KİRÂM	
Esâmi	Rütbe
Sadr-ı esbak Ahmed Cevad Paşa	Müşîr
Ser'asker Mehmed Rıza Paşa	“
Bahriye nâzırı Hasan Hüsnü Paşa	“
Tophane-i Amire müşîri ve umûm mekâtib-i askeriye-i şâhâne nazırı Mustafa Zeki Paşa	“
Hassa orduy-ı hümayun müşîri Rauf Paşa	“
Bahriye nazırı esbak Hacı Vesim Paşa	“
Teftiş askeri komisyon âlisi reis vekili Ahmed Muhtar Paşa	“
Teftiş-i askeri komisyon âlisi reisi sanisi İsmail Hakkı Paşa	“
İkinci orduy-ı hümayun müşîri Mahmud Hamdi Paşa	“
Selanik ve Kosova havâlisi kumandanı Hüseyin Fevzi Paşa	“
Şakir Paşa	“
FuadPaşa	“
Suriye valisi Osman Paşa	“
Teftiş-i askeri komisyon âlisi azasından Hüseyin Tevfik Paşa	“
Trablusgarb kumandanı Arif Paşa	“

Sayfa: 71

HAZRETİ ŞEHİRİYÂRİ							
Nişân				Madâlya			
İftihâr	İmtiyaz	Osmani	Mecîdi	İmtiyaz	Liyâkat	Sanayi'i	Girid
Murassa'	Murassa'	Murassa'	Murassa'	Altun gümüş	Altun	Sanayi'i nefise	Altun
“	“	“	“	“	“	“	Altun
“	“	“	“	“	“	“	Altun
		“	1	“	“		
Murassa'	Murassa'	Murassa' 1	Murassa' 1	“	“		
	Murassa'	Murassa'	Murassa'	“	“		
	“	“	“	“	“		
	“	“	“	“	“		
	“	1	1	“	“		
	Murassa'	Murassa'	Murassa'	“	“		Altun
Murassa'	“	“	“	“	“		
		1	1	“			
		1	1	“	“		
		Murassa'	1	“	“		

Sayfa: 72

Esâmi	Rütbe
Ankara valisi Tevfik Paşa	Müşîr
Altıncı orduy-ı hümayûn müşîri Receb Paşa	“
Dördüncü orduy-ı hümayun müşîri Mehmed Zeki	“
Teftiş-i askeri komisyonu azasından İbrahim Paşa	“
Asaf Paşa	“
Erkân-ı harbiye reis vekili Edhem Paşa	“
Ma'iyet-i seniyye erkân-ı harbiye müşîri ve yaver-i sâni Şakir Paşa	“
Haleb ve Adana ve havâlisi umûm kumandanı İbrahim Paşa	“
Kambahufener Paşa	“
Teftiş-i askeri komisyon âlisi azasından Fazlı Paşa	“
Yaverân-ı harb hazret-i şehriyâri	“
Ser-yaver hazret-i şehriyâri Mehmed Paşa	Ferîk
Ahmed Paşa	“
Halid Paşa	“

Sayfa: 73

Nişân				Madâlya			
İftihâr	İmtiyaz	Osmani	Mecîdi	İmtiyaz	Liyâkat	Sanayi'î	Girid
		Murassa'	1	Altun gümüş			
		1	1	“			
	Murassa'	Murassa'	Murassa'	“	Altun		
		“	“	“			
Murassa'		Murassa'	Murassa'	“			Altun
		Murassa'	Murassa'	“	Altun		
			1	“	“		
Murassa'		1	Murassa'	“			
		Murassa'	1	“			
		2	1	“			
		1	Murassa'	“			
		Murassa'	Murassa'	“			
		“	“	“			
		“	“	“			

Esâmi	Rütbe	Nişân		Madalya		
		Osmani	mecîdi	İmtiyâz	Liyâkat	Girid
Nureddin Paşa	Ferîk	Murassa'	Murassa'	Altun gümüş		
hademe-i hassa ve musîke-i hümâyun ferîki Süleyman Paşa	“	1	1	“		
Ahmed Ali Paşa	“	2	1	“		Gümüş
Bahriyeye me'm'ur Şükrü Paşa	“	2	1	“		Sanâyi'
Teftiş-i 'akeriye komisyon âlisi azasından Muhiddin Paşa	“	2	1	“		
Teftiş-i askeri komisyon âlisi azasından Mehmed Paşa	“	3	1	“		
Celâl Paşa	“	3	1	“		Gümüş
Edirne valisi Arif Paşa	“	1	1	“	Altun	Sana'yi
Ali Fırat Paşa	“	3	2	“		
Hacı Mehmed Paşa	“	2	2	“		
Bahriyeye memûr Morevdes Paşa	“	Murassa'	1	“		
İtfâ'îye kumandanı Ziçni Paşa	“	2	1	“	Altun	
Vitalis Paşa	“	3	2	“		
Sertüfengi hazret-i şehriyâri Tahir Paşa	“	Murassa'	1	“		
İsmail Paşa	“	2	1	“		
Komodor Arif Paşa	“	4	1	“		
Ma'iyet-i seniyye erkân-ı harbiyesine memûr hâfız Tevfik Paşa	“	2	2	“		

Esâmi	Rütbe	Nişân		Madalya		
		Osmani	mecîdi	İmtiyâz	Liyâkat	
Tophane'ye memûr Grombekof Paşa	Ferîk	2	2	Altun gümüş		
Bahriyeye memûr Fon Hofe Paşa	“	2	2	“		
Tüfenkyan hazret-i şehr-i yariden Hacı Hasan Paşa	“	2	2	“		
Jandarma dairesine memûr Bülend Paşa	“	3	1	“		
Hasan Cemil Paşa	“	3	3	“		
Şerif Paşa	“	3	1	“		
Tüfenkyan hazret-i şehriyâriden Ahmed Paşa	“	2	1	“		
Teftiş-i askeri komisyon âlisi azasından Hakkı Paşa	Mirlivâ	3	2	“		
Teftiş-i askeri komisyon âlisi azasından Su'udi Paşa	“	2	1	“		
Neş'et Paşa	“	2	2	“		
Fa'ik Paşa	“	2	2	“		
Vehbi Paşa	“	4	2	“		Altun
Osman Paşa	“	3	3	“		

Sayfa: 76

Esâmi	Rütbe	Nişân		Madalya	
		Osmani	mecîdî	İmtiyâz	Liyâkat
Enbiye-i seniyye an bârî müdürî Hacı Osman Paşa	Mirlivâ	2	2	Altun gümüş	
Yusuf İzzet Paşa	“	3	2	“	
Tal'at Paşa	“	3	3	“	
Hüsnü Paşa	“	4	2	“	
Tüfenkian hazret-i şehriyâriden Aliriza Paşa	“	2	2	“	
Belgrad sefîri Tevfik Paşa	“	2	2	“	
Miralay ka'im-i makam binbâşî kol Ağası 10 24 16 19 Yüzbaşı mülâzım 23 23					

Sayfa: 77

DEVAİR-İ DEVLET

Sayfa: 78

HEYET VE MECLİS					
SADRAZAM HALİL RIFAT PAŞA					
Nişân				Madâlya	
İftihâr	İmtiyâz	Osmanî	Mecîdî	İmtiyâz	Liyâkat
Murassa'	Murassa'	Murassa'	Murassa'	Altun ve gümüş	Altun
Esâmi				Rütbe	
Adliye nâzırı Abdurrahman Paşa				Vezîr	
Ser'asker Mehmed Rıza Paşa				Müşîr	
Bahriye nazırı Hasan Hüsnü Paşa				Müşîr	
Şurây-ı Devlet reisi Mehmed Sa'id Paşa				Vezîr	
Hâriciye nâzırı Ahmed Tevfik Paşa				Vezîr	
Dâhiliye nâzırı Mehmed Memduh Paşa				Vezîr	
Tophâne-i Amire müşîri Mustafa Zeki Paşa				Müşîr	
Maliye nâzırı Ahmed Nazif Paşa				Vezîr	
Evkâf-ı hümayun nâzırı Abdullah Galib Paşa				Vezîr	
Ma'arif nâzırı Ahmed Zühdü Paşa				Vezîr	
Ticâret ve nâfî'a nâzırı Mahmud Celaleddin Paşa				Vezîr	
Müsteşâr sadr-ı 'ali Mehmed Tevfik Paşa				Vezîr	

VÜKELÂY-I FEHÂM						
ŞEYHÜ'L-İSLAM MEHMED CEMÂLEDDİN EFENDİ						
Nişân				Madâlya		
İftihâr	İmtiyâz	Osmanî	Mecîdi	Liyâkat		
Murassa'	Murassa'	Murassa'	Murassa'	Altun		
Nişân				Madâlya		
İftihâr	İmtiyaz	Osmanî	Mecîdi	İmtiyaz	Liyâkat	Girid
	Murassa'	Murassa'	Murassa'	Altun gümüş		
Murassa'	Murassa'	Murassa'	Murassa'	“	Altun	
Murassa'	Murassa'	Murassa'	Murassa'	“	Altun	Altun
Murassa'	Murassa'	Murassa'	Murassa'	“	Altun	Altun
		Murassa'	Murassa'	“		
		1	2			
		Murassa'	1	“	Altun	
		Murassa'	1	“	Altun	Gümüş
		Murassa'	1	“	Altun	
		Murassa'	1	“	Altun	
Murassa'		Murassa'	Murassa'	“	Altun	Cedid altûn atik gümüş
		1	1		Altun	Altun gümüş

HEY'ET-İ AYÂN						
Esâmi	Rütbe	Nişân			İmtiyaz madâlyası	
		İmtiyaz	Osmanî	Mecîdi		
Sa'id Paşa (sadr-ı esbak)	Vezir	Murassa'	Murassa'	Murassa'	Altun gümüş	
İbrahim Paşa	Vezir		Murassa'	1	“	
Alırıza Paşa (defter hakâni nâzırı)	Vezir		Murassa'	1	“	
Mavrini Paşa (sertabîb hazret-i şehriyârî)	Vezir		1	1	“	
Kastaki Antopolo Paşa (Londra sefiri)	Vezir		1	1	“	
Rıza Efendi (sicil-i ahvâl komisyon umûmisi reisi sabıkı)	Bala		1	1		
Lagofet Bey	Bala		1	1	Altun liyâkat	
Lebîb Efendi (mahkeme-i temyîz baş müdde'i umûmisi)	Bala		1	1		

(DEVLET-İ ALİYYE'NİN MERÂTİB-İ MÜLKİYE VE ASKERİYESİNE MENSÛB VÜZERÂY-I AZAM VE MÜŞİRÂN-I FEHHÂM)			
Esâmi	Tarih-i rütbe	Sene	
Mehmed Tevfik Paşa	Vezir	77	Mülkiye takâüd sandığı nâzırı
Hacı Ahmed Vesim Paşa	Müşîr	81	Mesned-i celîl kapudâniden munfasıl
Ahmed Rasim Paşa	Vezir	84	Trablusgarb valiliğinden munfasıl şurây-ı devlet mülkiye dairesi azası
İsmail Hakkı Paşa	Müşîr	85	Yaver-i ekrem ve teftiş-i askeri komisyonu reisi sânisı
Mansur Paşa	“	85	Hidiv-i Mısır müteveffâ İsmail Paşa damadı
Sadık Paşa	Vezir	86	Baş vekâlet celîleden munfasıl
Safvet Paşa	Müşîr	86	Hicaz valiliğinden munfasıl ve selâmlık resm-i âlisine memûr
Rauf Paşa	“	87	Yaver-i ekrem ve hassa orduy-ı hümâyunu müşîri
Redif Paşa	“	88	Ser'askerlikden munfasıl
Gazi Ahmed Muhtar Paşa	“	88	Yaver-i ekrem ve teftiş vekîli ve hata-i Mısıtiye fevka'lade komiseri

Sayfa: 82

Esâmi	Tarih-i rütbe	Sene	
Abdurrahman Nureddin Paşa	Vezir	89	Baş vekâlet celîleden munfasıl ‘adliye nâzırı
Nubar Paşa	“	90	Memûrîn-i Mısıriye’den
İbrâhâm Paşa	“	91	A’yandan
İbrâhim Paşa	“	92	Selanik valiliğinden munfasıl
İbadullah Galib Paşa	Vezir	93	Rumili-i şarki valiliğinden munfasıl
Osman Paşa	“	93	Mısırlı Mustafa Fazıl Paşazade
Mahmud Hamdi Paşa	Müşîr	93	Yâver-i ekrem ve teftîş askeri komisyonu azasından ikinci orduy-ı hümâyûn müşîr vekîli
Halil Rıf’at Paşa	Vezîr	93	Sadrâzam
Gazi Osman Paşa	Müşîr	93	Yaver-i ekrem ve mâbeyn-i hümâyûn cenab-ı mülûkâne müşîri
Hasan Hakkı Paşa	Vezir	93	Haleb valiliğinden munfasıl
Hüseyin Fevzi Paşa	Müşîr	93	Selanik ve Kosova ve havâlisi umûm kumandanı
Mehmed Kamil Paşa	Vezir	94	Sadr-ı sabık ve Aydın valisi
Savâ Paşa	“	94	Girid valiliğinden munfasıl
Sa’id Paşa	“	94	Sadr-ı esbak ve ayân fehâmeden

Sayfa: 83

Esâmi	Tarih-i rütbe	Sene	
Damad Mahmud Paşa	Vezir	94	Adliye ve mezâhib nezâretinden munfasıl
Şerîf ‘avnü’l-refik Paşa	“	95	Emir-i Mekke-i Mükerreme
Ahmed Şakir Paşa	Müşîr	95	Yaver-i ekrem ve Anadolu vilâyât-ı şâhâne müfettişi
Fuad Paşa	“	95	Yaver-i ekrem
Aleksandırı Kara Tuduru Paşa	Vezîr	95	Girid valiliğinden munfasıl Şurây-ı Devlet mülkiye dairesi azası
Menîf Paşa	“	97	Tahran sefîri
Abidin Paşa	“	97	Cezayir bahr-i sefid valisi
Reyyâz Paşa	“	97	Memûrîn-i Mısıriye’den
Seyid Fazıl Paşa	“	97	Hazret-i mevt emiri
Hasan Hüsnü Paşa	Müşîr	98	Bahriye nâzırı
Mahmud Celaleddin Paşa	Vezir	98	Ticaret ve nâfi’a nâzırı
Mehmed Sa’id Paşa	“	99	Şurây-ı Devlet reisi
Alırıza Paşa	“	99	Defter hâkânî nâzırı
Dirse Paşa	Müşîr	99	Fahri yaverân hazret-i şehriyâriden

Sayfa: 84

Esâmi	Tarih-i rütbe	Sene	
Hasan Fehmi Paşa	Vezir	99	Rusûmât emini
Adil Paşa	Müşîr	99	Şeyhü’l-haram hazret-i nebevi
Ahmed Münir Paşa	Vezir	99	Hüdâvendigâr valisi
Şerif Abdullah Paşa	“	300	Şurây-ı Devlet azasından
Mavrini Paşa	“	300	Sertabîb hazret-i şehriyâri ve ayândan
Hasan Hüsnü Paşa	Müşîr	300	Selamlık resm-i âlisine memûr
Osman Nuri Paşa	“	301	Suriye valiliğinden munfasıl
Mahmud Münir Paşa	Vezir	301	Teşrîfât-ı umûmiye nâzırı ve divân-ı hümâyûn tercümânı ve mâbeyn-i hümâyûn tahrîrât ecnebî kâtibi
Tevfik Paşa	Müşîr	301	Ankara valisi
Gorpel Paşa	Vezir	301	Rumili şarki valiliğinden munfasıl Şurây-ı Devlet mülkiye dairesi azası
Arif Paşa	Müşîr	301	Yaver-i ekrem ve Trablusgarb fırka-i askeriyesi kumandanı
Rauf Paşa	Vezir	302	Haleb valisi
İsmail Hakkı Paşa	“	302	Erzurum valiliğinden munfasıl
Tahir Paşa	Müşîr	302	İşkodra valilik ve kumândanlığından munfasıl

Sayfa: 85

Esâmi	Tarih-i rütbe	Sene	
Mahmud Nedim Paşa	müşîr	303	Selamlık resm-i âlisine memûr
Receb Paşa	“	303	Altıncı orduy-ı hümayun müşîri
Aziz Paşa	Vezir	304	Musul valiliğinden munfasıl
Ahmed Zühdü Paşa	“	304	Ma’arif nâzırı
Mustafa Zihni Paşa	“	304	Memûrin-i mülkiye komisyonu reisi
Kostaki Antopolp Paşa	“	304	Londra sefiri
Hüseyin Rıza Paşa	“	305	Selanik valisi
Nikolaki Paşa	“	305	Girid valiliğinden munfasıl
Hasan Paşa	Müşîr	305	Teşrifat-ı askeri
Mehmed Zeki Paşa	“	305	Dördüncü orduy-ı hümayun müşîri
Artin Paşa	Vezir	306	Hâriciye nezâreti müsteşârı
Mehmed Ferid Paşa	“	306	Damad Hazret-i Şehriyâri
İbrahim Paşa	Müşîr	306	Hidiv esbak İsmail Paşazade ve teftiş-i askeri komisyon-u âlisi azâsından
Mehmed Ratıb Paşa	“	306	Ümerây-ı Mısıriyeden
Ahmed Tefvik Paşa	Vezir	307	Hâriciye nâzırı
Ahmed Cevad Paşa	Müşîr	307	Sadr-ı esbak ve yâver-i ekrem hazret-i pâdişâhi
İsmail Rıdvan Paşa	Vezir	308	Şehir emini

Esâmi	tarîh-i rütbe		
Hacı Hasan Refîk Paşa	Vezir	Sene 308	Suriye vâlisi
Mustafa Zeki Paşa	Müşîr	309	Yaverân hazret-i şehriyâriden Tophane-i Amire müşîri ve umûm mekâtib-i askeriye-i şâhâne nâzırı
Mehmed Rıza Paşa	“	309	Yemen valisi ve yedinci orduy-ı hümayun müşîri
Abbas Hilmi Paşa		309	Hidiv-i Mısır
Şerif Mehmed Rauf Paşa	Vezir	309	Erzurum valisi
Na’um Paşa	“	309	Cebel-i Linan mutasarrıfı
Asaf Paşa	Müşîr	310	Teftîş-i askeri komisyon âlisi azasından ve bahr-i sefîd ve siyâh istihkâmâtı müfettişi
Ahmed Ratıb Paşa	Müşîr	310	Teftîş-i askeri komisyon âlisi azâsından ve Hicaz valisi
Ahmed Nazif Paşa	Vezir	310	Maliye nâzırı
Hüseyin Tevfik Paşa	Müşîr	310	Yaver-i ekrem hazret-i şehriyâri divân-ı muhâsebât reisi
Edhem Paşa	Müşîr	310	Erkân-ı Harbiye-i umûmiye reisi vekîli

Esâmi	tarîh-i rütbe		
Mehmed Tevfik Paşa	Vezir	Sene 311	Sadâret-i uz mâ müsteşârı
Yusuf Ziya Paşa	“	311	Paris sefâret-i seniyyesinden munfasıl Şurây-ı Devlet mülkiye dairesi azâsı
Portakal Mika’il Paşa	“	311	Hazine-i hassa nâzırı
Nazım Paşa	“	312	Dâhiliye nezâretinden munfasıl
Mehmed Memdûh Paşa	“	312	Dâhiliye nâzırı
Turhân Paşa	“	312	Girid vâli sabıkı Şurây-ı Devlet mülkiye dairesi azâsı
Hacı Hasan Hilmi Paşa	“	312	Hicaz valiliğinden munfasıl Şurây-ı Devlet mülkiye dairesi azası
Goltas Paşa	Müşîr	312	Erkân-ı harbiye-i umûmiye dairesi reisi saniliğinden munfasıl
Kambohofener Paşa	“	312	Asâkir-i şâhâne piyâde muallimi
Arif Paşa	“	313	Etibbây-ı hazret-i şehriyâriden memûren zeytunda
Şakir Paşa	“	313	Ma’iyet-i seniyye-i mülûkâne erkân-ı harbiye müşîri
Prens Ferdinand	“	313	Bulgaristan prensi ve Rumili şarki valisi
Fazlı Paşa	“	314	Teftîş-i askeri komisyon âlisi azâsından

Sayfa: 88

Esâmi	tarîh-i rütbe		
İsmet Paşa	müşîr	Sene 314	Tabîb hazret-i şehriyâri
Arif Paşa	“	314	İkinci orduy-ı hümayun müşîri
Abdullah Paşa	“	314	Girid fırka-i askeriye kumandanı
Nazım Paşa	“	314	Birinci fırka-i hümayun kumandanı
Şevket Paşa	“	314	İkinci fırka-i hümayun kumandanı
Ataullah Paşa	Vezîr	314	Bağdad vâlisi

Sayfa: 89

ERZURUM VİLÂYETİNE DAİR MALÛMÂT İCMÂLİYE

Erzurum vilâyeti Asya'da Devlet-i Aliyye-i Osmaniye'nin Anadolu kıtasının muntehây-ı şimâl şarkisinde vâki'idir.

Vilâyet mezkûre Trabzon vilâyeti hudûdundan ta hudûd-ı İrâniye ve Rusya'ya kadar takriben 106000 mürebbi' kilometre vas'atında olduğu halde şimâl-i garbi cihetinden Trabzon vilayeti ve şimâl şarki tarafından Rusya hudûdu ve şarken hudûd-ı İrâniye ve cenûben Van, Bitlis, Diyarbakır, Ma'muretü'l-aziz, vilayetleri ve garben dahi Sivas vilayetiyle mahdûd bir kıt'a-i bedi'a olup Erzurum Bayezid Erzincan namlarıyla üç sancakdan ibâretidir.

Ahalisi altıyüz otuz beş bin sekiz yüz kırk yedi nüfus olup bunların 509826 bini İslam ve 3533 ü Rum ve 110557 si Ermeni ve 9012 si Katolik ve 1257 si Protestan ve 1665 i mil el muhtelifeye mensûbdurlar.

Arazisi umûmiyet üzere dağlık ve mürtefi'a olup suları her cihete doğru akmağla üç ma'ileye ya'ni Karadeniz bahr-i hazar ve Basra körfezi ma'ilelerine münkasımdır.

Fırat ırmağını teşkil iden (Karasu) ve (Murad) nehirleri bu vilayetde neb'an idüb vilayetin kısm-ı şarkisi ya'ni

Sayfa: 90

Bâyezid sancağı tamamıyla Murad nehri havzasından ibâret ve gerek Rusya ve İran hudûdundan ve gerek Van vilayetinden mürtefi'a dağlarla ayrılarak cenûb garbiye doğru nazırdır. Vilayetin garb cenûbi kısmı ya'ni nefsi-i Erzurum sancağının bir sülüsüyle Erzincan sancağı yine cenûb garbiye doğru nâzır olarak (Karasu) havzasından ibâretidir.

Bayburd kazasının kısm-ı azami (Coruhu suyu) nehrinin havzassından ibâret olup yalnız garb cihetindeki kısmı Yeşilırmağının en büyük kolu olan (Kelkit) nehri havzasına tâbi'i ve bunların menba'alarını cami'idir.

Erzurum sancağının selasâtından beri yine Çuruksu ve diğer sülüsü ya'ni vilayetin şark ciheti şimâle müteveccih (Aras) ırmağı havzalarına tabi'i olup ve bu ırmağı teşkil iden iki nehirden biri Pasin ovasında vaki'i Kargapazarı cebelinden neb'an idüb bu İlkâsım Ketvân Ogümü Bâdicevân karyelerinden gelen sularla birleşerek nehir halini kesb iden (Pasinsuyu) havzasından ibâretidir.

Bu kadar cisim ırmakların menba'alarını cami'i olması ve sularının her cihete akması mevki'inin irtifâ'ına delil olup en mürtefi'i cibâli şunlardır:

Hudûd-ı Osmaniye ve İraniye ile Rusya hudûdunun nokta-i

Sayfa: 91

İctima'ine karîb olan (Ağrı) ve nâm-ı diğerle (Ararat) dağı ve Erzurum şehrinin cihet-i şimâliyesinde vâki'i (Kalıkla) nam-ı diğerle (Kaver) dağı silselei ve vilayetinin mûntehây-ı cenûbunda ve Erzurumla Van ve Bitlis vilayetleri hudûdunun nokta-i ictimâ'inde vâki'i "Bingöl" dağı (Aras nehrinin menba'idır) ve Bayezîd sancağında Rusya hudûdu boyunda bulunan (Köse) ve vasatında bulunan (Yerli) ve (Kılınç) ve (Ala) dağları ve Erzincan sancağının cenûbunda vâki' (Muzur) dağı ve ortalarında (Çardak) dağıdır.

Vilayetin dağlık mevki'ileri ovasına Galib isede nehirlerin kenarlarında ve dağların eteklerinde mûnbet ve mahsûldâr vâdi ve bayırları vardır Erzurum'un ba'zı kazalarında ve Erzincan ve Bayezîd sancaklarında her nev'i mahsûlât yetiştiği gibi Erzincan ve Tortum'da her nev'i meyve diğerlerinden ziyâde hâsıl olur.

Bütün vilayetde senevi takrîben on milyon şînin buğday ve yedi milyon kadar şînin arpa ve mahsûlât-ı sa'ireden çavdar darı nohud araz bakla fasulye bamya vesa'ire dahi sarrafîyâtları nisbetinde hâsıl olmaktadır.

Derûn vilayetde bir milyon iki yüz elli bin kadar koyun ve keçi ve doksan bin kadar at ester merkeb ve ü yüz binden ziyâde

Sayfa: 92

Öküz inek camus ve senevi iki yüz altmış bin kadar koyun ve keçi ve sığır ve camus derisi ve iki yüz elli bin kıyye kadar yapağı ile yüz bin kıyyeden ziyade keçi kılı vücûda gelür.

Hevâsı soğuk isede burûdatı irtifâ'a tabi'i olub vadilerde ve alçak mahallerde mu'tadil ve Erzincan Tortum Keskin gibi mevâki'de yazın pek sıcak olur.

Vilayeti teşkîl iden Erzurum ve Erzincan ve Bayezîd sancakları ber vech-i ati yirmi kaza ve altı nâhiyeye mûnkasımdır.

"ERZURUM SANCAĞI"

Sancak nevâhi kaza

Erzurum Ilıca Bayburd İspir Tarcan

Aşkale Keyfi Hınıs Pasinler

Satâvak Tortum Keskin Namervan

"BAYEZİD SANCAĞI"

Sancak nevâhi kaza

Bayezîd İdmanlı Celâli Diyadin Karakilisa

Patnos Tutak Eleşkird

Sayfa: 93

“ERZİNCAN SANCAĞI”

Sancak

Kaza

Erzincan

Kemah, Refahiye, Kuruçay, Pülümür

İşbu sancakların ahvâl-i tabî'ye ve coğrafyay-ı icmâlileri ve ma'mûlât sana'îye ve asâr ma'mûriyesiyle ma'adin ve kaplıcalarının nev'i ve mikdarı mahallerinde yazılacağından burada yalnız merkez vilayet olan Erzurum'un bânisi ve tarih-i binâsıyla nam-ı kadîmi ve kimler tarafından ne suretle zabt olunub ne kadar müddet gemilerin taht-ı hükmünde kaldığına dair vekâyî'i tarihiyesi ber vech-i zeyr Beyân olunur:

Roma imparatorlarından ikinci “Suyudusus”un cenerâllerinden birisi milâdın 415 tarihinde alan bulunduğu mevki'ide bu şehri binâ ettiği için “Tiyodosyopolis” tesmiye olundu.

İşbu mevki'in şimâl garbisinde ve üç sa'at mesafede “Erzen” veyahud “Erdizan” namıyla kadîm bir kasaba-i mezkûreyi harâb idüb ahâlisi “Tiyodosyopolis” e intikâl itmeleriyle nâm-ı aslisi olan “Tiyodosyopolis” ismi terk olunarak “erzenü'l-rum” denildi.

Sayfa: 94

(Rum) kelimesinin sebep ilavesi şöyledir ki “Roma” veya “Bizantiye” imparatorluğu hudûduna muttasıl olan arazinin ismi ahirine “Rum” kelimesini izâfe etmek ol vakitler kavm-i necîb itrâk 'andında adet idi. İşbu şehir dahi ol kabîlden olduğu cihetle “Erzen” isminin ahirine 'adetleri vecihle “Rum” kelimesini ilâve iderek “Erzenü'l-Rum” tesmiye ittiler ba'dehu bir terkîb Arabî sûreti alarak “Erzurum” şeklinde yazılmaya başladı.

“Esirü'l-din El-Cezeri”nin tarih kâmillerinde Beyân olduğuna göre bu şehrin nâm-ı kadîmi “Kalikla” imiş bu isim ile tesmîyenin sebebini dahi müverrih müşârü'n-ileyh şöyle Beyân idiyor: ikinci “Tiyodosyus” un zevcesinin ismi, “Kala” olub işbu şehir-i cenerâllerden birisi vasıtasıyla binâ olduğu zaman mezbûre kendi namıyla yâd olunmasını arzu itmiş ve ol lisânda “İhsan” ma'nasına olan “Kali” kelimesiyle ziyade idilerek “Kalikla” tesmîye olunmuş ki “Kalanın ihsanı” ma'nasını ifâde ider.

Bu sûretle vâki'i olan iki tesmîye arasında mugâyeret olmadığı bâlâda ki tefsîlâtıdan müstebân oluyor.

“Erzen” namında kadîme-i mevcûd olub bâlâda Beyân

Sayfa: 95

Olunan tarihte harâb olan şehri-kabilü'l-islam Roma ve İran hükümdarlarının yedd-i zabt ve tagallüblerinden bir an kurtulamadığı gibi mühr-i münîr İslamiyetin 'aleme nur-ı efşân olduğunun yirminci senesinde Ebu Abidet Bin El-Harac hazretlerinin taht-ı kumandasında sevk olunan ordu Ceziretü'l-Arab ve Ahlat Ercis cihetlerini tamamıyla feth ve teshîr ittikten sonra orduy-ı mezkûr ümerâsından ve gazat-ı İslamiye şeca'atından "Ayaz İbn Ganem" Raziullah 'anh hazretlerinin ma'iyetine terfîk buyurulan bir kol ordu vasıtasıyla feth ve teshîr olunmuştur.

Andan sonra növbetle zamâm hükümet-i İslamiyeyi derdest iden hükümdârân İslamiye'nin taht-ı hükümlerinde kalmıştır. Hatta "Erzan" kasabası harâb olmazdan mukaddem bir darü'l-ilm islami şeklini alub bir çok meşâhir 'ulemâ dahi zuhûr itmişlerdir ki o cümleden beri edîb irfân ayîn şa'ir, seher afrîn "Yahya Bin Muhammedü'l-Erzani" olduğu müverrih meşhûr hâce ya kuvvet 'acemü'l-beledân nâm-ı eserinde Beyân itmiştir.

Kadîmen mevcûd olub Roma ve İranilerin ayâdi-i tagallüblerinden kurtulmamış olan işbu "Erzen" in fethinden sonra hulefây-ı Emeviye taraflarından nasib olunan valiler "Mehmed Bin Mervan" "Cerrâh Bin Abdullah" "Abidet Bin Reyahü'l-Gassani" hulefây-ı Abbasiye

Sayfa: 96

Taraflarından memûr olan valiler "İshak bin Kendac" "Musa bin Zerar" "Ebu Talib" vesa'ire oldukları mufassalât tevârihte mezkûrdur.

Müverrih meşhûr İbn-i Esir'in rivâyetine göre işbu şehir beşinci hicri eva'ilinde "Sultan Melik Bin Mehmed Bin Saltuk"un yedine geçmiştir hatta hicretin beş yüz yetmiş beş tarihinde binâ olunub cennete minâre namıyla yâd ve usûl mi'mârice umûmun ve husûsuyla Avrupa seyyâhlarının nazar-ı hayretlerini celb itmiş olan binâ ile cami'i kebîr ve kal'enin sa'at fellesi Sultan Melik ile evladının asarındandır. Buna bir delîl 'alenide ebebiye-i mezkûre civarında bulunan mahalleye hala Sultan Melik namı virilmesidir.

Ba'zıları işbu ebeniye'nin kabl'ül-islâm binâ olunmuş olduğunu bilâ sened Beyân itmekde iselerde işbu iddi'alarının batlantı bedâhaten isbât ider 'alamet ebeniye-i mezkûrede alan mevcûddur ki şunlardır: minârelerin göbek ta'bîr olunan mahallerinde minâyeye müşâbe çini ve kebfi hattıyla bir sûret-i masnu'ada "lafza-i Celâl" ve içerisinde bir çok yerlerde ayât-ı kerîme ve sa'at fellesinin orta yerinde tuğladan ma'mûl kevfî hattıyla yine ayât-ı kerîme muharrer olduğu hala görülmektedir.

Sayfa: 97

Hicretin 597 sinde şehir-i mezkûr Selçûkilerden Rükneddin Süleyman Bin Kılıç Arslan tarafından zabt olunub 718 tarihine kadar Selçûkilerin yedinde kalmıştır. “Murgu” kışla-i hümayûnunun iç tarafında ki ‘atik kala ile “Yakutiye” namıyla ma’rûf olub alan Topçu anbarı bulunan ebniye-i meşhûre dahi 711 tarihinde Selçûkilerden Sultan Uluhan tarafından hâce Yakut namına yaptırılan medâresdendir. İşbû şehir-i Selçûkiler yedinde bulunduğu müddet Gürcüler tarafından yağma olunmakdan hali kalmadı. Nihayetü’l-emir yedinci ‘asır hicri eva’ilinde Celaleddin Harzemşâh Selçûki ordusuyla Gürcü üzerine hücum ile mahv ve berbâd ittikden sonra ‘amme zâdesi ‘Alaeddin Keykübâd bin Kihser bin Kılıç Arslanı şehir-i mezkûre hâkim nasib ve ta’yîn itmiştir. Alaeddin ise ‘amme zâdesi Celaleddin’e rekâbet bilyesiyle mülk eşref Ebeviye’ye dehâletle Celaleddin’in mağlûbiyetine sebep olmuştur. Bundan sonra şehir-i mezkûre 718 Timurtaş ve Al-i Cengiz’den bu sa’id 785 de Karakoyunlulardan Uzun Hasan ve evlâdı dokuzuncu ‘asır hicri eva’iline kadar hükümrân olmuşlardır. Bi’l-‘ahire İran’dan zuhûr itmiş olan Şah İsmail Safavi

Sayfa: 98

Dahi on beş sene kadar mâlik olmuş isede ef’al ve harekât ‘alempesendânesiyle meşhûr afâk olan cennet mekân Gazi Sultân Selim Han hazretlerinin Çaldıran muhârebesinde ki galebe-i fevka’ladesi semeresi olarak Erzurum ve civarı Gazi müşârü’n-ileyhin züll re’fet ve ‘adaletine geçerek Allahü’l-hamd ve el-minnet o vakitden beri ol züll zalil merhamet delil ‘ali-i Osmaniye’de sayıbân olmaktadır.

(NETİCE)

Bâlâda ki tefsîlât-ı tarîhiye ve ‘alamât sa’ireden müstebân oluyor ki gerek kadime-i “Erzen” namında olan ve gerekse hala “Tiyodosyopolis” namından “Erzurum” namını alub mevcûd bulunan şehir ü tevâbi’i bin iki yüz doksan dört seneden beri memâlik-i İslamiye’dendir.

Şehir-i mezkûr bir minvâl meşrûh mukaddemleri duçar olduğu inkılâbât kesîre ve husûsuyla Selçûkilerin Çobanilerin Cengizilerin Timur’un ve Karakoyun ve Şah İsmail’in birbirini veli ve ta’kib iden zabt ve istilâları ve yekdiğeri ‘alihinde vuku’bulan hüner yezâne kıyâmları su’i neticesi olmak üzere umûm havâlisi ni’met asayiş ve emniyetden ve meziyet hüsn-i idâre

Sayfa: 99

Ve ‘adaletden mahrûm olub ahâli ve seknesinin her biri bir tarafa dağılarak bir karye şeklini almış iken ‘asır ‘adalet hisarı gıpta fermây-ı a’sâr olan hükümet ‘adile-i Osmaniye’nin inâyât mütevâliye-i umrân pervânesi sayesinde bir den bire kesb intizâm iderek az vakit içinde her ciheti bir cilvegâh ma’mûriyet ve medeniyet ve teferrük iden ahâli peyderpey ‘avdet ve zeyr cenâh müstelzim elfûz ve’l-fellâh saltanat-ı seniyyeye dehâletle mazhar aadalet ve ra’fet ve müstazil emin veistirâhat olmuşlardır.

Az müddetden sonra kâh dâhili ve kâh harici zuhûr iden ihtilâller ve lesimâ müte‘akıbü’l-vukû’ hareket arzlar esas sa’adetini larıznâk ve ‘ali rivâyet üç sene ‘ale’tevâli imtidâd iden şiddet şitây tahammül fersâ ahaliyi vâki’i mevki’i havelnâk iderek yine dağılmalarına sebebiyet vermiş ve bu yüzden şehir-i mezkûr Balıklıya harâb ve aşiyâne-i yevm ve gurrâb olmuş isede havâlisinde heyme neşîn ‘aşayir-i ekrâd rû’esâsından gerd Hacı Ali Bey nâm-ı zât ‘aşireti halkından on iki bin kadar nüfus ile da’îre-i şehre duhûl ve ikâmet ve icrây-ı hükümet itmek üzere derbâr şevket karâra mürâca’at ve mü’ehhiren Mehmed Han namında bir zât dahi emr-i i’âmârına teşmîr sa’id himmet iderek bi-lütfteh te’ali refte refte ma’mûriyete yüz tutmuş ve hicret nebeviye ‘ulya efdâl’ül-tahiyyenin dokuz yüz

Otuz dört tarihinde taraf-ı eşref Saltanat-ı Osmaniye'den Ferhad Paşa vali ta'yîn buyurulmuştur ki müşârü'n-ileyhden sonra sırasıyla memûr buyurulan velât-ı 'uzzâm hazerâtının isim ve müddet memûriyetleri ber vech-i zeyr Beyân kılınur.

İbtiday-ı memûriyet	Müddet-i memûriyet		Esâmi- i velât-ı uzzâm	Mülâhazat
	Sene	Mâh		
934	6	3	Ferhad Paşa	
940	1		Hadım Ali Paşa	
941	4		Musa Paşa	
945	2		Temred Ali Paşa	
947	2		Lala Mustafa Paşa	Müşârü'n-ileyhin Erzurum'da sevâkı vesa'irsiyle hala mükemmel ve ma'mûr olan kargir ve cisim bir cami'i Nurlami'a ve hamam ve arsa ve dekâkin ve hayli arazi-i mevkûfesi vardır.
949	1			Tekeli Paşa
950	11			Kara Mustafa Paşa
961	5			İskender Paşa
966	2			Ayas Paşa: müşârü'n-ileyhin Erzurum'da hala ma'mûr ve mükemmel bir cami'i ve hamam ve evkâf ma'lûmesi mevcûd ve bu cihetle kendüsü sahib eser mahmûd bulunmuştur.

İbtidâ-yı memûriyet	Müddet-i memûriyet		Esâmi-i velât-ı ‘azam	Mülâhazat
	Sene	Mâh		
968	3		Helvâcî Mustafa Paşa	
971	5		Def‘a-i temerrüd Ali Paşa: Hasanka‘le’sinde câri çeşmeler müşârü’n-ileyhin eser-i mu‘teberidir.	
976	1		Sinan Paşa: müşârü’n-ileyhin Haremeyn-i şerîfine meşrût Erzurum’da haylüce arazi-i mevkûfesi vardır.	
977	1		Ali Paşa: müşârü’n-ileyhin Erzurum’da mükemmel bir cami‘i şerîfi mevcûddur.	
978	2		Murad Paşa: müşârü’n-ileyh Erzurum’da mevcûd ve müzeyyen kârgir bir cami‘i ve iki hamâm ve bir bâb hân ve asâr sa‘ire ile ibkây-ı nâm itmiştir.	
980	4		Hüsrev Paşa	
984	1		Vezîr oğlu Hasan Paşa	
986	1		Behram Paşa	
987	1		Mehmed Paşa	
988	1		Def‘a Hüsrev Paşa	
988	1		Rıdvan Paşa	

İbtidâ-yı memûriyet	Müddet-i memûriyet		Esâmi-i velât-ı 'azam	Mülâhazat
	Sene	Mâh		
990		4	Def'a Mehmed Paşa	
990	2	6	Karlı Kel Mehmed Paşa	
993	3		Def'a Hüsrev Paşa	
995	2		Hasan Paşa	
997	1		Ca'fer Paşa	
998		10	İbrahim Paşa	
998		2	Çakır Ali Paşa	
998		4	Sofi Mehmed Paşa	
999		5	Def'a Hasan Paşa	
999	1		Diğer Ferhad Paşa	
1001	2		Abdullah Paşa	
1003	1		Diğer Hüsrev Paşa	
1004		3	Mustafa Paşa	
1004		6	Def'a Hasan Paşa	
1004		4	Sinan Paşa	
1005	1		Diğer Mustafa Paşa	
1006		4	Hadım Ali Paşa	
1006		4	Mü'min Mehmed Paşa	
1006		3	Osman Paşa	
1007		2	Diğer Mehmed Paşa	
1007		2	Ali Paşa	
1007		4	Haydar Paşa	

İbtidâ-y-ı memûriyet	Müddet-i memûriyet		Esâmi-i velât-ı 'azam	Mülâhazat
	Sene	Mâh		
1008	9		Serdar Murad Paşa	
1012	3		Zülfikar Paşa	
1020	2		Güzel Hasan Paşa	
1023	1		Nusrullah Paşa	
1025	1		Hafız Ahmed Paşa	
1027	1		Hasan Paşa	
1028	1		Togancı Ali Paşa	
1029	1		Kapudan Yusuf Paşa	
1030	7		Abaza Mehmed Paşa	
1037	1		Def'a Abaza Mehmed Paşa	
1038	2		Tayyar Mehmed Paşa	
1040	1		Kara Mustafa Paşa	
1041	4		Halil Paşa	
1045		10	Küçük Ahmed Paşa	
1045	1		Murtazi Paşa	
1046		6	Mehmed Paşa	
1046	4		Gürcü Mehmed Paşa	Müşarü'n- ileyhin Erzurum'da ahşâb bir güzel cami'i vardır.
1049	3		Ken'an Paşa	
1051	2		Nasuh Paşazade Hüseyin Paşa	

İbtidâ-yı memûriyet	Müddet-i memûriyet		Esâmi-i velât-ı 'azam	Mülâhazat
	Sene	Mâh		
1052	1		Küçük Hasan Paşa	
1053		9	Tekeli Mustafa Paşa	
1053		1	Melik Ahmed Paşa	
1054	1		Makbûl Siyavuş Paşa	
1055		8	Sofi Musa Paşa	
1055	1		Süleyman Paşa	
1056		10	Defterdârzâde Mehmed Paşa	
1057	2		Küçük Mehmed Paşa	
1059	2		Tavukçu Mustafa Paşa	
1061	2		Ömer Paşazade Mehmed Paşa	
1063	1		Silahdâr Murtezi Paşa	
1064	1		Boynueğri Mehmed Paşa	
1065	1		Def'a Tavukçu Mustafa Paşa	
1066	1		Aşhâneli Mustafa Paşa	
1067	2		Mustafa Paşa	
1069	1		Def'a Aşhâneli Mustafa Paşa	
1070	1		Veziroğlu Ahmed Paşa	
1071	1		Ken'an Paşa	
1072	2		Penpe Mustafa Paşa	
1074	1		Ak Mehmed Paşa	
1075	2		Çokdar Ali Paşa	
1077	2		Süleyman Paşa	

İbtidâ-y-ı memûriyet	Müddet-i memûriyet		Esâmi-i velât-ı 'azam	Mülâhazat
	Sene	Mâh		
1079	2		Cerrah Kasım Paşa	
1081	1		Silâhdâr Hüseyin Paşa	
1083	2		Bostancıbaşı Yunus Paşa	
1084		3	Şatır Mehmed Paşa	
2084	4		Koca Ömer Paşa	
1088	2		Canpolad oğlu Hüseyin Paşa	
1090	2		Yeniçeri Ağası İbrahim Paşa	
1092	1		Çelebi Hasan Paşa	
1093	1		Def'a Koca Ömer Paşa	
1094	1		Melik İbrahim Paşa	
1095	2		Def'a Silâhdâr Hüseyin Paşa	
1097	1		Zeynelabidin Paşa	
1098		10	Hazinedâr Ali Paşa	
1099	1		Dursun Mehmed Paşa	
1100	1		Ali Paşa	
1001	1		Sekbânbaşı Ömer Paşa	
1103	2	10	Esber Halil Paşa	
1104		1	Silâhdâr Oğlu Paşa	
1105	1		Gürcü Mehmed Paşa	
1106	1		Emin Mustafa Paşa	
1107	2		Abdûlbaki Paşa	
1110		3	Yeniçeri Ağası İbrahim Paşa	

İbtidâ-yı memûriyet	Müddet-i memûriyet		Esâmi-i velât-ı 'azam	Mülâhazat
	Sene	Mâh		
1110	3		Yugon Mehmed Paşa	
1113	2		Köprülüzâde Nu'man Paşa	
1115		3	İlci Mehmed Paşa	
1115	2		Defterdâr Halil Paşa	
1117	1		Abdi Paşa	
1118	1		Vezir Mehmed Paşa	
1119	2		Paşa oğlu Hüseyin Paşa	
1121	5		İzmirli Ali Paşa	
1126	1		Çelebi Yusuf Paşa	
1127		6	Osman Paşa	
1127		6	Maktûlzâde Ali Paşa	
1128		4	Bostancıbaşı Halil Paşa	
1128		4	Ballı Dudak Mehmed Paşa	
1128		2	İslambul Kemrekcisi Ahmed Paşa	
1128		1	Çerkes Mehmed Paşa	
1128		1	Yörük Mahsalı Hasan Paşa	
1129		3	Def'a maktûlzâde Ali Paşa	
1129		3	Mısırlı Mehmed Paşa	
1129		3	Defterdâr Sarı Mustafa Paşa	
1129		3	Harputi Bekir Paşa	
1130	1		Def'a defterdâr Sarı Mustafa Paşa	
1131	1		Köprülüzâde Abdullah Paşa	

İbtidâ-yı memûriyet	Müddet-i memûriyet		Esâmi-i velât-ı 'azam	Mülâhazat
	Sene	Mâh		
1132	3		Silâhdâr Hüseyin Paşazade İbrahim Paşa	
1136	2		Def'a Sarı Mustafa Paşa	
1138	3		Def'a Ali Paşa	
1141	1		Silâhdâr Mehmed Paşa	
1141		3	Hâfız Mustafa Paşa	
1142		9	Revânkal'e Muhâfız Girid Ali Paşa	
1143		6	Arif Ahmed Paşa	
1143		6	Hekim Paşazade Ali Paşa	
1144	1		Şahin Mehmed Paşa	
1145	1		Tercanlı Tubal Osman Paşa	
1146	1		Gürcü İsmail Paşa	
1147	1		Bağdad valisi Ahmed Paşa	
1148	1		Kara Mustafa Paşa	
1148	2		Abdi Paşazade Ali Paşa	
1150	1		Silâhdâr Mehmed Paşa	
1151	2		Kel Ahmed Paşa	
1153	1		Kazakçı Hüseyin Paşa	
1154	1		Veli Paşa	
1155		5	Ser'asker Genç Osman Paşa	
1155	2		Def'a Veli Paşa	
1157	7		Yazıcızâde İbrahim Paşa	
1164	1		Çeteci Abdullah Paşa	

İbtidâ-yı memûriyet	Müddet-i memûriyet		Esâmi-i velât-ı 'azam	Mülâhazat
	Sene	Mâh		
1165	1		Def'a Yazıcızâde İbrahim Paşa	
1167	2		Def'a Çeteci Abdullah Paşa	
1169	1		Ağa Mustafa Paşa	
1169	1		Def'a Çeteci Abdullah Paşa	Çeteci suları dinmekle meşhûr ve müte'arif olarak müşârü'n-ileyhin derûn Erzurum'da zelâl asa yedi 'aded çeşmesi hala câri ve hasenât-ı câriyeden ma'dûd asâridir.
1170	1		Ka'im-i makâm Mustafa Paşa	
1171	1		Def'a Yazıcızâde İbrahim Paşa	
1172	1		Def'a Ka'im-i makâm Mustafa Paşa	
1173	1		Şehvârzâde Mustafa Paşa	
1174	3		Def'a Yazıcızâde İbrahim Paşa	
1177			Kapukıran Mehmed Paşa	
1177		3	Gürcistan seraskeri Sarı Abdurrahman Paşa	
			Def'a Yazıcızâde İbrahim Paşa: müşârü'n-ileyhin Erzurum'da Çeşmeleriyle mükemmel kârgir ve kesirü'l-cemâ'a bir cami'i ve kütübhâne ve medâris ve hamam ve dükkâneyn ve Hasan	

İbtidâ-yı memûriyet	Müddet-i memûriyet		Esâmi-i velât-ı 'azam	Mülâhazat
	<i>Sene</i>	<i>Mâh</i>		
			Kal'esinde çend 'aded Asyabı ve Kan karyesiyle mahal sa'irede Hayluca arazi-i mevkûfesi vardır.	
1179	1		Sağır Nu'man Paşa	
1181	2		Silâhdâr İbrahim Paşa	
1183	3		Ispanakçı Mustafa Paşa	
1186	1		Melik Ahmed Paşa	
1187	1		Ragıp Paşa Damadı Hüseyin Paşa	
1188			Kasabbaşı Ali Paşa	
1188	1		Gazi Ahmed Paşa	
1189	1		Def'a Kasabbaşı Ali Paşa	
1190	1		Canikli Elhaç Ali Paşa	
1191	1		Vezir keyhüdâsı İbrahim Paşa	
1192	1		Def'a Halil Paşa	
1193		6	Hacı Ali Paşazade mikdâd Ahmed Paşa	
1193	1	2	Dağıstani Elhac Ali Paşa	
1194		6	Def'a Vezir kethüdâsı İbrahim Paşa: müşârü'n-ileyhin Erzurum'da Ayas Paşa cami'inde Hak rahmete mütevâri ve bir 'aded vakıf çeşmesi dahi hala câri bulunmuştur.	
1194		6	İzzet Mehmed Paşa	
1195	1		Yazıcı oğlu İbrahim Paşazade Mustafa Paşa	

İbtidâ-yı memûriyet	Müddet-i memûriyet		Esâmi-i velât-ı 'azam	Mülâhazat
	<i>Sene</i>	<i>Mâh</i>		
1196	1		Sadr-ı esbak Tunacı Mehmed Paşa	
1197	1		Vanlı Timur Paşa	
1198			Dârendevi Mehmed Paşa	
1198			Süleyman Paşa	
1198	1		Def'a Canikli Hacı Ali Paşa	
1199	1		Hacı Ali Paşazade Battal Hüseyin Paşa	
1201	1		Vezir Kethüdâlığından Ma'zul Mustafa Paşa	
1202	2		Seyid Ahmed Paşa	
1204	2		Hacı Ali Paşa keyhüdâsı Abdullah Paşa	
1205	1	6	Feyzi Süleyman Paşa	
1206		5	Def'a Seyid Ahmed Paşa	
1209	3		Me'adin hümâyun emini Yusuf Ziya Paşa	
1212	1		Def'a Seyid Ahmed Paşa	
1214		6	Alaeddin Paşa	
1215	1		Def'a Battal Hüseyin Paşa	
1216		9	Erzurumi müftizâde elhac Abdurrahman Paşa: Kütüb Fıkhiyeden sefine nâm kitab sıhhat nasab müşârü'n-ileyhin te'lif gerdeleridir.	
1217		6	Def'a Alaeddin Paşa	
1218		3	Gürcü Osman Paşa	
1219		8	Battal Hüseyin Paşazade Mahmud Tayyar Paşa	

İbtidây-ı memûriyet	Müddet-i memûriyet		Esâmi-i velât-ı 'azam	Mülâhazat
	<i>Sene</i>	<i>Mâh</i>		
1219		9	Def'a Alaeddin Paşa	
1220	2		Def'a Sadr-ı Sabık Elhac Yusuf Ziya Paşa	
			Hakkı Paşa	
1222		9	Kemahlı Elhac Osman Paşa	
1223		6	Bosnalı Abdi Paşa	
1224		1	Ahashevi Şerif Paşa	
1224		4	Halebli Hamid Paşa	
1224		6	Mehmed Behram Paşa	
1225		8	Halebli İbrahim Paşa	
1226		3	Erzurumi Mehmed Emin Paşa	
1228	1		Ebrail nazırı sadr-ı sâbık Ahmed Paşa	
1230	2		Baba Pehlivan İbrahim Paşa	
1232		16	Cabbarzâde Mehmed Celaledin Paşa	
1233		11	Ebsileli Ahmed Paşa	
1234		17	Hafız Ali Paşa	
1235		17	Hüsrev Paşa	
1237	3		Sadr-ı esbak Mehmed Emin Rauf Paşa	
1240	3	8	Mehmed Sa'îd Galib Paşa	
1244		7	Salih Paşa	
1245		11	Çeçenzâde Hacı Hasan Paşa	

İbtidây-ı memûriyet	Müddet-i memûriyet		Esâmi-i velât-ı 'azam	Mülâhazat
	<i>Sene</i>	<i>Mâh</i>		
1246		4	Şefîk Ali Paşa	
1246	7		Es'ad Muhlis Paşa: Müşârü'n-ileyhin Erzurum'da Güzel bir cami'i şerîfi olup namlarıyla yâd olunmaktadır.	
1252	3		Osman Nuri Paşa: müşârü'n-ileyhin LalaPaşa cami'i karbında bir muvakkathâneleri mevcûddur.	
1255	1		Hâfız Mehmed Paşa	
1257	4		Elhac Halil Kâmil Paşa: Erzurum'da defîn hâk rahmet olan Habib Baba merhûmun türbesini binâ ve ihyâ eylemiştir.	
1261		7	Sami Bekir Paşa	
1261	1		Def'a Es'ad Paşa	
1262		3	Süleyman Bahri Paşa	
1263	1		Hakkı Paşazade Ahmed İzzet Paşa	
1264	2	6	Hamdi Paşa	
1267	1		Mazhar Paşa	
1268		18	Zarîf Mustafa Paşa	
1269		5	Feyzullah Paşa	
1270		7	Palaslı İsmail Paşa	
1271	1		Esbak Van valisi Mehmed Reşid Paşa	
1272	1	2	Salih Vecihi Paşa	

İbtidây-ı memûriyet	Müddet-i memûriyet		Esâmi-i velât-ı 'azam	Mülâhazat
	<i>Sene</i>	<i>Mâh</i>		
1273	2		Arif Paşa	
1276		18	Osman Paşazade İbrahim Paşa	
1277	2		Hayreddin Paşa	
1276	3		Arnabud Vezir İsmail Paşa	
1282		9	Vezir Mehmed Emin Muhlis Paşa	
1283	1	3	Def'a vezir Mehmed Reşid Paşa	
1284	1		Yemen valisi vezir Hacı Ahmed Paşa	
1285	1		Trabzoni müşîr İsmail Hakkı Paşa	
1286	1	9	Müşîr Mustafa Paşa	
1288		2	Rumili BeylerBeyi Ali Paşa	
1288		2	Müşîr Abdi Paşa	
1288	1	3	Müşîr Samih Paşa	
1290	1		Def'a müşîr Mustafa Paşa	
1291	1	1	Müşîr Ahmed Muhtar Paşa	
1292		7	Def'a müşîr Samih Paşa	
1293	2	6	Müşîr İsmail Hakkı Paşa	

Sayfa: 114

İbtidây-ı memûriyet	Müddet-i memûriyet		Esâmi-i velât-ı 'azam	Mülâhazat
	<i>Sene</i>	<i>Mâh</i>		
1296	11		Def'a müşîr Mustafa Paşa	
1306	1	6	Def'a müşîr Samih Paşa	
1308	2	1	Ferîk Hasan Hayri Paşa	
1310	1	6	Rumili BeylerBeyi Haydar Paşa	
1311	1	7	Ali Yaver Paşazade Vezirü'l-seyd el-hac İsmail Hakkı Paşa	

Sayfa: 115

MEMÛRİYET-İ VİLÂYET

Sayfa: 116

Hâlâ Vâli-i Vilâyet Vezîr-i Şerîf Mehmed Rauf Paşa		
Birinci rütbe Osmanî ve Mecîdi nişân zîşânlarını ve imtiyâz nişân âlisinin gümüş madalyasını hâmindir.		
ERKÂN-I VİLÂYET		
Na'ib-i Şerîf Mahmud Hamdi Bey	Haremeyn	2 mecîdi gümüş madâlya
Defterdâr Emin Efendi	Evveli sânisî	
Vâli mu'âvinî İbrahim Efendi	Mütemâyiz	
Mektûbî Ali Rıza Efendi		

Sayfa: 117

DEVÂ'İR-İ VİLÂYET		
Meclis-i idâre-i vilâyet		
Reis-i vâli-i vilâyet		
Azay-ı tabî'ye	Rütbe	Nişân
Na'ib Bey defterdâr Efendi		
Mu'avin Efendi mektûbî Efendi		
Müftî el-hac Ali Avni Efendi	İzmir pây-e-i mücerredî	3 mecîdi
Ermeni milleti murahhası münhal		
Katolik milleti murahhası Serabsekbûs Karabet Efendi		3 mecîdi
Aza-ı müntehaba	Rütbe	Nişân
Mehmed Dervîş Efendi	Mütemâyiz	3 mecîdi
Tevfik Efendi	Rabî'a	
Filbos Efendi	Sâniye	
Artîn Efendi		
Meclis idâre-i vilâyet heyet-i inhâmiyesi	Müdde'i umûmi ve müstantıklık dairesi	
Reisi mektûbî Efendi Aza Dervîş Efendi Artin Efendi Zabıt kâtibi İsmail Ra'fet Efendi	Müdde'i umûmi mu'âvin Efendi Müstantık meclis idâre kâtib Sânisi Fuad Bey rabî'a kâtib Hasîb Bey	

Sayfa: 118

(Dâhiliye Kısmı)	
İstâistik komisyonu	Sicil-i ahvâl komisyonu
Reis defterdâr Efendi Aza Mektûbi-i vilâyet resûmât Nâzırı duyûn-ı umûmiye nâzırı ma'arif müdürü Vergi müdürü orman müftisi defterhâne memûru mahkeme-i istinâf bâş kâtibi	Reis mektûbi Efendi Aza Mektûbi kalemi mümeyyizi Vergi müdürü Muhâsebe kalemi mümeyyizi evrâk müdürü Kâtib mektûbi kalemi müsevvidlerinden Akif Efendi
MEKTÛBÎ-İ VİLÂYET KALEMÎ	
Mümeyyiz Ahmed Hamdi Bey Sâlise	
Ser müsevvid Mahmud Celaleddin Efendi Müsevvid Ömer Şevki Efendi “ ve telgraf mukayyedi Mehmed “ Vehbi Efendi “ Akif Efendi “ Ömer Necati Efendi	Müsevvid Mustafa Bey Mübeyyiz Hamayak Efendi “ Nazım Bey Ziya Efendi “ Hasib Bey Salim Bey “ Refik Efendi Maksud Efendi “ Mehmed Bey Abdurrahim Efendi “ Cemal Efendi
Mühimme ve şifre kalemi	
Mihimme kâtibi mektûbi kalemi ser müsveddî Mahmud Celaleddin Efendi mu'âvini Akif Efendi mukayyed Mustafa Bey mübeyyiz Nazım Bey	

Sayfa: 119

Meclis idâre-i vilâyet kalemi	Evrâk odası
Başkâtib Ali Sırrı Efendi sâlise Kâtib-i sâni Fuad Bey râbi'a Ma'iyet memûru meclis kalemine Müdâvim Ali Galib Efendi Mübeyyiz İsmail Ra'fet Efendi Mukayyed Mehmed Efendi	Müdür Salih Efendi râbi'a Mukayyed Hacı Mehmed Efendi “ Hasan Efendi “ Hakkı Efendi “ İbrahim Efendi “ Mustafa Efendi
Vilâyet tercümânı vekili Mihail Efendi	
Nüfus nezâreti	
Nazır Tahir Avni Bey sâlise 4 mecîdi Başkâtib Muharrem Bey Kâtib-i sâni Sa'id Bey	
Matbaa-i Vilayet	
Nâzır-ı mektûbi-i vilâyet	
Muharrer Mahmud Celaleddin Efendi Müdür ve ser mürettib Ahmed Fevzi Efendi Mürettib ve gazete mevzi'i Akif Efendi mürettib Fazıl Efendi Mürettib çırağı Abdülfettah Efendi Hurûfât destgâhdârı Hüseyin Efendi Litografya destgâhdârı Halil Efendi Merdâneci Mustafa Efendi Merdâneci ve odacı İbrahim Efendi	

Sayfa: 120

(Mâliye Kısmı)	
Muhâsebe-i vilayet kalemi	
Mümeyyiz İsmail Eşref Efendi	
Musâlih câriye kâtibi Fa'ik Efendi Merkez kâtibi Süleyman Efendi Masraf kâtibi Kahraman Efendi Vâridât kâtibi Rasim Efendi Mübeyyiz Asım Efendi	Mu'âvin Nazım Bey “ Ali Efendi Tayyar Efendi Mustafa Efendi “ Halil Efendi Makardıç Efendi Agah Bey Sıraceddin Efendi “ Tevfik Efendi Refiki Mehmed Efendi Şevki Efendi Defterci İbrahim Efendi Sandık emini Mehmed Hilmi Efendi
Tahrîr Vergi idâresi	Tahrîr emlâk komisyonu
Müdür Osman Efendi Mizân umûmi kâtibi hâfız Süleyman Efendi Vergi kâtibi Mehmed Akif Efendi Refik Mehmed Halis Efendi “ Mehmed Akif Efendi Defterci Abdullah Efendi	Reis ma' tahrîr Vergi müdürü Aza Hacı Mehmed Efendi Abdi Bey Sogomon Efendi İstipan Efendi

Sayfa: 121

(Adliye Kısmı)
Encümen-i Adliye
Reis-i mahkeme-i istinâf reisi evveli Aza Mahkeme-i istinâf cezâ reisi “ “ müdde-i umûmisi Bedâyet mahkemesi reis evveli “ “ cezâ reisi Merkez müdde'i umûmi mu'âvini Ticaret mahkemesi reisi Encümen kâtibi istinâf başkâtibi
Hey'et-i ithâmîye bedâyet mahkemesi cezâ dairesi reisi ile iki azadan mürekkebdir.
İstinâf mahkemesi
Hukûk dairesi
Reis na'ib Bey Aza Mehmed Efendi / müderris / İhsan Bey / sâlise Tanbel Efendi / sâlise / Serkez Efendi Aza-i mülâzımı Emin Bey

Sayfa: 122

Cezâ dairesi	
Re'îs İsmail Samî'i Efendi / Saniye Aza Câzim Bey / sâlise / Şükrü Bey / sâlise İstifân Efendi / fahri Melkûn Efendi / Aza mülâzımı Şükrü Bey	
Müdde'i-i umûmilik dairesi	İstinâf mahkemesi kalemi
İstinâf müdde-i umûmisi İbrahim Hakkı Efendi Kâtib Ahmed Cevdet Efendi Mukayyed ikinci kâtib Rasım Bey	Başkâtib Rüşdü Bey Zabıt kâtibi Hafız Fa'ik Efendi “ Ali Efendi “ Seyid Efendi “ Reşid Efendi
Bedâyet mahkemesi	
Hukûk dairesi	Cezâ dairesi
Reis Ahmed Cemil Efendi sâlise Aza Rıza Efendi Aza Hicatur Efendi Aza mülâzımı Fehim Efendi	Reis Mehmed Kadri Efendi müderris Aza Arif Bey Aza Simon Efendi Aza mülâzımı Ahmed Bey

Sayfa: 123

Müdde'i umûmi mu'âvinliği dairesi	Bedâyet mahkemesi kalemi
Müdde'i umûmi mu'avini Hüseyin Hüsnü Efendi sâlise Mukayyed ikinci kâtib Dursun Efendi	Başkâtib Necib Efendi Zabıt kâtibi Emin Efendi “ Tevfik Bey “ Besim Bey “ Sabri Efendi
İstintâk dairesi	
Ser müstantık Abbas Efendi	Sâni Mehmed Sabit Efendi Kâtib Derviş Efendi
Mukâvelât muharreri Abdullah Enver Efendi hâmise Refiki Mustafa Efendi Mübâşir Hasan Ağa	İcrâ memûru Mustafa Bey Mübâşir Sabri Efendi “ Ali Ağa Hüseyin Efendi
TİCÂRET MAHKEMESİ	
Reis Sabri Efendi sâlise Azay-ı da'ime Rıza Bey (rabi'a) Manovil Efendi Başkâtib Tevfik Efendi Zabıt kâtibi Sabri Bey Mukayyed Rüşdü Bey	
Azay-ı muvakkata Halid Efendi Zakar Efendi Mustafa Efendi Mübeyyiz Fuad Bey Necâti Efendi	

Sayfa: 124

(Nâfi'a kısmı)	
Nâfi'a komisyonu	
Reis vâli-i vilâyet	
Aza Meclis idâre-i vilâyet azasından Derviş Efendi Ser mühendis Aziz Bey nüfus nâzırı Tahir Avni Bey Zira'at bank şu'be müdürü Osman Faik Efendi Zira'at müfettişi Fastı Efendi Kâtib Hüseyin Efendi	
Zira'at bank şu'besi	Şu'be meclisi hey'eti
Müdür Osman Fa'ik Efendi rabi'a Mu'avin Şakir Efendi Şu'be kâtibi Abdülkadir Efendi İkinci kâtib Tevfik Efendi Mukayyed Şefik Efendi	Reis Refik Bey Aza Şu'be müdürü zira'at müfettişi Ali Bey rabi'a Mustafa Efendi Ohanes Efendi 5 mecîdi
Nafi'a dairesi	
Baş mühendis Aziz Bey sâniye Merkez mühendisi Satorito Efendi mu'avin Mehmed Ali Efendi Kond ve Götür Osman Efendi Hüseyin Efendi “ Dadyan Efendi Kâtib Hüseyin Efendi	

Sayfa: 125

(evkâf dairesi)	
Evkâf muhâsebecisi Hüseyin Hüsnü Efendi saniye Baş kâtib Tevfik Bey Kâtib sâni Mehmed Şakir Efendi	
Tedkik evkâf komisyonu	
Reis müfti Efendi Aza evkâf muhâsebecisi Süleyman Efendi “ Es'ad Efendi münhal	
Defter hakâni memûriyeti / mahkeme-i şer'îye kalemi	
Livâ defter hakâni memûru / başkâtib Mustafa Rıza Efendi Mustafa Şeref Efendi müderris / Refiki Ahmed Efendi Birinci kâtibi Hüseyin Hüsnü Efendi / mukayyed Haşim Efendi Merkez tapu kâtibi Mehmed Halid Efendi / muhazzır Yusuf Ağa Rüşdü Efendi	
(Ma'ârif kısmı)	
Ma'ârif dairesi	ma'ârif meclisi hey'eti
Müdür Abdülkerim Bey sâniye Muhâsebeci Ahmed Kamil Efendi Kâtib Ali Bey “ Manual Efendi Muhâsebe Refiki Halid Bey	Reis ma'ârif müdürü aza Mehmed Nuri Efendi müderris “ Tevfik Bey râbi'a aza ve sandık emini Mehmed Bey

Sayfa: 126

(Mekteb-i İdâdi-i Mülkiye)	
Müdür-i mekteb Tahir Lütü Bey Mu'avin-i evvel Ali Rıza Efendi sâni Şerif Efendi Tabîb mekteb kolAğası Mehmed Efendi Kâtib Mehmed Şükrü Efendi İmâm Hüseyin Reşid Efendi depoy-ı memûri Süleyman Subhi Efendi Mübasır ve anbar memûru Mustafa Na'im Efendi	
"Muallimeyn"	
'ulûm-ı diniye ve yukarı sınıflar Arabi muallimi Ahmed Rüşdü Efendi Aşağı sınıflar Arabi muallimi Hüseyin Reşid Efendi Farisi ve Türkçe muallimi Ali Rıza Efendi (mu'avin-i evvel) Kavanin, edebiyat ve ahlâk ve yukarı sınıflar Fransızca muallimi Tahir Lütü Bey (müdür-i mekteb) Kozmografya, müsellisât, usûl-ı defteri, ma'lûmât-ı nafi'a, ve aşağı sınıflar Fransızca muallimi Fehimi Efendi Hesab ve coğrafya muallimi Ali Galib Efendi Cebir ve resim muallimi mülâzım-ı evvel Mehmed Ali Efendi sanayi'i madalyası Tarih ve mevâlid muallimi şerif Efendi (mu'avin-i sâni) Hikmet tabî'ye ve kimyâ muallimi Abdülkerim Bey (ma'arif müdürü) Hüsn-i hat muallimi Akif Efendi	

Sayfa: 127

Kitâbet-i resmiye muallimi vekili Abdülkerim Bey (ma'arif müdürü) 'ilm-i servet " " Tahir Lütü Bey (müdür-i mekteb) Kitâbet " " Ali Rıza Efendi (mu'avin-i evvel) Hendese " " Mustafa Efendi (anbar memûru) Mikdâr-ı talebe hademe işçi 33 leyli 8 2 59 nehâri 92 yekûn	
(ibtida'i mektebi)	(diğer ibtida'i mektebi)
Muallim Ahmed Vamık Efendi Boab Abdullah Ağa Aded-i şâkirdân 56	Muallim İsmail Hakkı Efendi Boab Mehmed Kaya Ağa Aded-i Şakirdân 67
(İnas rüşdiye mektebi)	(inas ibtida'îye mektebi)
Muallim Abdülatif Efendi Hüsn-i hat muallimi Mehmed Asım Efendi Nakkaş muallimesi Nefise hanım Mubassıra Firuze hanım Boab Sa'id Ağa 'aded-i tâlebât 63	Muallim Abdülatif Efendi Hüsn-i hat muallimi Mehmed Asım Efendi Nakkaş muallimesi Nefise hanım Mubassıra Firuze hanım Boab Sa'id Ağa 'aded-i tâlebât 63

Sayfa: 128

(Orman ve me'âdin ve zirâ'at kısmı)
Zira'at müfettişliği
Zira'at müfettişi Kasti Efendi sâlise Mu'âvini Tevfik Efendi
Orman memûrları
Orman ser müfettişi Emin Efendi “ idâresi kâtibi Nuri Efendi Merkez orman süvâri memûru Şerif Bey “ tezkere muharreri Şa'ib Şevket Efendi “ ondalık memûru Vehbi Efendi “ piyâde korucusu Mehmed Niyazi Efendi “ “ Mehmed Şükrü Efendi “ “ Ali Rıza Efendi

Sayfa: 129

(Jandarma kısmı)
(Vilâyet-i jandarma dairesi)
Jandarma kumandanı Mehmed Emin Bey / miralay 4 mecîdi Alay emini Ahmed Rasim Efendi
(Jandarma alay meclisi)
Reis kumanda Bey Aza Binbâşı Mehmed Efendi Alay emini Ahmed Efendi Yüzbaşı Ali Ağa Yüzbaşı Mehmed Efendi Mülâzım Ali Efendi
(Merkez birinci tâburu meclisi)
Reis binbâşı Mehmed Efendi Aza Tabur kâtibi Mustafa Efendi Yüzbaşı Abdi Efendi Yüzbaşı Mehmed Efendi Mülâzım-1 evvel Hacı Osman Ağa Mülâzım-1 evvel Mustafa Ağa Mülâzım-1 sâni Ahmed Bey
(Erzurum sancağı birinci merkez jandarma tabûru)
Binbâşı Mehmed Efendi Tabûr kâtibi Mustafa Nuri Efendi Süvâri birinci bölük yüzbaşısı Ali Ağa Mülâzım-1 evvel hâfız Şerif Efendi Mülâzım-1 sâni Ahmed Efendi

Sayfa: 130

Süvari 2 bölük yüzbaşısı Hacı Receb Efendi Mülâzım-1 evvel Dede Bey mülâzım-1 sâni Yusuf Ağa “ 3 bölük yüzbaşısı münhal Mülâzım-1 evvel Yusuf Efendi mülâzım-1 sâni Mehmed Ağa “ 4 bölük yüzbaşısı Mustafa Kazım Efendi 5 mecîdi Mülâzım-1 evvel Mehmed Ağa mülâzım-1 sâni Halil Ağa “ 5 bölük yüzbaşısı Ali Rıza Efendi Mülâzım-1 evvel Ahmed Necib Efendi 5 mecîdi Mülâzım-1 sâni Hacı Tevfik Efendi 5 mecîdi
Süvari seyyâr bölüğü yüzbaşısı Tayyar Bey Mülâzım-1 evvel Hacı Osman Ağa mülâzım-1 sâni Hasan Ağa
Piyâde birinci bölük yüzbaşısı Mehmed Rıf'at Efendi Mülâzım-1 evvel Osman Ağa 5 mecîdi mülâzım-1 sâni Abdülhalim Ağa “ 2 bölük yüzbaşısı Abdi Efendi Mülâzım-1 evvel Hasan Ağa 5 mecîdi mülâzım-1 sâni Mehmed Ağa “ 3 bölük yüzbaşısı Hüseyin Ağa 5 mecîdi Mülâzım-1 evvel münhal mülâzım-1 sâni Ali Ağa “ 4 bölük yüzbaşısı Mehmed Efendi Mülâzım-1 evvel Mustafa Ağa mülâzım-1 sâni Ahmed Bey

Sayfa: 131

(Polis kısmı)	
(merkez vilâyet polis dairesi)	
Serkomiser Hacı İbrahim Bey sâlise / dördüncü Osmanî ve mecîdi İkinci komiser Abdülkadir Efendi “ komiser Dekran Efendi Üçüncü komiser Mustafa Asım Efendi “ komiser Haçkiyan Arşak Efendi “ komiser Filiban Unik Efendi “ komiser Ata Efendi	
Merkezde bulunan polis memûrları	
Abdülnafı Bey Murad Ağa Mehmed Efendi Mehmed Hacı Bey Fehim Efendi İbrahim Bey Osman Nuri Efendi İbrahim Edhem Efendi Çerkes Ahmed Efendi Vehbi Bey Şevki Efendi Ahmed Efendi Gümüş gerdân Karabet Efendi Unik Efendi Cenduyan Karabet Efendi	
Mülhak kazalarda istihdâm olunan komiser ve polis memûrları	
İspir kazası	Tercan kazası
Üçüncü komiser Ali Efendi Polis Arif Efendi	Üçüncü komiser Abdullah Efendi Polis Mikail Efendi

Sayfa: 132

Bayburd kazası	Keyfi kazası
Üçüncü komiser Hüsrev Bey Polis Raşid Efendi Polis Hacı Osman Efendi	Üçüncü komiser Mehmed Cemil Bey Polis Hafız Mehmed Efendi Polis Kirkor Efendi
Hınıs kazası	Pasinler kazası
Üçüncü komiser Ali Efendi Polis Çerkes Mehmed Efendi Polis Mardirus Efendi	Üçüncü komiser Mehmed Hilmi Efendi Beşinci mecîdi Polis Şükrü Efendi
Tortum kazası	Keskim kazası
Üçüncü komiser Abdülvehhab Bey Polis Behlül Efendi	Üçüncü komiser Asım Bey Polis Arif Efendi
Namrevan kazası Üçüncü komiser Ali Hayri Efendi Polis Şükrü Efendi	

Sayfa: 133

(DEVA'İR-İ MÜTEFERRİKA)

SAYFA: 134

(Erzurum rüsumat nezâreti dairesi)	
Memûrin-i nezâret	
Nâzır Hacı Nuri Bey / Saniye	
Muhâsebe kalemi	Tahrirât kalemi
Başkâtib Saadeddin Bey Refik-i evvel Abdürrahim Efendi Refik-i sâni Mehmed Şakir Efendi Sandık emini İbrahim Hakkı Efendi	Başkâtib Reşid Bey Refik-i evvel Süleyman Şadi Efendi Hacegân Refik-i sâni Abdurrahman Şükrü Efendi
(Memûrin-i İdâre-i Merkeziye)	
Başkâtib İbrahim Hakkı Efendi Kâtib-i sâni Yusuf Ziya Efendi Mübassır-ı evvel Mustafa Zeyur Efendi Mübassır-ı sâni Muhiddin Efendi Tezkere muharreri Cemal Efendi İcmâl kâtibi tevîk Efendi İdhâlât kâtibi Tervik Efendi İhrâcât kâtibi İbrahim Edhem Efendi	İstimâtor Aziz Azami Efendi Transit memûru İsmail Hakkı Efendi Transit kâtibi Mehmed Sıdkı Efendi Eşyay-ı ayniye memûru Abdurrahman Bey Transit mu'ayenecisi Abdullah Bey Serarabacı Mustafa Efendi Arabacı sâni Tayyar Efendi Transit arabacısı Lores Efendi

Sayfa: 135

(İdare-i merkeziyye'ye mülhak rûsumat idâresi)
Zebvin rûsumat memûru Şahin Efendi Kal'e Boğazı resûmât memûru Hacı Abdülaziz Efendi Meblu resûmât memûru Mehmed Şükrü Efendi Karakilise resûmât memûru Hafız Ahmed Efendi Ohur resûmât memûru Ali Şefik Efendi Hod resûmât muhâfızı Sabri Efendi
(Ma' mülhakât Van resûmât müdîriyeti)
Müdîr Abdi Efendi / Saniye Başkâtib Halid Efendi / kâtib-i sâni Halil Efendi Sandık emini İsmail Efendi / arabacı Ali Efendi
Hakkari resûmât memûru Tevfik Efendi Kâtibi Ali Rıza Efendi Kivar resûmât memûru Halil Efendi Cölemerek resûmât memûru Reşid Efendi Saray “ “ Tevfik Efendi Bargiri “ “ Ali Rıza Efendi Setmenes “ “ Medhet Efendi Şemdinan “ “ Mehmed Efendi

Sayfa: 136

(Kızıldize resûmât müdîriyeti)
Müdür Cafer Efendi Başkâtib Ali Rıza Efendi Kâtib-i sâni Zeki Efendi Anbâr memûru İrfan Efendi Mübassır Ziya Efendi Barnâme mukayyedi Abdülaziz Efendi Matbak-ı evvel Abdülvahid Efendi Matbak-ı sâni Mehmed Efendi
Bayezıd resûmât memûru Arslan Efendi Kâtibi Mustafa Efendi Karakulak resûmât memûru Mehmed İrfan Efendi Taşlıçay “ “ İsmail Efendi Karakilise muhâfızı Rüşdü Efendi Eleşkird resûmât memûru Sabri Efendi

Sayfa: 137

(Erzurum duyûn-ı umûmiye nezâreti dairesi)	
(Memûrin-i nezâret)	
Nâzır Kirikor Efendi / evveli sânisî / 3 mecîdî 4 Osmani Müfettiş Riko Efendi “ mu'avini Graniye Efendi	
Muhâsebe kalemi	
Başkâtib İsmail Bey / rabi'a / refik-i evvel Emin Efendi Refik-i sâni Fazıl Bey / mukayyed Edhem Efendi Mukayyed Abdurrahman Efendi / “ İsmail Efendi İcmâl mübeyyizi Eyüb Efendi Sandık emini ve evrâk-ı sahihe memûru Mahmud Efendi	
Tahrîrât kalemi	
Başkâtib İsmail Hakkı Efendi / Mesud Hakkı Bey Mukayyed Tevfik Efendi / mübeyyiz Hafız Osman Efendi Mübeyyiz Mustafa Efendi	
İdâre kalemi	
İdâre kâtibi Ziya Efendi / Seyyar memûru İbrahim Efendi İstimâre memûru İpestoli Efendi / diğeri Halil Efendi Diğeri Rıza Efendi	

Sayfa: 138

Mülhakât Duyûn-ı umûmiye Memûrları	
Bayburd memûru Şakir Efendi Hınıs memûru Halil Efendi Bulanık memûru Hamdullah Efendi Karakilise memûru Süleyman Efendi Kâtib Fa'ik Efendi	Keskin memûru Hacı Mehmed Emin Efendi 5 mecîdî Bayezid memûru Akif Efendi Pasin memûru Abdurrahman Efendi
(Erzincan Duyûn-ı umûmiye Memûriyeti)	
Memûr Nezahat Efendi Kâtib Abdülkerim Efendi İstimâre memûru Teoklu Efendi Kemah memûru Hakkı Bey Keyfi memûru Mustafa Efendi	
(Van Duyûn-ı umûmiye Müdîriyeti)	
Müdür Zeki Efendi Başkâtib Fehim Efendi Kâtib-i sâni Şevket Efendi Sandık emini Musa Kazım Efendi İstimâre memûru Mehmed Efendi	
Hakkari memûru Sabri Efendi Gevar memûru Derviş Efendi Erçiş memûr vekili Şevket Efendi	

Sayfa: 139

(Memlaha Memurları)	
Bâr memlaha memûru Sa'adullah Efendi Kâtib Rıza Efendi Aşkale memlaha “ Ahmed Bey Kâtib Kalos Efendi Çullu memlaha “ Cemal Efendi Canik memlaha “ Ahmed Efendi Kehdik memlaha “ Derviş Efendi Namervan memlaha “ Ahmed Efendi Göneli memlaha “ Mustafa Efendi Kâtib Şükrü Efendi	Tatus memûru Şükrü Efendi Kâtib Sa'id Efendi Hamur memlaha “ Ali Rıza Efendi Kâtib münhal Sağrıkyâ memlaha “ Mustafa Efendi Kâtib Makardıç Efendi Ağa memlaha “ Şükrü Efendi Kâtib İbrahim Efendi Havir memlaha “ Nafiz Efendi Gür memlaha “ Mevlüd Efendi
(Kemâh memlaha müdürîyeti)	
Müdür Cemal Bey Başkâtib İbrahim Efendi Kâtib-i sâni Tevfik Efendi Sandık emini Ömer Efendi Mukayyed Bekir Sıdkı Efendi Kantar kâtibi Muhammed Emin Efendi	
Tamas memlaha memûru Dursun Bey Perhân memlaha memûru Mustafa Efendi Kurtlar memlaha memûru Cemal Efendi	

Sayfa: 140

(Mahlas memlaha müdürîyeti)	
Müdür münhal Başkâtib Halil Efendi Kâtib-i sâni Hafız Arif Efendi Sandık emini Dursun Efendi İhrâcât memûru Hüseyin Ağa Kantâr kâtibi Hafız Ahmed Efendi	
Çokender memlaha memûru Hüseyin Efendi Karagöl memlaha memûru Şakir Efendi Vartek memlaha memûru Mehmed Ali Efendi kâtib İsmail Efendi	
(Kırmızı memlaha müdürîyeti)	
Müdür Yusuf Efendi Başkâtib Fehim Efendi kâtib münhal HasanPaşa memlaha memûru Derviş Bey Müjgan memlaha memûru Hemptarsum Efendi	
(Seyyar memûrları)	
Van ciheti seyyar memûru Polad Bey Karakilise seyyar “ Osman Bey Kırmızı seyyar memûru Timur Bey	

Sayfa: 141

(ERZURUM TELGRAF VE POSTA İDÂRESİ)	
(Merkez memûrları)	
Baş müdür Ali Rıza Efendi / sâlise Müfettiş mu'avini İsmail Hakkı Efendi / sâlise	
(Baş müdiriyet kalemi)	
Başkâtib İbrahim Edhem Efendi Kâtib-i sâni Mehmed Sa'id Efendi mukayyed Mahmud Mesud Bey Müdâvim Mustafa Efendi Şemseddin Efendi Makineci Mustafa Efendi	
(Erzurum merkez müdîriyeti)	
Merkez müdîri Zeynelabidin Efendi Posta kâtibi Ali Efendi Posta mukayyedi Haydar Efendi posta mevzi'i Kemal Efendi	
(Muhâberât dâhiliye kısmı)	
Ser memûr Mehmed Necati Bey Muhâbere memûru Şefik Efendi “ Yusuf Efendi “ Recai Efendi Muvakkat muhâbere memûru Mehmed Efendi “ Cemal Efendi Hüseyin Efendi	

Sayfa: 142

(142)

(Muhâberât-ı ecnebiye kısmı)	
Şef Mihâlaki Efendi muavini Sadık Efendi	
Muvassalîn muhârrerât	Çavuş
Halil Efendi Bağoz Efendi Nasari Efendi	Mehmed Şakir Ağa Hasan Hüsnü Ağa Odacı İsmail Ağa
(Erzincan Merkez Müdîriyeti)	
Merkez müdîri Hacı Tevfik Efendi /râbi'a Ser memûr Hulusi Efendi Muhâbere memûru Hafız Hamdi Efendi “ Süleyman Efendi “ Rıza Efendi “ Tahsin Efendi	Muvakkat memûr Halil Efendi “ Hilmi Efendi “ Edhem Efendi “ Zeki Efendi “ Dursun Efendi
Muvassalîn muhârrerât Ahmed Ağa Osman Ağa	
Çavuşân İdris Ağa Mehmed Ağa Ali Ağa Veli Ağa İdris Ağa Mehmed Ağa Arif Ağa	

Sayfa: 143

(Bayezid müdürîyeti)
Merkez müdürî Ali Rıza Efendi / muhâbere memûru Rüşdü Efendi Muvakkat muhâbere memûru Rüşdü Efendi Muvassal muharrerât Salih Ağa Çavuş Bekir Ağa
(Eleşkird müdürîyeti)
Müdür Besim Efendi / sâlise Muhâbere memûru Halis Efendi Çavuşân Dursun Ağa Salih Ağa
(Bayburd müdürîyeti)
Merkez müdürî Hüseyin Efendi muhâbere memûru Nuri Efendi Muvassal muharrerât Ahmed Ağa Çavuşân Rüşdü Ağa İbrahim Ağa Mustafa Ağa Mehmed Ağa Abdullah Ağa
(Karakilisa müdürîyeti)
Merkez müdürî Abdülhadi Efendi / hâmise Muvakkat muhâbere memûru Adil Efendi Çavuşân İsa Ağa İbrahim Ağa

Sayfa: 144

(Aşkale) merkezi memûru Hüseyin Efendi
(Pülümür) merkezi memûru Salih Vasfi Efendi Çavuşân Mehmed Ağa Ahmed Ağa
(Tercan) merkezi memûru İsmail Hakkı Efendi Çavuşân Eyüb Ağa Mustafa Ağa
(Tortum) merkezi memûr vekili Mahmud Efendi
(Keyfi) merkezi memûru Hacı Zülfü Efendi Muvassal muharrerât Süleyman Ağa Çavuşân Bekir Ağa Süleyman Ağa Abdülmecid Ağa
(Hasankal'e) merkezi memûru Şamil Efendi Muvakkat memûru Abdülaziz Efendi Muvassal muharrerât İsmail Ağa Çavuşân Reşid Ağa Mustafa Ağa Cihangir Ağa
(Hınıs) merkezi memûru Halil Efendi Muvakkat memûru Hüseyin Efendi Çavuşân Mehmed Ağa Ali Ağa Abdullah Ağa Mustafa Ağa

Sayfa: 145

(Diyadin) merkezi memûru Tevfik Efendi Çavuş Mustafa Ağa
(Refahiye) merkezi memûru Hüsnü Efendi Muvakkat memûru Hakkı Efendi
(Tutak) merkezi memûru Edhem Efendi Çavuş Bedir Ağa
(Kuruçay) merkezi memûru İzzet Efendi Çavuşân Ali Ağa Ahmed Ağa
(Keskim) merkezi memûr vekili Rüşdü Efendi Çavuş Nazım Efendi muvassal muharrerât Kasım Ağa
(Kemah) merkezi memûru Hulusi Efendi Muvassal muharrerât Nazmi Efendi Çavuşân Yusuf Ağa Nuri Ağa Mehmed Ağa Tatar Ömer Ağa
(Kötek) merkezi memûru Şevki Efendi Çavuş İsmail Ağa
(İspir) merkezi memûru Yusuf Haki Efendi Çavuş Süleyman Ağa muvassal muharrerât Mehmed Ağa

Sayfa: 146

(ERZURUM BELEDİ DAİRESİ)
Reis Şükrü Bey / sâlise Tabîb Şerif Yusuf Efendi / sâlise 4 mecîdi Aza Abdülhamid Bey râbî'a) Tevfik Efendi Vefik Efendi Abdi Bey Hacı Meded Ağazade Ali Bey râbî'a) Karabet Efendi Kâtib Ziya Efendi Mukayyed Mehmed Efendi Akif Efendi Sandık emini Fehim Efendi Mühendis yüzbaşı Rıza Efendi eczacı Ohanes Efendi Ser teftiş Ahmed Efendi
(Erzurum Duhan Reji Müdüriyet Dairesi)
Müdür Tevfik Bey / sâlise Muhâsebeci Pastırmacıyan Setrak Efendi Tahrîrât kâtibi Mustafa Tal'at Efendi Satış anbar memûru Vartan Efendi Yaprak Duhân “ “ Agob Efendi

Sayfa: 147

(Fabrika dairesi)	
Müdîr Tevfik Bey Fabrika muhâfızı Agob Efendi fabrika kâtibi Gorgor Efendi	
Muhâfaza dairesi	
Muhâfaza memûru Memiş Bey Süvâri Kolcu başısı Musa Bey mu'avin Mehmed Bey	
Mülhakât reji memûrini	
Keyfi memûru Mustafa Efendi Ma' Keskim İspir " Mustafa Efendi Tortum " Şahin Bey Pasinler " Süleyman Efendi Aşkale " Mehmed Efendi	Karakilise memûru Osman Efendi Eleşkird " Tahir Efendi Hınıs " Cemal Bey Tercan " Salih Efendi Bayezid " Ali Efendi Nâmrevân memûru Osman Efendi
(KARANTİNA MEMÛRLARI)	
(Erzurum karantina hânesi)	
Enespektor Gürüsmen Efendi 4 mecîdi Kâtib Ahmed Namık Efendi Süvari gardiyânı Ali Ağa piyâde Gardiyanı Nu'man Ağa	

Sayfa: 148

Bayezid karantinası müdürü Hasan Hakkı Efendi Kâtib münhal Ser gardiyân Mehmed Ağa gardiyân Timur Ağa gardiyân Şükrü Efendi Gardiyân Muhammed Ağa gardiyân Yusuf Ağa
Van karantinası tabîbi Bilav Efendi Kâtib Hüseyin Hüsnü Efendi Sergardiyân Mustafa Ağa gardiyân Behram Ağa gardiyân Hasan Ağa Muvakkat gardiyân Abdullah Ağa “ Süleyman Ağa
(ERZURUM'DA BULUNAN DÜVEL-İ MÜTTEHÂBE KONSOLOSLARIYLA MA'İYET MEMÛRLARI)
Rusya devlet-i fehîmesi cenerâl konsoloshânesi
Ceneral konsolosu mösyö Viktor Maksimof / 2 mecîdi 3 Osmanî Birinci kanaçlar mösyö Bilayef İkinci kanaçlar mösyö Prozvaleski / üçüncü mecîdi Birinci tercüman mösyö Yağışa / üçüncü mecîdi İkinci tercümân mösyö Vartekis / beşinci mecîdi Üçüncü tercümân Agob Efendi Dördüncü tercümân ve kâtib Serkes Efendi

Sayfa: 149

İran Devlet-i Aliyyesi sergâr perdâzhânesi
Sergâr perdâz Mirza Galam Ali Han / üçüncü Osmanî ve mecîdi Tercümân Refa'il Efendi
Bayezîd kar perdâzı Mirza Abdülhüseyin Han Tercümân Haşim Bey
İngiltere devlet-i fehîmesi konsoloshânesi
Konsolos mösyö Gravis Tercümân Yusuf Efendi “ Kigorik Ağacanyan Efendi
Fransa cumhuriyet fehîmesi konsoloshânesi
Konsolos mösyö Rokferiye / dördüncü Osmanî Tercümân Dikran Efendi

Sayfa: 150

Maskat re'sleri Erzurum vilayeti olan zevâtın hâ'iz oldukları rütbe-i mülkiye ve askeriye ve nişân zîşânların tarih tevcihleriyle mahal vilâdetlerini ve şimdiki memûriyet ve mevki'ilerini gösterir cedveldir:					
Esâmi	Memûriyet	Rütbe	Tarih	Mahal-i velâdet	Nişân
İsmail Hakkı Paşa	Yâver-i ekrem hazret-i şehriyârî	Müşîr	285	Kars	Murassa' imtiyâz murassa' Osmanî ve mecîdi
Sa'id Paşa	Sadâretten munfasıl	Vezir	294	Erzurum	Murassa' imtiyâz murassa' Osmanî ve mecîdi
Arif Bey	Mısır fevka'lade komiseri birinci kâtibi	Evveli evveli	305	Erzurum	
Hacı Tevfik Efendi	Saliha Sultan hazretlerinin kethüdâsı	Evveli evveli	313	“	Üçüncü mecîdi
Ali Kemali Paşa	Konya valisi	Rumili	292	Keyfi	Birinci Osmanî birinci mecîdi
Bahri Paşa	Şurây-ı Devlet azası	“ “	298	Hınıs	Birinci “ birinci “

Sayfa: 151

Esâmi	Memûriyet	Rütbe	Tarih	Mahal-i velâdet	Nişân
Hâfız Mehmed Paşa	Kosova valisi	Rumili	301	Erzurum	İkinci Osmanî birinci mecîdi
Ahmed Nazım Paşa	Van valiliğinden munfasıl	“	302	Erzurum	İkinci “ birinci “
Ali Rıza Paşa	Malatya mutasarrıflığından münfasıl	“	308	Erzurum	İkinci mecîdi 2 Osmanî
Yusuf Paşa	Fahri yaverân hazret-i şehriyârî	Mirlivâ	.	Kars	Üçüncü Osmanî ve mecîdi
Ahmed Ferid Paşa	Perzerin mutasarrıflığından munfasıl	Mirmirân	302	Kars	4 Osmanî 3 mecîdi
Mehmed medhet Efendi Şa'bâniyan Kirkor Efendi	Adana defterdârı Erzurum vilayeti duyûn-ı umûmiye nâzırı	Evveli sânisî “	310 313	Erzurum Erzurum	Üçüncü mecîdi 3 mecîdi 4 Osmanî
Alemdarzâde Mehmed Derviş Efendi	Meclis idâre-i vilâyet azası	Mütemâyîz	309	Erzurum	Üçüncü mecîdi

Esâmî	Memûriyet	Rütbe	Tarih	Mahal-i velâdet	Nişân
Ebâbilinzâde Ziyâ Bey	Bâb-ı Ali evrâk kalemi hulefâsından Erzincan	Mütemâyyı Z “	312 “	Erzurum	
Ahmed Şevket Bey Mustafa Fehmi Bey	hânedanından “ “	“	“	Erzincan “	
Mehmed Şükrü Bey	Kastamonu vilâyeti ma’ tahrîr Vergi müdîri	Sâniye	300	Erzurum	
Mehmed Remzi Efendi	Van bedâyet mahkemesi cezâ reisi	Sâniye	310	Erzurum	
Mehmed Şerif Efendi	Vilâyet mahkeme-i istinâf azası sabıkasından	“	311	Erzurum	
Mehmed Akif Bey	Erzurum hânedânından	“	312	Erzurum	
Abdülvahid Paşazade	Erzurum hânedânından	“	312	Erzurum	
Galib Bey Ragıb Bey	Pasinler ka’im-i makâmı	“	312	Erzurum	
					Beşinci mecîdi

Esâmi	Memûriyet	Rütbe	Tarih	Mahal-i velâdet	Nişân
Bekir Sami Bey	Erzincan hânedânından	Sâniye	313	Erzincan	
Ballaryan Hamzaseb Efendi	Erzurum ticâretinden	“		Erzurum	
Şevket Paşa	Dersa’adet’de Mukim	Mirü’l-ümera	312	Ardahan	
Küllî Bey	Ağnam ticâretinden	İstıbal ‘amire	310	Erzurum	
İsmail Hakkı Efendi	Telgraf ve posta müfettiş mu’avini	Salîse	305	Erzurum	
Ali Paşazade Ziya Bey	Dersa’adet’de ticaretle meşgul	“	306	“	
Maksud Beyzâde Şükrü Bey	Vilayet istinâf mahkemesi azasından	“	307	“	
	Erzurum nüfus nâzırı	“	307	Kars	
Tahir Avni Bey	Karahisar Şarki muhâsebecisi	“	307	“	
Mahmud Efendi	Meclis idâre-i vilayet başkâtibi	“	309	Erzurum	
Ali Sırrı Efendi	Erzincan tahrîrât müdürü	“	309	“	
Ahmed Rıf’at Bey	4 orduy-1 hümâyun nüfus kaleminde	“	309	“	
Yusuf Ziyaeddin Bey					Dördüncü Osmanî

Esâmi	Memûriyet	Rütbe	Tarih	Mahal-i velâdet	Nişân
Ali Hüsameddin Efendi	4 orduy-ı levâzım ketebesinden	Sâlise	309	Erzurum	
Sani Beyzâde Şevki Bey	Develü ka'im-i makamlığından munfasıl	“	310	Kars	
Ahmed Ziya Efendi	Bitlis vilayeti müdde'i umûmi mu'avini	“	311	Keyfi	
Ahmed Cemil Efendi	Merkez bedâyet mahkemesi hukûk reisi	“	312	Erzurum	
Mehmed Şükrü Bey	Erzurum beledi reisi	Sâlise	312	Erzurum	
Abdülvahid Paşazade Tevfik Bey	Erzurum reji müdîri	“	312	“	
Ahmed Hamdi Bey	Mektûbi-i vilayet kalemi mümeyyizi	“	312	“	
Arif Hikmet Bey	Bayezid müdde'i umûmi mu'avini	“	312	“	
Resul Paşazade İhsan Bey	Vilayet istinâf mahkemesi azasından	“	312	“	
Cazim Bey	“ “ “ “	“	312	Erzincan	
Hacı Mehmed Beyzade	Erzincan hânedânından				
Mehmedali Bey					

Esâmi	Memûriyet	Rütbe	Tarih	Mahal-i velâdet	Nişân
Osman Bey Ahmed Zeki Efendi Derviş Rıf'at Efendi Yusuf Ken'an Efendi	Keyfi hanedânından Kemah hanedânından 4 orduy-ı hümayun tahrîrât kalemi mümeyyizi “ “ “ nüfus kalemi mümeyyizi	Sâlise “ “ “	312 312 313 313	Keyfi Kemâh Erzurum “	Beşinci mecîdi
Hacı Reşid Bey Mehmed Paşazade Ali Bey Ballaryan Karabet Efendi	Erzurum hânedânından Eleşkird hânedânından Erzurum tüccarından	Kapucubaşı “ “	294 212	Erzurum Eleşkird Erzurum	
Ziya Bey Ali Fuad Bey Ahmed Ramiz Efendi Süleyman Ağazade Tevfik Bey Sağırzâde Mustafa Reşid Bey	Ticaretle meşgûl Meclis idâre-i vilayet kâtib-i sânisi Dersa'adet'de tabi'yet kalemi mümeyyiz-i sânisî Vilayet ma'arif meclisi azasından Kemâh hânedânından	Rabi'a “ “ “ “	297 309 311 311 311	Erzurum “ “ “ Kemâh	

Esâmi	Memûriyet	Rütbe	Tarih	Mahal-i velâdet	Nişân
Namık Efendi zâde Tevfik Efendi Osman Faik Efendi Rıza Bey	Meclis idâre-i vilayet azasından Erzurum bank şu'be müdîri “ ticaret mahkemesi azasından	Rabî'a	312 312 312	Erzurum “ “	
Salih Efendi Hüseyin Bey Abdülhamid Bey	Vilayet evrâk müdürü Namrevân hânedanından		312 312 312	“ Namrevan Erzurum	
Hacı Meded Ağazade Ali Bey Derviş Efendi Mahmud Nedim Efendi	Erzurum Beledi meclisi azasından “ “ “ “ Kahdik memlaha memûru		312 312 312	“ “ “	
Abdûlbakizâde Süleyman Efendi Salih Efendi	Pasinler mal müdür sâbıkı Bayezıd hânedânından Bayezıd tahrîrât müdür mu'avini		312	Bayezıd Erzurum	
Süleyman Şadi Efendi	Erzurum resûmât nezâreti tahrîrât refik- i evveli	Hâcegân	Kars		

Esâmi	Memûriyet	Rütbe	Tarih	Mahal-i velâdet	Nişân
Harezâde Hafız Süleyman Efendi	Erzurum hanedânından	Hâmise		Erzurum	
Mehmed Sakib Efendi	Mekteb-i rüşdi-i askeri hat muallimi	“	309	“	
Bekir Fikri Efendi	Pasinler tahrîrât kâtibi	“	312	“	
(Rütbe-i ‘ilmiye ashâbı)					
Şeyh Fehmi Efendi	Erzincan ‘ulemâsından	Mahrec pâyese	313	Erzincan	
zâde Mehmed Sıdkı Efendi	“ “	“ “	313	“	
Birâderi Ahmed	Erzurum ‘ulemâsından	Edirne müderrisi	300	Erzurum	
Fevzi Efendi	Vilayet istinâf mahkemesi azasından	Müderris	304	Tortum	5
Solakzâde Fehim Efendi	Erzurum ‘ulemâsından	“		Erzurum	mecîdi
Mehmed Nuri Efendi	Erzurum mekteb-i rüşdi-i askeri	“	311	“	
Müftizâde Edib Efendi	Arabi muallimi				
Ödüklüzâde Hacı					
Lütfullah Efendi					

Sayfa: 158

Esâmi	Memûriyet	Rütbe	Tarih	Mahal-i velâdet	Nişân
Kadıızâde Edhem Efendi	Erzurum ‘ulemâsından	Bursa müderris	293	Erzurum	
İpcizâde Hacı	“ “	Müderris		“	
Muhiddin Efendi	“ “	“		“	
Na’ib Hâcezâde Nuri Efendi	“ “	“		“	
Sâni hâcezâde İbrahim Efendi					

Sayfa: 159

(ERZURUM ŞEHRİNE DA'İR MA'LÛMÂT-I İCMÂLİYE)

Erzurum şehri vasat daire-i vilayetde vâki' ve kabiliyet ve ehemmiyet mevki'yece Aysa kıt'asında ki memâlik-i sa'ire-i Osmaniye'nin büyük şehirlerinden ma'duddur.

Yedi bin üç yüz altmış sekiz hâne ile on dokuz bin dokuz yüz seksen dokuz zekûr ve yirmi bin altı yüz kırk dört inas ki men haysü'l-mecmu'a kırk bin altı yüz otuz üç nüfusu şâmildir.

Şehr-i mezkûr otuz dokuz derece elli beş dakika on altı sâniye 'arz-ı şimâli ile on sekiz derece on beş dakika tûl şarkide ve sathı bahirden beş bin yedi yüz kadem irtifâ'ında bulunduğu gibi şimâl garbîsi açıktır ve garb ve cenûb ve şimâl tarafları dağlar ile muhât ve Şigeler nâm-ı cebel kebîr mürtefi'in zeylinde vâki'i bir büyük ovaya nazırdır.

Erzurum şehri vilâyetin ve merkez sancağının merkezi olup şarken Pasinler ve şark şimâli cihetinden Satavık nâhiyesiyle

Sayfa: 160

Tortum kazası ve şimâlen Keskim ve İspir ve garb şimâlidən Aşkale nâhiyesiyle Bayburd kazası ve garben Ilıca nâhiyesi ve garb cenûbiden Tercan ve cenûben Keyfi ve cenûb şarkiden Hınıs kazalarıyla mahdûd ve muhâttır.

İşbu şehrin hevâsı yabes ve fakat 'arzı meyyâhın kesreti hasbiyle az rutubetlidir. Şu iki halin imtizâcından tahassül iden hadd-ı i'tidâle göre vücudların bi-hıfzı te'ali daire-i sıhhatde kalacağı tabi'i isede yine mühimmen imkan emr-i mühim takayyüd ve muhâfazaya dikkat ve i'tinâ olunmalıdır. Ya'ni fevken Beylerde bulunub soğukdan muhâfaza idilür ise Erzurum latif hevâlı yerlerden 'ad olunur ve sıhhat-ı vücûdiye maksad mu'tenâ bihi taht-ı te'mîne alınmış olur.

Beledi-i mezkûrenin kesret birûdeti meşhûr isede şiddet birûdeti suret-i muttarde ve da'imede değildir. Derecât-ı 'arzın tefâvetiyle beraber yüksek ve cebel olması gibi ihtilâfât ahvâl-i tabi'iyeye arzıyeden nâşi ba'zı seneler mevsiminden biraz evvelce kar nüzûl idüb mevâki'i refi'ayı isti'ab eyler ise kış tabi'i şiddetli olur.

Sayfa: 161

MA'MÛLÂT VE MENSÛCÂT

Dahil vilayetde ki şehir ve kasabalarda kılınç tüfenk çakmak kundâk kalemtraş makrâz gümüş kemer ve tunçdan dökme soba ve minkâl ve şam'adan ve avâni-i nehâsebe ve sa'ire ve bez ve ihrâm ve potin kundura ve hafâyiye'nin ve kanepe ve sandalye ve sarâciyenin her nev'i ve husûsuyla İsspanyol ma'mûlâtından eğer ve planlara muşâbe pek güzel at eğer ve planları ve koşum ve takımları mükemmel sûretde 'amil sırâc kuyumcu bâkircı timûrcı kılınç tüfenkçi kunduracı ihrâmcı halâc kürekçi terzi kunduracı marangoz hurdagâr oymacı ve bunlara mümâsil edevât binye ve zira'iyeye müte'allık levâzımı i'mâle muktedir isnâd ve san'atkâr mevcûddur.

Erzurum şehrinin emâkin-i emriyesiyle mevâki'i meşhûresine ve ebniye-i sa'iresine gelince muntazam bir hükümet konağıyla bir daire-i askeriye ve bir bâb muntazam i'dâdi-i askeri ve bir bâb mükemmel muhtelit i'dâdi-i mülkiye ve bir inas rüşdi ve ibtida'i ve iki

Sayfa: 162

Bâb-ı zekûr ibtida’i mektepleri ve yüz otuz medrese ve kütübhâne ve kırk iki ‘adi sıbyân mektebi ve altmış beş cevâmî’i ve mesâcid on beş tekye ve türbe ve bir bâb cisim hastahâne-i askeri üç kebîr ve muntazam askeri kışla ve bir cisim habishâne ve onbir karagolhâne ve üç cebhâne ve bir askeri depo ve nîm kargîr olarak yirmi iki koğuşu hâvi bir kebîr anbâr ve bir kal’e ve şehrin her tarafından görünür bir sancak kulesi (ki üstüne büyük memleket sa’ati vaz’ olunmuştur) ve anâr atîkeden masnu’ ve münkaş Çifte Minareli ve müte’addid hücre ve bir kubbeli mescîdi şâmil bir daire ve hükümet konağı ittisâlinde mücedded bir matba’a dairesi ve bir metropolid ve iki murahhasa hâne beş ‘aded kilisa ve manastır on yedi hamam ba’zısı Taşkemer ve ekserisinin üzeri ahşabdan ma’mûl iki bin yedi yüz otuz beş dükkân ve mÂğaza ve kahve ve elli beş oda altı kıraathâne ve gazino on bir meyhâne beş fabrika dört debbaghâne dokuz kireçhâne ve on altı sabunhâne on iki mumhâne onbir çömlekhâne beş mevinâbhâne on üç boyahâne otuz değirmen elli üç firun otuz beş hân yüz yirmi beş çeşme ve altı bağçe ve bir millet bağçesi ahâlinin nezehatkâhına mahsûs şehirden haric tahtâni ve fevkâni bir salon ve üç odalı (nezihe’ül-hazaren) namında

Sayfa: 163

Mükemmel bir kasr ve pişgâhından Erzuruma göre enva’ şükûna ve izhâr ile ‘azin “ravza’ül-hazaren” ismiyle mevsûm bir bağçe ve bir havuz-ı kebir ve sekiz yüz ‘adi anbar ve samanlık bin üç yüz on altı tarla onbir kârgir kepri altı yüz elli üç arsa ile dâhil şehirde dokuz mahallede kabristan vardır.

Balıca mahsûlât-ı arazisi hunta şahir mâri baş zekrin çevdar darı nohud mercimek bakla fasulye köşne domatess kavun karpuz soğan şalgam hıyar kabak havuç biber lahana yerelması vesa’ir sebze ve andan ibâretidir.

Hayvanâta kifâyet idecek mertevde kiyah ve yonca olub ba’zı bağçelerde hüdây-ı nâbet fişne ve elma ve dut Ağaçları olduğu gibi kavak ve söğüt ve sa’ir gayr-i müsemmer Ağaçlar çokçadır.

(Erzurum’un derûn ve birûnunda merakad mukaddeseleri elyevm mevcûd ve müştehir ve ziyaretgâh sağır ve kebîr olan zevât-ı kirâm ber vech-i atîdir)

Haric-i şehirde Şigeler dağı birâmında kübbâr-ı sahâbe-i

Sayfa: 164

Nebeviden (Abdurrahman) Gazi radiyallahu anh elbâri hazretleri defîn hâk ‘iturnâk rahmetdir.

Ana bir ehl-i Allah’dan Ebu İshak Kazruni derûn şehirde cami’i kebîr civarında ve kırklar makâmı kal’enin ‘atîk kapusunda ve ab-ı günüş kundakçı cami’i ittisâlinde ve Karakollukçu Ali Pişe cami’inde ve Taştimûr ve Habîb Baba At meydânında ve Sadreddin Fenevi Derviş Ağa zokağından ve mazna-i kirâmdan Ebulba’is Tophâne Hanı bağçesinde ve Emir Şeyh Tebriz kapusu mescidi derûnunda vaki’i türbe-i mahsûsalarında medfûndurlar. (Kuddesullahi Esrarhemü’l-‘aliyye)

Sayfa: 165

Erzurum (İlca nâhiyesi) kazası
Müdîr vekîli Yusuf Efendi Vergi kâtibi Osman Efendi nâhiye kâtibi Ahmed Tevfik Efendi
Nâhiye meclisi azası
Kurban Ağa Dede Bey Apar Ağa Alik Ağa
(Aşkale nâhiyesi)
Müdîr Mehmed Murad Efendi Vergi kâtibi İbrahim Efendi nâhiye kâtibi Şükrü Efendi
Nâhiye meclisi azaları
Battal Efendi Mahmud Sırrı Efendi Hacı Osman Ağa
(Setavuk nâhiyesi)
Müdîr vekîli Mehmed Bey Vergi kâtibi Hamdi Efendi nâhiye kâtibi Fehmi Efendi
Nâhiye meclisi azaları
Halil Bey Hüsnü Bey Ağob Ağa Bedrus Ağa

Sayfa: 166

(Erzurum kazasına dair ma'lûmât)
Erzurum kazasını teşkîl iden nevâhi-i mezkûre yüz altmış beş karyeden ibâret olarak şimâl-i şarkiden Tortum ve şimâlden İspir ve şimâl garbiden Bayburd ve garbden Tercan ve garb cenûbiden Keyfi kazaları hudûduyla mahdûddur. İşbu nâhiye dokuz bin dört yüz doksan yedi hâne ve otuz dört bin beş yüz yirmi dört zekûr ve otuz iki bin üç yüz yetmiş bir inas ki cem'en altmış altı bin sekiz yüz doksan beş nüfusu şâmildir. Bu nâhiyelerde doksan üç cevami'i ve mesâcid ve sekiz tekve ve türbe bir mekteb kırk üç medrese ve kırk bir kilisa ve manastır ve elli beş dükkân ve mÂğaza iki fabrika kırk iki hân yüz yirmi altı anbar altı bin kadar samanlık sekiz fırûn iki yüz otuz dört değirmen yirmi dört bezbir hâne yüz otuz bir çeşme ve beş kebîr kargir köprü iki yüz seksen mer'a sekiz bin dokuz yüz kırk dokuz arsa sekiz yüz yirmi sekiz bağçe on dokuz 'aded orman ve çalılık ve iki yüz on bir de kabristan vardır. Nevâhinin ma'mûlât ve mensûcâtı kilim şâl bez kıl çuval gibi 'adi şeylerden 'ibaretdir.

Sayfa: 167

Mahsûlât-ı araziye buğday arpa sarıbaş zekrin asman çavdar üzüm darı nohud mercimek bakla köşne fasulye çemen mısır soğan kartol kavun karpuz hıyar şalgam lahana vesa'ir sebzevatdır. Hayvânât için her nev'i kiyah ve yonca ve kortka kesretle olur eşcâr müsemmeresi yok isede gayr-i müsemmer Ağaçları pek çoktur.
Nevâhi-i mezkûre dâhilinde merakıd mukaddeseleri mevcut bulunub ziyaretgâh anam olan mazna-i kiramdan Hüseyin Dede Ilıca karyesinde ve Taytık Baba ile Yunus Emre Tozcu karyesinde ve Ahmed Binmaz Baba Künbet karyesinde ve Çoban Dede Köse Mehmed karyesi civarında ve Emidem baba Emiden karyesinde vaki'i medfun mahsûsalarında defin hâk rahmetdirler.
(Orman) Aşkale nâhiyesinde Şugin deresi ve Altuntaş yaylası nam-ı mahallerde ve sûret-i müteferrikada cem'en yirmi beş bin dönüm kadar pelid Ağaçlarla bir mikdar kebîr ve sanîr çam eşcârını hâvi koru ve orman bulunub bunlardan husûle gelen mahrûkât derun kazada sarf ve Erzuruma dahi kesretlice nakil ve firûhat olunur.

Sayfa: 168

(Enhâr) Ilıca nâhiyesinde Serçeme deresi nam-ı mahalden cereyân iden enhâr sagîre-i müte'addide Aşkale nahiyesi dâhilinde ka'in kağdaric nam-ı mahalde birleşerek nehir kırâtı teşkîl ider bunun asıl menba'ı vilâyete dair olan ma'lumât sırasında zikri sebkât iden (Kalıkla) cibâli) silselesinde ve Setavet nâhiyesinin şimâl şarkisinde vaki' (Tumlu) yaylasıdır ki ma' mezkûr adeta sa'i bir havuz gibi mahalden zahir ve tâbi'i olub gayet safi ve beraak ve bir dakika kadar derûnunda el dayanmaz derecede soğuktur. Bu su diğer sulara karışarak ve kesb cesâmet iderek Erzincan ancağı vasatında mürûr ile Çat nam-ı mahalde nehir murada müntehi ve Basra körfezine mansıb olur.
(Me'adin ve Kablıca) Setavak nâhiyesine merbût Kanir ve Embedem karyeleri deresiyle Eylanlı ve Tufanç yaylasında a'la bir nev'i kırmızı taş çıkub ebniyeye isti'mâl olunduğu gibi mevsîk ve çeşmelere tekne i'mal olunur ve Müdrike karyesiyle Topdağı nam-ı mahalde bir nev'i Beyaz ve siyah taş ikub bunlar dahi ebniye-i cismiye ve döşemeye sarf ve isti'mal kılınır.

Sayfa: 169

Aşkale civarında kesretlice alçıtaşı ve mezra'a karyesinde de kömür madenleri vardır.
İşbu nevâhinin balıklı ve soğuk çermik ve karûr karyelerinde bulunan kablıcaların suları tatlı ve soğuk ve merkez nâhiye olan Ilıca daki üç kablıca ile civarında bulunan gelin geldi ve ağdağ ve arzoti ve müdrike karyeleri kablıcalarının suları sıcak olub bunlar kükürlü olmasıyla sızı ve kaşınma gibi illetlere nafi'a ve faidelidir.

Sayfa: 170

Erzurum (170) Sancağı

(TERCAN KAZASI)	
Ka'im-i makâm İbrahim Lütfi Bey Na'ib Hurşid Efendi Mal müdürü Ömer Lütfü Efendi Tahrîrât kâtibi Mehmed Dursun Efendi	
Meclis-i idâre-i kaza	
Reis ka'im-i makâm Bey (azay-ı tabi'îye) (azay-ı muntehabe)	
Na'ib Efendi Mal müdürü Efendi Tahrîrât kâtibi Efendi	Mehmed Bey Zarif Bey Markus Ağa Mardirus Ağa
Bedâyet mahkemesi	
Reis na'ib Efendi Aza Hüseyin Efendi Andun Ağa başkâtib Mehmed Kemal Efendi Müstantık mu'avini Mehmed Efendi Kâtib-i sâni Ahmed Efendi	
Mahkeme-i şer'îye kâtibi Süleyman Efendi Mukâvelât muharreri Mehmed Durak Efendi	

Erzurum (171) Sancağı

Mal kalemi	Zira'at bank sandığı
Mal müdürü Ömer Lütfü Efendi Mu'avini Mustafa Efendi Refik Efendi Sandık emini Receb Efendi	Reis Mehmed Bey Muhâsebe kâtibi Mehmed Şükrü Efendi Aza İsa Bey Ahmed Ağa
Memûrin-i kaza	
Nüfus memûru Tayyar Efendi Katibi Hüseyin Efendi Tapu kâtibi Derviş Efendi	
(Fahri Nevâhi Müdîrân)	
Karakulak nâhiyesi müdürü Hacı Bey Arvanos “ “ Mekdad Bey Manas “ “ Ahmed Bey Pekriç “ “ Ahmed Ağa Kürt Kaçağı “ “ Beşir Ağa Yavi “ “ Süleyman Bey Kemsur “ “ Hüseyin Ağa Karaca Viran “ “ Süleyman Ağa Göktaş “ “ Emrullah Ağa Götür “ “ müdür vekili Abdülkerim Bey Ağviran ulya “ “ müdür Ömer Ağa	

Sayfa: 172

Erzurum (172) Sancağı

Kazaya dair ma'lûmât
Erzurum'un cihet garbiyesinde vaki'i olup yüz seksen altı karasıyla beraber dört bin yedi yüz elli hânede onbeş bin seksen beş zekûr ve on bir bin dört yüz yetmiş bir inas ki cem'en yirmi yedi bin elli altı nüfusu hâvi ve on bir nâhiyeden mürekkeb ve merkez hükümeti bulunan (Meme Hatun) kasabası Erzuruma on altı sa'at mesafededir. İşbu kazada kırk beş cevami'i ve mesâcid on altı medrese ve sıbyân mektebi bir hükümet konağı ve asker kışlası otuz beş kilisa ve manastır bir telgrafhâne bir hamâm on üç hân ve kahve seksen beş dükkan ve mağaza üç firûn yüz kırk değirmen yüz kırk yaylak elli bir çeşme bir kargır köprü mevcûddur. Mahsûlât araziyesi buğday arpa sarıbaş zekrik çavdar darı mercimek köşne kavun karpuz hıyar soğandan ibaretdir. Hayvânât için her nev'i kiyah ve yonca vesa'ire mebzûldur. Kazay-ı mezkûrda oldukça güzel hali ve kilim ve seccâde ve heybe ve çorab ve tozluk nesic ve i'mâl olunub derûn kazada ve Erzurum'da sarf ve fîrûhat olunur.

Sayfa: 173

Erzurum (173) Sancağı

Tercan'da cisim orman olmayub etrafında bulunan ba'zı cibâlde ufak tüfek pelid mişeliği ve ardıç fidanları bulunursada yalnız ahali-i mahalliye'nin ihtitâbına münhasırdır ihyânen Erzurumada götürüb fûrûhat iderler. Merkez kazaya altı sa'at mesafede vaki'i (Polik) nam-ı karye civarında su ile mahlût bir gaz ma'deni mevcûddur. Boğaz ve sızı 'illetine fa'idesi olduğu mücerrebdır.	
(Hınıs kazası)	
Ka'im-i makâm İsmail Bey Na'ib Hasan Fehimi Efendi Mal müdürü Hafız Osman Efendi / 5 mecîdi Tahrîrât kâtibi Mehmed Efendi	
Meclis idâre-i kaza	
Reis ka'im-i makâm Bey (azay-ı tabi'îye) / (azay-ı müntehave)	
Na'ib Efendi / Ahmed Ağa Mahmud Ağa Mal müdürü Efendi / Ohanes Ağa Tahrîrât kâtibi Efendi / Kigorak Ağa	

Sayfa: 174

Erzurum (174) Sancağı

Bedâyet mahkemesi	
Reis na'ib Efendi Aza Sa'id Bey Ağob Ağa Başkâtib Ramiz Efendi Müstantik mu'avini İshak Efendi Kâtib-i sânî Muhiddin Efendi	Mukâvelât muharreri Efendi Mahkeme-i şer'îye kâtibi Hafız Efendi
Mal kalemi	Zira'at bank sandığı
Mal müdürü Hafız Osman Efendi / 5 mecîdi Mu'avini Fazıl Efendi Refiki Ahmed Refik Efendi Sandık emini Mehmed Efendi Anbâr memûru Behlül Efendi	Reis Ahmed Fehim Efendi Muhâsebe kâtibi Mehmed Bey Aza Ali Ağa Parsih Ağa Ohanes Ağa
Memûrin sa'ire	Mekteb-i rüşdi
Nüfus memûru Abdülhekim Efendi / 5 mecîdi Kâtibi Süleyman Sırrı Efendi Tapu kâtibi Şemseddin Efendi	Muallim Mehmed Efendi Boab Hüseyin Efendi 'aded Şakirdân 50

Sayfa: 176

(Kazaya dair ma'lûmât)

Erzurum'un garb 152 emalik 152 nde ka'in iki yüz otuz kurrasıyla beraber dört bin altı yüz elli hânede on yedi bin yüz yedi zekûr ve on iki bin beş yüz elli yedi inas olarak cem'en yirmi dokuz bin altı yüz altmış iki nüfusu cami'i ve on iki nâhiyeden mürekkeb ve merkez hükümeti olan nüfus Hınıs kasabası Erzuruma on sekiz sa'at mesafededir. İşbu lazada on üç cami'i ve mescid üç tekve yirmi kilisa ve manastır bir mekteb-i rüşdi yirmi beş sıbyân mektebi ve yirmi yedi medrese bir hükümet konağı bir 'asker kışlası bir 'atık sûr bir telgrafhâne ve yüz yirmi beş dükkân ve mAgaza iki fırûn üç meyhâne üç hâne otuz bir bezirhâner bir boyahâne yüz on beş değirmen ve dinin yüz yetmiş üç çeşme üç köprü bin on beş arsa ve yüz yirmi iki yaylak iki yüz yirmi kabristan mevcûddur.

Hanta şa'ir çavdar darı zekrin nohud mercimek kavun karpuz gibi mahsûlât-ı araziyesi cemali olup ahali-i mahalliyeye kifâyet ittikten başka Erzuruma sevk ve fûrûhât iderler.

Hayvânât için her nev'i kiyah kesretlice olur.

Sayfa: 176

Kaza-i mezkûrun ma'mûlât ve mensûcât ta'ife-i nisvânının öteden berü kendü hânelerinde yaptıkları seccade kilim ve bir nev'i şal ve a'ala tüfenk eldiven ve çorab ve tozluk vesa'ireden 'ibâret olup bunlar dâhil kazacada sarf ve Erzurum ve mahal sa'ireyede nakil ve fûrûhât olunur.

Havâyic zarûriyelerini dâfi' timurcu ta'libend bakırcı kalaycı 152emal dülger gibi san'atkâr dahi mevcûddur.

Bu kazada cisîm orman olmayub etrafında ki cebel ve vadilerde ba'zı ufak tefek mişelik yalnız mahrûkât-ı mahalliyeye kâfi derecededir.

Enhâr

Hınıs kasabasının üst tarafında ka'in Bingöl ta'bir olunur bir cebel olup 152emali (Aras) nehrinin menba'adır şu su cebel-i mezkûrun canib garbisinde vaki'i tepeden neb'an idüb dolaşarak kaza-i mezkûre tabi'i Şavşar nâhiyesine gidinceye kadar mezkûr cebelin diğer mahallerinden tabi'i olan sulara karışmasıyla bir nehr-i kebîr şeklini peydâ ider ve Tekman nâhiyesiyle Pasinler kazasından 152emalik-i İraniye'ye doğru cari ve İran'ın bir çok mahallerine nafi'a olur.

Sayfa: 177

Erzurum (177) Sancağı

Mezkûr Bingöl Cebeli otlu ve sulu bir cisim mer'â ve yaylak olduğu gibi etrafından ab-ı hayat asa daha pek çok sular cereyân ve bunlar yekdiğere karışub tezâyüd ve fizân idüb sağîr ve kebîr nehirler teşkil ile Hınıs ovasında birleşüb Muşa tabî'i Bulanık kazasında nehr-i Murada mansıb olurlar.

Ve yine kaza-i mezkûrda vaki'i Akdağ nam-ı cebelin zeyrinde (Ağırgöl) namıyla müdevver gayet 'Amik bir gölden neb'an ve cereyân iden on beş değirmen döndürecek kadar suya sâlefü'z-zikr Bingöl dağının diğér bir kısmından gelen sulara karışub ve Karaçoban karyesinden mürûr ile Şirvan Şeyh karyesi pişgâhında (Heft renk) ismiyle bir nehr-i 'azim olub buda Hamza Şeyh karyesi önünde nehr-i Murada dökülür.

Hınıs ovası karasında Hart karyesi civarında garik deryay-ı rahmet olan bir zât sûtûde sıfatın türbe-i mübârekesi yanında ki menba'adan bahr-i sene haziranda zuhûr iden ve acaib sunî' barîden ma'dûd olan bir ab zelâl karhakza kırk gün kadar ziyâdeleşerek ve adetâ bir nehir halini kesb iderek cereyân ider. Ve kırk günde terakki ve tedenni itmeyüb bir halde akar ve andan sonra yevmen fi yevmen tenâkus iderek yüz yirmi gün tekmilde külliyyen ga'ib olur.

Sayfa: 178

Erzurum (178) Sancağı

Ab-ı mezkûr zaman cereyânında türbe-i mezkûre havalisinde ki on karyenin bi'l-cümle mevrû'atını sıkı varda idüb ahalisi külli intifâ'ı eylerler.

Kaza-i mezbûr dâhilinde Tekman nâhiyesinin Katranlı karyesi pişgâhında ve Hamur Peyd cebeli vasatında temmuz ve ağustos aylarında "tefte" ta'bir olunan menba'alarda bir nev'i neft ma'deni zâhir olub ahali-i müncâvere bezir ve gaz yerine isti'mâl iderler. Hınıs kazasının Şavşar nâhiyesinde vaki'i (Gök Oğlan) ve (Meman) karyelerinde birer sıcak kablıca ve Bingöl cebeli eteğinde ki Mamaş karyesiyle Hınıs kasabasının değirmen boyu ta'bir olunan derede suyu soğuk ve acı birer kablıca olub reyh ve sızı gibi 'illetlere nafi'dir.

(Keyfi kazası)

Ka'im-i makâm Ali Haydar Efendi Rabia

Na'ib Mehmed Sabri Efendi

Mal müdürü Ahmed Sabit Efendi

Tahrîrât kâtibi İsmail Hakkı Efendi

Sayfa: 179

Erzurum (179) Sancağı

Meclis-i idâre-i kaza	
Reis ka'im-i makam Efendi (azay-ı tabi'îye) / (azay-ı müntehabe)	
Na'ib Efendi / Süleyman Bey Göcek Ağa Mal müdürü Efendi / Ohanes Ağa Tahrîrât kâtibi Efendi / Madik Ağa	
Bedâyet mahkemessi	
Reis nâ'ib Efendi mukâvelât muharreri Abdurrahman Efendi Aza mahkeme-i şer'îye kâtibi Haydar Efendi Feyzullah Bey Maredrus Efendi Başkâtib Receb Tevfik Efendi Müstantık mu'avini Mustafa Vasıf Efendi Kâtib-i sâni Eyüb Sabri Bey	
Mal kalemi	Zira'at bank sandığı
Mal müdürü Ahmed Sabit Efendi Mu'avini Mehmed Galib Efendi Refiki Evakim Efendi Sandık emini Hamzaseb Efendi	Reis İbrahim Efendi Muhâsebe kâtibi Mahmud Nedim Efendi Refiki Efendi Aza Hacı Mehmed Ağa Agob Efendi

Sayfa: 180

Erzurum (180) Sancağı

Memûrin sa'ire	Mekteb-i rüşdi
Nüfus memûru Mustafa Fehmi Efendi Kâtib Hüseyin Hüsnü Efendi Tapu kâtibi Hasan Tahsin Efendi Orman muhafızı Abdullah Ağa Ahmed Ağa	Muallim-i sâni Mehmed Nureddin Efendi Boab Mehmed Efendi Aded-i şakirdân 38 İbtida'îye muallimi Mehmed Harem Efendi Aded-i şakirdân 35
Beledi dairesi	
Reis Ohanes Efendi Aza Mustafa Ağa Şa'ban Ağa Akub Ağa Tarus Ağa Müfettiş Mehmed Çavuş	
(Fahri Nevâhi Müdîrani)	
Parmaksız nâhiyesi müdürü Süleyman Ağa Şelikan " " İsmail Bey Kurutozu " " Ahmed Efendi Anderes " " Hüseyin Ağa Hosnek " " Dede Bey Zirmek " " Serkes Ağa Timuran " " Ohanes Ağa	

Sayfa: 181

Erzurum (181) Sancağı

Eznâfir nâhiyesi müdürü Osman Ağa
Darabi “ “ Zeynelabidin Ağa
Hoşkar “ “ Hüsnü Bey
Çanakçı “ “ Küçük Bey
Zilhaydar “ “ Hasan Efendi
Hulhul “ “ Resul Ağa
Bilce “ “ Yusuf Efendi
Hubus “ müdür vekîli Karabet Ağa

(Kazaya dair ma'lûmât)

Erzurum'un cenûb garbîsinde vaki'i iki yüz on yedi karasıyla beraber bedBeyin dokuz yüz hanede yirmi sekiz bin yedi yüz yetmiş altı zekûr ve on dokuz bin dokuz yüz elli üç inas ki cem'en kırk sekiz bin yedi yüz yirmi dokuz nüfusu cami'i ve on beş nâhiyeden mürekkebirdir. Merkez hükümeti bulunan nüfus Keyfi kasabası Erzuruma yirmi dört sa'at mesafededir.

İşbu kazada bir bâb hükümet konağı ve on sekiz cami'i ve mescid ve bir mekteb-i rüşdiye dokuz sıbyân mektebi ve iki medrese ve otuz dokuz kilisâ ve manastır ve ikiyüz dükkan ve mĀğaza ve beş meyhâne iki hân iki kirechâne ve bir paruthâne bir mumhâne

Sayfa: 182

Erzurum (182) Sancağı

Ve on bezirhâne ve bir boyahâne iki debbağhâne ve iki firûn ve iki yüz kırk sekiz değirmen ve kırk üç dinek ve dört yüz yirmi yedi arsa ve yüz doksan beş çeşme ve on köprü ve yedi yaylâk ve dokuz kabristân vardır.

Mahsûlât araziyesi buğday arpa zekrik çavdâr dârı nohud mercimek bakla kavun karpuz soğandan ibâretdir. Hayvânât için her nev'i kiyâhı olur.

Eşcâr müsemmereden çeviz kesretlice olup ba'zı yabâni elma ve armud vesa'ire Ağaçlarıda bulunur. Gayr-i müsemmer söğüd ve kavak ve emsâli eşcâr pek çoktur.

Çarış ve ketre ve müjgi ziyâde husûle gelür.

Ma'mûlât ve mensûcâtı nefis-i kasabada iplik alacası ve 'adi bezdir derûn kasabada sarf ve fûruhat olunur.

Ahalisine kifâyet idecek mertebede yemeni ve papuç kasaba ve civarı karyelerde i'mâl idilür havâyic zarûriyelerini vücûda getürecek kadar san'atkârı vardır.

(Orman)

Kaza'i mezkûrun Anderis deresi nâm-ı mahalinde on bin dönüm arazide mücerreden nehimden yetişmiş ve kökden nemâ bulmuş

Sayfa: 183

Erzurum (183) Sancağı

Bir ormanı bulunub bundan hâsıl olan hattab mahallince sarf ve Erzuruma nakil ile fûrûhat olunur.

Şeytan deresi ve çay ve karbîz ve küçük ve konik nâm-ı mahallerde seksen beş dönüm sathı mikdârı mişelik olup yalnız ahali-i mahalliye'nin ihtitâbına münhasırdır.

(Me'adin ve kablıca)

Keyfi kazasında bir nev'i timûr ma'deni olup eva'ilde bundan pek çok vakitlerinle i'mâl olunmuş isede 1255 tarihinden berü terk idilmiştir.

Gülgevrân nam-ı cebelde tebâşir ma'deni vardır.

Kaza'î mezkûrda "Hevlenk" nam-ı mahalde sıcak bir ılıca olarak yedi senede bir sene zuhûr ider emrâz metnu'a-i cildiyeye nef' ve fa'idesi mücerredir.

Hemezân ve Harud nam-ı mahallerde de iki 'aded sıcak kablıca vardır.

Sayfa: 184

Erzurum (184) Sancağı

(Pasinler kazası)

Ka'im-i makam Ragıb Bey / sâniye

Na'ib Osman Efendi

Mal müdürü Besil Efendi

Tahrirât kâtibi Bekir Fikri Efendi / hâmise

Meclis-i idâre-i kaza

Reis ka'im-i makâm Bey

(azay-ı tabi'îye) / (azay-ı muntehabe)

Na'ib Efendi / Hasan Bey Osman Bey

Mal müdürü Efendi / Kiforak Ağa

Tahrirât kâtibi Efendi / Bagus Efendi

Bedâyet mahkemesi

Reis na'ib Efendi

Aza

Hüseyin Avni Bey Agob Ağa

Başkâtib Hamdullah Efendi

Müstantık mu'avini Haşim Efendi

Kâtib-i sâni Rasim Bey

Mahkeme-i şer'îye kâtibi Mustafa Efendi

Mukâvelât muharreri Cemal Efendi

Sayfa: 185

Erzurum (185) Sancağı

Mal kalemi	Zira'at bank sandığı
Mal müdürü Besil Efendi Mu'avini Halil Efendi Refiki Süfyan Efendi Sandık emini Hüsnü Bey Anbar memûru Abdussamed Bey	Reis Ahmed İzzet Bey Muhâsebe kâtibi Yusuf Feni Efendi Refiki Efendi Aza İbrahim Efendi Ahmed Ağa
Memûrin-i sa'ire	Mekteb-i rüşdi
Nüfus memûru Hamdi Efendi Kâtibi Halid Bey Tapu kâtibi Fazıl Efendi Kâtibi Celal Efendi	Muallim-i evvel Hafız Reşid Efendi Muallim-i sâni Hafız Mehmed Efendi Boab Sofi Mehmed Efendi 'aded şakirdân 67
Kötek pasaport memûru Laçın Bahri Efendi Karakilise pasaport memûru Kamil Efendi Orman memûru Osman Nuri Efendi Tezkere muharreri Ahmed Şükrü Efendi Korucu Fevzi Ağa Fehim Ağa	
(Fahri nevâhi müdürânı)	
Güllü nâhiyesi müdürü Es'ad Bey Çökender " " Hacı Osman Ağa Harto " " Şahin Bey	

Sayfa: 186

Erzurum (186) Sancağı

Givanek nâhiyesi müdürü Hacı Şahin Bey Kandığı " " Said Efendi Badicevan " " Mehmed Ağa YAğan " " Abdi Bey Avnik " " İbrahim Ağa Çullu " " Bana Ağa Hüsreviran " " Osman Bey Velibaba " " Hasan Ağa Komasur " " Şahin Bey Oğullu " " Salih Ağa Karakilisa " " Şeyhu Bey Sanamir " " Ma'il Ağa Horasan " " Peşe Bey Arab " " Mehmed Ağa
(Kazaya dair ma'lûmât)
Erzurum'un cânib-i şarkisinde ve altı sa'at mesafede vâki'i iki yüz yirmi karay mülhakasıyla beraber yedi bin dört yüz altmış dört hanede yirmi beş bin sekiz zekûr ve on dokuz bin yedi yüz kırk bir inas ki cem'en kırk dört bin yedi yüz kırk dokuz nüfusu cami'i olup on yedi nâhiyeden mürekkebdır. Merkez hükümeti Hasankale kasabasıdır.

Sayfa: 187

Erzurum (187) Sancağı

İşbu kazada yüz kırk iki cami'i ve mescid ve otuz iki tekye ve türbe ve sekiz zâviye ve iki asker kışlası iki cebhâne bir mekteb-i rüşdiye kırk sekiz İslam ve Hristiyan mektebi kırk altı medrese yirmi iki kilisâ ve manastır bir telgrafhâne üç yüz doksan altı dükkan ve mAğaza altmış beş hân bir gazino on iki mebhâne iki kireçhâne bir baruthâne on üç firûn iki yüz altmış beş köprü kırk bir kabristân vardır.

Derun kazada halı kilim seccade keçe çorab tozluk eldiven ihrâm 'adi şal ve i'mâl olunub dâhil ve hâric kazada sarf ve fûrûhat olunur.

Timurcu bakırcı çilingir na'lband halac sırac taşçı dülger gibi san'atkârlar bulunur.

Mahsûlât-ı araziyesi hanta şa'ir çavdar sarıbaş darı zekrik nohud mercimek bakla fasulye soğan mısır keşne yerelması şalgam lahana ve daha sa'ir sebzevat ile kavun karpuz hıyardır.

Hayvanat için kiyah boyunca kornaka kesretlice bulunur.

(Orman)

Kaza-i mezkûre tabi'i malkûm ve aha ve aygır bağır ve hamdik

Sayfa: 188

Erzurum (188) Sancağı

Gözü ve Kürdgan ve Maslahat ve Karabik ve Tımâr ve Yavelkasım ve Harto ve Kendigot ve Çarmık Su ve Asi Su ve Ağü Yerân ve Gice Sûr karyeleri civarında ve bunlara yakın mahallerde muttasıl ve müteferrik olarak sathen yüz bin dönüm kadar sağır ve kebîr mişe ve çam ve kavak fidanlığı havi ormanlar bulunub bunlardan çıkarılan kereste ve mahrukât dahil kazada sarf olundukda başka Erzurum Eleşkird Ercis ve Vana kadar nakil ve sarf olunur.

(Enhâr)

Kazay-ı mezkûrun cihet şimalisinde vaki' Kargapazarı nâm-ı cebelden neb'an idüb Yavalkasım Katvan ve Ogümü ve Badıcevan karyeleriyle civar tepelerden ve evdiyeden gelen diğer ufak tefek sular birleşerek adeta bir nehir halini kesb idüb Pasin ovası vasatından mürûr ile yirmi otuz değirmen döndürdükden ve kaza mezru'atını suladıktan sonra Çoban köprüsünde "Aras" nehriyle birleşerek Kağızman cihetinden revân tarafına revân olur.

(Me'adin ve Kablıca)

Bu kazada Külli karyesi civarında kireçtaş ve Turtan karyesinde alçıtaş ıkub derun kazada sarf olundukdan

Sayfa: 189

Erzurum (189) Sancağı

Başka Erzurumada götürüb sarf ve fûrûhat idilür.
Aha ve Serca Boğaz ve Huvik karyeleri civarında saltaşı çıkub ebniye-i cismiyye ve döşemeye isti'mâl olunur.
Kazay-ı mezkûrda kızıl çarmık ve Isbuga ve Sırça Boğazı ve Ali Baba ve Hasankalesinde kebîr ve sagîr üç 'aded kibriti sıcak kablıca ve renkleri sarîce iki 'aded dahi soğuk çarmık olub bunlar sızı ve sıtma ve harârete gayet nafi'a ve emrâz-ı haldiyeyi dafi' oldukları tecrübe olunmuştur.
Hasankalesinde kablıcalardan kabîr kablıcayı Dulkadiriye Beylerinden Şah Beyin binakerdesi olduğu tarih kalku ba'zı eski kitablar hâşiyelerinde görüldüğü sekây taraflarından Beyân olunmuş ve bani-i muma ileyh mezkûr kablıcaya da zeyirde ki tarihi dahi söylemiştir.
Bu keremab sefâ cûn buldu itmâm
Aram gibi periler eyler aram
Didi sahib binâ tarihin anın
Peri deyüler makamı oldu hamâm
793 sene

Sayfa: 190

Erzurum (190) Sancağı

(İspir Kazası)	
Ka'im-i makâm Cemil Bey	
Na'ib Mehmed Rauf Efendi	
Müfti Davud Efendi	müderres
Mal müdürü İsmail Efendi	
Tahrîrât kâtibi Kahraman Adil Efendi	
Meclis-i idâre-i kaza	
Reis ka'im-i makâm Bey	
(azay-ı tabi'iyeye) / (azay-ı muntahabe)	
Na'ib Efendi Müfti Efendi / Sadullah Efendi İsmail Efendi	
Mal müdürü Efendi / Karabet Bey	
Tahrîrât kâtibi Efendi / Angar Ağa	
Bedâyet mahkemesi	
Reis Na'ib Efendi	mukâvelât muharreri Mustafa Efendi
Aza	mahkeme-i şer'iyeye kâtibi Ali Necati Efendi
Firuz Bey Hempar Resum Ağa	
Başkâtib Mehmed Rıza Efendi	
Müstantık mu'avini Mehmed Eşref Efendi	
Kâtib-i sâni Mehmed Dursun Efendi	

Sayfa: 191

Erzurum (191) Sancağı

Mâl kalemi	Zira'at Bank sandığı
Müdîr İsmail Efendi Mu'avin Cebrail Efendi Refik Efendi Sandık emini Yusuf Efendi	Reis Mustafa Efendi Muhâsebe kâtibi Hâfız Kamil Efendi Aza Hayrullah Efendi Arif Efendi Hasan Efendi
Memûrin-i sa'ire	
Nüfus memûru Yusuf Cemil Bey / evkâf müdîr vekili Sadullah Efendi Kâtibi Mevlüd Avni Efendi / Tapu kâtibi Nurullah Efendi Orman muhâfızı Hafız Ağa / Şükrü Efendi	
Beledi dairesi	
Reis Kerem Mehmed Ağa Aza Hayrullah Efendi Muharrem Ağa Hamdi Ağa Hempa Resûm Ağa Kâtib Kahraman Adil Efendi	
(Fahri Nevâhi Müdirani)	
Salahor nâhiyesi müdîri Bahri Bey Hınud “ “ Ahmed Bey Hoşin “ “ Ma'il Bey Konilad “ “ Mehmed Efendi	

Sayfa: 192

Erzurum (192) Sancağı

Nahzir nâhiyesi müdîri Hafız Mustafa Efendi Neşhud “ “ Şa'ban Ağa Bakkas “ “ Tayyar Bey Vartenek “ “ Şükrü Bey Angucek “ “ Mekdad Efendi Koçakder “ “ Adil Bey Mezherek “ “ Mehmed Bey Koşumşad “ “ İsmail Ağa
Kazaya dair ma'lûmât
İşbu İspir kazası yüz kırk iki kurray-ı mülhakasıyla beraber beşbin iki yüz seksen bir hânede on yedi bin altı yüz elli altı zekûr ve on yedi bin yüz beş inas ki cem'en otuz dört bin yedi yüz altmış bir nüfusu cami'i ve on iki nâhiyeden mürekkebdır. Merkez hükümeti Erzuruma on sekiz sa'at ba'id mesafede ka'in İspir (kasaba) sıdır. Bu kazada yüz dört cami'i ve mescid kırk medrese üç tekve ve zâviye beş türbe yüz on dokuz sıbyân mektebi on dokuz kilisa ve manastır elli dükkân ve mAgaza beş hân ve yüz yetmiş sekiz değirmen dört fırûn ve bir baruthâne iki yüz seksen dokuz çeşme on iki bin sekiz yüz anbar ve samanlık altı bin kadar bağçe ve iki yüz elli arsa ve mezra'a mevcûddur.

Sayfa: 193

Erzurum (193) Sancağı

Mahsûlât araziyesi buğday arpa sarıbaş çavdar darı fasulye mısır mercimek üzüm köşne zekrik bakla patates fık soğan sarımsak domates bamya kavun karpuz hıyar lahana çeriş ve sebzevat sa'iredir.
Fevâkehden elma armud ayva şeftali kayısı kızılıcık muşmula vişne kiraz ceviz üzüm tut erik zerdali kesretlice olur.
Kilim ve seccade ve heybe ve çorab ve tozluk gibi ma'mûlât ve mensûcâtı vardır.

Bayburd Kazası

Ka'im-i makâm vekili Cemil Bey
Na'ib Ahmed Galib Efendi
Müfti Ali Rıza Efendi
Malmüdîri Mahmud Şükrü Efendi
Tahrîrât kâtibi Mehmed Vamık Efendi

Sayfa: 194

Erzurum (194) Sancağı

Meclis idâre-i kaza

Reis ka'im-i makâm Bey
(azay-ı tabi'îye) / (azay-ı müntehabe)

Na'ib Efendi Müfti Efendi / Ali Efendi Muharrem Bey
Mâl müdiri Efendi / Batman Ağa
Tahrîrât kâtibi Efendi / Ohanes Ağa

Bedâyet mahkemesi

Reis na'ib Efendi mukâvelât muharreri Mahmud Efendi
Aza mahkeme-i şer'îye kâtibi Mehmed Efendi
Necib Bey Nişan Efendi
Başkâtib İsmail Hilmi Efendi
Müstantık mu'avini Kamil Efendi
Kâtib-i sâni Hamdi Efendi

Mal kalemi

Müdür Mahmud Şükrü Efendi
Mu'avin Osman Efendi
Refîki Mustafa Efendi
Sandık emini Şükrü Efendi

Zira'at bank sandığı

Reis İlyas Efendi
Muhâsebe kâtibi Fevzi Efendi
Refik Abdülhadi Efendi
Aza Abdurrahman Efendi
Hacı Ali Bey İpek Ağa

Sayfa: 195

Erzurum (195) Sancağı

Memûrin-i sa'ire
Nüfus memûru Mehmed Durak Efendi Kâtibi Ahmed Hamdi Efendi Tapu kâtibi Tevfik Efendi Orman memûru Ahmed Nuri Efendi Korucu Kamil Efendi Korucu Ragıb Efendi
Rüşdiye ve ibtida'îye mektepleri
Mekteb-i rüşdiye muallim-i evveli Osman Zeki Efendi “ “ muallim-i sani Abdullah Ramiz Efendi “ “ hatt-ı muallimi Ahmed Revâyı Efendi Boab Ahmed Efendi 'aded-i Şakirdân 68 Mekteb-i ibtida'îye muallimi Hafız Şükrü Efendi Boab Mehmed Efendi 'aded-i şakirdân 40
Beledi dairesi
Reis İsmail Hakkı Efendi Memleket tabîbi Mehmed Efendi / sâlise Aza Ali Efendi Hacı Osman Efendi Kâtib ve sandık emini Şükrü Efendi

Sayfa: 196

Erzurum (196) Sancağı

(Fahri nevâhi müdürânî)
Pülür nâhiyesi müdürü Salih Bey Masad “ “ hâfız Mustafa Bey Orak “ “ Salih Ağa Berte “ “ Mehmed Ağa Halara “ “ Hasan Ağa Lori “ “ Salih Bey Pülürük “ “ Görek Ağa Setûr “ “ Abdullah Efendi Balahur “ “ Tiyo “ “ Hacı Süleyman Ağa Harik “ “ Osman Ağa Kokores “ “ İsmail Ağa Ağnasus “ “ Yemen Ağa Berkeçi “ “ Hacı Mehmed Ağa
(Kazaya dair ma'lumât)
İşbu Bayburd kazası Erzurum'un canib-i garb şimâlisinde vâki' olub makarr hükümeti merkez vilayete yirmi üç sa'at mesâfede ve Trabzon tarîk-i kebîri üzerinde ka'in Bayburd kasabasıdır.

Sayfa: 197

Erzurum (197) Sancağı

Bu kaza yüz altmış dört karyesiyle beraber dokuz bin yüz otuz bir hânede yirmi dokuz bin üç yüz doksan zekûr ve yirmi beş bin dört yüz inas ki cem'en elli dört bin sekiz yüz seksen bir nüfusu cami'idir.

Derûn kazada yüz yirmi dört cami'i ve mescid ve seksen beş kütübhâne ve medrese ve yüz yedi sıbyân mektebi ve bir 'asker kışlası ve bir rüşdiye ve bir ibtida'îye mektepleri on sekiz zâviye ve tekve altmış bir kilisâ ve manâstır bir meyhâne bir telgrafhâne üç hamâm bir eczâhâne altı yüz yirmi üç dükkân ve mAğaza altmış dört kahve kırk üç hân bin altı yüz yirmiir oda ve üç bezirhâne bir debbaghâne yüz altmış yedi değirmen otuz üç fırûn üç yüz otuz dokuz çeşme birer sabunhâne mumhâne boyahâne üç bin altıyüz on dokuz anbâr ve samanlık bin beş yüz yirmi dört bağçe bin dokuz yüz yetmiş iki arsa yüz elli kebrî mevcûddur.

Bayburd kasabasında a'la döşemelik yan ve orta kilim ve seccade ve san'atlı güzel çorab ve tozluk nesic ve i'mâl olunduğu gibi kılınççı tüfenkçi bakırcı timurcu kuyumcu sarac hafâf esnafı vardır. Avani-i simyeden makarya ma'mulâtına şeybe sevâdlı sigara tabakası ve çubuk ve dolma kalem vesa'ire metnu'a i'mâl ve vilayet dâhiline ve Dersa'adet ve mahâl-i sa'ireye satılmak için irsâl idiliyor.

Sayfa: 198

Erzurum (198) Sancağı

İhtiyâcât-ı belediyeye kâfî sa'ir san'atkârda bulunur.

Mahsûlât-ı araziyesi hubûbâtıdan buğday arpa sarıbaş çavdar dâri zekrik fasulye mercimek ve fevâkehden elma armud erik kavun karpuz ve sebzevatdan şalgam soğan patates lahana pancar havuç çiriş lazot yerelması ve sa'iredir.

(Orman)

Bayburd kazasının cihât-ı muhtelifesinde ve ma' Bornaz Kop ve Masad ve Losenk ve Porke ve Vanik boğazı ma' Akkaya nam-ı mahaller civarında sık ve seyrek ve yüz bin dönüm mikdarı araziye muhît pelid ve kavak ve ba'zı çam Ağaçları olub bunlar Bayburd ve Erzuruma vesa'ir civar mahallere nakil ve sarf olunur.

(Enhâr)

Bayburd kazasının Erzurum hudûdu bulunan Kop dağı silsesinden neb'an iden Çoruk nehri Kop dağının ilerüsünde olan ba'zı ufak tefek ma' carileri toplayub Bayburd kasabası pişgâhından cereyân iderek ve aşağıda İspir Tortum ve Keskim ve Rusya memâliki dâhilinde Oltu Tavasker Ardanuç Emirheyve Livâne ve Acare suları ile birleşerek bir nehir cisim hey'eti kesb ittikden sonra Gönegöne nâm-ı mahalde Karadeniz muttasıb olur.

Sayfa: 199

Erzurum (199) Sancağı

İşbu nehir üzerinde tâ bahirden Keskim suyunun birleştiği mahalle kadar eşyây-ı ticâriye humûlesiyle kayıkların amed şed itmesi mümkün isede mecrâsının taş ve toprakla mâlî olması sebebiyle kayıkların seyr ü hareketine müsa'îd değildir. Nehr-i mezkûrun Bayburd cihetinde olan kısmı üzerinde dokuz 'aded yarım kargîr peri ve on beş 'aded mükemmel değirmen mevcûddur.
Bayburd kazasında merâkad-ı mukaddeseleri ziyaretgâh anâm olan zevât-ı 'azam
Nefs-i Bayburd'da kübbâr-ı sahâbe-i nebeviden Ali Elşehidâ ve Abdülvehhâb Gazi ve Seyid Yakub ve birâderi Seyid Halil ve Gökçe Şeyh Halil rıdvanullah te'ali 'aleyhim ecma'in hazerâtıyla kübbâr-ı ehl-i Allah'dan hâce Necmeddin ve Zahid Geylani ve Ahmed Zencani ve Şeyh Hayrani ve Visil Hamedani ve dipir ondan ziyâde i'za-i benâm ve meşâyih-i kirâm medfûn ve asar ruhâniyeleri revenmendir.

Sayfa: 200

Erzurum (200) Sancağı

(Keskim Kazası)	
Ka'im-i makâm Mehmed Halid Efendi Na'ib İbrahim Zihni Efendi Mal müdürü Şakir Efendi Tahrîrât kâtibi İsmail Hakkı Efendi	
Meclis-i idâre-i kaza	
Reis ka'im-i makâm Bey (azay-ı tabi'îye) / (azay-ı müntehabe)	
Na'ib Efendi / Şerif Bey Mal müdürü Efendi / Süleyman Şükrü Bey Tahrîrât kâtibi Efendi / Nazariyet Ağa Artin Ağa	
Mal kalemi	Zira'at Bank sandığı
Mal müdürü Şakir Efendi Mu'avini Fa'ik Efendi Sandık emini Bekir Efendi	Reis Hüseyin Efendi Muhâsebe kâtibi Ali Zekai Efendi Aza Ahmed Ağa İbrahim Ağa “ Tavik Efendi Kazar Ağa
Mahkeme-i şer'îye kâtibi hâfız Kadri Efendi	

Sayfa: 201

Erzurum (201) Sancağı

Memûrin-i sa'ire
Nüfus memûru Hafız Emin Efendi Kâtib Ahmed Hamdi Efendi Tapu kâtibi İsmail Efendi Milo pasaport mu'ayene memûru Muhiddin Efendi Ohur " mu'ayene memûru Rıfat Bey Hod " mu'ayene memûru Mehmed Bey
İbtida'i mektebi muallimi İhsan Efendi Boab İbrahim Ağa 'aded-i şakirdân 50
(fahri nevâhi müdirânı)
Arsis nâhiyesi müdürü Mustafa Ağa Petkerek " müdür vekili İsmail Efendi Zor " Süleyman Lütfü Efendi Milo " Mehmed Ali Ağa Okdem " müdür vekili Mehmed Ağa Orkenes " vekili Hasan Ağa Tekzevan " Ali Ağa Hengamın " İsmail Ağa Barhal " Ali Efendi

Sayfa: 202

Erzurum (202) Sancağı

Otav nâhiyesi müdürü Halil Ağa Oşnak " vekili Abdi Bey Hodicor " Bedrus Ağa
(Kazaya dair ma'lûmât)
Erzurum'un cihet-i şimâliyesinde vâki' altı bin üçyüz altmış üç hânede on sekiz bin dört yüz altmış altı zekûr ve on yedi bin dört yüz elli bir inas ki cem'en otuz beş bin dokuz yüz on yedi nüfusu şâmil ve yetmiş 'aded karabi müştemeldir. Merkez hükümeti olan arsîs kasabası merkez livâya yirmi dört sa'at mesafededir. İşbu kazada mükemmel bir kışla ve bir hastahâne-i askeri yetmiş altı cami'i ve medrese ve bir mekteb ibtida'îye elli bir sıbyân mektebi on altı kilisa ve manastır ve re's kazada müceddeden inşa kılınan mükemmel bir hükümet konağı ve beş firun ve beş kahvehâne otuz iki dükkan ve mAğaza yedi hân ile yedi 'aded kordon ve yüz on sekiz değirmen ve on dört küprü yüz altmış beş arsa ve seksen bir makbere vardır. Ma'mulât ve mensûcâtı manuse ve Acem şallarına şeybe şâl ve çorab ve tozluk ve ihrâm ve yerli bezi gibi şeylerden 'ibarettir.

Sayfa: 203

Erzurum (203) sancağı

Çakmakçı kundakçı timurcu bakırcı taşçı ve dülger gibi san'atkâr mevcûddur. Mahsûlât-ı araziyesi buğday sarıbaş çavdar arpa darı gelgel eylüm nohud mercimek bakla pirinç bamya badıncan mısır fasulye soğan kabak şalgam lahana vesa'iredir. Fevâkehden fişne kiraz elma armud üzüm tut ayva zerdali erik enva'i temas avuz incir nar zeytun kızılıcık şeftali ceviz muşmula kavun karpuz vücûda gelir vesa'ir yemiş Ağaçları dahi kesretlucedir. Hayvânâta kiyafet idecek mertebede yonca koranka kiyah olur.
(Orman)
Kaza-i mezkûrun müt'e'addid mahallerinde çam köknar arduç mişe karaAğaç dış budak ve toruk Ağaçlarını havi ormanı var isede bunların mevâki'i dağlık ve sinekistan olduğundan ve mahal-i sa'ireye nakline müsa'id tarîki olmadığından ahali-i mahalliyenin mahrûkâtına sarf olunur.
Enhâr
Bu kazada Barhâl Nekzevân ve Hodicur sularıyla sa'ir cibâlden neb'an ve cereyân iden meyâh birleşerek bir nehr-i kebîr

Sayfa: 204

Erzurum (204) Sancağı

Teşkil ile Batum ittisâlinde Gönye nam-ı mahalde Karadeniz'e mansıb olur.
(Me'adin)
Çorkenes ve Göçek ve Okdem ve Milo Karasi hudûdunda Kerc ve Alçı ve Nekzevân ve Loscu ve Arcivan karyelerinde çelik ma'denleri olub ahali bunları 'adi ocaklarda ihrâk ve dâhil kazada sarf ve mahal-i ahirede nakil ile fûruhat iderler.
(Tortum Kazası)
Ka'im-i makam Şevket Efendi Na'ib Ömer Lütfü Efendi Mal müdürü sabit Efendi Tahrîrât kâtibi Mehmed Şamil Efendi / beşinci mecîdi
Meclis-i idâre-i kaza
Reis ka'im-i makam Efendi (azay-ı tabi'ie) / (azay-ı müntehabe)
Na'ib Efendi mal müdürü Efendi / Emin Efendi Battal Bey Tahrîrât kâtibi Efendi / Mesrub Ağa Sukyas Ağa

Sayfa: 205

Erzurum (205) Sancağı

Bedâyet mahkemesi	
Reis nâ'ib Efendi Efendi Aza Efendi Mustantık mu'avini Akif Efendi Kâtib-i sâni Mehmed Efendi	mukâvelât muharreri Vasıf Celaledin mahkeme-i şer'îye kâtibi Hacı Mehmed
Mal kalemi	Zira'at Bank sandığı
Müdîr Ömer Lütfü Efendi Mu'avin İsmail Hakkı Bey Refik Hafız Osman Efendi Sandık emini Hasan Edib Efendi	Reis Ziya Bey Muhâsebe katîbi Rıza Efendi Aza Ali Bey Safer Ağa Durak Efendi
Memûrin-i sa'ire	
Nüfus memûru Mehmed Efendi kâtibi Şükrü Efendi Tapu kâtibi hâfız Yusuf Efendi Orman memûru Mehmed Tahir Efendi Korucu Selim Ağa Mustafa Ağa	

Sayfa: 206

Erzurum (206) Sancağı

(Fahri Nevâhi Müdirâni)
Nehah nâhiyesi müdürü vekîl Derviş Bey Ahbasur “ “ İbrahim Ağa Azoret “ “ Şerif Ağa Zihek “ “ Bahri Bey Oduk “ “ Hacı Ali Bey Hahov “ “ Mustafa Ağa Keshe “ “ Mehmed Avni Bey Kifik “ “ Şevki Bey
Kazaya dair ma'lûmât
Erzurum'un cânîk şimâl şarkisinde ka'in on iki bin sekiz yüz elli bir zekûr on bir bin sekiz yüz yetmiş iki inas ki cem'en yirmi dört bin yedi yüz yirmi üç nüfusu şamil ve altmış altı kara ve mahlâtı müştemel olan Tortum kazasıdır ki makar hükümeti bulunan Nehah kasabası Erzuruma dokuz sa'at mesafededir. İşbu kazada seksen üç cami'i ve medrese iki tekve ve türbe elli kadar sıbyân mektebi ve dört kilisa ve manastır on beş dükkân ve iki mAğaza sekiz hân ve beş firûn ve seksen dört değirmen elli yedi dinek ve kırk bir çeşme beş köprü elli arsa seksen kabristan vardır.

Sayfa: 207

Erzurum (207) Sancağı

Ma'mulât ve mensûcât cicim seccade ve şâl ve tozluk ve çorab gibi şeylerden 'ibâretidir. Mahsûlât-ı araziyesini hanta şa'ir çavdar darı nohud mercimek bakla pirinç soğan kavun karpuz olduğu gibi fişne kiraz elma armud üzüm ayva tut şeftali zerdali erik iğde ceviz vesair meyve Ağaçları dahi kesretlicedir.

Mahsûlât-ı hubûbât ahali-i mahalliyeye kifâyet idecek mertebede olub fevâka kısmı ahali-i kazaya kifâyet ittikten başka her tarafa sevk ve fûruhat olunur ve çoğu Erzuruma götürülür.

Erzurum'un kesret bürûdatı eşcâr-ı müsemmere tek mikdar kifâyede yetiştirilmesine mani'i iken hikmet hüdâ kaza'i mezbûr Erzurum için yaradılış bir bağ müsâbesinde olduğundan bu bâbda ki ihtiyacının define madâr geliyor.

Ormân

Kaza'i mezkûrun Azot ve Obrenes ve Aşkısır ve Hosber'in ma' Kanavas ve Ödek karyeleri civarında sûret-i muttasale ve müteferrikada ve sathen ve takrîben yüz elli iki bin dönüm kadar vas'atda kebir ve sagîr Çam Ağaçları ve kavaklık ve mişeliği hâvi

Sayfa: 208

Erzurum (208) Sancağı

Bir hayli ormanlar olub bunlardan hâsıl olan keraste ve mahrûkât mahallerince sarf olundukdan başka Erzuruma ve tevabi'i kurraya ve Pasinler ve Eleşkird ve Hınıs ve Erciş kazalarıyla Van vilayetine kadar nakil ve fûruhat olunur.

Bunlardan ma'adâ kaza-i mezbûrun Hahuv Vihek Engüzek Oşvanek ma' Luk karyelerinde ve etrafında dahi muttasıl ve müteferrik halde sagîr ve kebir her nev'i kerasteliğe salih çam ve arduç Ağaçları vardır. Bunların bulundukları mahaller kaffeten mürtefa' ve sinekistan cibâl ve gayet intizâmsız ve su'ubü'l-mürûr dere ve yamac olub Erzuruma ve mahal sa'ireye keraste ve mahrûkât nakline müsa'id yolları olmadığından civarında ki ahâlinin ihtizâbına münhasırdır.

Enhâr

Tortum cihetinde başluca dört nehir olub bunlardan birincisi merkez kaza olan Nehah nahiyesinin cenûbunda ka'in Kargapazarı ve Kireçli ikincisi Kiğik nahiyesinin taraf cenûbisinde Aznavar ve Koganis karyeleri civarındaki Tumlu üçüncüsü Keshe nahiyesinin garb cenûbisinde bulunan Fısırik suları olub bunlar ba'zı enhâr sagîre-i müte'addide birleşerek Keshe kapusunda bir nehir-i kebir ve Avaş karyesi

Sayfa: 209

Erzurum (209) Sancağı

Pişgâhında da tûlen üç sa'at ve arzen on beş dakikalık mesafeli ve müstatilü'l-şekil bir gadîz teşkîl ile Aşebşen karyesi önünden cereyân ve Çoruk nehrine iltisak ider.
(Namrevan Kazası)
Ka'im-i makâm Derviş Efendi Na'ib İbrahim Edhem Efendi Mal müdiri Mehmed Tevfik Efendi Tahrîrât kâtibi Mehmed Nuri Efendi
Meclis-i idâre-i kaza
Reis ka'im-i makâm Efendi (azay-ı tabî'îye) / (azay-ı müntehabe)
Na'ib Efendi mal müdiri Efendi / Reşid Ağa 5 mecîdi Tahrîrât kâtibi Efendi / Tufan Bey Tadut Ağa Ohanes Ağa

Sayfa: 210

Erzurum (210) Sancağı

Bedâyet mahkemesi
Reis na'ib Efendi mahkeme-i şer'îye kâtibi Şükrü Efendi Aza Tevfik Bey Haçu Ağa Başkâtib hâfız Vehbi Efendi Müstantık mu'avini Ahmed Refik Efendi Kâtib-i sâni Ahmed Efendi
Mal kalemi
Müdîr Mehmed Tevfik Efendi / mu'avin Tayyar Efendi Refîki Efendi Sandık emini Ahmed Efendi
Memûrin-i sa'ire
Nüfus memûru Mehmed Dolarek Bey kâtib Behcet Efendi Tapu kâtibi Ahmed Efendi Kale Boğazı pasaport mu'ayene memûru Osman Efendi Orman memûru Nazım Efendi Korucu İsmail Ağa Hasan Ağa
(Fahri Nevâhi Müdirani)
Ebed nâhiyesi müdîri Efendi

Sayfa: 211

Erzurum (211) Sancağı

Ardus nâhiyesi müdürü Salih Tufan Bey İgonut “ “ İsmail Efendi Negöcek “ “ vekil Mehmed Efendi
(Kazaya dair ma'lûmât)
Erzurum'un cânib-i şimâl şarkisinde ka'in on iki bin beş yüz seksen bir zekûr ve on bir bin iki yüz seksen yedi inas ki cem'en yirmi üç bin sekiz yüz yetmiş iki nüfusu şâmil ve doksan kurraya müstemel olan Namrevan kazasıdır ki makarr-ı hükümeti bulunan İd kasabası Erzuruma on beş sa'at mesâfededir. İşbu kazada seksen beş cami'i ve medrese bir tekke ve kırk kadar sıbyân mektebi iki kilisa otuz dükkân ve magaza iki firûn altmış değirmen ve dinek elli çeşme üç köprü altmış arsa yetmiş kabristan vardır. Ma'mûlât-ı araziyesi hanta şa'ir çavdar darı nohud mercimek bakla soğan kavun karpuz olduğu gibi ba'zı kurrasında fişne kiraz elma armud üzüm ayva tut şeftali zerdali erik ceviz Ağaçları bulunur.

Sayfa: 212

Erzurum (212) Sancağı

Hayvânâta kifâyet idecek mertebede bunca ve kıyahı olur.
(Ormân)
Kaza-i mezkûrun İnci ve Pasda Sûr ve Urucu ve Kötek ve Kigin ve Aşkale ve Boğazkale ve Çansur ve Ağnut ve Karşin ve Kanzasur ve Mahkar ve Losur ve Pidger ve Kortas ve Alabalık ve Çardaklı ve Çanak ve sa'ir hemcivarı bulunan kara karbında sûret-i muttasale ve müteferrikede ve sathen ve takrîben iki yüz bin dönüm kadar vas'atda kebîr ve sagîr çam Ağaçları ve kavaklık ve mişeliği hâvi bir hayli ormânlar olub bunlardan hâsıl olan keraste ve mahrukât mahallerince sarf olduktan başka Erzuruma ve tevâbi'i kurraya ve Pasinler ve Başkurd ve Hınıs ve Erciş kazalarıyla Van vilayetine kadar nakil ve fûruhat olunur.
Enhâr
Namrevân cihetinde devre ve açık düzi ve Çakırbaba dağlarından neb'an idüb Şükürlü karyesi pişgâhında yekdiğerine karışub bir nehir teşkil ile Oltu'ya merbût Sarıkaya nam-ı mahalde Ordus nehrine ve andan İsrail düzündü binek nehrine mülâki olarak Ohur karyesi önünden mürûr idüb Aşışan karyesi pişgâhında Tortum nehriyle birleşub Çoruk nehrine intihâ ile Batum'un garb cenûbisinde bahr-i siyaha münasib olur.

Sayfa: 213

Erzurum (213) Sancağı

ERZİNCAN SANCAĞI

Sayfa: 214

Erzincan (214) Sancağı

(ERZİNCAN SANCAĞI)	
(Mutasarrıf livâ Ali Namık Bey) evveli sânisî	
Üçüncü rütbe mecîdî nişân zîşânını hâmindir.	
(Memûrin-i Livâ)	
Na'ib Mehmed İzzet Efendi Muhâsebeci Rıza Efendi / sâlise Müfti Osman Fevzi Efendi / pâye-i mücerrede Tahrîrât müdürî Ahmed Rıf'at Bey / sâlise	
Meclis idâre-i livâ	
Reis mutasarrıf Bey (azay-ı tabî'ye) / (azay-ı müntehave)	
Na'ib Efendi muhâsebeci Efendi / Salih Efendi / sâlise Müfti Efendi / Abdülvahid Bey / “ Tahrîrât müdürî Bey Ermeni murahhasası vekili / Kaloset Efendi Başkâtib İbrahim Hilmi Efendi / Avak Ağa	

Sayfa: 215

Erzincan (215) Sancağı

Livâ bedâyet mahkemesi	
Hukuk dairesi	Cezâ dairesi
Reis na'ib Efendi Aza Ahmed Efendi Panike Efendi / rabî'a Aza mülâzımı Artin Efendi	Reis Ahmed Refik Efendi Müdde'i umûmi mu'avini Ali Ulvi Efendi Aza Hacı Sabit Efendi Aza Agob Efendi Aza mülâzım-ı Salih Efendi
Mahkeme-i mezbûre kalemi	
Başkâtib Mustafa Şefik Efendi / zabıt kâtibi Hacı Ahmed Efendi mukâvelât muharreri İsmet Efendi Müstantık Şefik Efendi Zabıt kâtibi Kamil Efendi “ Mustafa Rüşdi Efendi “ İsmail Efendi İcrâ memûru Hüsnü Efendi Mübâşir Hacı Süleyman Efendi “ Mahmud Efendi	
Muhâsebe kalemi	
Musalih câriye mukayyedi Vasıf Efendi Varidât mukayyedi Mustafa Vehbi Efendi Masarîfât mukayyedi Mehmed Şevket Efendi Refik Mehmed Niyazi Efendi Muhiddin Efendi “ Sıdkı Efendi Mehmed Şükrü Efendi Sandık emini Hacı Mehmed Efendi an bâr memûru Şerif Efendi	

Sayfa: 216

Erzincan (216) Sancağı

Tahrîrât kalemi	Vergi kalemi
Mu'avin Halid Vehbi Efendi Evrâk memûru Süleyman Efendi Mesud Mehmed Nihad Efendi “ Ali Rıza Efendi “ Mehmed Nuri Efendi Mübeyyiz Hüseyin Avni Efendi Süleyman Efendi Rıza Efendi	Memûr Salim Efendi Vuku'at kâtibi Safvet Efendi Refiki Şevket Efendi Defterci Ziya Efendi Nüfûs kalemi Memûr Yusuf Cemil Efendi Kâtib Mahmud Efendi ,
Zira'at Bank şu'besi	Evkâf kalemi
Reis Avnullah Bey Memûr Rauf Efendi Mu'avin Pertev Kemal Efendi Kâtib Mehmed Raşid Efendi Aza Hacı Halid Ağa Osman Bey Ahmed Efendi	Memûr Süleyman Şevket Efendi Başkâtib Hafız İbrahim Efendi Kâtib-i sâni Edhem Efendi Tapu kâtibi Hafız Yusuf Efendi
Nafi'a dairesi	Mahkeme-i şer'îye kalemi
Mühendis Sarafim Efendi Kondüktör Hafız Rüşdü Efendi Tarîk kâtibi Süleyman Salim Efendi	Başkâtib Mustafa Efendi Sâni Hüseyin Efendi Diğeri Hafız Mehmed Efendi

Sayfa: 217

Erzincan (217) Sancağı

Ormân dairesi	Beledi meclisi
Müfettiş mu'avini Abdülhamid Efendi Memûr Süleyman Efendi Tezkere muharreri Mehmed Naci Efendi Süvâri kolcusu Tefvik Efendi Piyâde kolcusu Rıf'at Efendi Kolcu Mevlüd Efendi “ Abdullah Efendi “ Süleyman Ağa	Reis münhal Aza Kâtib ve sandık emini Said Efendi Beledi müfettişi Abdullah Efendi
Mekteb-i rüşdiye	
Muallim-i evvel Yusuf Ziya Efendi Rik'a muallimi Ali Rıza Efendi Boab Osman Efendi	“ sâni Mevlüd Efendi Riyâzi muallimi Hüseyin Avni Efendi ‘aded-i şakirdân 92
Zekûr ibtida'i mektebi	
1 muallim Hafız Mehmed Efendi ‘aded-i şakirdân 100 2 muallim Fahreddin Efendi “ “ 40 3 muallim Asım Efendi “ “ 50 4 muallim Tahir Efendi “ “ 40	
İnas ibtida'i mektebi muallimi Hafız Es'ad Efendi ‘aded-i Talibât 25	

Sayfa: 218

Erzincan (218) Sancağı

(ERZİNCAN SANCAĞI İKİNCİ JANDARMA TÂBURU)	
Binbâşı nizâmiyeden yetişme İbrahim Faik Efendi Tabûr kâtibi Abdurrahman Efendi	
Süvari birinci bölük yüzbaşısı Mehmed Efendi Piyâde birinci bölük yüzbaşısı Hacı Tosun Ağa / 5 mecîdi Piyâde ikinci bölük yüzbaşısı münhal	Mülâzım-ı evvel Mustafa Efendi “ sâni Ali Sabri Efendi Mülâzım-ı evvel münhal “ sâni İbrahim Ağa Mülâzım-ı evvel münhal “ sâni Süleyman Efendi
(ERZİNCAN MERKEZİ POLİS MEMURLARI)	
Komiser sâni Şevki Efendi Komiser sâlis Abdurrahim Efendi komiser sâlis Mikail Efendi Polis Muhiddin Efendi Polis Hüseyin Efendi Polis Mehmed Ali Efendi “ Hüseyin Hüsnü “ “ Lafter “ “ Karabet “ “ Manuk “	

Sayfa: 219

Erzincan (219) Sancağı

(Kemâh Kazası)
Ka'im-i makâm Hilmi Efendi /sâlise Na'ib İsmail Hakkı Efendi Müfti Mehmed Arif Efendi Mal müdürü Hamdullah Şefik Efendi
Meclis-i idâre-i kaza
Reis ka'im-i makâm Efendi (azay-ı tabi'îye) / (azay-ı müntehabe) Na'ib Efendi / Hacı hafız Mehmed Efendi Müfti Efendi / Mehmed Ali Efendi Mal müdürü Efendi Tahrîrât kâtibi Mahmud Sabit Efendi
Bedâyet mahkemesi
Reis na'ib Efendi Aza Lütfü Efendi Serkes Ağa Başkâtib Mehmed Şükrü Efendi Müstantık mu'avini Ahmed Efendi Kâtib-i sâni Fevzi Efendi

Sayfa: 220

Erzincan (220) Sancağı

Mâl kalemi	Zira'at Bank sandığı
Müdür Hamdullah Şefik Efendi Mu'avin Ahmed Sabit Efendi Refiki Efendi Sandık emini Bekir Efendi	Reis münhal Muhâsebe kâtibi Halil Efendi Aza
Memûrin-i sa'ire	
Nüfus memûru Hafız Tahir Efendi Kâtibi Abdullah Efendi Tapu kâtibi Abdullah Efendi	
Mekteb-i rüşdiye	
Muallim-i evvel münhal muallim-i sâni Hakkı Efendi Rik'a muallimi Mahmud Efendi Boab Mustafa Ağa 'aded-i şakirdân 82	
Mekteb-i ibtida'i muallimi Tahir Efendi 'aded-i şakirdân 65	
Polis memûrları	
Üçüncü komiser Nuri Efendi Polis Abdülkadir Efendi Arşak Efendi	

Sayfa: 221

Erzincan (221) Sancağı

(Refahiye Kazası)	
Ka'im-i makam Hüsnü Efendi Na'ib Osman Nuri Efendi Mal müdürü İsmail Hakkı Efendi Tahrîrât kâtibi Osman Sıdkı Efendi	
Meclis-i idâre-i kaza	
Reis ka'im-i makam Efendi (azay-ı tabi'îye) / (azay-ı müntehabe)	
Na'ib Efendi / Osman Nuri Ağa Mal müdürü Efendi / Ahmed Hulusi Ağa Tahrîrât kâtibi Efendi / Serkes Ağa	
Bedâyet mahkemesi	
Reis na'ib Efendi Aza Şerif Bey Yorgi Efendi Başkâtib Hüseyin Hüsnü Efendi Mustantık mu'avini behcet Efendi kâtib-i sâni İsmail Hakkı Efendi	
Mal kalemi	Zira'at Bank sandığı
Mal müdürü İsmail Hakkı Efendi Mu'avini Hasan Efendi Sandık emini Yahya Efendi	Reis münhal Muhâsebe kâtibi Efendi Aza Emin Ağa Aziz Ağa

Sayfa: 222

Erzincan (222) Sancağı

Memûrin-i sa'ire	Polis memûru
Nüfus memûru Süleyman Efendi Kâtibi Feyzullah Efendi Tapu kâtibi Müslüm Efendi Yoklama kâtibi İsmail Efendi	3 komiser Abdülhadi Bey Polis Bekir Efendi “ Mustafa Efendi
Kuruçay Kazası	
Ka'im-i makâm Süleyman Efendi Na'ib Ali Galib Efendi Mal müdürü Ahmed Bey Tahrîrât kâtibi Mustafa Efendi	
Meclis-i idâre-i kaza	
Reis kaymakâm Efendi	
(azay-ı tabiiye)	(azay-ı müntehabe)
Na'ib Efendi Mal müdürü Efendi Tahrîrât kâtibi Efendi	Ali Ağa Hamza Efendi Kigorik Ağa 5 mecîdi

Sayfa: 223

Erzincan (223) Sancağı

Bedâyet mahkemesi	
Reis na'ib Efendi Aza Abdülhamid Bey Kigorik Efendi Başkâtib İzzet Efendi Müstantık mu'avini Nuri Efendi kâtib-i sâni Yusuf Ziya Efendi	
Mal kalemi	Zira'at Bank sandığı
Mal müdürü Ahmed Bey Mu'avini Hasan Mazhar Efendi Sandık emini Cemal Efendi	Reis münhal Muhâsebe kâtibi Şakir Efendi Aza
Memûrin-i sa'ire	Polis memûrları
Nüfus memûru Mustafa Efendi Kâtibi Mehmed Efendi Tapu kâtibi Hüseyin Efendi	3 komiser Yusuf Enis Efendi Polis Nuri Efendi “ Zevalfakar Efendi
(Pülümür Kazası)	
Ka'im-i makâm Mehmed Ali Bey Na'ib Yusuf Ziya Efendi Mal müdürü münhal Tahrîrât kâtibi Ahmed Efendi	

Sayfa: 224

Erzincan (224) Sancağı

Meclis idâre-i kaza	
Reis ka'im-i makâm Bey (azay-ı tabî'îye) / (azay-ı müntehabe)	
Na'ib Efendi / Süleyman Ağa Hasan Ağa Malmüdîri Efendi / Kirkor Ağa münhal Tahrîrât kâtibi Efendi	
Bedâyet mahkemesi	
Reis na'ib Efendi Aza Abbas Efendi Bedrus Efendi Baş kâtib Abdülvahid Efendi Müstantık mu'avini Hasan Efendi kâtib-i sâni Mustafa Nedim Efendi	
Mâl kalemi	Memûrin-i sa'ire
Mal müdürü münhal Mu'avini Mustafa Rıf'at Efendi Sandık emini Hüseyin Efendi	Nüfus memûru Hüseyin Efendi Kâtib Dursun Efendi Tapu kâtibi
Mekteb-i rüşdiye	Polis memûrları
Muallim Süleyman Efendi Boab Hüsnü Efendi 'aded-i şakirdân 45	3 komiser Abbas Necati Efendi Polis İsmail Efendi “ Esad Efendi

Sayfa: 225

Erzincan (225) Sancağı

(Livâya daire ma'lûmât)
Erzincan sancağı vilayetin garb cenûbisinde ve Erzuruma otuz iki sa'at mesafede vaki' Kemah Kuruçay Refahiye Pülümür kazalarından mürekkebe ve merkez idâresi Erzurum'un yüz otuz kilo mesafesinde vaki' Fırat'ın cihet şimâliyesinde ve otuz dokuz derece yirmi sekiz dakika 'arz şimâlîde ka'in ve dairen madar sıra dağlarıyla muhât bir ova dahilinde envâ' fevâke ve eşcârı hâvi bağ ve bağçelerle müzeyyen nef-i Erzincan kasabasıdır ki dördüncü orduy-ı hümayunun dahi merkezidir. Kasaba-i mezkûre yüz elli iki kurrasıyla beraber on bir bin üç yüz altmış sekiz hânede yirmi dokuz bin dört yüz kırk üç zekûr ve otuz üç bin üç yüz seksen bir inas ki cem'en altmış iki bin sekiz yüz yirmi dört nüfusu şâmil ve hevâsı latif ve mu'tedildir temmuz ve ağustos aylarında heva bir az kesb-i harâret idersede ahali bu aylarda bağlara nakil ile mu'tadil hevâ bulurlar. Bu kazada iki yüz on cami ve mescid ve yirmi dört medrese ve üç tekve ve iki rüşdi-i mülkiye ve askeri ve dört zekûr ve bir inas ibtida'i mektepleri yüz otuz iki mekâtib

Sayfa: 226

Erzincan (226) Sancağı

Sıbyâniye ve otuz beş kilisa ve manastır bir hükümet konağı ve bir daire-i askeriye ve on sekiz hân bin beş yüz otuz üç dükkan ve mAğaza üç gazino ve otuz dört kahve sekiz hamâm ve yirmi bir çeşme onbeş firûn sekiz meyhâne ve yüz elli değirmen ve on debbâğhâne ve on iki bezirhâne ve dört kışla bir hastahâne ve bir eslehe anbârı ve bir depo ve bir aba fabrikasıyla bir debbâğhâne-i askeri ve bir telgrafhâne ve iki cebhâne ve iki karakolhâne ve onbir baruthâne onbir boyahâne bin dokuz yüz seksen beş anbâr ve samanlık üç bin doksan bir bağçe dokuz yüz doksan beş üzüm bağı yüz yirmi beş mer'a bin dört yüz arsa bir 'aded kablıca mevcûddur.

Kasaba-i mezkûrede hafâfiye ve sırâciye ve muysabiye ve ihrâm ve seccade gibi ma'mûlât-ı metnu'a ziya' nesciye husûle gelür.

Sim ve nehâsdan ve timurdan eşyay-ı nefise i'mâl olunur.

Nehâs ma'mûlâtının sarfiyâtı senevi on iki bin kıyyeden ve karyelerde mensûcâtıdan manûse i'mâline mahsûs nefis-i kasabada ve karyelerde altı yüz ve hamâm takımı ve havlu için on ve bez nescine mahsûs yirmi destgâh mevcûd olub bunlardan bez ve manûse destgâhlarının baharında senevi yedi yüz ellişer top ve havlu destgâhlarının her birinde senevi iki yüz ellişer takım havlu

Sayfa: 227

Erzincan (227) Sancağı

Nesc ve i'mâl idilmekde ve şu mensucâtla ma'mûlât nehâsebe dahilen sarf olundukdan başka Dersa'adet ve merkez vilayetle mahâl sa'ireye sevk ve fûruhat olunmaktadır.

Yün ve pamukdan çatma yasdık yüzü ve oda döşemesi dahi i'mal olunarak derun livâ ve etraf ve inhâya gönderilerek sattırılır.

Mahsûlât-ı araziyesi hanta şa'ir darı nohud bakla bamya fasulye pamuk kavun karpuz soğan yerelması şalgam lahana batlıcan domates pancar havuç çiriş lazot kabağın envâ'ı ve sebzevat sa'iredir.

Fevâkehden badem fişne kiraz elma armud üzüm ayva tut zerdali şeftali erik içde ceviz kesretlice olduğundan derun livâya ve Erzuruma kadar nakil ve fûruhat olunur.

(Kemah Kazası)

Merkez hükümeti Erzincana on iki sa'at mesafede ka'in olub yetmiş beş kurrasıyla beraber üç bin yüz doksan beş hânede on bin doksan sekiz zekûr ve dokuz bin altı yüz on yedi inas ki cem'en on dokuz bin yedi yüz on beş nüfusu şâmil yedi nâhiyeden mürekkebirdir.

Sayfa: 228

Erzincan (228) Sancağı

İşbu kazada yirmi yedi cami'i ve mescid üç medrese ve birer rüşdi ve ibtida'i mektepleri ve yirmi sıbyân mektebi ve on kilise ve manastır bir hükümet konağı ve beş hân iki yüz on yedi dükkan ve mAğaza ve bir hamâm ve üç firûn otuz dört değirmen ve bir telgrafhâne bir meyhâne on bezirhâne elli üzüm bağı iki yüz elli bağçe vardır.

Bu kazanın başlıca mahsûlât-ı araziyesi hanta şa'ir darı fasulye bamya yerelması kavun karpuz çiriş şalgam lahana pancar domates kabak ceviz fişne kiraz elma armud üzüm ayva tut zerdali şeftali ve erik enva'idir.

Kilim seccade keçe eldiven çorab ve şal gibi mensûcât ve ma'mûlâtı vardır.

(Refahiye kazası)

Altı nâhiyeden mürekkeb olub merkez hükümeti olan Gerçanes kasabası Erzincana on beş sa'atdır.

Bu kaza yüz on bir kurray-ı merbûtasıyla beraber üç bin iki yüz seksen altı hânede on iki bin üç yüz bir zekûr ve on bir bin dokuz yüz on dokuz inas ki cem'en yirmi dört bin iki yüz yirmi nüfusu cami'idir.

Sayfa: 229

Erzincan (229) Sancağı

Kaza-i mezkûrda elli iki cam'i ve mescid altı medrese ve kırk kadar sıbyân mektebi on üç kilisa ve manastır bir hükümet konağı altı hân altmış üç dükkan bir kahve ve bir telgrafhâne bir firûn yüz otuz değirmen on iki bezirhâne mevcûddur.

Mahsûlât-ı araziyesi hanta şa'ir darı ceviz kavun karpuz şalgam lahana çiriş lazot pancardan ve sebzevat-ı sa'ireden 'ibâretdir.

Ma'mûlâtı 'adi şâl ve kilim ve seccade ve çorab ve tozluk gibi şeylerdir.

(Kuruçay Kazası)

Makarr-ı hükümeti merkez livâya yirmi dört sa'at mesafe de vâki'i Kuruçay kasabasıdır. Bu kaza beş nâhiyeden müteşekkil ve altmış bir kurrasıyla beraber bin dokuz yüz elli dört hânede altı bin yediyüz altmış iki zekûr ve yedi bin dört yüz altmış iki inas ki cem'en on dört bin iki yüz yirmi dört nüfusu cami'idir.

İşbu kazada on üç cami'i ve mescid bir medrese otuz kadar sıbyân mektebi beş kilisâ ve manastır bir hükümet konağı bir telgrafhâne yedi hân otuz beş dükkân ve kahve bir firûn

Sayfa: 230

Erzincan (230) Sancağı

Altmış üç değirmen altı bezirhâne otuz üzüm bağı elli bağçe vardır.
Mahsûlât-ı araziyesi hanta şa'ir darı fasulye kavun karpuz fişne elma armud üzüm tut zerdali şeftali erik ceviz domates batlıcan çiriş lahana pancar ve kabağın enva'idır.
Bu kazada a'lâ kilim ve seccâde ve keçi çorab ve tozluk ve aba gibi şeyler nesc ve i'mâl olunub derun kazada sarf olunur

(Pülümür Kazası)

Makarr-ı hükümeti merkez livâya on sa'at mesafede ka'in Pülümür kasabasıdır.
Bu kaza seksen bir kurrasıyla beraber bin sekiz yüz altmış dört hânede dört bin altı yüz altmış sekiz zekûr ve ün bin dokuz yüz on beş inas ki cem'en sekiz bin beş yüz seksen üç nüfusu şâmildir.
İşbu kazada iki cami'i ve bir rüşdiye mektebi ve hükümet konağı bir kışla bir telgrafhâne dört kilisa bir hân dört dükkân bir fırûn kırk değirmen mevcûddur.

Sayfa: 231

Erzincan (231) Sancağı

Mahsûlât-ı araziyesi buğday arpa darı zekrik fasulye ceviz soğan çiriş olub ba'zen sa'ir sebzevatda bulunur.
Bu kazada 'adi kilim ve keçi ve çorab ve eldiven ve aba gibi şeyler nesc ve i'mâl olunur.

Ormân

Refâhiye kazasında tûlen ve arzen üer dörder sa'at mesafeli on üç orman olub bunların ekser eşcârı çam ve mişeden ibâretdir.
Mezkûr ormanlardan araba ve hayvanât ile Erzincan ve Kemah ve Ekin ve mahall-i sa'ireye sevk ve fûruhat olunur.
Kuruçay kazasında ba'zı ufak mişelikler olub bunlarda yalnız mahrûkât-ı mahalliyeye sarf olunur.
Pülümür kazasında tûlen ve arzen ikişer üçer sa'at mesafeli kavak ve mişe ve ceviz Ağaçlarıyla mahlût ormanlar olub bunlardan ahali-i kaza ihtitâb ider ve Erzincana dahi sevk ve fûruhat iderler.

Enhâr

Keyfiyet neb'an ve cereyânı Erzurum'un Aşkale nahiyesi kısmında sebk iden nehr-i Fırat Erzincan Kemah kazaları vasatından

Sayfa: 232

Erzincan (232) Sancağı

Cereyân iderek Keban ma'deni civarında vaki' Çat nam-ı mahalde ki Murad nehrine müntehi olur.

Refahiye kazasından vaki'i cibâlden neb'an ve Kemah cihetine cereyân iden kömür çayı dahi mezkûr Fırat nehrine mansıb olur.

Kuruçay kazasının Kandil karyesinden neb'an ve şimalden cenûba doğru cereyân iden Kandil nehri dahi keزالık ba'zı ufak sularla birleştikten sonra Karabudak çayı namını alarak Hosta civarında Fırata mülâkı olur.

Enhâr-ı mezkûrenin Erzincan dairesinde bulunan mahallerinde suyun azlığı ve ba'zı meva'in vücudu hasbiyle küllük işitilemiyorsa da nehr-i mezkûrun Kemah'da aşağı olan mahallerinde güllük işletilerek zahîre vesa'ire nakil ve isrâ idilir.

(Me'adin ve Kablıca)

Kemah kazasının Erekgan karyesinde gayet nemâlî bir kömür Refahiye kazasının Kemecik karyesinden simli kurşun ve diğer bir karyesinde merdesinin ma'denleri vardır.

Erzincan kasabasına iki sa'at mesafede Nurgah ve Çakırman karyeleri meyânında kükürdü ve harâreti mu'tedil bir kablıca olup ba'zı emraza fa'ide bahş olduğu mervidir.

Sayfa: 233

Erzincan (233) Sancağı

Pülümür kazasında Hasan Gazi ile Boğaz Derbendi meyânında emrâz-ı cildiye nefi mücerreb bir 'aded kablıca vardır.

Erzincan sancağında merâkîd-ı mukaddeseleri ziyâretgâh anâm olan zevât-ı 'azam

Erzincan'ın Cerzini karyesinde Al-i Sa'adet iştimâl nebeviden aceb Şir Gazi ile Ehl-i Allah'dan pir Muhammed ve Halilullah Çelebi ve Terzi Baba ve dokuzdan mütecâviz 'ulûm-ı zâhire ve batnayı cami'i ve envâ'ı kerâmet ile münevver ve lâmi'a zevât-ı 'azam ve Kemah'da Al-i Selçuk'dan Sultam Melik Mengüç Gazi ve Refahiye'de Seyid Sinan Gazi defin hâk ıtırnâk ve rehîn rahmet cenâb-ı hâlıkü'l-eflâk olmuşlardır.

Sayfa: 234

Bayezid (234) Sancağı

(BAYEZİD SANCAĞI)	
Mutasarrıf-ı Livâ İbrahim Mahlas Bey	
(Memûrin-i Livâ)	
Na'ib-i Mustafa Faik Efendi Devriye müderrisi sâniye Muhâsebeci Hafız Ahmed Efendi Müfti Hacı Mahmud Efendi Tahrîrât müdürü Safvet Efendi rabi'a	
Meclis-i idâre-i livâ	
Reis mutasarrıf Bey (azay-ı tabi'îye) / (azay-ı müntehabe)	
Na'ib Efendi / Mehmed Baba Efendi Muhâsebeci Efendi / İbrahim Ağa 4 mecîdi Müfti Efendi / Serkes Efendi Tahrîrât müdürü Efendi / Evhân Ağa Başkâtib Mahmud Nazım Efendi	

Sayfa: 235

Bayezid (235) Sancağı

Liva bedâyet mahkemesi	
Hukuk dairesi	Cezâ dairesi
Reiss na'ib Efendi Aza İsmail Efendi Ağob Ağa Aza mülâzımı Mustafa Efendi	Reis Osman Ferid Efendi Müdde'i umûmi mu'avini Arif Hikmet Bey / sâlise Aza Abdülvehhab Efendi Melgun Efendi
Mahkeme-i mezbûre kalemi	
Başkâtib Hafız Sabri Efendi Müstantik Mehmed Efendi Zabıt kâtibi Kadri Efendi “ Şemseddin Efendi	Zabıt kâtibi Haydar Efendi İcrâ memûru Sadeddin Efendi Mübâşir Halil Ağa Ali Ağa
Muhâsebe kalemi	Tahrîrât kalemi
Mu'avin Kamil Efendi Merkez kâtibi Kaloset Efendi Mukayyed Hüseyin Efendi “ Bağdasar Efendi “ Musa Efendi Sandık emini Sabri Efendi Anbar memûru Ahmed Efendi	Mu'avin Salih Vehbi Efendi rabi'a Refiki İbrahim Şükrü Efendi Tercüman Hân Baba Efendi Evrak memûru Şerif Zühdü Efendi Mübeyyiz Abdülaziz Efendi Sa'id Efendi mukayyed Abdi Efendi

Sayfa: 236

Bayezîd (236) Sancağı

Vergi kalemi	Zira'at Bank sandığı
Memûr Hacı İlhamî Efendi Vuku'at kâtibi Abdullah Efendi Refikî Yunus Efendi Defterci Ömer Efendi	Reis Abdülvehhab Efendi Memûr İbrahim Efendi Kâtib Şerîf Efendi Aza İsmail Efendi Hasan Efendi
Nüfus kalemi	Defter-i hâkâmı kalemi / Beledi meclisi
Memûr Ahmed Hamdi Efendi Kâtib Şefîk Efendi Kızıl Dize pasaport mu'ayene memûru Arslan Efendi	Memûr Hacı Salih Efendi Kâtib Şakir Efendi
Mekteb-i rüşdiye	Reis Selim Efendi Aza İsmail Efendi Üskühan Ağa Erakil Ağa
Muallim-i evvel Ali Rıza Efendi Boab Kamil Ağa Muallim-i sâni Abdülhamid Efendi 'aded-i şakirdân 60	
Merkez livâyâ mülhak idmanlı müdürî Mirza Ağa ıstıbal-ı amire 3 m “ “ Celali müdürî İbrahim Ağa 3 ayn	

Sayfa: 237

Bayezîd (237) Sancağı

(Bayezîd sancağı üçüncü jandarma tâbûru)	
Binbaşı Osman Bey Tabûr kâtibi Mehmed Şakir Efendi	
Süvari birinci bölük yüzbaşısı Hasan Ağa Süvari ikinci bölük yüzbaşısı Abdülkerim Bey 5 mecîdi Piyâde birinci bölük yüzbaşısı Yusuf Efendi	Mülâzım-ı evvel İsmail Efendi 4 m “ sâni münhal Mülâzım-ı evvel Abdülhalim Efendi “ sâni Mehmed Ağa Mülâzım-ı evvel münhal “ sâni münhal
(Bayezîd merkezi polis memûrları)	
Komiser-i sâlis Abdullah Lütfü Efendi Komiser-i sâlis Markar Efendi Polis Mehmed Zarîf Efendi Polis İskender Efendi “ Mehmed Emin Efendi “ Kesbar Efendi	

Sayfa: 238

Bayezîd (238) Sancağı

(Diyâdin Kazası)
Ka'im-i makam Mehmed Yakub Sabri Efendi Na'ib Hasan Tahsin Efendi Mal müdürü Ali Avni Efendi Tahrîrât kâtibi Mehmed Efendi Kapucu başı 5 m.
Meclis-i idare-i kaza
Reis ka'im-i makâm Efendi (azay-ı tabî'îye) / (azay-ı müntehabe)
Na'ib Efendi / Mustafa Efendi Mal müdürü Efendi / Yusuf Ağa Ahmed Ağa Tahrîrât kâtibi Efendi / Evhan Ağa
Bedâyet mahkemesi
Reis na'ib Efendi Aza Abdülrahman Efendi Timur Ağa Başkâtib Ali Mazhar Efendi Müstantık mu'avini Ahmed Efendi Kâtib-i sâni Ahmed Lütfü Efendi

Sayfa: 239

Bayezîd (239) Sancağı

Mal kalemi	Zira'at Bank sandığı
Müdîr Ali Avni Efendi Mu'avin Hüsnü Efendi Refiki Efendi Sandık emini İsmail Hakkı Efendi	Reis Osman Efendi Muhâsebe kâtibi Şükrü Efendi Aza İsmail Efendi Kolihan Ağa
Memûrin-i sa'ire	
Nüfus memûru Abdüllatif Efendi Kâtibi Abdullah Efendi tapu kâtibi Şamil Efendi	
Polis memûrları	
Üçüncü komiser Sadullah Efendi Polis Şükrü Efendi Nazif Efendi	
(Tutak Kazası)	
Ka'im-i makâm İbrahim Halil Efendi Na'ib Ali Rıza Efendi Malmüdürü Mahmud Bey Tahrîrât kâtibi Ebubekir Efendi	

Sayfa: 240

Bayezıd (240) Sancağı

Meclis-i idâre-i kaza	
Reis ka'im-i makâm Efendi (azay-ı tabi'îye) / (azay-ı müntehabe)	
Na'ib Efendi / Hüseyin Bey 4 ayn Musa Ağa 4 m Mal müdürü Efendi / Yusuf Bey 5 m Ali Ağa 3 m Tahrîrât kâtibi Efendi	
Bedâyet mahkemesi	
Reis na'ib Efendi Aza Eyüb Efendi Kahraman Efendi 4 mecîdi Başkâtib Ahmed Bey Müstantık mu'avini Ziya Efendi kâtib-i sâni Derviş Efendi	
Mal kalemi	Memûrin sa'ire
Mal müdürü Mahmud Bey Mu'avini Şükrü Efendi Sandık emini Bekir Efendi	Nüfus memûru Tevfik Efendi Kâtib Ali Vasıf Efendi Tapu kâtibi
Mekteb-i rüşdiye	
Muallim Mustafa Efendi müderris Rik'a muallimi Mehmed Tevfik Efendi Boab Mustafa Efendi 'aded-i şakirdân 39	

Sayfa: 241

Bayezıd (241) Sancağı

Beledi memûrları	Polis memûrları
Reis Durak Efendi Aza İbrahim Ağa Şükrü Ağa Diğer İbrahim Ağa Avsis Ağa	3 komiser Kahraman Bey Polis Nazif Efendi “ Ahmed Vasıf Efendi
Patnos nâhiyesi müdürü Hüseyin Efendi 4 Osmani Kâtibi İbrahim Efendi Aza Şeyh Yusuf Efendi Hacı Mehmed Efendi “ Molla Musa Artin Ağa	
(Karakilise Kazası)	
Ka'im-i makam Efendi (azay-ı tabi'îye) / (azay-ı müntehabe)	
Na'ib Efendi / Abbas Efendi Mal müdürü Efendi / Soson Efendi Tahrîrât kâtibi Efendi / Artin Ağa Akub Ağa	

Sayfa: 242

Erzincan (242) Sancağı

Bedâyet mahkemesi	
Reis na'ib Efendi Aza Hacı İbrahim Efendi Karican Ağa Başkâtib Şamil Efendi Müstantık mu'avini İbrahim Efendi kâtib-i sâni Şemseddin Efendi	
Mal kalemi	Zira'at Bank sandığı
Mal müdürü Halil Sabri Efendi Mu'avini Hüseyin Efendi Sandık emini Mehmed Hurşid Efendi	Reis münhal Muhâsebe kâtibi Derviş Efendi Aza
Nüfus kalemi	Beledi meclisi
Memûru Mehmed Vasfı Efendi Kâtibi Cemal Efendi Tapu kâtibi Yusuf Efendi	Reis Mehmed Efendi Aza Abdürrezzak Efendi Hüseyin Efendi Ağob Ağa
Polis memûrları	
Üçüncü komiser İskender Sıdkı Efendi Polis Murad Efendi Polis Bağışa Efendi	

Sayfa: 244

Bayezid (244) Sancağı

(Eleşkird Kazası)	
Re'is ka'im-i makâm Efendi (azay-ı tabi'ie)	
Na'ib Efendi Mal müdürü Efendi Tahrîrât kâtibi Efendi	(azay-ı muntehabe) Mahmud Bey 5 mecîdi Hacı Emin Efendi Mardirus Ağa Vartan Ağa
Bedâyet mahkemesi	
Reis na'ib Efendi Aza Mehmed Bey Bagoz Ağa Başkâtib Süleyman Efendi Mütantik mu'avini Rıza Efendi kâtib-i sâni Mehmed Efendi	
Mal kalemi	Zira'at Bank sandığı
Mal müdürü Şerif Efendi Mu'avini Osman Efendi Sandık emini Mehmed Hamdi Efendi	Reis Ali Rıza Bey Kâtibi Şevket Efendi Aza İsmail Efendi Mahmud Ağa

Sayfa: 244

Bayezıd (244) Sancağı

Memûrin-i sa'ire	
Nüfus memûru Mehmed Tevfik Efendi kâtib Şükrü Efendi Tapu kâtibi Şakir Efendi Kapuz 'ulya pasaport mu'ayene memûru Abdullah Efendi	
Mekteb-i rüşdiye	Polis memûrları
Muallim münhal Boab Feki Abbas 'aded-i şakirdân 43	3 komiser Şerif Bey Polis Refik Efendi
(Livâya dair ma'lûmât)	
Bayezıd sancağı vilayetin cihet-i şarkisinde ka'in Diyardın Karakilisa Tutak Eleşkird kazalarından mürekkebe olup merkez hükümeti Erzuruma kırk sekiz sa'at mesafede vaki'i nefis-i Bayezıd kasabasıdır ki otuz dokuz derece yirmi altı dakika 'arz-ı şimâlde ka'indir. İşbu kasaba mürtefi' ve sinekistan bir dere içerüsünde olup ebniyesi derenin iki tarafında ki tepelerde ve kayaların üzerinde ve ba'zı kısmı birbirine mülâsık ve yakın isede ekser hâneleri	

Sayfa: 245

Bayezıd (245) Sancağı

Biri birinden uzakcadır. Kış hayli soğuk olursada yazın hevâsı güzel ve her vakit sağlamdır. Banisi hakkında işitilen rivâyât-ı muhtelif isede kasaba-i mezkûre Yıldırım Sultan Bayezıd Han Hazretleri tarafından te'sis olunmuş ve kal'eside Tatarların tecâvüzâtına karşı bir karakol ittihâz kılınarak müşarü'n-ileyhin namıyla tesmiye kılınmış olduğu (Kamusü'l-i'lam) da görülmüştür. Kasaba-i mezkûre yüz on üç kurrasıyla beraber üç bin yüz altmış yedi hânede dokuz bin dokuz yüz yetmiş bir zekûr ve yedi bin sekiz yüz altmış altı inas ki cem'en on yedi bin sekiz yüz kırk bir nüfusu cami'idir. Bu kasabada harâb halinde bir kal'e ve kâr-ı kadîm ve musanna' bir hükümet konağı (kışla-i askeridir) beş cami'i ve mescid bir mekteb-i rüşdiye üç medrese iki tekve ve türbe dört kilise bir hamâm yirmi hân ve yetmiş kadar dükkân ve mAgaza üç kahve yirmi yedi değirmen yedi kireç ve kiremid hâne iki debbaghâne bir köprü on üç çeşme beş bağçe iki bin beş yüz elli arsa mevcûddur. Kasaba-i mezkûre ahali ekseriyetle aşâyir olduklarından kasabada ve karyelerinde seccadelik keçe ve Kürd halı ve kilimleri
--

Sayfa: 246

Bayezıd (246) Sancağı

Nesc ve i'mâl ile derûnunda ve mahal-i sa'irede fûruhat olunur. Levâzımât-ı zarûriyeye müte'allık sanayi'i ustaları da vardır.

Mahsûlât-ı araziyesi hanta şa'ir zekrik darı nohud mercimek kavun kapruz soğan olub ba'zı sebzevat ile nefsi-i kasaba ve etrafında ki bağçelerde fişne erik zerdali elma Ağaçları dahi bulunur.

(Diyadin Kazası)

Diyadin kazası cihet-i garbide ka'in olub makarr-ı hükümeti Diyadin kasabasıdır ki merkez livâdan altı sa'at mesafede olub onuncu Hamidiye süvari alayının merkezidir.

Üç nâhiyeden mürekkeb ve doksan dört kurrayı hâvi olduğu halde bin sekiz yüz altmış dokuz hânede altı bin beş yüz yirmi üç zekûr ve beş bin yedi yüz doksan yedi inas ki cem'en kazay-ı mezkûrun on iki bin üç yüz yirmi nüfus ve seknesi vardır derûnunda iki cami'i iki medrese dört sıbyân mektebi bir kilisa kırk dükkan yirmi hân

Sayfa: 247

Bayezıd (247) Sancağı

Bir türbe yedi çeşme ve iki köprü yirmi beş değirmen dört kablıca ve yüz arsa vardır. Ma'mûlâtı kilim ve keçe çorab gibi şeylerden ibâretdir. Hanta şa'ir zekrik mercimek nohud darı çavdar kavun karpuz ve bir azda sebzevatda hâsıl olur.

(Tutak kazası)

Livânın hâvi olduğu kazalardan birisi doksan beş kurraya şâmil üç nâhiyeden müteşekkıl olub merkez hükümeti bulunan Tutak kasabası nefsi-i Bayezıda yirmi dört sa'at mesafededir.

Bu kaza ma' müştemilât iki bin dört yüz doksan sekiz hânede beş bin altı yüz kırk üç zekûr ve dört bin dokuz yüz elli beş inas ki cem'en on beş bin yüz doksan sekiz nüfustur.

Kaza-i mezkûrda yedi odayı şâmil olarak bir hükümet konağı iki cami'i bir mekteb rüşdiye otuz 'aded medrese ve mekteb üç türbe bir kilisa otuz üç dükkan sekiz hân yirmi değirmen iki kablıca üç çeşme bir köprü vardır.

Sayfa: 248

Bayezıd (248) Sancağı

Ma'mûlât ve mensûcâtı kilim keçe ve bir nev'i halıdır. Mahsûlât-ı araziyesi hanta şa'ir zekrik darı nohud mercimek ve çavdardır.
(Karakilisa Kazası)
Bu kaza Bayezıd'ın on sekiz sa'at ba'idinde vakı'î ve elli beş kurrayı havi olub merkez hükümeti Karakilisa kasabasıdır. Bu kasaba İran caddesi üzerinde ve Körçay ve Taşlı ve Şaryan ve Murad nehirlerinin vasatında ve ab ve hevâsı latif ve terakki ve ma'mûriyete müsta'îd bir mevki'î ferh-i fezâda vâkı'î olub beşinci, altıncı, on birinci ve on ikinci Hamidiye süvâri alaylarının ve hudûd hakani kumandanlığının makarr-ı ikâmet ve merkezidir. Kaza-i mezkûr bin dört yüz bir hânede dokuz bin dört yüz on zekûr ve beş bin altı yüz altmış altı inas ki cem'en on beş bin yetmiş altı nüfusu cami'idir. İşbu kazada bir hükümet konağı iki bâb kışla-i askeri iki cami'î iki sıbyân mektebi beş kilisa ve manastır yedi hân yüz yirmi dükkan iki mAğaza dört kahvehâne muntazam bir otil

Sayfa: 249

Bayezıd (249) Sancağı

Ve bir kıraathâne ve bir telgrafhâne üç fırın otuz beş değirmen doksan üç anbâr iki yüz doksan bir samanlık yüz seksen beş arsa on altı çeşme ve dört köprü mevcuddur. Ma'mûlâtı kilim keçe ve çorabdan ibâretdir. Mahsûlât-ı araziyesi hanta şa'ir zekrik darı çavdar mercimek nohud soğan kavun karpuz şalgam vesa'ir sebzevâtdır.
(Eleşkird Kazası)
Kazay-ı mezkûr merkez hükümeti toprak kal'edir ki nefsi-i Bayezıd yirmi dört sa'at mesafede olub dördüncü Hamidiye süvari alayının merkezidir. Eleşkird kazası yedi nahiyeden mürekkeb ve yüz yirmi altı kurrayı cami'î ve üç bin altıyüz seksen iki hanede on üç bin dokuz yüz yirmi dört zekûr ve on bin beş yüz doksan yedi inas ki cem'en yirmi dört bin beş yüz yirmi bir nüfusu cami'idir. İşbu kazada mükemmel bir hükümer konağı dört cami'î bir rüşdiye mektebi üç medrese bir tekye ve bir Ermeni mektebi

Sayfa: 250

Bayezıd (250) Sancağı

Yedi kilisa ve manastır ve seksen kadar dükkan ve oda beş kahve hâne elli yedi hân elli altı değirmen dokuz bezirhana ve bir köprü ve sekiz çeşme ve beş yüz kırk arsa mevcuttur. Ma'mulâtı kilim keçe çorab gibi şeylerdir.
Ma'hsûlât-ı araziyesi hanta şa'ir zekrik darı soğan mercimek nohud vesa'ir sebzevatdır.
Livây-ı mezkûrda mevcûd bulunan cibâl ve enhâr ve ormân ve me'adin ve kablıcaların enva' ve keyfiyatı
Ormân
Livâ-ı mezkûrda ormân ve mişelik olmayub fakat nefsi-i Bayezıd kazasıyla Tutak ve Diyadin ve Karakilise ve Eleşkird kazalarının mevâki'i münâsebesinde müceddeden pek çok söğüd ve kavak eşcârı garas ittirilmişir.
Dağlar
İşbu livânın etraf hudûdunda menî' ve sarb küreler ve çengeller ve bir çok küçük dağlar ve cihet-i şimâliyesinde Ağrıdağı ve yerli ve Köseadağı ve cihet cenûbiyesinde dahi Aladağ ve Curi dağı gibi kebîr cebeller vardır.

Sayfa: 251

Bayezıd (251) Sancağı

İşbu cibâl-i meni'a mezkûreden enfü'l-Beyân Ağrıdağı Bayezıd'ın yirmi kilometre şark şimâliyesinde vaki'i ve Devlet-i Aliyye-i Ebedi el-devâm ile Rusya ve İran hudûdu karbında ka'in olub kütüb mukaddesede (Ararat) ismiyle mestûr olan cebel-i refi'a-i meşhûredir.
Sefine-i Nuh'un bu dağda durduğı Tevrat'da mezkûr isede kitab-i İslamiye'de cebel (Curi) de durduğı Beyân olunuyor.
Bu dAğa Ermeniler (Masis) ve İranlar (Geve Nuh) dirler.
Bu dağ iki yüksek tepeden ibâret ve biri hüdây-ı bahirden 5400 metre mürtefi' olub üst tarafı da'imi sûretde kâr ile mestûrdur.
Diğerinin irtifâ'ı 4000 metre olub yazın kârdan 'aridir.
Arazisi bir kâni olub lav Efendi leri ve ba'zen patlama eserleri bellidir o tarafın ahalisi sefine-i Nuh'un Alan dağın tepesinde bulunduğuna ve bunun için oraya kimse çıkamayacağına mu'tekid iselerde ba'zı seyyahlar ve husûsen bir Rus erkân-ı harbiye hey'eti sâniyesine kadar çıkub ba'zı rasad 'ameliyâtını icrâ eylemiş olduklarını (Kamusü'l-a'lâm) hikâye idiyor.

Sayfa: 252

Bayezıd (252) Sancağı

Enhâr
Meşhûr Murad nehri nefs-i Diyadine üç sa'at mesafesi olan Aladağ'dan kırk elli kadar menba'dan zuhûr ve neb'an ve Diyadin pişgâhından ve Karakilise ve Eleşkird ile Hamur meyânından ve Tutak kazasının vasatında cereyân iderek Muş sancağına mürûr ve oradan Cabakcur ve Palu ve Keban ma'den-i hümayunu havâlisine doğru 'ubûr ider. Cebel ve tepelerden neb'an idüb nefs-i Bayezıd ovasından cereyân iden nehrinin yaylasında ki meşhûr Balıklı gölünden çıkub ve Bayezıda üç sa'at mesafede ka'in Kızıl Dize karyesi civarından mütehassıl gernâ ve Bey suyuna karışub memâlik-i İraniye'de Makuçayı ile birleşerek revân toprağında (Aras) nehrine mülâkı olur. Bundan başka Karakilise kazasına tabi'i merkez ve Yoncalı karyeleri önünden iki nehir cari olarak bunlarda nehr-i Murada müntehi olur liva-i mezkûr dâhilinde ba'zı ufak tefek çaylar var ise de bunlar enhâr-ı ma'rûfe ve da'imadan olmayub kesret beref ve baran ile kesb ile cereyân ve seylan iderler.
(Me'adin ve kablıca)
Bayezıd kazasında Ağrıdağı ve etrafı olan ba'zı

Sayfa: 253

Bayezıd (253) Sancağı

Cebellerde kükürd ma'deni olduğu gibi Diyadin'den cari olan sudan dahi bir nev'i Beyaz boncuk çıkar. Diyadin kazasına tabi'i Dadu ve Eylanlı karyeleri civarlarında Malkara namlarıyla kükürtlü ve şablı olarak dört kablıca olub bunlar vücûd-ı insana gayet nâfi'a olduğu gibi Tutak'da dahi bir kablıca bulunub verem ve sızı ve 'alel muhtelifeye fa'idelidir.
Bayezıd sancağında merâkîd-ı müteberrikeleri ziyaretgâh anâm olan zevât-ı 'azam
Bayezıd kasabasında ehl-i Allah'dan Ahmed Han ve meşâyih-i kirâmdan Seyid Ahmed Taha ve Sadat-ı kirâmdan Şeyh Abdülaziz ve kasaba-i mezkûreye civar cibâlde Şir Sevar ve Şeyh Muhammed Tokati ve beş altı kadar 'ulum batına ve zâhireyi cami'i zevât-ı kirâm ve Diyadin gediğinde Şeyh Yub ve Uzun Veli karyesi civarında Uryan Baba defin hâk rahmet ve ziyaretgâh ümmetdirler.

Sayfa: 254

Sayfa: 255

DÖRDÜNCÜ ORDUY-I HÜMÂYUN DA'İRESİ
--

Sayfa: 256

DÖRDÜNCÜ ORDUY-I HÜMÂYUN MÜŞİRİ MEHMED ZEKİ PAŞA
Murassa' imtiyâz murassa' Osmani ve birinci rütbe mecîdi nişân zişânlarıyla altun ve gümüş imtiyâz ve altun liyâkat ve Girid ve iftihâr ve zira'at madalyalarını hâmindir.
(ERKÂN-I HARB DA'İRESİ)
Erkân-ı harb reisi mirlivâ Hüseyin Hüsnü Paşa / 2 mecîdi 3 Osmani altun liyâkat madalyası “ “ kolAğası Hakkı Efendi / 5 mecîdi 4 Osmanî “ “ kolAğası Fuad Efendi / 4 mecîdi ve Osmanî
Yaverân-ı makâm müşîri
Ka'im-i makam Safer Bey / 3 ayn 4 m altun liyâkat / binbâşı Rıfat Bey 4 ayn KolAğası Şükrü Efendi / 4 mecîdi / mülâzım-ı sâni Nuri Efendi

Sayfa: 257

Erkân-ı harbiye dairesi birinci şu'besi
Kısm-ı sâni mümeyyizi Mustafa Efendi / sâniye Sınıf-ı sâni Musa Efendi / sâlise 5 mecîdi Sınıf-ı sâlis Mehmed Sakib Efendi sınıf-ı rabi'a münhal Jurnal memûru yüzbaşı Mehmed Şem'i Efendi 5 mecîdi Mülâzım Ahmed Efendi mülâzım Efendi
Erkân-ı harbiye dairesi ikinci şu'besi
Müdür miralây Salih Bey / dördüncü Osmanî ve mecîdi Mu'avin yüzbaşı Şükrü Efendi / beşinci mecîdi
Nizâmiye yoklaması
Kısm-ı sâlis mümeyyizi münhal Sınıf-ı evvel İsmet Efendi rabi'a Sınıf-ı sâni Halil Halki Efendi Sınıf-ı sâlis Şemseddin Bey Sınıf-ı sâlis münhal Sınıf-ı rabi'a Sabri Efendi Mülâzım Hüsnü Efendi mülâzım Dursun Efendi Mülâzım Eyüb Subhi Efendi Mülâzım Mehmed Faik Efendi

Sayfa: 258

Redif yoklaması
Kısm-1 sâlis mümeyyizi Mehmed Tevfik Efendi sâlise 4 mecîdi Sınıf-1 evvel Zekeriya Efendi sınıf-1 sâni münhal Sınıf-1 rabî'a Said Efendi mülâzım Mahmud Efendi Mülâzım Ömer Efendi Mehmed Cemal Efendi
İkinci şu'be nüfûs kalemi
Kısm-1 sâlis mümeyyizi Yusuf Ken'an Efendi rabî'a Sınıf-1 salis Cemal Bey / sâlise 5 mecîdi Sınıf-1 rabî'a Emin Efendi rabî'a / sınıf-1 rabî'a Halis Efendi Mülâzım Kemal Bey mülâzım Mehmed Efendi
Ordıy-ı Hümâyun Evrak Kalemi
Müdîr alay emini İsmail Efendi mu'avin münhal
(Ordıy-ı Hümâyun Levâzım Dairesi)
Reis mirlivâ Haşım Paşa 4 mecîdi
Levâzım birinci şu'besi
Müdür münhal Mu'avin Mehmed Derviş Rıfat Efendi / sâniye

Sayfa: 259

Mu'avin Mehmed Arif Efendi / mütemayyız 5 mecîdi Sınıf-1 evvel Nureddin Efendi rabî'a Sınıf-1 sâni Kadri Efendi “ sâni Ali Hüsameddin Efendi sâlise Sınıf-1 sâlis Nuri Efendi “ sâlis Ahmed Cemil Efendi Sınıf-1 rabî'a Mehmed Necib Efendi mülâzım Hacı Saim Efendi Mülâzım Ahmed Lütfü Efendi “ Osman Efendi
Şu'be-i mezkûreye mensûb idâre zabıtânı
Kol Ağası Hacı Ali Ağa yüzbâşı Mehmed efend,
Levâzım ikinci şu'besi
Müdür Mustafa Efendi mütemayyız Mu'avin Hacı Asım Efendi sâniye “ Yusuf Raşid Efendi sâlise 4 mecîdi Sınıf-1 sâni İsa Efendi sınıf-1 sâlis Mustafa Tevfik Bey “ sâlis Zülfî Bey “ “ hafız Mehmed Tevfik Efendi Sınıf-1 rabî'a İsmail Hakkı Efendi mülâzım Mehmed Şükrü Efendi Mülâzım Hüseyin Efendi Ömer Efendi Osman Nuri Efendi
Şu'be-i mezkûre mensûb idâre zâbitanı
Kol Ağası Mustafa Efendi Yüzbâşı Tevfik Efendi

Sayfa: 260

Levâzım üçüncü şu'besi
Müdür Nazım Efendi / evveli sânis 5 mecîdi Mu'avin Bilal Zihni Efendi mu'avin Abdurrahman Rahmi Efendi Sınıf-1 sâlis Adnan Efendi sınıf-1 rabi'a Ahmed Sıdkı Efendi Mülâzım Mustafa Fehmi Efendi Ali Rıza Efendi
Şu'be-i mezkûre mensûb idâre zâbitânı
KolAğası münhal Yüzbaşısı münhal
Levâzım dördüncü şu'besi
Müdür münhal Mu'avin Yusuf Efendi rabi'a Sınıf-1 rabi'a Efendi mülâzım Efendi
Şu'be-i mezkûre mensûb idâre zabıtânı
KolAğası Hacı Salih Efendi kolAğası münhal
Orduy-ı hümayun vezne memûrları
Vezne müdürü Ahmed Şevket Efendi Mu'avin Ziya Efendi Vezne kâtibi Efendi

Sayfa: 261

Erzincan rüşdiye-i askeri mektebinin müdür ve zâbitânıyla hâcegânı
Müdür mekteb münhal Coğrafya muallimi Dâhiliye zâbıtı yüzbaşısı Hafız Ahmed Efendi “ “ mülâzım-1 evvel Şükrü Efendi “ “ mülâzım-1 evvel Hüsnü Efendi “ “ mülâzım-1 sâni Vefik Efendi “ “ mülâzım-1 sâni Tahir Efendi Resim muallimi mülâzım-1 evvel Bekir Efendi Lisân muallimi yüzbaşısı İbrahim Lütfü Efendi Riyâziye muallimi mülâzım-1 evvel Niyazi Efendi Arabi muallimi Mustafa Efendi diğeri Hacı Ahmed Efendi Farisi muallimi Ahmed Efendi kavâ'id muallimi Hasan Avni Efendi İmlâ muallimi Efendi hüsn-i hat muallimi Vasfi Efendi
Dördüncü orduy-ı hümayuna mensûb Erzincan'da bulunan sanayi'i şu'bâtı memûrîn ve zâbitânı
Binbaşısı Bekir Ağa / 4 mecîdi kolAğası münhal Tabur kâtibi münhal kâtib mu'avini Bekir Efendi Tabur imâmı Abdülhamid Efendi Tabîb Yüzbaşısı Muhiddin Efendi Cerrah Mustafa Efendi Eczâcî Hafız Mahmud Efendi

Sayfa: 262

Cerrahcı kolAğası Latif Efendi 4 mecîdi Anacı yüzbaşısı Ahmed Efendi
1 sınıf Yüzbaşısı Mehmed Ağa Mülâzım-ı evvel Hasan Efendi mülâzım-ı sâni Mehmed Ağa 2 sınıf yüzbaşısı Ahmed Ağa Mülâzım-ı evvel Abdullah Efendi 5 m mülâzım-ı sâni Mahmud Efendi 5 m Kâtib sınıf rabi'a Hüseyin Efendi 3 sınıf Yüzbaşısı Mehmed Efendi Mülâzım-ı evvel Hasan Ağa mülâzım-ı sâni Mehmed Efendi Kâtib sınıf rabi'a Abdullah Efendi mülâzım Hayreddin Efendi 4 sınıf yüzbaşısı münhal Mülâzım-ı evvel Ahmed Efendi 4 Osmanî mülâzım-ı sâni Mehmed Ağa 5 sınıf yüzbaşısı münhal Mülâzım-ı evvel Abdülkerim Efendi 4 Osmanî Mülâzım-ı sâni Yusuf Efendi
Orduy-ı hümâyun mezkûr sıhhiye memûrları
Sertabîb miralay İsmail Bey Tabîb ka'im-i makam Ayameniyondas Bey 5 mecîdi Tabîb binbaşısı Celal Bey 5 mecîdi

Sayfa: 263

Ser eczâcı miralây Hacı Ahmed Bey 4 Osmanî ve mecîdi Eczâcı-ı evvel binbaşısı Mehmed Efendi 5 mecîdi Tabîb sol kolAğası İsmail Efendi Eczâcı-ı sâni İbrahim Efendi Eczâcı Ömer Efendi eczâcı Kastı Efendi Eczâcı Ali Efendi Serharâc Hacı Abidin Efendi 5 mecîdi Cerrâh-ı sâni Hasan Bedri Efendi 5 “ Cerrah Ali Efendi cerrâh Abdullah Efendi “ Ali Fehmi Efendi “ Sadullah Efendi “ Ali Efendi tımarcı Hasan Efendi
Hastahâne müdürü alay kâtibi Abdülkadir Efendi 4 m “ kâtib-i evvel İbrahim Efendi “ kâtib-i sâni Abdullah Vehbi Efendi İmâm-ı evvel Hacı Ahmed Efendi 5 m İmâm-ı sâni Yusuf Efendi Esvab emini Arif Ağa 5 mecîdi Vekilharc yüzbaşısı Şefik Efendi Hastalar Ağası Abdullah Efendi Kapu çukadârı Mehmed Efendi Serhademe Emin Ağa aşçı başı Ahmed Ağa

Sayfa: 264

Sayfa: 265

(DÖRDÜNCÜ ORDUY-I HÜMAYÜNUN ERZURUM VİLÂYETİ DÂHİLİNDE Kİ NİZÂMİYE VE HAMİDİYE VE REDÎF ALÂYLARI)
Merkez Erzurum şehri olan yedinci nizâmiye fırkası
Fırka kumandanı ferik Yusuf Ziya Paşa Üçüncü Osmanî beşinci mecîdi nişân zişânlarını hâmindir.
ERKÂN-I HARB HEYETİ
Erkân-ı harbiye reisi miralay İsmail Bey 4 Osmanî ve 3 mecîdi gümüş liyâkat madalyası Erkân-ı harbe mülhak yüzbaşı Tahsin Efendi 5 mecîdi “ “ “ mülâzım-ı evvel Kemal Nuri Efendi 5 mecîdi
Erzurum istihkâmâtı inşâât komisyonu
Reis miralay Ahmed Canib Bey 3 m sanayi’i madalyası Aza istihkâm binbaşısı Ragıp Efendi 4 m “ “ “ kolAğası Sadullah Efendi 4 m “ “ “ “ Mahmud Efendi “ “ yüzbaşı Hüseyin Ağa Kâtib topçu mülâzım-ı sâni Ömer Efendi 5 m sanâyi’i madâlyası

Sayfa: 266

Tarassud kuleleri inşâât komisyonu hey’eti
Reis binbaşı Bekir Efendi Aza kolAğası Mehmed Ali Efendi 5 mecîdi “ mülâzım-ı sâni Asım Efendi mülâzım-ı sâni Müştak Efendi
Erzurum mekteb i’ddâdi-i askerisi memûrları
Müdîr binbaşı Hasan Rauf Efendi Muhâsebe memûru tabûr kâtibi Nazım Efendi Dâhiliye zâbıtı yüzbaşı Hasan Efendi Resim hâcesi mülâzım-ı evvel Mehmed Ali Efendi sanâyi’i nefise madâlyası Riyâziye “ “ Eşref Efendi Jimnastik hâcesi mülâzım-ı evvel Efendi Muhâsebe mu’avini “ “ Mehmed Efendi Dâhiliye zâbıtı “ “ İsmail Efendi Lisân hâcesi mülâzım-ı sâni Faik Efendi İmâm Hurşid Efendi vekilharc Abdurrahman Efendi Talebenin mevcûdu 3 sınıf 110 2 sınıf 124 1 sınıf 150
Erzurum mekteb rüşdiye-i askeriyesi memûrları
Müdür mekteb kolAğası Hüseyin Efendi Resim hâcesi Nuri Efendi

Sayfa: 267

Dâhiliye zâbıtı mülâzım-ı evvel Mustafa Efendi Fransızca hâcesi münhal Coğrafya “ “ Arabi “ “ Hüsn-i hat Türki hâcesi Mehmed Şakib Efendi hâmse Arabi hâcesi Tahir Efendi Farisi “ Ahmed Fuad Efendi Kava'id “ Mehmed Necati Efendi İmlâ “ münhal Serhademe Mustafa Efendi Talebenin mevcûdu 4 sınıf 60 3 sınıf 88 2 sınıf 155 1 sınıf 80
Dördüncü orduy-ı hümayûna mensûb olup vilâyet dâhilinde bulunan 'asâkir-i nizâmiye-i şâhânenin alayları
Erzincan'da bulunan yedinci nişâncı tabûru
Binbaşî Mehmed Yaver Efendi KolAğası Bekir Ağa 4 mecîdi İmam hâfız Ali Efendi kâtib Halil Efendi Kâtib mu'avini Mustafa Efendi

Sayfa: 268

Sekizinci nişâncı tabûru
Binbaşî Hacı Abdullah Efendi 4 mecîdi KolAğası Tabûr kâtibi Mehmed Efendi tabûr imâmı Halid Efendi Kâtib mu'avini Mehmed Şevki Efendi
İstihkâm tabûru
Binbaşî Ahmed Muhtar Efendi 4 ayn 5 m sanâyi'i madâlyası KolAğası Fuad Efendi tabûr kâtibi münhal İmam Ahmed Hamdi Efendi 5 m kâtib mu'avini Efendi
On üçüncü livâyâ mülhak Erzurum'da bulunan yirmi beşinci piyâde alayları
Miralay Mustafa Bey ka'im-i makâm Mehmed Bey 4 mecîdi ve Osmanî Alay emini Ahmed Efendi alay kâtibi Mustafa Efendi Alay müftisi Nebi Efendi sancakdâr münhal
Birinci binbaşî Hacı Hüseyin Hüsnü Efendi 4 Osmanî İkinci binbaşî Hüseyin Ağa 4 mecîdi Üçüncü binbaşî münhal Dördüncü binbaşî Mehmed Raşid Efendi
25 i musiki yüzbaşısı Osman Ağa beşinci mecîdi Mülâzım münhal

Sayfa: 269

Müteferrik mahallerde bulunan yirmi altıncı piyâde alayı
Miralay münhal ka'im-i makam Yusuf Bey 5 m Alay emini Hafız Ömer Efendi alay kâtibi Mustafa Şükrü Efendi Alay müftisi Mehmed Feyzullah Efendi Sancakdâr mülâzım-ı evvel Mehmed Şükrü Efendi
Birinci binbaşı Mehmed Raşid Efendi İkinci binbaşı Mehmed Raşid Efendi 4 m Üçüncü binbaşı Abdullah Efendi Dördüncü binbaşı Mehmed Hulusi Efendi
Merkez Erzincan'da olan onuncu livâ
Kumandanı mirlivâ Süleyman Paşa / birinci mecîdi Mülhak zâbit mülâzım-ı sâni Ahmed Efendi
On dokuzuncu süvâri alayı
Miralay Dursun Bey Binbaşı-ı evvel Halil İbrahim Efendi 5 mecîdi Alay kâtibi Ali Efendi kolAğası İbrahim Efendi İmam-ı evvel Abdurrezzak Efendi imâm-ı sâni Ali Rıza Efendi Esvâb emini yüzbaşı Mehmed Efendi Sancakdâr mülâzım-ı sâni Hasan Efendi

Sayfa: 270

Merkezi Karakilise'de olan birinci livâ
Kumandân mirlivâ Rahmi Paşa Dördüncü Osmanî beşinci mecîdi
Yirmi birinci süvari alayı
Miralay Osman Bey ka'im-i makâm Behram Bey Binbaşı Seyfi Ağa alay kâtibi Mehmed Mevlüd Efendi KolAğası imam-ı evvel Mehmed Efendi İmam-ı sâni Mustafa Efendi
Pasinler'de bulunan yirmi ikinci süvari alâyi
Miralây Hamid Bey ka'im-i makâm Mehmed Bey 4 mecîdi Binbaşı-ı sâni Mehmed Ağa alay emini Hüseyin Efendi Alây kâtibi Mehmed Hulusi Efendi kolAğası Abdülkerim Ağa Kâtib sâni Bekir hilmi Efendi imâm-ı evvel İsmail Hakkı Efendi İmâm-ı sâni Hafız Mehmed Efendi esvâb emini yüzbaşı Hasan Efendi Sancakdâr mülâzım-ı sâni Sabri Efendi
Erzurum'da bulunan yirmi dördüncü süvâri alayı
Miralây Asaf Bey ka'im-i makâm Mahmud Bey Binbaşı Bekir Efendi 4 m alay emini Osman Naci Efendi 4 m Alay kâtibi Mustafa Efendi kolAğası Mehmed Ağa Kâtib Mustafa Efendi imâm-ı evvel Abdülehed Efendi İmâm-ı sâni Mehmed Efendi sancakdâr mülâzım sâni Salih Efendi

Sayfa: 271

Vilâyet dâhilinde bulunan Hamidiye süvâri alaylarının erkân ve ümerâ ve zâbitânı
(umum hamidiye ve süvâri alayları kumandan vekîli miralây Bahaeddin Paşa) Dördüncü Osmanî beşinci mecîdi nişân zişânlarıyla altun liyâkat madâlyasını hâmilidir.
(Hamidiye süvâri alayları mirlivâsı İsmail Hakkı Paşa) Üçüncü mecîdi dördüncü Osmanî Hamidiye ve süvari alayları kumandanlığı refâkatine memûr erkân-ı harbiye reisi ka'im-i makam Mahmud Hayret Bey Dördüncü Osmanî gümüş liyâkat ve sanâyi'î madâlyaları Erkân-ı harbe mülhak mülâzım-ı sâni Vahid Bey 5 mecîdi
Merkezi birinci (Hamidiye) süvâri alâyı (Tutak)
Miralây Hafız Abdullah Bey Ka'im-i makâm Hüseyin Bey dördüncü Osmanî beşinci mecîdi Binbaşî evvel Mehmed Bedî'î Efendi 4 “ 5 “ Kâtib alay Süleyman Efendi kâtib-i sâni Hasan Efendi İmâm münhal Sancakdâr mülâzım-ı sâni Abdi Ağa

Sayfa: 272

Merkezi ikinci (Hamidiye) süvari alayı (Tutak)
Alay kumandanı ka'im-i makam Hüseyin Hüsnü Bey Ka'im-i makâm Hüseyin Bey 5 mecîdi binbaşî-ı evvel Yusuf Bey Binbaşî-ı sâni Ali Bey kolAğası Ahmed Bey 4 ayn Kâtib alây Tifor Efendi kâtib-i sâni Mustafa Efendi İmam Hacı İbrahim Efendi sancakdâr mülâzım-ı sâni Timur Ağa
Merkezi üçüncü (Hamidiye) süvâri alayı Tutak
Miralây Nureddin Bey üçüncü mecîdi Ka'im-i makâm Hasan Bey 4 ayn 4 m umûm iftihâr madâlyası Binbaşî-ı evvel münhal Binbaşî-ı sâni Ahmed Ağa 4 mecîdi umûm iftihâr madâlyası KolAğası Ca'fer Ağa 5 m kâtib alây münhal Kâtib-i sâni Ali Vasıf Efendi imâm Mustafa Efendi Sancakdâr mülâzım-ı sâni münhal
Merkezi dördüncü (Hamîdiye) süvâri alayı (Eleşkird)
Miralây Nuri Bey Ka'im-i makam Selim Paşa mirü'l-ümerâ dördüncü Osmanî Binbaşî-ı evvel Ali Bey binbaşî -ı sâni Meded Bey 4 ayn KolAğası Ali Bey 5 m kâtib-i evvel İshak Efendi Kâtib sâni Süleyman Efendi imam Ömer Efendi Sancakdâr mülâzım-ı sâni Osman Ağa

Sayfa: 273

Merkezi beşinci (Hamîdiye) süvâri alayı (Karakilise)
Alay kumandanı ka'im-i makâm Muharrem Bey 5 mecîdi Ka'im-i makam Hüseyin Bey 4 ayn binbâşî-ı evvel Resul Bey 4 m Binbâşî-ı sâni Halid Bey kolAğası Reşid Ağa Kâtib alây Ali Rıza Efendi kâtib-i sâni Ahmed Efendi 5 m İmam Şeyh Ahmed Efendi sancakdâr mülâzım-ı sâni Hasan Efendi
Merkezi altıncı (Hamîdiye) süvâri alâyı (Karakilise)
Miralay Kadri Bey 3 ayn 5 m Ka'im-i makâm Ali Bey 3 m binbâşî-ı evvel Abdullah Efendi 4 ayn Binbâşî-ı sâni Han Baba Efendi kolAğası Arslan Bey Kâtib alây Hasan Seyfeddin Efendi kâtib-i sâni Yunus Efendi İmam Durak Efendi sancakdâr mülâzım-ı sâni Hacı Ağa
Merkezi yedinci (Hamidiye) süvari alâyı (Tutak)
Alay kumandanı Tevfik Bey Ka'im-i makâm Taşdan Bey 3 ayn 5 m Binbâşî-ı evvel Abdülkadir Ağa 5 m binbâşî-ı sâni Süleyman Ağa 4 ayn KolAğası Molla Hüseyin Efendi Kâtib alây münhal Kâtib-i sâni Muzaffer Bey imâm Ali Efendi Sancakdâr mülâzım-ı sâni İsmail Ağa

Sayfa: 274

Merkezi sekizinci (Hamidiye) süvâri alâyı (Hasankale)
Kumandanı ka'im-i makâm Zekeriya Bey 3 m 4 ayn gümüş liyâkat madâlyası Ka'im-i makam münhal binbâşî-ı evvel Mehmed Bey 4 ayn Binbâşî-ı sâni Hüseyin Ağa kolAğası Yusuf Ağa Kâtib alây İbrahim Edhem Efendi 5 m kâtib-i sâni münhal İmam Abdülkudüs Efendi sancakdâr mülâzım-ı sâni Kavli Ağa
Merkezi dokuzuncu (Hamidiye) süvâri alâyı (Bayezid)
Miralây Mehmed Sadık Bey 4 ayn 5 mecîdi Ka'im-i makâm Mehmed Bey 4 ayn binbâşî-ı evvel Ali Ağa 4 m Binbâşî-ı sâni Nebi Ağa 4 m KolAğası Mustafa Ağa 4 m Kâtib alây Mehmed Ali Efendi kâtib-i sâni Abdullah Efendi İmam Sadullah Efendi sancakdâr mülâzım-ı sâni Faris Ağa
Merkezi onuncu (Hamîdiye) süvâri alâyı (Diyadin)
Alay kumandânı ka'im-i makâm Hasan Bey Ka'im-i makâm Mustafa Bey binbâşî-ı evvel Mustafa Ağa 4 m Binbâşî-ı sâni münhal kolAğası Hüseyin Ağa 5 m Kâtib alây İlyas Efendi kâtib-i sâni Abdurrezzak Efendi İmam Kasım Efendi sancakdâr mülâzım-ı sâni Hamid Ağa

Sayfa: 275

Merkezi on birinci (Hamidiye) süvâri alâyi (Karakilise)
Alay kumandanı ka'im-i makâm Asaf Bey Ka'im-i makâm Hüseyin Bey binbaşı-ı evvel Derviş Ağa 4 ayn Binbaşı-ı sâni İbrahim Ağa kolAğası münhal Kâtib alay Abdülaziz Efendi kâtib-i sâni İsmail Efendi İmam Şeyh Tahir Efendi sancakdâr mülâzım-ı sâni Resul Ağa
Merkezi on ikinci (Hamidiye) süvâri alâyi (Karakilise)
Miralây Halil Bey Ka'im-i makâm Mehmed Bey 4 ayn binbâşı-ı evvel Mehmed Ağa Binbaşı-ı sâni Mehmed Ağa 5 m kolAğası şeyh Mehmed Ağa Kâtib alây Mehmed Raşid Efendi kâtib-i sâni İzzet Efendi İmam Molla Musa Efendi sancakdâr mülâzım-ı sâni Mirza Ağa
Merkezi yirmi altıncı (Hamîdiye) süvâri alâyi (Hınıs)
Miralây Ahmed Bey Ka'im-i makâm münhal binbaşı-ı evvel Halil Ağa Binbaşı-ı sâni Yaşar Efendi kolAğası İsa Ağa Kâtib alây Abdullah Efendi kâtib-i sâni Ahmed Efendi İmam Mustafa Efendi sancakdâr mülâzım-ı sâni Mehmed Ağa

Sayfa: 276

Merkezi yirmi dokuzuncu (Hamîdiye) süvâri alâyi (Hınıs)
Alây kumandanı ka'im-i makâm münhal Ka'im-i makâm Taceddin Bey 4 ayn binbâşı-ı evvel Mustafa Ağa 4 m Binbaşı-ı sâni Reşid Efendi 4 ayn kolAğası Ali Ağa Kâtib alây Abdurrahman Efendi kâtib-i sâni Mustafa Efendi İmam Ömer Efendi sancakdâr mülâzım-ı sâni Ali Ağa
Merkezi otuz ikinci (Hamîdiye) süvâri alâyi (Hınıs)
Miralây Ziya Bey Ka'im-i makâm Selim Bey binbaşı-ı evvel Sa'id Ağa Binbaşı-ı sâni Abdülvehhab Ağa kolAğası İsmail Ağa Alây kâtibi Halil Efendi kâtib-i sâni Tal'at Efendi İmam Ali Efendi sancakdâr mülâzım-ı sâni Ali Efendi
Merkezi otuz dördüncü (Hamîdiye) süvâri alâyi (Erzurum)
Miralây Mehmedali Bey Ka'im-i makâm Mustafa Bey 3 m binbâşı-ı evvel Hasan Ağa Binbaşı-ı sâni Mustafa Ağa kolAğası Musa Ağa Kâtib alây Ömer Lütfü Efendi kâtib-i sâni Mehmed Nusret Bey İmam Halife Efendi sancakdâr mülâzım-ı sâni Selim Ağa

Sayfa: 277

Merkezi otuz beşinci (Hamîdiye) süvâri alâyı (Hınıs)
Alay kumandânı ka'im-i makam Ali Bey 4 ayn v m gümüş imtiyâz madâlyası Ka'im-i makâm Kolihan Bey ıstıbal-ı 'amire 3 Osmanî Binbaş-ı evvel Ahmed Ağa 4 ayn binbaş-ı sâni Murad Ağa KolAğası İbrahim Efendi kâtib-i alây İsa Efendi Kâtib-i sâni münhal imâm Molla Said Efendi Sancakdâr mülâzım-ı sâni Mehmed Ağa
Merkezi otuz altıncı (Hamidiye) süvâri alâyı (Keyfi)
Miralây İbrahim Bey Ka'im-i makâm Halid Bey binbaş münhal Binbaş-ı sâni Abdullah Ağa 4 m kolAğası Macun Ağa Kâtib alây Mustafa Efendi kâtib-i sâni münhal İmam Enver Efendi sancakdâr mülâzım-ı sâni Yusuf Ağa
Merkezi otuz yedinci (Hamîdiye) süvâri alâyı (Bayezid)
Miralây Abdülcabbar Bey 3 ayn 3 m iftihar madâlyası Ka'im-i makâm Şeyh Salih Bey binbaş-ı evvel Derviş Ağa Binbaş-ı sâni Beni Ağa kolAğası Hasan Ağa Kâtib alây Mehmed Emin Efendi kâtib-i sâni Abdülaziz Efendi İmam Şeyh Mehmed Efendi sancakdâr mülâzım-ı sâni Şeyh Seyid Efendi

Sayfa: 278

Merkezi Otuz Sekizinci (Hamîdiye) Süvâri Alayı (Bayezid)
Alây kumandanı münhal Ka'im-i makâm İbrahim Bey 4 ayn binbaş-ı evvel Ahmed Ağa 4 ayn Binbaş-ı sâni Bekir Efendi 4 ayn kolAğası münhal Kâtib alây münhal kâtib-i sâni Şevket Efendi İmam münhal sancakdâr mülâzım-ı sâni Yusuf Ağa

Sayfa: 279

DÖRDÜNCÜ ORDUY-I HÜMÂYUNA MENSÛB DÖRDÜNCÜ TOPÇU FIRKASI
Kumandân ve eslehe ve mühimmât-ı nâriye müfettişi ferik Halid Paşa 2 mecîdi
Mühimmâr-ı nâriye müfettişi tabûr kâtibi Emin Efendi
Kumandân-ı yâver harbi yüzbaş Mehmed Efendi
Onbirinci topçu livâsı kumandânı Mehmed Tevfik Paşa (ikinci Osmanî ve mecîdi)
Livâ yâver-i harbi mülâzım-ı evvel Ahmed Şakir Efendi
Onuncu Livâya Mensûb Dördüncü Süvâri Topçu Taburu (Erzurum)
Binbaş Bekir Sıdkı Efendi 4 Osmanî ve mecîdi
KolAğası Hasan Hulusi Efendi
Tabûr kâtibi Osman Nuri Efendi 5 mecîdi
İmam Muhammed Sabit Efendi

Sayfa: 280

Ondokuzuncu Seyyâr Topçu Alayı (Erzurum)
Alay kumandanı miralay Ömer Cemil Bey 4 Osmanî ve mecîdi Yâver-i harb mülâzım-ı evvel Ali Rıza Efendi
Birinci binbaşısı münhal ikinci binbaşısı Süleyman Asaf Bey KolAğası münhal kolAğası münhal Alây kâtibi resmi Efendi tabûr kâtibi Ahmed Efendi Alây müftii Abdülkadir Efendi 5 m imam İbrahim Efendi Sancakdâr ve esvâb emini mülâzım-ı evvel Şerif Efendi
Yirminci Seyyâr Topçu Alayı (Erzurum)
Ka'im-i makâm münhal Yâver-i harb mülâzım-ı evvel Ahmed Hamdi Efendi
1 binbaşısı Mustafa Efendi 5 m 2 binbaşısı İsmail Efendi KolAğası Mehmed Ağa 5 m kolAğası Mehmedali Efendi Alây kâtibi Ahmed Hamdi Efendi tabûr kâtibi münhal Tabûr imâmı Mahmud Efendi imâm Hacı Arif Efendi 5 m Sancakdâr mülâzım-ı evvel Salih Efendi
11 Livâyâ Mensub Yirmi Birinci Seyyâr Topçu Alayı (Erzincan)
Miralây Hacı Tevfik Bey 3 mecîdi Yâver-i harb mülâzım-ı evvel Rüşdü Efendi

Sayfa: 281

Birinci binbaşısı Mustafa Efendi 4 m Alây emini Ahmed Efendi KolAğası İsmail Hakkı Efendi 4 m Alây kâtibi Abdülkadir Efendi Sancakdâr mülâzım-ı evvel Receb Efendi
İkinci binbaşısı Bekir Efendi 4 m kolAğası Ahmed Reşid Efendi Tabûr kâtibi Mehmed Tevfik Efendi 5 m imam Mehmed Dursun Efendi
Yirmi İkinci Seyyâr Topçu Alayı (Erzincan)
Ka'im-i makâm Dursun Bey 5 mecîdi Yâver-i harb mülâzım-ı evvel Ahmed Kemal Efendi Birinci binbaşısı Hüseyin efend 5 m ikinci binbaşısı münhal Alây kâtibi Tal'at Efendi tabûr kâtibi Mustafa Sabri Efendi Tabûr imamı Hafız Abdullah Efendi “ imam İbrahim Efendi Sancakdâr mülâzım-ı evvel Mehmed Efendi
Nakliye Tâburu (Erzincan)
Ka'im-i makam İsmail Hakkı Bey 4 mecîdi Baytar binbaşısı Alırıza Efendi KolAğası Mustafa Efendi 4 m tabûr kâtibi Ahmed Fehim Efendi Esvâb emini yüzbaşı İshak Efendi tabûr imamı hafız Mehmed Efendi

Sayfa: 282

Onikinci topçu livâsı kumandânı Hacı Tevfik Paşa (üçüncü mecîdi) Livâ yâver-i harbi mülâzım-ı evvel Salih Efendi
Yirmi Üçüncü Seyyâr Topçu Alâyi (Erzurum)
Miralây Abdülkadir Bey 4 Osmanî ve mecîdi Alay emini Mehmed Efendi 5 m Yâver-i harbi mülâzım-ı evvel Osman Efendi Birinci binbaşı ikinci binbaşı Osman Efendi KolAğası Mehmed Saib Efendi kolAğası Mehmed Ağa Alây kâtibi Mustafa Efendi 5 m tabûr kâtibi Mehmed Tevfik Efendi Tabûr imamı Şevket Efendi “ imam Hafız Makdad Efendi Sancakdâr mülâzım-ı evvel Abdullah Efendi
Yirmi Dördüncü Seyyâr Topçu Alayı (Erzurum)
Ka'im-i makâm Bekir Şükrü Bey dördüncü mecîdi Yâver-i harbi mülâzım-ı evvel Rüşdü Efendi Birinci binbaşı Hasan Efendi ikinci binbaşı Cemal Bey 4 m KolAğası Hacı Osman Efendi kolAğası Osman Efendi Alây kâtibi münhal tabûr kâtibi münhal Tâbur imâmı Mehmed Efendi “ imam Mehmed Efendi Sancakdâr Hakkı Efendi

Sayfa: 283

ERZURUM KALE TOPÇU ALÂYI
Miralây Es'ad Bey 3 m 4 ayn ka'im-i makâm münhal Alay emini Hacı Ömer Efendi Alay kâtibi Hacı İbrahim Efendi 1 binbaşı Reşid Efendi 2 binbâşı Faik Efendi 4 m 4 ayn KolAğası Nuri Efendi 5 m kolAğası münhal Tâbur kâtibi münhal tâbur kâtibi münhal İmam hacı Mustafa Efendi imam Hasan Said Efendi
3 binbaşı Cemal Efendi dördüncü binbaşı Yahya Efendi KolAğası İbrahim Edhem Efendi kolAğası Şakir Efendi Tâbur kâtibi münhal tâbur kâtibi münhal “ imam münhal “ imam Osman Efendi
Beşinci binbaşı münhal kolAğası Hüseyin Efendi Tâbur kâtibi Hüsnü Efendi 5 m imam münhal
Erzurum'da bulunan alây ve tabûrların memûrin-i sıhhiyesi
Erzurum hastahâne tabîb-i evveli vekil kolAğası Mustafa Efendi 5 m Piyâde 25 alayın birinci taburu tabîbi yüzbâşı İbrahim Halil Efendi “ eczâcî Celal Efendi 5 m cerrâh Mehmed Efendi

Sayfa: 284

Piyâde ikinci tabûru tabîbi kolAğası İhsan Efendi
“ eczacı İbrahim Edhem Efendi cerrah Hacı Osman Efendi
“ üçüncü tabûru tabîbi sağ kolAğası Mehmed Resul Efendi
“ eczacı Mustafa Efendi cerrâh Hacı Mustafa Efendi
“ dördüncü tabûru tabîbi sol kolAğası Ferid Mahmud Efendi
“ eczacı Bekir Efendi cerrah Şevket Efendi
Süvâri yirmi dördüncü alâyın tabîbi yüzbaşısı Vasıf Efendi
Eczacı İstasyon Efendi cerrah Mehmed Neşet Efendi cerrah Alırıza Efendi
Süvâri dördüncü topçu tabûrunun tabîbi kolAğası Mehmed Salih Efendi beşinci mecîdi
Cerrah Hasan Efendi eczacı Efendi
Seyyâr topçu 19 alâyın birinci tabûru tabîbi yüzbaşısı Hulusi Efendi
Eczacı Yorgi Efendi cerrah Ahmed Efendi
Seyyâr topçu ikinci tabûrunun tabîbi yüzbaşısı Ahmed Şevket Efendi 5 mecîdi
Cerrah Hasan Efendi

Sayfa: 285

Seyyâr topçu 20 alâyının birinci tabûru tabîbi binbaşısı Cemal Efendi
Eczacı Vasıl Efendi cerrah Mehmed Efendi
“ ikinci tabûru tabîbi yüzbaşısı Muharrem Efendi
Eczacı Mehmed Efendi
Seyyâr topçu 24 alâyının ikinci tabûru tabîbi Ahmed Refik Efendi
Eczacı kolAğası Hafız Tefvik Efendi
Cerrah Mehmed Nuri Efendi
Erzurum kal’esi topçu alâyının birinci tabûru cerrah İsmail Efendi

Sayfa: 286

DÖRDÜNCÜ ORDUY-I HÜMÂYUNA MENSÛB OLUB VİLÂYET DÂHİLİNDE BULUNAN ASÂKİR-İ REDÎFE-İ ŞÂHÂNENİN FIRKA VE LİVÂLARIYLA ALÂY VE TÂBUR KUMANDÂNLARI
Merkezi redîf on üçüncü fırka kumandanlığı (Erzincan)
Kumandân ferîk Mehmed Ali Paşa
Erkân-ı harbiyesi
Fırka erkân-ı harb reisi kolAğası Fuad Efendi 4 m “ “ mülhak mülâzım-ı evvel Hüseyin Efendi 5 m “ “ mülhak mülâzım-ı sâni Ahmed Tefvik Efendi 5 m
Yirmi beşinci livâ kumandânı münhal (Erzurum) livâ erkân-ı harbına mülhak yüzbaşısı Rıza Efendi
Yirmi beşinci livâyâ mensûb kırk dokuzuncu alâyı (Bayburd)
Miralây Zekeriya Bey Birinci Bayburd tabûru binbaşısı Hacı Fatan Efendi

Sayfa: 287

İkinci esir tabûru binbaşısı Mustafa Efendi 5 m KolAğası hacı Hüseyin Efendi kolAğası Şevki Efendi 5 m Tâbur kâtibi hafız Salih Efendi tâbur kâtibi İbrahim Kazım Efendi Depo memûru mülâzım-ı evvel Mehmed Tosun Efendi
Livây-ı mezkûre mülhak ellinci Erzurum alâyı
Ka'im-i makâm Osman Edib Bey Alây kâtibi münhal 1 Erzurum binbaşısı Elhac Muhiddin Efendi 4 mecîdi 2 Tortum “ Elhac Ali Efendi 5 mecîdi KolAğası Osman Şam'i Efendi kolAğası Zeynelabidin Efendi Tâbur kâtibi Hacı Hüsnü Efendi tâbur kâtibi Sadullah Efendi Depo memûru mülâzım-ı evvel Sadık Efendi
3 Tercan binbaşısı Ahmed Haşim Efendi 4 Pasinler binbaşısı İsmail Efendi KolAğası Akif Efendi 4 m kolAğası Süleyman Efendi Tâbur kâtibi Mehmed Said Efendi tâbur kâtibi İsmail Efendi Depo memûru mülâzım-ı evvel Sabri Efendi
Yirmi altıncı livâ kumandânı Mirlivâ Ali Şefik Paşa 4 Osmanî 3 mecîdi Livâ yâver-i harbi mülâzım-ı evvel Mustafa Tevfik Efendi

Sayfa: 288

Yirmi Altıncı Livâyâ Mensûb Elli Birinci Erzincan Alayı
Miralây Hacı Nafız Bey 4 Osmanî Alây kâtibi Ahmed Nazif Efendi 5 mecîdi Birinci Erzincan tâburu binbaşısı Ali Galib Efendi İkinci Refahiye “ binbaşısı Salih Efendi 4 m KolAğası Mehmed Ziver Efendi kolAğası Hacı Ahmed Ağa Tâbur kâtibi Mustafa Efendi tâbur kâtibi Hasan Efendi Depo memûru mülâzım-ı evvel Mustafa Efendi
15 firkanın otuzuncu livâsına merbût altmışıncı alâyı
Üçüncü Karakilise tâburu binbaşısı Abdullah Efendi Dördüncü Keyfi tabûru binbaşısı Hacı Ahmed Hilmi Efendi 3 kolAğası Mehmed Efendi 4 kolAğası Süleyman Vehbi Efendi Tâbur kâtibi Sabri Efendi tâbur kâtibi İsmail Hakkı Efendi Depo memûru mülâzım-ı evvel Mehmed Efendi

Sayfa: 289

(bu tablo ikiye ayrılmıştır)

Dâhil vilâyetde bulunan bi'l-cümle yerli ve yabancı ve ecnebî zekûr ve inas nüfusunun mikdârıyla 'aded hâne ve kurrâ ve nevâhiyi müBeyyin cedveldir.

Protestan		Katolik		Ermeni		Rum		İslam		Mâl
İnas	zekûr	İnas	zekûr	İnas	zekûr	İnas	zekûr	İnas	zekûr	
185	181	420	415	5111	5242	261	265	13852	13188	406
		231	213	9352	10148			22736	24879	675
				4616	5187	306	392	20569	23815	548
				2541	3640	3	12	9026	11905	270
107	490			5537	7461	69	136	13944	20575	487
158	220			3838	5026			8566	11861	296
100	139	116	179	2892	4009	9	12	16624	20669	447
		249	243	173	187			11443	12411	247
		2250	2281	339	384	24	17	14761	15751	359
				1218	1238	40	36	15821	16364	747
				396	302			10891	11070	238
550	1035	3273	3330	36009	42870	711	872	158243	183655	4325
12	22	86	95	6035	5754	964	985	23043	22817	598
72	72			2123	2348			7422	7678	197
				1611	1352			5845	5409	142
				958	1179			10061	11122	233
				530				2385	4060	85
84	94	86	95	11263	11242	964	985	49756	51086	1256
				945	668			7544	9022	1840
		7	1	141	212	4		5645	6346	1230
				1072	1474			4523	7972	1510
				112	112			4962	6831	1200
27	26	644	126	1765	3264			8061	11009	245
27	26	651	727	4035	4929	4	4	10835	411800	824
661	1155	5010	4153	51307	59041	1679	6659	229934	275927	6407

Esâmi-i livâ ve kaza	Aded-i kurra ve mahalle	Aded-i nevâhi	Aded-i hâne	Ecnebi		Yabancı		Kıbtî		yahudi	
				İnas	zekûr	İnas	Zekûr	İnas	Zekûr	İnas	Zekûr
Nefs-i Erzurum kazası	50		7368	97	121	707	853	8	7	3	3
Ova nevâhi selasesi	165	3	9496								
Bayburd kazası	164	14	9131								
Tercan kazası	186	11	4750								
Keyfi kazası	217	15	7900								

Hınıs kazası	230	12	4650								
Pasinler kazası	220	17	7464								
Tortum kazası	66	8	5000				7	10			
Keskim kazası	70	12	6363		10		53	53			
İspir kazası	142	12	5281								
Namrevan Kazası	87	4	2585								
Yekûn	1598	108	69988	97	132	707	852	68	70	3	3
Erzincan kazası	153	11	11369								
Kemâh kazası	75	7	3195								
Kuruçay kazası	61	5	1954								
Refahiye kazası	111	6	3286								
Pülümür kazası	81		9864								
Yekûn	480	29	21667								
Bayezıd kazası	103	2	3167		10						
Diyadin kazası	94	3	1866		3						
Kırkkilisa kazası	55	3	1401	29	36						
Tutak kazası	90	3	2498								
Eleşkird kazası	126	7	3680								
Yekûn	483	18	12617	29	49						
Cem'en yekûn	1361	155	104272	126	181	707	852	68	7	3	3

Erzurum vilâyet celîlesine mülhak sancak ve kaza merkezlerinin yekdiğerlerine olan ba'id mesafelerini müBeyyin saat-î Osmanî cedvelidir.

	Kaza merkezlerinin esâmisi	Erzurum	Pasinler	Tercan	Keyfi	Hınıs	Tortum	Keskim	Namreva
	Eleşkird Toprakale	24	28	40	28	30	26	28	23
	Kırkkilisa	30	24	46	54	36	32	44	29
	Tokat	30	24	46	54	22	32	44	76
	Dişadn kazası	42	36	58	66	34	44	56	41
	Bayezid kazası	48	42	64	72	40	50	62	47
	Pülümür	25	31	9	7	43	34	47	37
	Refâhiye	47	53	31	32	65	55	67	60
	Kuruçay	56	62	40	41	14	64	74	68
	Kemah kazası	44	50	28	29	62	52	64	56
	Erzincan kazası	32	38	16	17	50	40	52	44
	İspir	28	44	34	42	36	15	16	21
	Bayburd	23	29	12	28	41	30	24	35
	Namreva kazası	24	5	28	38	17	5	16	
	Keskim “	24	19	38	48	42	12		
	Tortum	9	8	24	23	20			
	Hınıs	18	12	34	15				
	Keyfi kazası	24	30	16					
	Tercan Mama Hatun	16	23						
	Pasinler kazası Hasan kale	6							

Tutak	Karakilis	Eleskird
11	6	
5		

İşbu cetvelde (silik) merkez vilâyetle (silik) ve kaza merkezlerinin diğerlerine olan ba'îd mesafesi kaç sa'atden ibâret olduğu (silik) murad olundukda evvela cedvelin (silik) tarafından (Kuruçay) isminin muharrer olduğu hâneden girilerek bâlâda cedvelden dahi (Bayezıd) isminin hanesinden aşağı inilerek birleştikleri hanede (103) rakımı görülürki Bayezıd ile Kuruçay'n arasında ki mesafe yüz dört sa'at olduğu ma'lûm olur (Vaks Ali Hezâ)

Sayfa: 291

Sahîfe	TASHÎH VE 'ÎLÂVE
--------	------------------

69	İmam-ı evvel hazret-i şehriyâri hâfız Raşid Efendi hazretlerine murassa' nişân-ı ali Osmanî Teftiş-i askeri komisyon âlisi reis sâniligine azasından
70	Ve müşîrân 'azamdan Hüseyin Fevzi Paşa hazretleri
78	Mâliye nâzırı Nezif Paşa hazretlerine murassa' iftihâr nişân âlisi
122	Vilâyet-i istinâf müdde'i umûmisi İbrahim Hakkı Efendi ye müceddeden rütbe-i sâlise
122	Merkez bedâyet cezâ dairesi reisi Mehmed Kadri Efendi ye terfi'en İzmir pâye-i mücerredî Vilâyet-i istinâf azasından Mehmed Efendi ye terfi'en İzmir pâre-i mücerredî
123	Merkez müdde'i umûmi mu'avinliğine Mahmud Fehmi Efendi
123	Erzurum mahkeme-i ticâret riyâsetine mekteb-i hukûk-ı şâhâne mezunlarından Kasti Efendi
125	Erzurum merkez sancağı defter hâkânı memûru Mustafa Şeref Efendi ye terfi'en İzmir pâye-i mücerredî
152	Erzincan eşrâfından Ahmed Şevket Beye terfi'en rütbe-i evveli sınıf-ı evveli

Sayfa: 292

Sahîfe	TASHÎH VE İLÂVE
182	Vilâyet-i istinâf mahkemesi azay-ı sabıkasından Mehmed Şerif Efendi ye terfi'en rütbe-i sâniye sınıf-ı mütemâyıyız
173	Hınıs kazası Beyânıyla Seyda Naibi sâbık Mehmed Fevzi Efendi
193	Bayburd kazası ka'im-i makâmliğına Hayfa ka'im-i makâmı Hüsnü Bey
209	Namrevan kazası ka'im-i makâmliğına mekteb-i mülkiye-i şâhâne mezûnlarından Hüseyin Derviş Efendi
216	Erzincan Vergi memûru Salim Efendi ye müceddeden rütbe-i sâlise
257	Nizâmiye yoklaması sınıf-ı sâni hulefâsından Halil Efendi ye müceddeden rütbe-i sâlise
260	Levâzım dairesi birinci şu'be müdürü Mustafa Efendi ye terfi'en rütbe-i sâni
286	Redif kırk dokuzuncu alayı miralâyı Zekeriya Beye dördüncü mücerredî

SONUÇ

Osmanlı Devleti, Tanzimat Dönemi itibariyle kurumsallaşma hedefine daha hızlı adımlarla ulaşmaya çalışmıştır. Merkezi bürokrasinin yapısı devlet için ne kadar ehemmiyet taşıyorsa vilayetlerdeki idari yapıda devlet yöneticileri için o derece önemlidir. Bu öneme haiz olarak 1847 yılında vilayetlerdeki durum hakkında bilgi edinmek isteyen devlet adamları, vilayetlerdeki görevlilerden yıllık raporlar da diyebileceğimiz salnâmeleri oluşturmalarını istemişlerdir. İlk örneğini Bosna vilayet salnâmesi ile gördüğümüz bu raporlar sayesinde merkezden çok uzaklarda olsalar bile devlet idarecileri, vilayetler hakkında tasarrufta bulunulmadan önce vilayetin genel durumu, coğrafyası, idari teşkilatı, nüfusu, eğitim kurumları vb. birçok muhtelif alanlarda bilgiler edinmiş olacak ve bu bilgiler doğrultusunda mezkûr vilayet için harekete gerekli kararları daha sağlıklı bir şekilde almış olacaktır.

Erzurum vilayetine ait toplam 13 salnâme bulunurken bunlardan ilki H. 1287 / M. 1870 sonuncusu ise H. 1318/ M. 1900 yıllarında basılmıştır. Osmanlı tarihini ve özelde ise Erzurum tarihini büyük ölçüde ilgilendiren 1877-78 (93 Harbi) savaşının öncesi ve sonrasına ait salnâmelerin bulunması Osmanlı-Rus savaşının siyasi ve sosyal etkilerini sayısal veriler ile değerlendirebileceğimiz büyük bir imkân sunmaktadır. Savaşın ardından yaşanan yıkım ve göçler Erzurum tarihini ve vilayetin önemini etkileyen elzem durumlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmamızda H. 1315/ M. 1897 tarihli Erzurum vilayet matbaasında neşredilen Erzurum vilayet salnâmesi transkript edilerek incelenmiş ve Erzurum kent tarihi ve Osmanlı taşra idaresini ilgilendiren önemli bulgulara ulaşılmıştır. Erzurum vilayeti ve vilayete bağlı kaza ve sancakların idari teşkilatları ve buralarda görevli memurlar değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmelerde önemli makamlarda bulunan isimler değerlendirme de kullanılmıştır.

Erzurum vilayeti, merkez Erzurum Sancağı, Erzincan Sancağı ve Bayezid Sancağından müteşekkil olup bu sancaklara bağlı olarak bulunmaktadır. Sancakların idari yapısı ayrı ayrı değerlendirilmiş ve bu konuda kısa tetkiklerde bulunulmuştur.

Salnâmeye göre Erzurum vilayetinde 554.841 Müslüman nüfus bulunmaktadır. Sancak ve kazalar ile birlikte toplam iptidai mektep sayısı 9, mevcut talebe sayısı 631'dir. Erzurum vilayetinde kaza ve sancaklar dahil olmak üzere 11 rüşdiye bulunup toplam öğrenci sayısı 647'dir. Vilayette bir mülki idadi bulunmakta ve 92 öğrenci eğitim görmektedir.

Bu verilere göre özellikle Abdülhamid dönemindeki eğitim seferberliği dikkate alındığında, bazı kazalarda sadece iptidai mektep ve medreselerin bulunması ve Erzurum vilayet merkezinde sadece bir idadi ve iki rüşdiye okulunun olması bu seferberliğe rağmen bölgedeki Müslüman nüfus için eğitim alanındaki reformların yetersiz kaldığını göstermektedir.

XIX. yüzyıl Osmanlı devleti için uzun ve sancılı geçmiştir. Bu durumu elbette tek bir nedenle açıklamak, yetersiz ve haksız olacaktır. Ancak imparatorluğun parçalanma sürecini Fransız İhtilali'nin hızlandırdığı da yadsınamaz bir gerçektir. Osmanlı devleti çok uluslu yapısından dolayı ihtilal ile birlikte imparatorlukta bulunan azınlıkların isyanları ile yüzleşmiştir. Tanzimat'tan itibaren devlet adamları gayrimüslimleri yönetime dahil ederek dağılmanın önüne geçebileceklerini düşünmüş ve bu minvalde birtakım kanun ve reformlar geliştirilmiştir. Gayrimüslimler devlet yönetimine 1876'da ilan edilen Meşrutiyet ile katılsalar da yerel yönetime dahil edilmeleri 1864 Vilayet Nizamnâmesi'ne uzanmaktadır. Bu nizamnâme ile birlikte eyalet yönetimi değiştirilerek vilayet, liva, kaza ve köy idari sistemleri oluşturulmuştur. Vilayet genel meclisinde her sancaktan temsilci görev almak için seçilmiştir. Ve en önemlisi yerel yönetim meclislerinde gayrimüslimlere de temsilci bulundurma hakkı tanınmıştır.

1897 tarihli Erzurum salnâmesine göre gayrimüslimlerin bu haklarından faydalandığı görülmüştür. İdari teşkilat dahilindeki komisyonlar ve meclislerde memurluk görevlerinin yanında kendi hakları için azalık ve temsilcilik yapmışlardır.

Çalışmamız Erzurum vilayet salnâmesi özelinde, Osmanlı taşra vilayet yapısının araştırılmasında diğer çalışmalara katkı sağlayacak veriler bulundurmaktadır. Öte yandan kent tarihi araştırmalarında kullanılabilecek önemli bilgilerin ortaya çıkarılması amacına

yardımcı olmuştur. Çalışmamız salnâmelerin sayısal veriler açısından oldukça zengin ve muhtelif alanlarda bilgiler sunduğunu da ortaya çıkarmayı amaçlamıştır.

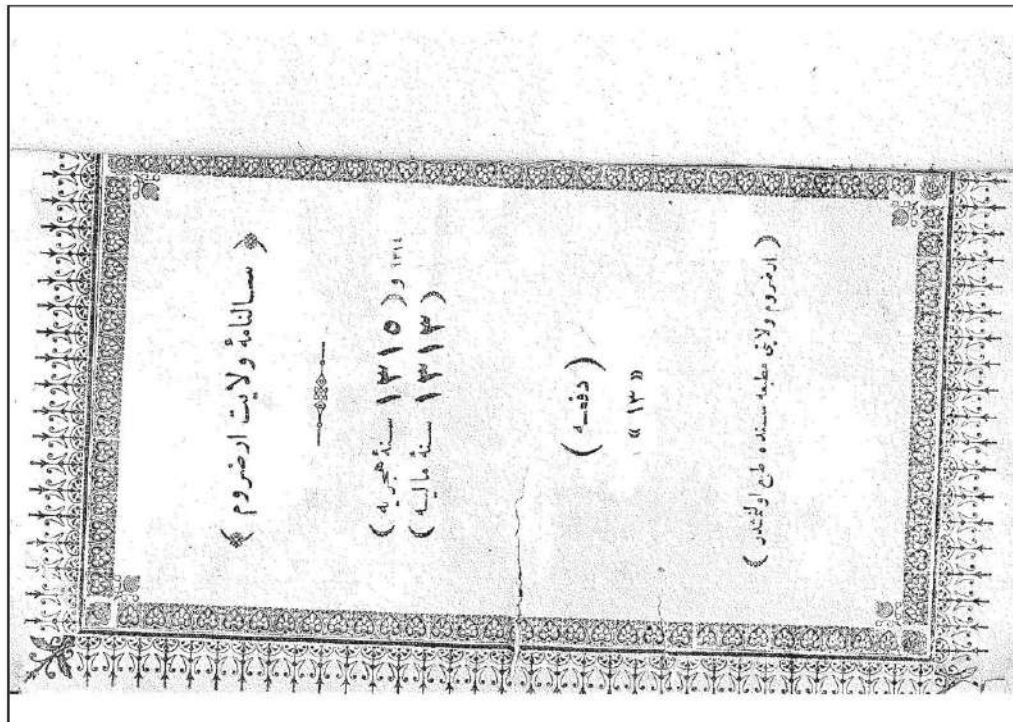
KAYNAKÇA

Aydın, Bilgin. "Salnâme", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 36: 51-54. İstanbul: TDV Yayınları, 2009.

- Başkaya, Ali. "20. Yüzyıl Erzurum tarihi ve inanç coğrafyası". Doktora tezi, Fırat Üniversitesi, 1997.
- Beygu, Abdürrahim Şerif. *Abideleri ve Kitabeleriyle Erzurum Tarihi*. İstanbul: Bozkurt Basımevi, 1936.
- Cumhuriyetin 50. yılında Erzurum: 1973 il yıllığı (Kervan, 1973)
- Çolakoğlu, Elif. "Kent Tarihi ve Yerel Yönetim İlişkisi Yönüyle Erzurum". *Türk İdare Dergisi* 479 (2014): 29-58.
- Hızlı, Mefail. "Osmanlı Eğitim Tarihinin Arşiv ve Yazma Kaynakları". *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 12, (2008): 577-592.
- Hürü Sağlam Tekir, "Tarih Araştırmalarında Bir Kaynak Olarak Maarif Salnâmeleri", *Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi: Geçmişten Günümüze Metodoloji Çalışmaları Bildiriler Kitabı* (Sinop, 18-20 Kasım 2021), Ed. Doç. Dr. Nuriye ÇELİK vd. (Sinop: Sinop Üniversitesi Edebiyat Fakültesi), 2021; 61-72.
- Kayserili, Alperen. "Erzurum Şehri'nin Kültürel Coğrafyası". Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, 2011.
- Koz, Sabri. (1999). Adana Vilayeti Salnâmelerinde Yatırlar Ziyaretler, III. Uluslararası Çukurova Halk Kültürü Bilgi Şöleni, 30 Kasım-02 Aralık 1998, 470-486, Adana.
- Küçük, Cevdet. "Erzurum". *TDV İslam Ansiklopedisi*. 11: 321-329. İstanbul: TDV Yayınları, 1995.
- Özen, Firdevs. "İlhanlılar Devrinde Erzurum". *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* 56.2 (2016): 256-286.
- Palalı, İlhan. "Osmanlı Salnâmeleri ve Tarih Araştırmalarındaki Kaynak Olarak Önemi". *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 23.23 (2010): 1-13.
- Pamuk, Bilgehan. *XVII. yüzyılda bir serhad şehri: Erzurum*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2006.
- Tosun, Ulvi Ufuk. "Erzurumun Düşman İşgalinden Kurtarılması (12 Mart 1918)". Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, 2011.
- Salnâme-i Vilayet-i Erzurum, Erzurum Vilayet Matbaası, 1897.
- Yüksel, Mevlüt. "I. Dünya Savaşı'nda Erzurum'un İlk İşgal Günleri". *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* 15, no. 37 (2010): 259-287.

EKLER

صفحه	نهر ست	صفحه
۵	توقیم	۵
۱۷	وقایع تاریخیه اجمالی	۱۷
۳۰	سلاطین علییه عثمانیه	۳۰
۴۳	خط همایون	۴۳
۴۵	خصوصیات رسمیه	۴۵
۵۶	سلطنت سنییه	۵۶
۶۲	رسمی نشانه دار	۶۲
۶۷	اقاب رسمیه	۶۷
۷۰	مابین همایون حضرت ملوکه	۷۰
۷۸	یاوران کرام حضرت	۷۸
۸۰	شهر یاری	۸۰
۸۱	هیئت وکلای فحام	۸۱
۸۹	هیئت اعیان	۸۹
۱۰۰	دولت علییه مراتب	۱۰۰
	ملکیه و عسکریه سنییه	
	منسوب و زرای عظام	
	ومشیران کرام	
	اوضروم ولایت دار	
	معلومات	
	اوضروم مأمورین	
	یلان و لایه عظام	
۱۱۶	مرکز ولایت مأمورین	۱۱۶
۱۲۹	ولایت زاندارمه دارتره	۱۲۹
۱۳۱	پولیس دارتره	۱۳۱
۱۳۴	اوضروم رسومات	۱۳۴
۱۳۷	نظارت دارتره	۱۳۷
۱۴۱	دولت و میده نظارت	۱۴۱
۱۴۶	دارتره	۱۴۶
۱۴۷	تلفراف و بوستان اتره	۱۴۷
۱۴۸	بلدی دارتره	۱۴۸
۱۵۰	دخان روی مدیری	۱۵۰
۱۵۹	قرائنه مأمورین	۱۵۹
۱۶۵	دولت اجنبیه مأمورین	۱۶۵
۱۷۰	اهالی ولایت دین دیریه	۱۷۰
۱۷۸	اولولک اسامی	۱۷۸
۱۸۴	اوضروم شهریه دار	۱۸۴
۱۹۰	معلومات اجمالی	۱۹۰
	اوضروم سنجانه ملکی	
	نواحی ثلثه مأمورین	
	ترجان قضایی	
	خمس قضایی	
	کیفی قضایی	
	پاسینار قضایی	
	اسیر قضایی	

اشیو تقویم از سر و مک درجه عرینه کوره باشد	۱۹۳
ارضروم ولایت مخصوص اولان اشیو سالنامه	۲۰۰
اولان اوچنجی دفعه اولارق سایه معارفیرایه	۲۰۴
حضرت پادشاهیده مکتوبی ولایت نظارت	۲۰۹
و معرفتیه بالترتیب طبع و تشیل اولمیشدر	۲۱۴
	۲۲۴
	۲۵۶
	۲۶۵
	۲۶۶
	۲۶۷
	۲۷۱
	۲۷۹
	۲۸۶
	۲۸۹
	۲۹۰
	۲۹۱
	۲۹۲

فهرست	صفحه
یابورد قضایی	۱۹۳
کیم قضایی	۲۰۰
توروم قضایی	۲۰۴
نامروان قضایی	۲۰۹
ارزنجان سنجائی	۲۱۴
بازید سنجائی	۲۲۴
دردنجی اردوی همایون داویره سی	۲۵۶
مرکز ولایت منشکل یدنجی فرقه قوماندانانی هیاتی	۲۶۵
مکتب اعدادی ورشدی عسکری مامورلی	۲۶۶
ولایت داخنده بولان عساکر نظامیه شاهانه آلایلی	۲۶۷
ولایت داخنده بولان جدید سوارلی الایلی	۲۷۱
دردنجی طوبجی فرقه سی	۲۷۹
ولایت داخنده بولان عساکر ردیفه شاهانه تک	۲۸۶
قوماندانانی هیاتی	۲۸۹
ولایت ۳۱۲ سنه سی بودجه سی	۲۹۰
تقوس عمومی جدولی	۲۹۱
مسافه جدولی	۲۹۲
تصحیح و علاوه	

(۶)

شهر	اسبوع	علاقه شهر		عصر	اساک	بقیه ذی القعدة سنه ۱۳۱۴
		عنا	عنا			
۱۱	۱۲	۳۶	۱۱	۹	۳۸	ایام مشهوره
۱۲	۱۳	۳۷	۱۲	۱۰	۳۹	فرتنه
۱۳	۱۴	۳۸	۱۳	۱۱	۴۰	
۱۴	۱۵	۳۹	۱۴	۱۲	۴۱	
۱۵	۱۶	۴۰	۱۵	۱۳	۴۲	
۱۶	۱۷	۴۱	۱۶	۱۴	۴۳	
۱۷	۱۸	۴۲	۱۷	۱۵	۴۴	
۱۸	۱۹	۴۳	۱۸	۱۶	۴۵	
۱۹	۲۰	۴۴	۱۹	۱۷	۴۶	
۲۰	۲۱	۴۵	۲۰	۱۸	۴۷	
۲۱	۲۲	۴۶	۲۱	۱۹	۴۸	
۲۲	۲۳	۴۷	۲۲	۲۰	۴۹	
۲۳	۲۴	۴۸	۲۳	۲۱	۵۰	
۲۴	۲۵	۴۹	۲۴	۲۲	۵۱	
۲۵	۲۶	۵۰	۲۵	۲۳	۵۲	
۲۶	۲۷	۵۱	۲۶	۲۴	۵۳	
۲۷	۲۸	۵۲	۲۷	۲۵	۵۴	
۲۸	۲۹	۵۳	۲۸	۲۶	۵۵	
۲۹	۳۰	۵۴	۲۹	۲۷	۵۶	
۳۰	۳۱	۵۵	۳۰	۲۸	۵۷	
۳۱	۳۲	۵۶	۳۱	۲۹	۵۸	
۳۲	۳۳	۵۷	۳۲	۳۰	۵۹	
۳۳	۳۴	۵۸	۳۳	۳۱	۶۰	
۳۴	۳۵	۵۹	۳۴	۳۲	۶۱	
۳۵	۳۶	۶۰	۳۵	۳۳	۶۲	
۳۶	۳۷	۶۱	۳۶	۳۴	۶۳	
۳۷	۳۸	۶۲	۳۷	۳۵	۶۴	
۳۸	۳۹	۶۳	۳۸	۳۶	۶۵	
۳۹	۴۰	۶۴	۳۹	۳۷	۶۶	
۴۰	۴۱	۶۵	۴۰	۳۸	۶۷	
۴۱	۴۲	۶۶	۴۱	۳۹	۶۸	
۴۲	۴۳	۶۷	۴۲	۴۰	۶۹	
۴۳	۴۴	۶۸	۴۳	۴۱	۷۰	
۴۴	۴۵	۶۹	۴۴	۴۲	۷۱	
۴۵	۴۶	۷۰	۴۵	۴۳	۷۲	
۴۶	۴۷	۷۱	۴۶	۴۴	۷۳	
۴۷	۴۸	۷۲	۴۷	۴۵	۷۴	
۴۸	۴۹	۷۳	۴۸	۴۶	۷۵	
۴۹	۵۰	۷۴	۴۹	۴۷	۷۶	
۵۰	۵۱	۷۵	۵۰	۴۸	۷۷	
۵۱	۵۲	۷۶	۵۱	۴۹	۷۸	
۵۲	۵۳	۷۷	۵۲	۵۰	۷۹	
۵۳	۵۴	۷۸	۵۳	۵۱	۸۰	
۵۴	۵۵	۷۹	۵۴	۵۲	۸۱	
۵۵	۵۶	۸۰	۵۵	۵۳	۸۲	
۵۶	۵۷	۸۱	۵۶	۵۴	۸۳	
۵۷	۵۸	۸۲	۵۷	۵۵	۸۴	
۵۸	۵۹	۸۳	۵۸	۵۶	۸۵	
۵۹	۶۰	۸۴	۵۹	۵۷	۸۶	
۶۰	۶۱	۸۵	۶۰	۵۸	۸۷	
۶۱	۶۲	۸۶	۶۱	۵۹	۸۸	
۶۲	۶۳	۸۷	۶۲	۶۰	۸۹	
۶۳	۶۴	۸۸	۶۳	۶۱	۹۰	
۶۴	۶۵	۸۹	۶۴	۶۲	۹۱	
۶۵	۶۶	۹۰	۶۵	۶۳	۹۲	
۶۶	۶۷	۹۱	۶۶	۶۴	۹۳	
۶۷	۶۸	۹۲	۶۷	۶۵	۹۴	
۶۸	۶۹	۹۳	۶۸	۶۶	۹۵	
۶۹	۷۰	۹۴	۶۹	۶۷	۹۶	
۷۰	۷۱	۹۵	۷۰	۶۸	۹۷	
۷۱	۷۲	۹۶	۷۱	۶۹	۹۸	
۷۲	۷۳	۹۷	۷۲	۷۰	۹۹	
۷۳	۷۴	۹۸	۷۳	۷۱	۱۰۰	
۷۴	۷۵	۹۹	۷۴	۷۲	۱۰۱	
۷۵	۷۶	۱۰۰	۷۵	۷۳	۱۰۲	
۷۶	۷۷	۱۰۱	۷۶	۷۴	۱۰۳	
۷۷	۷۸	۱۰۲	۷۷	۷۵	۱۰۴	
۷۸	۷۹	۱۰۳	۷۸	۷۶	۱۰۵	
۷۹	۸۰	۱۰۴	۷۹	۷۷	۱۰۶	
۸۰	۸۱	۱۰۵	۸۰	۷۸	۱۰۷	
۸۱	۸۲	۱۰۶	۸۱	۷۹	۱۰۸	
۸۲	۸۳	۱۰۷	۸۲	۸۰	۱۰۹	
۸۳	۸۴	۱۰۸	۸۳	۸۱	۱۱۰	
۸۴	۸۵	۱۰۹	۸۴	۸۲	۱۱۱	
۸۵	۸۶	۱۱۰	۸۵	۸۳	۱۱۲	
۸۶	۸۷	۱۱۱	۸۶	۸۴	۱۱۳	
۸۷	۸۸	۱۱۲	۸۷	۸۵	۱۱۴	
۸۸	۸۹	۱۱۳	۸۸	۸۶	۱۱۵	
۸۹	۹۰	۱۱۴	۸۹	۸۷	۱۱۶	
۹۰	۹۱	۱۱۵	۹۰	۸۸	۱۱۷	
۹۱	۹۲	۱۱۶	۹۱	۸۹	۱۱۸	
۹۲	۹۳	۱۱۷	۹۲	۹۰	۱۱۹	
۹۳	۹۴	۱۱۸	۹۳	۹۱	۱۲۰	
۹۴	۹۵	۱۱۹	۹۴	۹۲	۱۲۱	
۹۵	۹۶	۱۲۰	۹۵	۹۳	۱۲۲	
۹۶	۹۷	۱۲۱	۹۶	۹۴	۱۲۳	
۹۷	۹۸	۱۲۲	۹۷	۹۵	۱۲۴	
۹۸	۹۹	۱۲۳	۹۸	۹۶	۱۲۵	
۹۹	۱۰۰	۱۲۴	۹۹	۹۷	۱۲۶	
۱۰۰	۱۰۱	۱۲۵	۱۰۰	۹۸	۱۲۷	
۱۰۱	۱۰۲	۱۲۶	۱۰۱	۹۹	۱۲۸	
۱۰۲	۱۰۳	۱۲۷	۱۰۲	۱۰۰	۱۲۹	
۱۰۳	۱۰۴	۱۲۸	۱۰۳	۱۰۱	۱۳۰	
۱۰۴	۱۰۵	۱۲۹	۱۰۴	۱۰۲	۱۳۱	
۱۰۵	۱۰۶	۱۳۰	۱۰۵	۱۰۳	۱۳۲	
۱۰۶	۱۰۷	۱۳۱	۱۰۶	۱۰۴	۱۳۳	
۱۰۷	۱۰۸	۱۳۲	۱۰۷	۱۰۵	۱۳۴	
۱۰۸	۱۰۹	۱۳۳	۱۰۸	۱۰۶	۱۳۵	
۱۰۹	۱۱۰	۱۳۴	۱۰۹	۱۰۷	۱۳۶	
۱۱۰	۱۱۱	۱۳۵	۱۱۰	۱۰۸	۱۳۷	
۱۱۱	۱۱۲	۱۳۶	۱۱۱	۱۰۹	۱۳۸	
۱۱۲	۱۱۳	۱۳۷	۱۱۲	۱۱۰	۱۳۹	
۱۱۳	۱۱۴	۱۳۸	۱۱۳	۱۱۱	۱۴۰	
۱۱۴	۱۱۵	۱۳۹	۱۱۴	۱۱۲	۱۴۱	
۱۱۵	۱۱۶	۱۴۰	۱۱۵	۱۱۳	۱۴۲	
۱۱۶	۱۱۷	۱۴۱	۱۱۶	۱۱۴	۱۴۳	
۱۱۷	۱۱۸	۱۴۲	۱۱۷	۱۱۵	۱۴۴	
۱۱۸	۱۱۹	۱۴۳	۱۱۸	۱۱۶	۱۴۵	
۱۱۹	۱۲۰	۱۴۴	۱۱۹	۱۱۷	۱۴۶	
۱۲۰	۱۲۱	۱۴۵	۱۲۰	۱۱۸	۱۴۷	
۱۲۱	۱۲۲	۱۴۶	۱۲۱	۱۱۹	۱۴۸	
۱۲۲	۱۲۳	۱۴۷	۱۲۲	۱۲۰	۱۴۹	
۱۲۳	۱۲۴	۱۴۸	۱۲۳	۱۲۱	۱۵۰	
۱۲۴	۱۲۵	۱۴۹	۱۲۴	۱۲۲	۱۵۱	
۱۲۵	۱۲۶	۱۵۰	۱۲۵	۱۲۳	۱۵۲	
۱۲۶	۱۲۷	۱۵۱	۱۲۶	۱۲۴	۱۵۳	
۱۲۷	۱۲۸	۱۵۲	۱۲۷	۱۲۵	۱۵۴	
۱۲۸	۱۲۹	۱۵۳	۱۲۸	۱۲۶	۱۵۵	
۱۲۹	۱۳۰	۱۵۴	۱۲۹	۱۲۷	۱۵۶	
۱۳۰	۱۳۱	۱۵۵	۱۳۰	۱۲۸	۱۵۷	
۱۳۱	۱۳۲	۱۵۶	۱۳۱	۱۲۹	۱۵۸	
۱۳۲	۱۳۳	۱۵۷	۱۳۲	۱۳۰	۱۵۹	
۱۳۳	۱۳۴	۱۵۸	۱۳۳	۱۳۱	۱۶۰	
۱۳۴	۱۳۵	۱۵۹	۱۳۴	۱۳۲	۱۶۱	
۱۳۵	۱۳۶	۱۶۰	۱۳۵	۱۳۳	۱۶۲	
۱۳۶	۱۳۷	۱۶۱	۱۳۶	۱۳۴	۱۶۳	
۱۳۷	۱۳۸	۱۶۲	۱۳۷	۱۳۵	۱۶۴	
۱۳۸	۱۳۹	۱۶۳	۱۳۸	۱۳۶	۱۶۵	
۱۳۹	۱۴۰	۱۶۴	۱۳۹	۱۳۷	۱۶۶	
۱۴۰	۱۴۱	۱۶۵	۱۴۰	۱۳۸	۱۶۷	
۱۴۱	۱۴۲	۱۶۶	۱۴۱	۱۳۹	۱۶۸	
۱۴۲	۱۴۳	۱۶۷	۱۴۲	۱۴۰	۱۶۹	
۱۴۳	۱۴۴	۱۶۸	۱۴۳	۱۴۱	۱۷۰	
۱۴۴	۱۴۵	۱۶۹	۱۴۴	۱۴۲	۱۷۱	
۱۴۵	۱۴۶	۱۷۰	۱۴۵	۱۴۳	۱۷۲	
۱۴۶	۱۴۷	۱۷۱	۱۴۶	۱۴۴	۱۷۳	
۱۴۷	۱۴۸	۱۷۲	۱۴۷	۱۴۵	۱۷۴	
۱۴۸	۱۴۹	۱۷۳	۱۴۸	۱۴۶	۱۷۵	
۱۴۹	۱۵۰	۱۷۴	۱۴۹	۱۴۷	۱۷۶	
۱۵۰	۱۵۱	۱۷۵	۱۵۰	۱۴۸	۱۷۷	
۱۵۱	۱۵۲	۱۷۶	۱۵۱	۱۴۹	۱۷۸	
۱۵۲	۱۵۳	۱۷۷	۱۵۲	۱۵۰	۱۷۹	
۱۵۳	۱۵۴	۱۷۸	۱۵۳	۱۵۱	۱۸۰	
۱۵۴	۱۵۵	۱۷۹	۱۵۴	۱۵۲	۱۸۱	
۱۵۵	۱۵۶	۱۸۰	۱۵۵	۱۵۳	۱۸۲	
۱۵۶	۱۵۷	۱۸۱	۱۵۶	۱۵۴	۱۸۳	
۱۵۷	۱۵۸	۱۸۲	۱۵۷	۱۵۵	۱۸۴	
۱۵۸	۱۵۹	۱۸۳	۱۵۸	۱۵۶	۱۸۵	
۱۵۹	۱۶۰	۱۸۴	۱۵۹	۱۵۷	۱۸۶	
۱۶۰	۱۶۱	۱۸۵	۱۶۰	۱۵۸	۱۸۷	
۱۶۱	۱۶۲	۱۸۶	۱۶۱	۱۵۹	۱۸۸	
۱۶۲	۱۶۳	۱۸۷	۱۶۲	۱۶۰	۱۸۹	
۱۶۳	۱۶۴	۱۸۸	۱۶۳	۱۶۱	۱۹۰	
۱۶۴	۱۶۵	۱۸۹	۱۶۴	۱۶۲	۱۹۱	
۱۶۵	۱۶۶	۱۹۰	۱۶۵	۱۶۳	۱۹۲	
۱۶۶	۱۶۷	۱۹۱	۱۶۶	۱۶۴	۱۹۳	
۱۶۷	۱۶۸	۱۹۲	۱۶۷	۱۶۵	۱۹۴	
۱۶۸	۱۶۹	۱۹۳	۱۶۸	۱۶۶	۱۹۵	
۱۶۹	۱۷۰	۱۹۴	۱۶۹	۱۶۷	۱۹۶	
۱۷۰	۱۷۱	۱۹۵	۱۷۰	۱۶۸	۱۹۷	
۱۷۱	۱۷۲	۱۹۶	۱۷۱	۱۶۹	۱۹۸	
۱۷۲	۱۷۳	۱۹۷	۱۷۲	۱۷۰	۱۹۹	
۱۷۳	۱۷۴	۱۹۸	۱۷۳	۱۷۱	۲۰۰	
۱۷۴	۱۷۵	۱۹۹	۱۷۴	۱۷۲	۲۰۱	
۱۷۵	۱۷۶	۲۰۰	۱۷۵	۱۷۳	۲۰۲	
۱۷۶	۱۷۷	۲۰۱	۱۷۶	۱۷۴	۲۰۳	
۱۷۷	۱۷۸	۲۰۲	۱۷۷	۱۷۵	۲۰۴	
۱۷۸	۱۷۹	۲۰۳	۱۷۸	۱۷۶	۲۰۵	
۱۷۹	۱۸۰	۲۰۴	۱۷۹	۱۷۷	۲۰۶	
۱۸۰	۱۸۱	۲۰۵	۱۸۰	۱۷۸	۲۰۷	
۱۸۱	۱۸۲	۲۰۶	۱۸۱	۱۷۹	۲۰۸	
۱۸۲	۱۸۳	۲۰۷	۱۸۲	۱۸۰	۲۰۹	
۱۸۳						

(۸)

شماره	عشر		اسبوع	طلوع شمس	ظهور	عصر	امساك	ايام مشهوره
	عشر	شماره						
۱	۱	۱	بازار	۸	۸	۵۱	۲۱	اول روز عید
۲	۲	۲	بازار	۹	۹	۵۰	۲۲	تغییل شمس بر طاق
۳	۳	۳	بازار	۱۰	۱۰	۴۹	۲۳	کون دو نعلی
۴	۴	۴	بازار	۱۱	۱۱	۴۸	۲۴	اول روزه
۵	۵	۵	بازار	۱۲	۱۲	۴۷	۲۵	تغییل شمس بر طاق
۶	۶	۶	بازار	۱۳	۱۳	۴۶	۲۶	کون دو نعلی
۷	۷	۷	بازار	۱۴	۱۴	۴۵	۲۷	اول روزه
۸	۸	۸	بازار	۱۵	۱۵	۴۴	۲۸	تغییل شمس بر طاق
۹	۹	۹	بازار	۱۶	۱۶	۴۳	۲۹	کون دو نعلی
۱۰	۱۰	۱۰	بازار	۱۷	۱۷	۴۲	۳۰	اول روزه
۱۱	۱۱	۱۱	بازار	۱۸	۱۸	۴۱	۳۱	تغییل شمس بر طاق
۱۲	۱۲	۱۲	بازار	۱۹	۱۹	۴۰	۱	کون دو نعلی
۱۳	۱۳	۱۳	بازار	۲۰	۲۰	۳۹	۲	اول روزه
۱۴	۱۴	۱۴	بازار	۲۱	۲۱	۳۸	۳	تغییل شمس بر طاق
۱۵	۱۵	۱۵	بازار	۲۲	۲۲	۳۷	۴	کون دو نعلی
۱۶	۱۶	۱۶	بازار	۲۳	۲۳	۳۶	۵	اول روزه
۱۷	۱۷	۱۷	بازار	۲۴	۲۴	۳۵	۶	تغییل شمس بر طاق
۱۸	۱۸	۱۸	بازار	۲۵	۲۵	۳۴	۷	کون دو نعلی
۱۹	۱۹	۱۹	بازار	۲۶	۲۶	۳۳	۸	اول روزه
۲۰	۲۰	۲۰	بازار	۲۷	۲۷	۳۲	۹	تغییل شمس بر طاق
۲۱	۲۱	۲۱	بازار	۲۸	۲۸	۳۱	۱۰	کون دو نعلی
۲۲	۲۲	۲۲	بازار	۲۹	۲۹	۳۰	۱۱	اول روزه
۲۳	۲۳	۲۳	بازار	۳۰	۳۰	۲۹	۱۲	تغییل شمس بر طاق
۲۴	۲۴	۲۴	بازار	۳۱	۳۱	۲۸	۱۳	کون دو نعلی
۲۵	۲۵	۲۵	بازار	۱	۱	۲۷	۱۴	اول روزه
۲۶	۲۶	۲۶	بازار	۲	۲	۲۶	۱۵	تغییل شمس بر طاق
۲۷	۲۷	۲۷	بازار	۳	۳	۲۵	۱۶	کون دو نعلی
۲۸	۲۸	۲۸	بازار	۴	۴	۲۴	۱۷	اول روزه
۲۹	۲۹	۲۹	بازار	۵	۵	۲۳	۱۸	تغییل شمس بر طاق
۳۰	۳۰	۳۰	بازار	۶	۶	۲۲	۱۹	کون دو نعلی
۳۱	۳۱	۳۱	بازار	۷	۷	۲۱	۲۰	اول روزه
۳۲	۳۲	۳۲	بازار	۸	۸	۲۰	۲۱	تغییل شمس بر طاق
۳۳	۳۳	۳۳	بازار	۹	۹	۱۹	۲۲	کون دو نعلی
۳۴	۳۴	۳۴	بازار	۱۰	۱۰	۱۸	۲۳	اول روزه
۳۵	۳۵	۳۵	بازار	۱۱	۱۱	۱۷	۲۴	تغییل شمس بر طاق
۳۶	۳۶	۳۶	بازار	۱۲	۱۲	۱۶	۲۵	کون دو نعلی
۳۷	۳۷	۳۷	بازار	۱۳	۱۳	۱۵	۲۶	اول روزه
۳۸	۳۸	۳۸	بازار	۱۴	۱۴	۱۴	۲۷	تغییل شمس بر طاق
۳۹	۳۹	۳۹	بازار	۱۵	۱۵	۱۳	۲۸	کون دو نعلی
۴۰	۴۰	۴۰	بازار	۱۶	۱۶	۱۲	۲۹	اول روزه
۴۱	۴۱	۴۱	بازار	۱۷	۱۷	۱۱	۳۰	تغییل شمس بر طاق
۴۲	۴۲	۴۲	بازار	۱۸	۱۸	۱۰	۳۱	کون دو نعلی
۴۳	۴۳	۴۳	بازار	۱۹	۱۹	۹	۱	اول روزه
۴۴	۴۴	۴۴	بازار	۲۰	۲۰	۸	۲	تغییل شمس بر طاق
۴۵	۴۵	۴۵	بازار	۲۱	۲۱	۷	۳	کون دو نعلی
۴۶	۴۶	۴۶	بازار	۲۲	۲۲	۶	۴	اول روزه
۴۷	۴۷	۴۷	بازار	۲۳	۲۳	۵	۵	تغییل شمس بر طاق
۴۸	۴۸	۴۸	بازار	۲۴	۲۴	۴	۶	کون دو نعلی
۴۹	۴۹	۴۹	بازار	۲۵	۲۵	۳	۷	اول روزه
۵۰	۵۰	۵۰	بازار	۲۶	۲۶	۲	۸	تغییل شمس بر طاق
۵۱	۵۱	۵۱	بازار	۲۷	۲۷	۱	۹	کون دو نعلی
۵۲	۵۲	۵۲	بازار	۲۸	۲۸	۰	۱۰	اول روزه
۵۳	۵۳	۵۳	بازار	۲۹	۲۹	۰	۱۱	تغییل شمس بر طاق
۵۴	۵۴	۵۴	بازار	۳۰	۳۰	۰	۱۲	کون دو نعلی
۵۵	۵۵	۵۵	بازار	۳۱	۳۱	۰	۱۳	اول روزه
۵۶	۵۶	۵۶	بازار	۱	۱	۰	۱۴	تغییل شمس بر طاق
۵۷	۵۷	۵۷	بازار	۲	۲	۰	۱۵	کون دو نعلی
۵۸	۵۸	۵۸	بازار	۳	۳	۰	۱۶	اول روزه
۵۹	۵۹	۵۹	بازار	۴	۴	۰	۱۷	تغییل شمس بر طاق
۶۰	۶۰	۶۰	بازار	۵	۵	۰	۱۸	کون دو نعلی
۶۱	۶۱	۶۱	بازار	۶	۶	۰	۱۹	اول روزه
۶۲	۶۲	۶۲	بازار	۷	۷	۰	۲۰	تغییل شمس بر طاق
۶۳	۶۳	۶۳	بازار	۸	۸	۰	۲۱	کون دو نعلی
۶۴	۶۴	۶۴	بازار	۹	۹	۰	۲۲	اول روزه
۶۵	۶۵	۶۵	بازار	۱۰	۱۰	۰	۲۳	تغییل شمس بر طاق
۶۶	۶۶	۶۶	بازار	۱۱	۱۱	۰	۲۴	کون دو نعلی
۶۷	۶۷	۶۷	بازار	۱۲	۱۲	۰	۲۵	اول روزه
۶۸	۶۸	۶۸	بازار	۱۳	۱۳	۰	۲۶	تغییل شمس بر طاق
۶۹	۶۹	۶۹	بازار	۱۴	۱۴	۰	۲۷	کون دو نعلی
۷۰	۷۰	۷۰	بازار	۱۵	۱۵	۰	۲۸	اول روزه
۷۱	۷۱	۷۱	بازار	۱۶	۱۶	۰	۲۹	تغییل شمس بر طاق
۷۲	۷۲	۷۲	بازار	۱۷	۱۷	۰	۳۰	کون دو نعلی
۷۳	۷۳	۷۳	بازار	۱۸	۱۸	۰	۳۱	اول روزه
۷۴	۷۴	۷۴	بازار	۱۹	۱۹	۰	۱	تغییل شمس بر طاق
۷۵	۷۵	۷۵	بازار	۲۰	۲۰	۰	۲	کون دو نعلی
۷۶	۷۶	۷۶	بازار	۲۱	۲۱	۰	۳	اول روزه
۷۷	۷۷	۷۷	بازار	۲۲	۲۲	۰	۴	تغییل شمس بر طاق
۷۸	۷۸	۷۸	بازار	۲۳	۲۳	۰	۵	کون دو نعلی
۷۹	۷۹	۷۹	بازار	۲۴	۲۴	۰	۶	اول روزه
۸۰	۸۰	۸۰	بازار	۲۵	۲۵	۰	۷	تغییل شمس بر طاق
۸۱	۸۱	۸۱	بازار	۲۶	۲۶	۰	۸	کون دو نعلی
۸۲	۸۲	۸۲	بازار	۲۷	۲۷	۰	۹	اول روزه
۸۳	۸۳	۸۳	بازار	۲۸	۲۸	۰	۱۰	تغییل شمس بر طاق
۸۴	۸۴	۸۴	بازار	۲۹	۲۹	۰	۱۱	کون دو نعلی
۸۵	۸۵	۸۵	بازار	۳۰	۳۰	۰	۱۲	اول روزه
۸۶	۸۶	۸۶	بازار	۳۱	۳۱	۰	۱۳	تغییل شمس بر طاق
۸۷	۸۷	۸۷	بازار	۱	۱	۰	۱۴	کون دو نعلی
۸۸	۸۸	۸۸	بازار	۲	۲	۰	۱۵	اول روزه
۸۹	۸۹	۸۹	بازار	۳	۳	۰	۱۶	تغییل شمس بر طاق
۹۰	۹۰	۹۰	بازار	۴	۴	۰	۱۷	کون دو نعلی
۹۱	۹۱	۹۱	بازار	۵	۵	۰	۱۸	اول روزه
۹۲	۹۲	۹۲	بازار	۶	۶	۰	۱۹	تغییل شمس بر طاق
۹۳	۹۳	۹۳	بازار	۷	۷	۰	۲۰	کون دو نعلی
۹۴	۹۴	۹۴	بازار	۸	۸	۰	۲۱	اول روزه
۹۵	۹۵	۹۵	بازار	۹	۹	۰	۲۲	تغییل شمس بر طاق
۹۶	۹۶	۹۶	بازار	۱۰	۱۰	۰	۲۳	کون دو نعلی
۹۷	۹۷	۹۷	بازار	۱۱	۱۱	۰	۲۴	اول روزه
۹۸	۹۸	۹۸	بازار	۱۲	۱۲	۰	۲۵	تغییل شمس بر طاق
۹۹	۹۹	۹۹	بازار	۱۳	۱۳	۰	۲۶	کون دو نعلی
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	بازار	۱۴	۱۴	۰	۲۷	اول روزه

شماره	عشر		اسبوع	طلوع شمس	ظهور	عصر	امساك	ايام مشهوره
	عشر	شماره						
۱	۱	۱	بازار	۸	۸	۵۱	۲۱	اول روز عید
۲	۲	۲	بازار	۹	۹	۵۰	۲۲	تغییل شمس بر طاق
۳	۳	۳	بازار	۱۰	۱۰	۴۹	۲۳	کون دو نعلی
۴	۴	۴	بازار	۱۱	۱۱	۴۸	۲۴	اول روزه
۵	۵	۵	بازار	۱۲	۱۲	۴۷	۲۵	تغییل شمس بر طاق
۶	۶	۶	بازار	۱۳	۱۳	۴۶	۲۶	کون دو نعلی
۷	۷	۷	بازار	۱۴	۱۴	۴۵	۲۷	اول روزه
۸	۸	۸	بازار	۱۵	۱۵	۴۴	۲۸	تغییل شمس بر طاق
۹	۹	۹	بازار	۱۶	۱۶	۴۳	۲۹	کون دو نعلی
۱۰	۱۰	۱۰	بازار	۱۷	۱۷	۴۲	۳۰	اول روزه
۱۱	۱۱	۱۱	بازار	۱۸	۱۸	۴۱	۳۱	تغییل شمس بر طاق
۱۲	۱۲	۱۲	بازار	۱۹	۱۹	۴۰	۱	کون دو نعلی
۱۳	۱۳	۱۳	بازار	۲۰	۲۰	۳۹	۲	اول روزه
۱۴	۱۴	۱۴	بازار	۲۱	۲۱	۳۸	۳	تغییل شمس بر طاق
۱۵	۱۵	۱۵	بازار	۲۲	۲۲	۳۷	۴	کون دو نعلی
۱۶	۱۶	۱۶	بازار	۲۳	۲۳	۳۶	۵	اول روزه
۱۷	۱۷	۱۷	بازار	۲۴	۲۴	۳۵	۶	تغییل شمس بر طاق
۱۸	۱۸	۱۸	بازار	۲۵	۲۵	۳۴	۷	کون دو نعلی
۱۹	۱۹	۱۹	بازار	۲۶	۲۶	۳۳	۸	اول روزه
۲۰	۲۰	۲۰	بازار	۲۷	۲۷	۳۲	۹	تغییل شمس بر طاق
۲۱	۲۱	۲۱	بازار	۲۸	۲۸	۳۱	۱۰	کون دو نعلی
۲۲	۲۲	۲۲	بازار	۲۹	۲۹	۳۰	۱۱	اول روزه
۲۳	۲۳	۲۳	بازار	۳۰	۳۰	۲۹	۱۲	تغییل شمس بر طاق
۲۴	۲۴	۲۴	بازار	۳۱	۳۱	۲۸	۱۳	کون دو نعلی
۲۵	۲۵	۲۵	بازار	۱	۱	۲۷	۱۴	اول روزه
۲۶	۲۶	۲۶	بازار	۲	۲	۲۶	۱۵	تغییل شمس بر طاق
۲۷	۲۷	۲۷	بازار	۳	۳	۲۵	۱۶	کون دو نعلی
۲۸	۲۸	۲۸	بازار	۴	۴	۲۴	۱۷	اول روزه
۲۹	۲۹	۲۹	بازار	۵	۵	۲۳	۱۸	تغییل شمس بر طاق
۳۰	۳۰	۳۰	بازار	۶	۶	۲۲	۱۹	کون دو نعلی
۳۱	۳۱	۳۱	بازار	۷	۷	۲۱	۲۰	اول روزه
۳۲	۳۲	۳۲	بازار	۸	۸	۲۰	۲۱	تغییل شمس بر طاق
۳۳	۳۳	۳۳	بازار	۹	۹	۱۹	۲۲	کون دو نعلی
۳۴	۳۴	۳۴	بازار	۱۰	۱۰	۱۸	۲۳	اول روزه
۳۵	۳۵	۳۵	بازار	۱۱	۱۱	۱۷	۲۴	تغییل شمس بر طاق
۳۶	۳۶	۳۶	بازار	۱۲	۱۲	۱۶	۲۵	کون دو نعلی
۳۷	۳۷	۳۷	بازار	۱۳	۱۳	۱۵	۲۶	اول روزه
۳۸	۳۸	۳۸	بازار	۱۴	۱۴	۱۴	۲۷	تغییل شمس بر طاق
۳۹	۳۹	۳۹	بازار	۱۵	۱۵	۱۳	۲۸	کون دو نعلی
۴۰	۴۰	۴۰	بازار	۱۶				

بقیة ذی الحجة سنه
۱۳۱۶
۱۳۱۲

مايس

اول روزه

تغییل شمس بر طاق

عید عید علی السلام

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

اول روزه

زیرده مندرج وقایع مشهوره تاریخ حدود نثری اخبار نجد
ایکی قسمدر بر قسمی قبل الهجرة حادث اولان وقایع وقسم
دیگری بعد الهجرة وقوعه کلان حوادث نثر :

سنین هجرتدن مقدم

۶۲۱۳	تقویم التواریخ اخبار نجد خلقت آدم علیه السلام
۴۵۸۲	اوروپا یولورک ضبط و تحریر نثری موجبه خلقت آدم علیه السلام
۲۹۷۴	طوفان نوح علیه السلام
۲۵۴۸	اقلیم مصرک ابتدای معموریتی
۳۶۹۰	ابتدای ملوک بنی آثور
۲۵۸۰	ولادت ابراهیم علیه السلام
۲۹۶۸	بنی بشارک ات یکه باشلاسی
۲۹۶۲	اوزومدن شراب یایی
۲۹۲۵	اوراق و صیایک ایجاد
۲۸۲۵	ابتدای خرس زیتون
۲۷۷۵	تملک وایتلک ایجاد
۲۷۲۵	دیکیش دیکدنک و قمر منی بویایک ایجاد
۳۶۴۵	کشف معادن
۳۶۴۰	باقر جلیق صنعتک ظهوری
۲۵۲۵	ایجاد سیف
۲۵۰۵	اوق و یایک اختراعی

سنین هجرتدن مقدم

۲۴۴۵	اشدا آتہ بینک
۲۴۲۵	معدنن آینه ایجاد
۲۳۳۴	فن قرائت و کتابتک ظهوری
۲۳۱۷	یعقوب علیه السلامک مصری نشر یطری
۲۲۹۱	مصرده یدی سنه محمد اولان قحط و غلا
۲۲۷۵	مراکب بحر یدتک یدلزلی رهبر یدرک سیر و سفری
۲۲۲۵	مصر یلر جد سنه شمسیه تک ۳۶۵ کون اولارق ضبطی
۲۱۸۵	نیشتر ایلہ فان الملی اصولک ابداعی
۲۱۷۶	فرعونک مصرده الحفصال ذکر کوری اعدام ایلدیک
۲۱۶۶	لاتین قرالنتک تشکلی
۲۱۳۹	چیندن اوروپا یایه بعض امتعه ارسال و ادخال
۲۰۹۵	ایجاد جام
۲۰۲۱	کریده تیمور معدنک کشف
۲۰۰۵	غوغالده زره قولانی اصولک ظهوری
۲۰۰۰	دستره و بورغونک ایجاد
۲۱۶۵	آتہ قرالنتک ابتدای تشکلی
۲۰۵۸	موسی علیه السلامک مصردن خروج جری
۱۹۰۵	ایجاد ارتقا
۱۸۸۲	خریطه تک مصرده ایجاد
۱۸۷۵	چو ملکچی دولابک ایجاد
۱۸۰۵	فیل ویشک صنایده قولانی

(۱۹)

هجرتدن مقدم

سنين

۱۷۰۹	آته حكومتك جمهور ته انقلابي
۱۶۳۸	داوود عليه السلامك سور به ده پادشاهلني
۱۶۲۵	مصريليرك صئوف اوزره ترتيب عساکر اتلني
۱۵۹۸	سليمان عليه السلامك پادشاهلني
۱۵۴۱	يونانلورك سكده ضربني
۱۴۷۰	سلايك جاننده واقع ماکدونيا حكومتك اينداسي
۱۴۲۵	قوة مقناطيسيه لك كشني
۱۳۷۵	فن قرائت وكتابتك يونانستانه دخولي
۱۳۵۹	دكن غوغالارنده عمارسه بيما اولوسي
۱۳۴۵	كيلر انجون ايندا ليمانلر ياتلني
۱۳۵۳	ملوك بني آنوردن بابل حكومتك آيرلسي
۱۳۳۷	روما شهرليك بناسي
۱۲۸۱	مصرده حروف هيا اوزره اصول كتابت استعمالي
۱۲۲۹	شطرنج وطاوله لك ايجادني
۱۱۵۵	بخت النصرك سور به ايله قدس شريفني تخريفي
۱۱۴۵	فرانسه لك جنوب جهنده ايندا باغ ورتون همري
۱۱۱۵	قورشون قلنك ايجادني
۱۱۱۰	عجم پادشاهلنك كيان طوقه سنه انقلابي
۱۱۰۸	اقلیم مصری عجمك استيلامی
۹۱۶	اسكندرك مصري عجمدن استردادني
۹۱۵	اسكندرك ايراني استيلامی ودارلك قتل

(۲۰)

هجرتدن مقدم

سنين

۹۱۰	روماده كوش ايله ضرب اولنسي
۸۸۵	يانقين طلوبه سنك ايجادني
۷۹۵	عمومي فرونلرك احداثي
۷۱۷	ماكدونيا قرائتك روماجه ريتنه اتخاقي
۶۳۵	تركيب تزيانق
۶۱۲	مصرلك رومابه اتخاقي
۵۸۵	ميلاد حضرت (عيسي) عليه السلام
۵۱۷	روماده پاپا نصبي
۴۸۴	جام ايجادني
۳۶۸	ظهور طيفه ماسانيان
۳۳۴	بنای اياصوفيه
۲۰۱	صورتاروسنك ايجادني
۱۶۳	فرانسه قرائتك اينداي تشكيلي
۵۳	ولادت حضرت (رسالتنامي) . وسنه قبل
۴۰	توي قلنك ايجادني
۳۳	له قرائتك تشكيلي
۲۵	اسفوجيا قرائتك تشكيلي
۱۴	انكازه قرائتك تشكيلي
۱۱	اسپانيا قرائتك تشكيلي

سین سال هجرت تدن مؤخر

- ۱ هجرت نبویه علیه افضل الصلاة والتحيه
- ۲ قله نك مسجد اقصی دن كهیه مكرمه به تحویل
- ۴ شكر فامشدن شكر اعمالی
- ۱۰ حج وداع
- ۱۰ ارتحال حضرت پیغمبر علیه السلام
- ۱۰ خلافت حضرت ابوبكر . رضی الله عنه
- ۱۱ وقعة مسيله
- ۱۳ خلافت حضرت عمر . رضی الله عنه
- ۱۴ بناء بصره . فتح شام
- ۱۶ بین الاسلام ابتدای استعمال تاریخ . (حضرت عمر رضی الله تعالی عنه طرفندند) . بنای كوفه
- ۲۰ فتح مصر
- ۲۲ اسلامك بحراً جهاد و تجارت سلوكی
- ۲۴ خلافت حضرت عثمان . رضی الله عنه
- ۲۷ فتح جزیره قبرس
- ۳۵ خلافت حضرت علی . رضی الله عنه
- ۳۶ استانبولك معاویه طرفندن ایلک محاصره سی
- ۴۰ ابتدای ظهور حوادث باروت . ظهور ملوك بنی امیه
- ۴۲ بلاد عثمانیه ده بریه نامیه بوستان ایشلمسی
- ۴۷ استانبولی بزیل بن معاویه نك محاصره سی
- ۵۲ سلیمان بن عوضك محاصره سی

سین سال هجرت تدن مؤخر

- ۶۱ وقعة دلسوز كر بلا
- ۷۵ ضرب سكك اسلامیه
- ۸۰ ولادت امام اعظم
- ۸۲ فتح جزیره سجلیا . و بوناغاز مسینا
- ۹۲ اسلامك اندلس دیارینه عبورلری
- ۹۵ ولادت امام مالك رحمه الله انتقالی ۱۷۶
- ۹۶ پاموقدن كاغد اعمالی (چنده بك قیدندر)
- ۹۷ استانبولی مسلمة نك محاصره سی
- ۱۲۰ سيد بطال غاز نيك محاصره سی
- ۱۲۱ عریلر یئنده علم كییا نك شیریعی
- ۱۲۸ ظهور ابومسلم الخراسانی
- ۱۳۳ ملوك بنی امیه نك انقراضی . ظهور دولت عباسیه
- ۱۳۹ ظهور دولت بنی امیه در اندلس انقراضی ۴۴۲
- ۱۴۱ بنای بغداد
- ۱۵۰ وفات امام اعظم رحمه الله ولادت امام شافعی
- ۱۶۱ ولادت امام احمد بن حنبل انتقالی ۲۴۰
- ۱۴۱ استانبولك هارون رشید طرفندن محاصره سی
- ۱۸۲ دائیچارقه قرالینك تشكلی
- ۱۹۲ استانبولك ابوملك طرفندن محاصره سی
- ۲۰۴ انتقال امام شافعی رحمه الله (در مصر)
- ۲۸۶ بصره ده بر كویه بیری اون قیدك طاشلك یاغدینی

(۲۳)

هجرتدن مؤخر

سنین

- ۲۹۷ مغربه دولت فاطمیه نك ظهوری انقراضی ۵۶۹
 ۳۶۱ روسیه دولتك تشكلی
 ۴۲۲ دولت سلجوقیه نك ظهوری انقراضی ۷۰۳
 ۴۵۵ بحار قرالیتك تشكلی
 ۴۷۳ ولادت عوٹ اعظم عبد القادر گیلانی
 ۴۷۳ روماده یل دكر منك ایجاد
 ۴۹۰ ظهور دولت خوارزمیه انقراضی ۶۲۲
 ۵۱۶ ایجاد ساعت
 ۵۲۱ ابتدای دولت اتابكیه انقراضی ۶۳۰
 ۵۲۹ یورتكیز قرالیتك تشكلی
 ۵۶۰ ولادت محی الدین العربی
 ۵۹۹ ظهور چنگیز انقراضی ۶۹۲
 ۶۰۴ ولادت حضرت مولانا جلال الدین رومی انتقالی ۶۷۲
 ۶۰۴ مولود شریف قرالیتك ابتدای اجرامی
 ۶۱۵ قورشوندن صوبالار نك ایجاد
 ۶۳۸ وفات شیخ اكبر محی الدین العربی در شام
 ۶۵۳ ظهور هلاكو ۶۶۲
 ۶۵۶ انقراض دولت عباسیه
 ۶۵۹ ظهور دولت عباسیه در مصر
 ۶۶۳ اوروپاده شورای امت تشكلی
 ۶۸۵ شیوع استعمال باروت

(۲۴)

هجرتدن مؤخر

سنین

- ۶۸۶ ایجاد كوزلك
 ۶۸۷ كیلر ده استعمال اولان قومان بوصله نك ایجاد
 ۶۸۸ ظهور دولت علیه عثمانیه استقلال ۶۹۹
 ۶۸۸ شهر یاران عثمانیان نام جلیله ابتدای قرالت خطبه
 ۶۸۹ یایغ مومنك ایجاد (اوروپاده)
 ۶۹۱ وفات شیخ سعدی رحه الله علیه
 ۶۹۵ اوروپاده چالار ساعت ایجاد
 ۷۲۶ فتح برومه
 ۷۲۷ ضرب سكك عثمانیه
 ۷۲۹ فرانسه ده اعشار مكنتك تأسیسی
 ۷۳۸ دولت علیه ده موظف عسکر تنظیمی
 ۷۴۷ پچاوده دن كاغد اعمال
 ۷۵۸ شهزاده سلیمان پاشا نك بحرآ روم ایله كیجوب
 كلیولی فی فخرلی
 ۷۶۲ طوب ایجاد
 ۷۶۳ فتح ادرنه
 ۷۷۷ قره قیونلق حكومتك ظهوری انقراضی ۸۷۳
 ۷۸۰ ظهور طائفة ذوالقدر به انقراضی ۹۲۸
 ۷۸۴ ظهور دولت چراكیه در مصر انقراضی ۹۲۲
 ۷۹۱ قوصوه محاربه سی
 ۷۹۱ وفات شاه محمد باه الدین نقشبندی قدس سره

سنين	هجرتدن مؤرخ
۷۹۲	وقات حافظ شيرازى رحه الله
۷۹۶	فتح سلايك ويكيتهر
۷۹۸	فتح نيكيولى
۷۹۹	استانبولك سلطان بيلديرماز يدخان طرفندن محاصره سى
۸۰۹	آق قيونلى حكومتك ظهورى انقرانى ۹۰۸
۸۰۴	وقعه تيجورلنك ۸۰۷ هلاكي
۸۳۵	فتح يانيد
۸۳۶	استانبولك سلطان مراد ثاني طرفندن محاصره سى
۸۳۶	اوروپاده پوسته ايشلدلسى
۸۴۸	وقعه وارنه في ۲۹ رجب
۸۵۱	ايجاد صنعت طباعت
۸۵۳	قوصو وقعه ثابته سى و سلطان مرادك مظفري ۵ شعبان
۸۵۷	روم ابلى حصار بنك بناسى
۸۵۷	فتح استانبول ۲۹ مايس ۸۲۱ و ۲۷ جادى الآخر ۸۵۷
۸۵۸	اسكى سرايك بناسى اتماسى ۸۷۵
۸۶۲	كتف آمرىقا
۸۶۵	دولت ابوبه نك انقرانى
۸۸۰	مكلى كراى خانك دولت عثمانيديه الماسعى
۸۹۲	كلال رئيسك دولت ايله اسپانيايه عزىتى
۹۰۳	كتف طريق اميد برونى
۹۲۰	وقعه چالديران و مظفريت يوز سلطان سليم خان

سنين	هجرتدن مؤرخ
۹۲۲	قيون ساغلك ايجادى فتح شام و حلب
۹۲۳	فتح مصر درسا نكده ترسانك بناسى
۹۲۳	انقراض دولت عباسيه درمصر
۹۳۳	سلطان سليمانك فرانسيدي حياه سى
۹۳۵	ويانه شهر بنك برنجى محاصره سى
۹۴۴	تخخير عدن بسواحل بحر احمر
۹۵۷	بحار قرالنگك نچيد ايمراطورلنكده التحاقى
۹۶۱	بحر محيط شرقى يه سيد رئيسك برنجى سفرى
۹۸۵	اهل اسلامك اندلسدن چيقدلنى
۹۸۷	اثناء رصدي الدين و اصول حساب اعشارى
۱۰۱۲	ممالك اسلاميه ده دنالك ظهور و استعمالى
۱۰۵۱	اوروپاده غزنه نك ايجادى
۱۰۹۴	ويانه نك ايكنجى محاصره سى
۱۱۱۶	بولك برونك روسيه يه نظام وضعى
۱۱۲۴	بروط مظفري
۱۱۳۵	اسكدارده دارالطباعة نك تاسيدى
۱۱۶۷	چيچك آتيسنك اختراعى
۱۱۶۷	(بارتوز) يعنى سپر صاعقه نك امر يقاده ايجادى
۱۱۷۴	سكورل ، صاغرا و ديلسز ايجون پارسده مدرسه عموميه بناسى
۱۱۹۹	ايجاد بالون

هجرتدن مؤخر

سنين

۱۲۰۶	ایجاد تلغراف
۱۲۱۲	فرانسه لولرک مصری استیلاسی
۱۲۱۵	طاش بصره سنک ایجادى
۱۲۱۶	سلیم خان ثالث حضرتلر نك مصری پوناپارطدن فتح و استغلامی (مصرع) سلیم ثالث اولدی ملک مصره فتح ثانی
۱۲۲۲	ایجاد واپور
۱۲۲۴	اوروپا مصالحه عومیه سی
۱۲۴۰	تیمور بول ایجادى
۱۲۴۱	وقعه خیریه تدبیر یکچیریلان و تاسیس عسکر نظامیه
۱۲۴۲	ادرنه مصالحه سی مکتب طبعیه نك تاسیسی
۱۲۴۷	یونان سنک استقلال
۱۲۵۲	ایجاد صکیریت
۱۲۵۴	وضع نظام قرانته
۱۲۵۵	تنظیمات خیریه فی ۳۶ شعبان
۱۲۶۲	مکاتب رشدیه نك تاسیسی
۱۲۶۲	بحر لوط جهنمه سمدان کوکر دیاغیسی
۱۲۷۰	قریم محاربه سی
۱۲۷۳	پارس معاهده سی
۱۲۷۶	غازیک ایجادى
۱۲۷۸	طور بیل تعمیر اولان دکن نعلیل نك ایجادى
۱۳۸۱	ولایتک تشکیل

هجرتدن مؤخر

سنين

۱۲۸۲	اصلاحخانه لولرک تاسیسی
۱۲۸۲	پروسیا لولرک اوستریا ایلله (صادوه) محاربه سی
۱۲۸۳	منافع عومیه صندوقلر نك تاسیسی
۱۲۸۳	ایکته لی تفنک ایجادى
۱۲۸۴	سلطان عبد العزیز ثالث اوروپا به سیاحتی
۱۲۸۶	اوستریا امپراطور نك درسعاده و رودی
۱۲۸۶	سویس جمدولرک کشادی
۱۲۸۷	پروسیا و فرانسه دولتلر نك محاربه سی
۱۲۸۷	المانیا امپراطورلرک اعلاقی
۱۲۸۷	ایتالیا دولتلرک رومانی استیلاسی
۱۲۸۷	فرانسه نك جمهوریه انقلابی
۱۲۸۸	تراموا نك درسعاده احداثی
۱۲۸۹	توتونک تحت انحصاره ادخالی
۱۲۹۰	درسعاده غلطه ده تونل کشادی
۱۲۹۰	اناطولی به شیند و فرانشی
۱۲۹۱	ناصرالدین شاه حضرتلر نك درسعاده و رودی
۱۲۹۳	قانون اساسی ایلله اولیاده کی خط همايونک اعلاقی
۱۲۹۳	برازیلیا امپراطور نك درسعاده و رودی
۱۲۹۳	وقعه جرکس حصن
۱۲۹۴	مجلس بمونثانک ابتدای انعقادى
۱۲۹۴	دولت علیه ایلله روسیه دولتلرک محاربه اخیریه سی

(۲۹)

سنین	تاریخ
۱۲۹۵	برلین قونفره سنک انعقادى
۱۲۹۶	سجل احوال اتخادى
۱۲۹۷	موزه نك رسم كشادى
۱۲۹۷	درسهاده مکتب ملكيه نك كشادى
۱۲۹۹	ولايتده معارف مجلسنك كشادى
۱۲۹۹	حادثه مصریه
۱۳۰۲	اسوج قرالى اوسقار حضرتلر نك درسهاده كلى
۱۳۰۵	المانا امپراطورى و پهلوا حضرتلر نك درسهاده كلى
۱۳۰۵	پارنده سركى عمومى كشادى
۱۳۰۷	درسهاده دیلستر مکتبك كشادى
۱۳۰۸	عشاردن چیده سواری آلايد نك تشكيل

(۳۰)

(سلاطين عظام شوكت اسام عثمانیه نك تاريخ)
 (ولادت و جلوس همایونلر له مدت عمر)
 (وساطنت و مدفن شریفلری)

« مؤسس بنیان دولت غازى سلطان عثمان خان »
 حضرتلری ارطغرال غازى حضرتلر نك صلبندن ۶۵۶
 سنه هجره بدسنده تولد ایدوب ۶۹۹ سنهسى جادی الاولنك
 دردیجی ككونی بالاسنقلال جالس تخت سلطنت اولش
 و ۷۲۶ سنهسى رمضانك یكرمی برنجی كونی ارتحال دار بقا
 ایتشدور . مدفن شریفلری روسده حصار اینجده در

« غازى سلطان اورخان »

حضرتلری سلطان عثمان غازى حضرتلر نك مخدوم نجابت
 موسمولی اولوب ۸۰ سنه سنده تولد ایدوب ۷۲۶ سنهسى
 رمضانك اون بدیجی ككونی پدرلری برینه جالس دیهم
 سلطنت اولش و ۷۶۱ سنه سنده ارتحال ایتكله پدرلری
 جوارنده تربت مخصوصنه دفن اولنشدور .

« غازى سلطان مراد خان اول »

حضرتلری سلطان اورخان غازى حضرتلر نك صلبندن

۷۳۶ سنه سنده تولد ايله ۷۶۱ ده پدر جنت فقری برینه مرغ نشین سلطنت اولدی ۷۹۱ سنه سی شعبانک اون بشنجی کوئی قوصوه محار به مشهوره سنده شهید آرتحال ابدیلر تر به لری بروسه ده چکرکه نام محله ده در .

« غازی سلطان یلدرم بایزید خان »

حضرتلری غازی سلطان مراد خان اول حضرتلرینک مخدوم عالیولی اولوب ۷۶۱ سنه سنده قدمهاده مهید شهود ۷۹۱ سنه سی رمضانک دردنجی کوئی جالس تخت عثمانی ۸۰۵ سنه سی شعبانک اون بشنجی کوئی عازم دار بقا اولملر در مدفن شریفلری بروسه ده جامعلری جوارنده در

« چلبی سلطان محمد خان غازی »

حضرتلری غازی سلطان یلدرم بایزید خان حضرتلرینک صلبندن ۷۸۱ سنه سنده تولد و ۸۱۶ سنه سنده جلوس و ۸۲۴ سنه سنده ارتحال ایدوب بروسه ده یشیل جامع شریفی جوارنده واقع تر به مشهوره لرینه مدفن اولمشدر .

« غازی سلطان مراد خان ثانی »

حضرتلری چلبی سلطان محمد خان غازی حضرتلرینک مخدوم عالیولی اولوب ۷۰۶ سنه سنده تولد و ۸۲۴ سنه سنده جلوس ابدیلر ۸۵۵ سنه سی محرمک بشنجی کوئی عازم کلشن مرای

آخرت اولوب بروسه ده جامع شریفلری پشتگاهنده واقع تر به مخصوصه لرینه مدفن اولمشدر .

« غازی سلطان محمد خان ثانی »

حضرتلری غازی سلطان مرادخان ثانی حضرتلرینک مخدوم سادت موسوملری اولدی اوانفتح عنوان جلیله مشهور در ۸۳۳ سنه سی رجینک یکریمی التیمی کوئی قدمهاده مهید شهود اولوب ۸۵۵ سنه سی محرمک اون التیمی کوئی جالس تخت معالی تخت عثمانی اولدی ۸۸۶ سنه سی رجینک الاونک دردنجی کوئی ارتحال بوردیلر تر به علایری استانبولده جامع شریفلری پشتگاهنده واقع در .

« غازی سلطان بایزید خان »

حضرتلری غازی اوانفتح سلطان محمد خان حضرتلرینک صلبندن ۸۵۱ سنه سنده تولد ایدوب ۸۸۶ سنه سی رجینک الاونک یکریمی کوئی جلوس و ۹۱۸ سنه سی رجینک الاونک اونیشی کوئی ارتحال بوردیلر مدفن شریفلری استانبولده جامع شریفلری پشتگاهنده در .

« غازی یاوز سلطان سلیم خان »

حضرتلری غازی سلطان بایزید خان ثانی حضرتلرینک مخدوم عالیکهرلری اولوب ۸۷۵ سنه سنده تولد ايله ۹۱۸

سنه سی صفریك اون سكرنجی كونی چالس تخت عال تخت
عقانی اولشدر ۹۳۶ سنه سی شوالك طقوزنجی كونی غازم
كلشسرای بقا اولدیلر تر به لری استانبولده واقع جامع
شیریلری جوارنده در .

« غازی سلطان سلیمان خان »

حضرتلری قانونی عنوانله مشهوردر و یاوز سلطان سلیم خان
غازی حضرتلر بنك مخدوم یحسانلر بدر ۹۰۰ سنه سنه
قدنهاده عالم شهود و ۹۳۶ سنه سی چالس تخت عقانی اولشدر
۹۷۶ سنه سی صفریك یکر ننجی كونی ارنحال بیوزدر جامع
شیریلری پیشگاهده واقع تر به مخصوصده مدفوندر .

« غازی سلطان سلیم خان ثانی »

حضرتلری غازی سلطان سلیمان خان حضرتلر بنك صلیبدن
۹۳۰ سنه سی رجبان النجی صکونی تولد و ۹۷۶ سنه سی
ربیع الاولك طقوزنجی صکونی جلوس و ۹۸۳ سنه سی
شعبان یکر ی بدنجی كونی ارنحال ایشلدر مدفون شیریلری
ایاصوفیه جامعی قریبده در .

« غازی سلطان مراد خان ثالث »

حضرتلری ۹۵۳ چادی الاولك بشنجی كونی غازی سلطان
سلیم خان ثانی حضرتلر بنك صلیبدن تولد اولوب ۹۸۳

سنه سی رمضانك سكرنجی صکونی جلوس بیوزمشلدر
۱۰۰۳ سنه سی چادی الاولك سكرنجی كونی وفات ایوب
ایاصوفیه جوارنده تر به مخصوصده مدفون اولشدر .

« غازی سلطان محمد خان ثالث »

حضرتلری غازی سلطان مراد خان ثالث حضرتلر بنك
مخدوملری اولوب ۹۷۶ سنه سی ذی القعدة سنك بدنجی كونی
تولد و ۱۰۰۳ چادی الاولك اون النجی صکونی جلوس
و ۱۰۱۲ سنه سی رجبانك اون ایکنجی كونی وفات بیوزمشلدر
مدفن شیریلری ایاصوفیه پیشگاهده واقعدر .

« غازی سلطان احمد خان اول »

حضرتلری غازی سلطان محمد خان ثالث حضرتلر بنك
صلبدن ۹۹۸ سنه سی چادی الآخر بنك اون ایکنجی كونی
تولدا ایوب ۱۰۱۲ سنه سی رجبانك اون سكرنجی كونی چالس
تخت سلطنت اولش و ۱۰۲۶ سنه سی ذی القعدة سنك یکر ی
ایکنجی صکونی وفات اولشدر استانبولده جامع شیریلری
جوارنده واقع تر به مخصوصده مدفوندر .

« سلطان مصطفی خان اول »

حضرتلری غازی سلطان محمد خان ثالث حضرتلر بنك صلیبدن
۱۰۰۱ سنه سنه تولد ایشدر ۱۰۲۶ سنه سی ذی القعدة سنك

یکرمی ایکچی کونی برادرلی سلطان احمد خان حضرت تر بنک
فرغانده جالس اولوب ۱۰۲۸ سنه سی ربیع الاول غره سنه
سلطنت فرغت ایشدر .

« سلطان عثمان خان ثانی »

حضرت تر غازی سلطان احمد خان اول حضرت تر بنک
مخدوملر بدر ۱۰۱۳ سنه سنه تولد ایدرک ۱۰۲۸ سنه سی
ربیع الاولک اون ایکچی کونی مکرملری سلطان مصطفی
خان حضرت تر بنک بر به جلوس ایشدر ۱۰۳۱ سنه سی
رجبک طغوزنجی صکونی شهیداً ارحال ایدوب بدرلی
یانه دفن اولمشدر .

« وقعه ثانیه سلطان مصطفی خان اول »

حضرت تر ۱۰۳۱ سنه سنه دفعه ثانی اولهرق جالس غن
عثمانی اولوب ۱۰۳۲ سنه سی ذی القعدة سنک اون انجی کونی
کرادر ایش و ۱۰۴۸ سنه سنه ارحال ایش و ایاصوفیه
جامع شریفی یشکاهنده واقع تر به مخصوصه دفن اولمشدر .

« غازی سلطان مراد خان رابع »

حضرت تر غازی سلطان احمد خان اول حضرت تر بنک
جلوس ۱۰۱۸ سنه سی بجائی الاولک یکرمی سکرنجی
کونی متولد اولوب ۱۰۳۲ ذی القعدة سنک اون بشی کونی

مکرملری سلطان مصطفی خان حضرت تر بنک ایکچی
فرغانده جالس تخت عثمانی اولش و ۱۰۴۹ سنه سنه ارحال ایه
بدرلی یانه دفن اولمشدر .

« سلطان ابراهیم خان »

حضرت تر غازی سلطان احمد خان اول حضرت تر بنک
مخدوملر بدر ۱۰۲۴ سنه سی شوالک اون اوچنجی کونی
تولد ایدوب ۱۰۴۹ سنه سی شوالک اون انجی کونی برادر
عالمکملری سلطان مراد خان رابع حضرت تر بنک بر به جالس
تخت عثمانی اولش و ۱۰۵۸ سنه سی رجبک ید بسنده
سلطنت فرغت و سنه مرقومه رجبک یکرمی طغوزنده شهیداً
ارحال ایدوب ایاصوفیه جامع شریفی جوارنده واقع عیلمی
سلطان مصطفی خان اول حضرت تر تر دینه دفن اولمشدر .

« غازی سلطان محمد خان رابع »

حضرت تر ۱۰۵۱ سنه سی رمضانک یکرمی طغوزنجی
کونی سلطان ابراهیم خان حضرت تر بنک صلیتین متولد اولوب
۱۰۵۸ سنه سی رجبک اون سکرنجی کونی بدرلی بر به
جلوس ایش و ۱۰۹۹ سنه سی محرمک ایکچی صکونی
سلطنت فرغت و ۱۱۰۴ سنه سنه ادرنده وفات ایشدر
نیش عالیلی استانبول کتوردیلوب پایتخت قیوسنده والیدلی
ترخان سلطان تر بدسنه دفن ایدمشدر .

« سلطان سلیمان خان ثانی »

حضرتلری ۱۰۵۲ سنه سنده سلطان ابراهیم خان حضرتلر نیک صلیدن تولد ایوب ۱۰۹۹ سنه سنده برادرلری سلطان محمد خان رابع حضرتلر نیک برینه جالس تخت عثمانی اولش و ۱۱۰۲ سنه سنده وفات ایشدر مدفن شریفلری جدلری سلطان سلیمان خان اول حضرتلری تر به سنده و .

« سلطان احمد خان ثانی »

حضرتلری سلطان ابراهیم خان حضرتلر نیک محمد و ملری اولوب ۱۰۵۲ سنه سی ذی الحجه سنک التیجی کونی تولد ایش و ۱۱۰۲ سنه سی رمضانک یکری التیجی کونی برادرلری سلطان سلیمان ثانی حضرتلر نیک برینه جلوس ایشدر و ۱۱۰۶ سنه سنده ارحال ایوب جدلری سلطان سلیمان خان قانوی تر به سنه دفن اولمشدر .

« سلطان مصطفی خان ثانی »

حضرتلری ۱۰۷۴ سنه سنده سلطان محمد خان رابع حضرتلر نیک صلیدن تولد اولوب ۱۱۰۶ سنه سی جاذی الآخره سنک یکری ایکنجی حکونی عم مکرملری سلطان احمد خان ثانی حضرتلر نیک برینه جلوس ایش و ۱۱۱۵ سنه سنده بعدالتر اغ ارحال دار بقا ایوب باغجه قیوسنده والده سلطان تر به سنه دفن اولمشدر .

« غازی سلطان احمد خان ثالث »

حضرتلری غازی سلطان محمد خان رابع حضرتلر نیک محمد و ملری اولوب ۱۰۸۴ سنه سنده تولد و ۱۱۱۵ سنه سی ربیع الآخر نیک ایکنجی کونی برادرلری سلطان مصطفی خان ثانی حضرتلر نیک فراغده جلوس ایشدر ۱۱۴۳ سنه سنده سلطنتن فراغت و ۱۱۴۹ سنه سنده رحلت ایوب باغجه قیوسنده والده سلطان تر به سنه مدفوندر .

« غازی سلطان محمود خان اول »

حضرتلری ۱۱۰۸ سنه سی محرمک دردنجی کونی سلطان مصطفی خان ثانی حضرتلر نیک صلیدن تولد اولوب ۱۱۴۶ سنه سی ربیع الاولک اون شنجی کونی عم مکرملری سلطان احمد خان ثالث حضرتلر نیک فراغده تخت عالی تخت عثمانی به جلوس ایش و ۱۱۶۸ سنه سی صفر نیک یکری سکرنجی کونی ارحال ایوب باغجه قیوسنده والده سلطان تر به سنه دفن اولمشدر .

« سلطان عثمان خان ثالث »

حضرتلری سلطان مصطفی خان ثانی حضرتلر نیک صلیدن تولد بخنده تولد ایوب ۱۱۶۸ سنه سی صفر نیک یکری سکرنجی کونی برادرلری سلطان محمود خان اول حضرتلر نیک برینه جالس تخت عثمانی اولش و ۱۱۷۱ سنه سی صفر نیک

اون التیمی صکونی ارنخال ایدوب باغچه قیوسنده یکی جامع جوارنده واقع والدہ سلطان تربہ سندہ دفن اولنشد.

« سلطان مصطفی خان ثالث »

حضرتلری ۱۱۴۹ سنہ سندہ سلطان احمد خان ثالث حضرتتربنک صلیبندن متولد اولوب ۱۱۷۱ سنہ سی صفرینک اون التیمی کونی عم زادہ لری سلطان عثمان خان ثالث تربہ جلوس ایتمیش ۱۱۸۷ سنہ سی ذی القعدہ سنک سکزنجی کونی ارنخال ایدوب لاهلی نامیہ معروف اولان جامع شریفلری جوارنده واقع تربہ مخصوصہ لریہ دفن اولنشد.

« غازی سلطان عبدالجید خان اول »

حضرتلری غازی سلطان احمد خان ثالث حضرتتربنک محمد و ملری اولوب ۱۱۳۷ سنہ سندہ تولد ایتمیش و ۱۱۸۷ سنہ سی ذی القعدہ سنک سکزنجی کونی برادرلری سلطان مصطفی خان ثالث حضرتتربنک تربہ جالس تخت عثمانی اولمش و ۱۲۰۳ سنہ سی رجبیک اونن ایکنجی کونی ارنخال ایدوب باغچه قیوسنده مدرسه لری بیتکاهنده واقع تربہ مخصوصہ لریہ دفن اولنشد.

« غازی سلطان سلیم خان ثالث »

حضرتلری سلطان مصطفی خان ثالث حضرتتربنک صلیبندن

۱۱۷۵ سنہ سندہ متولد اولوب ۱۲۰۳ سنہ سندہ جلوس ایتمیش و ۱۲۲۲ سنہ سندہ سلطاننک فارغ اولارقی ۱۲۴۳ سنہ سندہ شہیداً وفات ایتمشد برادرلری تربہ سندہ مدفوندر.

« سلطان مصطفی خان رابع »

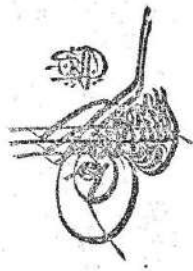
حضرتلری ۱۱۹۳ سنہ سندہ غازی سلطان عبدالجید خان اول حضرتتربنک صلیبندن تولد ایدوب ۱۲۲۲ سنہ سی ربیع الآخرینک یکرمی ربنجی کونی عم زادہ لری سلطان سلیم خان ثالث حضرتتربنک فراغده جلوس ایتمیش و ۱۲۴۳ سنہ سندہ بمذاقراغ شہیداً ارنخال ایدوب برادرلری تربہ سندہ دفن اولنشد.

« غازی سلطان محمود خان ثانی »

حضرتلری ۱۲۹۹ سنہ سی رمضاننک اون اوچنجی کونی غازی سلطان عبدالجید خان اول حضرتتربنک صلیبندن قندهارده مهد شہود اولوب ۱۲۲۳ سنہ سی جدادی الاولنک دردنجی حکمونی برادرلری سلطان مصطفی خان رابع حضرتتربنک فراغده جالس تخت عالی تخت سلطنت و ۱۲۵۵ سنہ سی ربیع الاولنک اون مغوزنجی کونی حاکم کشنسرائی آخرت اولمشدر جنبرلی طاش جوارنده تربہ مخصوصہ ده مدفوندر.

« غازی سلطان عبدالجید خان »

حضرتلری غازی سلطان محمود خان حضرتتربنک صلیبندن

« امیر المؤمنین امام السیامین خادم الحرمین الحترمین »
 « خلیفه سید الرسلین »
 « پادشاه عثمانیان - و شهنشاه اسلامیان - حالا »
 « سر رآرای خلافت کبرای اسلامی و شرفیرای »
 « سلطنت عظمای عثمانیه السلطان ابن السلطان »
 « ابن السلطان الغازی » عبد الجید خان ثانی «
 « ابن السلطان الغازی عبد الجید خان ابن السلطان »
 « الغازی محمود خان ثانی خلد الله خلافته و سلطنته »
 « مادامت الازمان »

جلوس میت مائوس همایون حضرت پادشاهی

تاریخ هجری ۱۱ شعبان سنه ۱۲۹۳
 تاریخ ربوی ۱۹ اکتوبر سنه ۱۲۹۲
 تاریخ انرجی ۳۱ اکتوبر سنه ۱۸۷۶

همایونلندن ۱۳۳۷ سنه سی شعبانک اون برنجی کوئی یابین
 والاقبال زینت بخشای مهد وجود اولوب ۱۲۵۵ سنه سی
 ربیع الاولک اون طقوزنجی کوئی پدر مایکهرری مقامه
 شرف افزای شان واجلال اولشر و ۱۲۷۷ سنه سی
 ذی الحجه سنک اون یدنجی کوئی ارتحالری وقوعیه سلطان
 سلیم خان اول حضرتلری جامع شهر یملری جوارنده واقع
 تربت مخصوص صلیبیه دفن اولنشدردر

8

« سلطان عبد العزیز خان »

حضرتلری سلطان محمود خان ثانی حضرتلری نجل مکرملر پدر
 ۱۲۴۵ سنه سی شعبانک اون دردنجی ککوئی قدمنهاد
 عالم وجود اولوب ۱۲۷۷ سنه سی ذی الحجه سنک اون یدنجی
 ککوئی برادرلری غازی سلطان عبد الجید خان حضرتلری
 مقام عالی اتسامه جالس اولش و ۱۲۹۳ سنه سی جمادی الاولیسنک
 اون یدنجی کوئی فراغ ویش کون صکره شهیداً ارتحال الله
 پدر معظملری غازی سلطان محمود خان ثانی حضرتلری نجل
 تربت لطیفه سنه دفن اولنشدردر

8

« سلطان مراد خان خامس »

غازی عبد الجید خان حضرتلری نجل محمودملر پدر ۱۲۵۶
 سنه سی ربیعک بکرمی بشنجی کوئی تولد ایش و اوج آی
 اوج کون سلطنته ولوب مبتلا اولدقلری هلندن مولابی
 منخلع اولشدردر

غازی عنوان دیشانک احرازى ﴿

تاریخ مجری ۴ بجائی الاول سنه ۱۲۹۴

تاریخ روی ۵ مایس سنه ۱۲۹۳

تاریخ افرنجی ۱۷ مایس سنه ۱۸۷۷

ولادت همایون میمنت مقرون حضرت پادشاهی به دائر والد
کثیرالحامد جهانبانی جنتیگان سلطان عبد الجید خان غازی
حضرت نری جانب الشرفند صدر اعظم محمد رؤف پاشایه
خطاباً باب عالی به شرفوارد اولان خط همایون مسرت نموتک
صورت منقشه سیدر :

صورت خط همایون ﴿

بنم وزیر صداقت سیرم ﴿
جناب شلاق جهانک لطف و عنایت علیه سنه عهد ﴿
اولسون اشبوماه حالک اون التجی دونکی چهارشنبه ﴿
کونی ساعت اون بر قرار نده صلب پاک شاهانه مزدن ﴿
برشوزاده قدمنهاده عالم شهود و مسرت افزای کهواره ﴿
وجود اوله رفی اسمی ﴿ سلطان عبد الجید ﴿ تسبیح ﴿
ایلیوب سنی و بالجله بندگان سلطنت سینه مری تبشیر ﴿
ایچون اشبوخط همایون مسرت نموت ملوکه مری ﴿

تسبیر و دار السعاده اثر سیه م افلسی ایل طرکه تسبیر ﴿
ایلم جناب واجب الوجود عمر بنی محمود و قدومتی ﴿
ذات شاهانه مرزه و کافه عباد الله متین و مسعود ﴿
بیورسون آمین بومسرت جبهه دن چله طالبان مبشر ﴿
و حصه مند اولقی اوزره بدی کون بشر نوبت طوب ﴿
انما حق و بالجله و کلائی فحاش و بندگان صدق اتساز ﴿
وسائر ایستکلی اوللو دخی ایام مذکوره کچه لر نده ﴿
ایقاد قنادرل ایله اجرای مراسم سرور و شادی اولنسی ﴿
لازم کلنلره تبیه ایله سین . همان جناب رب العالمین ﴿
سلاطه طباره مری الی الاید باقی و دائم و هر حاده ﴿
عباد الله کال رفاه و آسایش احسان بیورسون آمین ﴿
بحرمت رسول التقلین ﴿ فی ۱۶ شعبان سنه ۱۲۵۸ ﴿

اشبوخط همایون ولادت ملوکه کاکه نر داسی پنجشنبه کونی
صورت منقشه ده باب عالی به شرفوارد اولسوب مکمل
موسیقیه ایله استقبال اولنه زقی مجلس والای احکام عدلیه
دائرة سنده و کلائی فحاش و وزرای عظام و رجال و اصرای
بنام مواجیه سنده قرانت و بدی کون بشر نوبت طوب
انداخته هر طرفه اجرای مسرت اولنشد ر .
جناب حق عمر و عافیت و شان و شوکت همایون بنی مرزاد
بیورسون آمین .

مؤخرأ سلطنت عثمانیه نك ظهور واستقلالده سلاطین عثمانیه حضرتاتی جابندن دهی یوم مسعود مولودك شانته تنظیم احترامات مادیه ومعنویه اجراسنه مبادرت بیورلش اولسوله هرسته ربیع الاولك اون برنجی كونی اقتشای بلاد عثمانیه نك كافه سنده ولسان جوامع و مساجدك مناره لر نده قندیلار انقادله لیله مسعوده مذكوره احیا و ایتسی ككونی منقبت مولد انبی قرائتله احراز متواتره اعتنا اولنقده در)

۱۵ شعبان — صرة همایون آلائی : بوالای مایین همایون ملوكانه داخنده اجرا بیوریلور حضوردی معناد اولان کرسی شعلری ایله بعض علما جابندن سور قرآنیه دن عشر شریفلر تلاوت اولندقدن صکره صرة همایونی حامل اولان دوه دارالمعاده الشریفه انامی واصطبل عامره مدیری بدیله پیشکاه همایوندن اصرار ایدیلور بورسمده اوقاف همایون ناظری بولان ذات حاضر اولور و بسمده صرة همایون صرة همایون امینی تعیین بیوریلان ذاته تودیع قلندرق مرتب آلائی ایله سرای همایوندن طوبه یایچه ساحله قدر کورتورله رک اورادق تخصیص بیوریلان واپورله اسکنداره قتل ایدیلور .

صرة همایون دول اسلامیه نك عیونده من القدیم جاری ایدی خلفای عباسیه و ملوک و سلاطین و اصرای اسلامیه دائمآ

« خصوصات رسمیه سلطنت سنیه »

(ایلم تشریفاتی همایون)

۱۲ ربیع الاول منقبت مولد النبی قرائتی : وکلا ومنسوب وعزول وزرا ومشیران سلطنت سنیه ایله اولی صنف اولند قدر اجلاء رجال دولت واورتیه به معادل پایه علی اصحابندن اولان داعیان سلطنت بیوک اونیقورمدلر نی لایس اولدقاری حالدیه مقام صدار تعظما دن تشریفات عمومییه نظارقی ولسانله الدقلری دعوتنامه لر اوزرینه اراده وفرمان بیوریلان جامع اجتماع ایدلر و ذات شوق کتبهات حضرت پادشاهی دهی آلائی والا ایله جامع شریفه عن یمت بیورمقله بعد ادای صلوة منقبت مولد قرائتده مبادرت اولنور :

تاریخ احداتی : (صاحب اربل ملک افضل مظفر الدینه قدر [۹] دول سالفه اسلامیه ده بو عادت دیرینه اتخاذ اولتامش ایدی ملک مشارالیه ۶۰۴ سنه هجریه سی مام ربیع الاولنك اون اکیسنده بولین یمنی وضع واختراع ایله بهرسال یوم مذکور حلونده اجراسنه ابتدار ایدردی .

[۹] بولر التذکره دندر ۵۴۰ سنه هجریه سندن ۶۳۰ زه قدر ۹۰ سنه حکومت ایشلور . ابتدار یوه (امیر زین الدین) ایدی برینه اوغل یوسف آتک برینه برادر یه مظفر الدین امیر اولندر موصلا قریندکی (اربل) ده منقبت اولنلور . « صحائف الاخبار ج ۲ ص ۵۸۰ »

حرمین شریفین سکنه سنه ایصال هدایاده بولنورلی امیری سلطان سلیم اول حضرت تلو نیک خادم الحرمین الشریفین عنوان مغفورتی اضافه القاب سلطنت المملکری تاریخین برو بوعادته سلطنت عثمانیه جابندن دخی رعایت و بنابرین حجاج ایچون «امیر الحج» منصبی و هدایا و امانت ایچون صرة همایون امانتی احداثده همت بیورلشدر .

۱۲۸۰ تاریخنه قدر بورسم ۱۲ رجبهه اجرا اولنور و برآ اسکنداردن سوق ایدیلور ایدی تاریخ مزبوردن صکره صره تک بحراً سوقی مناسبتله ۱۵ شعبانه تحویل قلمشدر .

—o—o—o—

۱۵ رمضان — انعام خرقه متبرکه تنویه : سرای جدیدده دائره مخصوصه سندده محفوظه محفوظه تبرک و احترام اولان برده سعادت جناب پیغمبری که امانت متبرکه تک الہ مقدس و قیتمدار یدر بهر سینه شهر رمضانک اون بشیخی کونی حائر عنوان خلافت و سلطنت اولان ذات شوق کتاب حضرت پادشاهی جانب عالیسندن زیارت بیورلوقی دآب قدیم سلطنت سینه دندر .

پای تخت سلطنت سینه ده بولسان منصوب و معزول وزرا و مشیران عظام الہ ربّه اولی صنف اوله قدر اجلاء رجال سلطنت سینه و پورتیه لره معادل پادله لری حائر رجال علیه و هسکر به تشریفات عمومیه نظارقی و سلاطینه دائره مشارالیه باده دعوت اولنور ذات همایون حضرت خلافتیناهی

پاکردونه سوار عز و اجلال و یاخود بحراً سلطنت فائقلر به رکوب الیه سیرای بیورقی ساحلنه قدیمزن اقبال اوله رقی « خرقه شریفه دائره سنه » تشریف بیورلورلی بغداد کو شکنده بر مقدار آرام الیه تجدید وضودن صکره موضوع صندوقچه احترام اولان برده شریفه خزینه همایون کخاندانی معرفتله محفوظ بولندیقی محلدن موقع تنظیمه ایستاده ابدلکه یدعلیای خلافتیناهییار الیه مهر محفوظه تک فکله امانت جلیله ظاهر اولجده قدر پوشیده لری برز بر کشاد ابدله رک اولان ذات خلافتیناهی جانب عالیسندن فرش چینه نظم الیه تبرک تلیم بیوریلور بده ذات صدراعظمی الیه متعاقباً مسند صدارتی احراز ایش اولان ذوات و ده صکره سائر وکلا و وزرا و رجال دولت علی درجتم حضور حضرت پادشاهی به مشول و محفوظه مشارالیه باده فرس جبین احترام و انعام الیه مناب و مأجور اولدقدنصکره ذات حضرت پادشاهی دست خلافت پیوست شاهی لره به بیاض دلبددن برده تمثالی مابین همایون مشوری بولان ذاتن اله رقی و امانت جلیله لمس ایدیره رک تبرک زائره اعطا بیورلورلی .

—o—o—o—

معاهده — هید فطر الیه هید تحرد و الا الیه اراده بیوریلان جامع شریفه عز بت همایون شرف واقع اولور بعد ادای صلوة عید به مرتب الای الیه طوبیله باده محاسنرای

عالی‌ترین تشریف‌آله دایرة فائزہ مخصوصہ سندھ و وزیر
و مشیر الدن اولیٰ صنف ثانی و میرلوائی و شیخ الاسلام
بلاد خمسہ پادشاهی حاکم و رجال قدر داخل تشریفات اولان
بنسکان سلطنت سنیہ حضور حضرت خلافتناهی به مشول
شرفند ناقلینہ ایضاً لازمه عبودیت ابدی .

« رتبه و رتب سلطنت سنیہ به دایر معلومات تاریخیه »

رتبه دنلان سلسله مراتب اساساً بیوک کوچکه اعطای امره
مأمور و کوچکی بیوک که اطاعته مجبور اولان - عسکر صفیون
احداث اولنشد .

احوال تاریخیه لری معلوم اولان یونان و روم حکومتلر کده
دخی زمره عسکر به اقتدار و حیثیت بر بنه قانون ضابطلر
تحت اداره سنده بولورایدی . حتی بوگون اصول اداره لری
حکمتیه ارا دولریک باش قوماندانلری حاکم اوللرندن طولانی
حکمدارلره و بریلان (ایمپراطور) عنوانی روماده سردارلره
مخصوص غایه مراتب عسکر به ایدی بنه علیه مأمورین
ملکه دیکیمز صنف اداره به مخصوص رتبه بوق ایدی .

اوامر حکومت بر مرکزون هر طرفه طاعتی ایچون
وساطله و بو وساطط دخی آمریت و مأموریتک درجاتی
تعیین ایدر برسلسله ترتیبه احتیاج قطعی کوسوزدیکچون
قرون اخیره حکومتلر بنده رتبه مسئله سی میدان چیمش
و چونکه قرون وسطین صکره اسپانیا و فرانسه کبی بعض
ممالک غریبه ده رهبال طاقی اداره ایشلری دخی استیلا
ایلدیکلی و مساک رهبال بنده اینسه ذاتاً برسلسله مراتب
بولدنی کبی بر نوع عساکر رهبالیه حکمنده اولان شوالیهلر
دخی رتبه لی امتیازی بر صنف مخصوص بولدننی جهله
بواصول اوتار بخارده خدمات ملکه به مأمور اولاندده
تعیین ایدلشد فقط مؤخرآ دول مقننه ده طرز حکومت
دیکش رک اصول اداره برن مخصوص شکی آنگاه آمر ایل
مأمورک وظیفه لری تعیین ایدلرکنن رتبه و پادیه برنه
(مراتب مأموریت) قائم اولشد بنه علیه عصر مزده ممالک
غریبه ناک هیچ رتبه ملکه موجود دکلمر .

سلطنت سنیه ده اینسه رتبه یکجیرلرک حدوتیه برابر ظهور
ایدرک متعاقباً ملکه صنفه و سلطان سلیمان قانونی زمانده
علایه دخی مراتب ایشلرک اوائل حدوتیه نوعاً اوج درده
و توجیهاً یشسکسان کبی به منحصر بولور یعنی خواجده لک
قبوچی باشلیقی و میرانلق و وزارتندن عبارت ایدی رجال
دولت اکثریت اوزره خواجده لک و قبوچی باشلیقی رتبه لری

بومامور تی حائر اولانلره و دفتر خاقانی امینلرینه
ووزرادن اولیان نیشانچی و دفتر دارلره مقام وکالت مطلقیدن
(عزرتلو) اقاییه خطاب اولنور ایدی .

§

۱۲۴۸ ده (کتخدایک) و (خزینة عامره دفتر داری)
(رئیس افندی) و (مقاطعات ناظری) بولان ذواته رتبه اولی
یعنی « سعادتلو » (وچاوش باشی) اتی و (ترسانه) و (طوبخانه)
امینلکی کی مناصب اویانه رتبه ثانیه یعنی « عزرتلو » (بکلکچی)
و (مکتوبی صدارت) و (آمدی دیوان همایون) کی باب عالی
رجالیله باب عالی خارچنده بومنصبوره معادل خد مامده
بولسانلره رتبه ثانیه یعنی « رفعتلو »
و (جزیه) و (زجریه) محصلایله (توتون کمر کچی
و یا دخان ناظری) و (انقیه اسیتی) کی مناصب مخصوصه
اویانه رتبه رابعه یعنی (فتوتلو)
(خواجکان دیوان همایون) دن و مخیزان خلفای
اقلامدن قاضیایلیکی کی منصبوره تصدیر اولانلره رتبه خامسه
عنوانله کذا (فتوتلو) اتانی تخصیص ایدلدی .

و تار یخدن راز صکره بکلکچی مکتوبچی کچی
« رتبه ثانیه » دن بولان باب عالی رجالیله ثانیه تک (صنف اولی)
و باب عالی خارچنده بولسانلره (صنف ثانیه) تخصیص
یعنی ثانیه اکی قسم اعتبار ایدلکی کی « رتبه ثانیه » رجالیله

سائر ذواتدن انتخاب و تصدیر آخرله رجال دوله خواجه اتک
و قویوچی باشلیقی پایه لری توجیه اولنور ایدی .

خواجکان دیوان همایوندن اولوبده قیام ضابطلکی کی
ککوچک مامور یترده مستخدم اکیکن ایاقته مبنی سفارت
و یار دوی همایونلر تزدنده مکالمه مامور تی کی خدمات
سیاسیه یه قیودن اولانلره « باش نخاسبه » پایه سی و میرمیر اتک
مخیزلرینه (روم ایلی بکلر بکلکی) عنوانله امتیاز و بر بلور
ایدی .

(صدارت عظمی کتخدائی) رجال دولتشک برنجیسی
اوله رق شمیدکی صدارت عظمی مستشارانی مقابله قائم ایدلی .

(شقی اول دفتر دارلری) رجال دولتشک اکینجیسی اوله رق
بوده شمیدکی مالیه ناظرلنده معادل بومامور رتبه ایدی .

(ریاست کتاب مسندی) مراتب رجالیله اوچنجیسی
و شمیدکی خارجه ناظرلری منزله سندده ایدی .

کتخدای صدارت عظمی اولان ذواته ... حد ذاتده اغا
و یا افندی دخی اولسه (کتخدایک) و رئیس کتابلره بکلک الله
مشارف بولنسه دخی (رئیس افندی) تصدیر اولنور و نیشانچیلر
(یعنی توفیقی دیوان همایون) اولانلره دفتر دارلر بعضاً
ووزرادن نصب ایدیلور ایدی .

(۵۳)

دخی احتساب نظارتند و معادلی اولان خدمتارده بولنا نلره
(ثانیه صنف ثانی) اطلاق اولندرق بوده ایکی صنفه
اقسام ایلدی .

§

۱۲۵۲ سنه سی ذی القعدة سنده (کئخدا بکلکه)
ملکیه نظارتی و (رئیس اکتابلنه) خارجه نظارتی و (مقاطعات
نظارت) منصوره دفتردارلری و (خزینة عامره دفتردارلرک
ضرابخانه عامره امانته انضمامیه امانت مشار الیه)
ضرابخانه عامره دفتردارلری و برلیدیکی
بومصلره تعیین اولنان دوانه ده والبلکرده بولان طشره
وزراسنک فوئنده اولقی وکاکان (اخذیایک) ایله یاد اولنقی
اوزره ودرات و مشیرلک رتبه لری توجیه پیوزلمشدر .

مستشارقلر دخی بوتار یخده احداث اولنقله بولنره
و چاوش باشی به و مقصد ما حرمین محاسبه جیلکی دینلیدیکی
حالد مؤخرآ (اوقاف همایون نظری) عنوانی و بریلان ذانلر
(رتبه اولی رجال) اطلاق اولندیقی کی ثانیه تک صنف ثانی
مستقل (ثانیه) اعتبار ایلش و برمدت صکره جاوش باشلیق
(دیوان دماوی نظارت) تحویل ایلدیکی کی (بیوک و کوچوک
تذکره جیلکر) . دماوی معاون اول و ثانیلکی نامدی
و برلشدر .

§

۱۲۵۳ سنه سی جادی الاولیسنده ملکیه نظری پرتو

(۵۴)

باشلک انفصالیله برینه خارجه نظارتین منفصل مشیر حاکف
اخذیایک تعیینده (ملکیه نظارتی) تعیری باشلیقی عنوانیه
(داخلیه نظارت) و ملکیه مستشارلری (داخلیه مستشارلره)
تحویل قلمشیدی .

مؤخرآ داخلیه نظارتی صدر اعظمیله الحاق و صدارت
عنوانی (باش وکانه) تحویل اولندیقی کی کانه رجال
دولک فوئنده اولقی اوزره برده (باش وکالت معاونلکی)
احداث ایلدی و برسندی اخر ازیلن ذانده (رتبه اولی)
تخصیص اولندی .

§

۱۲۵۵ سنه سی ربیع الاولک ۱۹ زنده سلطان عبدالجید
خانک وقوع جلوسلری متعاب باش وکالت عنوانی ینه
(صدارت) و معاونلک دخی مستشارلره تحویل ایلدی .

کرک مستشارلره وکرلر امور مالیاتک (مالیه) و (خزینة
عامره دفتردار نظری) نامیه ایکی به انقسامده بومصلره
مأمور اولان ذوانه مخصوص و (فریطلک) فوئنده اوقاف
اوزره « سعادتنو اقدام » القابیه « حضرتلری » علاوه سیله
و « مشار الیه » تعیری اضافه سیله (رتبه اولی صنف اولی)
نامی و برلدی و مؤخرآ برتبه صربخانه نظری و والد
سلطان کئخنامی کی ذوانه ده توجیه اولدیفندن کیدرک
افندی جونایله ۱۲۶۱ سنه سی اوللنده « عطوفتلو »

القبيله (رتبه بالا) احداث ابدلكي كي (مشریت) دخی (وزارت) معادل اولوق اوزره خاصه نایه مراتب عسكریه اعتبار ابدلكی .

حین احداثده صدارت علما مستشارنده مامور اولان دوله توجه اولمندن طولای فریقلک فو قنده عد اولنان (رتبه اولی) مؤخر آهره قام و ماموریت اربانه توجیه اولنقله وضع اصلیلندن چقیدنی کی بوقدم دخی تخصیص رسمی اولان سائف الذکر مستشارتی مستدینک غیر یسه ده شامل طوتلش ایدی یعنی بالکنز مستشار صدر اعظمی اولانار اولی اولی و فریقلکدن مقدم اوله جقی ایکن بورتبه بشقارینه ده توجه و امتیاز تقدم انکرده اعلا اولنش ایدی .

۱۳۷۷ سنه سی ذی الحجه سنک ۱۷ سنده واقع اولان جلوس سلطان عبد العزیز خانیده ایسه اهل سنک اهل قبله قدیمی اعلان و فریقکی حائر اولان امرای عسکریه تک رتبه اولی صنف اولی و میر لوالک اولی ثانسی رتبانده و عسکر لکه خاص اولان مشرینک دخی - بالذات و کلاقلده بولنان وزرا مستشار اولوق اوزره رتبه و زراته تقوی اراده و فرمان یورلشدور .

« رسمی نشانلره دائر معلومات »

دولت علیه عثمانیه ده رسمی نشانلر چتیمکان سلطان محمود خان ثانی زماننده ۱۲۴۸ سنه سی اغتوسسنده احداث اولوب ابتدا رتب و درجانه کوره مرصع افتخار نشانلری چقارلش ایسه ده چتیمکان عبد المجید خان زماننده و ۱۳۶۸ سنه سی ذی الحجه سنده انلر الف اوله رق یرینه مجیدی نشان وضع ابدلش و چتیمکان سلطان عبد العزیز خانک ایلم سلطنتنده و ۱۳۷۸ سنه سی چادی الاخر استنده نشان عثمانی احداث اولدینی کی پادشاه شوکت پناه سلطان (عبد المجید) خان غازی ائندمن حضرتلر تک زمان همایونلرند و برنجیسی ۱۲۹۵ ذی الحجه سنک یکریمی اوچنده امتیاز و شفق نشان عالیلی و ۱۲۹۹ سنه سی ایلولنده دخی التون و کوش امتیاز مدالیله لری و ۱۳۰۷ سنه سی نیساننده التون و کوش لیاقت مدالیله لری و اخیراً کربند و افتخار التون و کوش و تخلصیه مدالیله لری و ۱۳۰۹ سنه سی اغتوسسنک اون بدنجی کونده ده (خاندان آل عثمان) نامیه ممنون بر نشان عالی و ممتاز احداث و ایجاد یورلشدور .

اشبه نشانلردن مجیدی و عثمانی نشانلری هر قرح خدمات سلطنت سینه ده ابراز مآثر جیه اینر بندگان بر نشانده افتخار و امتیاز اولوق اوزره و یرایوب مجیدی برنجی و ایکیمی و اوچنجی و در دنجی و بشنجی عنوانلر یله بش

(۵۷)

و عثمانی دخی برنجی وایکجی ودرهخی ناملر به
درت رتبه دن عبارت اولدقدن بشقه هر ایکینسک برنجی
زبده لرندن ممتاز برده مرصعلری واردر .

امتياز نشانى دخی دولت علیه تك منافع علیه وملكیه
و عسكر به سنى مستلزم خدمات فوق العاده ابراز ایدانله
و مرصع اوله ورق برتبه به مخصوص صدر .

شفقت نشانى ايسه محار به زمانلر نده واحوال وآفات
فوق العاده ظهور نده منحصراً خدمات مسكوره و مر و تنذاته ده
بولسان و دولت و ملت و و ملك منعت و سلامته و مصابين
و محتاجينك دفع و تعديل احتياجا ته هر نه صورت له اولور ايسه
اولسون معاونت ایدن و بويصكي احواله بلا اختصاص
انسانيه خدمت و ابراز مائر حيت ايليان نسوانه و بريلوب
برنجی وایکجی واورچنجی عنوانلر به اوج رتبه به منقصد
شفقت نشانك برنجی وایکجی زبده لر يك اورته سی دخی
درجه لر بنه كوره كذلك مرصعدر .

امتياز نشان عاليه سی مداليه سی تبعه صادقه عثمانیه دن

(۵۸)

ابراز صداقت و شجاعت و استقامت ایدنك افعال و حرکات
عمدو حله لر بی تقدیراً و امثالی تشویقاً منحصراً طرف اشرف
حضرت شهریاریدن احسان بیورانی اوزره احداث ایدلشد
ایشو مداليه ایکی قسم اولوب برنجیسی بش ايراقی التون
مجیدی قتل و قطعه سنده التودن وایکجیسی سیم مجیدی
قتل و قطعه سنده کوشدن معمولدر .

مداليه تك بر طرفنده سلطنت سنيه تك ارمه سی دیگر
طرفنده (دولت علیه عثمانیه به فوق العاده صداقت و شجاعت
ابراز ایدانله مخصوص مداليه در) عبارت سی محكوك
اولوب بوعبارت لك اتنده برهلال موجود اوله ورق حامل
اوله جتی ذالك بعد الاعطایمی و مداليه تك سبب اعطایمی
یازانی اوزره هلاك اورته سی بوش بر اقلشد .

مداليه تك قورده سی امتياز نشان عاليه سی قورده سی
رنكندره در نشان مذكوره نائل اولنار صداقت و شجاعت
مداليه سنك برنجی وایکجی درجه لر بی اعزازه كسب
استحقاق ایده جكلرندن ایکینسی ده حائر بولم جقلدر .

لیاقت مداليه سی مأمورین ملكیه و عسكریه اله سائر
صنوف تبعه عثمانیه دن خدمات دولتمده ابراز صداقت
و شجاعت ایدنك افعال و حرکات عمدو حله لر بی تقدیراً

وامنائی تشویقاً جانب سنی الجوانب حضرت جهانبیندن
احسان بیورلق اوزره احداث بیورلشد .

اشبو مدالیله ایکی قسم اولوب برنجی قسمی بر یوزاک
عثمانی التوقی ثقلنده و برسمیم مجیدی چار یککندن بیوجک
قطعه ده التوندن وایکجیمی قسمی دخی سیم مجیدی چار یککندن
بیوجک قطعه ده اولوب کوشدن معمولدر .

بومدالیله تک بر طرفنده طغرای غرای همایون اله سلطنت
سنیه ارمدسی و دیگر جهننده (صداقت و شجاعت ابراز
ایندلره مخصوص لیاقت مدالیله سی) عبارت سی اله تاریخ
تأسیسی واحداثی محکومکدر .

اشبو مدالیله تبرکاً حفظ ایدلک اوزره اولاده انتقال
ایده جکی کبی اولاددن بونی احراز ایچون اوصافی مشروطی
حائز اولان حکومت سنیه دن استدعای رخصت اله
بومدالیله تعلیق ایده بیه جکدر .

اشبو مدالیله دولت علیه تک منفعتی بولنده ابراز صداقت
وشجاعت ایدن اجنبیلره دخی و بر به جکدر .

(خاندان آل عثمان) نامیه معنون اولان نشان عالی ذات

اقدس حضرت خلافتیاهی به مخصوص اولوب جائل وشمسه سی
و بشقه تربدسی یوقدر .

اشبو نشان عالی خاندان سلطنت سنیه دن تسبیب

بیور به جتی ذوات اله دولت علیه فعلاً و معناً معاونت ایدن
اجتی حکمدارلارینه وارکان خاندانلارینه و ذات اقدس
حضرت خلافتیاهی به فوق العاده صداقت و حسن خدعتی
تزد شاهانده معحق اولان اعظم مأمورین سلطنت سنیه به
دخی اعلا بیوریلور .

نشان عالی مذکورک اوره سننده کی قطعه زرینه منقوش
طغرای غرای تک بر طرفی (المستند تیوفقات الربانیه) و دیگر
جهتی (ملک الدواله العثمانیه) عبارت لوله موشخدر بولوحده تک
زیرنده بیاض مینادن معمول بر دفته دالی و حلقه لری بیاض
مینالی و هر بر یک اوزری بیاض مینا اله مصور آئی یلدز
علاهی اوره سننده بر اکلیل شرف دلیل رستی حاوی
برالتون دفته دالک ایه کرده تعلیق اولنور .

مذکور دفته دالک اشبو قلاده به ربط ایده جکی مخلنده
کدالک بیاض مینادن مصنوع بر قورده باغی وارددر .

قورده باغشک انده دولت علیه تک تأسی و مذکور
دفته دالک اوستنده نشانک احدائی تاریخی اولان التوز
طقسان طقوز و یک اوچیوزاون برسنه هجریه لری مرقددر .

عتبه علیای شروکت احتوای حضرت خلافتیاهی به
فوق العاده صداقت و حسن خدمت عرض و ابراز ایدن
سائر مأمورین و بندکان ایچون اشبو نشان عالی تک شکندن
دها کچرک قطعه ده و بر ربه مخصوص اولوق اوزره

بر نشان عالی دخی تأسیس پیورش اولوب نشان مذکور
ایکی رنگلی قورده ایله کرده تعلیق اولور .

بونشان دیشانلرله برات عالیری حضور شاهانه ده
دست کرم پیوست حضرت خلافتناهی ایله تعلیق واحسان
بیوریلور . نشان قائل اوله جق ذات مرکز خلافت سینه تک
غیری بربرده بولندیقی تقدیرده نشان و برات عالیر مأمورین
دولت علیه دن بر ذات واسطه سیله اسرا و رسم تعلیق البسه
رسمیه ایله اجرا قلنه جقدور .

اشبو نشان عالیر حاملارنک وفاتنده مایه الافتخار وسبب
نائیلینارینه وسیله تذکار اولوق اوزره بلاحق تعلیق ورئیده
ترک اوله جقدور .

مذکور نشان عالیلرک مصارف اعالیه وسائره سی خزینه
خاصه شاهانه دن احسان بیوریلور و نشان و براتلرک
برکونه رسم و خرمی یوقدور .

﴿ بیولک و کوچک طر فلرندن یاز یلان ﴾

﴿ القاب رسمیه ﴾

(مقام صدارت عظمایه)

علی جانندن معروض داعی کیندلر یدرکه
ساترلری جانندن چاکر
عباره اره سنده اسملری ذکر اولندقد
فیضاتلو دوللو حضرتلری

(رتبه صدارتی احراز انیش ذواته)

علی جانندن معروض داعیلر یدرکه
ساترلری چاکرلر یدرکه
عباره اره سنده اسملر ذکر اولندقد
ایهللو دوللو حضرتلری

(امارت مکة مکر میده و معزولرینه)

دولتلو سیادتلو اقدم حضرتلری
(دارالساعة الشریفه اغاسته)
دولتلو عنایتلو اقدم حضرتلری
(مقام سرعسکری به و شرف صهریت سینه به)
(نائل اولش ذواته)

دولتلو علوتلو اقدم حضرتلری

(٦٣)

(مقام سردار اكرمى به)
دولتو راختلو اقدم حضرتلى
(وزرايه و مشيريه و معزوللر به)
دولتو اقدم حضرتلى
(رتبه بالا به)
عطوفلو اقدم حضرتلى

(فریقان الله رتبه اولی صنف اول و دوم ایلی بکر بکلکی
پایه لولر به) سعادتلو اقدم حضرتلى
(میرلوا و میرمیران و رتبه اولی صنف ثانیسه) سعادتلو اقدم
(میرالای و ثانیه صنف متاخر به) عزتلو اقدم
(رتبه ثانیه صنف ثانیسه و میرالامرا و قائم مقاملى
و اصلبل عامره مدیری پایه لولر به)
عزتلو اقدی پاشا بك اعا
(بیكباشلره و رتبه ثانیه و قوجی باشلره والای امینلر به)
رفتلو بك اقدی اعا
(رتبه رابعیه و قون اغالر به و خواجكانه و یوز باشلره)
فتولو بك اقدی اعا
(رتب مذكوره مادوننده بولنلر الله سائرمادوننده اولنلره)
جیتلو بك اقدی اعا

(٦٤)

مسند مشیخت اسلامییه به

علیا جاپیدن معروض داعی دیرینه لیدرکه
سائری » بنده
عباره اره سنده دولتو سباحتلو حضرتلى

(مشیخت اسلامییه معزوللر به)

علیا جاپیدن معروض داعیاریدرکه
سائری » بنده لیدرکه
عباره اره سنده دولتو فضیلتلو حضرتلى

صدوره

سباحتلو اقدم حضرتلى
استانبول پایه لولر به فضیلتلو اقدم حضرتلى
حرمین محتومین پایه لولر به فضیلتلو اقدم
بلاد خیمه و مخرج موالیسه فضیلتلو اقدی
مدرسینه مکرمتلو اقدی
قضاة مودتلو اقدی

چی اقدی به
رشادتلو اقدی حضرتلى

(٦٥)

﴿ رتب عليه وسيفه وقلبه نك اصول تشریفات ﴾

﴿ دولت علیه اوزره یکدیگره تقد ملری ﴾

رتبه وزارت و مشیریت صدر روم الی و اناطولی یا به سی
(رتبه بالا)

استانبول یا به سی فریقائی رتبه اولی صنف اولی
(روم الی بکار بکی)

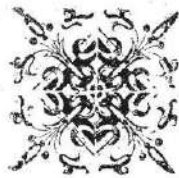
سحر مدنی شریفین مولویتی میروالائی میر میرالائی
رتبه اولی صنف ثانیهی بلاد نخسه مولویتی میرالائی
رتبه ثانیه صنف متناوبی تخرج مولویتی رتبه ثانیه صنف
ثانی میرالائی قائم مقامی

(اصطبل حاضره مدیر لکی)

کبار مدرسین یکباشیائی رتبه ثانیه قیوسی باشیائی
موصله سلجانیه عاده و تدره یوزنان مدرسین الای امینکی
رتبه رابعه قول اناائی خواجه لکی یوز باشیائی

(٦٦)

مایین همایون

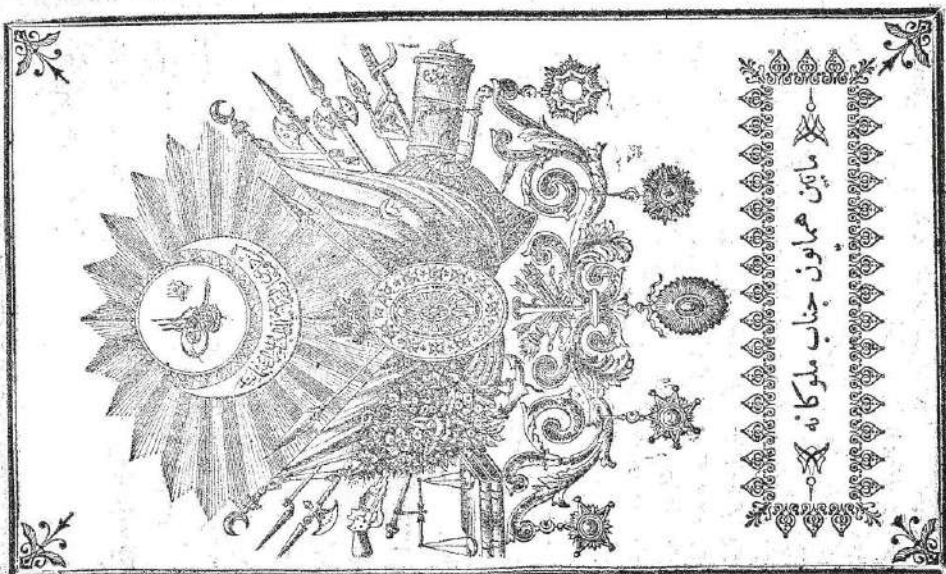
اسامی

مایین همایون ملوکانه مشیری ویاور اکرم حضرت
شهریاری غازی عثمان پاشا
دارالسلطنة الشریفه اناسی یاور انغا

اسامی

سرقرتای حضرت
شهریاری حاجی علی پک
قرن تانی حضرت شهر
باری نوری پاشا
قرنا محمد پک
قرنا رافق پک
قرنا امین پک
قرنا محمد عارف پک
قرنا بکر صدیق پک
قرنا ناسی پک

مایین همایون ملوکانه
پاشاکای عین پک
محرران اجنیکلای
مکبر پاشا

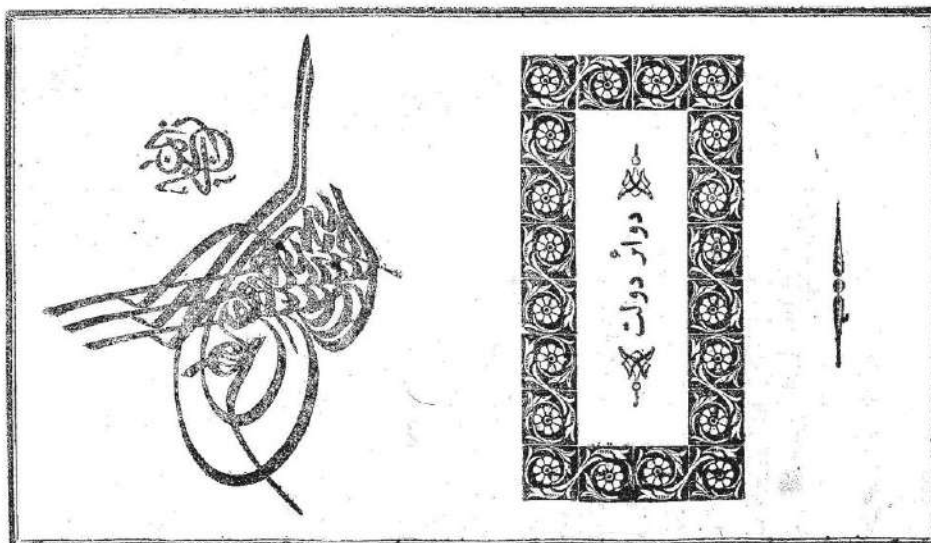
اسامی

صدر اسبقی احمد جواد پاشا
سرعسکر محمد رضا پاشا
بحر بہ ناظری حسن حسنی پاشا
طلوخانہ عامرہ مشیری وعم مکاتب عسکرۃ شاہانہ
ناظری مصطفیٰ ذکی پاشا
خاصہ اردوی ہمایون مشیری رؤف پاشا
بحر بہ ناظری اسبق حاجی وسیم پاشا
تفتیش عسکری قویسیون عالیہ رئیس وکیلی احمد
مختار پاشا
تفتیش عسکری قویسیون عالیہ رئیس ثانیہ
اسماعیل حق پاشا
ابکچی اردوی ہمایون مشیری محمود حمدی پاشا
سلانیک قوصوہ والیہ قومانڈانی حسین فوزی پاشا
شاگر پاشا
فؤاد پاشا
سور بہ والیہ عثمان پاشا
تفتیش عسکری قویسیون عالیہ اعضا سندن حسین
توفیق پاشا
طرابلس غرب قومانڈانی عارف پاشا

مدالیه		نشانی		افتخار امتیاز	
کریه	لیاقت	مدالیه	نشانی	کریه	لیاقت
تون	تون	تون و مرصع مدالیه	تون کوش	مرصع	مرصع
۱	۱	۱	۱	۱	۱

مدالیه		نام		رتبه	
لیاقت	امتیاز	نام	رتبه	لیاقت	امتیاز
تون	تون	تون کوش	۱	صدر	۱
۱	۱	۱	۱	۱	۱

مدالیه		نام		رتبه	
لیاقت	امتیاز	نام	رتبه	لیاقت	امتیاز
تون	تون	تون کوش	۱	صدر	۱
۱	۱	۱	۱	۱	۱

هیئت و مجلس

صدر اعظم خلیل رفعت پاشا

نشان	
امتیاز	عبدی
امتیاز	لیاقت
مرصع	التون و کوش التون
مرصع	مرصع
مرصع	افتخار

اسامی

رتبه	اسامی
وزیر	عبدیه ناظری عبدالحق پاشا
مشیر	سرعسکر محمد رضا پاشا
مشیر	بحربه ناظری حسن حسنی پاشا
وزیر	شورای دولت ویشی محمد سعید پاشا
وزیر	خارجیه ناظری احمد توفیق پاشا
وزیر	داخلیه ناظری محمد مدوح پاشا
مشیر	طو محانه ماهره مشیری مصطفی دکی پاشا
وزیر	مالیه ناظری احمد نظیف پاشا
وزیر	اوقافی همایون ناظری عبدها غالب پاشا
وزیر	معارف ناظری احمد زهدی پاشا
وزیر	تجارت و ناکه ناظری محمود حلال الدین پاشا
وزیر	مستشار صدر عالی محمد توفیق پاشا

(۸۱)

(دولت علیه نك مراتب ملكيه وعسكريه ستمه)
(منسوب وزراى عظام و مشيران فخرام)

اسماى تاريخ رتبه

رتبه	اسماى
۷۷	محمد توفيق پاشا
۷۸	حاجى احمد وسيم پاشا
۷۹	احمد راسم پاشا
۸۰	اسماعيل حقي پاشا
۸۱	منصور پاشا
۸۲	صادق پاشا
۸۳	صفوت پاشا
۸۴	رؤف پاشا
۸۵	روايف پاشا - غازى احمد مختار پاشا
۸۶	ملكيد تقاعد صندغى ناظرى
۸۷	مسند جليل قيو دايدن منفصل
۸۸	طرابلس غرب واليكندن منفصل
۸۹	شوراي دولت ملكيه دائره مى اعضاى
۹۰	ياور اكرم و قشيش عسكرى
۹۱	قوميسيونى رئيس تائيسى
۹۲	خديو مصر متوفا اسماعيل پاشا دامادى
۹۳	باش وكالت جليله دن منفصل
۹۴	بخاز واليكندن منفصل و
۹۵	سلامتق رسم عاليسته مأمور
۹۶	ياور اكرم و خاصه اردوى
۹۷	همايونى مشردى
۹۸	سرعسكر لكدن منفصل
۹۹	ياور اكرم و قشيش عسكرى
۱۰۰	قوميسيونى رئيس و كلى و بخله
۱۰۱	مصريه فوق العاده قوميسونى

(۸۲)

اسماى تاريخ رتبه

رتبه	اسماى
۸۹	هدالرخن تورالدين
۹۰	قويار پاشا
۹۱	ابراهيم پاشا
۹۲	ابراهيم پاشا
۹۳	عبداه غالب پاشا
۹۴	آله قو پاشا
۹۵	عثمان پاشا
۹۶	محمود جدى پاشا
۹۷	خليل رفعت پاشا
۹۸	غازى عثمان پاشا
۹۹	حسن حقي پاشا
۱۰۰	عصفين فوزى پاشا
۱۰۱	محمد كامل پاشا
۱۰۲	صوا پاشا
۱۰۳	سعيد پاشا
۱۰۴	باش وكالت جليله دن منفصل
۱۰۵	عديله ناظرى
۱۰۶	مأمورين مصريه دن
۱۰۷	اعيان دن
۱۰۸	سلايك واليكندن منفصل
۱۰۹	اوقاف همايون ناظرى
۱۱۰	روم ايلي شرقى واليكندن
۱۱۱	منفصل
۱۱۲	مصريه مصطفى فاضل پاشا زاده
۱۱۳	ياور اكرم و قشيش عسكرى
۱۱۴	قوميسيونى اعضاى اسنادن ايجى
۱۱۵	اردوى همايون مشير و كلى
۱۱۶	صدر اعظم
۱۱۷	ياور اكرم و ماين همايون
۱۱۸	جناب ملوكانه مشيرى
۱۱۹	حلب واليكندن منفصل
۱۲۰	سلايك و قوصوه و حواليسى
۱۲۱	عموم قوماندانلى
۱۲۲	صدر سابق و ايدن واليسى
۱۲۳	كرتد واليكندن منفصل
۱۲۴	صدر اسبق و اعيان فخرامدن

(۸۳)

اسامی	تاریخ رتبه	سنه
داماد محمود پاشا	وزیر	۹۴
شرف عون الرفیق پاشا	»	۹۵
اجد شاکر پاشا	مشیر	۹۵
فراد پاشا	»	۹۵
اکساندری قره	وزیر	۹۵
پودوری پاشا	»	۹۷
منیف پاشا	»	۹۷
عابدین پاشا	»	۹۷
ریاضی پاشا	»	۹۷
سید فضل پاشا	»	۹۷
حسن حسنی پاشا	مشیر	۹۸
محمود جلال الدین پاشا	وزیر	۹۸
محمد سعید پاشا	»	۹۹
علی رضا پاشا	»	۹۹
درسه پاشا	مشیر	۹۹
عدلیه و مذاهب نظارت داری	شورای دولت	رئیس
منفصل	مفتی	
امیر مکه مکرمه	یاور اکرم و اناطولی ولایت	
شاهانه مفتی	یاور اکرم	
کرم	کر بدو الیکندین منفصل شورای دولت	
ملیکه داتره سی اعضایی	طهران سفیری	
جزایر بحر سفید و الیسی	مأمورین مصر بدو	
حضرت موت امیری	بحر به ناظری	
نجات و نافع ناظری	نجات و نافع ناظری	
شورای دولت	شورای دولت	
مفتی خانقانی ناظری	مفتی خانقانی ناظری	
فیضی یاوران حضرت	فیضی یاوران حضرت	
شهر یار بدن	شهر یار بدن	

(۸۴)

اسامی	تاریخ رتبه	سنه
حسن فقهی پاشا	وزیر	۹۹
عادل پاشا	مشیر	۹۹
اجد منیر پاشا	وزیر	۹۹
شرف عبداله پاشا	»	۱۰۰
ماورینی پاشا	»	۱۰۰
حسن حسنی پاشا	مشیر	۱۰۰
عثمان توری پاشا	»	۱۰۱
محمود منیر پاشا	وزیر	۱۰۱
توفیق پاشا	مشیر	۱۰۱
غوربا پاشا	وزیر	۱۰۱
عارف پاشا	مشیر	۱۰۱
رائف پاشا	وزیر	۱۰۲
اسماعیل حتی پاشا	»	۱۰۲
ظاهر پاشا	مشیر	۱۰۲
رسومات استی	رئیس	
شیخ الحرم حضرت نبوی	خداوندگار و الیسی	
شورای دولت اعضا	شورای دولت اعضا	
سربلیب حضرت شهر	یاری و اعیادن	
سلامتی رسم تالیف مأمور	سلامتی رسم تالیف مأمور	
سوره و الیکندین منفصل	سوره و الیکندین منفصل	
تشریفات عمومی ناظری و دیوان هماون ترجائی و مابین	تشریفات عمومی ناظری و دیوان هماون ترجائی و مابین	
همایون تحریرات اجنبیه کاجی	همایون تحریرات اجنبیه کاجی	
انقره و الیسی	انقره و الیسی	
روم ایل شرقی و الیکندین	روم ایل شرقی و الیکندین	
منفصل شورای دولت	منفصل شورای دولت	
ملیکه داتره سی اعضایی	ملیکه داتره سی اعضایی	
یاور اکرم و طرابلس غرب	یاور اکرم و طرابلس غرب	
فرقه عسکر به سی قوماندانی	فرقه عسکر به سی قوماندانی	
حلب و الیسی	حلب و الیسی	
ارضروم و الیکندین منفصل	ارضروم و الیکندین منفصل	
اشقودره و الیک و قوماندان	اشقودره و الیک و قوماندان	
لندن منفصل	لندن منفصل	

(۸۶)

اسامی	تاریخ رتبه	رتبه
حاجی حسن رفیق پاشا	وزیر	۳۰۸
مصطفی ذکی پاشا	مشیر	۳۰۹
محمد رضا پاشا	»	۳۰۹
احمد فیضی پاشا	»	۳۰۹
عباس حلی پاشا	»	۳۰۹
شریف محمد رفیق پاشا	وزیر	۳۰۹
نعوم پاشا	»	۳۰۹
آصف پاشا	مشیر	۳۱۰
احمد راتب پاشا	مشیر	۳۱۰
احمد ظیف پاشا	وزیر	۳۱۰
حسین توفیق پاشا	مشیر	۳۱۰
ادهم پاشا	مشیر	۳۱۰

(۸۵)

اسامی	تاریخ رتبه	رتبه
محمود ندیم پاشا	مشیر	۳۰۳
رجب پاشا	»	۳۰۳
عزیز پاشا	وزیر	۳۰۴
احمد زهدی پاشا	»	۳۰۴
مصطفی زهدی پاشا	»	۳۰۴
فستکی آنور پاشا	»	۳۰۴
حسین رضا پاشا	»	۳۰۴
نیولاکی پاشا	»	۳۰۵
حسن پاشا	مشیر	۳۰۵
محمد ذکی پاشا	»	۳۰۵
آرتین پاشا	وزیر	۳۰۶
محمد فرید پاشا	»	۳۰۶
ابراهیم پاشا	مشیر	۳۰۶
محمد راتب پاشا	»	۳۰۶
احمد توفیق پاشا	وزیر	۳۰۷
احمد جواد پاشا	مشیر	۳۰۷
اسماعیل رضوان پاشا	وزیر	۳۰۸

از ضروم ولایت دائر معلومات اجمالی

از ضروم ولایت آسیا ده دولت علیه عثمانیه نك اناطولی قلمه سنك منتهای شمال شرقیسنده و آنقدر .

ولایت مذکوره طرزون ولایت حدودند تا حدود ایرانیه و روسیه به قدر تقریباً ۱۰۶۰۰۰ مربع کیلومتره وسعنده اولدینقی حالده شمال غربی جهشدن طرزون ولایتی و شمال شرقی طرزند روسیه حدودی و شرقاً حدود ایرانیه و جنوباً وان ، تلیس ، دیاربکر ، معموره الزیر و ولایتاری و غرباً دخی سیواس ولایتیه حدود بر قطعه بدیمه اولوب ارضوم یازید ارزنجان تا ملرله اوج سنجاقدن عبارتند .

اهالیسی الیوز اوتوزیش یک سکن یوز فرق یدی نفوس اولوب بونلرک ۵۰۹۸۳۶ ییکی اسلام و ۳۵۳۳۳ ی روم و ۱۱۰۵۵۷ سی ارمنی و ۹۰۱۲ سی تئولک و ۱۲۵۷ سی پروتستان و ۱۶۶۵ ی ملل مختلفه به منسوبدرلر .

اراضیسی عومیت اوزره طاساغاق و مرتفع اولوب صولری هر جهته طوغری آقتله اوج مائله به یعنی قره دکر بحر حترز و بصره هکوردغری مائله لینه منقندر .
فوات ارماشی تشکیل ایدن (قره صو) و (مراد) نهرلری بوولانده نعلان ادوب ولایتک قسم شرقیسی یعنی

یازید سنجاقی تمامیه مراد نهری حوضه سندن عبارت و کرک روسیه و ایران حدودندن و هککر وان ولایتدن مرتفع طاغلرله ایرله رقی جنوب غربی به طوغری ناطردر .
ولایتک غرب جنوبی قسیمی یعنی نفس ارضوم سنجاقک یرلانیه ارزنجان سنجاقی به جنوب غربی به طوغری ناطر اوله رقی (قره صو) حوضه سندن عبارتند .

بابورد قضااتک قسم اعظمی (چوروقی صوبی) نهریک حوضه سندن عبارت اولوب یاکنز غرب جهتدکی قسیمی یشیل ایرماغاک الیبولک تولی اولان (کاکیت) نهری حوضه سنه تابع و بونلرک منبعلری جامعدر .

ارضوم سنجاقک قناتندن بری ینه چوروق صو و دیگر ثانی یعنی ولایتک شرق جتی شماله متوجه (آراس) ایرماخی حوضه لینه تابع اولوب و بو ایرماخی تشکیل ایدن ایک نهردن بری پاسبین اووه سنده واقع قرغه پازاری جبلندن نعلان ادوب بوالقاسم کنوان اوکومی بایدیمچوان قریه لندن کلان صولرله رلته رک نهرحالی کسب ایدن (پاسبین صوبی) حوضه سندن عبارتند .

بوندر جسم ایرماقلرک منبعلری جامع اولسی و صولرینک هر جهته آقسی موقعتک ارتقا عنه دلیل اولوب اک مرتفع جالی شونلردر :
حدود عثمانیه و ایرانیه الهه روسیه حدودینک نقطه

اوکوز اینک جەموس و سنوی ایکوز التیش بیک قدر قیون و پکی و صغیر و جلموس در پی و ایکوز التی بیک قه قدر یاخی اله یوز بیک قه ددن زیاده بکی نیی وجوده کورد .

هواسی صنوق ایسه ده رودنی ارتساعه تابع اولوب وادیلرده و البقی محالرده معتدل وارزنجان تورنوم کسکیم کجی مواقعدمه یازین پک صیحاتی اولور .

ولایتی تشکیل ایدن ارضروم وارزنجان و یازید سنجاقلری بروجده آتی بکری قضا واتی ناحیه منسبدر .

« ارضروم سنجاقی »

سنجاقی	نواحی	قضا
ارضروم	ایلیجه	بایورد اسیر
	آغقله	کینی خننس
	ستاق	تورنوم کسکیم

« یازید سنجاقی »

سنجاقی	نواحی	قضا
یازید	امانی	دیلین
	پالنوس	فرکلبا

اجتماعه قریب اولان (اعری) و نام دیگرله (آرارات) طاغی .

وارضروم شهر بیک جهت شمالیه سنده واقع (فانقلا) نام دیگرله (کاور) طاغی سلسله سی و ولایت قشهای جنوبیه وارضروم له

وان و تلیس و لایلاری حدودینک نقطه اجتماعده واقع « بیک کول » طاغی (آراس نهر بیک منبدر) و یازید سنجاقده

روسیه حدودی بوینده بولان (کوسه) و وسطنده بولان (یرلی) و (قلنج) و (آلا) طاغی وارزنجان سنجاقده

جنوبیه واقع (موزور) طاغی واورته لرنده (چاردان) طاعیدر .

ولایت لاطغی موققلری اووه سنه غالب ایسه ده نهر لک کنار لرنده و طاعیز لک انکر لرنده منبت و محصولدار وادی

و بایر لری واردر ارضرومک بعض قضا لرنده وارزنجان و یازید سنجاقلرنده هر نوع محصولات یشدیک کجی ارزنجان

و تورنومده هر نوع میوه دیگر لرندن زیاده حاصل اولور .

تون و لایندنه سنوی قریباً اوزن ملیون شینگ بقدا ی

ویدی ملیون قدر شینگ اریه و محصولات ساژره دن چودار

دار ی شود ارز بقله فصولیه بامیه و ساژره دخی صریفاتلری

نسبتده حاصل اولقده در .

درون ولایندنه بر ملیون ایکوز التی بیک قدر قیون و پکی و طفسان بیک قدر آت اسز مرکب و اوچوز بیکدن زیاده

(۹۳)

«ارزنجان سنجانی»

سنجانی
ارزنجان

کلخ رهاغه قورچجای پلوم

اشبو سنجاق قراک احوال طبعیه و جغرافیای ارجا ایلمری
وصولات صنایع و آثار مهور به سله معادن و قابلیت لرنسک
نوخ و مقداری محکله نده یاز له جغندن بوراده یاکتر مرکز
ولایت اولان ارزرومک باندی و تاریخ بانیسه نام قدیمی
و کجیل خرقندن نه صورتله ضبط اولوب نه قدر مدت کجیل
حکمت حکمکنده قالدیقنه دائر وقایع تاریخیه سی بروجه ن بر
پسان اولوبور :

روما امپراطورلندن ایکنجی «تیودوسیوس» ک
چترالردن بریدی میلادک ۴۱۵ تاریخند. الآن بولندینی
موتومده بوشهری بنسا ایندیکجون «تیودوسیوس بولیس»
تیمیه اولندی .

اشبو موقعاک شمال غنی بلسند. و اوج ساعت مسافده
«ارزن» و یاخود «ارذن» نامیه قدیم برقصه موجود
ایدی میلادک ۱۰۴۹ تاریخنده الب ارسلان قصه مذکورده
خراب ایدوب اهایسی «تیودوسیوس بولیس» انتقال
ایتلرله نام اصلیمی اولان «تیودوسیوس بولیس» اسمی ترک
اولته درق «ارزن الروم» دیندی .

(۹۴)

(روم) کلیمسک سبب علاومسی شویله درکه «روما»
ویا «بیزنیه» امپراطورلغی حدودینه متصل اولان اراضینک
اسمی آخریه «روم» کلمسی اخافه ایتک اولوقتل قوم نجیب
اتراک عندنده عادت ایدی . اشبو شهر دخی اوقیلدن اولدینی
جهنله «ارزن» اسمک آخر بنه عادتاری و جهنله «روم»
کلمه سی علاوه ایدرک «ارزن الروم» تیمیه ایندیلر . بعدده
برترککب عربی صورتی آله رق «ارزروم» شککنده
یازلیله باشلادی .

«امیر الدین الجزری» تک تاریخ کلاملار نده بیان اولدنیفنه
کوره بوشهرک نام قدیمی «قالقلا» ایش بولسم ایله تیمیه تک
سببی دخی مورخ مشارالیه شویله بیان ایدیور : ایکنجی
«تیودوسیوس» ک زوجه سنک اسمی «فلا» اولوب اشبو
شهر چترالردن بریدی واسطه سبیه بنا اولدینی زمان
من بورده کندی نامیه یاد اولینی آرزو ایش و اولسانده
«احسان» معانسه اولان «قالی» کلمه سیله زیاده ایدیه رک
«قالقلا» تیمیه اولنیشکی «قالک احسانی» معانسی افاده
ایدر .

بوصورتله واقع اولان ایکی تیمیه آره سننده مغایرت
اولدینی بالاده کی تفصیلا دن مستبان اولوبور .

«ارزن» نامنده قدیمأ موجود اولوب بالاده بیان

اولان تاربخده خراب اولان شهر قبل الاسلام روما واران حکمدارانک ید ضبط و تقبلندن برآن قور تپله مدنی کی مهر مبر اسلامیک عالمه نور افشان اولدینک بکر منجی منه سنده ابو عبیده بن الجراح حضرت تارک تحت قوماندانسنده سوق اولان اردو جزیره العرب واخلاط ارجیس جهنلری تمامیه فتح و تسخیر ایتدکن صکره اردوی مذکور امراسندن و غزوات اسلامیه شجاعتندن «عیاض ابن غنم» رضی الله عنه حضرت تارک معینه ترفیق بیسوریلان بر قول اردو واسطه سیله فتح و تسخیر اولمشدر .

آندن صکره فوبله زمام حکومت اسلامیه در دست ایدن حکمداران اسلامیه تک تحت حکمکلمده قالمشدر حتی «ارزن» قصبه سی خراب اولوزدن مقدم بر دارالعلم اسلامی شکنی آلوب بر جوق مشاهیر علما دخی ظهور ایشلدر که اوجهله دن بری ادیب عرفان آیین ، شاعر ، سخن آفرین «یحیی بن محمد الارزنی» اولدینی مورخ مشهور خواجه یاقوت مجمل البدان نام آرنده بیان ایشدر .

قدیماً موجود اولوب روما و ارا تیلرک ایدی تقبلندن قور تو لا مش اولان اشبو «ارزن» که فتحندن صکره شلمانی امویه طرفلندن نصب اولنسان وایلر «محمد بن مروان» «جراح بن عباده» «عبیده بن زایح النسانی» خلفای عباسیه

طوقلندن مأمور اولان وایلر «اسحق بن کنداج» «موسی بن زرار» «ابو تغلب» و سائر اولدقلری مفاصلات تار بخده مذکوردر .

«ورخ مشهور ابن اثیر که روایت کوره اشو شهر بشجی هبیری اولمشدر» «سلطان ملک بن محمد بن صلتی» که بدینه کیمشدر حتی حیرتک بشیور تیش بش تار بخنده بنا اولوب چنته مناره ناسیله یاد و اصول معمار پیچ عومک و خصوصیه اور و پامیاحار یارک نظر حیرتلی غی جلب ایش اولان بنا الله جامع کبر و قلعه تک ساعت فله سی سلطان ملک الله اولدینک آثار ندندر . بوکا بر دبل علینده ابنیه مذکوره جوارنده بولان محله به حالا سلطان ملک نای و برلسیدر .

بعضوی اشبو ابنیه تک قبل الاسلام بنا اولنش اولدینی بالاسند بیان ایتکده ایسه لره اشواد عار یارک بیلانی بماده اثبات ایدر علامت ابنیه مذکوره ده آلان موجود در که شونادر : منار طرک کوبک تعبیر اولان محاررند میناه مشابه چینی و کوفی خطیله بر صورت مصنعه ده «لفظه جلال» وایچر یسنده بر جوق یارده آیات کریمه و ساعت فله سنک اورنده برنده طوقله دن معمول کوفی خطیله یه آیات کریمه محرر اولدینی حالاکور لکده در .

هجرت ۵۹۷ هـ. سند. شهر مذکور سلجوقیلردن رکن الدین سلیمان بن قلی ارسلان طرفندن شرط اولوب ۷۱۸ تاریخه قدر سلجوقیلرک یئنده. خالشد.

«مورغو» قشله همایونلار ایچ طرفنده کی عتیق قلله الله «یاقوتیه» نامیه. معروف اولوب الآن طویچی اتاری بولان ایلیه مشهوره دهی ۷۱۱ تاریخنده سلجوقیلردن سلطان اولو خان طرفندن خواجه یاقوت نامه یادیرلارلار مدار سدنر.

اشبو شهر سلجوقیلر یئنده بولندی مدت کور جیل طرفندن یغما اولونقین خالی قالدی. نهایت الامر بدنجی عصر هجری اولانلنده جلال الدین خوارزمشاه سلجوقی اردوسیه صکورتی اوزرینه هجوم الله نحو و بریاد ایندکده نصکره عم زاده سی علاء الدین کبکباد بن کحسرو بن قلی ارسلان شهر مذکوره حاکم نصب ونسین ایتشد. علاء الدین ایسه عم زاده سی جلال الدین رفایت بلیه سیله ملک اشرف ابوی به دخاتله جلال الدینک مغلو بیتنه سبب اولشد.

بولدن صکره شهر مذکوره ۷۱۸ هجری طالش و آل جهکزدن بوسجید ۷۸۵ ده قره قیونلاردن اوزون حسن و اولادی طغوزنجی عصر هجری اولانله قدر حکمران اولشلرد.

بالآخره ابراندن ظهور ایتش اولان شاه اسماعیل صفوی

دهی اون بش سته قدر مالک اولش ایسه ده افعال و حرکات عالمیندانه سیله مشهور آفاق اولان جنت مکان غازی سلطان سلیم خان حضرتلرک چالدران محاربه سنده کی غلبه فوق العاده سی عمره سی اولرق ارضروم و جوارری غازی مشار الهک ظل راقت و عدااته بجه رک الله الحمد والته او وقتدنبیری اول ظل ظلیل مرحت دلیل عالی عثمانيه سیبان اولقده در.

(نتیجه)

بالا ده کی تفصیلات تاریخیه و علامات سائرده دن مستبان اولورکی کرک قدیم «ارزن» نامنده اولان و کرکسه حالا «نیودوسپو پولیس» نامندن «ارضروم» نامنی آلوب موجود بولان شهر وتوابی یک ایکوز طقسال درت سته دنبری عمالک اسلامیه دندر.

شهر مذکور برمنوال مشروح مقدملری دوچار اولدیقی انقلابات کثیره و خصوصیه سلجوقیلرک چو بایرک جهکزدیلرک تهورک و قره قیون و آق قیونلرک و شاه اسماعیلک بربری ولی و تعقیب ایدن ضبط واستیلاری و یکدیگری علیهند و قوعلولان خوزرانه قیاملری سیه نتیجه سی اولقی اوزره عموم حوالسی نعمت اسایش وامینندن و مزینت حسن اداره

وعدالندن محروم اولوب اهالی وسكنه سنك هر بری
بر طرفه طاعنه رقی بر قریه شكافی الش ایکن عصر
عدالخصمری غیبه فرمای اعصار اولان حكومت عادله
عشایه نك عنايات متوالیه عمر انبرورانه سی ساه سنه بردن بره
حكسب انتظام ایدرك آرزوقه ایچنده هر جهتی بر جلوه كاه
معموریت و مدنیّت و تقوی ایدن اهالی پیدر پی عودت
و ز بر جناح مستنزم القوز و الفلاح سلطنت سنیه به
دخائله مظهر عدالت و رافت و مستظل امن و استراحت
اولشل در .

آز مدتدضكره كاه داخلي و كاه خارجي ظهور ایدن
اختلال و لاسیا متعاقب الوقوع حركت ارض اساس سعادت
لر زناك و غلی روایه لوح سنه علی التوالی امتداد ایدن شدت
شنای تخمفرسا اهالی بی واقع موقع هولناك ایدرك بنه طاعنلر به
سببیت و برمش و بپوزدن شهر مذکور بالكلیه خراب
و آشیانه نوم و غراب اولش ایه ده حوالیسنده خیمه نشین
عشایر اكراد رؤسا سندن كرد حاتی علی بك نام ذات عشایری
خلفندن اون ایکی بك قدر نفوس الهه دائره شهرة دخول
و اقامت و اجرای حكومت ایتك اوزره در بار شوكتفراره
مراجعت و مؤخرآ محمد خان نامند بر ذات دخی امر اعمار به
تتمیر مساعد حمت ایدرك بلفله تمالی رفته رفته معموریه
بوز طومش و هجرت نبویه علیه افضل النجیه نك طقوز بوز

اوتوز درت تار یخنده طرف اشرف سلطنت عثمانیه دن
فرهاد پاشا والی تعیین بیورلشدر كه مشار البید نصكره صره سیله
مأمور بیوریلان و لاله عظام حضراتاك اسم و مدت مأمور بخاری
بر وجه زیر بیان قلمور .

ملاحظات	اسامی و لاله عظام	مدت مأموریت سه ماه	اشکالی مأموریت
	فرهاد پاشا	۳	۹۳۴
	خادم علی پاشا	۱	۹۴۰
	موسی پاشا	۴	۹۴۱
	تمرد علی پاشا	۲	۹۴۵
	لالا مصطفی پاشا : مشار البک ایدر مدینه سواقی و سائر سیله حالاکمیل و معمور اولان کار کیر و جسیم بر جامع نور لامعی و جام و عرصه و دکا کین و خلی اراضی موقوفه سی وارد در .	۲	۹۴۷
	تکه لی پاشا	۱	۹۴۹
	قره مصطفی پاشا	۱۱	۹۵۰
	اسکندر پاشا	۵	۹۶۱
	ایاس پاشا : مشار البک ارض و مدینه حالا معمور و مکمل بر جامع و جام و اوقاف معلومه سی موجود و بوجه کله کندوسی صاحب اثر محمود بولنشدر .	۲	۹۶۶

(۱۰۲)

ملاحظات	اسامی و لاء عظام	مدت		ابتدای مأموریت
		سنه	ماه	
	دفعه محمد پاشا	۴		۹۹۰
	قار صلی کل محمد پاشا	۶	۲	۹۹۰
	دفعه خسرو پاشا	۳	۳	۹۹۳
	حسن پاشا	۲	۲	۹۹۵
	جعفر پاشا	۱	۱	۹۹۷
	ابراہیم پاشا	۱۰		۹۹۸
	چقر علی پاشا	۲		۹۹۸
	صوفی محمد پاشا	۴		۹۹۸
	دفعه حسن پاشا	۵		۹۹۹
	دیگر فرهاد پاشا	۱		۹۹۹
	عبدالله پاشا	۲		۱۰۰۱
	دیگر خسرو پاشا	۱		۱۰۰۳
	مصطفی پاشا	۳		۱۰۰۴
	دفعه حسن پاشا	۶		۱۰۰۴
	مستان پاشا	۴		۱۰۰۴
	دیگر مصطفی پاشا	۱		۱۰۰۵
	خادم علی پاشا	۴		۱۰۰۶
	مؤمن محمد پاشا	۴		۱۰۰۶
	عثمان پاشا	۳		۱۰۰۶
	دیگر محمد پاشا	۲		۱۰۰۷
	علی پاشا	۲		۱۰۰۷
	حیدر پاشا	۴		۱۰۰۷

(۱۰۱)

ملاحظات	اسامی و لاء عظام	مدت		ابتدای مأموریت
		سنه	ماه	
	حلوانجی مصطفی پاشا	۳		۹۶۸
	دفعه تردد علی پاشا : تخصن قلعه سنده	۵		۹۷۱
	جاری چشمه مل مشار الیہک اثر معتبر بدر	۱		۹۷۶
	مستان پاشا : مشار الیہک سر مین			
	شریفینہ مشروط ارضرو مدہ			
	خیلوجہ اراضی موقوفہ مسی			
	وارد :			
	علی پاشا : مشار الیہک ارضرو مدہ	۱		۹۷۷
	مکمل برجامع شریفی			
	موجود در :			
	مشار الیہ ارضرو مدہ	۲		۹۷۸
	موجود و مزین کار کیر			
	برجامع و ایکی خدام			
	وبرباب خان و آثار سارہ			
	اللہ ابقای نام ایشدر .			
	خسرو پاشا	۴		۹۸۰
	وزیر اوغلی حسن پاشا	۱		۹۸۴
	بہرام پاشا	۱		۹۸۶
	محمد پاشا	۱		۹۸۷
	دفعه خسرو پاشا	۱		۹۸۸
	رضوان پاشا	۱		۹۸۸

(۱۰۴)

ملاحظات	اسامی و لاء عظام	مدت		ابتدای مأموریت
		سہ ماہ	مأموریت	
	کوچک حسن پاشا	۱	۱	۱۰۵۲
	نکدلی مصطفی پاشا	۹		۱۰۵۳
	ملک احمد پاشا	۱۱		۱۰۵۳
	مقبول سیاوش پاشا	۱		۱۰۵۴
	صوفی موسی پاشا	۸		۱۰۵۵
	سایان پاشا	۱		۱۰۵۵
	دفتردار زادہ محمد پاشا	۱۰		۱۰۵۶
	کوچوئی محمد پاشا	۲		۱۰۵۷
	طاووقچی مصطفی پاشا	۲		۱۰۵۹
	عمر پاشا زادہ محمد پاشا	۲		۱۰۶۱
	سلحدار مر نضی پاشا	۱		۱۰۶۳
	بوخی آگری محمد پاشا	۱		۱۰۶۴
	دفعہ طاووقچی مصطفی پاشا	۱		۱۰۶۵
	اشخانہ لی مصطفی پاشا	۱		۱۰۶۶
	مصطفی پاشا	۲		۱۰۶۷
	دفعہ اشخانہ لی مصطفی پاشا	۱		۱۰۶۹
	وزیر اوغلی احمد پاشا	۱		۱۰۷۰
	کرمان پاشا	۱		۱۰۷۱
	نبیہ مصطفی پاشا	۳		۱۰۷۲
	آق محمد پاشا	۱		۱۰۷۴
	چوقدار علی پاشا	۲		۱۰۷۵
	سلیمان پاشا	۲		۱۰۷۷

(۱۰۳)

ملاحظات	اسامی و لاء عظام	مدت		ابتدای مأموریت
		سہ ماہ	مأموریت	
	سردار مراد پاشا	۹		۱۰۰۸
	ذوالفقار پاشا	۳		۱۰۱۷
	کوزل حسن پاشا	۲		۱۰۲۰
	نصر اللہ پاشا	۱		۱۰۲۳
	حافظ احمد پاشا	۱		۱۰۲۵
	حسن پاشا	۱		۱۰۲۷
	ملو غانجی علی پاشا	۱		۱۰۲۸
	قیودان یوسف پاشا	۱		۱۰۲۹
	الازہ محمد پاشا	۷		۱۰۳۰
	دفعہ الازہ محمد پاشا	۱		۱۰۳۷
	طیار محمد پاشا	۲		۱۰۳۸
	قرہ مصطفی پاشا	۱		۱۰۴۰
	خلیل پاشا	۴		۱۰۴۱
	کوچک احمد پاشا	۱۰		۱۰۴۵
	مر نضی پاشا	۱		۱۰۴۵
	محمد پاشا	۶		۱۰۴۶
	کورچی محمد پاشا	۴		۱۰۴۶
منار الیہک ارض و مدہ احشباب بر کوزل جامعی وارد				
	کنعان پاشا	۳		۱۰۴۹
	نصوح پاشا زادہ حسین پاشا	۲		۱۰۵۱

(۱۰۶)

اشدای مأموریت	مدت مأموریت سنة / ماه	اسامی و لاء عظام	ملاحظات
۱۱۱۰	۳	بوغون محمد پاشا	
۱۱۱۳	۲	کورپنی زاده نعمان پاشا	
۱۱۱۵	۳	النجی محمد پاشا	
۱۱۱۵	۲	دفتردار خلیل پاشا	
۱۱۱۷	۱	عبدی پاشا	
۱۱۱۸	۱	وزیر محمد پاشا	
۱۱۱۹	۲	پاشا اوغلی حسین پاشا	
۱۱۲۱	۵	آزمیرلی علی پاشا	
۱۱۲۶	۱	چلی یوسف پاشا	
۱۱۲۷	۶	عثمان پاشا	
۱۱۲۷	۶	مقبول زاده علی پاشا	
۱۱۲۸	۴	بوستانچی پاشا خلیل پاشا	
۱۱۲۸	۴	بالی طوداق محمد پاشا	
۱۱۲۸	۲	اسلانبول کر بیکینی احمد پاشا	
۱۱۲۸	۱	چرکس محمد پاشا	
۱۱۲۸	۱	یورک محصل حسن پاشا	
۱۱۲۹	۳	دفعه مقبول زاده علی پاشا	
۱۱۲۹	۳	مصرلی محمد پاشا	
۱۱۲۹	۳	دفتردار صاری مصطفی پاشا	
۱۱۲۹	۳	خرپوقی بکر پاشا	
۱۱۳۰	۱	دفعه دفتردار صاری مصطفی پاشا	
۱۱۳۱	۱	کورپنی زاده عبد الله پاشا	

(۱۰۵)

اشدای مأموریت	مدت مأموریت سنة / ماه	اسامی و لاء عظام	ملاحظات
۱۰۷۹	۲	جراح قاسم پاشا	
۱۰۸۱	۱	سلحدار حسین پاشا	
۱۰۸۳	۲	بوستانچی پاشا یونس پاشا	
۱۰۸۴	۳	شاطر محمد پاشا	
۲۰۸۴	۴	قوجه عمر پاشا	
۱۰۸۸	۲	حاج پولاد اوغلی حسین پاشا	
۱۰۹۰	۲	کچیری غازی ابراهیم پاشا	
۱۰۹۲	۱	چلی حسن پاشا	
۱۰۹۳	۱	دفعه قوجه عمر پاشا	
۱۰۹۴	۱	ملک ابراهیم پاشا	
۱۰۹۵	۲	دفعه سلحدار حسین پاشا	
۱۰۹۷	۱	زین العابدین پاشا	
۱۰۹۸	۱۰	خرینه دار علی پاشا	
۱۰۹۹	۱	طورسون محمد پاشا	
۱۱۰۰	۱	علی پاشا	
۱۰۰۱	۱	سکبان پاشا عمر پاشا	
۱۱۰۳	۲	اسیر خلیل پاشا	
۱۱۰۴	۱	سلحدار اوغلی پاشا	
۱۱۰۵	۱	کورچی محمد پاشا	
۱۱۰۶	۱	امین مصطفی پاشا	
۱۱۰۷	۲	عبد الباقی پاشا	
۱۱۱۰	۳	کچیری غازی ابراهیم پاشا	

(۱۰۸)

ملاحظات	اسامی و ولایه عظام	مدت مأموریت ساله ماه	ابتدای مأموریت
	دفعه یازدهم زاده ابراهیم پاشا	۱	۱۱۶۵
	دفعه چهل و پنج عبد الله پاشا	۲	۱۱۶۷
	انا مصطفی پاشا	۱	۱۱۶۹
	دفعه چهل و پنج عبد الله پاشا : چهل و پنج صورتی دینکله مشهور و متعارف	۱	۱۱۶۹
	اوله قی مشار الهلک دروزن ارض و مده دلال اسای بدی عدد چشمه سنی حالا جاری و حسنات جاریه دن معدود آبار بدو		
	قامت مقام مصطفی پاشا	۱	۱۱۷۰
	دفعه یازدهم زاده ابراهیم پاشا	۱	۱۱۷۱
	دفعه قامت مقام مصطفی پاشا	۱	۱۱۷۲
	شهو ار زاده مصطفی پاشا	۱	۱۱۷۳
	دفعه یازدهم زاده ابراهیم پاشا	۳	۱۱۷۴
	فیو قران محمد پاشا		۱۱۷۷
	کر حستان سر عسکری صاری عبدالرحمن پاشا	۳	۱۱۷۷
	دفعه یازدهم زاده ابراهیم پاشا : مشار الهلک ارض و مده چشمه سنی له مکمل کار کیز و کیز الجبا عد بر جامع و کتبخانه و مدارس و حمام و دکا کین و حسن	۲	۱۱۷۷

(۱۰۷)

ملاحظات	اسامی و ولایه عظام	مدت مأموریت ساله ماه	ابتدای مأموریت
	سجدار حسین پاشا زاده ابراهیم پاشا	۳	۱۱۳۲
	دفعه صاری مصطفی پاشا	۲	۱۱۳۶
	دفعه علی پاشا	۳	۱۱۳۸
	سجدار محمد پاشا	۱	۱۱۴۱
	حافظ مصطفی پاشا	۳	۱۱۴۱
	روان قلعه محافطی کرد علی پاشا	۹	۱۱۴۲
	عارف احمد پاشا	۶	۱۱۴۳
	حکیم پاشا زاده علی پاشا	۶	۱۱۴۳
	شاهین محمد پاشا	۱	۱۱۴۴
	ترجانی طووال عثمان پاشا	۱	۱۱۴۵
	کورچی اسماعیل پاشا	۱	۱۱۴۶
	بغداد والیسی احمد پاشا	۱	۱۱۴۷
	قره مصطفی پاشا	۱	۱۱۴۸
	عبدی پاشا زاده علی پاشا	۲	۱۱۴۸
	سجدار محمد پاشا	۱	۱۱۵۰
	کل احمد پاشا	۲	۱۱۵۱
	قازقچی حسین پاشا	۱	۱۱۵۳
	ولی پاشا	۱	۱۱۵۴
	سر عسکر کیم عثمان پاشا	۵	۱۱۵۵
	دفعه ولی پاشا	۲	۱۱۵۵
	یازدهم زاده ابراهیم پاشا	۷	۱۱۵۷
	چهل و پنج عبد الله پاشا	۱	۱۱۶۴

(۱۰۹)

ملاحظات	اسامی و لایه عظام	مدت مأموریت سنة	ابتدای مأموریت
قلمه سنده چند عدد آسمانی و کان	صاعن نعمان پاشا	۱	۱۱۷۹
قریه سیاه محال سائر ده خیلوچه	سکندار ابراهیم پاشا	۲	۱۱۸۱
اراضی موقوفه سی و ار در .	اسپناقی مصطفی پاشا	۳	۱۱۸۳
	ملک احمد پاشا	۱	۱۱۸۶
	راغب پاشا دامادی حسین پاشا	۱	۱۱۸۷
	قصاب باشی علی پاشا	۱	۱۱۸۸
	غازی احمد پاشا	۱	۱۱۸۹
	دفعه قصاب باشی علی پاشا	۱	۱۱۹۰
	جانبکی الحاج علی پاشا	۱	۱۱۹۱
	وزیر کتخداسی ابراهیم پاشا	۱	۱۱۹۲
	دفعه خلیل پاشا	۱	۱۱۹۳
	حاجی علی پاشا زاده مقدار احمد پاشا	۲	۱۱۹۳
	طاقتانی الحاج علی پاشا	۲	۱۱۹۴
	دفعه وزیر کتخداسی ابراهیم پاشا : مشار	۶	۱۱۹۴
	الهک ارض و مده ایس پاشا نامنده		
	حاکم چنه منواری و بر عدد وقف		
	چشمه سی و بی حال جاری و نشتدر		
	عزت محمد پاشا	۶	۱۱۹۴
	پانزهی اوغلی ابراهیم پاشا زاده مصطفی پاشا	۱	۱۱۹۵

(۱۱۰)

ملاحظات	اسامی و لایه عظام	مدت مأموریت سنة	ابتدای مأموریت
	صدر اسبق طنده چی محمد پاشا	۱	۱۱۹۶
	وانلی تجور پاشا	۱	۱۱۹۷
	دار ندوی محمد پاشا	۰	۱۱۹۸
	سلیمان پاشا	۰	۱۱۹۸
	دفعه جانبکی حاجی علی پاشا	۱	۱۱۹۸
	حاجی علی پاشا زاده بطل حسین پاشا	۱	۱۱۹۹
	وزیر کتخداندن معزول مصطفی پاشا	۱	۱۲۰۱
	سید احمد پاشا	۲	۱۲۰۲
	حاجی علی پاشا کتخداسی عبد الله پاشا	۲	۱۲۰۴
	فیضی سلیمان پاشا	۶	۱۲۰۵
	دفعه سید احمد پاشا	۵	۱۲۰۶
	معادن همایون امینی یوسف ضیا پاشا	۳	۱۲۰۹
	دفعه سید احمد پاشا	۱	۱۲۱۲
	علا الدین پاشا	۶	۱۲۱۴
	دفعه بطل حسین پاشا	۱	۱۲۱۵
	ارضروی مفتی زاده الحاج	۹	۱۲۱۶
	عبدالرحمن پاشا : کتب قهیددن		
	مقنه نام کتاب محنت نصاب مشار		
	الهک تالیف کرده لر بدر .		
	دفعه علا الدین پاشا	۶	۱۲۱۷
	کورچی عثمان پاشا	۳	۱۲۱۸
	بطل حسین پاشا زاده محمود طیار پاشا	۸	۱۲۱۹

(۱۱۹)

امانی	مدت	اشدای
ملاحظات	ماه	مأموریت
دفعه علاءالدین پاشا	۹	۱۲۱۹
دفعه صدر سابق الحاج	۲	۱۲۲۰
یوسف ضیا پاشا		۰۰۰
حقی پاشا	۹	۱۲۲۲
کاخلی الحاج عثمان پاشا	۶	۱۲۲۳
یوسنه لی عیدی پاشا	۱	۱۲۲۴
احمدری شریف پاشا	۴	۱۲۲۴
حلبی جید پاشا	۶	۱۲۲۴
محمد بهرام پاشا	۸	۱۲۲۵
حلبی ابراهیم پاشا	۳	۱۲۲۶
ارضروی محمد امین پاشا	۱	۱۲۲۸
ابرائیل فاطری صدر سابق احمد پاشا	۲	۱۲۳۰
بابا پهلوان ابراهیم پاشا	۱۶	۱۲۳۲
جبار زاده محمد جلال الدین پاشا	۱۱	۱۲۳۳
ابسیله احمد پاشا	۱۷	۱۲۳۴
حافظ علی پاشا	۱۷	۱۲۳۵
خسرو پاشا	۳	۱۲۳۷
صدر اسبق محمد امین		
روف پاشا	۸	۱۲۴۰
محمد سعید غالب پاشا	۷	۱۲۴۴
صالح پاشا	۱۱	۱۲۴۵
چچن زاده حاجی حسن پاشا		

(۱۱۲)

امانی	مدت	اشدای
ملاحظات	ماه	مأموریت
شفیق علی پاشا	۴	۱۲۴۶
اسعد محلی پاشا : مشار الیهک	۷	۱۲۴۶
ارضرومه کوزل رجایع شریلی		
اولوب زاملر به یاد اولنقه در	۳	۱۲۵۲
عثمان نوری پاشا : مشار الیهک		
لالا پاشا جامع قر بنده		
برموقخانه لری موجود در	۱	۱۲۵۵
حافظ محمد پاشا	۴	۱۲۵۷
الحاج خلیل کامل پاشا : ارضرومه		
دقیق خالک رجستان جیب بابا		
مرحومل ترهستی باوا حیا الشدر	۷	۱۲۶۱
سامی بکر پاشا	۱	۱۲۶۱
دفعه اسعد پاشا	۳	۱۲۶۲
سلیمان عری پاشا	۱	۱۲۶۳
حقی پاشا زاده احمد عزت پاشا	۶	۱۲۶۴
جندی پاشا	۱	۱۲۶۷
مظهر پاشا	۱۸	۱۲۶۸
ظریف مصطفی پاشا	۵	۱۲۶۹
فیض اه پاشا	۷	۱۲۷۰
یالاسلی اساعیل پاشا	۱	۱۲۷۱
اسبق وان والیسی محمد رشید پاشا	۲	۱۲۷۲
صالح وجیبی پاشا		

(۱۱۴)

ملاحظات	اسامی و ولایه عظام	مدت		ابتدای مأموریت
		سال	ماه	
	دفعه مشیر مصطفی پاشا	۱۱		۱۲۹۶
	دفعه مشیر ساح پاشا	۶		۱۳۰۶
	فریق حسن خیری پاشا	۲		۱۳۰۸
	روم ایلی بکر بکی حیدر پاشا	۶		۱۳۱۰
	علی باور پاشا زاده وزیر السید	۷		۱۳۱۱
	الحاج اسماعیل حق پاشا			

(۱۱۳)

ملاحظات	اسامی و ولایه عظام	مدت		ابتدای مأموریت
		سال	ماه	
	مارف پاشا	۲	۱۸	۱۲۷۳
	عثمان پاشا زاده ابراهیم پاشا			۱۲۷۶
	خیر الدین پاشا	۲		۱۲۷۷
	ارنبود وزیر اسماعیل پاشا	۳		۱۲۷۸
	وزیر محمد امین مخلص پاشا	۹		۱۲۸۲
	دفعه وزیر محمد رشید پاشا	۳		۱۲۸۳
	بن والیسی وزیر حاجی احمد پاشا	۱		۱۲۸۴
	طربوزنی مشیر اسماعیل حق پاشا	۱		۱۲۸۵
	مشیر مصطفی پاشا	۹		۱۲۸۶
	روم ایلی بکر بکی علی پاشا	۲		۱۲۸۸
	مشیر عدلی پاشا	۲		۱۲۸۸
	مشیر ساح پاشا	۳		۱۲۸۸
	دفعه مشیر مصطفی پاشا	۱		۱۲۹۰
	مشیر احمد مختار پاشا	۱		۱۲۹۱
	دفعه مشیر ساح پاشا	۷		۱۲۹۲
	مشیر اسماعیل حق پاشا	۲		۱۲۹۳

(۱۱۶)

حالا والی و لایت وزیر شریف
محمد رؤف پاشا

برنجی رتبه عثمانی و عیددی نشان دینا لاری و استیاز
نشان عالیستاد کوش مدالیه سنی حاملدر .

ارکان و لایت

ناقص شریف محمود جدی بان	حرمین	۲ عیددی کوش مدالیه
دفتردار امین افندی	اولی ثانسی	
والی معاون ابراهیم افندی	متمیز	۳ عیددی
مکتوبی علی رضا افندی		

(۱۱۵)

سازمان

سازمان

سازمان

سازمان

(مالیه قسمی)	
محاسبه ولایت قلی	
میر اسماعیل اشرف افندی	
مصلح جاریه کاتبی فائق افندی	معاون ناظم بک
مرکز کاتبی سلیمان افندی	« هل افندی طیار افندی
مصرف کاتبی قهرمان افندی	مصلی افندی
واردات کاتبی راسم افندی	« خلیل افندی مفردیج افندی
اوراق مقیدی شفیق افندی	آگاه بک سراج الدین افندی
مبعض حاصم افندی	« توفیق افندی
صدوق امینی محمد حلی افندی	رفیق محمد افندی شوقی افندی
دفتربی عیناه افندی	دفتربی ابراهیم افندی
مع تحریر ویر کو اداره می	تحریر املاک قومیسیتی
مدیر عثمان افندی	رئیس مع تحریر ویر کو مدبری
میزان عمومی کاتبی حافظ	اعضا
سلیمان افندی	حاجی محمد افندی
ویر کو کاتبی محمد کاف افندی	عبدی بک
رفیق محمد خالص افندی	صنومون افندی
« محمد کاف افندی	اسپان افندی

مجلس اداره ولایت قلی	اوراق اولیسی
باشکاتب علی سری افندی	مدير صالح افندی
کاتب ثانی فواد بک	مقید حاجی محمد افندی
« رابعه	« حسن افندی
معیت مأموری مجلس قلند	« حق افندی
مدام علی غالب افندی	« ابراهیم افندی
مبعض اسماعیل رأفت افندی	« مصطفی افندی
مقید محمد افندی	
ولایت ترجانی وکیل میخائیل افندی	
نفوس نظارتی	
ناظر طاهر عونی بک	
« ثانه	« جمیدی
باشکاتب محرم بک	
کاتب ثانی سعید بک	
مطبعه ولایت	
ناظر مکتوبی ولایت	
محرر محمود جلال الدین افندی	
مدیر و سرمرتب احمد فوزی افندی	
مرتب و نشر نمونوی کاف افندی	
مرتب فاضل افندی	مرتب جراحی عبد الفتاح افندی
حروفات دستکاهداری حسین افندی	
لیطوغنی فیا دستکاهداری خلیل افندی	
مردانده می مصلی افندی مردانه می و اولیسی ابراهیم افندی	

(۱۳۳)	
مدعی عمومی معاون رئیس دادرسی	بدایت محکمه سی قلی
مدعی عمومی معاون حسین	باشکات نجیب افندی
حسینی افندی	ضبط کاتبی امین افندی
مقید اینجی کاتب طورسون	» توفیق بك
افندی	» بسیم بك
	» صبری افندی
استنطاق دادرسی	
سر مستنطق عباس افندی	نائی محمد ثابت افندی
کاتب درویش افندی	
مقاولات محمدری عنده	اجرا مأموری مصطفی بك
آئوری افندی	مباشر صبری افندی
رفیق مصطفی افندی	» علی انا حسین افندی
مباشر حسن انا	
تجارت محکمه سی	
رئیس صبری افندی	نائی
اعضای دایه	اعضای موقه
رضا بك	خالد افندی
(رابعه)	زافر افندی
ماتویل افندی	
باشکات توفیق افندی	
ضبط کاتبی صبری بك	مصطفی افندی
مقید رشدی بك	مبعض فؤاد بك
	نیاتی افندی

(۱۳۴)	
(نافه قسبی)	
نافه قومیسونی	
رئیس والی ولایت	
اعضا	
مجلس اداره ولایت اعضاستند درویش افندی	
سر مهندس عزیز بك	تنوس ناظری طاهر عونی بك
زراعت بانق شعبه مدیری	عثمان فاتی افندی
زراعت مفتی فسطی افندی	کاتب حسین افندی
زراعت بانق شعبه سی	شعبه مجلسی هفتی
مدیر عثمان فاتی افندی	رابعه
معاون شاکر افندی	اعضا
شعبه کاتبی عبدالقادر افندی	شعبه مدیری زراعت مفتی
اینجی کاتب توفیق افندی	علی بك رابعه مصطفی افندی
مقید شرفی افندی	اوحانس افندی ه مجیدی
نافه دادرسی	
باش مهندس عزیز بك	نائی
سر مهندس صابریو افندی	معاون محمد علی افندی
قوند و کتور عثمان افندی	حسین افندی
دادیان افندی	کاتب حسین افندی

(۱۳۶)

(مکتب اعدادی ملکی)

مدیر مکتب طاهر لسانی بک	معاون اول علی رضا افندی	ثانی شریف افندی
طییب مکتب قول اناسی محمد افندی	کاتب محمد شکر افندی	امام حسین رشید افندی
مبصر و البار مأموری مصطفی نعیم افندی		
» معاین «		
علوم دینیہ و یوکاری صفدر عربی معنی احمد رشیدی افندی	آشناغی صفدر عربی معنی حسین رشید افندی	فارسی و ترکیز معنی علی رضا افندی (معاون اول)
قوانین ، ادبیات و اخلاق و یوکاری صفدر فرانسیزجه معنی طاهر لسانی بک (مدیر مکتب)	قوزموش افیا ، مثانات ، اصول دفتری ، معلومات نافه ،	و آشناغی صفدر فرانسیزجه معنی فہمی افندی
حساب و جغرافیا معنی علی غالب افندی	جبر و رسم معنی ملازم اول محمد علی افندی	تاریخ و موالید معنی شریف افندی (معاون ثانی)
حکمت طبعیہ و کیمیا معنی عبدالکریم بک	(معارف مدیری)	حسن خط معنی ناکف افندی

(۱۳۵)

(اوقاف دائرہ بی)

اوقاف محاسبہ جیسی حسین حسنی افندی	اثابہ	باش کاتب توفیق بک	کاتب ثانی محمد شاکر افندی
تدقیق اوقاف قومیدہ بی			
رئیس منشی افندی	اعضا اوقاف محاسبہ جیسی سلیمان افندی	مخل	اسعد افندی
دفتر خاتانی مأموری			
لو ا دفتر خاتانی مأموری	باشکتاب مصطفی رضا افندی	مستطی شرف افندی	مدرس رفیق احمد افندی
برنجی کاتبی یوسف حسنی افندی	» شریف افندی	مقید ہاشم افندی	محرر طراوت کاتبی محمد خالد افندی
(معارف قسمی)			
معارف مجلسی ہیئت	معارف مدیری	رئیس	مدیر عبدالکریم بک
اعضا محمد زوری افندی	اعضا محمد زوری افندی	اعضا محمد زوری افندی	اعضا محمد زوری افندی
رأبہ	رأبہ	رأبہ	رأبہ
اعضا و صندوق ابینی محمد بک	اعضا و صندوق ابینی محمد بک	اعضا و صندوق ابینی محمد بک	اعضا و صندوق ابینی محمد بک
» مائوئل افندی	» مائوئل افندی	» مائوئل افندی	» مائوئل افندی

(۱۲۷)	
کتابت رسمیه سنی و کتبی عبدالکریم بک (معارف مدیری)	۲
علم ثروت	۳۳
کتابت	۵۹
هندسه	۹۳
مقار طلبه	لیلی
خدمه	۸
اشیای	۲
(اندائی مکنتی)	
معلم احمد و امین افندی	۵۶
بواب عیداه انا	
عدد شاکردان	۶۷
(انات رشديه مکنتی)	
معلم عبد اللطیف افندی	۶۳
حسن خط معلمی محمد عاصم افندی	
نقش معیسی قتیسه خانم	
بصیره فیروزه خانم	
بواب سعید انا	
عدد طالبات	

(۱۲۸)	
(اورمان ومعادن وزراعت قسمی)	
زراعت مفتشی	۱
زراعت مفتشی تسلی افندی	۱
معاونی توفیق افندی	۱
اورمان مأمورلری	۱
اورمان مرفتشی امین افندی	۱
اداره سی کاتی نوری افندی	۱
مرکز اورمان سواری مأمورلری شریف بک	۱
تذکره محوری شعیب شوکت افندی	۱
اوندلوق مأمورلری وهی افندی	۱
پیاده قورچیمی محمد یازی افندی	۱
محمد شکری افندی	۱
علی رضا افندی	۱

(۱۲۹)

(ژاندارمه قشبی)

(ولایت ژاندارمه دارومه سی)

ژاندارمه قوماندانی محمد امین بك
آلای امینی احمد راسم افندی

(ژاندارمه آلای مجلسی)

رئیس قوماندان بك
اعضا

یكباشی محمد افندی آلای امینی احمد افندی
یوزباشی علی انا یوزباشی محمد افندی ملازم علی افندی

(مركزی ورجی مطبوری مجلسی)

رئیس يكباشی محمد افندی
اعضا

طابوركچی مصطفی افندی یوزباشی محمدی افندی
یوزباشی محمد افندی ملازم اول حاجی عثمان انا
ملازم اول مصطفی انا ملازم ثانی احمد بك

(اسرودم سنجی ورجی مركزی ژاندارمه مطبوری)

يكباشی محمد افندی
طابوركچی مصطفی نوری افندی

سواری ورجی بلوك یوزباشی علی انا
ملازم اول حفظ شرف افندی ملازم ثانی احمد افندی

(۱۳۰)

سواری ۲ بلوك یوزباشی حاجی رجب افندی

ملازم اول دوده بك ملازم ثانی یوسف انا
مفضل

۳ بلوك یوزباشی

ملازم اول يوسف افندی ملازم ثانی محمد انا

۴ بلوك یوزباشی مصطفی كاظم افندی ۵ یجیدی

ملازم اول محمد انا ملازم ثانی خلیل انا

۵ بلوك یوزباشی علی رضا افندی

ملازم اول احمد نجیب افندی ۵ یجیدی

ملازم ثانی حاجی توفیق افندی ۵ یجیدی

سواری سیار بلوك یوزباشی طیار بك

ملازم اول حاجی عثمان انا ملازم ثانی حسن انا

یباده ورجی بلوك یوزباشی محمد رفعت افندی

ملازم اول عثمان انا ۵ یجیدی ملازم ثانی عبدالحلیم انا

۲ بلوك یوزباشی عبدی افندی

ملازم اول حسن انا ۵ یجیدی ملازم ثانی محمد انا

۳ بلوك یوزباشی حسین انا ۵ یجیدی

ملازم اول مفضل ملازم ثانی علی انا

۴ بلوك یوزباشی محمد افندی

ملازم اول مصطفی انا ملازم ثانی احمد بك

دوازده متفرقه

(ارضروم رسومات نظارتی دائره می)

مأمورین نظارت

ناظر حاجی نوری بك

تحریرات قلمی

باش کاتب رشید بك

رفیق اول سلمان شادی

افندی

رفیق ثانی عبدالرحمن شکاری

افندی

محاسبه قلمی

باش کاتب محمد الدین بك

رفیق اول عبدالرحمن افندی

رفیق ثانی محمد شاکر افندی

صدق امینی ابراهیم

حق افندی

(مأمورین اداره مرکزیه)

استاطور عزیز برهنی افندی

ترانیت ماموری اسماعیل

حق افندی

ترانیت کاتبی محمد صدق افندی

انیدی عینی ماموری عبدالرحمن بك

ترانیت معاینه جیبی عبدالله بك

سرا راچی مصطفی افندی

اراجی ثانی طیار افندی

ترانیت اراچی لورس افندی

باش کاتب ابراهیم حق افندی

کاتب ثانی یوسف ضیا افندی

مبصر اول مصطفی زبور افندی

مبصر ثانی محی الدین افندی

تذکره مجری چل افندی

اجال کاتبی توفیق افندی

ادخلات کاتبی توفیق افندی

انراجات کاتبی ابراهیم لودم

افندی

(۱۳۵)

(الخازن کمر که به ملحق رسومات اداره می)

زبیر رسومات مأموری شاهین افندی
قلعه بوغازی رسومات مأموری حاجی عبدالعزیز افندی
ملو رسومات مأموری محمد شکر افندی
قوه کلیسا رسومات مأموری حافظ احمد افندی
اوستور رسومات مأموری علی شفیق افندی
خود رسومات محافظت صبری افندی

(مع ملحقان وان رسومات مدو می)

مدیر عبدی افندی

باش کاتب خالد افندی
کاتب ثانی خلیل افندی
صدق ادبی اسماعیل افندی
ارایچی علی افندی

حکامی رسومات مأموری توفیق افندی
کاتب علی رضا افندی

کوار رسومات مأموری خلیل افندی
جوله مرک رسومات مأموری رشید افندی
سرای
توفیق افندی
بارکری
علی رضا افندی
ستنس
مدحت افندی
شعبان
محمد افندی

(۱۳۶)

(قرن دیزه رسومات مدو می)

مدیر جعفر افندی
باش کاتب علی رضا افندی
کاتب ثانی ذکی افندی
انبار مأموری عرفان افندی
مصر ضیا افندی
بارنامه عقیدی عبدالعزیز افندی
ملحق اول عبدالواحد افندی
ملحق ثانی محمد افندی

بازید رسومات مأموری ارسلان افندی
کاتب مصطفی افندی
قره قولانی رسومات مأموری محمد عرفان افندی
طاشلی جای
اسماعیل افندی
قره کلیسا محافظ رشید افندی
الشکرد رسومات مأموری صبری افندی

(۱۳۷)

(اضروم دیون عمومیه نظامی داورسی)

(مأمورین نظامت)

ناظر قریوقر افندی || اولی نایبی || سید محمد عثمانی
مفتش ریشو افندی
« معاونی خرمه زبده افندی »

محاسبه قلی

باشکاتب اسماعیل حق افندی || رابعه رفیق اول امین افندی
رفیق ثانی فاضل بک مدینه ادم افندی
مقید عبدالرحمن افندی « اسماعیل افندی »
اجال میضی ایوب افندی
صندق امینی و اوراق صحیفه مأموری محمود افندی

مختصرات قلی

باشکاتب اسماعیل حق افندی || مسود حق بک
مقید توفیق افندی میضی حافظ عثمان افندی
میضی مصطفی افندی

اداره قلی

اداره کاتبی ضیا افندی سار مأموری ابراهیم افندی
استاره مأموری ایستولی دیکری خلیل افندی
افندی دیکری رضا افندی

(۱۳۸)

ملفات دیون عمومیه مأمورانی

بایورد مأموری شاکر افندی کسکیم مأموری حاجی محمد
خنس مأموری خلیل افندی امین افندی || هنجیدی
بولاق مأموری جداه افندی بازید مأموری ماکف افندی
قره کلیسا مأموری سلیمان افندی پاسبین مأموری عبدالرحمن
کاتب فائق افندی افندی

(ارزنجان دیون عمومیه مأمورین)

مأمور زهت افندی
کاتب عبد الکرم افندی
استاره مأموری ته اوقلی افندی
کاخ مأموری حق بک کینی مأموری مصطفی افندی
(وان دیون عوبده مدبرین)

مدیر رگی افندی

باش کاتب فہیم افندی
کاتب ثانی شوکت افندی
صندق امینی موسی کاظم افندی
استاره مأموری محمد افندی

شکاری مأموری صبری افندی
کوار مأموری درویش افندی
ارجیش مأمور و کلی شرکت افندی

(۱۳۹)

(مخلص مخلصه مدبري)

بار مخلصه مأموری سعادۀ افندی	ماتوس مأموری شکری افندی
کاتب رضا افندی	کاتب سعید افندی
اش قلمه مخلصه » احمد بك	خجور مخلصه » علی رضا افندی
کاتب فالوص افندی	کاتب مخلص
چوللی مخلصه » جمال افندی	صاغری قیام مخلصه » مصطفی افندی
جانیان مخلصه » احمد افندی	کاتب مقرب دین افندی
کندلیک مخلصه » درویش افندی	انایا مخلصه » شکری افندی
ماهر و ان مخلصه » احمد افندی	کاتب ابراهیم افندی
کونه لی مخلصه » مصطفی افندی	خویر مخلصه » نازک افندی
کاتب شکری افندی	کور مخلصه » مولود افندی

(کاخ مخلصه مدبري)

مدیر جمال بك	مدیر جمال بك
باشکاتیب ابراهیم افندی	باشکاتیب ابراهیم افندی
کاتب نائی توفیق افندی	کاتب نائی توفیق افندی
صندق امینی عمر افندی	صندق امینی عمر افندی
مقید بکر صدق افندی	قنطار کاتبی محمد امین افندی
طمس مخلصه مأموری طورسون بك	طمس مخلصه مأموری طورسون بك
پرستان مخلصه مأموری مصطفی افندی	پرستان مخلصه مأموری مصطفی افندی
قورتلر مخلصه مأموری جمال افندی	قورتلر مخلصه مأموری جمال افندی

(۱۴۰)

(مخلص مخلصه مدبري)

مدیر	مدیر
باشکاتیب خلیل افندی	کاتب نائی حافظ عارف افندی
صندق امینی طورسون افندی	صندق امینی طورسون افندی
اخراجات مأموری حسین افندی	اخراجات مأموری حسین افندی
قنطار کاتبی حافظ احمد افندی	قنطار کاتبی حافظ احمد افندی
چوکندر مخلصه مأموری حسین افندی	چوکندر مخلصه مأموری حسین افندی
قوه کول مخلصه مأموری شاکر افندی	قوه کول مخلصه مأموری شاکر افندی
وارثان مخلصه مأموری محمد علی افندی	کاتب اسماعیل افندی
(قورمزی مخلصه مدبري)	(قورمزی مخلصه مدبري)

مدیر	مدیر
باشکاتیب حتی افندی	کاتب نائی مصطفی افندی
صندق امینی امین افندی	قنطار کاتبی حاجب افندی
(اق مخلصه مأموري)	(اق مخلصه مأموري)

مأمور فهم افندی	کاتب مخلص
حسن نائی مخلصه مأموری درویش بك	حسن نائی مخلصه مأموری درویش بك
مؤکان مخلصه مأموری همپار سوم افندی	مؤکان مخلصه مأموری همپار سوم افندی
(سیار مأمورلی)	(سیار مأمورلی)
وان جمعی سیار مأموری پولاد بك	فرهنگ سیار مأموری
قورمزی سیار مأموری تیمور بك	قورمزی سیار مأموری تیمور بك

(۱۴۷)

(بخاربات اجنبیه قسمی)	
نشد مخالفی افندی	معاونی صادقی افندی
موصیبن بحررات	چاوشان
خیل افندی	محمد شاکر افنا
یفوص افنا	حسن حسنی افنا
نصری افنا	اوله بی اسماعیل افنا
(ارزنجمان مرکز مدیریتی)	
مرکز مدیریتی حاجی توفیق افندی	رابعه
سرمأمور خلوصی افندی	وقت مأمور خلیل افندی
بخاربه مأموری حافظ جدی افندی	حلی افندی
سایبان افندی	ادهم افندی
رضا افندی	ذکی افندی
تخصیبن افندی	طلوزسون افندی
موصیبن بحررات	عثمان افنا
اچد افنا	چاوشان
ادریس افنا	محمد افنا
ولی افنا	ادریس افنا
محمد افنا	عارف افنا

—

 —

(۱۴۱)

(ارضروم تلفراف و پوسته اداره سی)	
باش مدیر علی رضا افندی	ثا ئه
مفتش معاونی اسماعیل حق افندی	انائده
(باش مدیریت قلی)	
باش کاتب ابراهیم ادهم افندی	کاتب ثانی محمد سعید افندی
مدلوم مصطفی افندی	مقید محمود مسعود بک
ماکنه بی مصطفی افندی	شمس الدین افندی
(ارضروم مرکز مدیریتی)	
مرکز مدیریتی زین العابدین افندی	پوسته کاتبی علی افندی
پوسته مقیدی حیدر افندی	پوسته موزی کمال افندی
(مخاربات داخلیه قسمی)	
سرمأمور محمد نجفاتی بک	مخاربه مأموری شفیق افندی
یوسف افندی	رجائی افندی
موقت بخاربه مأموری محمد افندی	جسمال افندی
حسین افندی	

(۱۴۳)

(بازید مدیریتی)

مرکز مدیریتی علی رضا افندی | مختاره مأموری رشدی افندی

موقت مختاره مأموری رشدی افندی
موصول محرات صالح افنا چاوش بکر افنا

(التکراد مدیریتی)

مآله | مدیر نسیم افندی
مختاره مأموری خالص افندی
چاوشان

طورسون افنا صالح افنا

(بابورد مدیریتی)

مرکز مدیریتی حسین افندی مختاره مأموری نوری افندی
موصول محرات احمد افنا

چاوشان

رشدی افنا ابراهیم افنا معصوفی افنا
محمد افنا عبده افنا

(قوه کلیسا مدیریتی)

مرکز مدیریتی عبدالهادی افندی خامسه
موقت مختاره مأموری عادل افندی
چاوشان

عسی افنا ابراهیم افنا

(۱۴۴)

(اش قلمه) مرکزی مأموری

حسین افندی

(پلوسر) مرکزی مأموری صالح وصفی افندی
چاوشان محمد افنا احمد افنا(ترچان) مرکزی مأموری اسماعیل حتی افندی
چاوشان ایوب افنا معصوفی افنا(تورقوم) مرکزی مأمور وکیل
محمد افندی(کیفی) مرکزی مأموری حاجی زلفی افندی
موصول محرات سلیمان افنا
چاوشان بکر افنا سلیمان افنا عبدالحجید افنا(حسن قلعه) مرکزی مأموری شامل افندی
موقت مأموری عبدالعزیز افندی
موصول محرات اسماعیل افنا
چاوشان رشید افنا معصوفی افنا جهانگیر افنا(خفس) مرکزی مأموری خلیل افندی
موقت مأموری حسین افندی
چاوشان محمد افنا علی افنا
عبده افنا معصوفی افنا

(۱۴۵)	
(دیادین) مرکزی مأموری توفیق افندی	چاوش مصطفی انا
(رهاهد) مرکزی مأموری حسنی افندی	مونت مأموری حتی افندی
(طوناق) مرکزی مأموری ادهم افندی	چاوش بدو انا
(قورینچای) مرکزی مأموری عزت افندی	چاوشان علی انا احمد انا
(کسکیم) مرکزی مأمور وکیلی رشدی افندی	چاوش ناظم افندی موصل محورات قائم انا
(کاخ) مرکزی مأموری خلوصی افندی	موصل محورات نظمی افندی
چاوشان یوسف انا نوری انا محمد انا تاتار عرا انا	(کوتک) مرکزی مأموری شوقی افندی
چاوش اسماعیل انا	(اسبر) مرکزی مأموری یوسف خاک افندی
چاوش سلیمان انا	موصل محورات محمد انا

(۱۴۶)	
(ارضروم بلدی دآره سی)	
رئیس شگری بك	ثالثه
طیب شریف یوسف افندی	ثالثه ۴ محمدی
اعضا	
عبدالجید بك (رابعه)	توفیق افندی
وفیق افندی	عبدی بك
حاجی مدد انا زاده علی بك (رابعه)	قرهبت افندی
کاتب ضیا افندی	
مقید محمد افندی	حاکف افندی
صندوق امینی فہیم افندی	
مهندس یوزباشی رضا افندی	اجزای اوچالاس افندی
سرقیش احمد افندی	
(ارضروم دخان رژی مدیریت دآره سی)	
مدیر توفیق بك	ثالثه
محاسبہ بی یصدیر بحیان سزالک افندی	
تحریرات کاتبی مصطفی طلعت افندی	
صائبش انبار مأموری وارطان افندی	
یہراق دخان	اغوب افندی

(۱۴۸)	
پایزید قرانته سی مدیری حسن حقی افندی	کاتب منحل
سرخار دیان محمد انا غار دیان تیمور انا غار دیان شکری افندی	غار دیان محمد انا غار دیان یوسف انا
وان قرانته سی طیبی بلاو افندی	کاتب حسین حسن افندی
سر غار دیان مصطفی انا غار دیان بهرام انا غار دیان حسن انا	موقوف غار دیان عبدالله انا سلیمان انا
— ❦ —	
(ارضرومده بولان دول متخابه قونسولوسلرله)	
(معیت مأمور لری)	
روسیه دولت شعبه سی جنرال قونسولوسخانه سی	
جنرال قونسولوسی موسیو وقتور ماسیوف	۲ بجیدی ۳ عثمانی
ربنچی قتلار موسیو بیلاف	۱۱ اوچنجی بجیدی
ایکینجی قتلار موسیو روزوالسکی	۱۱ اوچنجی بجیدی
ربنچی تر جان موسیو یفیشه	۱۱ اوچنجی بجیدی
ایکینجی تر جان موسیو وارنکیس	۱۱ بجی بجیدی
اوچنجی تر جان اغوب افندی	
در دنجی تر جان وکاتب سرکس افندی	

(۱۴۷)	
(فاریده داتره سی)	
مدیر توفیق بک	فاریده محافظی اغوب افندی
محافظه داتره سی	
محافظه مأموری ممش بک	
سواری قولچی باشیشی موسی بک	معاون محمد بک
ملکات رژی مأمور بنی	
کیفی مأموری مصطفی افندی	قره کایسا مأموری عثمان افندی
مع کیم اسبر « مصطفی افندی	الکرد « طاهر افندی
توروم « شاهین بک	خنس « جمال بک
پاسینلر « سلیمان افندی	تر جان « صالح افندی
آتش قلعه « محمد افندی	بایزید « علی افندی
نامروان مأموری عثمان افندی	
— ❦ —	
(قرانته مأمور لری)	
(ارضروم قرانته خانه سی)	
انسپکتور کروسمان افندی	۴ بجیدی
کاتب احمد نامق افندی	
سواری غار دیانی علی انا	پساده غار دیانی نعمان انا

مسقط رأسی ارضروم ولایتی اولان ذواتک حائز اولدقلری رتبه ملکيه و عسکریه و نشان ذیشانلرک
تاریخ توجیهلریله محل ولادتلی و شمدیکی مأموریت و موقعلری کوسترر جدولدر :

اسایی	مأموریت	رتبه	تاریخ	محل ولادت	نشان
اسماعیل حق پاشا	یاوراکرم حضرت شهر یاری	مشیر	۲۸۵	قارص	مرصع امتیاز مرصع عثمانی و مجیدی
سعید پاشا	صدارتدن منفصل	وزیر	۲۹۴	ارضروم	مرصع امتیاز مرصع عثمانی و مجیدی
عارف بک	مصرفوق العاده قومیسری	اولی اولی	۳۰۵	ارضروم	
حاجی توفیق افندی	برنجی کاتبی صالحه سلطان حضرت نلر نیک کنخدانی	اولی اولی	۳۱۳	»	اوچنجی مجیدی
علی کمالی پاشا	قونییه والیسی	روم الی	۲۹۲	کینی	برنجی عثمانی و برنجی مجیدی
بحری پاشا	شورای دولت اعضایی	»	۳۹۸	خنس	» برنجی »

ایران دولت علیه سی سرکار پرواز خانه سی
سرکار پرواز میرزا غلام علی خان
ترجمان رفیق افندی
بازید کار پروازی میرزا عبدالحسین خان
ترجمان هاشم بک
انکاره دولت قنیمه سی قونسلو سخا نه سی
قونسلوس موسیو غریه و یس
ترجمان یوسف افندی
کیفورق اناجیان افندی
فرانسه جمهوریت قنیمه سی قونسلو سخا نه سی
قونسلوس موسیو روفتری به
ترجمان دیران افندی
دردنجی عثمانی

اسامی	مأموریت	رتبه	تاریخ	محل ولادت	نشان
ایابلک زاده ضیا بک	باب عالی اوراق قلمی حفظا سندن	متمایز	۳۱۲	ارضروم	
احمد شوکت بک	ارزنجان خاندانندن	"	"	ارزنجان	
مصطفی قهیمی بک	"	"	"	"	
محمد شکری بک	قسطنیونی ولایتی مع تحریر و برکو مدیری	ثانیه	۳۰۰	ارضروم	
محمد رمزی افندی	وان بدایت محکمه سی جزا ریسی	ثانیه	۳۱۰	ارضروم	
محمد شریف افندی	ولایت محکمه اسنیاف اعضای سابقه سندن	"	۳۱۱	ارضروم	
محمد عاکف بک	ارضروم خاندانندن	"	۳۱۲	ارضروم	بشنجی مجیدی
عبدالواحد پاشا زاده	ارضروم خاندانندن	"	۳۱۲	ارضروم	
غالب بک	پاسیندر قائم مقامی	"	۳۱۲	ارضروم	
راغب بک					

(۵۰۱)

اسامی	مأموریت	رتبه	تاریخ	محل ولادت	نشان
حافظ محمد پاشا	قوصوه والیسی	روم ابلی	۳۰۱	ارضروم	ایکنجی عثمانی برنجی مجیدی
احمد ناظم پاشا	وان والیکندن منفصل	"	۳۰۶	ارضروم	ایکنجی " برنجی "
علی رضا پاشا	ملاطیه متصرفلغندن منفصل	"	۳۰۸	ارضروم	ایکنجی مجیدی ۲ عثمانی
یوسف پاشا	فغری یاوران حضرت شهریاری	میرلوا	۰۰۰	قارص	اوچنجی عثمانی و مجیدی
احمد فرید پاشا	پرزرین متصرفلغندن منفصل	میرمیران	۳۰۲	قارص	۴ عثمانی ۳ مجیدی
محمد مدحت افندی	آطنه دفتر داری	اولی ثانیسی	۳۱۰	ارضروم	اوچنجی مجیدی
شعبانین کر قور افندی	ارضروم ولایتی دیون عمومی ناظری	"	۳۱۳	ارضروم	۳ مجیدی ۴ عثمانی
عبدالزاده محمد درویش افندی	مجلس اداره ولایت اعضای	متمایز	۳۰۹	ارضروم	اوچنجی مجیدی

(۱۵۱)

اسامی	مأموریت	رتبه	تاریخ	محل ولادت	نشان
علی حسام الدین افندی	۴ اردو لوازم کتبه سندن	ثالثه	۳۰۹	ارضروم	
ثانی بکرزاده شوق بك	دوه لو قانمقا ملقندن منفصل	»	۳۱۰	قارص	
اجد ضیا افندی	تالیس ولایتی مدعی عمومی معاونی	»	۳۱۱	کیفی	
اجد جیل افندی	مرکز بدایت محکمه سی حقوق ریسی	»	۳۱۲	ارضروم	
محمد شکری بك	ارضروم بلدی ریسی	»	۳۱۲	»	
عبد الواحد پاشا زاده		ثالثه	۳۱۲	ارضروم	
توفیق بك	ارضروم رژی مدیری	»	۳۱۲	»	
اجد جدی بك	مکتوبی ولایت قلی میزی	»	۳۱۲	»	
عارف حکمت بك	بازید مدعی عمومی معاونی	»	۳۱۲	»	
رسول پاشا زاده احسان بك	ولایت استیناف محکمه سی اعضا سندن	»	۳۱۲	»	
جازم بك	»	»	۳۱۲	»	
حاجی محمد بکرزاده محمد علی بك	ارزنجان خاندانندن	»	۳۱۲	ارزنجان	

اسامی	مأموریت	رتبه	تاریخ	محل ولادت	نشان
بکر سامی بك	ارزنجان خاندانندن	ثانیه	۳۱۳	ارزنجان	
بالا دریان همزاسب افندی	ارضروم تجارتندن	»		ارضروم	
شوکت پاشا	در سعادتیه مقیم	میرالامرا	۳۱۲	اردهان	
کلی بك	اغنام تجارتندن	اصطبل عامره	۳۱۰	ارضروم	
اسماعیل حق افندی	تلفراف و پوسته مفتش معاونی	ثالثه	۳۰۵	ارضروم	
علی پاشا زاده ضیا بك	در سعادتیه تجارتله مشغول	»	۳۰۶	»	
مقصود بکرزاده شکری بك	ولایت استیناف محکمه سی اعضا سندن	»	۳۰۷	»	
ظاهر عونی بك	ارضروم نقوس ناظری	»	۳۰۷	قارص	در دنجی عثمانی
محمود افندی	قره حصار شرقی محاسبه جیبی	»	۳۰۷	»	
علی سری افندی	مجلس اداره ولایت باشکاجی	»	۳۰۹	ارضروم	
اجد رفعت بك	ارزنجان تحریرات مدیری	»	۳۰۹	»	
یوسف ضیا الدین بك	۴ اردوی همایون نقوس قلنده	»	۳۰۹	»	

اسمى	مأموریت	رتبه	تاریخ	عمل و ولادت	نشان
تامق افندی زاده توفیق افندی	مجلس اداره ولایت اعضا شدن	۳۱۲	۳۱۲	ارضروم	
عثمان فائق افندی	ارضروم بانق شعبه مدیری	۳۱۲	۳۱۲	»	
رضا بك	تجارت محكمه سى اعضا شدن	۳۱۲	۳۱۲	»	
صالح افندی	ولایت اوراق مدیری	۳۱۲	۳۱۲	»	
حسین بك	نامروان خاندانندن	۳۱۲	۳۱۲	نامروان	
عبد الحمید بك	ارضروم بلدی مجلسی اعضا شدن	۳۱۲	۳۱۲	ارضروم	
حاجی مدد اغا زاده علی بك	»	۳۱۲	۳۱۲	»	
درویش افندی	كخديك محله مأموری	۳۱۲	۳۱۲	»	
محمود ندیم افندی	پاسینار مال مدیر سابقی	۳۱۲	۳۱۲	»	
عبدالباقی زاده سلیمان افندی	بایزید خاندانندن	۳۱۲	۳۱۲	بایزید	
صالح افندی	بایزید تحریرات مدیر معاونی	۳۱۲	۳۱۲	ارضروم	
سلیمان شادی افندی ارضروم رسومات نظارتی تحریرات رفیق اولی الخواجهكان قارص					

اسمى	مأموریت	رتبه	تاریخ	عمل و ولادت	نشان
عثمان بك	كیخی خاندانندن	ثالثه	۳۱۲	كیخی	
احمد زکی افندی	كاخ خاندانندن	»	۳۱۲	كاخ	
درویش رفعت افندی	۴ اردوی همایون تحریرات قلی ممیزی	»	۳۱۳	ارضروم	بشچی مجیدی
یوسف كنعان افندی	» نفوس قلی ممیزی	»	۳۱۳	»	
حاجی رشید بك	ارضروم خاندانندن	قبوچی باشی	۲۹۴	ارضروم	
محمد پاشا زاده علی بك	الشكرد خاندانندن	»	۲۱۲	الشكرد	
بالاوریان قره بت افندی	ارضروم تجارتندن	»	»	ارضروم	
ضیا بك	تجارتله مشغول	رابعه	۲۹۷	ارضروم	
علی قزاد بك	مجلس اداره ولایت كاتب ثانیهی	»	۳۰۹	»	
احمد رامین افندی	دوسهاده تابعیت قلی ممیز ثانیهی	»	۳۱۱	»	
سلیمان اغا زاده توفیق بك	ولایت معارف مجلسی اعضا شدن	»	۳۱۱	»	
صاعقه زاده مصطفی رشید بك	مكاخ خاندانندن	»	۳۱۱	مكاخ	

اسامی	مأموریت	رتبه	تاریخ	محل ولادت	نشان
قاسمی زاده ادهم افندی	ارضروم علماسندن	پورسه مدرسی	۲۹۳	ارضروم	
ایچی زاده حاجی	"	مدرس	"	"	
محمی الدین افندی	"	"	"	"	
نائب خواجه زاده نوری	"	"	"	"	
افندی	"	"	"	"	
نائب خواجه زاده ابراهیم	"	"	"	"	
افندی	"	"	"	"	

اسامی	مأموریت	رتبه	تاریخ	محل ولادت	نشان
هره زاده حافظ سلیمان افندی	ارضروم خاندانندن	خامسه		ارضروم	
محمد ناقد افندی	مکتب رشدی عسکری خط معلی	۳۰۹	"	"	
بکر فکری افندی	پاسینلر تحریرات کاتبی	۳۱۲	"	"	
رتبه علیه اسمحانی					
شیخ فهدی افندی زاده محمد	ارزنجان علماسندن	مخرج پایه سی	۳۱۳	ارزنجان	
صدق افندی	"	"	۳۱۳	"	
برادری احمد فوزی افندی	"	"	"	"	
صولاق زاده فهم افندی	ارضروم علماسندن	ادرنه مدرسی	۳۰۰	ارضروم	
محمد نوری افندی	ولایت استیاف محکمه سی اعضاسندن	مدرس	۳۰۴	تورتوم	هجیدی
مفتی زاده ادیب افندی	ارضروم علماسندن	"	"	ارضروم	
اودوکلای زاده حاجی	ارضروم مکتب رشدی عسکری	"	"	"	
لطف افندی	عربی معلی	"	۳۱۱	"	

(۱۶۹)

(ارضروم شهر بنه دائر)

(معلومات اجمالية)

ارضروم شهری وسط دائرة ولانته و واقع و غالبيت
واحيث موقيه جه آسيا قطعه سنده كي نمناك ساورة
عثمانية نك بيوك شهر لندن معدود دار :

بيدي بيك اوجيوز التمش سكر خانه ايله اون طقوز بيك
طقوز بوز سكسان طقوز دكور و كرمي بيك التبور قرق
درت اناك كه من حيث المجموع قرق بيك التبور اوئوز
اوج قوسى ششاملدر :

شهر مذكور اوئوز طقوز درجه الهى بش دقيقه اون الهى
ثانيه عرض شمالى ايله اون سكر درجه اون بش دقيقه طول
شرقيده و سطح بحر دن بشيك يديوز قديم ارتقاعده
بولدينى كيمي شمال غربي ايجقندوز و غرب و جنوب و شمال
طرقارى طاساغر ايله محاط و شيوخه ل نام بجبل كبير مرتفعان
ذيلده واقع قريوك اووه به ناظر دار :

ارضروم شهرى ولانك و مركز سهاغلك مر ككبرى
اولوب شرقا پاستيلر و شرقى شمالى بهيئندن مشاوق ناخبره سله

(۱۶۰)

قورتوم قضاى و شمالا ككيم واسير و غرب شالدين
اش قلعه ناحيه سيله پايورد قضاى و غربا ايلچه ناحيه سى
و غرب جنوبى تر جان و جنوبا ككبي و جنوب شرقى دن
خنس قضاى يله محدود و محاط لدر :

اشبو شهر ك هواسى يابى و فقط عرضى مياهاك كثرى
حسييله آز رطوبتيدر شو ايكى حالك امتزاجدن تحصل
ايدن حد اعتداله كوره وجود لرك تحفته تعالى دائرة صحته
قاله جنى طبعي ايسه ده به مها امكن امر مهم قنيد و محافظه
دقت و اعتنا اولئيدير يعنى قوتايلا رده بولوب صغوقدن
محافظه ايديلور ايسه از ضرر و لطيف هوالى برلردن عدد
اولسور و صحت وجوديه مقصد معتنا بهى تحت ثابته
النش اولور :

بلده مذكوره نك كثر برودنى مشهور ايسه ده شدت
برودنى صورت مطرده و دائمه ككدر درجات عرضك
تساوتيله برابر يوكسك و جبل اولسى كيمي اختلافات احوال
طبعيه ارضيه دن ثابتي بعض سله ل مومندني براز اولجه
فار نزول ايوب مواقع رفيعه يلى استيعاب ايلر ايسه قيش
طبعي شدتلى اولور :

—o—o—o—o—o—

معمولات و منسوجات

داخل ولایندہ کی شہر و قصبہ لہر دہ قلعہ تنگ چاقی
قونداق قلواش مقراض کوش کر و نو نجن دیکہ ہو بہ
وہ مقام و شہدان و اوائی نخاسیہ و سارہ و بز و احرام
و پرتین قوندرہ و خٹافہ نک و قبیہ و صندالیہ و سراجیہ نک
ہو نوئی و خصوصاً سیانیول معمولاتدن آکر و بلاندرہ
خشاہ یک کوزل آت آکر و بلاندری و قوشوم و لمبا قلربی
مکمل صورتہ حامل سراج قویجی بالقربی بخوری قلیجی
تنگجی قونداقی احوالچی حلاج ککوریکی تری
قوندرہ چی مہالتوز خردہ کار اویمدی و بونلرہ عمائل
ادوات بیتہ و زردیہ بہ متعلق لوازی اعمالہ مقتدر اسناد
و صنعتکار موجود در .

ارضروم شہر یک اماکن امیر بہ سببہ مواقع مشہورہ سنہ
و اینہ سارہ سنہ قلیجہ منتظم بر حکومت قوناشیلہ بردارہ
صکریہ و بر باب منتظم اعدادی عسکری و بر باب مکمل
مخلط اعدادی ملکی و بر اثاث و رشیدی و ابتدائی و اینی

باب ذکر ابتدائی مکتبہری و یوز او یوز مدرسہ
و کتبخانہ و قرق ایکی عادی صبیان مکتبی و انش بش
جوامع و مساجد اون بش تکیہ و تربہ و بر باب جسم
خستہ خانہ عسکری اوج ککیر و منتظم عسکری قشاہ
و بر جسم جبخانہ و او بر قرہ غولخانہ و اوج جبخانہ
و بر عسکری دیوی و نیم کار کیر اولارق یکری ایکی ققوشی
حاوی بر کیر انبار و بر قلعه و شہر لہر طر قندن کورینور
بر سخاق قلیسی (کہ او سنہ سیولہ مملکت ساقی وضع اولاندر)
و انار عشقہ دن مضع و دناش چقنہ منارہ لی و متعدد حجرہ
و زوقہ لی مسجدی شامل بردارہ و حکومت قوناشی اصلانہ
مجدد رہ مطعہ دائرہ سی و بر مہر و پولید و اینی خرخصہ خانہ
بش عدد کلیسا و مناسر اون دی حجام بعضی حاش کر
و اکثر یسک اوزری احتیاجدن مغول ایکیک یدی یوز
اوتوز بش دکان و معازہ و قہوہ و آلی بش اولہ الی
قوناشیہ و غازیو او بر یبخانہ بش قاربقرہ درت دیابخانہ
طقوز کر جخانہ و اون الی صابون خانہ اون ایکی موبخانہ
اونر چو مکخانہ بش موبناخانہ اون اوج بویانخانہ اوتوز
و ککرتن الی اوج قرون اوتوز بش خانہ یوز یکری
بش چقنہ و آلی باغچہ و بر ملت باغہ سی اھالیانک
زہنگانہ مخصوص شہر دن خارج قشانی و قوناشی
رضالون و اوج اولہ لی (زہنگانہ الخضر) نامندہ

مکمل بر قصر و پشته کاخده ارسنوموه کوره انواع شکوفه
و ازهاراله مزین « دروשה الحضره » اسمبله موسوم و باغچه
و بر حوض کبر و سکن بوز عادی ایاء و صافاتی یک اوچیتونه
اون انقی تولا اوزرکار کیکر کیری التیوز الی اوج عرصه اله
داخل شهورده طقوز عطلده فرستان واردو .

باشلوجه محصورات ارضیه سی حنطه شعبه صاری باش
زکک چودانو داری نخورد مهرجک بقله قصویه گوشتنه
دزماتس طاوون قارون صوغان شام شیار قباق هالوج
بیر لرنه برنامسی و ساتو سبط و ایلن عبارتندو .

جیوانله کتابت ایلمه حنک می نیمده کیه و بونجه اولوب
بعضی باغچه لرده خندای ثابت فشته و الما و توت افاجلوی
اولدینی کچی قواق و سکود و حاتو غیر متر افاجلر جویقده درو .

(ارض و ملک درون و بیرونده مر اقد مقدسه لری
الیوم موجود و شتهر و زیارتگاه صغیر و کبیر
اولان ذوات کرام بر وجه آئیدر) :

خارج نهمده شیتونه لر طماعی بیر انشد کبار صایه

نوبدن (عبدالرحمن) غازی رضی عنه الباری حضرت لری
دفین خاک عطر ذک رحندو .

اکبر اهل الیهن اواسحق کازرونی درون شهرده
جامع کبیر چوارنده و قرقر مقامی قلعه تک عتیق فیوسنده
و آب صکوفش قونداجی جامی انصالنده و قرقره قوالقی
علی دشمه جامه منده و طباش تجور و حبیب بابا آت میدانده
و صدر البین قنوی درویش افانغانده و مظنه کرآمدن
ابوالاث طوخانه خانی باغچه منده و امیر شیخ تبریزی
مسجدی درونیده واقع نیمه مخصوصه لرده مدفوندرلر .
(قدس الله اسرارهم العلیه)

(۱۶۷)

محصولات ارضیه سی فصدای اریه صاری باش ذکرک
اسمک چودار اوزوم داری نخود مرچک بقله گوشه
تصویه چین مصر صوغان قارنول قارون قارپوز
خیار شلم لپنه وسار سیزه واتدر .
حیوانات اینجون هر نوع گیاه و پوینجه و نورتنه کترنی
اولور اشجار مثمرة سی یون ایسه ده غیر مثر اثنا جلوی
پک چوقدر .

نواحی مذکوره داخلده مراقده مقدسه لری موجود
بولنوب زیارتگاه الم اولان مقله کر آمدن حسین دده ایلیجه
قریه سنده و تیلیق بابا الم یونس امری طوزجی قریه سنده
واجد اینغاز بابا کو بت قریه سنده و چوبان دده کوسه محمد
قریه سی چوارنده و امیدم بابا امیدم قریه سنده و افغ مدفن
غصوه لرنده دهن خک رجندرلی .

(اورمان)

انقلعه ناحیه سنده شوغین دره سی و انئون طاش
پایلاسی نام محالده و صورت متفرقه ده چمما بکری و شیک
دوم قدم پیلد انجلرله بر مقدار کبر و صبر جام اشجار بی
سای قوری و اورمان بولنوب بولردن حصوله سکلان
عمر و قات درون قشاده صرف و ارض رومده دینی کثر تلجه
تقل و فروخت اولور .

(۱۶۸)

(انهار)

ایلیه ناحیه سنده سرجه دره سی نام مغلدن جریان ایدن
انهار صغیره متعدده انقلعه ناحیه سی داخلده کائن کاغذارنج
نام مغلده رله زک نم فراتی تشکیل ایدر بونک اصل منبعی
ولایته داتر اولان معلومات صره سنده ذکر سی سبقت ایدن
(قانغلا) جالی سلسله سنده و ستاق ناحیه سنان شیل
شرقی سنده و اتبع (طوملی) یا لاسیدر که ماء مذکور عاداتا
صهی بر حوض کی مغلدن ظاهر و تابع اولوب غایت صافی
و راق و بدقیقه قدر دروننده ال طایر درجه ده صفوقدر
بو صو دیگر صولر فار پشه رقی و کسب جسامت ایدرک
ارزجان سنجانی و سفلدن مرور الم چات نام مغلده نهر
مراده منتهی و بصره کورفریه منصب اولور .

(معادن و قابلیجه)

ستاق ناحیه سنده مر بو ط کابر و امیدم مر به لری
دره سبله ایلاتی و طوفانچ یا لاسنده اعلا بر نوع قرمزی طاش
چقوب اینیه به استعمال اولدنی کی ووصقی و چشمه لره
نکته اعمال اولور و مدرکه قریه سبله طوپ طاشی نام مغلده
بر نوع باض و سیاه طاش چقوب بونلر دینی اینیه جسیه به
و دوشبه به صرف و استعمال قلدور .

قضايه دار معلومات

ارزومك جهت غربته سنده واقع اولوب يوزسكان
التي قرايهه بار قدرت يك يدي يوز الی خانه ده اون بش
يك سكسان بش دكور واون بريك درتوز يتش براتل كه
جمايگري يدي يك الی التي تقوسي حاوی واون برنا حیدن
مرگب و مرکز حكومتی بولسان (عا خاتون) قصبه سی
ارزومه اون التي ساعت مسافه ده در .

اشبوقضاده قرق بش جوامع ومساجد اون التي مدرسه
وصیان مكشي بر حكومت قونانی برعسكر قشله سی اونوز
بش كلیسا و مناسیتر بر تلغرافخانه بر حام اون اوج خان وقوه
سكسان بش دكان و منازه اوج فرون يوز قرق دكر من يوز
قرق يایلاق الی بر چشه بر كار كير كوري موجود در .

محصولات ارضیه سی فضای اریه صاری باش ذكرك
چودار داری مرچك سككوشنه قاون قار يوز خیار
صوغاندن غبار تدر .

حيوانات ايچون هر نوع كياه و بونجه وساره سی مبدولدر .
فضای مذكوره اولد بجه كوزل خالی وكليم و مجاده
وهكبه و چوراب و طوزلق تسج و اعمال اولوب درون قضاده
وارزومده صرف و فروخت اولتور .

مال قلی	زراعت باقی صندقی	مال مدبری عمر لطیفی افندی
مال مدبری عمر لطیفی افندی	رئیس محمد بك	محاسبه كاهی محمدشكري افندی
معاولی مصطفی افندی	اعضا	رئیس افندی
صندقی امینی رجب افندی	عینی بك احمد انا	صندقی امینی رجب افندی
مأمورین قضا		
نقوس مأموری طیار افندی		
كاهی حسین افندی		
طابو كاهی درویش افندی		
(فخری نواحی مدیرانی)		
قره قولاقي ناحیه سی مدبری حاجی بك		
اروانص	مقداد بك	
مانص	احمد بك	
پكریج	احمد انا	
كورت چانی	بشير انا	
یاوی	سلیمان بك	
كصور	حسین انا	
قره جهره ویران	سلیمان انا	
كوكلانش	امراء انا	
كنود	مدیر و كلی عبد الكریم بك	
اغوزان علیا	مدیری عر انا	

رئیس کتاب افندی	رئیس افندی
اعضا	اعضا
سعيد بك	معاونات محوري
باشکاتب رامن افندی	محاسبه کاتبی محمد بك
مستملک معاوني اصحق افندی	اعضا
کاتب ثانی محي الدين افندی	علی اغا
	اوحاسن اغا
مال قلی	مکتب رشدی
مال مدیری حافظ عثمان	معلم ثانی محمد افندی
افندی	بواب حسین افندی
معاونی فاضل افندی	عدد شاکردان
رفیق احمد رفیق افندی	۵۰
صندوق امینی محمد افندی	
انبار مأموری بهلول افندی	
مأمورین سائرہ	
نفوس مأموری عبدالحکیم	
افندی	
کاتبی سلیمان سری افندی	
طابو کاتبی شمس الدین افندی	

تربانده جسم اورمان اولیوب افرافنده بونسان بعضی جالده اوفقی قشک پید میشه کنی و ادرج خدالوری بولنورمه ده بالکر اهالی خیمه لک احتضانه مختصر در احیاناً اضرومه ده کنوروب فروخت ادرلی .	مهر کر قشایه الی ساعت مسافه ده واقع (بولک) نام قریده جوارنده صوالله مخلوط بغاز معنی موجود در .	بونغاز و سزی علته فائده سی اولدینی مجر در .
--	--	---

(خلس قشای)	
قامقام اسماعیل بك نائب حسن فهمی افندی مال مدبری حافظ عثمان افندی تخیرات کاتبی محمد افندی	مجلس اداره قضا رئیس قامقام بك (اعضای منتخبه) نائب افندی مال مدبری افندی تخیرات کاتبی افندی

احمد افانا محمود افانا اوحانس افانا کیغورق افانا	مجلس اداره قضا رئیس قامقام بك (اعضای منتخبه) نائب افندی مال مدبری افندی تخیرات کاتبی افندی
---	--

(۱۷۶)

اړشروم

سېغافې

قضاء مذکورک معمولات ومنسوجاتی لماسه نسوانک
اوتهدن پرو کدندو خانلرنده يادقلری سجاد، کلیم و برنوع
شال و اعلا قنک الديوان و چوراب و توتانی و ساره دن
عبارت اولوب بونلر داخل قضاهده صرف وار شروم
و بحال سارهده نقل و فروخت اولنور .

حوایج ضروريه لری دافع تیمورچی نعلینه بائرجی
قلاچی طاشچی دواکرچی صفتکار دخی موجوددر .

بوقضاده جسم اورمان اولیوب اطرافسده کی جبل
ووادیلوده بعض اوقتی قنک بیشاک یا لکر محروقات علیه
کافی درجدهده در .

انهار

خمن قصبه منک اوست طرفنده کائن بیک کول تعبیر
اولنور بر جبل اولوب مشهور (ارس) نهرینک منجدار
شوصو جبل مذکورک جانب غریبسنده واقع تپه دن نیجان
الديوب دولاشدوقی قضاء مذکوره تابع شوشار ناحیهسنه
کیدنجیه قدر مذکورک جبل دیگر محملندن تابع اولال
صولره فارشمسیه بر نهر ککیر شکافی پیدا ادر و ککیر
ناحیهسیه پایسنلر قضاستدن مالک ارایه به طوغری جاری
وارانک بر چوقی محملریه نافع اولور .

(۱۷۵)

اړشروم

سېغافې

(قضایه داتر معلومات)

اړشرومک غرب جنوبسنده کائن ایکوز اوتوز قراسله
برابر در تپک التوزاللی خانهده اون بدی بیک بوز بدی ذکر
واون ابکی بیک بشوز الی بدی انات اولارق جماعاً یکری
ملقوز بیک التوزالتش ابکی نقوسی جامع واون ابکی ناحیهدن
مرکب و مرکز سکونی اولان نفس خمن قصبهسی
اړشرومه اون سکر ساعت مسافهدهده در .

ابشو قضاده اون اوج جامع و مسجد اوج نکه یکری
کلیسا و مناستر بر مکتب رشدی یکری بش صیان مکتبی
ویکری بدی مدرسه بر حکومت توانلی بر عسکر قشلهسی
بر عتیق سور بر تلر افغانه و بوز یکری بش دکان و مفازه
ایکی فزون اوج بخانه اوج خان اوتوز بر بزخانه بر پویاخانه
بوز اون بش دکرمن و دینک بوز عیش اوج چشمه اوج کویری
بیک اون بش مرصه و بوز یکری ابکی یا للاق ایکوز یکری
قبرستان موجوددر .

حنطه شمیر چودار داری ذکرک نخود مرچک
قاوون قارپوز کچي محصولات ارضیهسی مبدول اولوب
اعالی علیه صفتایت ایتدکدن بشنه اړشرومه شوقی
و فروخت ادرلر .

جیوانات ایچون هر نوع گیاه کثر تلجه اولور .

درمقدم (۱۷۷) سنجانی

مذکور پیک کول جلی اونی و صولی برجیم مرخی ویلایق اولدنی کبی الحافدن آب حیات آسا دهالک چون صولی جریان و بونل یکدیگر غار شرب ترایله و فیضان ایدوب صفیر و کیرنور تشکیل الیه خنس اوره سنده برلشوب موشه تابع بولایق قضا سنده نمر مراده منصب اولورلی .

وینه قضا مذکورده واقع اق طایع نام جزلک ز برنده (اغر کول) نامیه ممدور غایت عرق بر سکولدن بجان و جریان ایدن اون بش دکر من دولدره چن قدر صویه سائق الکر پیک کول طایع دیگر بر قشندن کلان صورده غا دشوب و قره چوبان قره سندن مرور الیه شروان شیخ قره سی پشکا سنده (هفت رنگ) اسمیه برنهر عظیم اولوب بوده جزه شیخ قره سی اوکنده نمر مراده دو کیلور .

خنس اووه سی قراسندن سخت قره سی جوارنده غریاق دریلای رحمت اولان بر ذات ستوده صفاتک تربیه مبارکه سی یانده که معین بهر سینه جز برانده ظهور ایدن و عجب صبح یاریدن معدود اولان بر آب ذلال فرحنا قرق کون قدر زیاده لشدرک و عادت برنهر حاتی کسب ایدرک جریان ایدر و قرق کونده ترقی و ترقی ایتوب بر حالد آثار و اندن هیکر بوما فیوما تساقص ایدرک یوز یکرمی سکون تکبیلده کجا غائب اولور .

درمقدم (۱۷۸) سنجانی

آب مذکور زمان جریانده تربیه مذکورده حوالینده کی اون قره نک بالجه مزرور عاتیقی سی واروا ایدوب اهالی کی کلی انصاع ایدرلی .

قضا مریور داخلنده تکمان ناحیه سنک قطرانی قره سی پشکا سنده و نامور پید جلی و سطلنده توز و لغتوس آیلرنده هفتقه « تعیر اولسان منعلرده بر نوع هفت معدنی ظاهر اولوب اهالی « بجاورده نیر و طاز بریده استعمال ایدرلی .

خنس قضا لک شوشا ناحیه سنده واقع (کولک اوغلان) و (عمان) قره لرنده بر صیقلی قابلیجه و پیک کول جلی آکنده کی عااش قره سیله خنس قضا سنک دکر من بوی تعیر اولان دره ده صفوقی زاجی بر قابلیجه اولوب ریح و سزی کبی علاقه غافقدور .

(کینی قضای)

رابعه	قائم مقام علی حیدر افندی
	نائب محمد ضبري افندی
	مال مدبری احمد ثابت افندی
	تحریرات کاتبی اسماعیل حق افندی

مجلس ادارۀ قضا (۱۷۹)		لړمړوم (۱۸۰)	
مېنځاني	مكتب رشدي	مأمورين سائره	لړمړوم
	رئيس قائم مقام افندي	همان محمد نور الدين افندي	نورس ماموري مصفي زهي افندي
	(اعضاء طبيعيه)	عبد شاكردان	كلاهي حسين حسيني افندي
	سليمان بك كوچك افنا	۳۸	ملايو كلاهي حسن حسين افندي
	اوحانبس افنا	ابتدائيه معلمي محمد خرم افندي	اورمان محافطي عياده افنا
	مادريك افنا	عدد شاكرد ۳۵	احمد افنا
	بياديت محكمه سي	بلدي داره سي	
	رئيس نائب افندي	رئيس اوحانبس افندي	
	اعضا	اعضا	
	مقاولان محرمي عبدالل خان افندي	مصافي افنا شعبان افنا	مفتش محمد چادش
	محكمه مير عبدكلاهي جيلر افندي	طروس افنا	
			(فئري نواسي مديراتي)
	زراعت باغتي صندغي	بارمقتر ناهيمي مديري سليان افنا	شليكان
	رئيس ابراهيم افندي	اسماعيل بك	قوري توري
	مجلسه كلاهي محمود نديم افندي	احمد افندي	اندرس
	رؤفي افندي	حسين افنا	هوساك
	اعضا	دده بك	زيرمك
	حاجي محمد افنا	سركس افنا	تيموران
	اغوب افندي	اوحانبس افنا	

مجلس ادارۀ قضا (۱۷۹)		لړمړوم	
مېنځاني	مجلس ادارۀ قضا		
	رئيس قائم مقام افندي		
	(اعضاء منتزعه)		
	سليمان بك كوچك افنا	نائب افندي	
	اوحانبس افنا	مال مديري افندي	
	مادريك افنا	تخريرات كلاهي افندي	
	بياديت محكمه سي		
	رئيس نائب افندي		
	اعضا		
	مقاولان محرمي عبدالل خان افندي	فيضاه بك	
	محكمه مير عبدكلاهي جيلر افندي	باشكاتب رجب توفيق افندي	
		مستفي معاوني مصطفى واصف افندي	
		كاتب ثاني ابوب صبري بك	
	زراعت باغتي صندغي	مال فلي	
	رئيس ابراهيم افندي	مال مديري احمد ثابت	
	مجلسه كلاهي محمود نديم افندي	افندي	
	رؤفي افندي	معاوني محمد غالب افندي	
	اعضا	رفيقي او اكيم افندي	
	حاجي محمد افنا	صديق اسيني همرايس افندي	
	اغوب افندي		

ازافیه ناحیه سی مدیری عثمان انا

دارایی » زین العبدین انا
خونشکار » حسنی بك
چانچی » كوكچك بك
ذخیر » حسن افندی
خونلول » رسول انا
ییلجه » یوسف افندی
شجوص » مدیر وکیل قره بت انا

(قضایه داتر معلومات)

ارزرومك جنوب غربی بنده واقع ایکیوز اون بدی
قواسیه برابر بدیك طقوز یوز خانه ده یکر می سکر بیک
یدیتوز تیش الی ذکرور واون طقوز بیک طقوز یوز الی اوج
انات که چما قرق سکر بیک یدیتوز یکر می طقوز تقوی
جامع واون بش ناحیه دن مر کیدر مرکز حکومتی بولان
تقسیم کنی قضیه سی ارزروم یکر می درت ساعت
مسافه ده در .

اشبوتقصاده بواب حکومت قوانی واون سکر جامع
ومسجد ورمکتب رشیده طقوز صیان مکتبی واکمی مدرسه
واوتوز طقوز کلیسا ومناستر وایکبوز دکان ومنازه ویش
مخانه ایکی خان ایکی کر بنخه و بر وروخانه بر مومخانه

واون تر رخانه و بر و بر به خانه ایکی دبانخه واکمی فرون
وایکبوز قرق سکر ذکرمن وقرق اوج دینک ودر تیز بکر می
یدی عرصه و یوز طقسان بش چشمه واون کوبدی ویدی
یایلاق وطقوز چیرستان وارد در .

محصولات ارضیه سی بندای ار به زکرك چودار داری
شغور مرچك بقله قارون قار یوز صوغاندن عبارتدر .

حیوانات اینون هر نوع گیاهی اولور .

انجار مئزده دن جو یز کثر تلجه اولوب بعض یاتی الی
وارمود وساتره انا جلییده بواور غیر شتر سکود وتوان
وامثالی انجار پک چوقدر .

چربش وکبزه ومویشی زیاده حصوله کلور .

معمولات و منسوجاتی نفس قضیه ده امالك آلاجه سی
وادی بزدر درون قضیه ده صرفه وفروخت اولور .

اهالیله کنایت ایده چك مرتبه ده ننی وپاوج قضیه
وجواری قریه لرده اعمال ایدیلور حوالج ضروریه لر نی
وجوده کتوره چك قدر صنعتکاری وارد در .

(اورمان)

قطعه مذکورك اندرس دره سی نام مختلده ارن بیک
دویم قدر اراضیه نجده ا نخمدن بشش وکوکدن نما یویشی

(پاسینلر قضاى)	
نايب	قائم مقام رايغ بك نائيب عثمان افندي مال مديري بسيل افندي خيرات كاتي بكر فكري افندي
خاتمه	مجلس اداره قضا
رئيس قائم مقام بك	
(اعضاي منتخبه)	(اعضاي طبيعيه)
حسن بك جمال بك كينورق افنا ينوص افندي	نائيب افندي مال مديري افندي خيرات كاتي افندي
بدليت محكمه سى	
رئيس نائيب افندي اعضا حسن عوني بك آغوب افنا باشكاتب جدواه افندي مستحق معلوفى هاشم افندي كاتب نائى راسم بك	
محكمه شرعيه كاتي مصطفى افندي مقاولات محروى جمال افندي	

برادرمانى بونوب بوندى حاصل اولان حطب مجليه صرف وارضيومه قتل الله فروخت اولور . شيطان دره سى وچاي و كاريز و كوچك وكونيك نام مجلده سكران بش دوغ سطحى مقدارى ميشه لك اولوب يالكر اهالي عيله لك احتلايه مختصر در .	
(معادن و قابليه)	
كيفية قضاينده بر نوع مجور معدنى اولوب اوائله بوندى لك چوق و قتل كله اعمال اولوش ايسده ۱۲۵۵ تاريخند بونو ترك ايشلشور . كو لكوران نام مجله تاشير معدنى وارديو . قضاء مذكورده هولك نام مجله ضيق رايجه اوله رقى يدى سته ده برسته ظهور ايدر امراض متوعه جلديه تقع وفاده سى مجر بدر . هزان و خارود نام مجله ده ايكى عدد صيق قابليه واردور .	

مال قلی	زراعت باقی صدغی
مال مدبری بسیل افندی	رئیس احمد عزت بك
معاونی خليل افندی	مجلسه کاتبی يوسف نئی افندی
رفیق سلطان افندی	رفیق افندی
صندق امینی حسنی بك	اعضا
الازاموری عبد الصمد بك	ابراهيم افندی احمد اغا
مأمورین سائرہ	مکتب رشیدی
نفوس مأموری جدی افندی	معلم اولی حافظ رشید افندی
کاتبی خالد بك	معلم ثانی حافظ محمد افندی
طابو کاتبی فاضل افندی	بواب صوفی محمد افندی
کاتبی جلال افندی	عدد شاگردان ۶۷
کونک پساوورط مأموری لاجین بحری افندی	
قره کلیسا پساوورط مأموری کامل افندی	
اورمان مأموری عثمان نوری افندی	
تذکرہ محوری احمد شکری افندی	
قودبچی فوزی اغا	قیم اغا
(فخری تواریخی مدیرانی)	
کوللی ناحیه سی مدبری اسعد بك	
چوکندهر	حاجی عثمان اغا
هر نو	شاهین بك

کیوانک ناحیه سی مدبری حاجی شاهین بك	قدیمی	»	سعد افندی
پادشویان	»	محمد اغا	
یشان	»	هدی بك	
آونك	»	ابراهيم اغا	
چوالی	»	بكا اغا	
خسره ویران	»	عثمان بك	
ولی بابا	»	حسن اغا	
قوده صور	»	شاهین بك	
افوالی	»	صالح اغا	
قره کلیسا	»	شیخو بك	
صنامیر	»	مائیل اغا	
خراسان	»	پشه بك	
آراب	»	محمد اغا	
(قضایه دائر معلومات)			
اوضرومك جانب شرفیسنده والی ساعت مسافده واقع ایکوز بکری فرای ملقه سبله برابر بدینک درتوز التیش درت خانه ده بکری بش بیک سکر ذکور واون طقوز بیک بسیوز قرق بر اثاث که جمعا قرق درت بیک بدی بوز قرق طقوز نفوسی جامع اولوب اون بدی ناحیه دن حر کیدر مرکز حکومتی حسن قلعه قصبه سیدر .			

شبهه خنده بوز قرق اېکې جامع و مسجد و اوښو اېکې نکه و تربه و سکر زاويه و اېکې عسکر مشاهدي اېکې جېخانه برېکته بډېه قرق سکر اسلام و خرښيان بکتي قرق اېکې مدرسه بکري اېکې کليسا و مناسقو بر تلتر افخانه اوج بوز طقسان اېکې دکل و مغازه نقش بش خان و غاښو اوز اېکې مېخانه اېکې کرېخانه بر بروخانه اوز اوج فروز اېکېوز اوتوز بش دکرمن و دېنک اېکې بش چشته اېکې بوز نقش بش کوبري قرق بر وېرستان و اردو .	دروڼ قضاذه خالي کلم مجاده بکله چوراب توزاق الدوان احرام عادي شال نسج و اعمال اولوب داخل و خارج قضاذه صرف و فروخت اولتور . نيجورتي باترې چلگر نفليند حلاج سراج لماسېني دولکرکې صنعتکار اولتور . محصولات ارضيه سي حمله شعير چودار صاري باش داري ذکرک غنود مرچک قله فصوليه صوغان مصر کوشنه برالاسي شلم لهنه ودها ساتر سبزو ات اېله قلاوون قار بوز خياردو . سيوانات اېچون کياه بونجه قورنقه کثر تېله بولنور .	(اورمان) قضاذه مذکوره تابع مالکوم و اخا و اغر بفر و جندک
--	---	--

کونجې و کور دکان و مصلحت و قره بېق و بچار و بالقياس اوڅرتو و کندېفوت و چرمک صو و اسي صو و اغو يران و کچه صو قره لري جوړنده و بولنه بتيق محله ده متصل و منخري اوله دي مسلماً بوز بک دو نم قدر صغير و کچه مېشه و جام و قواني فدانلتي حاوي اورمانلو بولوب بولنور دن نېچقار يلان سکر استه و خر و کات داخل قضاذه صرف اولدقدن بشقه ارضي روم الشکره ارجيش و وانه قدو نقل و صرف اولتور .	(انهار) قضاذه مذکورک جهت شالېسته واقع قرغه بازاری نام جلدن نغان ايوب بوالقياسم کتوان و اوکوي و باديچوان قره لري جوړنده لرون و اوښه دن کلان ديکر اوقق قنک صو لري لنده رک حادثا بر نو حايي کسب ايوب باسېن او وېسي و سلندين مرور اېله بکري اوتوز دکرمن دوښو دسکدن و قضا مزور و حايي صولادقدن سکره چوبان کور بړينده هالاسي نهر لري بر لنده رک غاښمان جهندن روان لرنده روان اولتور .	(معادن و قابليچه) بوقضاذه کلي قره سي جوړنده کرج طاشي و تور تان قره سي سنده طاشي چيقوب درون قضاذه صرف اولدقدن
---	---	--

(۱۸۹)

ارمنوم

بسته ارضرومه ده کتوروب صرف و فروخت ابدلور .
 انا و سرچد بوناز کوهربك قريه لري جوارنده صال
 طاش چيقوب اينده جسيه به و دوشهميه استعمال اولور .

قضاى مذكوره قزل چرمك واسپوغه و سرچه بونازى
 و على بابا و حسن فاده سنده كبر و صغير اوج عدد كبر تي صيحاقي
 قابليه ور كلگري صار يجه ايكي عدد دني صنون چرمك اولوب
 بولر سزى و ستمه و حرارتمه قايت نافع وامراض حلد به بي
 دافع اولدقلوي تجربه اولنشدور .

حسن قلعه سنده قابليه اردل كبر قابليده ذوالقدر به
 بگلرندن شاخ بلك بنا كرده سي اولدقني تاريخ قلقلو بعض
 اسكي كتابلر حاشيه لنده كوردلبيك نقشة طر فلرندن پيسان
 اولنلش و باني مومي اليه مذكور قابليه ده زيرومكي تاريخي
 دقيقي سويلنشدور .

بوكر ماب صفا چون بولدى اتمام
 ارم صكبي بريلو ايلر آرام
 ديدى هئاصب بنا تاريخن آنك
 بوي ديولر مقامى اولدى حهام
 ۷۹۳ سنه

(۱۹۰)

ارمنوم

(اسبر قضاى)

مدرس	فائمهقام نايب محمد زائف افندى مفتى داوود افندى مال مديرى اسماعيل افندى تجربرات كاجي تهرمان عادل افندى
مجلس اداره قضا	
رئيس فائمهقام بك	
(اعضاء منتخبه)	(اعضاء طبيعه)
اسماعيل افندى	سعاد افندى
قوه بت افغا	مفتى افندى
آبكار افغا	نايب افندى
مال مديرى افندى	
تجربرات كاجي افندى	
بدایت محكمه سى	
مضا ولان محررى مصطفى افندى محكمه شرعيه كاجي على نجاني افندى	رئيس نايب افندى افضا فيروز بك همپار سوم افغا باشكاتب محمد رضا افندى مستطلق معاون محمد اشرف افندى كاتب ثاني محمد طورسون افندى

مېجانی	اوسزوم	(۱۹۴)
مجلس اداره قضا		
رئیس فائمهقام بك		
(اعضای منتخبه)		
نائب افندی مفتی افندی	علی افندی محرم بك	
مالمدیری افندی	بطمان انا	
تجربرات کاتبی افندی	اوحانس انا	
بدایت محکمه سی		
رئیس نائب افندی		
اعضا		
نجیب بك نشان افندی		
باشکاتب اسماعیل حلی افندی		
مستطق معاوی کامل افندی		
کاتب ثانی جدی افندی		
مفاولان محردی محمود افندی	زراعت بانق صدیقی	مال قلمی
محکمه شرعیه کاتبی محمد افندی	رئیس ایاسی افندی	مدیر محمود شکری افندی
	محاسبه کاتبی فوزی افندی	معاون عثمان افندی
	رفیق عبد الهادی افندی	رفیق مصطفی افندی
	اعضا عبدالرحمن افندی	صندوق امینی شکری افندی
	حاجی علی بك	ایک انا

مېجانی	اوسزوم	(۱۹۳)
محصولات ارضیه سی بندان اربه صاری باش چودار		
داری قصویه مصر مرجك اوزوم گوشنه دكره بقاء		
پاتاقس فلك صوغان صارمسان طوماتس بابه قاوون		
قارپوز خیار لانه چریش وسبزوات سائر در		
فواكهدن لالا ارمود اوا شفتالو قابسی قزلبی موشموله		
ویشنه كراز چوبز اوزوم توت اريك زردالو كثر تلجه		
اولور		
كیم و بیجاده وهکبه وچوراب و طوزلق سكی ممولات		
ومسویجاتی واردور		
(بایورد قضاسی)		
فائمهقام وکیل جیل بك	نائب احمد غالب افندی	مفتی علی رضا افندی
مالمدیری محمود شکری افندی	تجربرات کاتبی محمد واهق افندی	

سجانی	(۱۹۶۶)	ارشد
(فخری نواحی مدبرانی)		
پلور ناحیہ سی مدبری صالح بک	»	مصاد
اورک	»	صالح انا
برہ	»	محمد انا
حلاہ	»	حسن انا
لوری	»	صالح بک
بلورک	»	کورک انا
ستور	»	عبداء افندی
بالاخور	»	حاجی سلیمان انا
تیو	»	عثمان انا
خارت	»	اسماعیل انا
قوگورس	»	بن انا
افصوص	»	حاجی محمد انا
ریگی	»	
(قضاہ دائر معلومات)		
اشیو بابورد قضاہی ارشدوںک جانب تقرب شالیستندہ واقع اولوب مقر حکومتی مرکز ولایتہ بکری الوج ساعت مسافہ و بطورزون طریقہ کیری اوزردہ کائن بایسورد قضاہ سیدورہ		

سجانی	(۱۹۵۰)	ارشد
مأمورین سائرہ		
نقوس مأموری محمد طوراق افندی		
کاتچی احمد جدی افندی		
طباو کاتچی توفیق افندی		
اورمان مأموری احمد نوری افندی		
قوریچی کامل افندی	قوریچی راغب افندی	
رشدہ و ابتدائہ مکتبوری		
مکتب رشدہ معلم اولی عثمان زکی افندی		
» معلم ثانی عبداء رامن افندی		
» خط معلمی احمد روبانی افندی		
بواب احمد افندی	عدد شاگردان ۶۸	
مکتب ابتدائہ معلمی حافظ شکری افندی		
بواب محمد افندی	عدد شاگردان ۴۰	
بلدی دائرہ سی		
رئیس اسماعیل حتی افندی		
ملکنت طیبی محمد افندی	ناند	
اعضا	حاجی عثمان افندی	
کاتب و ضابطہ امینی شکری افندی		

(۹۷)
 ارضروم
 سنجانی
 پوقشا بوزالتش دوت قراسله برابر طقوز يك بوز اوتوز
 برخانه ده يكرى طقوز يك اوچيچون طقشان دكور ويكرى
 بشيك دريتوز اناش كه جمعا الى دريتيك سكر بوز سكسان بر
 قنوسى جامعدر .
 درون قصاده بوز يكرى دوت جامع ومسجد وسكسان
 بش كتيخانه ومدرسه وبوز يدى صيان مكنتى وبرعسكر
 قشلهسى وبررشدیه وپرايتدايه مكنتى اون سكر زاويه
 ونكه التمش ركلسا وناستر بر جخانه برتلفراخانه اوج جام
 راجراخانه التوز يكرى اوج دكان ومنازه التمش دوت
 قهوه قرقاوج خان يك التوز يكرى براوله واوج بزرخانه
 رديانخانه بوزالتش يدى دكرمن اوتوز اوج فزون اوچيچون
 اوتوز طقوز چشمه برصاوخانه موم خانه بويه خانه اوچيك
 التوز اون طقوز انبار وصاناق بيك بشيوز يكرى دوت
 باچه بيك طقوز بوز تيش ايكى عرصه بوز الى سكبرى
 موجود در .
 بابورد قصبه سنده اعلا دوشه يك يان واوره كلم
 وبجاده وصنقى كوزل جوراب وتوزلتي نسج واعمال
 اولديني كى قنجهى قنك باقرى تيورجى قيسوچى
 مبراج خفاف اصنافى واردر . آوانى سيه دن مافاز يا
 معمولاته شيه سوادلى ستاره طبقه سى وچيوق وطوله قار
 وساره مشوعه اعمال وولايت داخلند ودر سعادت وفعال
 سازه به صاناقى ايچون ارسال ايديلور .

(۱۱۸)
 ارضروم
 سنجانی
 احتياجات بلديه كافي ساتر صنعتكارده بولنور .
 محصولات ارضيه سى جبوالتن بنداى لربه صارى باش
 چودار دارى تركرك فصوليه مرجك وفواكهتن الما ارمود
 اريك فاوون قار بوز وسبروالتن شلم صوغان تاتس لهنه
 پانچر هاوج چريش لازوقن برلامى ولباخره در .
 (اورمان)
 بابورد قضا سناك جهات مختلفه سنده ومع بورتاز قوپ
 ومصادر لوسناك وبوركه وواتك بوغازى مع اق قبا نام عطار
 جوارنده صيق وسيرك وبوز يك دوم مقدارى اراضى بى
 عيط بليد وقواق وينص چام الطاجرى اولوب بونلر بابورد
 وارضومه وسائر جوار عطاره نقل وصرف اولنور .
 (انهار)
 بابورد قضا سناك ارضروم حدودى بونان قوپ طلاغى
 سلسله سندن نغان اذق چورق تهرى قوپ طلاغك ايلر وسنده
 اولان بعضى اوقق تشك ماه جاربلى طوبلاوب بابورد
 قصبه سى پشتكاهندن جريان ايدرك وانشايد اسير تورتوم
 وكسكم وروسه عالكي داخلند اولنى ملاوسكر اروج
 اميرخيو البوانه وآباديه صورى اله برلشرك برهنر جسيم
 حياثى كسب ايتكدهن چكره كونه كونه نام محله قره مكره
 مصعب اولور .

سجانی	اوردوم	(۱۹۹)	اشبور نهر اوزر دند. تاخردن کسکیم صوبیک برلندیک محله قدر ایشایی تجاریه. جواره سیله فاقیلرک آمد شد انجمنی بکن ایشه ده بحر اسنک طاش و شیر اقله مالی اولسی سنبیله فاشلرک سیر و حر کتنه مساعد و کلدور نهر مذکورک بایورد بهجند. اولان قسبی اوزر دند. طقوز عدد یارم کار کورکوری. واونیش غدد تکمل دکرمین موجود در .
سجانی	اوردوم	(۱۹۸)	بایورد قضا سندده مراقده مقدسه لری زیارتگاه انام اولان ذوات عظام نفس بایوردده کبار محایه نیودن علی التهدا و عیدالوهاب غازی و سید یعقوب و برادری سید خلیل و کونجه شیخ خلیل رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضرت ابله کبار اهل التهدن خواجه نجم الدین و زاهد کلائی و احمد زنجسانی و شیخ حیرانی و وکیل همدانی و دیگر اوفیق زیاده اعزّه بام و مشایخ کرام مدفون و آثار روحانیه لری رونموندر .

سجانی	اوردوم	(۲۰۰)	(کسکیم قضاسی) فائمهقام محمد خالد افندی نائب ابراهیم دهنی افندی مال مدبری شاکر افندی تجیرات کاتبی اسماعیل حق افندی
سجانی	اوردوم	(۲۰۱)	مجلس اداره قضا رئیس فائمهقام افندی (اعضای منتخبه) نائب افندی مال مدبری افندی تجیرات کاتبی افندی
سجانی	اوردوم	(۲۰۲)	مال قلی زراعت بانق صدغی رئیس حسین افندی محاسبه کاتبی علی زکائی افندی اعضا احمدانا ابراهیم انان « طاووت افندی قرار انان
سجانی	اوردوم	(۲۰۳)	محکمه شرعیه کاتبی خاندظ قدری افندی

اوطاوا ناحیه سی مدبری خلیل انا
اوشنائی د و کیلی عیدی بک
خودچور د بدروس انا

(قضایه داتر معلومات)

ارضرومک جهت شمالیه مسنده واقع الی بک اوچیور
النش اوج خانه ده اون سگز بک دزینوز النش الی ذکر
واونیدی بک درت یوز الی براناک که جمعا اوئوز بشیک
خلقوز یوز اونیدی قومسی شامل ویش عدد قرابی مشندرو
مرکز حکوهی اولان ارسیس قصبه سی مرکز لویه بکرمی
درت ساعت مسافه ده در :

اشبوقصاده مکمل بر قشله و بر خسته خانه عسکری
یش الی جامع و مدرسه و بر مکتب ابتدایه الی بر صبیان
مکتبی اون الی کلیسا و مناسر و رأس قضاده مجدداً انشا قنات
مکمل بر حکومت قوانی ویش فروش ویش قهوه خانه اوئوز
ایکی دکان و مغازه بیدی خان اله بیدی عدد قوردون و یوز
اون سکر دکرمن و اون درت کویری یوز النش بیش عرصه
و سکسانی بر مقبره واردر :

عمولات و منسوباتی مانوسه و نیم شالربند شیده شال
و چوراب و توزنی و احرام وریلی بزی صکچی شیلردن
چار تکر :

مأمورین ساره

نفوس مأموری حافظه امین افندی
کاتبی احمد جدی افندی
طباو کاتبی اسماعیل افندی
میلو پساو رط معاینه مأموری محی الدین افندی
اوخور « معاینه مأموری رفعت بک
خود « معاینه مأموری محمد بک

ابتدائی مکتبی صلی احسان افندی
بواب ابراهیم انا
عدد شاگردان ۵۰

(فخری نواحی مدرسانی)

ارسیس ناحیه سی مدبری مصطفی انا
تکرک « مدبر و کیلی اسماعیل افندی
ظور « سلیمان لطفی افندی
میلو « محمد علی انا
اوکدم « مدبر و کیلی محمد انا
ارککس « وکیلی حسن انا
تکروان « علی انا
هکامک « اسماعیل انا
بارخال « علی افندی

تشكيل اله بالوم اقتصاده كونه نام محله قره ذكره منصب اولور .

(معادن)

چوركس وكوك و اوكلد و ميلو قراسي حدودندك كرج والجي و نكروان ولو سجو و ارجوان قريه لرته چليك معدنلري اولوب اهالي بونلري خادي اوچاقلارده احراق و داخل قضاة صرف و محال آخريده نقل اله فروخت ايلدر .

(قورقون قضايتي)

فائضام شوكت افندي	نائب عمر لطيف افندي
مال مدبري ثابت افندي	تجربا كافي محمد شامل افندي

بشجتي مجيدي

مجلس اداره قضا

رئيس فائضام افندي

(اعضاي منتخبه)	نائب افندي
امير افندي	مدير افندي
مسروب انا سوكياس انا	تجربا كافي افندي

چاققبي قونداقجي تيمورجي باتيرجي طابجبي و دولكركي صنعتكار موجود دير .

محصولات ارضيه سي بغياي جاري باش چودار اريه داري كلكلي انا نخود مريچك بقله پرنج باميه باديجان مصر فصوليه صوغان قباقي شلم لهه و ساريه در .

فواكه دين فشنه كرايز اسا ارمود اوزم توت ايو ايردالو اريك ائويي تمام اوزم انجير نار زيتون قزلق شفتالو جويز موشوله قاون قارپوز وجود ككورد و سائر يمش انا جلري دجي كوتلوجده در .

حيواناته كفايت ايله چك مرتبه ده بويجه قورقنه كياه اولور

(اورمان)

قضاء مذكورك متعدد محال لرته چام كوكناز آردوج ميشه قره اناج ديش بوداق و بطوروقي انا چلرني حاوي اورماني وار ايسه ده بونلر موافقي طباغلق و سبكتان اولدندن و محال ساريه بقله مساعد طريقي اولدندن اهالي محليه لك محروقاته صرف اولور .

انصار

بوقضاده بارخال نكروان و ميلو و سونديچور صورله سائر جبالدين بيمان و جريان ابدق مياه برلشدرك برنهر كبر

(فخری نواحی مدرانی)

نخاخ ناچہ سی مدیری وکیل درویش بک
 انحصور » ابراہیم انا
 آژورت » شریف انا
 زینک » بحری بک
 اودوک » حاجی علی بک
 خانخور » مصطفیٰ انا
 کچھند » محمد عونی بک
 کینک » شوقی بک

قصبہ دائر معلومات

ارضرومک جانب شمال شہر قیسنده کائن اون ایکی بیک
 سکر بوزالی بر دکور اون بر بک سکر بوزیش ایکی اناث کہ
 چھما بکرمی درت بک بدیوز بکرمی اوج قنوسی شامل
 واتش اتی قرا و محلاتی مشتل اولان تور توم قضا سیدر کہ
 مقر حکومتی بولان نخاخ قصبہ سی ارضرومہ ملغوز ساعت
 مسافہ دہ در »

اشہو قضاہ مسکان اوج جامع و مدرسه ایکی نیکہ
 وتوبہ الہی قدوصیان مکنتی و درت کلیسا و مناسز اون بش
 دکان و ایکی مغازہ سکر خان ویش فروغ و مسکان درت
 دکر من الہی بدی دینک و قرق بر چشمہ بش کوری الہی عرصہ
 مسکان قوستان وارد »

بدایت محکمہ سی

رئیس نائب افندی
 اعضا
 سلیمان بک
 با شکاتب محمد شریف افندی
 مستطقی معاونی حاکف افندی
 کاتب نانی محمد افندی

مقاولات محرری واصف
 جلال الدین افندی
 محکمہ شرعیہ کاتبی حاجی محمد افندی

مال قلمی

مدیر عمر لطیف افندی
 معاون اسماعیل حق بک
 رفیق حافظ عثمان افندی
 صندوقچی حسن ادیب افندی
 مأمورین سائرہ

نقوس مأموری محمد افندی
 کاتبی شکر افندی
 طابو کاتبی حافظ یوسف افندی

اورمان مأموری محمد طاهر افندی
 قوریجی سلیم انا
 مصطفیٰ انا

(٢٠٨)

ارضروم

برخی اوزما ناز اولوب بونلردن حاصل اولان کراسته
و حروفات محارجه صرف اولدقدن بشقه ارضرومه و توابی
قرابه و پاسنلر و الشکرد و خنس و ارجیش قضا یله وان
ولایتیه قدر نقل و فروخت اولنور .

بونلردن ماعدا قضاء من بورک خانو و یئیک انکورک
اوشوانک مع اولک قریه لرنده و اطرافنده دخی متصل و متفرق
حاده صغیر و کبیر هر نوع کراسته لکه صالح چام و اردوج
اغا چلری وارد . بونلرک بوند قری محار کاهه مرتفع
و سنگستان جبال و غایت انتظام من و صعب الرور دره و ریماج
اولوب ارضرومه و محال سازه به کراسته و حروفات نقلیه
مساعده بولری اولدیندن جوارنده کی اهالیاتک احتضانه
مختصر در .

(انهار)

تورنوم جهنده باشلوجه درت نهر اولوب بونلردن
برنجی صر کر قضا اولان نخاخ ناحیه سنک جنوبنده کاشن
قرغه یازاری و کرچلی انکیجی کیکینک ناحیه سنک
طرف جنوبینده از ناوور و قوغانس قر به لری جوارنده کی
طوملی اوچنجی کیکه ناحیه سنک جهت غربیه سنده اولان
کو کدره دردنجنی اودولک ناحیه سنک غرب جنوبینده
بونان قسریک صولری اولوب بونلر بعضی انهار صغیره
متعدده ایله بر لسه لک کیکه قوسنده برنهر کبیر وارش قر به می

(٢٠٧)

ارضروم

معمولات و منسوباتی جنیم سجاده و شال و توزلق
و چوراب گئی شلبردن عبارتدر .

مخصوصات ارضیه سی حنطه شیر جودار داری نخود
مرجهک بقله برنج صوغان قاوون قارپوز اولدینی کی فشنه
کراز السا ارمود اوزم ایوا توت شغالی زردالو اریک
ایگده چوپر و سار میوه افاجلری دخی کثر نتیجه در .

مخصوصات حیوانات اهالی محلیه به گنایت ایده جاک
مرشته ده اولوب نو اک قسمی اهالی قضایه کگنایت
ایندگدن بشقه هر طره سوق و فروخت اولنور و چوخی
ارضرومه گنور یلور .

ارضرومک کثرت بروتی انجار موزه تک مقدار
گفایه ده یشدر لسته مانع ایکن حکمت خدا قضاء من بور
ارضروم ایچون رادلش بر باغ مثابه سنده اولدیندن
بو باده که احتیاجنک دفعه مدار کلدر .

اورمان

قضا مذکورک آروت و ارنس و انکیصور و خوسبرک
مع قوالس و اودلک قریه لری جوارنده صورت متصلا
و متفرقه ده و سطحاً و تقریباً یوزالی ایکیک دوئم قدر و مستده
ککیر و صغیر چام اناجیلوی و قو قاتی و میسه لکی حاوی

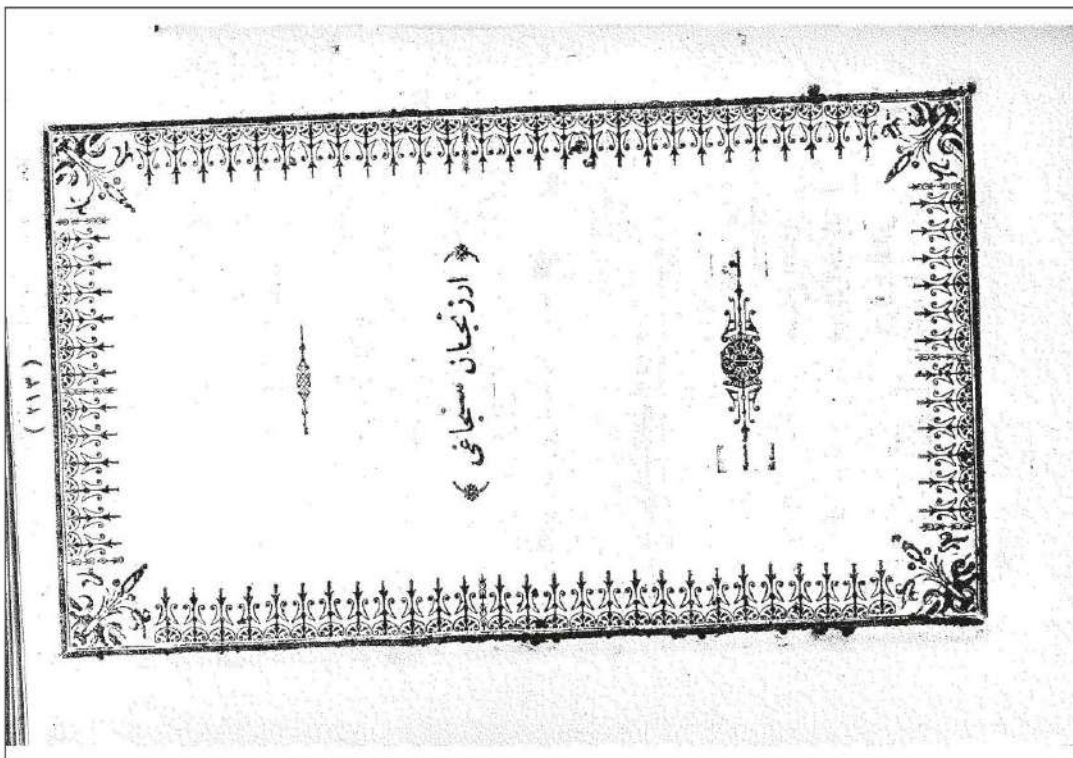
مہینہ	۲۱۰	اوسٹروم
بدايت محكمه مي		
رئيس نائب افندي اعضا	توفيق بك خانچو انا باشكاتب حافظ وهي افندي مستطلق معاوني اجد زفيق افندي كاتب ناي اجد افندي	
محكمه شرعيه كاتبي تكمري افندي		
مدیر محمد توفیق افندی معاون طیار افندی		
رئیس افندی صدیق امینی اجد افندی		
مأمورین ستاره		
نقوس ماموری محمد دلاور بك طابوكاتبي اجد افندی		
قائمہ ہوناڑی بسا فوط معاینہ ماموری عثمان افندی اورمان ماموری ناظم افندی قوریجی اسماعیل انا حسن انا		
(فخري خواجی مدیرانی)		
ابد ناحیه می مدیری افندی		

سہ ماہی	۲۰۹	اوسٹروم
پیشکشندہ طولا اوج ساعت و عمرها اوبش دقیقه مسافہ لی و مستطیل شکل بر غدير تشکیل الہ آبش قریب می اوکندن جریان و چوروق نهریه التصاق المير		
(نامروان قضاسی)		
قامتقام درویش افندی نائب ابراهيم ادم افندی مال مدیری محمد توفیق افندی تحریرات کاتبی محمد نوری افندی		
مجلس اداره قضا		
رئيس قامتقام افندی (اعضای منتخبہ)		
نائب افندی - ملدیری افندی تحریرات کاتبی افندی	رشد انا طوفان بك ماوایت انا اوچاناس انا	جمیدی

آرژوم	(۲۱۲)	شمالی
حیواناته	کفایت اده جک مریده بونجه و کلاه	
اولور		
(اورمان)		
قضا مذکورک انجی و پصده صور و اوروجی و آردوس و کویک و کینک و اشغابه و بوزاقلمه و جانصور و اغنوت و قارشین و کازانصور و مختار و لوصور و پدکر و قورتس و آلاباق و چارداقل و چناق و سار همیواری و نوان قرا قریده صورت متصله و مشرقه ده و سطح و تقریباً لیکوز بیک درهم قدر و سغند کبر و صغیر چام انا جباری و قوافلق و دینته لکی حاوی و رخیلی اورماندا اولوب بونلردن حاصل اولان کراسنه و محروقات مختار نجه صرف اولدقدن پشغه ارضومه و توانی قریبه و پاسبیل و پشگرد و خنس و ارجش قضالیه و ان و لایقه قدر نقل و فروخت و اولور .		
انبار		
نامروان چهنده دیوده و ایچی دوزی و چالار باطاعنلن بغان ادوب سکرلی قریبه سی پشکانه یکدیگرینه تار یسوب برنر تشکیل اده اولتی به مربوط صاری قیا نام محله اردوس چینه و اندن اسرائیل دوزنده بک نوبه ملاقی و اهرقی و خور قریه سی اوکندن مرور ادوب آشپش گریه سی پشکانه خور توروم نهریله برلشوب چوروق نهریله انما اده باطومک خرب خور پشده بحر سیاهه منصب اولور .		

آرژوم	(۲۱۱)	شمالی
آردوس	ناجید سی مدیری صالح طوقان بک	
اغنوت	اسماعیل افندی	
کوجک	وکیل محمد افندی	
(قضا به داتر معلومات)		
ارضومک جانب شمال شریفینده کائن اون ایکی بیک بشوز سکسان بر ذکور و اون بر بیک ایکی بوز سکسان پدی اناث که چما بکری اوج بیک سکر بوز بش ایکی نعوسی شامل و طقسبان قرائن مستل اولان نامروان قضا سیدرکه متر حکوخی بولان اده قصبه سی ارضومه اون بش ساعت مسافه ده در .		
ایشو قضا سکسان بش جامع و مدرسه برنگیه و قری قدر صیان مکئی ایکی کلیسا اوتوز دکان و مغازه ایکی قرون النش درمن و دینک الی چشمه اوج کوری النش عرصه بش قبرستان واردر .		
معمولات و ملحوظاتی جیم سجاده و شال و توزلی و جوراب کی شیلردن عبارتدر .		
محصولات ارضیه سی حنطه بشیر چودار داری نخود مرجک بقاله صوغان قارون قار بوز اولدینی کی بعضی قرا سده فشه کراز الما ارمود اوزوم ایوا توت شتالو زردالو اریک چویر انا جباری بولور .		

ارزنجان (٢١٤)	
ارزنجانی	
(ارزنجان سنجانی)	
(متصرف لوا علی نامیق بك) اولی نائبی اوجچی رتبه عیندی نشان دریناقتی حاکمدر	
(مأمورین لوا)	
نائب محمد عیث افندی شعاسبه بی رضا افندی مفتی عثمان فوزی افندی تحریرات مدیری احمد رفعت بك	نائبه رأیه مجرده نائبه
مجلس اداره لوا	
رئیس متصرف بك	
(اعضای منتخبه)	(اعضای طبعی)
نائبه { صالح افندی محمد الواحد بك قالوست افندی	نائب افندی محاسبه بی افندی مفتی افندی تحریرات مدیری بك ارمنی صی خفصه سیر وکیل باشکاتیب ابراهیم حلی افندی
اراق آغا	

سجانی		ارزجان (۲۱۵)	
لوا شایسته محکمه سی		حقوق ها و توه سی	
رئیس احمد رفیق افندی	مدعی غومی معاون علی علوی	رئیس نایب افندی	اعضا
افندی	حاجی ثابت افندی	احمد افندی	نایب افندی
افندی	آغوب افندی	ارابه	اعضا ملازمی آرتین افندی
اعضا ملازمی صالح افندی		محکمه مزبوره لگی	
ضبط کاتبی حاجی احمد افندی		باش کاتب مصطفی شفیق افندی	
مقاولات تحریری عمده افندی		مستحق شفیق افندی	
اجرا مأموری حسنی افندی		ضبط کاتبی کامل افندی	
مباشر حاجی سلیمان افندی		مصطفی رشدی افندی	
مجموع افندی		امین افندی	
محاسبه قلمی		مصلح جاره مقیدی واصف افندی	
		واردات مقیدی مصطفی و هی افندی	
		مصارفات مقیدی محمد شوکت افندی	
		رفیق محمد نیاز افندی محمی الدین افندی	
		صدقی افندی	
		محمد شکری افندی	
		صندوق امینی حاجی محمد افندی	
		ابار مأموری شریف افندی	

سجانی		ارزجان (۲۱۶)	
ویرک قلمی		تحریرات قلمی	
مأمور سالم افندی	وقوعات کاتبی صفوت افندی	معاون خالد و هی افندی	اوراق مأموری سلیمان افندی
رفیق شوکت افندی	دفتری ضیا افندی	مسود محمد نهاد افندی	» علی رضا افندی
نفوس قلمی		» محمد نوری افندی	
مأمور یوسف جیل افندی	کاتب محمود افندی	مبعض حسین عوفی افندی	سلیمان افندی
کاتب محمود افندی		رضا افندی	
اوقاف قلمی		زراعت بانق شعبه سی	
مدیر حافظ محمد افندی	کاتب محمد افندی	رئیس عون اه بک	مأمور رائف افندی
دفتر خاقانی قلمی		معاون یرتوکل افندی	کاتب محمد راشد افندی
مأمور سلیمان شوکت افندی	باشکاتب حافظ ابراهیم افندی	اعضا حاجی خالد اغا	عشایان بک احمد افندی
کاتب ثانی ادهم افندی	طابو کاتبی حافظ یوسف افندی		نافعه دائره سی
محکمه شرعیه قلمی		مهندس صراف افندی	قوندو کنور حافظ رشدی افندی
باشکاتب مصطفی افندی	ثانی حسین افندی	طریق کاتبی سلیمان سالم افندی	
دیگری حافظ محمد افندی			

سجانی		ارزنجان (۲۱۹)	
مال قلی		(کلیخ قضاسی)	
مدیر جده شفیق افندی	رئیس	قائم مقام حلی افندی	نائب
معاون احمد ثابت افندی	مجاوبه کاجی خلیل افندی	نائب اسماعیل حتی افندی	
رفیعی افندی	اعضا	مفتی محمد عارف افندی	
صندوق امینی بکر افندی		مال مدبری جده شفیق افندی	
مأمورین سازه		مجلس اداره قضا	
نفوس مأموری حافظ طاهر افندی		رئیس قائم مقام افندی	
کاجی جده افندی		(اعضای منتخبه)	
مکتب رشیده		(اعضای طبعه)	
معلم اول	معلم ثان	نائب افندی	مفتی افندی
رقعه معلی محمود افندی	باب مصطفی افا	مدیر افندی	مال مدبری افندی
عدد شاکردان ۸۲۰		تحریرات کاجی محمود ثابت افندی	
مکتب ابتدائی معلی طاهر افندی		بدایت محکمه سی	
عدد شاگردان ۶۵		رئیس نائب افندی	
پولیس مأموری		اعضا	
اوجچی قویمیر نوری افندی		لطیف افندی	
پولیس عبدالقادر افندی		سرسک افا	
آرشاق افندی		باشکاتب محمد شکر افندی	
		مستطقی معارفی احمد افندی	
		کاتب ثانی فوزی افندی	

سجانی		ارزنجان (۲۲۰)	
مال قلی		زراعت بانق صندوقی	
مدیر جده شفیق افندی	رئیس	مجلس	
معاون احمد ثابت افندی	مجاوبه کاجی خلیل افندی	نائب اسماعیل حتی افندی	نائب
رفیعی افندی	اعضا	مفتی محمد عارف افندی	
صندوق امینی بکر افندی		مال مدبری جده شفیق افندی	
مأمورین سازه		مجلس اداره قضا	
نفوس مأموری حافظ طاهر افندی		رئیس قائم مقام افندی	
کاجی جده افندی		(اعضای منتخبه)	
مکتب رشیده		(اعضای طبعه)	
معلم اول	معلم ثان	نائب افندی	مفتی افندی
رقعه معلی محمود افندی	باب مصطفی افا	مدیر افندی	مال مدبری افندی
عدد شاکردان ۸۲۰		تحریرات کاجی محمود ثابت افندی	
مکتب ابتدائی معلی طاهر افندی		بدایت محکمه سی	
عدد شاگردان ۶۵		رئیس نائب افندی	
پولیس مأموری		اعضا	
اوجچی قویمیر نوری افندی		لطیف افندی	
پولیس عبدالقادر افندی		سرسک افا	
آرشاق افندی		باشکاتب محمد شکر افندی	
		مستطقی معارفی احمد افندی	
		کاتب ثانی فوزی افندی	

سجانی

(۲۲۱)

ارزجان

(رفاهیه قضاوسی)

فائمهقام حسنی افندی	نائب عثمان نوری افندی
مالدیری اسماعیل حق افندی	تخیرات کاتبی عثمان صدق افندی
مجلس اداره فضا	
رئیس فائمهقام افندی	
(اعضای منجبه)	(اعضای طبعیه)
عثمان نوری انا	نائب افندی
اجد خلوصی انا	مالدیری افندی
مرکس انا	تخیرات کاتبی افندی
بنایب محکمه سی	
رئیس نائب افندی	
پورکی افندی	افضا شریف بك
مستعلق معلوقی هجبت افندی	یانتکاتب حسین حسنی افندی
مال قلی	مستعلق معلوقی هجبت افندی کاتب ثانی اسماعیل حق افندی
زراعت بانق صندوقی	
رئیس منحل	مال مدیری اسماعیل حق افندی
محاسبه کاتبی افندی	معاونی حسن افندی
افضا امین انا	صندوقی امینی یحیی افندی

سجانی

(۲۲۲)

ارزجان

پولیس ماهوری	ماهورین ساره
۳ قومیسر عبد الهادی بك	تفوس ماهوری سلیمان افندی
پولیس بکر افندی	کاتبی فیض اه افندی
مصطفی افندی	طابو کاتبی مسلم افندی
	یوقله کاتبی اسماعیل افندی
(قورچای قضاوسی)	
	فائمهقام سلیمان افندی
	نائب علی غالب افندی
	مال مدیری اجد بك
	تخیرات کاتبی مصطفی افندی
	مجلس اداره قضا
	رئیس فائمهقام افندی
(اعضای منجبه)	(اعضای بلجیه)
علی انا	نائب افندی
کینورقانا	مالدیری افندی
مجمیدی	تخیرات کاتبی افندی

سجانی	ارزنجان	(۲۲۴)	مجلس اداره قضا
رئیس قاعظام بك			
(اعضاء لمبىه)			
نايب افندى	سلطان افغا	حسن افغا	
مالمبرى افندى	كبركورانا	منخل	
مخبررات كاتى افندى			
بايت محكمه سى			
رئیس نائب افندى			
اعضا	هاس افندى	پروس افندى	
باشكاتب عبد الوحد افندى			
مستنى معاونى حسن افندى	كاتب ثانى مصطفى ندىم افندى		
مال قلى	مأمورين ساره		
مال مدمبرى منخل	نقوس مأمورى حسين افندى		
معاونى مصطفى رضى افندى	كاتب طورسون افندى		
صندى امينى حسين افندى	طابو كاتى		
مكتب رشديه	پوليس مأمورلى		
معلم سلطان افندى	۳ قوميسر عباس نجاتى افندى		
پواب حنى افندى	پوليس اسماعيل افندى		
عدد شاكر دان ۴۵	اسعد افندى		

سجانی	ارزنجان	(۲۲۳)	بايت محكمه سى
رئیس نائب افندى			
اعضا	عبد الحميد بك	كهورق افندى	
باشكاتب عزت افندى			
مستنى معاونى نورى افندى	كاتب ثانى يوسف ضيا افندى		
مال قلى	زراعت بانق صندى		
مال مدمبرى احمد بك	رئیس منخل		
معاونى حسن مطهر افندى	مخاسبه كاتى شاكر افندى		
صندى امينى جمال افندى	اعضا		
مأمورين ساره	پوليس مأمورلى		
نقوس مأمورى مصطفى افندى	۳ قوميسر يوسف ايس افندى		
كاتى محمد افندى	پوليس نورى افندى		
طابو كاتى حسين افندى	ذوالفقار افندى		
(پلوس قضاى)			
قاعظام محمد على بك			
نائب يوسف ضيا افندى			
مالمبرى منخل			
مخبررات كاتى احمد افندى			

(لویاه داتر معلومات)

ارزنجان سنجانی ولایت ینک غرب جنوبیسنده وارضومه
اوتوز ایکی ساعت مسافتده واقع کاخ قورچیچای و غایه
بلوم قشالندن مرکب و مسکن ادارهسی ارضرومک
یوز اوتوز کیلو مسافه سنده واقع فزاتک جهت شماله سنده
واوتوز طقوز درجه یگرمی سکن دقیقه عرض شمالیه کائن
وداتر آملادار صره طاقوله محاسط بر اووه داخننده انواع
فواکه و اشجاری حاوی باغ و باغچه له مین نقش ارزنجان
قصه سیدر که در دنجی اردوی حیاتونک دهی مرکبدر .

قصه مذکورده یوز الی ایکی قراسیله براتر اون بویک
اوجیوز التش سکنر خانه ده یگرمی طقوز بیک درت یوز
قرن اوج ذکور و اوتوز اوج بیک اوجیوز سکسان بر
الت که جمعا التش ایکیک سکنر یوز یگرمی درت نفوسی
شامل و هوایی لطیف و معتدلر نموز و آغشوتوس آیلر ده
هوای از کسب حرارت ادرسه ده اهالی بوایلر ده باغلر
نقل الیه معتدل هوای بولورلو .

بو قضاده ایکی یوز اون جامع و مسجد و یگرمی درت
مدرسه و اوج تکیه و ایکی رشیدی ملکی و عسکری و درت
ذکور و برالت ابتدائی مکتبلی یوز اوتوز ایکی مکاتب

صیایه و اوتوز بش کلیسا و مناسکر بر حکومت توانی
و بردارنه عسکریه و اون سکنر خان بیک بشبوز
اوتوز اوج دکان و مغازه اوج غازینو و اوتوز درت قهوه
سکنر جام و یگرمی برجه اون بش فروق سکنر میخانه
ویوز الی دکرمن و اون دیانخانه و اون ایکی یزیر خانه
و درت قشله برخسته خانه و واسطه انباری و بر دیوی
و ربعا فاروقیه سیله و دیانخانه عسکری و بر تلر افغانه
و ایکی جخانه و ایکی قره قونلانه و او بر یونخانه او بر
بویه خانه بیک طقوز یوز مسکنان بش انبار و محالقی
اوج بیک طفسان بر باغیه طقوز یوز طفسان بش اوزوم باغی
یوز یگرمی بش مرغی بیک درت یوز عرصه بر عده قابلیجه
موجوددر .

قصه مذکورده خفاقیه و سراجیه و مویاتییه و احرام
و مجاده کی معمولات مشوعه صنایع نسجیه حصوه کلور .

سیم و نحاسدن و تیوردن اشیای نفیسه اعمال اولور
نحاس معمولاتک صر فاتی سوسی اون ایکیک قیعدن
میخاورددر منسوب جاندن مانوسه امانه مخصوص نفس قصه ده
و قریه دره التیوز و جام طاقی و خاوی انچون اون و بز نسجیه
مخصوص یگرمی دستکاه موجود اولوب بولردن بز و مانوسه
دستکاهلر ینک هر بنده سنوسی بدیوز الیشر ملوب و خاوی
دستکاهلر ینک هر بنده سنوسی ایکیوز الیشر ملایم خاوی

اشبه فتناده یگرمی یدی جامع و مسجد اوج مدرسه
و برروشدی و ابتدائی مکتبیری و یگرمی صبیان مکتبی
واون کلیسا و مناسق بر حکومت قوانینی ویش خان
ایکیوز اون یدی دکان و مغازه و برجام و اوج فرون
اوتوز درت دکرمن و بر تشرافخانه و میخانه اون زیر خانه
اللی اوزوم باغی ایکیوز الی باغچه واردر .

بوقشایک باشلوجه محصولات ارضیه سی جنطله شعر
داری فضولیله بایمه یراللسی قارون قارپوز چریش
شلم لینه پانجر طوماتس قباق جوز فتنه ککراز
الما ارمود اوزوم اوا توت زردالو شفالو وارپیک
انواعیدر .
کلیم سعادده یکده دیوان جوراب و شال ککی
منسوجات و معمولاتی واردر .

(رفاهیه قضاسی)

اللی تاجیه دن مرکز اولوب مرکز حکومتی اولان
کرجانس قضیه سی ارزنجانه اون بش ساعتد .
بوقضا یوزاویز قرای مریوطه سیله برابر اوجبیک ایکیوز
کسان الی خانه ده اون ایکی بیک اوجبوز بر دکور واون
زربیک طقوز یوز اون طقوز اثاث که جمای یگرمی درت بیک
ایکیوز یگرمی قنوسی جامعدر .

سج و اعمال ایملکده و شومنسوجاتله معمولات نخاسیه داخلا
صرف اولندقدن بشفه در سعادت و مرکز ولایتله محال
سائره به سوق و فروخت اولنقدده در .
یوک و یوقدن چانه باصدیق یوزی و اولمه دوشیمسی
دخی اعمال اولندرق درون لوا و اطراف و انخابه کوندربلرک
صائدربیلور .

محصولات ارضیه سی جنطله شعر داری نخود شله
بایمه فضولیله یوق قارون قارپوز صوغان یراللسی
شلم لینه باطلجان طوماتس پانجر هاوج چریش لازوت
قباغک انواعی و سبزیات سائره در .
فواکهدن بادم فتنه کراز الما ارمود اوزوم اوا
توت زردالو شفالو اربیک ایکده جوز ککرتلیجه
اولدیندن درون لویه و ارضیه قدر نقل و فروخت
اولنور .

(کاخ قضاسی)

مرکز حکومتی ارزنجانه اون ایکی ساعت مسافده
کائن اولوب یتمش بش قراسیله برابر اوجبیک یوز طقسان
بش خانه ده اون بیک طقسان سکر دکور و طقوز بیک
التوز اون یدی اثاث که جمای اون طقوز بیک دیسیوز اون
بش قنوسی شامل یدی تاجیه دن مرکدر .

سنجافی	(۲۲۹)	اورخان
فقاه مذکورده الی ابکی جامع ومسجد الی مدرسه وترقی قدر صیان مکنی اول اوج کلیسا ومناسر وحکومت قونانی الی خان التیش اوج دکان برقهوه ورتلرخانه برفرون یوز اوتوزد صکرمن اول ابکی زیرخانه موجوددر . محصولات ارضیمی حنطه شعور داری جور قانون قارپوز شلم لینه چریش لازوت پانجردن وسنوات سازه دن عارندر . معمولاتی عادی شال وکیم وسجاده وچوراب وتوزلقی کبی شیردر .		
(قورپجای قفساسی)		
مقر حکومتی مرکز لولایه کیری درت ساعت مسافده واقع قورپجای قصبه سیدر . بوقضا بش ناحیددن متشکل والتیش برقراسیله برابر بیک طغوز یوز الی درت خاندده الی بیک دبیبوز التیش ابکی دکور ویدیدیک درتیبوز التیش ابکی اناک که جهما اول درت بیک ابکیوز بکیری درت قنوسی جامعدر .		
اشبو قضاده اول اوج جامع ومسجد برمدرسه اوتوزقدر صیان مکنی بش کلیسا ومناسر بر حکومت قونانی رتتلرخانه بدی خان اوتوز بش دکان وقهوه برفرون		

سنجافی	(۲۳۰)	اورخان
التیش اوج دکرمین الی زیرخانه اوتوز اوزوم باغی الی پانجه واردر . محصولات ارضیمی حنطه شعور داری قصبویه قانون قارپوز خشنه الما ارمود اوزوم توت زردالو شتالو اریک جویز طوماتس باطلیان چریش لینه پانجر وقیاضک اواعیدر . بوقضاده اعلاکیم وسجاده ویکه چوراب وتوزلقی وعیاکبی شیرلنج واعمال اولیوب درون قضاده صرف اولنور .		
(پلومی قفساسی)		
مقر حکومتی مرکز لولایه اولی ساعت مسافده کائن پلومی قصبه سیدر . بوقضا سکسان برقراسیله برابر بیک سکر یوز التیش درت خاندده درت بیک الی یوز التیش سکر دکور و اوج بیک طغوز یوز اول بش اناک که جهما سکر بیک بشیوز سکسان اوج قنوسی شاملدر .		
اشبو قضاده ابکی جامع وبرشیده مکنی بر حکومت قونانی برقشله رتتلرخانه درت کلیسا برخان درت دکان برفرون فرق دکرمین موجوددر .		

ارزنجان	(۲۳۱)	صحافی
محصولات ارضیه می بقندای اریه داری ذکر کرد فصولیه جویز صوغان چریش اولوب بعضاً سار سبز و آله بولور . بو قضا ده عادی کلیم و یکه و چوراب والدیوان و عبا کی شیلر نسج و اعمال اولور .		
اورمان		
رفاهی قضا سنده . طولا و عرضاً اوچر دره ساعت مسافتی اون اوج اورمان اولوب بونلر اکثر اشجاری چام و میشدن عبارتدر . مذکور اورمانلر دن عربده و حیوانات ایله ارزنجان و کلخ و اکین و محال سار به سوق و فروخت اولور . قوریجای قضا سنده بعض اوق منبشه لکلر اولوب بونلر ده بالکنر محروقات عیلده صرف اولور .		
پلورم قضا سنده طولا و عرضاً ایکیشر اوچر ساعت مسافتی قواق و میشه و جویز اغاجلرله مخلوط اورمانلر اولوب بونلر دن اهالی قضا احتساب ایدر و ارزنجانه دخی سوق و فروخت ایدرلر .		
انهار		
کیفیت نغان و جریانی ارضی و مک اشغله ناحیه می قشیده سقی ایدن نهر فرات ارزنجان کلخ قضا لری و سمنلر		

ارزنجان	(۲۳۲)	صحافی
جریان ایدرک کبان معدنی جوارنده واقع چات نام محله کی مراد نهر به منتهی اولور . رفاهی قضا سنده واقع جبالدن نغان و کلخ جهته جریان ایدن کور چایی دخی مذکور فرات نهر به منصب اولور . قوریجای قضا ستنک قندیل قریه سندن نغان و شالیدن جنوبه طوغری جریان ایدن قندیل نهری دخی کذاک بعض اوقی صولرله برلشد کدکفسکره قره بوداق چایی نامی الهوق خوسته جوارنده فرانیه ملاقی اولور . انهار مذکور ده نك ارزنجان دائره سنده بولان محله ده صوبك ازانی و بعض موانعك و جودی حسیله کلان ایشیدله میوز سه ده نهر مذکور کلاخدن اشانی اولان محله ده کلک ایشیدلرک ذخیره و سارنه نقل و اسرا ایدلور .		
(معادن و قابلیجه)		
کلخ قضا ستنک ارکغان قریه سنده غایت ثمالی برکور رفاهی قضا ستنک کهجیک قریه سنده سبلی قورشون و دیگر بر قریه سنده مرده ستنک معدنلری واردر . ارزنجان قصبه سنده ایکی ساعت مسافده نور کلخ و جاقرمان قریه لری میاننده کورکورتی و حرارتی معتدل بر قابلیجه اولوب بعض امراضه فائده بخش اولدغی مرویدر .		

پلوس قضااسته حسن غازی اله بوزاغا دربندی میانه
امراض جلدیه شعی بحرب بر عدد فایله وارد

ارزجان سجافند مراد مقدسه لری زیارتگاه

انلم اولان ذوات عظام

ارزجانک جوزخی قریه سنده ال سعادت اشتال بوبیدن
عجب شیر غازی اله اهل الهدن بیر محمد و خلیل اه چایی
وترزی یایا و طقوز دن مجاوز علوم ظاهره و باطنی جامع
وانواع صکرامت اله منور و لامع ذوات عظام و کاخده
آل سلوکدن سلطان ملک منکوج غازی ورهین رجعت حساب
سنان غازی دفرین خاک طرناک ورهین رجعت حساب
خالق الافلاک اولمشادر

بازید سجانی

منصرف لوا ابراهیم مخلص بك

ثانیه

(مأمورین لوا)

نائب مصطفی فانی افندی

دوریه مدرسی

محاسبه بچی حافظ احمد افندی

ثانیه

مفتی حاجی محمود افندی

رابعه

تحریرات مدیری صفوت افندی

مجلس اداره لوا

رئیس منصرف بك

(اعضای منتخبه)

(اعضای طبیعه)

محمد بابا افندی

نائب افندی

ابراهیم انا

محاسبه بچی افندی

سرکس افندی

مفتی افندی

اوهان انا

تحریرات مدیری افندی

باشکاف محمود ناظم افندی

سجانی		بازید	
(۲۳۵)		(۲۳۶)	
لوا مہارت محکمہ سی		زراعت بائق شعبہ سی	
جزا دائرہ سی	حقوق دائرہ سی	ویر کو قلی	
رئیس عثمان فرید افندی	رئیس نائب افندی	مأمور حاجی الہامی افندی	
مدعی عوی مہاوانی عارف	اعضا	مأمور ابراہیم افندی	
حکیم بابا تانہ	اسماعیل افندی	کاتب شریف افندی	
عبد الوہاب افندی	آقوب انا	عضو اسماعیل افندی	
ملکون افندی	اعضا ملازمی مصطفی افندی	حسن انا	
محکمہ من پورہ قلی		نفوس قلی	
ضبط کاتبی حیدر افندی	باشکتاب حافظہ صبری افندی	مأمور احمد جندی افندی	
اجرا ماموری سعد الدین افندی	مستحق محمد افندی	کاتب شفیق افندی	
مباشر خلیل انا علی انا	ضبط کاتبی قدری افندی	قریب دیزہ پساوورط معانیہ	
	شمس الدین افندی	مأموری مراد افندی	
تحریرات قلی		قرہ بولاق پساوورط معانیہ	
معاون صالح وھی افندی اراجمہ	محاسبہ قلی	مأموری ارسلان افندی	
رفیق ابراہیم شکری افندی	معاون کامل افندی	مکتب رشیدیہ	
ترجان خان بابا افندی	مرکز کاتبی فالوست افندی	معلم اول علی رضا افندی	
اوراق ماموری شریف	مقید حسین افندی	معلم ثانی عبدالمجید افندی	
زہدی افندی	بنیاد ساز افندی	بوابة کامل انا	
مبیش عبد العزیز افندی	مومی افندی	عدد شاکردان ۶۰	
سید افندی مقید جیدی افندی	صنایع امینی صبری افندی	مرکز اہل ملحق ادنیائی مدیری مرزہ انا اصلبل عامرہ ۳۳	
	انبار ماموری احمد افندی	ع ۳ جلالی مدیری ابراہیم انا	

سجانی		بازید	
(۲۳۵)		(۲۳۶)	
لوا مہارت محکمہ سی		زراعت بائق شعبہ سی	
جزا دائرہ سی	حقوق دائرہ سی	ویر کو قلی	
رئیس عثمان فرید افندی	رئیس نائب افندی	مأمور حاجی الہامی افندی	
مدعی عوی مہاوانی عارف	اعضا	مأمور ابراہیم افندی	
حکیم بابا تانہ	اسماعیل افندی	کاتب شریف افندی	
عبد الوہاب افندی	آقوب انا	عضو اسماعیل افندی	
ملکون افندی	اعضا ملازمی مصطفی افندی	حسن انا	
محکمہ من پورہ قلی		نفوس قلی	
ضبط کاتبی حیدر افندی	باشکتاب حافظہ صبری افندی	مأمور احمد جندی افندی	
اجرا ماموری سعد الدین افندی	مستحق محمد افندی	کاتب شفیق افندی	
مباشر خلیل انا علی انا	ضبط کاتبی قدری افندی	قریب دیزہ پساوورط معانیہ	
	شمس الدین افندی	مأموری مراد افندی	
تحریرات قلی		قرہ بولاق پساوورط معانیہ	
معاون صالح وھی افندی اراجمہ	محاسبہ قلی	مأموری ارسلان افندی	
رفیق ابراہیم شکری افندی	معاون کامل افندی	مکتب رشیدیہ	
ترجان خان بابا افندی	مرکز کاتبی فالوست افندی	معلم اول علی رضا افندی	
اوراق ماموری شریف	مقید حسین افندی	معلم ثانی عبدالمجید افندی	
زہدی افندی	بنیاد ساز افندی	بوابة کامل انا	
مبیش عبد العزیز افندی	مومی افندی	عدد شاکردان ۶۰	
سید افندی مقید جیدی افندی	صنایع امینی صبری افندی	مرکز اہل ملحق ادنیائی مدیری مرزہ انا اصلبل عامرہ ۳۳	
	انبار ماموری احمد افندی	ع ۳ جلالی مدیری ابراہیم انا	

سجانی

(۲۳۸)

بازید

دیادین قضا سی

قوتی بانی ۵۰ م	قام مقام محمد یعقوب صبری افندی نائب حسن تحسین افندی مال مدیری علی عوفی افندی تجیرات کابی محمد افندی
مجلس اداره قضا	
رئیس قام مقام افندی	
(اعضای منتخبه)	
مصطفی افندی یوسف انا اجد انا اوهار انا	نائب افندی مال مدیری افندی تجیرات کابی افندی
مدایت محکمه سی	
رئیس نائب افندی	
اعضا	
عبدالرحمن افندی تیموراغا باشکاتب علی مظفر افندی مستطقی معارفی اجد افندی کاتب نانی اجد لطفی افندی	

سجانی

(۲۳۷)

بازید

(بازید سنجانی اوچچی ژاندومه طابوری)

بکاشی عثمان بک

طابور کابی محمد شاکر افندی

ملازم اول اسماعیل افندی ۵۰

منخل

» ثانی

حسن انا

سوار ی برنجی بلوک یوزباشی

ملازم اول عبد الحکم افندی

» ثانی محمد انا

سوار ی ایکچی بلوک یوزباشی

عبد الکرم بک ۵۰ عجمدی

ملازم اول منخل

» ثانی

پساده برنجی بلوک

یوزباشی یوسف افندی

(بازید مرکزی پولیس مأمورلی)

قومیسر ثالث عبداه لطفی افندی

قومیسر ثالث مارکار افندی

پولیس محمد ظریف افندی پولیس اسکندر افندی

» محمد امین افندی » کسبار افندی

سجانی	(۲۴۰)	بازید
مجلس اداره قضا		
رئیس فائز مقام افندی		
(اعضای طبعیه)		
نائب افندی	حسابدار ۴۰۰	موسی انان
مالدیری افندی	یوسف بك ۵۰	علی انان
تحریرات کاتبی افندی		
بیادیت محکمه سی		
رئیس نائب افندی		
اعضا	ایوب افندی	قهرمان افندی ۴
	باشکات	احمد بك
مستطقی معاون ضیا افندی	کاتب ثانی درویش افندی	
مال قلی	مأمورین سارہ	
مال مدیری محمود بك	نفوس مأموری توفیق افندی	
معاونی شکری افندی	کاتب علی واصف افندی	
صندوق امینی بکر افندی	طاو کاتبی	
مکتب رشیدیہ		
معلم مصطفی افندی	مدرس	
رقمہ معلمی محمد توفیق افندی	بوابة مصطفی افندی	
عدد شاگردان	۳۹	

سجانی	(۲۳۹)	بازید
مال قلی		
مدیر علی عوفی افندی	رئیس عثمان افندی	
معاون حسنی افندی	محبوبه کاتبی شکری افندی	
رفیق افندی	اعضا	
صندوق امینی اسماعیل حق افندی	اسماعیل افندی	قویخان انان
مأمورین سارہ		
نفوس مأموری عبد اللطیف افندی	کاتبی عباده افندی	طاو کاتبی شامل افندی
پولیس مأمورین		
اوجینچی قومیسر سعاده افندی	پولیس	شکری افندی
نظیف افندی		
(طوئاق قضاسی)		
فائز مقام ابراهیم خلیل افندی	نائب علی رضا افندی	
مالدیری محمود بك		
تحریرات کاتبی ابوبکر افندی		

بایست محکمه می	
رئیس نائب افندی	اعضا
حاجی ابراهیم افندی	قربچان انا
باشکاتب شاسا مل افندی	
مستشفی معاوونی ابراهیم افندی	کاتب ثانی شمس الدین افندی
مال قلی	زراعت بانق صندغی
مال مدبری خلیل صبری افندی	رئیس مخمل
معاوونی حسین افندی	محاسبه کاهی درویش افندی
صندغی امینی محمد خورشید افندی	اعضا
نموس قلی	بلدی مجلسی
مأموری محمد وصفی افندی	رئیس محمد افندی
کاتبی جمال افندی	اعضا
طباقو کاتبی یوسف افندی	عبد الرزاق افندی
	حسین افندی
پولیس مأموری	اغوب انا
پولیس مراد افندی	
اوجچی قومیسر اسکندر صدقی افندی	
پولیس بنوشا افندی	

بلدی مأموری	پولیس مأموری
رئیس طوراق افندی	۳ قومیسر قهرمان بک
اعضا ابراهیم انا شکری انا	پولیس نفیق افندی
دیگر ابراهیم انا موسیس انا	اجد واصف افندی
بالنوس ناجیه می مدبری حسین افندی	۴ عثمانی
کاتبی ابراهیم افندی	
اعضا شیخ یوسف افندی	حاجی محمد افندی
ملا موسی	ارتین انا
(قره کلیسا قضاسی)	
قائم مقام ابراهیم بخاتی افندی	نایله
نائب ابراهیم افندی	
مال مدبری خلیل صبری افندی	
تجربوات کاتبی عبدالله افندی	
مجلس اداره قضا	
رئیس قائم مقام افندی	
(اعضای طبعیه)	
نائب افندی	عباس افندی
مالدوری افندی	صومنون افندی
تجربوات کاتبی افندی	ارتین انا

مأمورین سازه	
نفرس مأموری محمد توفیق افندی	کاتبی شکری افندی
طابو کاتبی شاکر افندی	
قبوز علیا پساویرط معایه مأموری عیداه افندی	
مکتب رشیده	پولیس مأموری
معلم	۳ قوبیسر شریف بک
بواب فنی عباس	پولیس رفیق افندی
عدد شاگردان ۴۳	
(لویه داتر معلومات)	
بازید سنجانی ولایت جهت شریقه منده کائن دیارین قوه کلیسا طوتاق الشکرد قضاارندن مرکب اولوب مرکز شکومنی ارضرومه قرق سکزی ساعت مسافه ده واقع نفس بازید قضیه سیدر که اوتوز طقوز درجه یکریمی اتی دقیقه عرض شمالیده کائندر . انبوه قضیه مرشح وسکستان بردره ایچروسنده اولوب انبوه سی دره تک ایکی طرفنده کی نه لرد و قیالارک اوزررنده و بعضی قسمی بربرینه ملاصق و یقین ایسه ده اکثر خانهلری	

(الشکرد قضاوسی)	
قائم مقام طاهر افندی	
نائب احمد وحید افندی	
مالدیری شریف افندی	
تجیرات کاتبی یوسف افندی	
مجلس اداره قضا	
رئیس قائم مقام افندی	
(اعضای طیمه)	
نائب افندی	مجمود بک ه مجیدی
مالدیری افندی	حاجی امین افندی
تجیرات کاتبی افندی	ماردروس نا واران انا
بدایت محکمه سی	
رئیس نائب افندی	
اعضا	مجمود بک بنوصه انا
باشکاتب سلمان افندی	
مستملق معاوانی رضا افندی	کاتب ثانی محمد افندی
مال قلی	زراعت بانق صندغی
مال مدیری شریف افندی	رئیس علی رضا بک
معاوانی عثمان افندی	کاتبی شوکت افندی
صندوق امین محمد جدی افندی	اعضا اسماعیل افندی محمود انا

سج اعمال ایه دروننده و محال مسائرده ده فروخت اولور
لوازمات ضروری به متعلق صنایع اوسته لری ده واردر .

محصولات ارضیه سی حنطه شیر ذصکرک داری
نخود میچک قارون قارون صوغان اولوب بعض
سبزیات ایه نفس قصبه و اطرافنده کی باغچه زده فتنه
اریک زردالو الا اناجیری دخی بونور .

بونورن حنطه و شیر حاصلاتی کلینو اولورقی خارجه
نقل و فروخت ایلور .

(جیادین قضاسی)

جیادین قضاسی جهت غریبه ده کائن اولوب مقر حکومتی
جیادین قصبه سیدر که مرکز لواند الی ساعت مسافده
اولوب اونیجی جیبه سواری الا تک مرکزیدر .

اوج ناحیه قن مرکب ولفسان درت قرانی حاوی
اولدینی حالده یک سکر یوز اتش مقلوز خانه ده الی یک
بشیر یکریمی اوج ذکور ویش یک بدیوز مقلسان بدی
اثاث که جمّا قضای مذکورک اون یکی یک اوج یوز یکریمی
نقوس و سکنده سی واردر دروننده یکی جامع یکی مدرسه
درت صیان مکتبی رکلپا قرق دکان یکسکری خان

بری برندن اوزاچه در قشخی خلی صفوق اولورسه ده
یازن هواسی کوزل و هروقت صاغلادر .

بانیی حنطه ایشیدیلان روایات مختلف ایه ده قصبه
مذکوره بیلدرم سلطان یازید خان حضر تلی طرفندن
تأسیس اولوش و قلعه سیده تاتار لک نجس اوزاتنه قارشی
برقره غول انخاذا قلنه رق مشار الیهک نامیله تسبیہ قلنش
اولدینی (قاموس الاعلام) ده کورلشدر .

قصبه مذکورده یوز اون اوج قواسیله بار اوج یک
یوز اتش بدی خانه ده مقلوز یک مقلوز یوزیش برذکور
ویدی یک سکر یوز اتش الی اثاث که جمّا اون بدی یک
سکر یوز قرق برقوقی جامعدر .

بو قصبه ده خراب حالده برقلعه و کار قدیم و معصع
بر حکومت قونانی (قشایه عسکریدر) بش جامع و مسجد
بر مکتب رشیده اوج مدرسه یکی تکیه و تره درت کلپا
برجام یکری خان ویش قدر دکان و مغازه اوج قهوه
یکری بدی دکرمن بدی کرج و کریمده خانه یکی دباغخانه
بر کوری اون اوج چشمه بش باغچه یکی یک بش یوز الی
عرصه موجوددر .

قصبه مذکوره اهالیسی اکثرشله عشار اولدقلندن
قصبه ده و قریه لنده سجاده الک یکده و کرد خالی و کلپلری

مخانی	بایزید (۲۴۸)	معمولات و منسوباتی کلیم یکجه و برنوخ خالیدر ، مخسولات ارضیه می حنطه شعر دکرک داری نخود مرچک و چوادردر .
(قره کلیسا قضاسی)		
بوقضا یایزیدک اوز سکر ساعت بعدنده واقع واللی بش قرایی حاوی اولوب مرکز حکومتی قره کلیسا قصبه سیدر ؛ بوقصبه ابران جاده می اوزرنده و کور پای و طاشلی وشاریان و مراد نهرلرینک و سسندنه و آب و هواسی لیلیف و ترق و جمهوری مستعد بر موقع فرخنده و واقع اولوب باشی ، التیمی ، اول برنجی و اول انگیجی جدید سوار الایرینک و حدود خاقلی قوماندانلغینک مقر اقامت و مرکزیدر . قضا مذکور یک درت یوز برناده طقوزیک درت یوز اون دکور ویشیک الی یوز التیش الی اثاث که جعاً اون یشیک یش الی قومی جامعدر . اشبوقضاده بر حکومت قونای اکی باب قشاه عسکری اکی جامع اکی صیان مکتبی بش کلیسا و مناسق بدی خان یوز یکری دکان اکی مغازه درت قوه خانه منظم راوتیل		

مخانی	بایزید (۲۴۷)	برتریه بدی چشمه و اکی سکوری یکری بش دکرمن درت قابلیجه و یوز مرصه و اردر .
معمولاتی کلیم و یکجه چوراب کچی شیلردن عیاردر . حنطه شعر دکرک مرچک نخود داری چودار قاوون قار یوز و برازده سبزوآنده حاصل اولور .		
(طوناق قضاسی)		
لوانک حاوی اولدینی قنسالردن برسی طقسان بش قرایی شامل اوج ناحیه دن مشکلی اولوب مرکز حکومتی بولسان طوناق قصبه می نفس یایزید یکری درت ساعت مضافه در . بوقضای مشلات اکی یک درت یوز طقسان سکر خانه بش یک التوز قرق اوج دکور و درت یک طقوز یوز واللی بش اثاث که جعاً اون بش یک یوز طقسان سکر ننوسدر . قضا مذکوره بدی اوله بی شامل اولورق بر حکومت قونای اکی جامع بر مکتب رشده اوتوز عدد مدرسه و مکتب اوج تربیه بر کلیسا اوتوز اوج دکان سکر خان یکری دکرمن اکی قابلیجه اوج چشمه بر سکوری واردور .		

یدی کلیسا و مناسر و سکنان قدر دکان و اوطله بش قهوه خانه الی یدی خان الی الی دکرمن لطور بر خانه و بر کوری و سکر چشمه و بشیز قرق عر صه موجوددر . معمولاتی کلم یک جوراب کی شلردر .

محصولات ارضیه سی خنطه شعیر ذصکرک داری صوغان مرجک نخود و سائر سینه و انداز .

لوای مذکور ده موجود بولنان جبال و انهار و اورمان و معادن و قابلیه نرک انواع و کیفیاتی

اورمان

لوای مذکورده اورمان و میشه لك اولیوب فقط نفس بازید قضایه طوق و دیادین و قوه کلیسا و الشکر د قضایك مواقع مناسبه مسنده مجدداً يك حقوق سکود و قواقی اشجاری خرس ایندیرلشدر .

طاغلر

اشبو لوانك اطراف حدودنده منبع و صرپ کرهلر و جنگلر و برحقوق صکوکچک طاغلر و جهت شمالیه مسنده اغری طائی وولی و کوسه طائی و جهت جنوبیه مسنده دخی الاطغ و جوری طائی کی کیر بجلر و اردر .

و برقراتخانه و برنلر افخانه اوج قرون اوتوز بش دکرمن طفسان اوج انار ایکوز طفسان بر صائلق یوز سکنان بش عرصه اون الی چشمه و درت کوری موجوددر . معمولاتی کلم یک جورابدن صبارندر .

محصولات ارضیه سی خنطه شعیر ذصکرک داری پادار مرجک نخود صوغان قارون قارپوز شلم و سائر سبزانددر .

(الشکرد قضای سی)

قضای مذکور مرکز حکومتی طهران قلعه در که نفس بازیمه یکر می درت ساعت مسافده اولوب دردنجی جیده سواری الاینک مرکز کرددر .

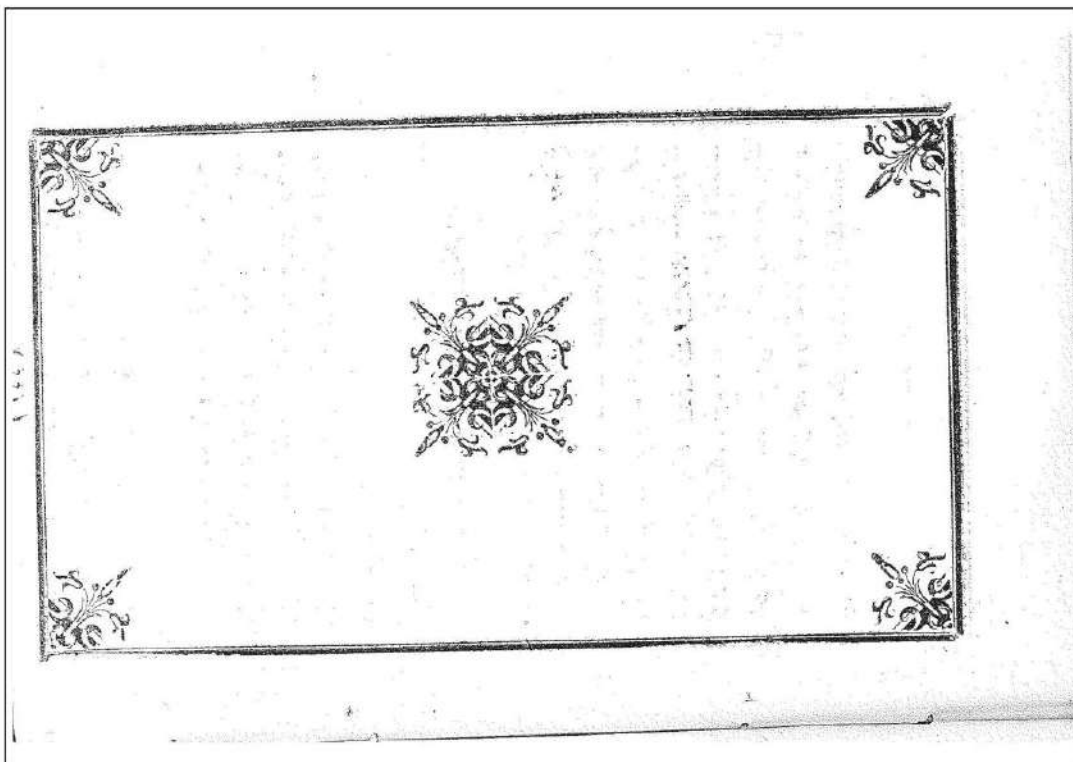
الشکرد قضای سی یدی تاجیدن مرکب و یوز یکر می الی قرایی جامع و اوچیک التیوز سکنان ایکی خانه ده اون اوج یک طقوز یوز یکر می درت ذکود و اون یک بشیز طفسان یدی اثاث که جمعا یکر می درت یک بشیز یکر می برتوسی جامعددر .

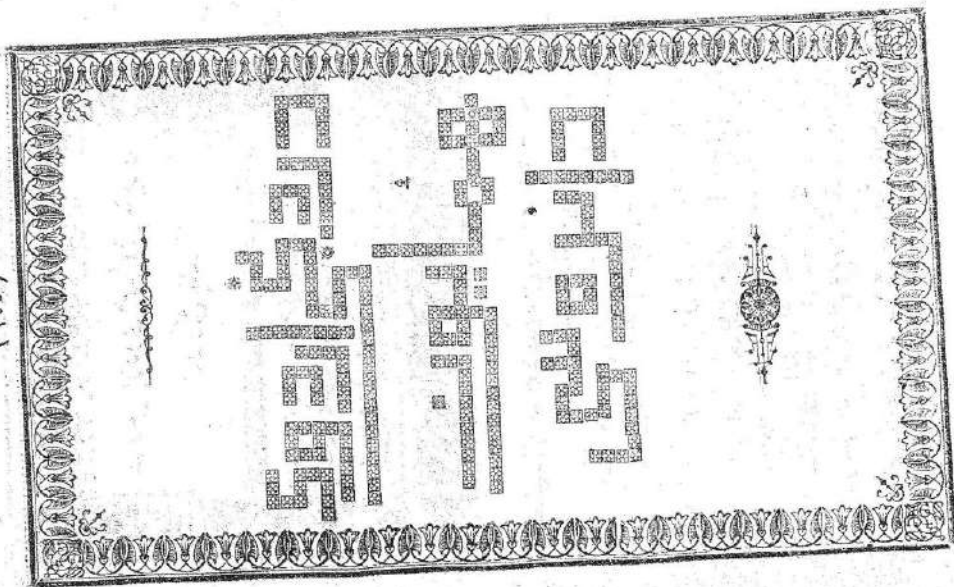
اشبو قضاده مکمل بر حکومت قوناقی درت جامع بر رشده مکتبی اوج مدرسه بر تکیه و بر اره می مکتبی

اشبو جبال مشقه مذکوره دن انفالین آفری طایفی
 یازیدک یکر می کیلو متره شرق شمالیه سننده واقع و دولت
 علیه ابدی الدوام الیه روسیه و ایران حدودی قریبده کائن
 اولوب کتب مقدسه ده (آراءات) اسمیه مسطور اولان
 جبل رفیع مشهوره در .
 صفیه نوحک بو طاغده طور دینی تورا تده مذکور
 ایسه ده کتب اسلامده جبل (جوری) ده طور دینی
 بیان اولسور .
 بو طاغه ارمیلر (مائیس) و اربابیلر (حکوه نوح)
 دیولر .
 بو طاغ ایکی بوکسک تپدن عبارت ویری حیدای
 یخردن ۴۰۰ متره مرتفع اولسوب اوست طرفی داعی
 صورتده قاراله مستوردر .
 دیگر نیک ارتقای ۴۰۰ متره اولوب یازین قاردق
 عاریدر .
 اراضی برکائی اولوب لاو افسیدیری و بعضاً پتلامه
 اثرلری بلیدر او طرفک اهلایی سفینه نوحک الآن طاغک
 تپه سنده بولندیقده و بولنا ایون اورایه کیسه چیقه میده جغه
 معتدل ایسلده بعض سیاحلر و خصوصاً بروس ارکان
 حربه هیئت تاپه سنه قدر چیقوب بعضی رصد عملیات اجرا
 ایش اولدقلری (قاموس الاعلام) حکایه ایدور .

انهار
 مشهور مراد نهری نفس دیادیه اوج ساعت مسافه سی
 اولان آلاطافدن قرقی القی قدر منبعدن ظهور و نمان و دیادن
 پتگاهندن قره کلیسا و الشکر داله خامور میانشدن و طوناق
 قشاسنک و سسطنده جریان ایدرک موش سفخانه مرور
 و اورادن جباغور و پالو و کبان معدن همایونی حوالیسه
 طوغری عبور ایدر .
 جبل و تپه لردن نمان ایدوب نفس یازید اووه سسندن
 جریان ایدن نهر سنک یالاسنده که مشهور بالقی ککولندن
 چیقوب و یازیده اوج ساعت مسافه ده کائن قزیل دیزه
 قریب سی جوارندن مختصل کرنا و یک صوبه قارنوب مالک
 ارایانه ده ماکو چایی الیه رانشه رک روان طیاراغنده (ارس)
 نهرینه ملاقی اولور .
 بوندن پتقه قره کلیسا قشاسنه تابع مرکز و یونجه لی
 قریه لری اوکندن ایکی نهر جاری اولورق بونلده نهر مراده
 منتهی اولور . نواء مذکور داخلنده بعض اوقی تنک چایلر
 و ارایسه ده بونلر انهار معروفه و دانه دن اولوب کثرت
 برف و باران الیه کسب جریان و سیلان ایدرلر .
(معادن و قابلیه)
 یازید قشاسنده آخری طاغی و المراقی اولان بعض

سجائی	بازید (۲۵۳)	جملہ کوکورت مدنی اولدینی کی دیادینن جاری اولان صودن دخی بر نوع بیاض بوینی چیقار . دیادین قضاہ تابع دادو وایلاتی قریہری جوارلر ندہ ملاقہ نملر یلہ صکر کورتی وشلی اولورق درت قابلیہ اولوب بونلر وجودالسانہ غایت نافع اولدینی کی طوناقہ دخی بر قابلیہ بولنوب ورم و سزی وعلل مختلفہ فائده لیدر .	بازید سخاغندہ مراقد متبرکہ لری زیارتگاه امام اولان ذوات عظام	بازید قصبہ سندنہ اهل اللہدن اجدخان و مستاح کرامدن سید احمد طہ و سادات صکر امدن شیخ عبدالعزیز وقصبہ مذکورہ جوار جبالہ شہر سوار و شیخ محمد نوقاتی ویش الی قدر علوم بالمنہ و ظاہرہ بی جامع ذوات کرام و دیادین کدیکندہ شیخ بوب واوزون ولی قریہ سندنہ شیخ بکر طوناق قضاہ سندنہ شیخ محی الدین عربی حضرت تریک مخدوم عالیبری سلطان محمد ورواندہ بابا و سید قریہ سی جوار ندہ عریان بابا دقین خاں رحمت وزیر ارتگاه اندر لری .
--------------	----------------------	--	---	--

در دنجی اردوی همایون مشیری محمد دکی پاشا	
مرصع استیاز مرصع عثمانی و برنجی رنیه عجمی نشان ذیالشرفه التون و کونین استیاز و التون لیاقت و کربد و اشعار و زراعت مدالیله لونی مللندر .	
(ارکان حرب دائره می)	
ارکان حرب ریشی میرلوا حسین حسینی پاشا	۲ عجمی ۳ جهانی
قول اغامی حقی افندی	۵ عجمی ۴ عثمانی
قول اغامی فؤاد افندی	۴ عجمی و عثمانی
یاوران مقام مشیری	
فایم مقام صفر بک سبع ام التون لیاقت پیکاشی رقصت اشاع قول اغامی شکری افندی ۴ عجمی ملازم ثانی نوری افندی	

ارکان حریبه دائره سی برنجی شعبه سی

قسم ثانی میرزی مصطفی افندی | ثانیه
 صنف ثانی موسی افندی | ثانیه ه مجیدی
 صنف ثالث محمد تقی افندی | صنف رابع
 ثورنال ماموری یوزباشی محمد شعی افندی | ه مجیدی
 ملازم احمد افندی | ملازم افندی

ارکان حربیه دائره سی ایکنجی شعبه سی

مدیر میرالای صالح بک | دردنچی عثمانی و مجیدی
 معاون یوزباشی شکری افندی | بشنجی مجیدی

~~~~~

نظامیه یوقده سی

قسم ثالث میرزی | منحل
 صنف اول عصمت افندی | رابعه
 صنف ثانی خلیل خلقی افندی | صنف ثالث شمس الدین بک
 صنف ثالث | منحل
 ملازم حسنی افندی | ملازم طلوسون افندی
 ملازم ایوب صبحی افندی
 ملازم محمد فاتی افندی

ردیف یوقده سی

قسم ثالث میرزی محمد توفیق افندی | ثانیه ه مجیدی
 صنف اول زکریا افندی | صنف ثانی
 صنف رابع سعید افندی | ملازم محمود افندی
 ملازم عمر افندی | محمد جمال افندی

ایکنجی شعبه نفوس قلی

قسم ثالث میرزی یوسف کهان افندی | رابعه
 صنف ثالث جمال بک | ثانیه ه مجیدی
 صنف رابع امین افندی | رابعه صنف رابع خالص افندی
 ملازم کمال بک | ملازم محمد افندی

اردوی همایون اوراق قلی

مدیر آتشی امینی اسماعیل افندی
 معاون | منحل

(اردوی همایون لوازم دائره سی)

رئیس | میرزا هاشم پاشا | ه مجیدی

لوازم برنجی شعبه سی

مدیر | منحل
 معاون محمد درویش رفعت افندی | ثانیه

(۷۹۰)	
لوازم اوجینگی شعبه سی	
مدیر ناظم افندی اولی تالیسی ه مجیدی	
معاون بلال دهنی افندی معاون عبدالرحمن رحنی افندی	
صنف ثالث عدنان افندی صنف رابع احمد صدقی افندی	
ملازم مصطفی قهیمی افندی علی رضا افندی	
شعبه مذکوره منسوب اداره ضابطاتی	
قول اغایی	مخل
پوز باشی	مخل
لوازم دردنجی شعبه سی	
مدیر مخمل	
معاون یوسف افندی رابعه	
صنف رابع افندی ملازم افندی	
شعبه مذکوره منسوب اداره ضابطاتی	
قول اغایی حاجی صالح افندی قول اغایی	مخل
اردوی همایون وزنه مأمورری	
وزنه مدبری احمد شوکت افندی	
معاون ضیا افندی	
وزنه کاجی	افندی
-----	

(۷۹۱)	
معاون محمد عارف افندی ممتاز ه مجیدی	
صنف اول نورالدین افندی رابعه	
صنف ثانی قدری افندی ه ثانی علی حسام الدین افندی ثالثه	
صنف ثالث نوری افندی ه ثالث احمد جیل افندی	
صنف رابع محمد نجیب افندی ملازم حاجی صائم افندی	
ملازم احمد لطیف افندی ه عثمان افندی	
شعبه مذکوره منسوب اداره ضابطاتی	
قول اغایی حاجی علی اغا پوز باشی محمد افندی	
لوازم اکیجگی شعبه سی	
مدیر مصطفی افندی ممتاز	
معاون حاجی عاصم افندی ثانیه	
« یوسف راشد افندی ثالثه ه مجیدی	
صنف ثانی عیسی افندی صنف ثالث مصطفی توفیق بك	
« ثالث زلفی بك » ه حافظ محمد توفیق افندی	
صنف رابع اسماعیل حق افندی ملازم محمد شکر افندی	
ملازم حسین افندی عمر افندی	عثمان نوری افندی
شعبه مذکوره منسوب اداره ضابطاتی	
قول اغایی مصطفی افندی	
پوز باشی توفیق افندی	

اورز نيجان رشدي عسڪري مڪيننگ هدير وضا طائيه، خواجگانى

مجله کتاب

خداوند

داجله ضابطی ورزشی حافظ احمد افندی

ملازم اول شکری افندی

ملازم اول حسنی افندی

« ملازم ثاني و فيق افندي »

ملازم ثانی طاهر افندی

رسم معلى ملازم اول بکر افندي

لسان معلى یوزباشی ابراهیم لطفی افندی

ریاضیه معالی ملازم اول نیازی افندی

عربی معلمی مصطفیٰ افندی
دیگری حاجی احمد افندی

فارسی معاصر احمد افندی
قواعد معلی حسن عونی افندی

افندی حسن خاں و صفی بانس

در دخی اردوی همایونه منسوب از نجف آباد

صنایع شیمیائی و ضابطہ سازی

卷之四

سبحان
فول اعلیٰ
احمد جیدی
پیشانی ہمارا
بالکھا۔

باب المعاني

تور اقای محمد احمدی

اسماء بنت ابی بکر
رضی اللہ عنہا

۴ مجیدی
چرخجی قول اغایی لطیف افندی
آکه بی موزناشی احمد افندی

۱ صنف پوز باشي محمد افغا

ملازم اول حسن افندی
ملازم ثانی محمد اغا

$$\begin{array}{r} 2 \\ 3 \\ 2 \\ 2 \\ 1 \\ 1 \\ \hline 11 \end{array}$$

ملایم افندی ۵۵ ملازم باقی ۵۵ ملازمی

کتاب صفہ الاولہ

۱۰۰

صنف ۱۱۱۱
پور پانی
سمندری

مادرم اوم حسن اعا محمد القسدي

سابع جنده افسی
هارم

محمد مصطفیٰ یوزباشی

۱۹۰۹ عثماني ۽ احمد افندي

○ مصنف پوز پاشی ○

ع. عثمانی ملازم اول عبد الکرم افندی

ملزم ثاني يوسف اقصي

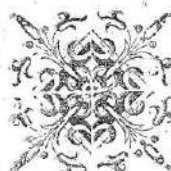
اردوی همایون مذکور صحیحہ نامور لری

سر طیب میرا لی اسماعیل مک

تجیدی، قاضی مقام ایمانوئیل اس بلک

طبيب بیکباشی جلال بک
مجمدی

سراجزایی میرالای حاجی احمد بنک ۴ عثمانی و مجیدی
اجزایی اول بیکاشی محمد افندی ۵ مجیدی

طیب صول قول افامی اسماعیل افندی

اجزایی ثانی ابراهیم افندی

اجزایی عمر افندی ۱۰ اجزایی قسلی افندی

اجزایی علی افندی

سراج حاجی جالدین افندی ۵ مجیدی

سراج ثانی حسن بدری افندی ۵

سراج علی افندی ۵ سراج عبده افندی

« علی فهمی افندی » « سعده افندی

« علی افندی » « ثاربی حسن افندی

خسته خانه مدبری الای کانی عبدالقادر افندی ۴ م

« کاتب اول ابراهیم افندی

« کاتب ثانی عبده و هی افندی

امام اول حاجی احمد افندی ۵ م امام ثانی یوسف افندی

اثواب امینی عارف افنا ۵ مجیدی

وکیلخرج یوزباشی شفیق افندی

خسته افامی عبده افندی

قبوچوقدارلی محمد افندی

سرخنده امین افنا ۱۰ اشجی باشی احمد افنا

(دردنخی اردوی همایونك ارضروم ولایتی)
داخنده كه نظامیه و جمیدیه وردیف آلایلری)

مركزى ارضروم شهرى اولان یدنجی نظامیه فرقه سی

فرقه قوماندانی فریق یوسف ضیا پاشا

اوجنجی عثمانی یدنجی جمیدى
نشان دیرنا نوری حاکمدر

اركان حرب هیتی

لركان حربیه رئیس میرالای اسماعیل بك

۴ عثمانی و ۳ جمیدى كوش یاقته مدالیه سی

اركان حربیه ملحق یوزباشی تحسین افندی ۵ جمیدى

» » ملازم اول كال نوری افندی ۵ جمیدى

ارضروم استخكاماتی انشاآت قومیسونی

رئیس میرالای احمد جانب بك ۳ صنایع مدالیه سی

» استخكام پیکایشی راغب افندی ۴ م »

» قول اغلی سعاد افندی ۴ م »

» محمود افندی »

» یوزباشی حسین انا »

کاتب طوپی ملازم ثانی عر افندی ۵ صنایع مدالیه سی

ترصد قلعلری انشاآت قومیسونی هیتی

رئیس پیکایشی بكر افندی

اعضا قول اغلی محمد علی افندی ۵ جمیدى

» ملازم ثانی حاصم افندی ملازم ثانی مشتاق افندی

ارضروم مکتب اعدادی حسكریسی مأمورلری

مدیر پیکایشی حسن رائف افندی

محاسبه مأموری طابور کاتی ناظم افندی

داخلیه ضابطی یوزباشی حسن افندی

رسم خواجه سی ملازم اول محمد علی افندی صنایع نقیبه مدالیه سی

ریاضیه ۵ اشرف افندی

چنانستیق خواجه سی ملازم اول افندی

محاسبه معاونی ۵ محمد افندی

داخلیه ضابطی ۵ اسماعیل افندی

لسان خواجه سی ملازم ثانی قاتی افندی

انام خورشید افندی وکیلترج عبدالرحمن افندی

طلبه نك موجودی

۳ صنف ۲ صنف ۱ صنف

۱۱۰ ۱۲۴ ۱۵۰

ارضروم مکتب رشیدیہ عسكریسی مأمورلری

مدیر مکتب قول اغلی حسین افندی

رسم خواجه سی نوری افندی

(۲۶۹)

متفرق محارقه بولان یکریمی التیمی پیاده آلائی

میرالای فصل قائمقام یوسف بك ۲۵

الای امینی حافظ عمر افندی الای کاتبی مصطفی شکر افندی الای مفتیمی محمد فیض اہ افندی

سیخندار ملازم اول محمد شکر افندی

برنجی بیگاشی محمد راشد افندی

ایکینچی بیگاشی محمد راشد افندی ۴

اوجینچی بیگاشی عبداه افندی

دردینچی بیگاشی محمد خلوصی افندی

مرکزی ارز بخاندہ اولان اونینچی لوا

(قوماندانی میرلوا سلیمان پاشا) برنجی جیدی

ملطی ضابط ملازم ثانی احمد افندی

اون ملطوزنجی سواری الای

میرالای طوسون بك

یکباشی اول خلیل ابراهیم افندی ۵ مجیدی

الای کاتبی علی افندی قول اغامی ابراهیم افندی

امام اول عبدالرزاق افندی امام ثانی علی رضا افندی

اثواب امینی یوزباشی محمد افندی

سیخندار ملازم ثانی حسن افندی

(۲۷۰)

مرکزی قره کلیساده اولان برنجی لوا

قوماندان میرلوا رجی پاشا

مردنچی ثانی بشچی عیدی

یکری برنجی سواری الای

میرالای عثمان بك قائمقام بهرام بك

یکباشی سینی اغا الای کاتبی محمد ولود افندی

قول اغامی امام اول محمد افندی

امام ثانی مصطفی افندی

پاسیندرده بولان یکریمی ایکینچی سواری الای

میرالای حیدر بك قائمقام محمد بك ۴ مجیدی

یکباشی ثانی محمد اغا الای امینی حسین افندی

الای کاتبی محمد خلوصی افندی قول اغامی عبدالکریم اغا

کاتب ثانی یکر علی افندی امام اول اسماعیل حتی افندی

امام ثانی حافظ محمد افندی اثواب امینی یوزباشی حسن افندی

سیخندار ملازم ثانی صبری افندی

ارضر و مدده بولان یکریمی دردینچی سواری الای

میرالای آصف بك قائمقام محمود بك

یکباشی یکر افندی ۴ الای امینی عثمان ناجی افندی ۴

الای کاتبی مصطفی افندی قول اغامی محمد اغا

کاتب مصطفی افندی امام اول عبدالاحد افندی

امام ثانی محمد افندی سیخندار ملازم ثانی صالح افندی

(۲۷۱)

ولایت داخلندہ بولنان جیدہ سواری الایلرینک

ارکان وامرا وضابطاتی

(عموم جیدہ و سواری الایلری قوماندان و کیلی)

(میرلوا بہاء الدین پاشا)

دردنجی عثمانی بخشی جیدی نشان دیشا نر بلہ
استون لیاقت مدالیہ سنی حاملندو

(جیدہ سواری الایلری میرلواسی اسماعیل حق پاشا)

اوچجی جیدی دردنجی عثمانی

جیدہ و سواری الایلری قومانداننی رفاقتندہ مأمور

ارکان حربہ مدالیہ لری

دردنجی عثمانی کوش لیاقت و صنایع مدالیہ لری

ارکان حربہ ملحق ملازم ثانی و جیدہ بک ہ جیدی

مرکزی (برنجی (جیدہ) سواری الایی (طو تاق)

میرالای حافظ عبدہ بک

قاممقام حسین بک دردنجی عثمانی بخشی جیدی

بیکاشی اول محمد بدیع افندی ۴ ۵ ۵

بیکاشی ثانی حاجی افندی قول اغامی منحل

کاتب الای سلیمان افندی کاتب ثانی حسن افندی

امام منحل

سبحقدار ملازم ثانی عبدی اغا

(۲۷۲)

مرکزی (ایکجی (جیدہ) سواری الایی (طو تاق)

الای قوماندانی قاممقام حسین بک

قاممقام حسین بک ہ جیدی بیکاشی اول یوسف بک

بیکاشی ثانی علی بک قول اغامی اجد بک ۴ ۵

کاتب الای طیفور افندی کاتب ثانی مصطفی افندی

امام حاجی ابراہیم افندی سبحقدار ملازم ثانی تیوراغا

مرکزی (اوچجی (جیدہ) سواری الایی (طو تاق)

میرالای نور الدین بک اوچجی جیدی

قاممقام حسن بک ۴ ۵ ۴ ۵ غوم افتخار مدالیہ سی

بیکاشی اول منحل

بیکاشی ثانی احمد اغا ۴ ۵ جیدی غوم افتخار مدالیہ سی

قول اغامی جعفر اغا ۵ ۶ کاتب الای منحل

کاتب ثانی علی واصف افندی امام مصطفی افندی

سبحقدار ملازم ثانی منحل

مرکزی (دردنجی (جیدہ) سواری الایی (الشکرد)

میرالای نوری بک

قاممقام سلیم پاشا میرالامرا دردنجی عثمانی

بیکاشی اول علی بک بیکاشی ثانی مدد بک ۴ ۵

قول اغامی علی علی بک ۵ ۶ کاتب اول اسحق افندی

کاتب ثانی سلیمان افندی امام عمر افندی

سبحقدار ملازم ثانی عثمان اغا

(۲۷۳)

مرکزی (یشی (جیدیه) سواری الای (قره کلبا

آلای قوماندانی قائم مقام محرم بك ۵ مجیدی
 قائم مقام حسین بك ۴ یشی " اول رسول بك ۴
 یشی " ثانی خالد بك قول اغاسی رشید انا
 کاتب آلای علی رضا افندی کاتب ثانی احمد افندی ۵
 امام شیخ احمد افندی سنجقدار ملازم ثانی حسن افندی

مرکزی (یشی (جیدیه) سواری الای (قره کلبا

میر الای قدری بك ۳ ۵
 قائم مقام علی بك ۳ یشی " اول عبداه افندی ۴
 یشی " ثانی خان بیبا افندی قول اغاسی ارسلان بك
 کاتب الای حسن سیف الدین افندی کاتب ثانی یونس افندی
 امام طوراق افندی سنجقدار ملازم ثانی حاجی انا

مرکزی (یشی (جیدیه) سواری الای (طو تاق

آلای قوماندانی توفیق بك
 قائم مقام طاشدان بك ۳ ۵
 یشی " اول عبدالقادر انا ۵ یشی " ثانی سلیمان انا ۴
 قول اغاسی ملا حسین افندی کاتب الای منحل
 کاتب ثانی مظفر بك امام علی افندی
 سنجقدار ملازم ثانی اسماعیل انا

مرکزی (سکریشی (جیدیه) سواری الای (حسن قلمه

قوماندانی قائم مقام ذکریا بك ۳ ۴
 قائم مقام منحل یشی " اول محمد بك ۴
 یشی " ثانی حسین انا قول اغاسی یوسف انا
 کاتب الای ابراهیم ادم افندی ۵ کاتب ثانی منحل
 امام عبدالقدوس افندی سنجقدار ملازم ثانی قوی انا

مرکزی (طقوزیشی (جیدیه) سواری الای (یازید

میر الای محمد صادق بك ۴ ۵
 قائم مقام محمد بك ۴ یشی " اول علی انا ۴
 یشی " ثانی بی انا ۴ قول اغاسی مصطفی انا ۴
 کاتب الای محمد علی افندی کاتب ثانی عبداه افندی
 امام سعداه افندی سنجقدار ملازم ثانی فارس انا

مرکزی (اونیشی (جیدیه) سواری الای (دیادین

آلای قوماندانی قائم مقام حسن بك
 قائم مقام مصطفی بك یشی " اول مصطفی انا ۴
 یشی " ثانی منحل قول اغاسی حسین انا ۵
 کاتب الای الیاس افندی کاتب ثانی عبدالرزاق افندی
 امام قاسم افندی سنجقدار ملازم ثانی جید انا

(۲۷۷)

مرکزی (اوتوز بېنجی (جیدیه) سواری الای (بازید)

آلای قوماندانی قائمقام علی بك ع ۴ م كوش امتیاز مدالیعی

قائمقام قوینخان بك اصطلیل عامره ۳ عثمانی

یكباشی " اول اجداننا ع ۴ ع یكباشی " ثانی مراد انا

قول انا می ابراهیم افندی كاتب الای عبسی افندی

كاتب ثانی منخل امام ملا سعید افندی

سجقدار ملازم ثانی محمد انا

مرکزی (اوتوز التنجی (جیدیه) سواری الای (کیفی)

میرالای ابراهیم بك

قائمقام خالد بك یكباشی منخل

یكباشی " ثانی عبده انا م ۴ قول انا می مجن انا

كاتب الای مصطفی افندی كاتب ثانی منخل

امام انور افندی سجقدار ملازم ثانی یوسف انا

مرکزی (اوتوز بدنجی (جیدیه) سواری الای (بازید)

میرالای عبد الجبار بك ع ۳ م افتخار مدالیعی

قائمقام شیخ صالح بك یكباشی " اول درویش انا

یكباشی " ثانی بنی انا قول انا می حسن انا

كاتب الای محمد امین افندی كاتب ثانی عبدالعزیز افندی

امام شیخ محمد افندی سجقدار ملازم ثانی شیخ سید افندی

(۲۷۸)

مرکزی (اوتوز سگزنجی (جیدیه) سواری الای (بازید)

آلای قوماندانی منخل

قائمقام ابراهیم بك ع ۴ ع یكباشی " اول اجداننا ع ۴ ع

یكباشی " ثانی بکرافندی ع ۴ قول انا می منخل

كاتب الای منخل كاتب ثانی شوکت افندی

امام منخل سجقدار ملازم ثانی یوسف انا

(٢٧٩)

دردنجی اردوی همایونه منسوب دردنجی
طوبچی فرقه سی

قوماندان واسطه ومهمات نازیله مفتشی
فریق خالد پاشا ۳ بجیدی

مهمات نازیله مفتشی طابور کاتبی امین افندی
قوماندان یاور حربی یوزباشی محمد افندی

اون برنجی طوبچی لوامی قوماندانی محمد توفیق پاشا
(انکیچی عثمانی و بجیدی)

لوا یاور حربی ملازم اول اجد شاکر افندی
اونچی لویه منسوب دردنجی سواری
طوبچی طابوری (اضرورم)

یکباشی بکر صدق افندی ۴ عثمانی و بجیدی
قول اغایی حسن خلوصی افندی
طابور کاتبی عثمان نوری افندی ۵ بجیدی
امام محمد ثابت افندی

(٢٨٠)

اون طغوزنجی سیار طوبچی آلابی (اضرورم)
الای قوماندانی میرالای عمر جیل بک ۴ عثمانی و بجیدی
یاور حرب ملازم اول علی رضا افندی

برنجی یکباشی منخل انکیچی یکباشی سلیمان آصف بک
قول اغایی منخل قول اغایی منخل
الای کاتبی رسمی افندی طابور کاتبی اجد افندی
آلابی مقتضی عبدالقادر افندی ۵ امام ابراهیم افندی
سجقدار واتواب امینی ملازم اول شریف افندی

بکر منچی سیار طوبچی الابی (اضرورم)
قاممقام منخل

یاور حرب ملازم اول اجد جدی افندی

۱ یکباشی مصطفی افندی ۵ ۲ یکباشی اسماعیل افندی
قول اغایی محمد اغا ۵ قول اغایی محمد علی افندی
الای کاتبی اجد جدی افندی طابور کاتبی منخل
طابور لاهی محمود افندی امام حاجی یوسف افندی ۵
سجقدار ملازم اول صالح افندی

۱۱ لویه منسوب بکر منچی سیار طوبچی الابی (ارنجیان)
میرالای حاجی توفیق بک ۳ بجیدی
یاور حرب ملازم اول رشیدی افندی

برنجی بیکاشی مصطفیٰ افندی ۴ م	ای امینی احمد افندی
قول اغاسی اسماعیل حتی افندی ۴ م	ای کانی عبدالقادر افندی ۵ م
طابور کانی محمد توفیق افندی ۵ م	امام محمد طورسون افندی
ایکنجی بیکاشی بکر افندی ۴ م	قول اغاسی احمد رشید افندی
طابور کانی محمد توفیق افندی ۵ م	ایکنجی بیکاشی منخل
قول اغاسی یعقوب افندی ۵ م	قول اغاسی منخل
طابور کانی طلعت افندی ۵ م	طابور کانی مصطفیٰ صبری افندی
طابور امامی حافظ عبدالعزیز افندی ۵ م	امام ابراهیم افندی
سیفقدار ملازم اول محمد افندی	
تقلیه طابوری (ارزنجان)	
قامتقام اسماعیل حتی بک ۴ مجیدی	
بکتر بیکاشی علی رضا افندی	
قول اغاسی مصطفیٰ افندی ۴ م	طابور کانی احمد قیوم افندی
طابور امامی یوزباشی اسحق افندی	طابور امامی حافظ محمد افندی

اون ایکنجی طوبچی لوامی قوماندانی حاجی توفیق پاشا
(اوپنجی مجیدی)

لوا یاوور عربی ملازم اول صالح افندی

بکری اوپنجی سیار طوبچی الائی (ارضروم)

میر الائی عبدالقادر بک ۴ عثمانی و مجیدی

ای امینی محمد افندی ۵ م

یاوور حرب ملازم اول عثمان افندی

برنجی بیکاشی ایکنجی بیکاشی عثمان افندی

قول اغاسی محمد صائب افندی قول اغاسی محمد افندی

الائی کانی مصطفیٰ افندی ۵ م طابور کانی محمد توفیق افندی

طابور امامی شوکت افندی ۵ م امام حافظ مقداد افندی

سیفقدار ملازم اول عبداله افندی

بکری درونجی سیار طوبچی الائی (ارضروم)

قامتقام بکر شکری بک درونجی مجیدی

یاوور حرب ملازم اول وشدی افندی

برنجی بیکاشی حسن افندی ایکنجی بیکاشی جمال بک ۴ م

قول اغاسی حاجی عثمان افندی قول اغاسی عثمان افندی

الائی کانی منخل طابور کانی منخل

طابور امامی محمد افندی ۵ م امام محمد افندی

سیفقدار حتی افندی

ارضروم قلمه طوبیجی الایی	
میرالای اسعد ملک ۴۳ ع	قائمقام منخل
الای امینی حاجی عمر افندی	
الای کاتبی حاجی ابراهیم افندی	
۱. ییکبانی رشید افندی ۲. ییکبانی فاتی افندی ۴۴ ع	
قول انامی نوری افندی ۴۵ م	قول انامی منخل
طابورکاتچی منخل	طابورکاتچی منخل
امام حاجی مصطفی افندی	امام حسن سعید افندی
۳. ییکبانی جمال افندی	دردنجی ییکبانی یحیی افندی
قول انامی ابراهیم ادم افندی	قول انامی شاکر افندی
طابورکاتچی منخل	طابورکاتچی منخل
امام منخل	امام عثمان افندی
بشنجی ییکبانی منخل	قول اعلمی حسین افندی
طابورکاتچی حسنی افندی ۴۵ م	امام منخل

ارضرومده بولان الای و طابورک مامورین صهیبه سی	
ارضروم خسته خانه طیب اولی و کسل قول انامی	
مصطفی افندی ۴۵ م	
پیاده ۲۵ لایک برنجی طابوری طیبی بوزباشی ابراهیم خلیل افندی	
» اجزای جلال افندی ۴۵ م جراح محمد افندی	

پیاده ایکبانی طابوری طیبی قول انامی احسان افندی	
» اجزای ابراهیم ادم افندی جراح حاجی عثمان افندی	
» اوچنجی طابوری طیبی صاغ قول انامی محمد سوسول افندی	
» اجزای مصطفی افندی جراح حاجی مصطفی افندی	
» دردنجی طابوری طیبی صول قول انامی فرید محمود افندی	
» اجزای بکر افندی جراح شوکت افندی	
سواری بکری دردنجی الایک طیبی بوزباشی واصف افندی	
اجزای استانبول افندی جراح محمد نشأت افندی	
جراح علی رضا افندی	
سواری دردنجی طوبیجی طابوریک طیبی قول انامی محمد	
صالح افندی بشنجی محمدی	
جراح حسن افندی اجزای افندی	
سیار طوبیجی ۱۹ الایک برنجی طابوری طیبی بوزباشی	
خلوص افندی	
اجزای یورکی افندی جراح احمد افندی	
سیار طوبیجی ایکبانی طابوریک طیبی بوزباشی احمد شوکت	
افندی ۵ بجدی	
جراح حسن افندی	

دردنجی اردوی همایونه منسوب اولوب ولایت
داخلنده بونان عساکر ردیفه شاهانه تک
فرقه ولوالیده الای وطابور قوماندانلری

مهرکزی (ردیف اوز او پنجی فرقه قوماندانلغی) (ارزنجان)

قوماندا نر فريقي محمد علي پاشا

ارکان حربیہ

فرقه ارکان حرب ربیسی قول اغاسی فواد اقدی م ۴

محقق ملازم اول حسینی افندی م ۵

محقق ملازم تاجی احمد توفیق افندی ۰۰ م

یکری بسنجی لوا قواماندانی
(ارضروم) منحل

لواء الركان حربنه ملحق پوزباشی رضا افندي

بکری بشجی لوايه منسوب قرق طقوزنجی الای (بابورد)

میر الی ذکر یا ملک

برنجی بابورد طاہوری یکشاہی حاجی فطان افندی

سیار حلویچی ۲۰۰ الانک ورنجی طابوری طیبی میکاشادسی

جمال افندی

جزایجی و اصل افندی
جراح محمد افندی

ایکینچی ظاہری طبیی یوزباشی محرم افندی

اجزائی محمد افندہ

سیار طوبی ۴۶ الانک ایکچی طابوری طیبی اسد رفیق

افندی

اجزای قول اغایی حافظه رفیق افندی

جراح محمد نوری افندی

اردشروم قلہ سی طوئیی اینک برنیی طاووری جراح

اسماعیل افندی

یکری التیمی لوا یمسوب الی برنجی ارزنجان آلائی

میرا لای حاجی نافذ بك ۴ عثمانی

الای کاجی احمد نظیف افندی ۵ مجیدی

برنجی ارزنجان طاووری بیگاشیسی علی غالب افندی

ایکچی رفاهیه ۶ بیگاشیسی صالح افندی ۴ م

قول اغاسی محمد زبور افندی قول اغاسی حاجی احمد انا

طاوور کاتی مصطفی افندی طاوور کاتی حسن افندی

دیوی ماموری ملازم اول مصطفی افندی

۱۵ فرقه لك اوتوزشی لوانه مربوط التمشچی الای

اوشنجی قوه کلیسا طاووری بیگاشیسی عباد افندی

در دنجی کیتی طاووری بیگاشیسی حاجی احمد حلی افندی

۳ قول اغاسی محمد افندی ۴ قول اغاسی سلیمان و بی افندی

طاوور کاتی صبری افندی طاوور کاتی اسماعیل حق افندی

دیوی ماموری ملازم اول محمد افندی

ایکچی اسیر طاووری بیگاشیسی مصطفی افندی ۲۵

قول اغاسی حاجی حسین افندی قول اغاسی شوق افندی ۲۵

طاوور کاتی حافظ صالح افندی طاوور کاتی ابراهیم کاظم افندی

دیوی ماموری ملازم اول محمد طوسون افندی

لوی مذکوره ملحق التیمی اضرورم الای

فاتمقام عثمان ادیب بك

الای کاتی منحل

۱ اضرورم بیگاشیسی الحاج محمد الدین افندی ۴ مجیدی

۲ توروم ۳ الحاج علی افندی ۵ مجیدی

قول اغاسی عثمان شعی افندی قول اغاسی زین العابدین افندی

طاوور کاتی حاجی حسین افندی طاوور کاتی سعده افندی

دیوی ماموری ملازم اول صادق افندی

۳ ترجان بیگاشیسی احمد هاشم افندی

۴ پاسبیلر بیگاشیسی اسماعیل افندی

قول اغاسی عاکف افندی ۴ قول اغاسی سلیمان افندی

طاوور کاتی محمد سعید افندی طاوور کاتی اسماعیل افندی

دیوی ماموری ملازم اول صبری افندی

یکری التیمی لوا قوماندانی

میرلوا علی شفیق پاشا ۴ عثمانی ۳ مجیدی

لوا باور سربى ملازم اول مصطفی توفیق افندی

ردیف	تصحیح و علاوه	محل
۶۹	امام اول حضرت شهریارى حافظى راشد اقدى حضرت تریه مرجع نشا اعلی عثمان	۶۹
۷۰	نفتیس عسکری قومیبیون عالیسی رئیس ثانی که اعظم ومشیران عظمای مدین حین فوری پاشا حضرت تریه	۷۰
۷۸	ماله ناکری نظیف پاشا حضرت تریه مرجع افتخار نشا عالیسی	۷۸
۷۹	ولایت استیفاف مدعی عمومی ابراهیم حقى اقدی محمد رتبه ناله	۷۹
۸۰	مکزی بایت جزا اتروسی رئیس محمد قدوی اقدی به ترفیع از میریای مجوسی	۸۰
۸۱	ولایت استیفاف اعضا شدن محمد اقدی به ترفیع از میریای مکزی مدعی عمومی معاون تکیه محمود فری اقدی	۸۱
۸۲	ارضه و مرجع که تجارت ریاسته مکلی حقوق شاهانه	۸۲
۸۳	ماد و نلرندن قسطنی اقدی	۸۳
۸۴	ارضه و مرجع سنجانی دفتر خاقانی مامور معطی شرف	۸۴
۸۵	اقدی به ترفیع از میریای مجوسی	۸۵
۸۶	ارزنجاران اشراف اشراف شاکت مکلی ترفیع رتبه اولی صفا	۸۶

ردیف	تصحیح و علاوه	محل
۸۷	ولایت استیفاف محکمی اعضاى سابقه سند محمد شریف	۸۷
۸۸	اقدی به ترفیع رتبه ناله صنف ستاری	۸۸
۸۹	خضر قضاى نیابتیه صیدانلی سابقه فوری اقدی	۸۹
۹۰	بابور و قضاى قانمقا ملغنه حقیقا قانمقا حسی بک	۹۰
۹۱	نامر و قضاى قانمقا ملغنه مکلی ملکیک شاهان	۹۱
۹۲	ماد و نلرندن حسین درویش اقدی	۹۲
۹۳	ارزنجاران ویرک و ماموری سالم اقدی به محمد رتبه ناله	۹۳
۹۴	نظامیه یوکلر سی صنف ثانی خاقان خلیل اقدی به محمد رتبه ناله	۹۴
۹۵	لوازم و اشیای برنجی شعبه مدیری معطی اقدی به ترفیع رتبه ناله	۹۵
۹۶	ردیف قرق طقوزنجی میوالی ذکر بانک دروغی مجری	۹۶